جمهوری اسلامی ایران
سازمان برنامه و بودجه کشور
سازمان مدیریت و برنامه ریزی
استان زنجان

بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
استان زنجان

برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزائی روستایی

استان زنجـــان

بخش دوم و سوم

مهندسین مشاور
آرتا تدبیر پویا
مشاور شهرساز، برنامه ریز و پدافند غیرعامل

شهرستان: ماهنشان
بخـش: مرکـــزی

بسم الله الرحمن الرحيم
نور السموات والأرض

جمهوری اسلامی ایران

سازمان برنامه و بودجه کشور

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان زنجان

برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال زایی روستایی استان زنجان سال ۱۳۹۷

گزارش ۹۰ روستا

ویرایش مقدماتی - غیر قابل استناد

معاونت برنامه و بودجه

معاونت عمران روستایی

فهرست مطالب

عنوان **صفحه**

بخش اول : کلیات برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال زایی روستایی*

مقدمه: ۱

بخش دوم بررسی اسناد و توصیف و تحلیل وضع موجود ۴

۲-۱- موقعیت جغرافیایی بخش، دهستان و روستاهای هدف ۵

۱-۲-۱- موقعیت منظومه ۵

۲-۲- توصیف، تحلیل و تبیین اسناد بالادستی و ارزیابی طرح ها و برنامه های اجرا شده و در حال انجام مرتبط با موضوع و مکان برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستاها ۹

۲-۳- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت منابع طبیعی و زیستی روستاهای هدف دهستان یا بخش ۱۰۲

۲-۴- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت منابع انسانی، اجتماعی، اقتصادی و زیرساختی روستاهای هدف دهستان و یا بخش ۱۶۹

۲-۵- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت نظام تولیدی (کشاورزی، صنایع، خدمات و گردشگری) در روستاهای هدف دهستان یا بخش ۲۴۶

۲-۶- توصیف، تحلیل و تبیین فضایی و سلسله مراتب سکونتگاهی از روستاهای هدف دهستان و یا بخش ۲۶۲

۲-۷- توصیف، تحلیل و تبیین قوانین و مقررات محدودیت ساز و محدودیت نهادی در توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستاهای هدف دهستان یا بخش ۲۸۰

۲-۸- قابلیت ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی- انسانی، زیرساختی و فضایی جهت تولید و عرضه در بخش کشاورزی، صنعت و خدمات روستاهای هدف دهستان یا بخش ۲۸۴

۲-۹. تعیین اهداف، چشم انداز و سیاستهای توسعه اقتصادی و اشتغالزایی دهستان یا بخش؛ ۲۸۷

بخش سوم تدوین برنامهٔ توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی ۳۱۱

شناسایی و امکان سنجی ایجاد زنجیره‌های ارزش، تولید و خوشه‌های کسب و کار در روستای هدف

شناسایی، توصیف و اولویت‌بندی قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا

ظرفیت‌شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار

شناسایی و اولویت‌بندی مهمترین ظرفیت‌های روستا با تأکید بر برندسازی فعالیت‌ها و خدمات برای تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشران‌ها جهت تحرک اقتصادی روستا

جمع آوری ایده‌های مرتبط با طرح‌های کارآفرینی قابل اجراء توسط افراد بومی و غیربومی، مرتبط با ظرفیت‌ها، مزیت‌ها و محورهای تولید

تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا

تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و اشتغالزایی موجودِ روستا

تعیین برنامه‌های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی برای ارتقاء سطح فعالیت‌های اقتصادی و اشتغالزایی روستا

* در مجلد جداگانه انتشار یافته است.

تعیین و اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغالزایی با مقیاس کارکردی در سطح روستا

۱. روستای ایلی بلاغ..... ۳۱۲
۲. روستای سهندسفلی..... ۳۴۸
۳. روستای برون قشلاق..... ۳۸۵
۴. روستای بهستان..... ۴۱۹

فهرست جدول ها

عنوان **صفحه**

جـدول۱- تقسیمات سیاسی شهرستان ماهنشـــان بخـــش مرکـــزی مطابق با آخرین تقسیمات سیاسی کشور در سال ۱۳۹۵ ..... ۷
جدول۲- قانون برنامه پنجساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران ۱۴
جدول۳- ساختار زمین شناسی و لیتولوژی روستاها ۱۰۶
جدول۴- میزان شیب ۱۱۲
جدو۵- جهت شیب ۱۱۲
جدول۶- پهنه بندی خطر زلزله ۱۱۵
جدول۷- کانون های زلزله ۱۱۵
جدول۸- معادن محدوده مورد مطالعه ۱۲۰
جدول۹- معادن شن و ماسه ۱۲۵
جدول۱۰- نقاط واقع در معرض زمین لغزش ۱۲۶
جدول۱۱- سوانح رخداده در سطح منطقه ۱۲۷
جدول۱۲- وضعیت خاک منطقه ۱۳۱
جدول۱۳- پهنه بندی فرسایش منطقه ۱۳۵
جدول۱۴- طبقه بندی حساسیت ذاتی واحدهای سنگ و خاک به فرسایش ۱۳۵
جدول۱۵- حداقل دمای مطلق ماهانه و سالانه ایسـتگاه سـینوپتیک ماهنشـان بـه درجـه سلسـیوس در دوره آمـاری ۱۳۹۶-۱۳۷۷ ..... ۱۴۲
جدول۱۶- متوسط حداقل دمای مطلق ماهانه و سالانه ایسـتگاه سـینوپتیک ماهنشـان بـه درجـه سلسـیوس در دوره آماری ۱۳۹۶-۱۳۷۷ ..... ۱۴۳
جدول۱۷- حداکثر دمای مطلق ماهانه و سالانه ایستگاه سـینوپتیک ماهنشـان بـه درجـه سلسـیوس در دوره آمـاری ۱۳۹۶-۱۳۷۷ ..... ۱۴۳
جدول۱۸- متوسط حداکثر دمای مطلق ماهانه و سالانه ایستگاه سـینوپتیک ماهنشـان بـه درجـه سلسـیوس در دوره آماری ۱۳۹۶-۱۳۷۷ ..... ۱۴۴
جدول۱۹- میانگین دمای ماهانه و سالانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان بـه درجـه سلسـیوس در دوره آمـاری ۱۳۹۶-۱۳۷۷ ..... ۱۴۵
جدول۲۰- متوسط حداکثر رطوبت نسبی ایستگاه سینوپتیک ماهنشان بـه درجـه سلسـیوس در دوره آمـاری ۱۳۹۶-۱۳۷۷ ..... ۱۴۶
جدول۲۱- متوسط حداقل رطوبت نسبی ایستگاه سینوپتیک ماهنشان بـه درجـه سلسـیوس در دوره آمـاری ۱۳۹۶-۱۳۷۷ ..... ۱۴۷
جدول۲۲- متوسط رطوبت نسبی ایستگاه سینوپتیک ماهنشان به درجه سلسیوس در دوره آماری ۱۳۹۶-۱۳۷۷ . ۱۴۸
جدول۲۳- متوسط مجموع بارش ماهانه و سالانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان بـه درجـه سلسـیوس در دوره آمـاری ۱۳۹۶-۱۳۷۷ ..... ۱۵۱

جدول۲۴- حداکثر بارش ماهانه و سالانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان بـه درجـه سلسـیوس در دوره آمـاری ۱۳۹۶-۱۳۷۷ ..... ۱۵۱
جدول۲۵- متوسط مجموع روزهای یخبندان در ایستگاه ماهنشان در دورهآماری مورد مطالعه ۱۵۸
جدول۲۶- مجموع ساعات آفتابی در ایستگاه ماهنشان در دوره آماری موردمطالعه ۱۵۹
جدول۲۷- فراوانی و میانگین سرعت باد ایستگاه ماهنشان در دوره آماری ۱۳۹۶-۱۳۷۷* ۱۶۱
جدول۲۸- طبقه بندی اقلیم بر اساس روش دمارتن ۱۶۲
جدول۲۹- گروه های اولیه کلان تقسیم بندی کوپن ۱۶۲
جدول۳۰- گروه های خردتر اقلیمی در طبقه بندی کوپن ۱۶۳
جدول۳۱- انواع آب و هواها در سیستم کوپن ۱۶۴
جدول۳۲- طبقه بندی اقلیم بر اساس روش ایوانف ۱۶۵
جدول۳۳- طبقه بندی اقلیم بر اساس روش آمبرژه ۱۶۶
جدول۳۴- طبقه بندی متوسط حداقل های دما در سردترین ماه سال به درجه سانتیگراد ۱۶۶
جدول۳۵- آثار تاریخی در سطح روستاها ۱۶۹
جدول۳۶- پراکنش جمعیت در شهرستان ماهنشان در سال های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ ..... ۱۷۳
جدول۳۷- تراکم نسبی جمعیت در سطح شهرستان ماهنشان ۱۷۳
جدول۳۸- پراکنش جمعیت روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان ماه نشان ۱۷۳
جدول۳۹- پراکنش جمعیت روستاهای منظومه ماهنشان ، دهستان اوریاد ۱۷۵
جدول۴۰- پراکنش جمعیت روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان قزل گچیلو ۱۷۶
جدول۴۱- جمعیت روستاهای منظومه ماهنشان به تفکیک جنس و گروه های بزرگ سنی در سال ۱۳۹۰ ..... ۱۷۷
جدول۴۲- نحوه توزیع جمعیت در سطح روستاهای منظومه شهرستان ماه نشان در طی دوره های آمـاری ۱۳۴۵ تـا ۱۳۹۵ ..... ۱۸۷
جدول۴۳- تغییرات جمعیتی در طی دوره های سرشماری ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵ ..... ۱۹۰
جدول۴۴- تحولات بعد خانوار در روستاهای هدف شهرستان ماهنشان در دوره های آماری ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵ ..... ۱۹۶
جدول۴۵- تغییرات بعد خانوار در روستاهای منظومه ماهنشان- بخش مرکزی از سال۱۳۴۵-۱۳۹۵ ..... ۱۹۸
جدول۴۶- میزان باسوادی در روستاهای منظومه ماهنشان در دوره های آماری ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۰ ..... ۲۰۷
جدول۴۷- میزان فعالیت و اشتغال در استان و شهرستان ماهنشان- سال ۱۳۹۰ ..... ۲۱۳
جدول۴۸- میزان فعالیت و اشتغال در روستاهای منظومه ماهنشان- سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۰ ..... ۲۱۴
جدول ۴۹- میزان فعالیت و اشتغال در روستاهای منظومه ماهنشان- سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۰ ..... ۲۱۶
جدول۵۰- میزان فعالیت و اشتغال زنان و مردان در روستاهای منظومه ماهنشان در سال ۱۳۸۵ ..... ۲۲۲
جدول۵۱- بارتکفل در روستاهای منظومه ماهنشان از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۰ ..... ۲۲۵
جدول۵۲- تعداد و سهم هر یک از فعالیت های اقتصادی در سطح روستاها ۲۲۸
جدول۵۳- وضعیت دهیاران در منظومه ماهنشان ۲۳۱
جدول۵۴– روستاهای دارای دهیاری در منظومه ماهنشان ۲۳۱
جدول۵۵- وضعیت زیرساخت های روستاهای منظومه ماهنشان ۲۳۲
جدول۵۶– وضعیت ایستگاه های پمپاژ آب به تفکیک روستاها ۲۴۰
جدول۵۷– مشخصات شناسه ای روستاهای منظومه ماهنشان ۲۴۰

جدول۵۸ - وضعیت مخازن آب به تفکیک روستاها ۲۴۲
جدول۵۹ - روستاهای دارای طرح هادی مصوب ۲۴۴
جدول۶۰- وضعیت مهمترین تولیدات کشاورزی روستاهای منظومه ماهنشان ۲۴۷
جدول۶۱- وضعیت محصولات دامی موجود در روستاهای منظومه ماهنشان ۲۴۷
جدول۶۲- سرمایه گذاری های انجام شده در فعالیت های کشاورزی ۲۴۸
جدول۶۳ -وضعیت سرمایه گذاری های انجام شده در حوزه کشاورزی و دامداری ۲۴۸
جدول۶۴-صنایع موجود در منظومه ۲۴۹
جدول۶۵ -شهرکهای صنعتی مستقر در منظومه ۲۴۹
جدول۶۶-واحدهای صنعتی مستقر در شهرک صنعتی ماهنشان ۲۴۹
جدول۶۷- وضعیت سرمایه گذاری در بخش گردشگری منظومه ۲۵۰
جدول۶۸- وضعیت گردشگر پذیری منطقه ۲۵۰
جدول۶۹- خدمات و تاسیسات پشتیبانی کشاورزی (زراعت، باغداری، دامداری) در دهستان های منظومه ماهنشان ۲۵۱
جدول۷۰- منابع آب کشاورزی آبادی‌های و تعداد آبادی های استفاده کننده از آب رودخانه ها ۲۵۵
جدول۷۱- سهم هر یک از منابع آب در نظام تولیدات کشاورزی ۲۵۷
جدول۷۳- واحدهای صنعتی مستقر در منظومه ۲۶۲
جدول۷۴- بافت روستاها ۲۷۲
جدول۷۵-سلسله مراتب سکونتگاهی در منظومه ماهنشان ۲۷۶
جدول۷۶- رتبه بندی و شاخص مرکزیت در سطح شهرستان ماهنشان ۲۷۷
جدول۷۷- اهداف کلان و خرد طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی ۲۹۱
جدول۷۸- راهبردها و سیاست های اولیه در حوزه قتصادی ۲۹۲
جدول ۷۹- اهداف خرد، راهبردها و سیاست های عام منطقه ۳۰۵
جدول۸۰- زنجیره های ارزش روستای ایلی بلاغ ۳۱۵
جدول۸۱- اقتصاد پایه روستاها بر مبنی L.Q ۳۱۷
جدول۸۲- شاخص سطح تمرکز در سطح روستاهای مورد مطالعه ۳۱۹
جدول۸۳- محاسبه تکنیک ضریب توزیع فعالیت ها در سطح روستاها ۳۲۲
جدول۸۵- قابلیتها و تنگناهای تولید و نظام فعالیتی ۳۲۵
جدول۸۷- تعیین مهارتها و آموزش های مورد نیاز جهت ارتقا ظرفیت ذینفعان محلی ۳۳۴
جدول۸۸- تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشرانها جهت تحرک اقتصادی ۳۳۵
جدول۸۹-ایده های جمع آوری شده مرتبط باکارآفرینی در روستای ایلی بلاغ ۳۳۶
جدول۹۰- معیارهای اساسی برای طبقه بندی اشتغال در اقتصاد پایه ۳۳۶
جدول۹۲- معیارها و ضوابط تعیین حداقل درآمد در کشورهای مختلف ۳۳۹
جدول۹۳- تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیتهای اقتصادی و اشتغالزایی موجود ۳۴۰
جدول۹۴- نتایج کاربردی مدل حمایتی – مرحله ای ۳۴۳
جدول ۹۵- مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و بازگشت سود به چرخه فعالیت ۳۴۴
جدول۹۶- مشخصات طرح های سرمایه گذاری، تعداد اشتغال و مقیاس عملکرد ۳۴۶

جدول۹۷- زنجیره های ارزش روستای سهند سفلی ۳۵۱
جدول۹۸- اقتصاد پایه روستاها بر مبنی L.Q ۳۵۳
جدول۹۹- شاخص سطح تمرکز در سطح روستاهای مورد مطالعه ۳۵۵
جدول۱۰۰- محاسبه تکنیک ضریب توزیع فعالیت ها در سطح روستاها ۳۵۸
جدول۱۰۱- قابلیتها و تنگناهای تولید و نظام فعالیتی ۳۶۱
ادامه جدول۱۰۲- قابلیتها و تنگناهای تولید و نظام فعالیتی ۳۶۴
جدول۱۰۳- تعیین مهارتها و آموزش های مورد نیاز جهت ارتقا ظرفیت ذینفعان محلی ۳۶۹
جدول۱۰۴- تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشرانها جهت تحرک اقتصادی ۳۷۰
جدول۱۰۵- ایده های جمع آوری شده مرتبط با کارآفرینی در روستای سهند سفلی ۳۷۱
جدول۱۰۶- معیارهای اساسی برای طبقه بندی اشتغال در اقتصاد پایه ۳۷۲
جدول۱۰۷- برآورد تعداد شاغلین در روستای سهند سفلی ۳۷۲
جدول۱۰۸- معیارها و ضوابط تعیین حداقل درآمد در کشورهای مختلف ۳۷۴
جدول ۱۰۹- تعیین مهارتها و آموزش های مورد نیاز جهت ارتقا ظرفیت ذینفعان محلی ۳۷۶
جدول۱۱۰- نتایج کاربردی مدل حمایتی – مرحله ای ۳۷۹
جدول۱۱۱- مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و بازگشت سود به چرخه فعالیت ۳۸۱
جدول۱۰۳- زنجیره های ارزش روستای برون قشلاق ۳۸۸
جدول۱۰۴- اقتصاد پایه روستاها بر مبنی L.Q ۳۹۰
جدول۱۰۵- شاخص سطح تمرکز در سطح روستاهای منظومه ۳۹۳
جدول۱۰۶- محاسبه تکنیک ضریب توزیع فعالیت ها در سطح روستاها ۳۹۶
جدول۱۰۷- قابلیتها و تنگناهای تولید و نظام فعالیتی ۳۹۹
جدول۱۰۸- تعیین مهارتها و آموزش های مورد نیاز جهت ارتقا ظرفیت ذینفعان محلی ۴۰۵
جدول۱۰۹- تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشرانها جهت تحرک اقتصادی ۴۰۶
جدول۱۱۰- ایده های جمع آوری شده مرتبط با کارآفرینی در روستای برون قشلاق ۴۰۷
جدول۱۱۱- معیارهای اساسی برای طبقه بندی اشتغال در اقتصاد پایه ۴۰۷
جدول۱۱۲- برآورد تعداد شاغلین در روستای برون قشلاق ۴۰۸
جدول۱۱۳- معیارها و ضوابط تعیین حداقل درآمد در کشورهای مختلف ۴۱۰
جدول۱۱۴- تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیتهای اقتصادی و اشتغالزایی موجود ۴۱۱
جدول۱۱۵- نتایج کاربردی مدل حمایتی – مرحله ای ۴۱۴
جدول۱۱۶- مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و بازگشت سود به چرخه فعالیت ۴۱۵
جدول۱۱۷- مشخصات طرح های سرمایه گذاری، تعداد اشتغال و مقیاس عملکرد ۴۱۷
جدول۱۱۸- زنجیره های ارزش روستای بهستان ۴۲۲
جدول۱۲۰- شاخص سطح تمرکز در سطح روستاهای منظومه ۴۲۶
جدول۱۲۱- محاسبه تکنیک ضریب توزیع فعالیت ها در سطح روستاهای منظومه ۴۲۹
جدول۱۲۲- قابلیتها و تنگناهای تولید و نظام فعالیتی ۴۳۲

جدول۱۲۴- تعیین مهارتها و آموزش های مورد نیاز جهت ارتقا ظرفیت ذینفعان محلی ۴۳۸
جدول۱۲۵- تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشرانها جهت تحرک اقتصادی ۴۳۹
جدول۱۲۶-ایده های جمع آوری شده مرتبط با کارآفرینی در روستای بهستان ۴۴۰
جدول ۱۲۷- معیارهای اساسی برای طبقه بندی اشتغال در اقتصاد پایه ۴۴۱
جدول ۱۲۸- برآورد تعداد شاغلین در روستای بهستان ۴۴۲
جدول۱۲۹- معیارها و ضوابط تعیین حداقل درآمد در کشورهای مختلف ۴۴۴
جدول۱۳۰- تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیتهای اقتصادی و اشتغالزایی موجود ۴۴۵
جدول۱۳۱- نتایج کاربردی مدل حمایتی – مرحله ای ۴۴۸
جدول۱۳۲- مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و بازگشت سود به چرخه فعالیت ۴۴۹
جدول۱۳۳- مشخصات طرح های سرمایه گذاری، تعداد اشتغال و مقیاس عملکرد ۴۵۱

فهرست نمودارها

عنوان **صفحه**

نمودار۱- تغییر و تحول در ساختارهای روستایی در گذر از عصر کشاورزی به صنعتی و انتظار از برنامه ریزی در عصر ارتباطات۳
نمودار۲-سلسه مراتب طرح های فرادست و فرودست مورد مطالعه ۱۱
نمودار۳- رژیم حرارتی ماهانه ایستگاه سینوپتیک زنجان ۱۴۶
نمودار۴- نمودار حداقل و حداکثر رطوبتی ماهانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان ۱۴۸
نمودار۵- رژیم رطوبتی ماهانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان ۱۴۹
نمودار۶-رژیم بارش فصلی ایستگاه سینوپتیک‌ماهنشان ۱۵۲
نمودار۷- رژیم بارندگی ماهانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان ۱۵۳
نمودار۸- حداقل، میانگین و حداکثر بارش ماهانه و سالانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان به درجه سلسیوس در دوره آماری ۱۳۹۶-۱۳۷۷ ۱۵۳
نمودار۹- هایتروگراف منطقه ۱۵۴
نمودار۱۰- آمبروترمیک منطقه ۱۵۵
نمودار۱۱- متوسط مجموع روزهای یخبندان در ایستگاه ماهنشان در دوره‌آماری مورد مطالعه ۱۵۹
نمودار۱۲- مجموع ساعات آفتابی در ایستگاه ماهنشان در دوره آماری موردمطالعه ۱۶۰
نمودار۱۳- نمودار گلباد منطقه در مقیاس‌ماهانه برای میانگین دوره آماری ۲۰ ساله ۱۶۱
نمودار۱۴- مقایسه تبخیروتعرق پتانسیل(روش تجربی تورنت وایت اصلاح شده) و میانگین بارندگی ایستگاه ۱۶۵
نمودار۱۵- وضعیت جمعیت به تفکیک جنسیت در سطح روستاهای منظومه ۱۷۹
نمودار۱۶- وضعیت جمعیت به تفکیک گروه های سنی بزرگ در روستاهای منظومه ۱۸۶
نمودار ۱۷- روند تغییرات جمعیتی دهستان اوریاد در دوره های مختلف سرشماری ۱۹۲
نمودار۱۸- روند تغییرات جمعیتی دهستان قزل گچیلو در دوره های مختلف سرشماری ۱۹۳
نمودار۱۹- روند تغییرات جمعیتی دهستان ماه نشان در دوره های مختلف سرشماری ۱۹۴
نمودار۲۰- روند تغییرات خانوار در دهستان اوریاد دوره های مختلف سرشماری ۲۰۰
نمودار ۲۱- روند تغییرات خانوار در دهستان قزل گچیلو دوره های مختلف سرشماری ۲۰۱
نمودار ۲۲- روند تغییرات خانوار در دهستان ماه نشان دوره های مختلف سرشماری ۲۰۱
نمودار ۲۳- وضعیت سواد در روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان اوریاد در دوره های سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ ۲۰۳
نمودار ۲۴- وضعیت سواد در روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان قزل گچیلو در دوره های سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ ۲۰۵
نمودار ۲۵- وضعیت سواد در روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان ماه نشان در دوره های سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ ۲۰۶
نمودار۲۶- وضعیت باسوادی روستاهای منطقه ۲۱۲
نمودار۲۷- وضعیت تعداد شاغلین در روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان اوریاد در دوره های سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۵۲۱۹۱
نمودار۲۸- وضعیت تعداد شاغلین در روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان قزل گچیلو در دوره های سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۵ ۲۲۰
نمودار ۲۹- وضعیت تعداد شاغلین در روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان ماه نشان در دوره های سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۵ ۲۲۱
نمودار۳۰- منابع آب کشاورزی دهستان اوریاد ۲۵۴
نمودار۳۱- منابع آب کشاورزی دهستان قزل گچیلو ۲۵۴
نمودار ۳۲- منابع آب کشاورزی دهستان ماهنشان ۲۵۴
نمودار۳۳- رده بندی ویژگیهای عام کالبدی سکونتگاههای روستایی ۲۷۱

نمودار۳۴- مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و سودسالانه مورد انتظار..... ۳۴۳
نمودار۳۴- دیاگرام ارتباط میان میزان توانمندی و مدت زمان لازم جهت احراز آن (دوره یکساله- درصد)..... ۳۴۴
نمودار۳۵- مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و سودسالانه مورد انتظار..... ۳۸۰
نمودار ۳۶- دیاگرام ارتباط میان میزان توانمندی و مدت زمان لازم جهت احراز آن (دوره یکساله- درصد)..... ۳۸۰
نمودار۳۷- مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و سودسالانه مورد انتظار..... ۴۱۴
نمودار۳۸- دیاگرام ارتباط میان میزان توانمندی و مدت زمان لازم جهت احراز آن (دوره یکساله- درصد)..... ۴۱۵
نمودار۳۹- مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و سودسالانه مورد انتظار..... ۴۴۸
نمودار۴۰- دیاگرام ارتباط میان میزان توانمندی و مدت زمان لازم جهت احراز آن (دوره یکساله- درصد)..... ۴۴۸

فهرست نقشه ها

عنوان **صفحه**

نقشه ۱- موقعیت طبیعی منظومه مرکزی ۶
نقشه ۲- سطح بندی خدمات پیشنهادی در ناحیه زنجان ۴۴
نقشه ۳- حوزه و مجموعه های همگن خدماتی- عملکردی ۴۵
نقشه ۴- نقشه زمین شناسی منطقه ۱۰۵
نقشه۵-نقشه ۱.۲۵۰۰۰۰۰ زمین شناسی و کانون های زلزله منطقه ۱۰۹
نقشه ۷- جهت شیب منظومه ماهنشان ۱۱۴
نقشه ۸- کانونهای زلزله منظومه ماهنشان ۱۱۸
نقشه ۹- محدوده های در معرض زمین لغزش منظومه ماهنشان ۱۲۶
نقشه ۱۱- فرسایش منظومه ماهنشان ۱۳۷
نقشه ۱۲- پراکنش مناطق چهار گانه شکار ممنوع و تالابهای بین المللی سازمان حفاظت محیط زیست ۱۴۰
نقشه ۱۳ - نقشه هم باران منظومه ماهنشان ۱۵۷

مقدمه:

توسعه در لغت به معنای رشد تدریجی در جهت پیشرفته ترشدن، قدرتمندترشدن و حتی بزرگ‌تر شدن است (فرهنگ لغات آکسفورد، ۲۰۰۱) بروکفلید در تعریف توسعه می‌گوید: توسعه را باید برحسب پیشرفت به سوی اهداف رفاهی نظیر کاهش فقر، بیکاری و نابرابری تعریف کنیم.

به طور کلی توسعه جریانی است که در خود تجدید سازمان و سمت‌گیری متفاوت کل نظام اقتصادی-اجتماعی را به همراه دارد. توسعه علاوه بر اینکه بهبود میزان تولید و درآمد را دربردارد، شامل دگرگونی‌های اساسی در ساخت‌های نهادی، اجتماعی- اداری و همچنین ایستارها و دیدگاه‌های عمومی مردم است. توسعه در بسیاری از موارد، حتی عادات و رسوم و عقاید مردم را نیز در برمی‌گیرد. لذا می توان چنین گفت، توسعه را به معنای کاهش فقر، بیکاری، نابرابری، صنعتی‌شدن بیشتر، ارتباطات بهتر، ایجاد نظام اجتماعی مبتنی بر عدالت و افزایش مشارکت مردم در امور سیاسی جاری تعریف می‌کند.

امروز تلقی ما از مفهوم توسعه, فرآیندی همه‌جانبه است (نه فقط توسعه اقتصادی) که معطوف به بهبود تمامی ابعاد زندگی مردم یک جامعه (به عنوان لازم و ملزوم) است. ابعاد مختلف توسعه ملی عبارتند از: توسعه اقتصادی, توسعه سیاسی, توسعه فرهنگی و اجتماعی, و توسعه امنیتی (دفاعی). مناسب نیست بدون توجه به کلیه ابعاد توسعه, صرفاً به یک جنبه اولویت بخشید و دیگر بخش‌ها را در دستورکار آینده قرار داد.

یکی از مهمترین عناصر ساختاری توسعه ملی، توسعه سکونت گاه های روستایی در جهت آبادانی، حمایت از مردم، کاهش مهاجرت، کاهش آسیب پذیری مناطق روستایی، توجه ویژه به ابعاد کالبدی، فعالیت های اجتماعی، اقتصادی، و محیطی انسان در مناطق روستایی است که در قالب توسعه همگن، مسکن سالم، محیط امن، خدمات عمومی، خدمات زیربنایی و کاربری زمین مورد توجه قرار می گیرند (Dalal-Clayton, & Dent,1993:39)

توسعه روستایی یکی از دلنگرانی های جدی در کشورهای در حال توسعه است .گسترش بی رویه شهرها و رشد شتابان جمعیت به اصطلاح شهری، از یک سو و ناپایداری فعالیت های کشاورزی، از دیگرسو، نه تنها فاصلهٔ موجود بین شهرها و روستاها را گسترش می دهد، بلکه منابع گوناگون (طبیعی و انسانی) یکی را به نفع دیگری مصادره می کند. آنچه به این فرایند دامن می زند، رویکرد متعارف تصدیگری و نگرش آمرانه و متمرکز از بالا به پایین، است که بدون توجه به نقش اساسی مردم ذینفع و مشارکت آنان در تعیین سمت و سوی نیازها و برنامه های توسعه ای، تاکنون نتوانسته است به طور دلخواه به اهداف از پیش تعیی نشدهٔ عمران و توسعه روستایی (و البته شهری نیز) دست یابد.

بدینسان، توجه لازم به چند مقولهٔ اساسی الزامی به نظر می آید:

بازنگری در نگرش تصمیم سازان و کارشناسان و دگرگونی در تصور بنیادین آنان نسبت به تحول و توسعهٔ اجتماع روستایی؛

آموزش و ترویج خودگردانی روستایی همراه با ترغیب مشارکت روستانشینان؛

توجه اکید به روابط پیچیده و اثرگذار روستایی - شهری؛

تقویت پیوندهای روستایی شهری در قالب رویکردهای مبتنی بر توسعهٔ یکپارچهٔ منطق های.

طرح های توسعه روستایی در انواع مختلف طرح های از جمله طرح توسعه اقتصادی، طرح توسعه اجتماعی،کالبدی روستایی و ... در پی ناکامی راهبردهای پیشین توسعهٔ روستایی در زمینهٔ مسائلی همچون فقر، اشتغال، بهداشت، امنیت غذایی، و پایداری محیط زیست، هنوز توسعهٔ روستایی با مسائل و چالشهای متعدد دست به گریبان است؛ و از همین روست که در سالهای اخیر، بار دیگر توسعهٔ روستایی مورد توجه قرار گرفته است و نظریه پردازان، برنامه ریزان و مجریان حکومتی نیز بر آنند تا با ارائهٔ راهکارها و راهبردهای جدید، از معضلات و مسائل گریبان گیر این نواحی بکاهند. توجه به توسعهٔ پایدار روستایی از راهبردهایی است که در سالهای اخیر، بیشتر کشورها بدان روی آورده اند. این نوع توسعه معطوف به تمامی ابعاد اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی و سیاسی است. حال، این سؤال مطرح است که با توجه به شرایط جوامع روستایی ایران، چه چالشها و مشکلاتی پیرامون توسعهٔ این رهیافت پایداری وجود دارد؟

ارتباط بین روستاها با همدیگر و روستاها با شهر عموما تابعی از اندازه شهر مرکزی، روستاهای مرکزی، میزان و نوع صنعتی شدن آن و میزان خدمات موجود در مراکز عمده روستایی است. وجود صنایع هم پیوند با کارکردهای اقتصادی روستایی می تواند باعث تقویت وضعیت اقتصادی روستاها به لحاظ انباشت سرمایه، هرچند محدود، شود. این تقویت وضعیت اقتصادی، با تقویت یک بخش و تضعیف و یا حتی حذف برخی بخش های دیگر، می تواند باعث تغییرات در ساختار اقتصادی روستا شود.

بازتعریف نقش نقاط روستایی در فضای محلی- منطقه ای و ملی و دستیابی به توسعه یکپارچه و پایدار مستلزم شناخت نحوه تاثیر عصر صنعت بر روستاهای هر منطقه با توجه به ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، ارتباطی، کالبدی و فضایی است. از طرف دیگر توجه به تفاوتها و نابرابریهای ناحیه‌ای و مکانی در توسعه روستایی لازم است. با در نظر گرفتن اصول فوق، ضمن نگهداری جمعیت معقول می توان از منابع روستایی به صورت صحیح استفاده کرد و ارتباط سیستماتیک روستا با نقاط روستایی دیگر را برای داشتن نقش مفید و موثر در فضای ملی بازتعریف کرد. این امر علاوه بر بازتعریف نقش روستاها نیازمند بازتعریف نقش روستاهای حوزه نفوذ آنها و به خصوص روستاهای کوچک و متوسط است؛ همچنین شهرها و روستاهای مرکزی که ارتباط تنگاتنگی با محیط روستایی پیرامون خود دارند و هرگونه تغییر و تحول عمده در آنها می تواند ساختارهای موجود در محیط های روستایی را تحت تاثیر شدید خود قرار دهد.

نمودار۱- تغییر و تحول در ساختارهای روستایی در گذر از عصر کشاورزی به صنعتی و انتظار از برنامه ریزی در عصر ارتباطات

بخش دوم

بررسی اسناد و توصیف و تحلیل وضع موجود

۲-۱- موقعیت جغرافیایی بخش، دهستان و روستاهای هدف

همانطور که در بخش اول مطالعات حاضر به تفصیل ذکر گردید ساختار هر نظام عبارت است از بستر و نحوه نظم پذیری بخش ها، عناصر بنیادین یا اجزای زیربنایی تشکیل دهنده آن که در عمل، به صورت کلیتی یکپارچه، فراتر از تک تک این بخش ها، عناصر یا اجزاء در نظر گرفته می شود. در مقابل کارکرد هرنظام، مجموعه فعالیت ها و روابطی را شامل می گردد که با توجه به ویژگی‌های ساختاری امکان تحقق می یابند. بدینسان، ارتباطی منطقی بین ساختار و کارکرد هر نظام وجود دارد. به سخن دیگر، از هر نظام تنها بر اساس قابلیت های ساختاری آن می توان فعالیتهای مشخص و برقراری روابط معین را انتظار داشت.

بدین ترتیب در این فصل در ابتدا به معرفی موقعیت منطقـــه به لحاظ طبیعی و سیاسی پرداخته و سپس وضـــعیت منـابع و ساختار نظام حـاکم بـر منطقـه، به تفکیک ساختارهای محیطی- بوم شناختی، کالبدی، تاریخی- فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مورد مطالعه قرار خواهد گرفت.

۱-۲-۱- موقعیت منظومه

محدوده مطالعاتی طرح حاضراز بخش مرکزی شامل ۷۵ روستا (هجده روستا خالی از سکنه) ویک نقطه شهری (شهر ماهنشان)، حدود تقسیمات سیاسی بخش مرکزی، دهستان های اوریاد ، قزل گچیلو و شهر ماه نشان ،شهرستان ماهنشان، واقع در استان زنجان، را شامل می گردد که بخش مرکزی دارای وسعت تقریبی ۱۲۸۲/۴۰کیلومتر با جمعیتی در حدود ۲۲۲۶۱ نفر (مطابق با سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵) می باشد. بخش مرکزی در شمال شهرستان ماهنشان استان زنجان واقع گردیده است به طوریکه به دلیل عدم عبور محورهای اصلی مواصلاتی از آن نسبت به سایر پهنه های پیرامونی و عبور رودخانه های قزل اوزن و نیز سایر رودخانه های دربند و تخته یورد از مرکز آن در راستای جنوب به شمال، همچنان خصوصیات طبیعی و کشاورزی خود را حفظ نموده است.

دسترسی پذیری بخش مرکزی از طریق راه آسفالته و اتوبان زنجان- تبریز و همچنین از جاده زنجان - دندی تامین می گردد.

مرکز بخش مرکزی شهر ماهنشان بوده که دارای ۵۴۸۷ نفر جمعیت می باشد.این شهردر غرب استان زنجان واقع شده که ازشمال به استان آذربایجان شرقی، از غرب به استان آذربایجان غربی واز جنوب به بخش انگوران شهرستان ماهنشان محدود می گردد.

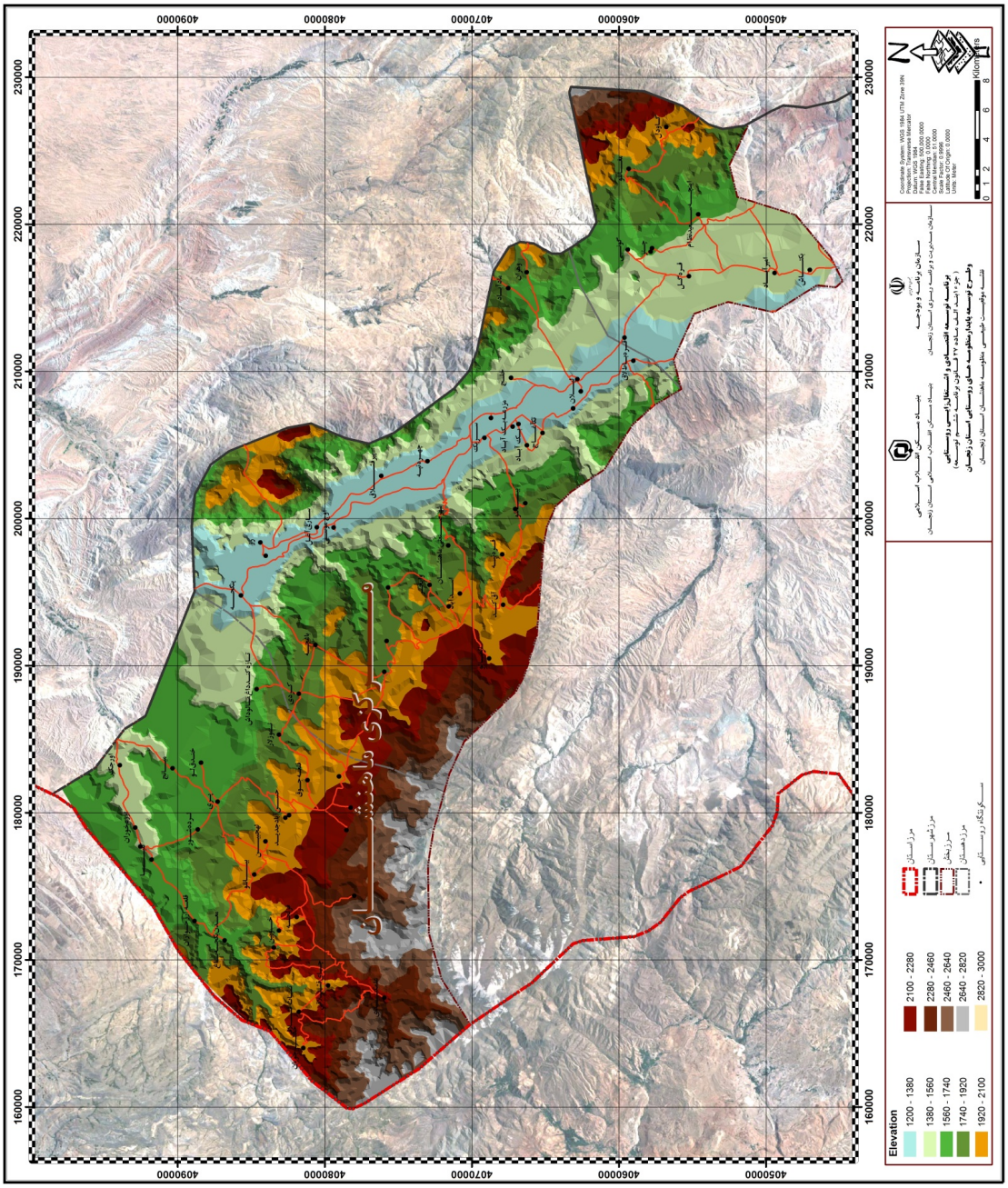
- تبیین موقعیت ریاضی و طبیعی

محدوده مورد مطالعه در چارچوبی از مختصات جغرافیایی ۵۴ °۳۶ تا ۴۵ °۳۶ عرض شمالی و ۳۷ °۴۷ تا ۱۲ °۴۷ طول شرقی قرار دارد. (مختصات شبکه ای UTM ۴۰۸۷۱۴۸ تا ۴۷۰۹۳۳ شمالی و ۷۳۴۴۶۱ تا ۶۹۷۲۴۵ شرقی برای زون ۳۸).

بر اساس تحلیل فضایی توپوگرافی انجام شده در GIS محـــدوده مـــورد مطالعـــه در محدوده ارتفاعی مابین ۱۲۰۰ تا ۳۰۰۰ متری از سطح دریاهای آزاد قرار گرفته است.

با توجه به موارد یادشده سکونتگاه های منطقه در سه سطح روستاهای کوهستانی، روستاهای پایکوهی و روستاهای دشتی قابل تقسیم هستند. روستاهای کوهستانی عمدتاً در تراز بالای ۱۵۰۰ متری واقع شده و به لحاظ طبیعی با محدودیت اراضی قابل کشت و حتی اراضی مرتعی برای فعالیت های کشاورزی و دام پروری مواجه هستند. روستاهای پایکوهی در شرایطی هستند که امکان توسعه باغداری و دامپروری را پیدا کرده اند اما از نظر دسترسی به منابع آب و خاک همچنان در محدودیت هستند. روستاهای دشتی با دسترسی به منابع آب سطحی و زیرزمینی حوضه آبریز قزل اوزن و همچنین برخورداری از اراضی هموار و حاصلخیز بر روی سازندهای آبرفتی، امکان توسعه اقتصاد کشاورزی را پیدا کرده اند. همچنین وجود دسترسی های نسبتاً مناسب ورود خدمات رفاهی همچنین تزریق برخی فعالیت های صنعتی و نیمه صنعتی را در کنار این روستاها رقم زده است.

نقشه ۱- موقعیت طبیعی منظومه مرکزی

تبیین موقعیت اداری- سیاسی

روستاهای مورد مطالعه به لحاظ موقعیت اداری- سیاسی منطبق بر بخش مرکزی از شهرستان ماهنشان است که در استان زنجان واقع شده است. جدول شماره ۲-۱ آخرین تقسیمات سیاسی شهرستان ماهنشان و جایگاه روستاهای بخش مرکزی در آن را نمایش داده است. چنانکه در جدول مذکور هم مشخص شده است، بخش مرکزی شامل سه دهستان به نامهای اوریاد به مساحت ۴۹۴۴۸ کیلومتر دارای ۲۹ روستا (پنج روستا خالی از سکنه) به مرکزیت روستای پری و دهستان قزل گچیلو به مساحت ۲۰۲ کیلومتر دارای ۱۰ روستا (دو روستا خالی از سکنه) به مرکزیت روستای برون قشلاق و دهستان ماه نشان به مساحت ۵۸۵/۹۲ کیلومتر دارای ۳۶ روستا (یازده روستا خالی از سکنه) به مرکزیت شهر ماهنشان می باشد. طبق آمار جمعیتی سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال۱۳۹۵ منظومه ماهنشان دارای جمعیتی معادل ۲۹۰۳۶ نفر در قالب۱۶۱ آبادی و دو شهر می باشد . بخش مرکزی دارای جمعیتی معادل ۱۶۶۷۳ نفر در قالب ۷۵ آبادی و یک شهر می باشد که از این تعداد ۵۴۸۷ نفر در شهر ماه نشان ، ۵۱۹۶نفر در دهستان اوریاد ، ۱۹۷۴ نفر در دهستان قزل گچیلو و ۹۶۰۴ نفر در دهستان ماهنشان سکونت دارند.

از مجموع کل جمعیت منظومه بخش مرکزی ماهنشان ، ۳۱۶۸۲ نفر (۷۵.۳۵ درصد) در روستاها و ۱۰۲۶۵ نفر (۲۴.۶۵ درصد) در شهر سکونت دارند.

جدول۱- تقسیمات سیاسی شهرستان ماهنشان بخش مرکزی مطابق با آخرین تقسیمات سیاسی کشور در سال ۱۳۹۵

استان	شهرستان	بخش	شهر / دهستان	آبادی	خانوار	جمعیت	مرد	زن
			بخش مرکزی		۶۷۲۲	۲۲۲۶۱	۱۱۳۹۸	۱۰۸۶۳
			دهستان اوریاد		۱۵۸۶	۵۱۹۶	۲۷۲۱	۲۴۷۵
				ارزه خوران	۶۲	۲۱۶	۱۱۷	۹۹
				اورجک	۳۹	۱۴۱	۷۱	۷۰
				خیراباد	۱۲۰	۳۹۸	۲۰۸	۱۹۰
				کلیسا	۵۹	۱۷۹	۹۱	۸۸
				احمد آباد	۰	۰	۰	۰
				لرده شور	۶۱	۱۸۲	۹۹	۸۳
				معدن مس بایچه باغ	۰	۰	۰	۰
				میانج	۳۰	۹۵	۴۷	۴۸
				قلعه ارزه خوران	۴۷	۱۵۹	۷۳	۸۶
				تات قشلاق	۶۱	۱۶۶	۸۶	۸۰
				چای قشلاقی	۲۶	۷۵	۴۳	۳۲
				خضرچوپان	۷۴	۲۱۸	۱۰۵	۱۱۳
				خویین	۱۰	۵۰	۲۴	۲۶
				سعیدکندی	۶۹	۲۵۲	۱۲۱	۱۳۱
				علم کندی	۱۸۰	۵۸۴	۳۰۰	۲۸۴
				قزلجه	۳۰	۹۲	۴۷	۴۵
				بیانلو	۴۹	۱۸۱	۸۵	۹۶

استان	شهرستان	بخش	شهر / دهستان	آبادی	خانوار	جمعیت	مرد	زن
				پری	۲۴۷	۸۵۵	۴۸۵	۳۷۰
				تازه کند(داغ مالوداش	۰	۰	۰	۰
				تخته یورد	۸۹	۳۱۲	۱۶۳	۱۴۹
				توزلار	۰	۰	۰	۰
				حسن ابادجدید	۰	۰	۰	۰
				حسن ابادقدیم	۲۰	۵۷	۳۲	۲۵
				خندق لو	۴۴	۱۴۳	۷۱	۷۲
				قلعه جوق	۴	۱۷	۷	۱۰
				لهجبین	۸	۲۲	۱۴	۸
				تازه کندفخرلو	۵۴	۱۶۴	۹۳	۷۱
				قاضی کندی	۱۱۷	۳۶۵	۲۰۳	۱۶۲
				قره داش	۸۲	۲۵۷	۱۲۶	۱۳۱
			دهستان قزل گچیلو		۱۴۳۷	۴۴۹۶	۲۲۰۹	۲۲۸۷
			قزل گچیلو	برون قشلاق	۱۵۹	۵۰۹	۲۷۰	۲۳۹
				چتز	۴۷	۱۳۹	۶۸	۷۱
				چناقبلاغ	۵۰	۱۶۲	۸۲	۸۰
				گونی	۸۲	۲۵۹	۱۲۰	۱۳۹
				امیراباد	۷۵	۲۳۲	۱۲۹	۱۰۳
				اینچه سعیدنظام	۱۱	۳۸	۱۵	۲۳
				بکتاش	۰	۰	۰	۰
				قره گل	۱۳۳	۳۷۳	۱۹۵	۱۷۸
				گادل	۰	۰	۰	۰
				مغانلو	۸۶	۲۶۲	۱۲۸	۱۳۴
			ماه نشان		۲۸۶۷	۹۶۰۴	۴۹۱۱	۴۶۹۳
			ماه نشان	باغچه	۵۵	۱۸۴	۹۵	۸۹
				سهندعلیا	۲۰۱	۶۴۹	۳۳۶	۳۱۳
				کردی	۹۵	۲۸۶	۱۴۹	۱۳۷
				دام لار	۰	۰	۰	۰
				المالو	۷۰	۲۲۳	۱۲۰	۱۰۳
				بای گلی	۰	۰	۰	۰
				سهندسفلی	۲۰۳	۷۳۱	۳۶۶	۳۶۵
				گندی	۶۰	۲۳۴	۱۱۵	۱۱۹
				سرین دره	۲۵	۹۸	۵۲	۴۶
				پیرقشلاق	۰	۰	۰	۰
				چهره تپه	۰	۰	۰	۰
				ساری اغل	۴۱	۱۵۲	۸۴	۶۸
				اق کند	۱۳۷	۴۴۴	۲۲۶	۲۱۸

استان	شهرستان	بخش	شهر / دهستان	آبادی	خانوار	جمعیت	مرد	زن
				عوج موسی	۱۱	۳۵	۲۰	۱۵
				قره تپه	۰	۰	۰	۰
				ینگجه سینار	۸۳	۲۵۶	۱۴۲	۱۱۴
				رز	۲۶	۸۹	۵۲	۳۷
				مزرعه اغدوز	۰	۰	۰	۰
				سیدلر	۰	۰	۰	۰
				کوشک	۰	۰	۰	۰
				سرپل /میر آخور	۲۱۲	۷۱۴	۳۷۰	۳۴۴
				سریک	۲۶۳	۹۰۴	۴۵۵	۴۴۹
				شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰	۰	۰	۰
				بک اباد	۰	۰	۰	۰
				بهستان	۱۳۲	۴۴۶	۲۳۵	۲۱۱
				تک اغاج	۴۳	۱۴۹	۷۹	۷۰
				مزرعه بک اباد	۰	۰	۰	۰
				مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۴	۱۴	۱۰	۴
				بیاملو	۶	۲۵	۱۳	۱۲
				پشتک	۱۰۷	۳۱۶	۱۵۶	۱۶۰
				خلج	۱۵۲	۴۸۴	۲۳۳	۲۵۱
				ماداباد	۱۹۰	۶۶۶	۳۲۴	۳۴۲
				وهران	۱۵۴	۵۳۵	۲۶۱	۲۷۴
				ایلی بلاغ	۳۴۸	۱۱۵۵	۶۰۲	۵۵۳
				مزرعه لیلان	۴۷	۱۵۴	۸۲	۷۲
				قره باطلاق	۱۹۸	۶۵۱	۳۲۹	۳۲۲
			شهر ماهنشان		۱۶۲۶	۵۴۸۷	۲۷۵۹	۲۷۲۸

ماخذ: سرشماری عمومی نفوس و مسکن-سال ۱۳۹۵-مرکزآمار ایران

۲-۲- توصیف، تحلیل و تبیین اسناد بالادستی و ارزیابی طرح ها و برنامه های اجرا شده و در حال انجام مرتبط با موضوع و مکان برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستاها.

با توجه به آنکه براساس سلسله مراتب و سطوح طرح ریزی و برنامه‌ریزی در کشور، طرحبا توجه به آنکه بر اساس سلسله مراتب و سطوح طرح ریزی و برنامه ریزی در کشور، طرح ها بایستی تا حدامکان مطابق با اصول و خط‌مشی طرح‌ها و برنامه‌ریزی‌های فرادست باشند لذا بررسی سیاست‌ها و راهبردهای طرح‌های بالادست ضرورت می‌یابد و با توجه به بررسی‌های انجام شده طرح‌های بالادست در مورد شهرستان ماه نشان عبارتند از:

۱. سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی

۲. برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور (۱۴۰۰-۱۳۹۶).

۳. اسناد پایش و ارزشیابی برنامه ها، سازمان مدیریت و ارزشیابی استان زنجان ، سال ۱۳۹۴

۴. اسناد توسعه ، معاونت برنامه ریزی استانداری زنجان، سال ۱۳۸۸

۵. برنامه های راهبردی توسعه، معاونت برنامه ریزی استانداری زنجان، سال ۱۳۹۳

۶. طرح جامع توسعه و عمران ناحیه زنجان، اداره کل راه و شهرسازی زنجان، سال ۱۳۸۳

۷. فهرست اسناد توسعه شهرستان ها، شهرستان ماه نشان، معاونت برنامه ریزی استانداری زنجان، سال ۱۳۸۸

۸. مطالعات برنامه آمایش استان زنجان، معاونت برنامه ریزی استانداری زنجان، سال۱۳۸۹

۹. جهت گیری های ملی آمایش سرزمین، استان زنجان، سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان زنجان، سال ۱۳۹۶

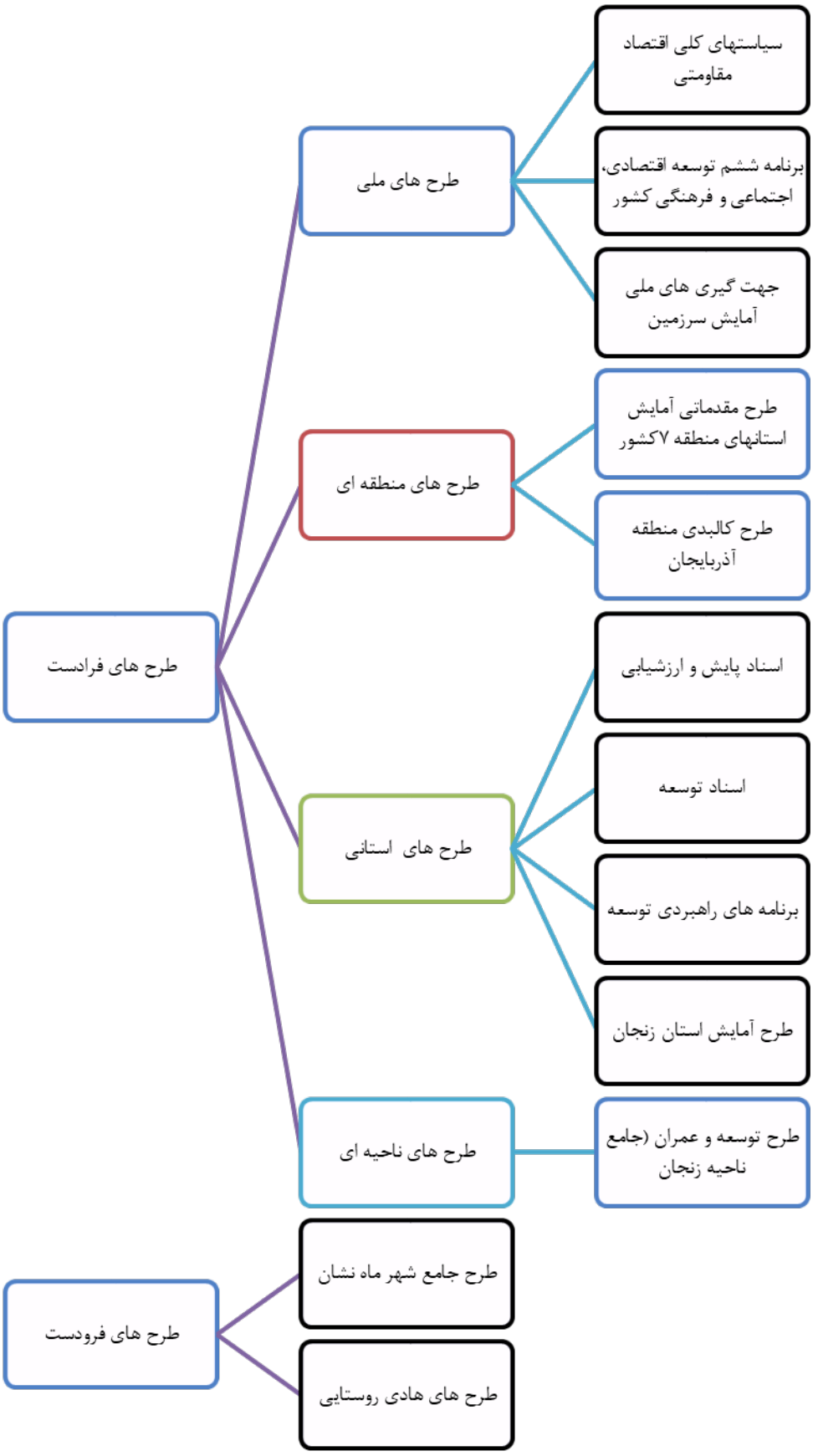
۱۰. طرح مقدماتی آمایش استان های منطقه ۷ کشور،سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، دفتر آمایش و برنامه ریزی منطقه ای ، سال ۱۳۸۲(تاکنون گزارش طرح مذکور در اختیار این مشاور قرار داده نشده است).

۱۱. طرح جامع شهر ماه نشان، اداره کل راه و شهرسازی استان زنجان.

۱۲. طرح هادی روستایی- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان زنجان.

بر اساس سلسله مراتب و سطوح طرح‌ریزی و برنامه‌ریزی کشور، برنامه‌ها و طرح‌های زیردست بر مبنای اصول و سیاست‌های برنامه‌ها و طرح‌های فرادست انجام می‌گردد. به همین علت به بررسی طرح‌ها و برنامه‌های کلان که اختصاص به تبیین راهبردهای بسیار کلان دارد، پرداخته خواهد شد. مهمترین طرح فرادست که تاثیر بسزایی در این طرح خواهد گذاشت طرح توسعه و عمران (جامع) ناحیه زنجان می باشد، این طرح علاوه بر، در برداشتن اصول و سیاست‌های برنامه‌ها و طرح‌های فرادست، خود نیز راهبردها و سیاست‌های خاصی را در مورد محدوده مورد مطالعه به تفصیل ارائه کرده است.

نمودار۲-سلسه مراتب طرح های فرادست و فرودست مورد مطالعه

۱. سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی

سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی با هدف تأمین رشد پویا و بهبود شاخص‌های مقاومت اقتصادی و دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با رویکردی جهادی، انعطاف پذیر، فرصت ساز، مولد، درون‌زا، پیشرو و برون‌گرا ابلاغ می‌گردد:

۱-تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیت‌های اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری‌های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم‌درآمد و متوسط.

۲-پیشتازی اقتصاد دانش بنیان، پیاده‌سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به منظور ارتقاء جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش‌بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش‌بنیان در منطقه.

۳-محور قراردادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویتِ رقابت‌پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استانها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشور.

۴-استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی.

۵-سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، بویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه.

۶-افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص.

۷-تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا).

۸-مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید.

۹-اصلاح و تقویت همه‌جانبه‌ی نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در تقویت بخش واقعی.

۱۰-حمایت همه‌جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارزآوری مثبت از طریق:

- تسهیل مقررات و گسترش مشوق‌های لازم.

- گسترش خدمات تجارت خارجی و ترانزیت و زیرساخت‌های مورد نیاز.
- تشویق سرمایه گذاری خارجی برای صادرات.
- برنامه‌ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی،شکل‌دهی بازارهای جدید، و تنوع بخشی پیوندهای اقتصادی با کشورها به ویژه با کشورهای منطقه.
- استفاده از ساز و کار مبادلات تهاتری برای تسهیل مبادلات در صورت نیاز.
- ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف.

۱۱- توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه‌ی اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج.

۱۲- افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور از طریق:

- توسعه‌ی پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان بویژه همسایگان.
- ستفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از هدف‌های اقتصادی.
- استفاده از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای.

۱۳- مقابله با ضربه پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز از طریق:

- انتخاب مشتریان راهبردی.
- ایجاد تنوع در روش‌های فروش.
- مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش.
- افزایش صادرات گاز.
- افزایش صادرات برق.
- افزایش صادرات پتروشیمی.
- افزایش صادرات فرآورده‌های نفتی.

۱۴- افزایش ذخایر راهبردی نفت وگاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولید نفت و گاز، بویژه در میادین مشترک.

۱۵- افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.

۱۶- صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی‌سازی اندازه‌ی دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور و هزینه‌های زاید.

۱۷- اصلاح نظام درآمدی دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی.

۱۸- افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت.

۱۹- شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و. ...

۲۰- تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه گذاری و اشتغال مولد و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه.

۲۱- تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان سازی آن بویژه در محیط‌های علمی، آموزشی و رسانه‌ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی.

۲۲- دولت مکلف است برای تحقق سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی با هماهنگ‌سازی و بسیج پویای همه‌ی امکانات کشور، اقدامات زیررا معمول دارد:

- شناسایی و بکارگیری ظرفیت‌های علمی، فنی و اقتصادی برای دسترسی به توان آفندی و اقدامات مناسب.
- رصد برنامه‌های تحریم و افزایش هزینه برای دشمن.
- مدیریت مخاطرات اقتصادی از طریق تهیه طرح‌های واکنش هوشمند، فعال، سریع و به هنگام در برابر مخاطرات و اختلال‌های داخلی و خارجی.

۲۳- شفاف و روان‌سازی نظام توزیع و قیمت‌گذاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار

۲۴- افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن.

۲- برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور (۱۴۰۰-۱۳۹۶).

قانون برنامه پنجساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی) در راستای توسعه فضاهای روستایی، برنامه های ذیل پیشنهاد نموده است.

جدول۲- قانون برنامه پنجساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران

نام بخش	موضوع قانون	دستگاه های شمول قانون
۲- بودجه و مالیه عمومی	ماده ۶ ۲- عوارض موضوع بندهای (ب)، (ج) و (د) ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده و همچنین عوارض ارزش افزوده گاز طبیعی موضوع قانون مذکور و عوارض شماره‌گذاری خودروهای موضوع بند (ج) ماده (۴۳) قانون مذکور به حساب تمرکز وجوه به‌نام سازمان امور مالیاتی کشور نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. وجوه مذکور حداکثر تا پانزدهم ماه بعد به نسبت دوازده‌درصد(۱۲٪) سهم کلانشهرها، پنجاه‌وسه‌درصد(۵۳٪) سایر شهرها و سی‌وپنج‌درصد(۳۵٪) روستاها و مناطق عشایری براساس شاخصهایی که به موجب دستورالعملی که توسط سازمان و وزارت کشور ابلاغ می‌شود، محاسبه و بین تمام شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و مناطق عشایری توزیع می‌گردد.	استانداری، برنامه و بودجه، امور مالیاتی، محیط زیست
۵- توازن منطقه ای، توسعه روستایی و توانمند سازی اقشار آسیب پذیر	۵- طرحهای هادی روستایی و تعیین محدوده روستاها در سراسر کشور را با پیشنهاد کارشناسان فنی، زیر نظر بنیاد مسکن و تأیید بخشداری هر بخش و با اطلاع دهیاران و رؤسای شورای اسلامی روستاها و تصویب آن در کمیته‌ای متشکل از رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان به‌عنوان رئیس، فرماندار شهرستان، بخشدار بخش، نماینده سازمان مسکن و شهرسازی استان، رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی شهرستان، نماینده سازمان جهاد کشاورزی استان، نماینده معاون امور عمرانی استانداری و رئیس شورای اسلامی روستا به عنوان ناظر، تهیه کند. ب- شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کمیته برنامه‌ریزی شهرستان موظفند پنج تا هشت	استانداری، برنامه و بودجه، بنیاد مسکن، سایر دستگاههای اجرایی مرتبط

نام بخش	موضوع قانون	دستگاه های شمول قانون
	درصد (۵٪ تا ۸٪) از سرجمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی مصوب قانون بودجه سالانه را صرف تهیه و اجرای طرحهای هادی و بهسازی روستاهای شهرستان، توسط بنیاد مسکن انقلاب اسلامی نمایند	
	ماده ۲۷- دولت موظف است به منظور تحقق سیاست‌های کلی برنامه و اقتصاد مقاومتی، شناسایی و بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود در نواحی روستایی وارتقای منزلت اجتماعی روستاییان و جایگاه روستاها در اقتصاد ملی و ایجاد بستر لازم برای شکوفایی و پیشرفت عدالت‌محور روستاها اقدامات زیر را مطابق قوانین و در قالب بودجه‌های سنواتی انجام دهد: ۱- دولت مکلف است در راستای برنامه‌ریزی منطقه‌ای و تقویت اقتصاد روستایی و توسعه اقتصاد صادرات‌محور در طول اجرای قانون برنامه هر سال، در پنج‌هزار روستا با توجه به استعدادها و ظرفیت‌های بومی و محیطی و قابلیت محلی- اقتصادی آن منطقه، با مشارکت نیروهای محلی و با بهره‌گیری از تسهیلات بانکی، حمایت‌های دولتی و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی آن روستاها را به‌وسیله سازمان استان تهیه کند و به تصویب شورای توسعه و برنامه‌ریزی استان مربوطه برساند. سازمان موظف است تعداد روستاهای سهمیه استانی را تا سه ماه اول سال اول اجرای قانون برنامه اعلام نماید. ۲- تنظیم و ارائه هدفمند و شفاف اعتبارات مربوط به عمران و توسعه روستایی و عشایری در بودجه سنواتی، تحت پیوستی با عنوان «عمران و توسعه روستایی» و اختصاص بودجه عمرانی مربوط به این فصل انجام پذیرد ۳- کاهش مدت زمان پاسخ به استعلام‌ها و صدور پروانه ساخت بنگاههای اقتصادی روستایی و عشایری از هرکدام از دستگاههای ذی‌ربط، به حداکثر پانزده روز ۴- توسعه حداقل پنجاه و چهار خوشه کسب و کار روستایی، بهره‌برداری و ساخت نود و هشت ناحیه صنعتی روستایی و ایجاد یک میلیون و نهصد و چهارده هزار فرصت شغلی در روستاها و مناطق عشایری ازطریق احداث وتوسعه بنگاههای اقتصادی رقابت‌پذیروصادرات‌گرا ازطریق بخشهای خصوصی و تعاونی ۵- تأمین منابع مورد نیاز برای رشد سالانه حداقل پنج درصد(۵٪) شاخص‌های برخورداری تعیین‌شده در ساماندهی عشایر ۶- تهیه طرحهای هادی و طرحهای توسعه و بازنگری آنها برای همه روستاها و آبادی‌های بالای بیست خانوار و مناطق عشایری در طول اجرای قانون برنامه با اولویت مناطق کمتر برخوردار ۷- آموزش صدهزارنفر از روستاییان و عشایر به‌عنوان عناصر پیشرو و تسهیل‌گر در زمینه برنامه‌ریزی محلی، توسعه فعالیت‌های اقتصادی و برنامه‌های فرهنگی، بهبود خدمات‌رسانی، جلب مشارکت‌های مردمی و نظارت بر اثربخشی طرحهای دستگاههای اجرایی ۸- شناسایی روستاهای درمعرض خطرسوانح طبیعی جهت اجرای طرحهای ایمن‌سازی این سکونتگاهها با همکاری دستگاههای مسؤول و مشارکت مردم و نهادهای محلی، به‌نوعی که حداقل سی‌درصد(۳۰٪) روستاهای در معرض خطر تا پایان اجرای قانون برنامه ایمن‌سازی شوند. ۹- تعیین شاخصهای بافت‌های فرسوده و نابسامان روستایی و تهیه و اجرای طرحهای بهسازی	استانداری، برنامه و بودجه، بنیاد مسکن، تعاون روستایی، جهاد کشاورزی، امور عشایر، کمیته امداد، آبفای روستایی

نام بخش	موضوع قانون	دستگاه های شمول قانون
	بافتهای فرسوده در روستاهای دارای اولویت. ۱۰- بخشودگی سود و جرائم تسهیلات پرداخت‌شده به افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی(ره) و سازمان بهزیستی جهت بازسازی اماکن مسکونی مناطق روستایی آسیب‌دیده از حوادث طبیعی و غیرمترقبه که قادر به بازپرداخت اقساط خود نمی‌باشند، تا پایان اعتبار قانون برنامه پنجم توسعه کشور با پرداخت معادل آن به بانکهای عامل و امهال آن به مدت سه سال از محل تنخواه‌گردان موضوع ماده(۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و اصلاحات و الحاقات بعدی تا پایان اجرای قانون برنامه ششم. ب- اقدامات عمرانی زیربنایی: امکان‌سنجی، طراحی و ایجاد سامانه‌های دفع بهداشتی زباله‌های روستایی محدوده‌های روستاها و جمع‌آوری و دفع آنها در خارج از محدوده روستاها و شهرها و تعیین مسؤولیت دستگاههای ذی‌ربط ۲- طراحی و اجرای طرحهای (پروژه‌های) دفع بهداشتی فاضلاب در روستاها با اولویت روستاهای واقع در حریم رودخانه‌ها، تالاب‌ها، سدها و روستاهایی که به‌دلیل نفوذپذیری کم اراضی دفع فاضلاب در آنها دچار مشکل می‌باشد از طریق بخش خصوصی. ۳- یکپارچه‌سازی حداکثری فعالیت‌ها و برنامه‌های عمران و توسعه روستایی، عشایری و کشاورزی کشور و مدیریت آنها با رویکرد جهادی و نظارت‌پذیر تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه ششم و ایجاد یکپارچگی برنامه‌ریزی و ارائه خدمات و طرحهای روستایی و عشایری در قالب برنامه‌های جامع، براساس نیازها و مشارکت واقعی مردم و شرایط انسانی، طبیعی، اقتصادی و اجتماعی. ۴- تأمین و تخصیص اعتبار مورد نیاز جهت احداث، بهسازی و آسفالت و نگهداری راههای روستایی روستاهای بالای بیست خانوار جمعیت و مناطق عشایری تا پایان اجرای قانون برنامه (هر سال بیست‌درصد ۲۰٪) از طریق سازمان. ۵- تهیه و اجرای طرحهای ساماندهی و بهسازی حداقل بیست‌درصد (۲۰٪) روستاهای مرزی با رویکرد پدافند غیرعامل جهت توانمندسازی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی	
۷- کشاورزی	ماده ۳۱- ر- تکمیل زنجیره تولید محصولات کشاورزی از طریق اعطای کمکهای فنی- اعتباری به تشکلهای فراگیر کشاورزی و روستایی	جهاد کشاورزی- شیلات
۸- آب	ماده ۳۵- ب- عوارض حاصل از چشمه‌های آب معدنی و درمانی در محدوده شهرستانهائی که ظرفیت توسعه گردشگری دارند، با طی مراحل قانونی در اختیار شهرداری‌ها یا دهیاری‌های همان منطقه قرار می‌گیرد. منابع حاصله متناسب با دریافت عوارض که به پیشنهاد شورای اسلامی شهر یا روستا به تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان می‌رسد، با تصویب کمیته برنامه‌ریزی شهرستان صرف زیرساخت‌های گردشگری همان منطقه می‌شود.	استانداری- برنامه وبودجه- امورآب-میراث فرهنگی
۱۱-حمل و نقل و مسکن	ماده ۶۱- ب- دستگاههای اجرائی ذی‌ربط موظفند به‌منظور افزایش بهره‌وری و استحصال زمین نسبت به احیای بافتهای فرسوده و نامناسب روستایی اقدام نمایند. پ- تهیه و اجرای طرح هادی برای روستاهای واقع در حریم شهرها با رویکرد کنترل محدوده	استانداری-اداره کل راه و شهرسازی – بنیاد مسکن

نام بخش	موضوع قانون	دستگاه های شمول قانون
	روستاهای مذکور در حد رشد طبیعی آنها.	
۱۳- ارتباطات و فناوری اطلاعات	ماده ۶۷- الف- به وزارت ارتباطات وفناوری اطلاعات اجازه داده می‌شود با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه به‌ویژه مسائل امنیتی در بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات و سیاست‌ها و مصوبات شورای‌عالی فضای مجازی در توسعه زیرساخت‌های خدمات الکترونیکی در مناطق محروم و روستایی سرمایه‌گذاری نماید به گونه‌ای که امکان ارائه حداقل چهار خدمت الکترونیکی اصلی دولت (سلامت، آموزش، کشاورزی و بانکی) در هشتاد درصد (۸۰٪) روستاهای بالای بیست خانوار کشور امکان‌پذیر گردد. پ- دستگاه های اجرائی موظفند نسبت به الکترونیکی کردن کلیه فرآیندها و خدمات با قابلیت الکترونیکی و تکمیل بانک های اطلاعاتی مربوط،تاپایان سال سوم اجرای قانون برنامه اقدام کنند. دستگاه های اجرائی می‌توانند به منظور الکترونیکی کردن فرآیندها و خدمات از مشارکت بخش خصوصی استفاده نمایند. دستگاه های اجرائی مکلفند کلیه خدمات قابل ارائه در خارج از محیط اداری خود و قابل واگذاری یا برون سپاری رابه دفاتر پستی و دفاتر پیشخوان خدمات دولت و دفاتر ارتباطات و فناوری اطلاعات (**ICT**) روستایی حسب مورد واگذارکنند.	کلیه دستگاههای اجرایی
۱۷- فرهنگ، هنر و ورزش	ماده ۹۲- ث- دولت مکلف است تمهیدات لازم را نسبت به توسعه فرهنگ کتابخوانی با اولویت کتابخانه‌های روستایی در مناطق کمتر توسعه‌یافته، بر اساس طرح آمایش سرزمین و نیازهای منطقه‌ای با رویکرد تشویق و جذب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی در تولید کتاب و محصولات فرهنگی و سایر کالاهای فرهنگی و هنری فراهم کند و تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه با نرخ رشد سالانه پنج درصد (۵٪) مطابق قانون بودجه سنواتی نسبت به وضعیت موجود در طول اجرای قانون برنامه اقدام نماید. ماده ۹۴- دولت مکلف است بیست و هفت صدم درصد(۰/۲۷٪) از کل نه درصد(۹٪) مالیات بر ارزش افزوده را برای توسعه ورزش مدارس، ورزش همگانی، فدراسیون بین‌المللی ورزشهای زورخانه‌ای و کشتی پهلوانی، ورزش روستایی و عشایری، ورزش بانوان و زیرساختهای ورزش به‌ویژه در حوزه معلولان و جانبازان اختصاص دهد. این مبلغ در ردیفهای مربوط به وزارت ورزش وو جوانان و وزارت آموزش و پرورش در بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌شود و پس از مبادله موافقتنامه در اختیار این وزراتخانه‌ها قرار می‌گیرد. تبصره ۱- این اعتبار فقط در استان‌ها هزینه می‌شود. ماده ۹۹- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی با همکاری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری موظف است نسبت به تهیه و اجرای طرح بهسازی و احیای حداقل سیصد روستای دارای بافت با ارزش تاریخی و فرهنگی و روستاهای هدف گردشگری را از محل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، تا پایان اجرای قانون برنامه در بودجه سنواتی اقدام نماید تا در چهارچوب مفاد این ماده حفظ، نگهداری و مورد بهره‌برداری قرار گیرد. ماده ۹۹ ج- دولت مکلف است از محل منابع بند(الف) ماده(۶۵) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم	فرهنگ و ارشاد-اوقاف-راه وشهرسازی-شهرداری ها-ثبت اسناد-آب و فاضلاب-صدا و سیماوسایر

نام بخش	موضوع قانون	دستگاه های شمول قانون
	بخشی از مقررات مالی دولت(۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ گازرسانی روستاهای هدف گردشگری را نیز در اولویت قرار دهد.	

۳- اسناد پایش و ارزشیابی برنامه ها

۱-آب

۱-۱- اهداف نهایی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه آب استان زنجان

- ایجاد سندی راهنما برای پایش کلیه پروژه ها و فعالیت های در حال اجرا و ارزشیابی دستاوردهای برنامه راهبردی توسعه آب استان؛
- ارائه اطلاعات مفید و موثر به منظور کمک به برنامه ریزان و سیاست گذاران به منظور اخذ تصمیمات صحیح تر و مبتنی بر شواهد؛
- کشف وشناسایی زودهنگام هرگونه انحراف از اهداف و روند پیش بینی شده اجرای برنامه به منظور انجام اقدامات اصلاحی؛
- تعیین ارزش کلی برنامه و تاثیر آن بر روند توسعه یافتگی استان زنجان.

۱-۲- اهداف اختصاصی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه آب استان زنجان

- تعیین و ارزیابی نیازهای پایه آب در استان زنجان؛
- تعیین میزان تطابق اهداف کلان و شاخص های کلیدی برنامه توسعه آب استان زنجان در پاسخ به نیاز های پایه آب استان؛
- تعیین نقاط ضعف و قوت های برنامه توسعه آب استان زنجان در مقایسه با برنامه های قبلی استان و سایر استان ها؛
- تعیین میزان کفایت راهبردهای برنامه توسعه آب استان زنجان در پاسخ به نیاز های گروه هدف و میزان دسترسی آنان به خدمات؛
- تعیین وضعیت و روند تحقق برنامه ها، طرح ها و پروژه های پیش بینی شده در برنامه توسعه آب استان زنجان با توجه به منابع فراهم شده؛
- تعیین میزان تحقق شاخص های کلیدی برنامه توسعه آب استان زنجان؛
- ارزیابی خروجی های برنامه توسعه آب استان زنجان بر اساس میزان فراهم بودن(Availability) ، دسترسی (Accessibility)، کمیت و کیفیت خدمات ارائه شده، میزان رضایت، هزینه کارآیی(Cost-efficiency)، بهره وری و پایداری.

۱-۳-راهبردهای پایش و ارزشیابی برنامه توسعه بخش آب استان زنجان

- ایجاد و توسعه ابزارهای منظم و یکنواخت جمع آوری داده؛
- طراحی سیستم جریان داده از نقطه ارائه خدمت به مراکز و سطوح بالاتر سیاست گذاری و برنامه ریزی ؛

- هماهنگ کردن کانال های جریان اطلاعات، نقش ها و مسؤولیت ها بین دستگاه های همکار؛
- پیگیری فعالیت های در حال اجرا و هماهنگی با مدیران برای ایجاد کارهای اصلاحی در صورت لزوم ؛
- طراحی فرآیند های شفاف پایش و ارزشیابی به منظور گردآوری، مقایسه، فرآوری و تجزیه و تحلیل نظام مند و تفسیر داده ها؛
- توسعه یک مکانیسم کنترل کیفیت اطلاعات برای اطمینان از روایی، پایایی، کامل بودن، مرتبط و به روز بودن اطلاعات؛
- ایجادو تقویت ساختارهای نظارتی بر روند اجرای برنامه توسعه بخش آب استان زنجان؛
- توانمند سازی مجریان و متصدیان اصلی برنامه توسعه بخش آب استان زنجان؛ به منظور طراحی، هدایت و اجرای برنامه های پایش و ارزشیابی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی پایش پیشرفت برنامه در محورهای مهم اجرایی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی ارزشیابی تحقق اهداف برنامه؛
- شفاف سازی نقش هریک از ذینفعان در برنامه؛
- تقویت ظرفیت تمامی شرکای برنامه برای مشارکت در پایش و ارزشیابی برنامه؛
- تهیه فهرست و مشخصات طرح های مطالعاتی ارزشیابی برنامه توسعه بخش آب استان زنجان و اعلام اولویت های پژوهشی مرتبط؛
- تشریح نوع و نحوه توزیع اطلاعات کلیدی به دست آمده از اجرای برنامه، مابین ذینفعان کلیدی، شخصیت های حقیقی و حقوقی و عامه مردم.

۲- آموزش

۲-۱- اهداف نهایی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه آموزش عمومی استان زنجان

- ایجاد سندی راهنما برای پایش کلیه پروژه ها و فعالیت های در حال اجرا و ارزشیابی دستاوردهای برنامه راهبردی توسعه آموزش عمومی استان؛
- ارائه اطلاعات مفید و موثر به منظور کمک به برنامه ریزان و سیاست گذاران به منظور اخذ تصمیمات صحیح تر و مبتنی بر شواهد؛
- کشف وشناسایی زودهنگام هرگونه انحراف از اهداف و روند پیش بینی شده اجرای برنامه به منظور انجام اقدامات اصلاحی؛
- تعیین ارزش کلی برنامه و تاثیر آن بر روند توسعه یافتگی استان زنجان.

۲-۲-اهداف اختصاصی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه آموزش عمومی استان زنجان

- تعیین و ارزیابی نیازهای پایه آموزش عمومی در استان زنجان؛
- تعیین میزان تطابق اهداف کلان و شاخص های کلیدی برنامه توسعه آموزش عمومی استان زنجان در پاسخ به نیاز های پایه آموزش عمومی استان؛

- تعیین ضعف و قوت های برنامه توسعه آموزش عمومی استان زنجان در مقایسه با برنامه های قبلی استان و سایر استان ها؛
- تعیین میزان کفایت راهبردهای برنامه توسعه آموزش عمومی استان زنجان در پاسخ به نیاز های گروه هدف و میزان دسترسی آنان به خدمات؛
- تعیین وضعیت و روند تحقق برنامه ها، طرح ها و پروژه های پیش بینی شده در برنامه توسعه آموزش عمومی استان زنجان با توجه به منابع فراهم شده؛
- تعیین میزان تحقق شاخص های کلیدی برنامه توسعه آموزش عمومی استان زنجان؛
- ارزیابی خروجی های برنامه توسعه آموزش عمومی استان زنجان بر اساس میزان فراهم بودن(Availability) ، دسترسی (Accessibility)، کمیت و کیفیت خدمات ارائه شده، میزان رضایت، هزینه کارآیی(Cost-efficiency)، بهره وری و پایداری.

۳-۲- راهبردهای پایش و ارزشیابی برنامه توسعه بخش آموزش عمومی استان زنجان

- ایجاد و توسعه ابزارهای منظم و یکنواخت جمع آوری داده؛
- طراحی سیستم جریان داده از نقطه ارائه خدمت به مراکز و سطوح بالاتر سیاست گذاری و برنامه ریزی ؛
- هماهنگ کردن کانال های جریان اطلاعات، نقش ها و مسؤولیت ها بین دستگاه های همکار؛
- پیگیری فعالیت های در حال اجرا و هماهنگی با مدیران برای ایجاد کارهای اصلاحی در صورت لزوم ؛
- طراحی فرآیند های شفاف پایش و ارزشیابی به منظور گردآوری، مقایسه، فرآوری و تجزیه و تحلیل نظام مند و تفسیر داده ها؛
- توسعه یک مکانیسم کنترل کیفیت اطلاعات برای اطمینان از روایی، پایایی، کامل بودن، مرتبط و به روز بودن اطلاعات؛
- ایجادو تقویت ساختارهای نظارتی بر روند اجرای برنامه توسعه بخش آموزش عمومی استان زنجان؛
- توانمند سازی مجریان و متصدیان اصلی برنامه توسعه بخش آموزش عمومی استان زنجان؛ به منظور طراحی، هدایت و اجرای برنامه های پایش و ارزشیابی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی پایش پیشرفت برنامه در محورهای مهم اجرایی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی ارزشیابی تحقق اهداف برنامه؛
- شفاف سازی نقش هریک از ذینفعان در برنامه؛
- تقویت ظرفیت تمامی شرکای برنامه برای مشارکت در پایش و ارزشیابی برنامه؛
- تهیه فهرست و مشخصات طرح های مطالعاتی ارزشیابی برنامه توسعه بخش آموزش عمومی استان زنجان و اعلام اولویت های پژوهشی مرتبط؛
- تشریح نوع و نحوه توزیع اطلاعات کلیدی به دست آمده از اجرای برنامه، مابین ذینفعان کلیدی، شخصیت های حقیقی و حقوقی و عامه مردم.
-

۳-آموزش عالی

۳-۱-اهداف نهایی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه آموزش عالی استان زنجان

- ایجاد سندی راهنما برای پایش کلیه پروژه ها و فعالیت های در حال اجرا و ارزشیابی دستاوردهای برنامه راهبردی توسعه آموزش عالی استان؛
- ارائه اطلاعات مفید و موثر به منظور کمک به برنامه ریزان و سیاست گذاران به منظور اخذ تصمیمات صحیح تر و مبتنی بر شواهد؛
- کشف وشناسایی زودهنگام هرگونه انحراف از اهداف و روند پیش بینی شده اجرای برنامه به منظور انجام اقدامات اصلاحی؛
- تعیین ارزش کلی برنامه و تاثیر آن بر روند توسعه یافتگی استان زنجان.

۳-۲- اهداف اختصاصی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه آموزش عالی استان زنجان

- تعیین و ارزیابی نیازهای پایه آموزش عالی در استان زنجان؛
- تعیین میزان تطابق اهداف کلان و شاخص های کلیدی برنامه توسعه آموزش عالی استان زنجان در پاسخ به نیاز های پایه آموزش عالی استان؛
- تعیین ضعف و قوت های برنامه توسعه آموزش عالی استان زنجان در مقایسه با برنامه های قبلی استان و سایر استان ها؛
- تعیین میزان کفایت راهبردهای برنامه توسعه آموزش عالی استان زنجان در پاسخ به نیاز های گروه هدف و میزان دسترسی آنان به خدمات؛
- تعیین وضعیت و روند تحقق برنامه ها، طرح ها و پروژه های پیش بینی شده در برنامه توسعه آموزش عالی استان زنجان با توجه به منابع فراهم شده؛
- تعیین میزان تحقق شاخص های کلیدی برنامه توسعه آموزش عالی استان زنجان؛
- ارزیابی خروجی های برنامه توسعه آموزش عالی استان زنجان بر اساس میزان فراهم بودن(Availability) ، دسترسی (Accessibility)، کمیت و کیفیت خدمات ارائه شده، میزان رضایت، هزینه کارآیی(Cost-efficiency)، بهره وری و پایداری.

۳-۳- راهبردهای پایش و ارزشیابی برنامه توسعه بخش آموزش عالی استان زنجان

- ایجاد و توسعه ابزارهای منظم و یکنواخت جمع آوری داده؛
- طراحی سیستم جریان داده از نقطه ارائه خدمت به مراکز و سطوح بالاتر سیاست گذاری و برنامه ریزی ؛
- هماهنگ کردن کانال های جریان اطلاعات، نقش ها و مسؤولیت ها بین دستگاه های همکار؛
- پیگیری فعالیت های در حال اجرا و هماهنگی با مدیران برای ایجاد کارهای اصلاحی در صورت لزوم ؛
- طراحی فرآیند های شفاف پایش و ارزشیابی به منظور گردآوری، مقایسه، فرآوری و تجزیه و تحلیل نظام مند و تفسیر داده ها؛

- توسعه یک مکانیسم کنترل کیفیت اطلاعات برای اطمینان از روایی، پایایی، کامل بودن، مرتبط و به روز بودن اطلاعات؛
- ایجادو تقویت ساختارهای نظارتی بر روند اجرای برنامه توسعه بخش آموزش عالی استان زنجان؛
- توانمند سازی مجریان و متصدیان اصلی برنامه توسعه بخش آموزش عالی استان زنجان به منظور طراحی، هدایت و اجرای برنامه های پایش و ارزشیابی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی پایش پیشرفت برنامه در محورهای مهم اجرایی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی ارزشیابی تحقق اهداف برنامه؛
- شفاف سازی نقش هریک از ذینفعان در برنامه؛
- تقویت ظرفیت تمامی شرکای برنامه برای مشارکت در پایش و ارزشیابی برنامه؛
- تهیه فهرست و مشخصات طرح های مطالعاتی ارزشیابی برنامه توسعه بخش آموزش عالی استان زنجان و اعلام اولویت های پژوهشی مرتبط؛
- تشریح نوع و نحوه توزیع اطلاعات کلیدی به دست آمده از اجرای برنامه، مابین ذینفعان کلیدی، شخصیت های حقیقی و حقوقی و عامه مردم.

۴-بازرگانی

۴-۱- اهداف نهایی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه بازرگانی استان زنجان

- ایجاد سندی راهنما برای پایش کلیه پروژه ها و فعالیت های در حال اجرا و ارزشیابی دستاوردهای برنامه راهبردی توسعه بازرگانی استان؛
- ارائه اطلاعات مفید و موثر با هدف کمک به برنامه ریزان و سیاست گذاران به منظور اخذ تصمیمات صحیح تر و مبتنی بر شواهد؛
- کشف وشناسایی زودهنگام هرگونه انحراف از اهداف و روند پیش بینی شده اجرای برنامه به منظور انجام اقدامات اصلاحی؛
- تعیین ارزش کلی برنامه و تاثیر آن بر روند توسعه یافتگی استان زنجان.

۴-۲-اهداف اختصاصی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه بازرگانی استان زنجان

- تعیین و ارزیابی نیازهای پایه بازرگانی در استان زنجان؛
- تعیین میزان تطابق اهداف کلان و شاخص های کلیدی برنامه توسعه بازرگانی استان زنجان در پاسخ به نیاز های پایه بازرگانی استان؛
- تعیین ضعف و قوت های برنامه توسعه بازرگانی استان زنجان در مقایسه با برنامه های قبلی استان و سایر استان ها؛
- تعیین میزان کفایت راهبردهای برنامه توسعه بازرگانی استان در پاسخ به نیاز های گروه هدف و میزان دسترسی آنان به خدمات؛

- تعیین وضعیت و روند تحقق برنامه ها، طرح ها و پروژه های پیش بینی شده در برنامه توسعه بازرگانی استان با توجه به منابع فراهم شده؛
- تعیین میزان تحقق شاخص های کلیدی برنامه توسعه بازرگانی استان ؛
- ارزیابی خروجی های برنامه توسعه بازرگانی استان بر اساس میزان فراهم بودن(Availability) ، دسترسی (Accessibility)، کمیت و کیفیت خدمات ارائه شده، میزان رضایت، هزینه کارآیی-(Cost efficiency)، بهره وری و پایداری.

۳-۴- راهبردهای پایش و ارزشیابی برنامه توسعه بخش بازرگانی استان زنجان

- ایجاد و توسعه ابزارهای منظم و یکنواخت جمع آوری داده؛
- طراحی سیستم جریان داده از نقطه ارائه خدمت به مراکز و سطوح بالاتر سیاستگذاری و برنامه ریزی ؛
- هماهنگ کردن کانال های جریان اطلاعات، نقش ها و مسؤولیت ها بین دستگاه های همکار؛
- پیگیری فعالیت های در حال اجرا و هماهنگی با مدیران برای ایجاد کارهای اصلاحی در صورت لزوم ؛
- طراحی فرآیند های شفاف پایش و ارزشیابی به منظور گردآوری، مقایسه، فرآوری و تجزیه و تحلیل نظام مند و تفسیر داده ها؛
- توسعه یک مکانیسم کنترل کیفیت اطلاعات برای اطمینان از روایی، پایایی، کامل بودن، مرتبط و به روز بودن اطلاعات؛
- ایجادو تقویت ساختارهای نظارتی بر روند اجرای برنامه توسعه بخش بازرگانی؛
- توانمند سازی مجریان و متصدیان اصلی برنامه توسعه بخش بازرگانی به منظور طراحی، هدایت و اجرای برنامه های پایش و ارزشیابی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی پایش پیشرفت برنامه در محورهای مهم اجرایی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی ارزشیابی تحقق اهداف برنامه؛
- شفاف سازی نقش هریک از ذینفعان در برنامه؛
- تقویت ظرفیت تمامی شرکای برنامه برای مشارکت در پایش و ارزشیابی برنامه؛
- تهیه فهرست و مشخصات طرح های مطالعاتی ارزشیابی برنامه توسعه بخش بازرگانی و اعلام اولویت های پژوهشی مرتبط؛
- تشریح نوع و نحوه توزیع اطلاعات کلیدی به دست آمده از اجرای برنامه، مابین ذینفعان کلیدی، شخصیت های حقیقی و حقوقی و عامه مردم.

۵-انرژی

۵-۱-اهداف نهایی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه بخش انرژی استان زنجان

- ایجاد سندی راهنما برای پایش کلیه پروژه ها و فعالیت های در حال اجرا و ارزشیابی دستاوردهای برنامه راهبردی توسعه انرژی استان؛

- ارائه اطلاعات مفید و موثر به منظور کمک به برنامه ریزان و سیاستگذاران به منظور اخذ تصمیمات صحیح تر و مبتنی بر شواهد؛
- کشف وشناسایی زودهنگام هرگونه انحراف از اهداف و روند پیش بینی شده اجرای برنامه به منظور انجام اقدامات اصلاحی؛
- تعیین ارزش کلی برنامه و تاثیر آن بر روند توسعه یافتگی استان زنجان.

۲-۵- اهداف اختصاصی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه انرژی استان زنجان

- تعیین و ارزیابی نیازهای پایه انرژی در استان زنجان؛
- تعیین میزان تطابق اهداف کلان و شاخص های کلیدی برنامه توسعه انرژی استان زنجان در پاسخ به نیاز های پایه انرژی استان؛
- تعیین ضعف و قوت های برنامه توسعه انرژی استان زنجان در مقایسه با برنامه های قبلی استان و سایر استان ها؛
- تعیین میزان کفایت راهبردهای برنامه توسعه انرژی استان در پاسخ به نیاز های گروه هدف و میزان دسترسی آنان به خدمات؛
- تعیین وضعیت و روند تحقق برنامه ها، طرح ها و پروژه های پیش بینی شده در برنامه توسعه انرژی استان با توجه به منابع فراهم شده؛
- تعیین میزان تحقق شاخص های کلیدی برنامه توسعه انرژی استان ؛
- ارزیابی خروجی های برنامه توسعه انرژی استان بر اساس میزان فراهم بودن(Availability) ، دسترسی (Accessibility)، کمیت و کیفیت خدمات ارائه شده، میزان رضایت، هزینه کارآیی(Cost-efficiency)، بهره وری و پایداری.

۳-۵- راهبردهای پایش و ارزشیابی برنامه توسعه بخش انرژی استان زنجان

- ایجاد و توسعه ابزارهای منظم و یکنواخت جمع آوری داده؛
- طراحی سیستم جریان داده از نقطه ارائه خدمت به مراکز و سطوح بالاتر سیاست گذاری و برنامه ریزی ؛
- هماهنگ کردن کانال های جریان اطلاعات، نقش ها و مسؤولیت ها بین دستگاه های همکار؛
- پیگیری فعالیت های در حال اجرا و هماهنگی با مدیران برای ایجاد کارهای اصلاحی در صورت لزوم ؛
- طراحی فرآیند های شفاف پایش و ارزشیابی به منظور گردآوری، مقایسه، فرآوری و تجزیه و تحلیل نظام مند و تفسیر داده ها؛
- توسعه یک مکانیسم کنترل کیفیت اطلاعات برای اطمینان از روایی، پایایی، کامل بودن، مرتبط و به روز بودن اطلاعات؛
- ایجادو تقویت ساختارهای نظارتی بر روند اجرای برنامه توسعه بخش انرژی؛
- توانمند سازی مجریان و متصدیان اصلی برنامه توسعه بخش انرژی به منظور طراحی، هدایت و اجرای برنامه های پایش و ارزشیابی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی پایش پیشرفت برنامه در محورهای مهم اجرایی؛

- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی ارزشیابی تحقق اهداف برنامه؛
- شفاف سازی نقش هریک از ذینفعان در برنامه؛
- تقویت ظرفیت تمامی شرکای برنامه برای مشارکت در پایش و ارزشیابی برنامه؛
- تهیه فهرست و مشخصات طرح های مطالعاتی ارزشیابی برنامه توسعه بخش انرژی و اعلام اولویت های پژوهشی مرتبط؛
- تشریح نوع و نحوه توزیع اطلاعات کلیدی به دست آمده از اجرای برنامه، مابین ذینفعان کلیدی، شخصیت های حقیقی و حقوقی و عامه مردم.

۶-حمل ونقل

۱-۶- اهداف نهایی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه حمل و نقل استان زنجان

- ایجاد سندی راهنما برای پایش کلیه پروژه ها و فعالیت های در حال اجرا و ارزشیابی دستاوردهای برنامه راهبردی توسعه حمل و نقل استان؛
- ارائه اطلاعات مفید و موثر با هدف کمک به برنامه ریزان و سیاست گذاران به منظور اخذ تصمیمات صحیح تر و مبتنی بر شواهد؛
- کشف وشناسایی زودهنگام هرگونه انحراف از اهداف و روند پیش بینی شده اجرای برنامه به منظور انجام اقدامات اصلاحی؛
- تعیین ارزش کلی برنامه و تاثیر آن بر روند توسعه یافتگی استان زنجان.

۲-۶-اهداف اختصاصی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه حمل و نقل استان زنجان

- تعیین و ارزیابی نیازهای پایه حمل و نقل در استان زنجان؛
- تعیین میزان تطابق اهداف کلان و شاخص های کلیدی برنامه توسعه حمل و نقل استان زنجان در پاسخ به نیاز های پایه حمل و نقل استان؛
- تعیین ضعف و قوت های برنامه توسعه حمل و نقل استان زنجان در مقایسه با برنامه های قبلی استان و سایر استان ها؛
- تعیین میزان کفایت راهبردهای برنامه توسعه حمل و نقل استان در پاسخ به نیاز های گروه هدف و میزان دسترسی آنان به خدمات؛
- تعیین وضعیت و روند تحقق برنامه ها، طرح ها و پروژه های پیش بینی شده در برنامه توسعه حمل و نقل استان با توجه به منابع فراهم شده؛
- تعیین میزان تحقق شاخص های کلیدی برنامه توسعه حمل و نقل استان ؛
- ارزیابی خروجی های برنامه توسعه حمل و نقل استان بر اساس میزان فراهم بودن(Availability) ، دسترسی (Accessibility)، کمیت و کیفیت خدمات ارائه شده، میزان رضایت، هزینه کارآیی(Cost-efficiency)، بهره وری و پایداری.

۳-۶- راهبردهای پایش و ارزشیابی برنامه توسعه بخش حمل و نقل استان زنجان

- ایجاد و توسعه ابزارهای منظم و یکنواخت جمع آوری داده؛
- طراحی سیستم جریان داده از نقطه ارائه خدمت به مراکز و سطوح بالاتر سیاست گذاری و برنامه ریزی ؛
- هماهنگ کردن کانال های جریان اطلاعات، نقش ها و مسؤولیت ها بین دستگاه های همکار؛
- پیگیری فعالیت های در حال اجرا و هماهنگی با مدیران برای ایجاد کارهای اصلاحی در صورت لزوم ؛
- طراحی فرآیند های شفاف پایش و ارزشیابی به منظور گردآوری، مقایسه، فرآوری و تجزیه و تحلیل نظام مند و تفسیر داده ها؛
- توسعه یک مکانیسم کنترل کیفیت اطلاعات برای اطمینان از روایی، پایایی، کامل بودن، مرتبط و به روز بودن اطلاعات؛
- ایجادو تقویت ساختارهای نظارتی بر روند اجرای برنامه توسعه بخش حمل و نقل؛
- توانمند سازی مجریان و متصدیان اصلی برنامه توسعه بخش حمل و نقل به منظور طراحی، هدایت و اجرای برنامه های پایش و ارزشیابی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی پایش پیشرفت برنامه در محورهای مهم اجرایی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی ارزشیابی تحقق اهداف برنامه؛
- شفاف سازی نقش هریک از ذینفعان در برنامه؛
- تقویت ظرفیت تمامی شرکای برنامه برای مشارکت در پایش و ارزشیابی برنامه؛
- تهیه فهرست و مشخصات طرح های مطالعاتی ارزشیابی برنامه توسعه بخش حمل ونقل و اعلام اولویت های پژوهشی مرتبط؛
- تشریح نوع و نحوه توزیع اطلاعات کلیدی به دست آمده از اجرای برنامه، مابین ذینفعان کلیدی، شخصیت های حقیقی و حقوقی و عامه مردم.

۷-کشاورزی

۷-۱-اهداف نهایی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه کشاورزی استان زنجان

- ایجاد سندی راهنما برای پایش کلیه پروژه ها و فعالیت های در حال اجرا و ارزشیابی دستاوردهای برنامه راهبردی توسعه کشاورزی استان؛
- ارائه اطلاعات مفید و موثر به منظور کمک به برنامه ریزان و سیاستگذاران به منظور اخذ تصمیمات صحیح تر و مبتنی بر شواهد؛
- کشف وشناسایی زودهنگام هرگونه انحراف از اهداف و روند پیش بینی شده اجرای برنامه به منظور انجام اقدامات اصلاحی؛
- تعیین ارزش کلی برنامه و تاثیر آن بر روند توسعه یافتگی استان زنجان.

۷-۲- اهداف اختصاصی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه کشاورزی استان زنجان

- تعیین و ارزیابی نیازهای پایه کشاورزی در استان زنجان؛

- تعیین میزان تطابق اهداف کلان و شاخص های کلیدی برنامه توسعه کشاورزی استان زنجان در پاسخ به نیاز های پایه کشاورزی استان؛
- تعیین ضعف و قوت های برنامه توسعه کشاورزی استان زنجان در مقایسه با برنامه های قبلی استان و سایر استان ها؛
- تعیین میزان کفایت راهبردهای برنامه توسعه کشاورزی استان زنجان در پاسخ به نیاز های گروه هدف و میزان دسترسی آنان به خدمات؛
- تعیین وضعیت و روند تحقق برنامه ها، طرح ها و پروژه های پیش بینی شده در برنامه توسعه کشاورزی استان با توجه به منابع فراهم شده؛
- تعیین میزان تحقق شاخص های کلیدی برنامه توسعه کشاورزی استان ؛
- ارزیابی خروجی های برنامه توسعه کشاورزی استان بر اساس میزان فراهم بودن(Availability) ، دسترسی (Accessibility)، کمیت و کیفیت خدمات ارائه شده، میزان رضایت، هزینه کارآیی(Cost-efficiency)، بهره وری و پایداری.

۳-۷- راهبردهای پایش و ارزشیابی برنامه توسعه بخش کشاورزی استان زنجان

- ایجاد و توسعه ابزارهای منظم و یکنواخت جمع آوری داده؛
- طراحی سیستم جریان داده از نقطه ارائه خدمت به مراکز و سطوح بالاتر سیاست گذاری و برنامه ریزی ؛
- هماهنگ کردن کانال های جریان اطلاعات، نقش ها و مسؤولیت ها بین دستگاه های همکار؛
- پیگیری فعالیت های در حال اجرا و هماهنگی با مدیران برای ایجاد کارهای اصلاحی در صورت لزوم ؛
- طراحی فرآیند های شفاف پایش و ارزشیابی به منظور گردآوری، مقایسه، فرآوری و تجزیه و تحلیل نظام مند و تفسیر داده ها؛
- توسعه یک مکانیسم کنترل کیفیت اطلاعات برای اطمینان از روایی، پایایی، کامل بودن، مرتبط و به روز بودن اطلاعات؛
- ایجادو تقویت ساختارهای نظارتی بر روند اجرای برنامه توسعه بخش کشاورزی؛
- توانمند سازی مجریان و متصدیان اصلی برنامه توسعه بخش کشاورزی به منظور طراحی، هدایت و اجرای برنامه های پایش و ارزشیابی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی پایش پیشرفت برنامه در محورهای مهم اجرایی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی ارزشیابی تحقق اهداف برنامه؛
- شفاف سازی نقش هریک از ذینفعان در برنامه؛
- تقویت ظرفیت تمامی شرکای برنامه برای مشارکت در پایش و ارزشیابی برنامه؛
- تهیه فهرست و مشخصات طرح های مطالعاتی ارزشیابی برنامه توسعه بخش کشاورزی و اعلام اولویت های پژوهشی مرتبط؛

- تشریح نوع و نحوه توزیع اطلاعات کلیدی به دست آمده از اجرای برنامه، مابین ذینفعان کلیدی، شخصیت های حقیقی و حقوقی و عامه مردم.

۸-صنعت

۸-۱-اهداف نهایی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه صنعت و معدن استان زنجان

- ایجاد سندی راهنما برای پایش کلیه پروژه ها و فعالیت های در حال اجرا و ارزشیابی دستاوردهای برنامه راهبردی توسعه صنعت و معدن استان؛
- ارائه اطلاعات مفید و موثر به منظور کمک به برنامه ریزان و سیاستگذاران به منظور اخذ تصمیمات صحیح تر و مبتنی بر شواهد؛
- کشف وشناسایی زودهنگام هرگونه انحراف از اهداف و روند پیش بینی شده اجرای برنامه به منظور انجام اقدامات اصلاحی؛
- تعیین ارزش کلی برنامه و تاثیر آن بر روند توسعه یافتگی استان زنجان.

۸-۲- اهداف اختصاصی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه صنعت و معدن استان زنجان

- تعیین و ارزیابی نیازهای پایه صنعت و معدن در استان زنجان؛
- تعیین میزان تطابق اهداف کلان و شاخص های کلیدی برنامه توسعه صنعت و معدن استان زنجان در پاسخ به نیاز های پایه صنعت و معدن استان؛
- تعیین ضعف و قوت های برنامه توسعه صنعت و معدن استان زنجان در مقایسه با برنامه های قبلی استان و سایر استان ها؛
- تعیین میزان کفایت راهبردهای برنامه توسعه صنعت و معدن استان زنجان در پاسخ به نیاز های گروه هدف و میزان دسترسی آنان به خدمات؛
- تعبین وضعیت و روند تحقق برنامه ها، طرح ها و پروژه های پیش بینی شده در برنامه توسعه صنعت و معدن استان با توجه به منابع فراهم شده؛
- تعیین میزان تحقق شاخص های کلیدی برنامه توسعه صنعت و معدن استان ؛
- ارزیابی خروجی های برنامه توسعه صنعت و معدن استان بر اساس میزان فراهم بودن(Availability) ، دسترسی (Accessibility)، کمیت و کیفیت خدمات ارائه شده، میزان رضایت، هزینه کارآیی(Cost-efficiency)، بهره وری و پایداری.

۸-۳- راهبردهای پایش و ارزشیابی برنامه توسعه بخش صنعت و معدن استان زنجان

- ایجاد و توسعه ابزارهای منظم و یکنواخت جمع آوری داده؛
- طراحی سیستم جریان داده از نقطه ارائه خدمت به مراکز و سطوح بالاتر سیاست گذاری و برنامه ریزی ؛
- هماهنگ کردن کانال های جریان اطلاعات، نقش ها و مسؤولیت ها بین دستگاه های همکار؛
- پیگیری فعالیت های در حال اجرا و هماهنگی با مدیران برای ایجاد کارهای اصلاحی در صورت لزوم ؛

- طراحی فرآیند های شفاف پایش و ارزشیابی به منظور گردآوری، مقایسه، فرآوری و تجزیه و تحلیل نظام مند و تفسیر داده ها؛
- توسعه یک مکانیسم کنترل کیفیت اطلاعات برای اطمینان از روایی، پایایی، کامل بودن، مرتبط و به روز بودن اطلاعات؛
- ایجادو تقویت ساختارهای نظارتی بر روند اجرای برنامه توسعه بخش صنعت و معدن ؛
- توانمند سازی مجریان و متصدیان اصلی برنامه توسعه بخش صنعت و معدن به منظور طراحی، هدایت و اجرای برنامه های پایش و ارزشیابی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی پایش پیشرفت برنامه در محورهای مهم اجرایی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی ارزشیابی تحقق اهداف برنامه؛
- شفاف سازی نقش هریک از ذینفعان در برنامه؛
- تقویت ظرفیت تمامی شرکای برنامه برای مشارکت در پایش و ارزشیابی برنامه؛
- تهیه فهرست و مشخصات طرح های مطالعاتی ارزشیابی برنامه توسعه بخش صنعت و معدن و اعلام اولویت های پژوهشی مرتبط؛
- تشریح نوع و نحوه توزیع اطلاعات کلیدی به دست آمده از اجرای برنامه، مابین ذینفعان کلیدی، شخصیت های حقیقی و حقوقی و عامه مردم.

۹- تربیت بدنی

۹-۱- اهداف نهایی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه تربیت بدنی استان زنجان

- ایجاد سندی راهنما برای پایش کلیه پروژه ها و فعالیت های در حال اجرا و ارزشیابی دستاوردهای برنامه راهبردی توسعه تربیت بدنی استان؛
- ارائه اطلاعات مفید و موثر به منظور کمک به برنامه ریزان و سیاست گذاران به منظور اخذ تصمیمات صحیح تر و مبتنی بر شواهد؛
- کشف وشناسایی زودهنگام هرگونه انحراف از اهداف و روند پیش بینی شده اجرای برنامه به منظور انجام اقدامات اصلاحی؛
- تعیین ارزش کلی برنامه و تاثیر آن بر روند توسعه یافتگی استان زنجان.

۹-۲-اهداف اختصاصی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه تربیت بدنی استان زنجان

- تعیین و ارزیابی نیازهای پایه تربیت بدنی در استان زنجان؛
- تعیین میزان تطابق اهداف کلان و شاخص های کلیدی برنامه توسعه تربیت بدنی استان زنجان در پاسخ به نیاز های پایه تربیت بدنی استان؛
- تعیین ضعف و قوت های برنامه توسعه تربیت بدنی استان زنجان در مقایسه با برنامه های قبلی استان و سایر استان ها؛

- تعیین میزان کفایت راهبردهای برنامه توسعه تربیت بدنی استان در پاسخ به نیاز های گروه هدف و میزان دسترسی آنان به خدمات؛
- تعیین وضعیت و روند تحقق برنامه ها، طرح ها و پروژه های پیش بینی شده در برنامه توسعه تربیت بدنی استان با توجه به منابع فراهم شده؛
- تعیین میزان تحقق شاخص های کلیدی برنامه توسعه تربیت بدنی استان ؛
- ارزیابی خروجی های برنامه توسعه تربیت بدنی استان بر اساس میزان فراهم بودن(Availability) ، دسترسی (Accessibility)، کمیت و کیفیت خدمات ارائه شده، میزان رضایت، هزینه کارآیی(Cost-efficiency)، بهره وری و پایداری.

۳-۹- راهبردهای پایش و ارزشیابی برنامه توسعه بخش تربیت بدنی استان زنجان

- ایجاد و توسعه ابزارهای منظم و یکنواخت جمع آوری داده؛
- طراحی سیستم جریان داده از نقطه ارائه خدمت به مراکز و سطوح بالاتر سیاست گذاری و برنامه ریزی ؛
- هماهنگ کردن کانال های جریان اطلاعات، نقش ها و مسؤولیت ها بین دستگاه های همکار؛
- پیگیری فعالیت های در حال اجرا و هماهنگی با مدیران برای ایجاد کارهای اصلاحی در صورت لزوم ؛
- طراحی فرآیند های شفاف پایش و ارزشیابی به منظور گردآوری، مقایسه، فرآوری و تجزیه و تحلیل نظام مند و تفسیر داده ها؛
- توسعه یک مکانیسم کنترل کیفیت اطلاعات برای اطمینان از روایی، پایایی، کامل بودن، مرتبط و به روز بودن اطلاعات؛
- ایجادو تقویت ساختارهای نظارتی بر روند اجرای برنامه توسعه بخش تربیت بدنی ؛
- توانمند سازی مجریان و متصدیان اصلی برنامه توسعه بخش تربیت بدنی به منظور طراحی، هدایت و اجرای برنامه های پایش و ارزشیابی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی پایش پیشرفت برنامه در محورهای مهم اجرایی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی ارزشیابی تحقق اهداف برنامه؛
- شفاف سازی نقش هریک از ذینفعان در برنامه؛
- تقویت ظرفیت تمامی شرکای برنامه برای مشارکت در پایش و ارزشیابی برنامه؛
- تهیه فهرست و مشخصات طرح های مطالعاتی ارزشیابی برنامه توسعه بخش تربیت بدنی و اعلام اولویت های پژوهشی مرتبط؛
- تشریح نوع و نحوه توزیع اطلاعات کلیدی به دست آمده از اجرای برنامه، مابین ذینفعان کلیدی، شخصیت های حقیقی و حقوقی و عامه مردم.

۱۰- زیست

۱-۱۰- اهداف نهایی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه محیط زیست استان زنجان

- ایجاد سندی راهنما برای پایش کلیه پروژه ها و فعالیت های در حال اجرا و ارزشیابی دستاوردهای برنامه راهبردی توسعه محیط زیست استان؛
- ارائه اطلاعات مفید و موثر با هدف کمک به برنامه ریزان و سیاست گذاران به منظور اخذ تصمیمات صحیح تر و مبتنی بر شواهد؛
- کشف وشناسایی زودهنگام هرگونه انحراف از اهداف و روند پیش بینی شده اجرای برنامه به منظور انجام اقدامات اصلاحی؛
- تعیین ارزش کلی برنامه و تاثیر آن بر روند توسعه یافتگی استان زنجان.

۲-۱۰- اهداف اختصاصی سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه محیط زیست استان زنجان

- تعیین و ارزیابی نیازهای پایه محیط زیست در استان زنجان؛
- تعیین میزان تطابق اهداف کلان و شاخص های کلیدی برنامه توسعه محیط زیست استان زنجان در پاسخ به نیاز های پایه محیط زیست استان؛
- تعیین ضعف و قوت های برنامه توسعه محیط زیست استان زنجان در مقایسه با برنامه های قبلی استان و سایر استان ها؛
- تعیین میزان کفایت راهبردهای برنامه توسعه محیط زیست استان در پاسخ به نیاز های گروه هدف و میزان دسترسی آنان به خدمات؛
- تعیین وضعیت و روند تحقق برنامه ها، طرح ها و پروژه های پیش بینی شده در برنامه توسعه محیط زیست استان با توجه به منابع فراهم شده؛
- تعیین میزان تحقق شاخص های کلیدی برنامه توسعه محیط زیست استان ؛
- ارزیابی خروجی های برنامه توسعه محیط زیست استان بر اساس میزان فراهم بودن(Availability) ، دسترسی (Accessibility)، کمیت و کیفیت خدمات ارائه شده، میزان رضایت، هزینه کارآیی(Cost-efficiency)، بهره وری و پایداری.

۳-۱۰- راهبردهای پایش و ارزشیابی برنامه توسعه بخش محیط زیست استان زنجان

- ایجاد و توسعه ابزارهای منظم و یکنواخت جمع آوری داده؛
- طراحی سیستم جریان داده از نقطه ارائه خدمت به مراکز و سطوح بالاتر سیاستگذاری و برنامه ریزی ؛
- هماهنگ کردن کانال های جریان اطلاعات، نقش ها و مسؤولیت ها بین دستگاه های همکار؛
- پیگیری فعالیت های در حال اجرا و هماهنگی با مدیران برای ایجاد کارهای اصلاحی در صورت لزوم ؛
- طراحی فرآیند های شفاف پایش و ارزشیابی به منظور گردآوری، مقایسه، فرآوری و تجزیه و تحلیل نظام مند و تفسیر داده ها؛

- توسعه یک مکانیسم کنترل کیفیت اطلاعات برای اطمینان از روایی، پایایی، کامل بودن، مرتبط و به روز بودن اطلاعات؛
- ایجادو تقویت ساختارهای نظارتی بر روند اجرای برنامه توسعه بخش محیط زیست ؛
- توانمند سازی مجریان و متصدیان اصلی برنامه توسعه بخش محیط زیست به منظور طراحی، هدایت و اجرای برنامه های پایش و ارزشیابی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی پایش پیشرفت برنامه در محورهای مهم اجرایی؛
- تعریف فهرستی از شاخص های اصلی ارزشیابی تحقق اهداف برنامه؛
- شفاف سازی نقش هریک از ذینفعان در برنامه؛
- تقویت ظرفیت تمامی شرکای برنامه برای مشارکت در پایش و ارزشیابی برنامه؛
- تهیه فهرست و مشخصات طرح های مطالعاتی ارزشیابی برنامه توسعه بخش محیط زیست و اعلام اولویت های پژوهشی مرتبط؛
- تشریح نوع و نحوه توزیع اطلاعات کلیدی به دست آمده از اجرای برنامه، مابین ذینفعان کلیدی، شخصیت های حقیقی و حقوقی و عامه مردم.

۴- اسناد توسعه

۱-در راستای تحقق اهداف چشم انداز بلندمدت توسعه کشور، نظریه پایه توسعه ملی و جهت گیری های آمایش سرزمین و با توجه به ویژگی های استان، ماموریت ها و وظایف اصلی استان به ترتیب بر پایه توسعه صنعت، معدن و کشاورزی، استفاده حداکثر از قابلیت های بازرگانی و گردشگری استوار خواهد بود.تکیه بر اولویت های فوق مانع بهره گیری از سایر توانمندی ها و ظرفیت های استان نخواهد بود.بنابراین اصلی ترین راهبردهای توسعه استان به شرح زیر می باشد:

۱- توسعه بخش صنعت و ایجاد خوشه های صنعتی با تاکید بر صنایع متالورژی و ذوب فلزات، قطعه سازی، و ماشین آلات ،صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع نساجی و گسترش صنایع تبدیلی و تکمیلی

۲- گسترش و بهره برداری از مواد معدنی و توسعه واحدهای صنعتی فرآوری آن با توجه به قابلیت های استان در زمینه موادمعدنی شیمیایی با تاکید برمعادن سرب، روی و مس.

۳- توسعه کشاورزی با بهره برداری از پتانسیل منابع آب، خاک، اقلیم و ارتقاء سطح فناوری و نوین سازی ساختاربخش در استان با اولویت زیربخش باغداری(با تاکید بر محصولاتی نظیر زیتون و میوه های سردسیری) و زراعت(با تاکید برنباتات علوفه ای) و توسعه دامپروری صنعتی، زراعت چوب.

۴- حفاظت و بهره برداری متعادل و اقتصادی از منابع آبهای زیرزمینی، مهار و بهره برداری مناسب از جریان های سطحی(دایمی و فصلی) در چارچوب راهبردهای ملی توزیع منابع آب.

۵- ایجاد و توسعه امکانات و خدمات نوین بازرگانی با توجه به چشم انداز توسعه صنعتی آن به منظور بهره گیری از مزیت های تولیدی و فضایی.

۶- توسعه و ارتقاء بخش خدمات برتر در زمینه مهندسان مشاور و پیمانکاران، حسابرسان، مشاوران حقوقی، موسسات بازاریابی، مالی(بیمه و بانکداری) و بازارهای سرمایه به منظور پشتیبانی از فرآیند توسعه استان.

۷- حفظ و احیاء آثار تاریخی، ایجاد و توسعه زیرساخت های گردشگری، تجهیز کانون های تفریحی-سیاحتی در عرصه های گردشگری استان متناسب با سطح عملکرد ملی و فراملی و توسعه کیفی هنرهای سنتی و صنایع دستی

۸- توسعه زیرساخت ها و شبکه های حمل ونقل برای تسهیل ارتباطات فراملی، با توجه به قراگیری در مسیر کریدور اصلی حمل ونقل و گسترش پیوندهای اقتصادی درون استانی و بین استانی

۹- گسترش و تجهیز شبکه های توزیع انرژی متناسب با موقعیت فضایی استان در شمالغرب و پراکندگی جمعیت و فعالیت در سطح استان

۱۰- ایجاد و توسعه زیر ساخت های ارتباطی و اطلاعاتی و کاربردی فناوری اطلاعات و ارتباطات

۱۱- توسعه فعالیتهای آموزشی و تحقیقاتی مراکز آموزش عالی استان با هدف تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز در سطح ملی در گروه علوم پایه و تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز با توجه به چشم انداز فعالیتهای تخصصی و نقش استان در تمرکززدایی از تهران در سایر رشته ها.

۱۲- توسعه فعالیتهای دانش پایه از طریق ساماندهی مجموعه ای از مراکز علمی، پژوهشی و فن آوری در قالب پارک علمی و فن آوری و مراکز رشد تخصصی و گسترش فعالیتهای پژوهشی در گرایش های اصلی توسعه استان

۱۳- تقویت و تجهیز مراکز بهداشتی و درمانی استان با هدف ارتقاء عرضه خدمات درمانی

۱۴- توسعه آموزش های فنی و حرفه ای با توجه به الزامات توسعه و گرایش های تخصصی فعالیتها در سطح ملی

۱۵- تقویت و تجهیز مراکز مستعد جمعیت و فعالیت با تاکید بر نواحی شمالی و جنوبی استان به منظور تعادل بخشی به سازمان فضایی استان و تعدیل حرکت های جمعیتی به سوی تهران با رعایت اصول پدافند غیرعامل

۱۶- رعایت ملاحظات محیط زیستی در فرآیند توسعه استان به منظور ارتقاء سطح پایداری توسعه با تاکید بر حفاظت از منابع طبیعی و تنوع زیستی از طریق اعمال مدیریت جامع زیست بومی مبتنی بر رویکرد مشارکتی

۱۷- ارتقاء شاخص های توسعه انسانی، سرمایه اجتماعی، هویت فرهنگی و احیاء میراث معنوی

باتوجه به نقش و ماموریتهای تعیین شده و تحقق راهبردهای فوق، استان زنجان در سال ۱۴۰۴ استانی خواهدبود؛ با عملکرد فعال در عرصه تعاملات ملی، برخوردار از زیرساخت های مناسب برای رشد فعالیتهای صنعتی و معدنی، برخوردار از کشاورزی و صنایع مبتنی بر فناوری های نوین با بهره برداری مناسب و متعادل از منابع آب، ارائه کننده خدمات نوین بازرگانی و خدمات برتر در عرصه استان و آموزش فنی و حرفه ای در سطح ملی، دارای نقش مناسب در گردشگری کشور، با توزیع متعادل و ساماندهی شده جمعیت و فعالیت در کل استان به گونه ای که سهم جمعیت استان از کل کشور اندکی افزایش می یابد.

۲- سند ملی توسعه استان یکی از اسناد ملی تعریف شده در ماده ۱۵۵ قانون برنامه چهارم توسعه می باشد که رویکرد توسعه استان را در طول حداقل دو برنامه توسعه مشخص می نماید. این سند حاوی اصلی ترین قابلیت ها و عمده ترین تنگناهای توسعه استان بوده و با ارائه اصلی ترین مسائل و اهداف بلندمدت توسعه، راهبردهای بلندمدت توسعه استان را مشخص می نماید.سند ملی توسعه استان زنجان که در ادامه ارائه شده است پس از طی مراحل قانونی به تصویب هیات محترم وزیران رسیده و جهت اجرا ابلاغ گردیده است.

الف- اصلی ترین قابلیت های توسعه

۱- بهره مندی از موقعیت مکانی و جغرافیایی ممتاز به عنوان گلوگاه متصل کننده غرب و شمالغرب کشور با شمال با توجه به استقرار در کریدور شمال- جنوب و واقع شدن در محدوده شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران

۲- وجود زیرساخت های صنعتی تجهیز شده در مقیاس ملی و منطقه ای و توان جذب سرریزهای صنعتی تهران.

۳- برخورداری از تنوع اقلیمی و پتانسیل مطلوب (آب و خاک) در کشت و تولید محصولات زراعی- باغی

۴- برخورداری از پتانسیل بالای آب های سطحی.

۵- وجود ذخایر و منابع قابل توجه سرب و روی و کانی های غیرفلزی

۶- نزدیکی به عمده ترین کانون های جمعیتی و قطب های صنعتی و وجود بازار مصرف برای محصولات کشاورزی و صنعتی استان

۷- برخورداری از زمینه های مناسب فرهنگی و جاذبه های گردشگری تاریخی، طبیعی و اکوتوریسم

۸- بهره مندی از شبکه ارتباطی تجهیز شده در محور ترانزیت

۹- زمینه گسترش خدمات بازرگانی با تاکید بر ترانزیت، تخلیه وباز توزیع کالا

۱۰- وجود مراکز دانشگاهی متعدد و احراز قطب علمی در رشته فیزیک

۱۱- وجود زمینه های قانونی برای توسعه ورزش، نگرش مثبت جامعه به فعالیتهای ورزشی، گرایش بخش خصوصی و تشکلهای داوطلب غیردولتی(NGO) به سرمایه گذاری و خدمات رسانی در توسعه ورزش

ب- عمده ترین تنگناها و محدودیت های توسعه

۱- محدودیت منابع مالی بخش خصوصی استان جهت سرمایه گذاری و بهره گیری از ظرفیت های استفاده نشده تولیدی

۲- کوچک مقیاس بودن تولید در بخش کشاورزی و ضعف مکانیزاسیون و کافی نبودن مراکز نگهداری محصولات زراعی و باغی

۳- شیب زیاد اراضی در بیش از نیمی از قلمرو استان

۴- کافی نبودن تاسیسات مهار و بهره برداری از منابع آب های سطحی

۵- ضعف خدمات برتر و خدمات پشتیبان تولید

۶- ضعف شبکه های ارتباطی درون استانی و بین منطقه ای

۷- ضعف زیربناها و تاسیسات خدماتی کانون های برخوردار از جاذبه های توریستی

۸- وابستگی شدید منابع مالی بخش ورزش به درآمدهای عمومی

ج- اصلی ترین مسائل

۱- عدم انتشار توسعه یافتگی در سطح استان و گسترش خطی آن در امتداد جاده ترانزیت

۲- توسعه یافتگی اندک بخش صنعت ومعدن با وجود قابلیت های طبیعی و اجتماعی و ظرفیت های زیربنایی موجود

۳- پیوند ضعیف درون بخشی و بین بخشی در فعالیت های صنعتی و کشاورزی

۴- تطابق نامناسب بین منابع آب های سطحی و خاک وبیلان منفی آب های زیرزمینی در شرق استان

۵- خروج سرمایه های انسانی و مالی از استان

۶- پائین بودن بهره وری تولید در بخش کشاورزی

۷- کافی نبودن سرمایه گذاری های لازم برای بهره گیری مطلوب از جاذبه های گردشگری استان

۸- ضعف تعامل موثر اقتصادی مرکز استان با برخی از نواحی استان و استان های همجوار

۹- پائین بودن شاخص های توسعه انسانی، فرهنگی و هنری و اقتصادی

۱۰- فقدان نظام شناسایی استعدادهای ورزشی

د- اهداف بلند مدت

باتوجه به قابلیت ها و تنگناها توسعه استان بر پایه توسعه هماهنگ بخش های کشاورزی، صنعت و معدن و خدمات بازرگانی و گردشگری استوار خواهد بود.بدین ترتیب اهداف بلند مدت توسعه استان عبارتنداز:

۱- توسعه صنعتی و معدنی استان متناسب با ظرفیت ها و قابلیت های استان و ارتقاء نقش و جایگاه آن در اقتصاد ملی با حفظ تعادل در محیط زیست

۲- بهره برداری مطلوب از آب های سطحی با رعایت حقوق ذینفعان حوزه آبریز و تقویت منابع آب های زیرزمینی با اولویت آبخوان های با بیلان منفی

۳- حفظ و احیا و بهره برداری بهینه از منابع طبیعی استان

۴- گسترش اراضی آبی کشاورزی، ارتقاء فن آوری و نوین سازی فعالیت های این بخش و توسعه دامداریهای صنعتی و مجتمع های آبزی پروری

۵- ارتقاء شاخص های توسعه انسانی متناسب با مقتضیات و قابلیت های استان

۶- ساماندهی نظام مراکز زیست و فعالیت، نظام خدمات رسانی و تقویت پیوندهای درون استانی

۷- اعتلای معرفت دینی، ارزشهای فرهنگی و ویژگی های هویتی استان و گسترش تعاملات اقتصادی و فرهنگی با استان های همجوار

۸- تقویت و تجهیز تأسیسات و امکانات زیربنایی در راستای فعالیت های محوری و اولویت دار در توسعه استان و تأکید بر فناوری اطلاعات و ارتباطات

۹- افزایش نقش بخش خصوصی و نظام بانکی در گسترش فعالیت های اقتصادی با توجه به قابلیت های استان

۱۰- توسعه فعالیتهای بازرگانی با تأکید بر خدمات بازرگانی نوین با توجه به موفقیت جغرافیائی(مزیت مکانی) استان

۱۱- توسعه ظرفیت های گردشگری استان با سطوح عملکرد استانی، ملی و فراملی

۱۲- نهادینه سازی بهره وری و افزایش آن در بخشهای اقتصادی و عوامل تولید

۱۳- ارتقاء نقش ورزش در تـأمین سلامت جسمی و روحی و تقویت توانمندیهای افراد و گروه های اجتماعی

۱۴- دست یابی به هدف های توسعه هزاره(M.D.G) در استان

۱۵- توانمند سازی بخش تعاونی برای ایفای فعالیت های گسترده و اداره بنگاه های اقتصادی بزرگ

۱۶- توسعه نقش و جایگاه زنان در سطوح تصمیم سازی و تصمیم گیری استان

ه- راهبردهای بلند مدت توسعه

۱- ایجاد خوشه های صنعتی با تأکید بر صنایع متالوژی، نساجی، ذوب فلزات و صنایع مرتبط با انرژی و قطعه سازی و ماشین آلات و توسعه صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع تبدیلی، تکمیلی، غذایی، فلزی، خودروسازی، برق و الکترونیک

۲- ایجاد زمینه مناسب جهت افزایش سرمایه گذاری بخش خصوصی اعم از داخلی و خارجی در توسعه استان

۳- ایجاد و توسعه واحدهای صنعتی فراوری مواد معدنی

۴- مهار و بهره برداری از منابع غنی آب های سطحی با رعایت حقوق تام ذینفعان حوزه آبریز و هماهنگ با نیازهای پایین دست و در چارچوب ظرفیت حوضه آبریز و حفاظت و بهره برداری متعادل و مجاز از منابع آب های زیرزمینی

۵- یکپارچه سازی اراضی و تبدیل اراضی دیم به آبی مکانیزه در چارچوب نظام تخصیص منابع آب در حوضهٔ آبریز و در نظر گرفتن نیاز های پایین دست، توسعه باغداری با تاکید بر زیتون، انگور وسیب، توسعه فعالیت های آبزی پروری و تبدیل دامداری های سنتی به صنعتی

۶- ایجاد وتوسعه امکانات و خدمات نوین بازرگانی به منظور بهره گیری از مزیت های تولیدی و فضایی استان

۷- ایجاد و توسعه زیرساخت های گردشگری و تجهیز کانون های تفریحی و سیاحتی در عرصه های گردشگری استان

۸- تقویت مراکز آموزش عالی استان در جهت تمرکز زدائی دوره های کارشناسی دانشگاه های تهران و توسعه تحصیلات تکمیلی و مراکز تحقیقاتی و فناوری اطلاعات و ارتباطات

۹- ارتقاء شاخص های بهداشتی و درمانی، آموزشی، فرهنگی و گذران اوقات فراغت

۱۰-تمهید زمینه های لازم جهت دستیابی به نظام متعادل سلسله مراتب شهری و روستائی و ارتقاء سطح خدمات برتر در شهر زنجان و تجهیز کانونهای شهری به خدمات پشتیبان تولید

۱۱- گسترش شبکه های خطوط انتقال انرژی متناسب با توزیع جمعیت و فعالیت

۱۲- توسعه، تقویت و بهسازی شبکه های ارتباطی استان با استان های همجوار به منظور گسترش پیوندهای اقتصادی درون استانی و بین منطقه ای و بهره گیری از وضعیت ممتاز استان در تسریع ارتباطات غرب و شمال غرب با مناطق شمالی کشور

۱۳- اجرای طرحهای زیست محیطی در نقاط و مناطق بحرانی و صیانت از منابع طبیعی استان

۱۴- استفاده از انرژی باد برای تولید برق

۱۵- ایجاد ساز و کارهای لازم و حمایت از افزایش بهره وری در بخشهای اقتصادی و عوامل تولید

۱۶- گسترش ورزش های پرورشی، همگانی، تفریحی، قهرمانی وحرفه ای در استان

۱۷- ریشه کنی فقر شدید گرسنگی و بهره مندی همگانی از مواهب توسعه اقتصادی و اجتماعی

۱۸- دستیابی همگانی به آموزش ابتدایی و ترویج و بهبود برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان

۱۹- کاهش مرگ ومیر مادران و کودکان

۲۰- مبارزه با بیماری های عمده (ایدز /H.I.V، سل، مالاریا و...)

۲۱- حمایت موثر از تشکیل و توسعه تعاونی ها و ایجاد و گسترش شهرک ها و مجتمع های تعاونی

۲۲- بسترسازی برای افزایش مشارکت اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی زنان در روند توسعه استان

۲۳- نهادینه کردن رویکرد مدیریت عرضه و تقاضا و افزایش سطح آگاهی عمومی در مدیریت بهینه مصرف آب

۲۴- ایجاد زمینه های لازم برای جلب مشارکت مردمی و بخش خصوصی در بهره برداری و مدیریت آب

۲۵- گسترش پوشش بیمه های اجتماعی و کاهش تلفات انسانی در اثر حوادث

۵- برنامه های راهبرد توسعه

- راهبردهای توسعه بخش فرهنگ عمومی استان بر اساس موضوعات استراتژیک

۱-فرهنگ عمومی استان:

- ترویج و تقویت جنبه های مثبت فرهنگ اسلامی- ایرانی
- اصلاح و بهبود رفتارها و هنجارهای اجتماعی
- اصلاح سبک زندگی
- تقویت جنبه های مثبت فرهنگ بومی
- تقویت رویکردهای علمی و فرهنگی جامعه
- تقویت گردش آزاد اطلاعات در جامعه

- راهبردهای توسعه بخش گردشگری استان زنجان بر اساس موضوعات استراتژیک

۱- توسعه زیرساختها :

- توسعه زیرساختها در محورها و مناطق نمونه گردشگری

۲- گسترش بخش خدمات:

- ایجاد و توسعه خدمات برتر و نوین
- تبلیغات و اطلاع رسانی بخش
- ارتقاء سهم و نقش صنایع دستی در اقتصاد استان

۳- دانش و مهارت و تخصص نیروی انسانی:

- ارتقاء سطح کمی و کیفی آموزش در بخش

۴- مسائل فرهنگی:

- تقویت زمینه های فرهنگی و نگرش مثبت در مردم
- ارتقاء مشارکت عمومی برای حفاظت از میراث فرهنگی، طبیعی و تاریخی استان

- راهبردهای توسعه بخش کشاورزی و آب استان زنجان بر اساس موضوعات استراتژیک

۱- تولید محصولات کشاورزی :

- حفظ و افزایش تولید پایدار محصولات کشاورزی
- کنترل و ارتقاء کیفیت محصولات تولیدی در بخش کشاورزی

۲- بازار نهاده ها و محصولات کشاورزی :

- اصلاح ساختار بازار نهاده ها و خدمات تولید
- تنظیم ساختار عرضه محصولات کشاورزی

۳- منابع طبیعی استان زنجان :

- حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری پایدار از جنگل ها و مراتع استان
- کنترل فرسایش و حفاظت خاک

۴- منابع آبی استان :

- حفظ تعادل سفره های آب های زیرزمینی از لحاظ کمی و کیفی
- افزایش بهره وری مصرف آب
- تلاش برای دستیابی به منابع جدید آب و استفاده از آب های نا متعارف
- توجه به ارزش اقتصادی آب

۵- منابع انسانی :

- اصلاح و تقویت ساختار نیروی انسانی بخش کشاورزی
- ارتقاء دانش فنی و مهارتی بهره برداران

- راهبردهای توسعه بخش خدمات استان زنجان بر اساس موضوعات استراتژیک

۱- توسعه زیر ساختها :

- ساماندهی و تمرکز فعالیت صنوف خدماتی و تولیدی
- توسعه تجارت الکترونیک
- نوسازی و توسعه ناوگان حمل و نقل عمومی

- گسترش بخش خدمات :

- گسترش خدمات انبارداری، مراکز نگهداری و توزیع کالا
- ایجادو توسعه خدمات برتر و نوین
- تسهیل در راه اندازی و گسترش واحدها و فعالیتهای صنفی جدید

۳- دانش و مهارت و تخصص نیروی انسانی :

- ارتقاء سطح کمی و کیفی آموزش در بخش

۴- مدل اقتصادی توسعه بخش خدمات برای حمایت فعالان :

- تخصصی نمودن فعالیت تجارت (خارجی و داخلی) در استان

۵- مسائل فرهنگی :

- تقویت زمینه های فرهنگی و نگرش مثبت در مردم

- راهبردهای توسعه بخش عمران و شهرسازی استان زنجان بر اساس موضوعات استراتژیک

۱- شهرسازی و مدیریت شهری :

- افزایش میزان تحقق کاربری های عمومی و خدماتی در طرح های توسعه شهری
- ایجاد درآمد مستمر و پایدار شهرداری ها
- بهبود حمل و نقل درون شهری
- بهبود سیستم مدیریت شهری
- بهبود مدیریت زیست محیطی و توسعه پایدار
- تقویت زیر ساخت ها و ارتقا خدمات در مناطق نوساز و حاشیه شهری

۲- فنی و معماری :

- نوسازی بافت فرسوده

۳- فرهنگ شهری :

- احیاء و پایبندی به ارزش های بنیادین معماری ایرانی و استفاده از تجارب بومی سازی شده جهانی
- ترویج قانونمداری در رعایت ضوابط توسط شهروندان
- ترویج حقوق و تکالیف شهروندی و نهادینه کردن آن

۴- اقتصاد شهری :

- ایجاد مزیت های نسبی جدید برای تأثیرگذاری در توسعه شهری
- تقویت اقتصاد شهری با رویکرد توسعه خدمات برتر
- توسعه استفاده از فناوری های نو در مدیریت شهری
- توسعه مشارکت در ایجاد زیر ساخت های شهری
- ایجاد سیستم هماهنگ خدمات شهری جهت نگهداشت طرحها و پروژه ها

- راهبردهای توسعه بخش صنعت و معدن استان زنجان بر اساس موضوعات استراتژیک

۱- سرمایه گذاری صنعتی و معدنی :

- توسعه صنایع تبدیلی کشاورزی
- تقویت زیرساخت های مورد نیاز توسعه صنعت و معدن

- توسعه صنایع بزرگ و بالادست
- تکمیل زنجیره های تولید با ارزش افزوده مناسب
- تقویت محورهای جدید توسعه صنعتی در استان
- رعایت توان اکولوژیکی و ملاحظات زیست محیطی

۲- بهره وری در بخش صنعت و معدن :

- تغییرات ساختاری مصرف انرژی و کاهش شدت مصرف
- بهسازی مدیریت و نیروی انسانی بخش
- حداکثر نمودن بهره برداری از ظرفیت های مستقر شده تولید

۳- فضای کسب و کار :

- اصلاح و بهبود فرآیند های کسب و کار
- بسترسازی برای ارتقاء نقش شرکت های تجاری، خدمات فنی و مهندسی و تشکل های تخصصی در بخش

۴-فرهنگ توسعه صنعتی :

- ترویج الزامات و دستاورد های توسعه صنعتی

۶- طرح جامع توسعه و عمران ناحیه زنجان

اولویت اجرایی پیشنهادهای ارایه شده با توجه به اعتبارات قابل تخصیص

اولویت مهم ترین طرح ها و پروژه های پیشنهادی جهت توسعه ناحیه و تحقق بخشیدن به اهداف طرح جامع ناحیه در ارتباط با اهداف تعیین شده و راهبردهای تدوین شده به شرح ذیل اعلام می گردد:

هدف ۱- دستیابی به توسعه متوازن ناحیه با توجه به قابلیت های موجود آن

راهبرد ۱- تقویت و گسترش شبکه های ارتباطی بین منطقه ای

اقدامات اجرایی و اولویت دار طرح با توجه به راهبرد مذکور عبارت است از:

- ارتقاء محور زنجان، تهم، چورزق به راه اصلی و اتصال آن به ماسوله
- ارتقاء محور زنجان-گیلوان-منجیل به راه اصلی
- ایجاد و ارتقاء محور زنجان، دندی، تخت سلیمان، تکاب به راه اصلی
- ارتقاء محور زنجان-قره پشتلو و ارتباط آن به خلخال
- برخورداری از راه فرعی برای ارتباط مراکز مجموعه روستایی به مراکز منظومه ضمن آنکه تکمیل آزاد راه زنجان – تبریز و برقراری ارتباط ریلی از طریق گسترش شبکه ی راه آهن به غرب ناحیه به طرف ماهنشان، دندی و استان های غربی و نیز ایجاد پایانه های حمل و نقل به صورت جدی مورد تاکید می باشد.

راهبرد ۲- توجه به قابلیت های موجود در بخش های مختلف ناحیه

اقدامات اجرایی اولویت دار در ارتباط با این راهبرد جهت دستیابی به هدف مطرح شده به قرار زیر می باشد:

- ایجاد کارخانجات ساخت آجر صنعتی در محدوده روستاهای قمچقای، چسب، ینگی کند، سفیدکمر و حلب به دلیل گستردگی چشمگیر انباشت های مارنی در سطح منطقه ایجرود و نتایج آزمایشات به عمل آمده جهت ساخت آجر صنعتی و نیز به دلیل برخورداری از دسترسی های مناسب موجود در منطقه ی مذکور.
- ایجاد کارخانه ی سیمان در محور قمچقای-سعیدآباد به دلیل مهیا بودن امکانات اولیه همچون آهک، گچ، مارن مناسب، سیلیس.
- گسترش صنایع تبدیلی و فرآوری محصولات با توجه به قابلیت های محیط از جمله ایجاد صنایع تولید کنستانتره و کمپوت سازی و یا صنایعی که تولیدشان در ارتباط با مواد معدنی است، در شهرستان ماهنشان و ایجرود.

هدف ۲- ساماندهی نظام فعالیت و اشتغال

راهبرد ۱- توجه به بخش کشاورزی به عنوان یکی از محورهای توسعه

اقدامات اجرایی که انجام آنها موجب شکوفایی و رونق بخش کشاورزی و در نتیجه زمینه ساز توسعه ناحیه می گردد، عبارتند از:

- توسعه اراضی کشاورزی آبی به میزان ۱۱۴۳۸/۶۱ هکتار (موقعیت اراضی مذکور بر روی نقشه ی استفاده از اراضی پیشنهادی طرح جامع ناحیه مشخص می باشد.)
- توسعه فعالیت کندوداری و پرورش زنبورعسل
- توسعه جنگلداری به عنوان یکی از زیر گروه های بخش کشاورزی از طریق توسعه ی اراضی جنگلی با قابلیت و تناسب متوسط به میزان ۱۵۹۲۵۷/۹۱ هکتار (موقعیت اراضی مذکور بر روی نقشه ی پیشنهادی طرح منعکس می باشد.)
- یکپارچه سازی اراضی
- توسعه کشت های گلخانه ای
- اجرای طرح های به زراعی و به نژادی به منظور افزایش راندمان
- اجرای طرح های اصلاح و احیاء باغات میوه
- اجرای طرح های مربوط به اصلاح و توسعه ی باغات زیتون
- اجرای طرح های مربوط به آبزی پروری با توجه به وجود منابع آبی غنی در ناحیه
- تغییر شیوه از دامداری سنتی به صنعتی
- گسترش تعاونی های تولید کشاورزی
- اجرای طرح های مربوط به اصلاح و احیاء افزایش گیاهان زینتی و دارویی

راهبرد ۲- توسعه صنعت به عنوان یکی از محورهای اصلی توسعه

با توجه به زیرساخت های موجود و دسترسی به منابع اولیه و نیز نزدیکی به تهران و سایر قطب های صنعتی و جمعیتی و ... توسعه صنعت و توجه به آن زمینه ساز تشدید آهنگ توسعه ی ناحیه خواهد شد. اقدامات اجرایی اولویت دار جهت نیل به این اهداف به شرح ذیل معرفی می گردد:

- تکمیل ظرفیت شهرک های صنعتی موجود

- ایجاد شهرک صنعتی شماره ۲ زنجان (پیشنهاد می گردد این شهرک در حول محور زنجان-زرین آباد مکانیابی و اجرا گردد.)
- ایجاد نواحی صنعتی در کنار مراکز منظومه ی روستایی (مطابق با مصوبه ی شورایعالی شهرسازی و معماری ایران).
- ایجاد و توسعه ی صنایع دستی با توجه به سابقه و پیشینه ای که در منطقه دارا می باشد نظیر فرش بافی، چاقوسازی، ملیله کاری و ... و تقویت نهادهای مربوط به آنها.
- گسترش صنایع تبدیلی و فرآوری محصولات
- تهیه طرح های شناسایی منابع کانی ناحیه و سرمایه گذاری جهت اکتشاف ذخایر کانی شناخته شده.

راهبرد ۳- توجه به خدمات به عنوان محور اصلی توسعه

اقدامات اجرایی اولویت دار در این ارتباط به قرار زیر می باشد:

- تجهیز شهر زنجان به خدمات تخصصی برتر نظیر بیمارستان های تخصصی
- تجهیز شهرهای آب بر، زرین آباد، حلب، چورزق، ماهنشان و دندی به خدمات پشتیبان تولید.
- ساماندهی و تجهیز کانون ها و محورهای جاذب گردشگری و گذران اوقات فراغت جهت رونق صنعت گردشگری.
- گسترش مراکز آموزش عالی در شهرستان های واقع در ناحیه.
- ایجاد مجموعه های فرهنگی-هنری و ورزشی در شهرهای ناحیه.
- ایجاد و گسترش مجتمع های پذیرایی بین راهی در محورهای موجود در ناحیه خصوصاً در محورهای زنجان – گیلوان – رودبار ، زنجان-خلخال و ...
- تقویت ناوگان حمل و نقل کالا و مسافر
- توسعه و گسترش فضاهای اقامتی در مکانهای مستعد و جاذب گردشگر
- ضرورت تعجیل در تهیه طرح جامع گردشگری برای شهرستان های موجود در ناحیه.

هدف ۳ – ساماندهی نظام خدمات رسانی

راهبرد ۱: رعایت مفاد مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در ارتباط با نحوه ی خدمات رسانی به سکونتگاه های روستایی

اقدامات اجرایی مورد نیاز به قرار ذیل می باشد:

- تهیه طرح ساماندهی سکونتگاه های روستایی در محدوده ی بخش
- احداث تاسیسات زیربنایی و مراکز خدماتی و رفاهی در نقاط روستایی ناحیه مطابق با مصوبه ی مذکور برای مراکز منظومه، مجموعه و حوزه روستایی

اولویت اول- ایجاد دبستان، مسجد، شرکت تعاونی روستایی و جایگاه عرضه ی مواد سوختی در کلیه ی مراکز حوزه ی روستایی.

اولویت دوم- ایجاد مراکز بهداشتی-درمانی با تسهیلات زایمانی در مراکز منظومه ها، ایجاد داروخانه در کلیه ی مراکز حوزه ی روستایی، ایجاد مطب در مراکز مجموعه و منظومه ی روستایی، ایجاد هنرستان فنی، حرفه ای و کشاورزی

در مراکز منظومه ی روستایی، پمپ بنزین در مراکز منظومه روستایی، مجموعه ی ورزشی در مراکز منظومه ی روستایی، امکانات ورزشی روباز در کلیه مراکز خدمات روستایی اعم از حوزه، مجموعه، منظومه و ... احداث دفتر ترویج کشاورزی در مراکز منظومه و مجموعه ی روستایی.

اولویت سوم- ایجاد سایر موارد پیشنهاد شده توسط شورای عالی شهرسازی و معماری ایرانی در قالب مصوبه استانداردهای ضوابط خدمات رسانی به کانون های روستایی کشور پس از تحقق یافتن اولویت های ۲ قابل اجرا می باشد.

هدف ۴- دستیابی به محیطی پایدار با تاکید بر منابع طبیعی، آب و خاک

راهبرد ۱- ضرورت توجه به منابع آبی و مدیریت بهره برداری آن

در ارتباط با راهبرد مذکور انجام اقدامات اجرای به شرح ذیل از اهمیت و اولویت خاص برخوردار می باشد.

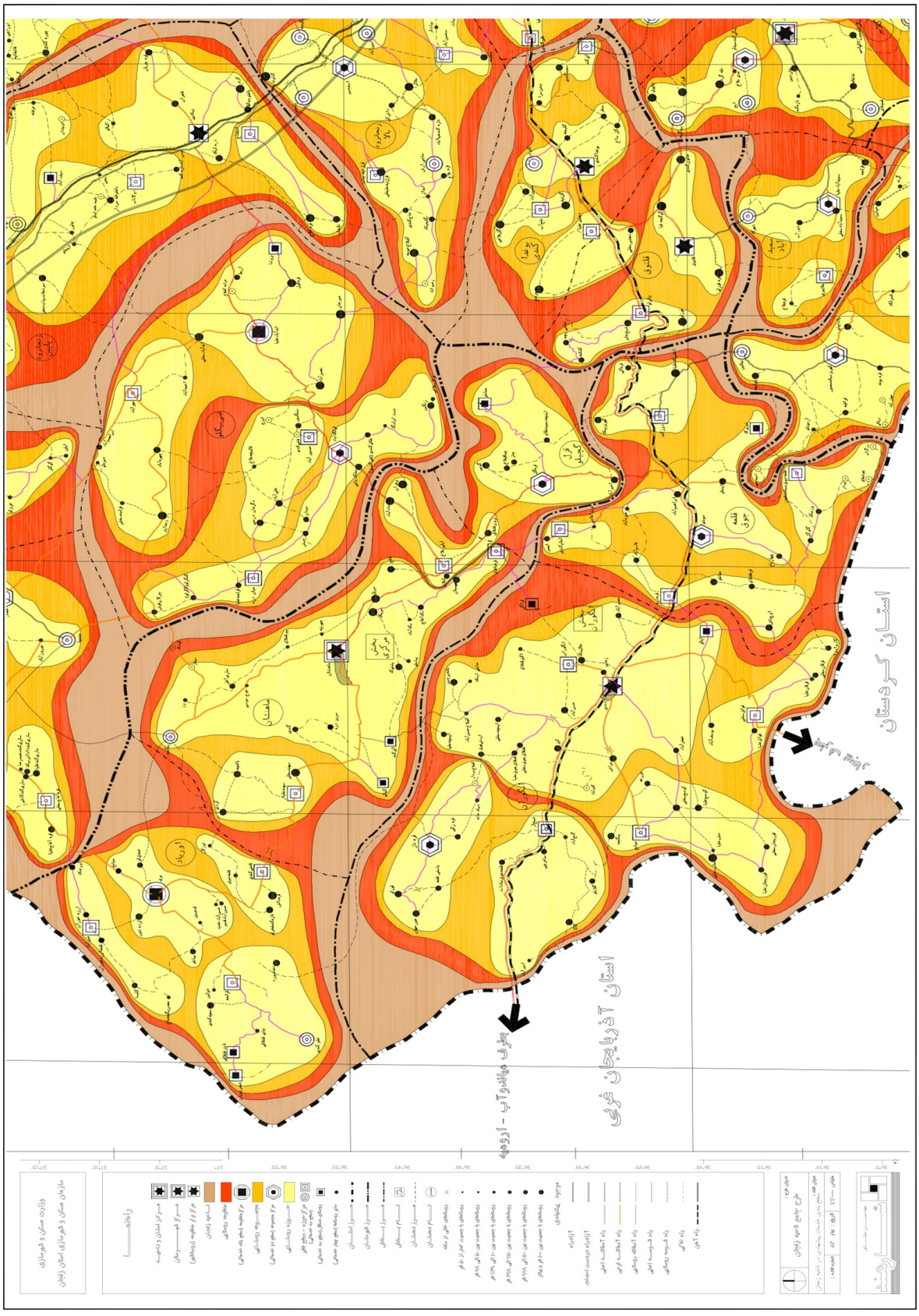
- تکمیل و اجرای طرح سد مخزنی گلابر
- تکمیل و اجرای سدهای خاکی که براساس مطالعات انجام شده ضرورت اجرای آنها تایید گردیده است، نظیر سد خاکی روستای جوره خان در شهرستان زنجان، سدهای خاکی روستاهای جوقین، دهنه شهرک و ...
- اجرای طرح های آبیاری تحت فشار
- مطالعه و اجرای شبکه های آبیاری
- بررسی استفاده از آب های زیرسطحی برای تثبیت بیولوژیک بستر آبراهه ها
- سرپوشیده کردن انهار و کانال های آبیاری جهت جلوگیری از هدر رفتن آب
- مطالعه و اجرای طرح های کوچک تامین آب و پمپاژ ساحلی
- اجرای طرح های لایروبی و مرمت قنوات

راهبرد ۲- جلوگیری از فرسایش و تخریب خاک

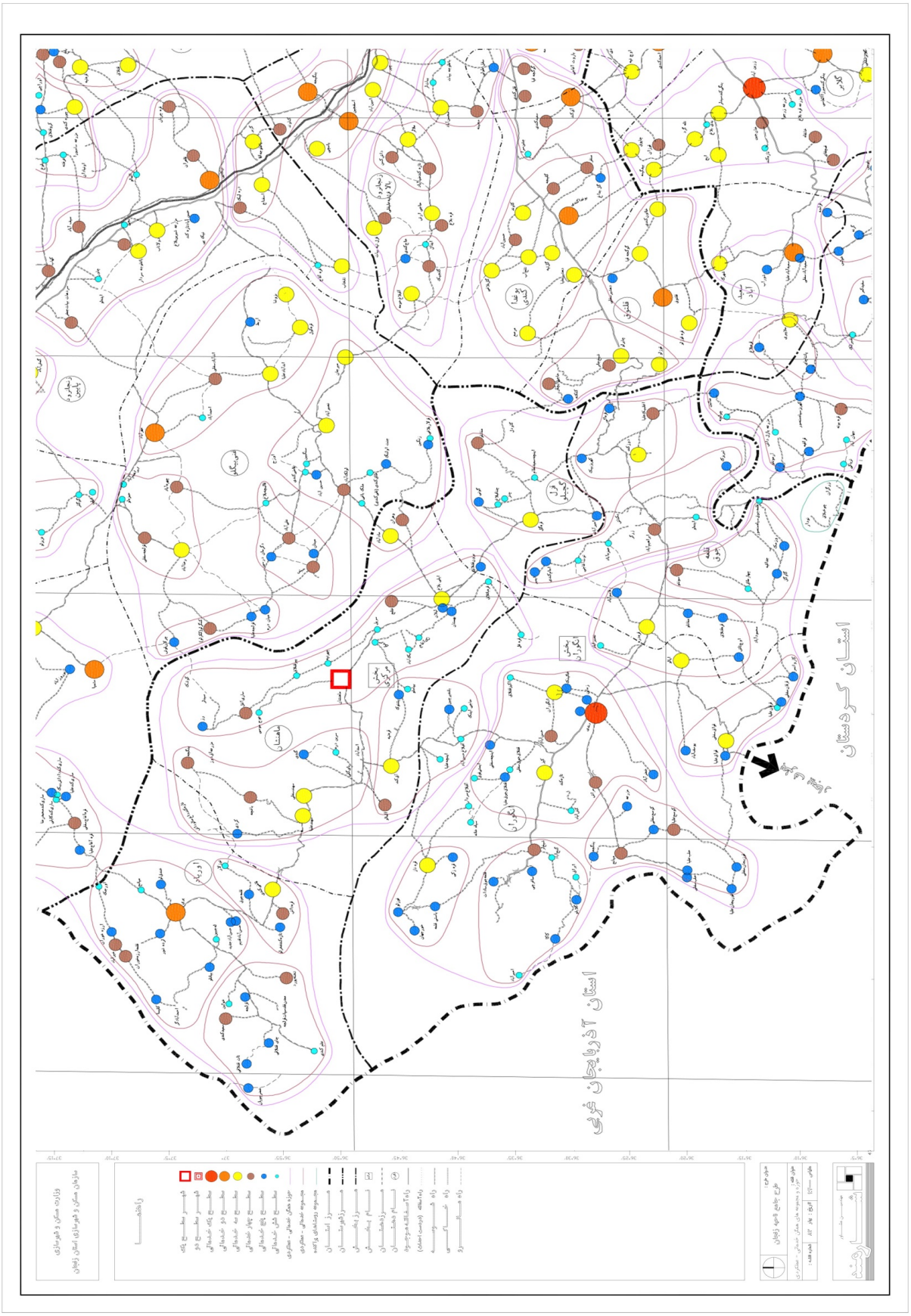
مهم ترین اقدامات اجرایی و یا به بیان دیگر پروژه های قابل تعریف جهت دستیابی به هدف مورد نظر به شرح ذیل می باشند:

- اجرای طرح های آبخیزداری در وسعتی معادل ۷۲۰۷۴۱/۷ هکتار، خصوصاً در سرشاخه های قزل اوزن (محدوده اراضی مذکور بر روی نقشه ی استفاده از اراضی پیشنهادی منعکس می باشد).
- ارزیابی دوره ای عملکرد اقدامات آبخیزداری
- مطالعه و اجرای طرح های مرتعداری
- امکان توسعه مرتع با تناسب متوسط در سطحی معادل ۱۲۷۴۸۹/۲۵ هکتار مطابق با طرح جامع پیشنهادی ناحیه زنجان.
- توسعه مرتع با تناسب کم در وسعتی معادل ۱۲۵۱۴۷/۲۹ هکتار (موقعیت این اراضی در نقشه استفاده از اراضی پیشنهادی طرح مشخص گردیده است).
- توسعه طرح های جنگل کاری و ایجاد پوشش گیاهی جهت جلوگیری از فرسایش خاک و کنترل سیلاب.
- مطالعه و اجرای طرح تعادل دام و مرتع از طریق تشویق ایجاد دامداری های صنعتی.

نقشه ۲- سطح بندی خدمات پیشنهادی در ناحیه زنجان

نقشه ۳- حوزه و مجموعه های همگن خدماتی- عملکردی

۷-فهرست اسناد توسعه شهرستان ها

۱-فعالیت های اقتصادی

۱-۱- بخش کشاورزی

الف- اهداف بلند مدت

- تکمیل مطالعه ۶ ایستگاه پمپاژ آب
- افزایش راندمان آبیاری
- بهبود وضعیت انتقال آب مورد نیاز کشاورزی
- تجهیز و نوسازی و یکپارچه سازی اراضی
- کاهش روند شوری اراضی
-ایجاد روشهای نوین آبیاری
- افزایش اراضی آبی
- افزایش سطح زیر کشت محصولات زراعی و باغی و گیاهان دارویی
-ایجاد واحدهای مرغداری و مجتمعهای دامداری و آبزی پروری و کشتارگاه
- افزایش تولیدات دامی و آبزی

ب- راهبردهای توسعه

- ارائه آموزش در راستای افزایش توان مهارتی بهره برداران در بکارگیری فنون جدید
- اجرای طرحهای زهکشی
- احداث کانالهای آبیاری درجه ۳ و۴
- بتنی کردن کانالهای خاکی
- اجرای طرحهای کوچک تأمین آب
- افزایش عملکرد محصولات
- ایجاد هنرستانهای کشاورزی
- حمایت از تشکلهای خصوصی و توسعه خدمات کشاورزی
- اصلاح نژاد دام و طیور و توسعه واحدهای نیمه صنعتی و صنعتی دام و طیور
- ترویج و آموزش و انجام مطالعات جامع منابع اراضی مستعد آبزی پروری

پ- اقدامات اجرایی اولویت دار

- احیاء و مرمت قنوات
- احداث و بهسازی کانالهای آبیاری عمومی
- ایجاد ایستگاه پمپاژ آب و جاده بین مزارع
- افزایش ضریب مکانیزاسیون
- ایجاد باغات دیم در اراضی شیب دار

- ایجاد میادین عرضه احشام و مراکز جمع آوری شیر
- اصلاح و احیاء باغات از درجه ۳ به ۲ و از ۲ به ۱
- توسعه پرورش ماهی قزل آلا در بستر رودخانه قزل اوزن
- طرح ایجاد مجتمع به وزن رسانی تخم چشم زرده ماهی قزل آلا
- نوسازی و بهسازی اماکن دامی سنتی
- اجرای طرحهای تحقیقاتی
- اصلاح سیستم های سنتی به بارانی و قطره ای

۲-۱-بخش صنعت و معدن

الف- اهداف بلند مدت

- توسعه زیر بناهای موجود و امکانات زیربنایی بویژه در مناطق معدنی و ایجاد زیر بناهای جدید
- توسعه صنایع معدنی و فعالیتهای صنایع تبدیلی
- ایجاد ارتباط بین توسعه صنعتی با قابلیتهای معدنی و کشاورزی
- آموزش نیروی انسانی مورد نیاز بخش صنعت و معدن
- افزایش ظرفیت واحدهای تولیدی معدن

ب- راهبردهای توسعه

- ایجاد صنایع تبدیلی کشاورزی و مجتمع های کشت و صنعت
- انجام طرح های اکتشافی تکمیلی بر روی مواد معدنی شناسایی شده حاصل از نتیجه بررسی ذخایر معدنی شهرستان
- راه اندازی معادن راکد و غیرفعال
- ایجاد زمینه برای فرآوری خاکهای بسیار کم عیار و باطله مخلوط سرب و روی
- ایجاد واحدهای بازیافت ضایعات و خرده های فلزی از کیکها و باطله ها
- رفع مشکلات سیستم بانکی جهت تقویت بنیهٔ مالی سرمایه گذاران جهت راه اندازی و افزایش ظرفیت استخراج معادن
- ایجاد صنایع معدنی مناسب با ذخایر موجود مانند خاک صنعتی فلدسپات، پرلیت و مس و...
- ایجاد واحدهای خدمات فنی و مهندسی جهت تقویت توان تکنولوژیکی و دانش فنی
- ایجاد شهرک تخصصی فرآوری مواد معدنی به لحاظ کنترل آلودگی های زیست محیطی
- تقویت صندوق بیمه سرمایه گذاران معدن
- ایجاد خوشه صنعتی صنایع مرتبط با سرب و روی و ایجاد پیوند با صنایع پایین دستی و بالا دستی
- تشکیل تعاونی های فراگیر برای جمع آوری سرمایه های اندک مردم جهت انجام سرمایه گذاری های بزرگ
- اشاعهٔ فرهنگ توسعهٔ پایدار در بین واحدهای صنعتی و معدنی و تاکید بر حفظ و احیاء محیط زیست و منابع طبیعی و ایجاد دفاتر زیست محیطی

- ایجاد رشته های مرتبط با معدن و متالوژی در دانشگاه پیام نور ماهنشان جهت تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بخش

-ایجاد شبکه ارتباطی با استانهای مجاور جهت خروج شهرستان از تنگنای بن بست

- ایجاد منطقهٔ ویژهٔ اقتصادی (با تاکید بر مواد معدنی)

- ایجاد پایانه حمل و نقل جهت ساماندهی حمل و نقل مواد معدنی

پ- اقدامات اجرایی اولویت دار

- افزایش ظرفیت واحد تولید کنسانتره سرب و روی

- پیگیری و ایجاد زمینه برای اجرای طرحهای جدید صنعتی و معدنی

- تسریع در رفع مشکل فنی معدن انگوران و افزایش ظرفیت تولیدآن

- تسریع در اجرای طرحهای جدید سیمان، فولاد و واحد۱۰۰ هزار تنی شمش روی وآجر

- تربیت نیروهای بومی ماهر برای فعالیت در واحد های معدنی و صنایع معدنی

- ایجاد رشته تحصیلی مرتبط با معدن و صنایع معدنی و صنایع تبدیلی کشاورزی در مرکز آموزش عالی و مراکز فنی و حرفه ای شهرستان

- ایجاد و توسعهٔ صنایع معدنی و صنایع وابسته به مواد اولیه معدنی از جمله فرآوری فلدسپات، فرآوری بنتونیت، تولید پودر های معدنی، آلیاژ های سرب و روی و سولفات روی با کیفیت مرغوب برای دارو سازی

- ایجاد صنایع تبدیلی کشاورزی و دامی

- اجرای طرحهای اکتشافی در خصوص دستیابی به ذخایر جدید فلزی مانند سرب و روی و مس

- ایجاد راههای ارتباطی جدید و اصلاح و بهسازی راههای موجود در مناطق معدنی

- تسریع در گاز رسانی و اصلاح و بهسازی جاده ارتباطی ماهنشان به زنجان برای دستیابی راحت به جاده ترانزیت و اتوبان زنجان- تبریز

- تسریع در اجرای طرحهای کلنگ زنی شده

- ایجادشهرک تخصصی فرآوری مواد معدنی ایران

- ایجاد واحدهای فرآوری مواد معدنی شامل پودرهای معدنی و فرآوری بنتونیت و فلدسپات

- ایجاد صنایع پایین دستی سرب و روی

-ایجاد واحدهای صنایع تبدیلی و بسته بندی محصولات کشاورزی

۳-۱-بخش بازرگانی

الف- اهداف بلند مدت

- توسعه متوازن بخش بازرگانی با بخشهای صنعت و کشاورزی

- افزایش نیروی انسانی آموزش دیده و متخصص در حوزه بازرگانی جهت پشتیبانی فعالیتهای تجاری و صادرات و واردات

- ایجاد تشکلهای تخصصی و صنفی و اتحادیه ها و شرکتهای خدمات بازرگانی

- افزایش صادرات غیر نفتی شهرستان از طریق متنوع کردن تولیدات جنبی و فرآورده های روی
- افزایش امکانات ذخیره سازی کالاهای اساسی به میزان حداقل چهار ماه نیاز مردم منطقه

ب- راهبردهای توسعه

- ایجاد وتقویت بخش بازرگانی در واحدهای تولیدی منطقه
- تقویت و توسعه نیروی انسانی آموزش دیده جهت توسعه بخش بازرگانی ماهنشان
- تقویت و گسترش سرمایه گذاری در راستای توسعه زیرساختهای بخش بازرگانی
- ایجاد زمینه تولید صادرات گرا در صنایع و کشاورزی منطقه

پ- اقدامات اجرایی اولویت دار

- تبیین اولویت های سرمایه گذاری شهرستان در بخشهای معدن و کشاورزی و صنایع روستایی به منظور جذب سرمایه گذاری داخلی و خارجی
- فرهنگ سازی عام صادرات و ترویج سیاست تولید برای صادرات در بخشهای کشاورزی و صنایع معدنی
- برگزاری دوره های آموزش عمومی واردات، صادرات و بازاریابی در جهت جذب منابع مالی و انسانی برای گرایش و فعالیت در حوزه تجارت خارجی شهرستان
- ایجاد اتحادیه های صنفی جدید و تشکیل مجمع امور صنفی
- تشکیل حداقل دو شرکت خدمات بازرگانی
- ایجاد حداقل یک واحد انبار مکانیزه گندم ۲۰ هزار تنی و یک واحد سردخانه هزارتنی
- ایجاد یک واحد انبار چند منظوره کالا به ظرفیت ۲۰۰۰ تن
- ایجاد حداقل یک فروشگاه بزرگ و زنجیره ای در شهرستان
- تلاش جهت افزایش تعداد کارتهای بازرگانی شهرستان به ۶ مورد
- حمایت از ایجاد چند کارگاه متمرکز فرش بافی
- ایجاد صنایع تبدیلی و فرآوری محصولات کشاورزی و صنایع بسته بندی با مقاصد داخلی و صادراتی
- حمایت از احداث شهرکهای تخصصی و صنفی جهت استقرار صنایع جنبی کشاورزی، سرب و روی، پتروشیمی، سیمان و قطعات بتنی و ...
- گسترش امکانات ذخیره سازی انباری، سردخانه ای
- حمایت از ایجاد کارخانه آرد در منطقه
- حمایت از انجام فعالیتهای بازرگانی شامل ثبت سفارش واردات و همچنین صادرات بخشهای تولیدی توسط شرکتهای خدمات بازرگانی
- حمایت تسهیلاتی از ایجاد کارگاههای متمرکز قالیبافی و آموزشهای به بافی در جهت هدایت صحیح منابع انسانی و مالی و تولید برای صادرات
- ایجاد صنایع جنبی آرد و گندم و تولید نان حجیم و سنتی در مقیاس صنعتی
- حمایت از ایجاد حداقل ۲ واحد انبار مکانیزه گندم جمعا به ظرفیت ۴۰ هزار تن ظرف پنج سال آتی

- حمایت از ایجاد ۲ واحد سردخانه جمعا به ظرفیت ۲ هزار تن ظرف پنج سال آتی
- افزایش عوامل تجارت خارجی شهرستان و صدور حداقل ۳۰ مورد کارت بازرگانی برای فعالان بخش ظرف پنج سال آتی
- ایجاد میدان عرضه میوه و تره بار

۴-۱- میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

الف- اهداف بلند مدت

- ایجاد وتوسعه طرح ها و زیرساخت های گردشگری شهرستان متناسب با عملکرد ملی و فراملی
- تقویت صنعت گردشگری شهرستان
- ایجاد و توسعه بازارچه ها یا فروشگاههای محصولات صنایع دستی و هنرهای سنتی در کنار جاذبه ها و آثار فرهنگی، تاریخی
- ایجاد مراکز گردشگری در منطقه نمونه گردشگری قلعه بهستان واقع در حاشیه قزل اوزن
- ایجاد و توسعه تعامل و تبادل فرهنگی از طریق برپایی جشنواره ها و نمایشگاههای منطقه ای، عرضه صنایع دستی و هنرهای سنتی و بومی

ب- راهبردهای توسعه

- بسترسازی برای جذب و جلب سرمایه های بخش غیردولتی در فعالیتهای گردشگری و صنایع دستی
- حمایت در راستای افزایش تولید صنایع دستی و آفرینش هنرهای سنتی و ایجادو توسعه مراکز عرضه محصولات صنایع دستی وابسته به آن در جهت جذب گردشگر به شهرستان
- گسترش فرهنگ پذیرش گردشگر در منطقه و ارتقاء سطح آگاهی مردم از موارث فرهنگی، جاذبه های گردشگری و صنایع دستی منطقه
- تقویت مشارکت مردم در تصمیم سازی و تصمیم گیری برای منطقه و آثار فرهنگی، تاریخی و طبیعی
- ارتقاء سطح کمی و کیفی در ارائه خدمات گردشگری به مسافران ورودی به منطقه
- توسعه فعالیت های آموزشی مربوط به گردشگری، هنرهای دستی و صنایع دستی منطقه
- تعریف مسیرهای گردشگری، ایجاد امکانات مناسب و زیر ساخت های گردشگری استاندارد، ارتقاء سطح کیفی و کمی فرهنگ مردم در توریست پذیری و...
- استانداردسازی راههای مواصلاتی استان و شهرستان با هدف ایجاد امنیت و آسودگی خاطر برای گردشگران داخلی و خارجی
- استقرار نظام جامع تبلیغات اعم از جاده ای از طریق نصب تابلوهای راهنمای گردشگری و غیره

پ- اقدامات اجرایی اولویت دار

- بررسی، شناسایی آثار فرهنگی، تاریخی و طبیعی شهرستان در راستای تهیه و تدوین اطلس و نقشه باستان شناسی استان

- تهیه و تدوین طرحهای مرمت و احیای ابنیه فرهنگی، تاریخی شاخص شهرستان با هماهنگی و همکاری دستگاههای اجرایی ذیربط به منظور آغاز عملیات مستندسازی، آسیب شناسی و مرمت و احیاء آثار مورد نظر
- انجام مطالعات مردم نگاری و پژوهشهای مردم شناسی شهرستان در راستای تهیه و تدوین اطلس مردم شناختی و شناخت آداب، رسوم و آیین های سنتی به منظور برگزاری جشنواره ها و نمایش های آیینی جهت جذب و جلب گردشگر
- روانسازی تورهای ارزان قیمت علمی، آموزشی، تفریحی و زیارتی با ایجاد آژانسهای مسافرتی
- تأمین اعتبار جهت اجرای دوره های آموزشی کوتاه مدت و میان مدت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
-تهیه و چاپ اقلام تبلیغاتی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
- برگزاری جشنواره ها و نمایشگاهها و شرکت در نمایشگاههای داخلی و خارجی
- مطالعه و مستندسازی هنرهای سنتی و صنایع دستی شهرستان در راستای تهیه اطلس مربوط و انجام پژوهش های بنیادی و کاربری به منظور استانداردسازی و احیاء هنرهای بومی و توسعه صنایع دستی اصیل شهرستان
- مستندسازی و آوانگاری گویش آبادی های شهرستان در راستای تدوین اطلس زبان شناختی و انجام مطالعات تخصصی ادبیات، زبان و گویش به منظور حفظ و احیاء گویش های اصیل منطقه
- مکان یابی در راستای ایجاد و توسعه هتلها و مجتمع های خدماتی رفاهی بین راهی در مناطق مستعد شهرستان بویژه در منطقه نمونه گردشگری شهرستان و ... با هماهنگی مشاورین شرکت توسعه گردشگری ایران
- ایجاد و گسترش انجمنهای میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در سطح شهرستان
- طرح ساماندهی توریسم کشاورزی منطقه
- طرح ایجاد و توسعه اکوتوریسم زمستانی و ورزشی
- تهیه و نصب تابلوهای راهنما در مسیرهای گردشگری با همکاری فرمانداری و دستگاههای ذیربط شهرستان به منظور معرفی جاذبه های فرهنگی و تاریخی و طبیعی
- ایجاد دهکده های گردشگری در محل روستای یاستی قلعه و قلعه بهستان

۲-منابع طبیعی

۱-۲- آب و خاک

الف- اهداف بلند مدت

- توسعه بخشهای مختلف اقتصادی، کشاورزی و... بر اساس اصل توسعه پایدار و مبتنی بر حفظ منابع طبیعی تجدید شونده
- افزایش میزان تأمین آب سطحی و افزایش حجم ذخیره جهت مصارف کشاورزی
- توسعه شبکه های آبیاری زهکشی در شهرستان در اراضی پایاب سدها و تأسیسات آبی
- استفاده از آبیاری تحت فشار جهت بالا بردن راندمان آبیاری (در صورت بهبود کیفیت آب)
-کنترل استفاده از کودها و سموم شیمیایی جهت جلوگیری از آلودگی منابع آب
-انجام عملیات آبخیزداری و جلوگیری از فرسایش خاک، مهار سیلابهای سطحی و بهره برداری از آنها

- جلوگیری از تجمع املاح در خاک و ایجاد شوره زار
- احداث تصفیه خانه و افزایش مخازن آب شرب و واقعی نمودن نرخ آب
- انجام مطالعات آبهای زیرزمینی و تهیه مدل ریاضی و بهنگام کردن ادواری نتایج مطالعات
- نصب کنتور حجمی بر روی کلیه چاه های در حال بهره برداری و جلوگیری از برداشت های بدون مجوز
- تقویت و بهبود وضعیت پوشش گیاهی جنگل ها و مراتع شهرستان

ب- راهبردهای توسعه

- بهره برداری از منابع و خاک بر اساس اصل توسعه پایدار
- توسعه بهره برداری از پتانسیل منابع آب سطحی جهت مصارف زراعی در نواحی مختلف شهرستان
- حفظ پتانسیل آبدهی آبخوان و تداوم بهره برداری از این منابع اراضی دشتی شهرستان
- افزایش حمایت های قانونی از منابع طبیعی تجدید شونده

پ- اقدامات اجرایی اولویت دار

- تخصیص اعتبار جهت احداث طرح بند انحرافی و کانال انتقال آب روستاهای تازه کند فخرلو، قاضی کندی، سهند سفلی، سهند علیا، ماهنشان (لور آرخی)، ایمر و خانکندی، بلند پرچین، زماین، خاینیک
- احداث ایستگاه هشدار وقوع سیل در سطح شهرستان
-تخصیص اعتبار لازم جهت احداث ایستگاه های پمپاژ آب مطالعه شده و روستاهای ابراهیم آباد، امیرآباد، دندی، رز، سیدلر، ساری آغل، ایلی بلاغ
- تکمیل پروژه احداث چاه فلمن با توجه به شور بودن آب رودخانه و تأثیر منفی آن بر روی الکترو پمپ ها و محصولات کشاورزی
- تخصیص اعتبار جهت اجرای پروژه های پخش سیلاب
- عملیات پخش سیلاب و بهره برداری از سیلابها
- تکمیل مطالعات آبخیزداری و کنترل سیل در سطح شهرستان
- مطالعه کنترل فرسایش و حفاظت آبراهه رود خانه های شهرستان
- مطالعه کنترل سیل آبخیزهای شهری ماهنشان و دندی
- کنترل سیل و هرزآبها با احداث سدهای خاکی کوچک
- احداث ایستگاه پمپاژ روستاهای قره گل، تک آغاج، قره باطلاق، میرآخور، قره دره، ابراهیم آباد، تبریزک، قلعه جوق سیاه منصور، توت آغاجی، کپز، زماین، امیرآباد، دندی، رز، سیدلر، ساری آغل، ایلی بلاغ
- مطالعه و احداث سد مخزنی بر روی رودخانه انگوران چای
- ادامه طرح ساحل سازی حاشیه رودخانه قزل اوزن
- مطالعه سد خاکی روستای تبریزک
- ساحل سازی و احداث اپی در محدوده روستاهای خورجهان، انگوران و اکیز قشلاق
- تخصیص اعتبار لازم برای سد مخزنی مراش

- توسعه شبکه آبیاری و زهکشی در اراضی سدهای شهرستان و اراضی و دشت های حاشیه قزل اوزن
- مطالعه و تهیه نقشه های مناطق سیل خیز و بحرانی شهرستان
- انجام عملیات آبخیز داری در سطح شهرستان برای کنترل جریانهای سیلابی و جلوگیری از فرسایش خاک در روستاهای قره گل، ایلی بلاغ، گونی، انگوران و ینگجه سینار
- شناسایی مناطق مستعد جهت اجرای عملیات پخش سیلاب و آبخوانداری
- شناسایی مناطق مستعد جهت احداث سدهای زیرزمینی
- مطالعات مهندسی رودخانه شامل حریم و بستر رودخانه قزل اوزن جهت بهره برداری بهینه از منابع آب سطحی و اراضی کشاورزی حاشیه در سطح شهرستان

۲-۲- پوشش گیاهی و محیط زیست

الف- اهداف بلند مدت

- عزم برای حفظ، احیاء و توسعه و افزایش بهره وری منابع طبیعی، با ارتقاء فرهنگ عمومی و مشارکت بخش خصوصی
- جامع نگری در مدیریت منابع طبیعی حوضه های آبخیز به منظور دستیابی به توسعه پایدار
- جلب همکاری و مشارکت مردم و بهره برداران در مدیریت پایدار منابع طبیعی
- ممیزی مرتع پلاکهای باقیمانده و اجرای طرح مرتع داری در مناطق دارای طرح مرتعداری
- اصلاح، احیاء و توسعه مراتع و پوشش گیاهی به روش بذرکاری، بذرپاشی، کپه کاری، بوته کاری، نهالکاری، ذخیره نزولات آسمانی، کود پاشی و احداث آبشخوار
- تثبیت مالکیت دولتی بر اراضی ملی و تفکیک آن از مالکیت های قانونی اشخاص
- استعداد یابی و تعیین کاربری اراضی به منظور بهره برداری بهینه با استفاده از فناوری های نوین
- مهار عوامل ناپایدار در منابع طبیعی
- ارتقاء بهره وری از طریق بازنگری در برنامه های آموزشی و ترویجی و تقویت پایگاه های اطلاع رسانی
- نیل به اهداف طرح ملی تعادل دام و مرتع و طرح جامع نظارت حفاظت و طرح جامع نهضت سبز
- ایجاد موزه تاریخ طبیعی در شهرستان با همکاری بخش خصوصی
- ایجاد اقامتگاه ها و امکانات مناسب برای توسعه اکوتوریسم
- محدود نمودن توسعه فعالیت های صنعتی به صنایع مرتبط با قابلیت های منطقه و تأکید بر استقرار آنها در شهرک ها و مجتمع های صنعتی و ممانعت از ایجاد صنایع آلاینده محیط زیست
- انجام عملیات آبخیزداری حوزه های آبخیز مشرف بر دشتها و حوزه های آبخیز شهری
- تصفیه فاضلاب های انسانی و صنعتی و استفاده مجدد از آنها در کشاورزی
- ایجاد مراکز تحقیقاتی و نظارتی مجهز به دستگاههای سنجش آلاینده ها در مناطق مختلف شهرستان و به کارگیری پرسنل متخصص در مراکز
- برنامه ریزی در جهت جلوگیری از انتقال پساب های صنعتی و فاضلاب های شهری به منابع آبی

ب- راهبردهای توسعه

- تهیه و تدوین طرحهای مدیریت منابع طبیعی در حوضه های آبخیز به منظور کنترل و کاهش مخاطرات ناشی از فرسایش خاک، وقوع سیل، زمین لغزش، پرشدن سدها از رسوب و بیابان زدایی
- مدیریت حوضه های آبخیز با نگرش اولویت حفاظت، احیاء و بهره برداری اصولی از صنایع
- حفظ توان اکولوژیکی، احیاء، حوزه های تخریب یافته و کنترل کانون های بحرانی
- تسریع و تکمیل و ممیزی مرتع و متعادل کردن تعداد دام متناسب با ظرفیت تولید مراتع از طریق مدیریت چرا و کنترل ورود و خروج دام و اجرای سیستم های چرایی
- مدیریت ذخیره گاههای جنگلی با محوریت صیانت و توسعه
- تهیه و تدوین برنامه های اجرایی مناسب به منظور تقویت همکاری دستگاه های دولتی و تشکل های غیر دولتی در زمینه های حفاظت و توسعه فضای سبز
- تدوین برنامه های آمایش سرزمین و منطقه ای با ارزیابی توان منابع و محیط زیست بعنوان پیش نیاز برای توزیع فعالیت ها و تخصیص فضای مناسب
- تعیین نقاط مجاز و مناسب برای احداث صنایع و بهره برداری از معادن با توجه به موقعیت و ظرفیت قابل تحمل شهرستان و سایر شرایط زیست محیطی

پ- اقدامات اجرایی اولویت دار

- تهیه و تصویب و واگذاری و اجرای طرحهای مرتعداری جهت بهبود وضع مراتع و دامداران
- اصلاح و احیاء مرتع از طریق اجرای عملیات بیولوژیکی شامل پروژه های بذر کاری و بذر پاشی در مراتع روستاهای شهرستان
- اجرای پروژه تبدیل دیمزارهای کم بازده (یونجه کاری) در جهت افزایش تولید علوفه
- مدیریت مرتع از طریق احداث آبشخوار، جهت تأمین آب شرب دامها و توزیع یکنواخت دام، کنترل زمان ورود و خروج دام و کنترل تعداد دام بر اساس ظرفیت مرتع
- اجرای پروژه جنگلکاری و صنوبرکاری در سطح شهرستان جهت افزایش تولید چوب
- تأمین آب در جهت توسعه و تکمیل پارک جنگلی شهر ماهنشان
- تأمین و جایگزینی سوخت های مناسب
- ایجاد کمربند حفاظتی در مناطق بحرانی تخریب یافته
- بهبود و تکمیل شبکه بی سیم
- گشت زنی و مراقبت از عرصه های ملی، پناهگاههای حیات وحش و زیستگاههای طبیعی جهت بهره برداری اصولی و به کارگیری نیروی انتظامی جهت برخورد با متجاوزان به عرصه های ملی
- اطلاع رسانی و آگاه سازی و پیشگیری و اطفاء حریق مراتع و جنگلهای شهرستان
- اطلاع رسانی در خصوص آفات گونه های گیاهی جنگلی و مرتعی
- نظارت بر فعالیت های مربوط به معادن در عرصه های ملی

- اجرای پروژه های مکانیکی آبخیزداری و کنترل سیل
- ترویج فرهنگ منابع طبیعی و محیط زیست از طریق برگزاری کلاسهای آموزش عمومی و تخصصی و...
- کنترل و شناسایی واحدها و منابع ایجاد آلودگی در شهرستان
- نصب و مرمت تابلو در مورد ممنوعیت شکار در مناطق حفاظت شده و پناهگاه
- برخورد سریع و قانونی با متخلفان
- تأمین و تجهیز نیروهای پرسنلی، خودرو و امکانات مناسب در بخش منابع طبیعی و محیط زیست
- تکمیل و مرمت ساختمان های اداری و حفاظتی موجود و احداث ساختمان جدید محیط بانی در منطقه اوریاد پری
- اخذ سند مالکیت جهت اراضی ملی و دولتی
- تهیه طرح ها و نقشه های حفاظت اراضی
- احیاء اراضی تخریب شده
- قرق مراتع فقیر در جهت تقویت آن و اجرای سیستمهای چرایی
- واگذاری اراضی در قالب طرح طوبی به منظور ایجاد اشتغال و کاهش تعداد بهره برداران و افزایش توان اکولوژیکی منابع ملی
- پیگیری رفع آلودگی و نصب تجهیزات کنترل آلودگی در واحدهای صنعتی
- تدوین برنامه آمایش سرزمین، ارزیابی توان منابع طبیعی و محیط زیست به عنوان پیش نیاز برای توزیع فعالیت ها و تخصیص فضای مناسب
- تکمیل و بهسازی شبکه رادیویی و بی سیم
- تهیه نقشه های فرسایش پذیری و تخریب خاک شهرستان
- تولید نهال از نوع گونه های سریع الرشد به منظور توسعه فضای سبز و تولید چوب
- تولید بذور گیاهان مرتعی خوشخوراک و سازگار با آب و هوای شهرستان جهت اصلاح و احیاء مراتع فقیر و تأمین علوفه دامداران
- احداث سدهای زیرزمینی
- ایجاد چراگاههای مصنوعی برای وحوش جهت تأمین علوفه آن
- جلوگیری از ورود پسماندهای صنعتی و فاضلاب های شهری و روستایی به آبهای سطحی و رودخانه ها و شناسایی و تعیین مکان مناسب جهت دفن اصولی آنها
- احیاء اکوتوریسم و شکارچیان خارجی
- ایجاد مرکز تحقیقاتی زیست محیطی در منطقه حفاظت شده مجهز به دستگاه های سنجش آلاینده ها
- ایجاد تصفیه خانه صنعتی و استفاده از آب آن در بخش کشاورزی
- دفن زباله های شهری و روستایی در تشکیلات زمین شناسی فاقد منابع آب زیرزمینی
- مطالعه کانون های بحرانی شهرستان از نظر استقرار صنایع و برنامه ریزی در جهت حذف تدریجی عوامل بحران زا

- لزوم انتقال دامداری ها به خارج از شهر های دندی و ماهنشان

۳- زیربناها

۱-۳- راه و ترابری

الف- اهداف بلند مدت

- ارتقاء کیفیت راه های روستایی به منظور نوسازی روستاها و ارسال مواد معدنی و محصولات کشاورزی به بازارهای مصرف
- توسعه راه های روستایی از شوسه به آسفالته به طول ۲۷۰ کیلومتر
- ارائه خدمات هر چه بهتردر سهولت و ایمنی تردد جاده ای
- تبدیل راه های روستایی به راه فرعی بر اساس اولویت های موجود
- تبدیل قسمتی از راه های فرعی موجود با عرض استاندارد به راه های اصلی
- ایجاد شبکه های ارتباطی راه آهن در منطقه شامل جاده تبریز (نیک پی) تا ماهنشان و نهایتا تا دندی به لحاظ دارا بودن کارخانه های بزرگ ۱۰۰ هزارتنی روی و فرآوری و کالسیمین
- احداث راه آهن زنجان- دندی- تخت سلیمان و اتصال آن به راه آهن شمالغرب کشور
- احداث راه آهن دندی- ماهنشان

ب- راهبردهای توسعه

- ایجاد راه های ارتباطی مناسب بین منطقه ای به منظور ایجاد زمینه سرمایه گذاری برای رشد اقتصادی منطقه
- ارتقاء راه های موجود
- بهسازی شبکه راه های شهرستان و رفع نقاط حادثه خیز

پ- اقدامات اجرایی اولویت دار

- رفع نقاط حادثه خیز در شهرستان و یا به حداقل رساندن آن
- ایجاد کمربندی در روستای قره درق، (محور زنجان – دندی) به طول ۲ کیلومتر
- ایجاد کمربندی ابراهیم آباد به طول ۳ کیلومتر
- حذف پیچ های خطرناک ماهنشان – ینگیجه به طول یک کیلومتر
- گابیون بندی محل ریزش ها جمعا به طول ۳۰۰ متر
- احداث گاردریل در راههای روستایی به طول ۱۰ کیلومتر
- انجام روکش آسفالت
- روکش ایلی بلاغی به سه راهی ابراهیم آباد به طول ۲۶ کیلومتر
- روکش آسفالت دندی به قرائی به طول ۳۵ کیلومتر
- احداث پاسگاه پلیس راه در منطقه به جهت جلوگیری از تخریب جاده ناشی از حمل تناژ غیرمجاز به جهت فراوانی معادن و حمل و نقل های ناشی از آن در منطقه
- ترانشه برداری محور روستای خیرآباد- بایچه باغ

- تعریض ۳ دستگاه پل در محور زنجان- دندی
- ساماندهی تقاطع های راه روستایی- فرعی به تعداد ۴ مورد (سه راهی دوزکند- ابراهیم آباد- کپز- قواق)
- ایجاد پایانه های حمل و نقل برون شهری در شهرستان
- تعریض و ارتقاء راههای فرعی موجود به راه های اصلی در محورهای :

۱-نیک پی به ماهنشان به طول ۷۰ کیلومتر

۲-دندی به قرائی به طول ۳۵ کیلومتر

۳-دوزکند به حلب به طول ۷ کیلومتر

- احداث و راه اندازی ورودی و خروجی از آزاد راه در تقاطع جاده ماهنشان به نیک پی
- تعریض ۱۰ دستگاه پل در محور زنجان – دندی
- آسفالته نمودن کلیه راه های شوسه روستایی در عرض ۲ سال آتی برای روستاهای بالای ۲۰ خانوار
- احداث راه شوسه برای راه های دسترسی برای روستاهای با خانوار زیر و بالای ۲۰ خانوار
- روکش آسفالت تمام راه های فرعی موجود در منطقه در عرض ۳ سال آتی
- رفع تدریجی نقاط حادثه خیز در شهرستان
- مرمت و نگهداری پل ها به ترتیب اولویت و درصد خرابی

۲-۳- بخش انرژی

الف- اهداف بلند مدت

- بهره گیری از فناوریهای جدید

ب- راهبردهای توسعه

- توسعه شبکه های برق و ایجاد رینگ با شبکه های برق درون استانی و استانهای همجوار
- مطالعه و امکان احداث نیروگاه آبی کوچک و مطابق با نیاز منطقه با توجه به عملیات احداث سد مشمپا
- بهبود شاخصهای بهره برداری
- بهینه سازی و منطقی نمودن مصارف انرژی

پ- اقدامات اجرایی اولویت دار

- خط انتقال گاز حلب
- طراحی گازرسانی شهرهای ماهنشان و دندی
- طراحی گاز رسانی به روستاهای شهرستان
- بررسی و تحلیل و تهیه طرحهای رفع ضعف ولتاژهای مشترکین شهری و روستایی
- اصلاح شبکه های توزیع برق فرسوده و قدیمی و اصلاح سیستمهای هوایی به منظور جلوگیری از اتلاف انرژی و تثبیت نمودن شبکه به جهت تأمین برق مطمئن برای مشترکین
- بهینه سازی و ایجاد روشنایی مطلوب برای استانداردهای موجود
- ارتقاء جایگاه برق شهرستان از اداره به قسمت یا امور

- مطالعه و احداث پست ۶۳ کیلوولت برای تأمین برق کارخانه های ۵۰۰ هزار تنی فولاد و سیمان ماهنشان
- احداث شبکه های ۲۰ کیلوولت توزیع برق به منظور رینگ کردن شبکه های توزیع برق شهرستان با شبکه های شهرستان زنجان و استانهای همجوار جهت تبادل انرژی
- احداث نیروگاه جهت تأمین برق مورد نیاز منطقه و مصارف شهرستان (با توجه به احداث سد مشمپا در سالهای آتی)

۳-۳- توسعه شهری و روستایی

الف- اهداف بلند مدت

- تحقق مدیریت یکپارچه توسعه منطقه ای شهرستان از طریق برپایی شبکه شهری متعادل و منسجم
- ارتقای کارآیی سیستم خدمات رسانی به مراکز روستایی شهرستان با پشتیبانی نظام شهری منطقه

ب- راهبردهای توسعه

- تقویت پیوندهای فیزیکی فرامنطقه ای شهرستان و نقاط شهری آن با محورهای برتر توسعه و مراکز شهری برتر استان با تأکید بر شهرستان های زنجان و ایجرود
- افزایش پیوندهای منطقه ای فرااستانی استان زنجان با آذربایجان غربی با برنامه ریزی نظام شهری شهرستان ماهنشان مبتنی بر استراتژی توسعه هماهنگ محورهای عملکردی توسعه و نظام شهری
- انتخاب برنامه ریزی توسعه یکپارچه و متعادل شهرستان
- تقویت پیوندهای شهری – روستایی از طریق برپایی و برنامه ریزی نظام سلسله مراتب خدمات رسانی با تأکید بر مراکز روستایی برتر

پ- اقدامات اجرایی اولویت دار

- تهیه طرح برنامه ریزی توسعه یکپارچه محور توسعه زنجان – دندی – تخت سلیمان
- تهیه طرح برنامه ریزی و مکانیابی راه ارتباطی جدید شهرستان ماهنشان با منطقه ایجرود
- ارتقاء کیفی راه ارتباطی زنجان- دندی- تخت سلیمان و پیش بینی تأسیسات و خدمات بین راهی مابین دندی و تخت سلیمان
- مطالعه تبدیل روستای پری به نقطه شهری بعنوان مرکز منظومه روستایی بعنوان مرکز خدماتی حوزه غربی شهرستان
- ارتقای کیفی راه های ارتباطی ماهنشان– دندی و ماهنشان- پری به راه اصلی معمولی
- ارتقای کیفی راه های ارتباطی مراکز شهری شهرستان با مراکز مجموعه روستایی قره گل- پری- قره ناز و سونتو به راه فرعی درجه ۱
- ارتقای کیفی راه های ارتباطی مراکز مجموعه روستایی به راه روستایی درجه ۱ با رویه آسفالته جهت تقویت نقش خدماتی آنها بعنوان اولین سطح خدمات رسانی روستایی
- اجرای راه ارتباطی شهرستان با منطقه ایجرود

- مطالعه و امکان سنجی ایجاد شبکه حمل و نقل ریلی در محور زنجان- دندی- آذربایجان غربی جهت پشتیبانی از فعالیت های معدنی و صنعتی شهرستان و تقویت پیوندهای فرامنطقه ای و فرااستانی
- تهیه طرح احیای بافتهای فرسوده و روستایی مناطق شهری شهرستان جهت رفع دوگانگی بافت کالبدی و توسعه منسجم بافت شهرها در ارتباط متوازن با بافت جدید
- تهیه طرح هادی روستایی
- فرهنگ سازی در خصوص مشارکت همه جانبه روستاییان در تحقق و اجرای طرحهای هادی

۴- امور اجتماعی

۴-۱- فرهنگ و هنر

الف- اهداف بلند مدت

- تجهیز شهرستان با استانداردهای فرهنگی و هنری

ب- راهبردهای توسعه

- ایجاد هماهنگی بین دستگاه های متولی در مسائل فرهنگی و هنری
- پرداخت یارانه مناسب به بخش خصوصی جهت فعالیتهای فرهنگی و هنری
- تأسیس آموزشگاه های آزاد

پ- اقدامات اجرایی اولویت دار

- صدور مجوز نشریه هفته نامه (۲ مورد)
- صدور مجوز موسسه فرهنگی و هنری از یک مورد به سه مورد
- صدور مجوز چاپخانه (۱ مورد)
- صدور مجوز کانونهای آگهی تبلیغاتی (۲ مورد)
- صدور مجوز آموزشگاه های آزاد هنری (۳ مورد)
- ایجاد اداره شهرستان
- تأسیس انجمن های فرهنگی و هنری (۶ مورد)
- افزایش کانونهای فرهنگی و هنری مساجد از یک مورد به پانزده مورد
- احداث سالن آمفی تئاتر (۱ مورد)
- گالری هنری (۱ مورد)
- فروشگاه عرضه محصولات فرهنگی (۴ مورد)
- احداث مجتمع فرهنگی و هنری

۴-۲- آموزش و پرورش وآموزش فنی و حرفه ای

الف- اهداف بلند مدت

- تعمیق و تحکیم باورهای دینی و گسترش روحیه حقیقت جویی، علم طلبی و تزکیه دانش آموزان
- افزایش انگیزه کسب علم و دانش در دانش آموزان بویژه از طریق مشارکت اولیاء

- مشارکت و همکاری تنگاتنگ بخشهای صنعت، کشاورزی و خدمات با بخشهای آموزش وتربیت نیروی انسانی
- ارتقای کمی و کیفی امکانات آموزشی و پژوهشی

ب- راهبردهای توسعه

- برابری فرصتهای آموزشی و فراهم کردن آموزش یکسان برای لازم التعلیمان در افزایش پوشش تحصیلی
- گزینش، تربیت، جذب و نگهداری و ارتقای معلمان
- دسترسی معلمان به سایتهای اطلاعاتی ملی و محلی
- افزایش سطح رفاه معلمان
- همگام کردن سطح مهارت نیروی کار با تغییر و تحولات فناوری

پ- اقدامات اجرایی اولویت دار

- شناسایی کلیه واجدین شرایط از طریق مراکز ثبت احوال و خانه های بهداشت روستاها و دهیاریها
- معرفی دقیق شیوه های ادامه تحصیل جهت جذب دانش آموزان بازمانده از تحصیل
- پیگیری تأسیس و احداث مدارس راهنمایی و متوسطه در روستاهای با آمار دانش آموزی بالا و تلاش برای کاهش حد نصاب تشکیل کلاسها با توجه به محرومیت منطقه
- افزایش سرویس های ایاب و ذهاب در طرح سرویس روستا مرکزی
- گسترش و تجهیز امکانات خوابگاهی مراکز شبانه روزی در مقطع راهنمایی و متوسطه
- پیگیری تأمین محل اسکان فرهنگیان در روستاها (معلم سراها) و ایجاد مجتمع های رفاهی، ورزشی، تفریحی برای فرهنگیان در راستای ایجاد انگیزه برای نگاهداشت نیروی انسانی
- هماهنگی با مسئولین ذیربط برای متناسب نمودن جذب مراکز تربیت معلم در رشته های مورد نیاز در مقاطع مختلف تحصیلی
- ایجاد هماهنگی های لازم برای برگزاری دوره های آموزش ضمن خدمت در راستای ارتقاء علمی فرهنگیان
- گسترش تعاونی های مصرف، مسکن و چندمنظوره فرهنگیان
- پیگیری احداث و افزایش تعداد خانه های سازمانی جهت اسکان فرهنگیان

۳-۴- آموزش عالی

الف- اهداف بلند مدت

- توسعه و گسترش فضاهای آموزشی
- توسعه و گسترش دانشکده های فنی، مهندسی، کشاورزی
- توسعه و گسترش رشته های فنی و مهندسی، علوم پایه و انسانی با توجه به پتانسیلهای بالقوه موجود در منطقه

ب- راهبردهای توسعه

- اختصاص فضای مستقل برای دانشگاه
- تأمین اعتبار مورد نیاز پروژه ها
- تسریع در اجرایی نمودن پروژه های پیشنهادی دانشگاه

پ- اقدامات اجرایی اولویت دار

- اجرای پروژه فاز ۱ و ۲ دانشگاه (۷ هزار متر مربع)
- احداث سالن چند منظوره (۲ هزار مترمربع)
- احداث سایت آزمایشگاهی و تجهیزات آن(هزار مترمربع)
- احداث سلف سرویس و امکانات تکمیلی (هزار مترمربع)
- احداث خوابگاه های دانشجویی (۳ هزار مترمربع)
- احداث استادسرا در دانشگاه (هزار مترمربع)
- احداث و تکمیل سایت کامپیوتر و اینترنت (هزارمترمربع)
- احداث و تکمیل لابراتور زبان (هزار مترمربع)
- تأمین و خرید سرویسهای ایاب و ذهاب برای دانشجویان، اساتید و کارکنان (۴ دستگاه اتوبوس)

۴-۴- بهداشت و درمان

الف- اهداف بلند مدت

- بهبود شاخصهای بهداشتی
- توسعه و گسترش فضاهای بهداشتی

ب- راهبردهای توسعه

- تشویق بخش خصوصی به مشارکت در امور بخش
- پیگیری های مستمر در خصوص تخصیص منابع به بخش

پ- اقدامات اجرایی اولویت دار

- افزایش تختهای بیمارستانی(۶۰ تخت)
- خانه های بهداشت برای روستاهای فاقد خانه بهداشت
- افزایش مرکز بهداشتی و درمانی شبانه روزی (از ۲ به ۳ واحد)
- افزایش واحدهای آزمایشگاهی(از ۳ به ۵ واحد)
- افزایش پایگاه های بهداشتی شهری(از۲ به ۴ واحد)
- افزایش مراکز فوریتهای پزشکی(از ۲ به ۳ مرکز)
- بهسازی توالتهای بهداشتی (از ۱ به ۱۰ روستا)
- افزایش خانه های مسکونی(از ۱۵ به ۳۰ واحد)
- افزایش بهسازی کارگاه های خانگی (از ۳ به ۱۷ روستا)
- افزایش تعداد آمبولانس ها و تعویض آمبولانسهای فرسوده فرسوده قبلی (جمعا به ۲۰ دستگاه)
- احداث انباردار و تجهیزات پزشکی، دندانپزشکی و آزمایشگاهی و تجهیزات اداری
- استقرار نمایندگی سازمان انتقال خون در سطح مرکز شهرستان
- استقرار نمایندگی بیمه های تأمین اجتماعی و خدمات درمانی در مرکز شهرستان

- تأمین امکانات جهت انجام برنامه تنظیم خانواده
- تأمین امکانات در راستای کنترل میزان مرگ و میر نوزادان(یکماه) از ۲۲/۹ به استاندارد کشوری (۱۵/۳ در هر هزار تولد)
- تأمین امکانات در زمینه کنترل میزان مرگ و میر کودکان زیر یکسال از ۳۰/۵ به ۲۵ در هر هزار تولد
- تأمین امکانات در زمینه کنترل میزان مرگ و میر کودکان زیر پنج سال از ۳۶/۶ به ۳۴ در هر هزار تولد
- تأمین محل و تجهیزات سیستم معدوم کننده زباله های بیمارستانی
- ساخت مرکز آموزش مداوم و مرکز آموزش بهورزی

۵-۴- تربیت بدنی

الف- راهبردهای توسعه

- فرهنگ سازی ورزشی از طریق اعتبارات مناسب
- مشارکت بخش خصوصی و اختصاص درصدی از اعتبارات واحدهای تولیدی برای توسعه ورزشی و حضور در لیگهای مختلف
- توجه ویژه به ورزش محوری
- تأمین نیروی انسانی ماهر و تحصیلکرده در رشته های مختلف
- توسعه ورزش همگانی

ب- اقدامات اجرایی اولویت دار

- احداث استادیوم ورزشی ۲۰ هزار نفری مجهز به امکانات ورزشی استاندارد
- احداث سکوی تماشاگر برای استادیوم شهر دندی
- احداث استخر سرپوشیده در مرکز شهر دندی
- اعطای تسهیلات برای مشارکت بخش خصوصی در احداث اماکن ورزشی و نگهداری آنها
- احداث زمینهای فوتسال بتنی در روستاها
- احداث مجموعه های روستایی در مراکز دهستانها
- احداث هتلها، سوئیتها و... برای اسکان و پذیرایی مهمانها و ورزشکاران
- تأمین سرویسهای جابه جایی ورزشکاران (اتوبوس، مینی بوس)
- تربیت نیروهای ماهر برای آموزش ورزشکاران
- توسعه ورزش همگانی با توسعه جاده های سلامتی و ایستگاه های تندرستی
- استفاده از امکانات سایر ارگانها برای توسعه ورزش در بین جوانان
- اختصاص اعتبارات بیشتر به مناطق محروم

۸- مطالعات آمایش

۱. اولویت های توسعه فضایی استان از منظر ضوابط ملی جدید آمایش سرزمین

در ضوابط ملی جدید آمایش سرزمین اولویت های زیر برای توسعه فضایی استان های کشور و از جمله استان زنجان تبیین شده است:

- رعایت تناسب بین نیازهای استقرار فعالیت در یک قلمرو با امکانات و قابلیت های آن و رعایت مقیاس مناسب اقتصادی برای فعالیت در یک مکان با توجه به ظرفیت و کشش بازارهای داخلی و خارجی
- افزایش همگرایی و تقویت هویت ملی در طراحی و اجرای طرح های ملی و منطقه ای و تخصصی شدن عملکرد اقتصادی بر اساس قابلیت ها و مزیت های نسبی مناطق برای تقویت وابستگی های متقابل منطقه ای و یکپارچگی ملی و پرهیز از تنوع و گسترش همه نوع فعالیت ها در یک قلمرو جغرافیایی
- هماهنگ سازی، انتظام بخشی و کنترل اقدامات و فرایندهای توسعه ای بخش های مختلف اقتصادی
- توزیع مناسب جمعیت و فعالیت های اقتصادی در قلمرو سرزمین در راستای ایجاد تعادل بیشتر
- ایجاد زمینه های لازم برای استقرار جمعیت در نواحی مستعد از طریق فراهم ساختن زیرساخت ها و تاسیسات موردنیاز و افزایش سرمایه گذاری های اقتصادی به ویژه صنعتی و خدمات عمومی.
- اتخاذ ساز و کارها و تمهیدات مهار و کنترل رشد جمعیت در مناطق کلانشهری به ویژه تهران و بازنگری طرح های توسعه کلان شهری کشور در چارچوب سیاستها و سقف جمعیتی تصویب شده توسط شورایعالی آمایش سرزمین.
- ساماندهی و هدایت هدفمند جریان های مهاجرت در راستای استراتژی توزیع جمعیت و فعالیت در سرزمین از طریق:
- زمینه سازی به منظور تحول در اقتصاد روستاها و بازگرداندن رونق به اقتصاد روستایی (کشاورزی، دامداری، صنایع دستی و ...) در چارچوب مقتضیات و مزیت های محلی
- تشویق سرمایه گذاری در طرح های اشتغال زا، توسعه ارائه خدمات عمومی و ارائه مشوق ها و تسهیلات متناسب با مقتضیات محلی در روستاها و شهرهای کوچک به منظور ماندگاری جمعیت در شهرهای کوچک و نواحی روستایی و کاهش روند مهاجرت به کلانشهرها و شهرهای پرتراکم
- سازماندهی شبکه سکونتگاهی با هدف ارتقاء بهره وری از سرزمین با ملاحظات زیست محیطی و کاهش مشکلات و چالش های موجود.
- تقویت و سازماندهی سکونتگاه ها و عرصه های روستایی با هدف حفظ ارتباط پویا و سازنده بین نواحی شهری و روستایی و تقویت زنجیره های ارزش با تاکید بر استقرار صنایع کوچک و اشتغال زا
- انتظام بخشی به فرایندها و رویه های تبدیل و الحاق سکونتگاه های روستایی به شهر با هدف ماندگاری جمعیت مولد در روستاها و حفظ و بهره وری از اراضی قابل کشت.

- ممنوعیت تغییر کاربری زمین خارج از برنامه ها و طرح های مصوب و مغایر با ملاحظات زیست محیطی از طریق اتخاذ تدابیر، ضوابط و مقررات و ساز و کارهای نظارتی موثر و کارآمد و بازنگری ضوابط و معیارهای تغییر کاربری اراضی متناسب با ویژگی های بوم شناختی هر قلمرو
- ساماندهی سکونتگاه های غیررسمی پیرامون شهرها به ویژه کلان شهرها
- فراهم سازی زمینه ها، امکانات و زیرساخت های موردنیاز به منظور ایفای نقش موثر ترانزیتی کشور در منطقه به ویژه محیط آسیای جنوب غربی و استفاده بهینه از مزیت موقعیت منطقه ای کشور به عنوان مرکز مبادله (HUB) کالا، خدمات، مسافر، انرژی و اطلاعات
- فراهم سازی زمینه های توسعه همه جانبه و تقویت زیرساخت ها و شبکه های زیربنایی
- توسعه، تجهیز، ارتقاء و اصلاح ساختار فضایی شبکه ریلی کشور با رویکرد:
- تحول در ساختار فضایی ریلی کشور به شبکه ای با تاکید بر اتصال سه لایه سکونتگاهی
- برقراری یا تقویت اتصال شبکه ریلی کشور به خطوط ریلی بین المللی
- توسعه و تجهیز محورهای اصلی ارتباطی کشور در کریدورهای حمل و نقل بین المللی (جاده ای) شمال-جنوب و شرقی-غربی کشور با تاکید بر تمرکززدایی از تهران، با اولویت مسیرهای منتهی به دروازه های اقتصادی آبی و زمینی کشور
- فراهم سازی بسترهای موردنیاز برای توسعه شبکه ارتباطات و انتقال داده از طریق:
- تعمیم، گسترش و توزیع شبکه های ارتباطات و فناوری اطلاعات در سراسر کشور با توجه به ویژگی های کمی و کیفی جمعیت مناطق مختلف، فعالیت های اقتصادی و اجتماعی و استقرار متوازن و متعادل آن در پهنه سرزمین
- احداث، توسعه و تجهیز زیرساخت های موردنیاز انتقال و ترانزیت اطلاعات در مقیاس بین المللی از طریق ایجاد خدمات هاب (HUB) منطقه ای و بین المللی اطلاعات
- توسعه زیرساخت های ارتباطی و خدماتی گردشگری با هدف تسهیل دسترسی و استفاده از اماکن، ابنیه و محوطه های با ارزش تاریخی ثبت جهانی و ثبت ملی شده و قطب ها و مناطق نمونه گردشگری (از جنبه میراث فرهنگی و طبیعی)
- تنوع بخشی در منابع تولید انرژی و افزایش سهم انرژی های تجدیدپذیر (به ویژه بادی و خورشیدی) در تولید و تامین بهینه انرژی هر منطقه از کشور متناسب با ظرفیت هر منطقه
- ایجاد و توسعه مناطق ویژه اقتصادی و تخصصی انرژی (نفت، گاز، پتروشیمی و انرژی های نو) در مناطق دارای قابلیت با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته
- اعمال مدیریت یکپارچه بر منابع آب
- ممنوعیت برداشت بی رویه و ناپایدار از منابع آب های زیرزمینی و سطحی کشور
- رعایت نیازهای پایه زیست محیطی رودخانه ها، تالاب ها، دریاچه ها، بر اساس میزان تجدیدشوندگی آب و ظرفیت قابل تحمل حوضه های آبریز در مهار و کنترل آب های سطحی کشور
- توجه به محدودیت منابع آب در جانمایی و استقرار فعالیت های اقتصادی آب بر در قلمروهای مختلف

- رعایت ملاحظات ژئوپلیتیکی و اکولوژیکی در طرح های استحصال، تامین، انتقال، توزیع و مصرف آب در سطوح فراملی، ملی، منطقه ای و محلی.
- بازنگری و تجدید نظر در تخصیص آب از سدها به نفع تقویت مخازن دریاچه ها و تالاب ها در پایین دست و حفظ حقابه های زیست محیطی رودخانه ها و تالاب ها
- کاهش نسبت حجم آب مصرفی کل کشور به حجم منابع آب تجدیدشونده متناسب با ظرفیت هر منطقه
- ایجاد تناسب و هماهنگی در اجرای طرح های سد، آبخیزداری، آبخوانداری و شبکه های آبیاری و زهکشی پایین دست
- سازماندهی بخش کشاورزی در پهنه سرزمین به منظور ایجاد تحول متناسب با مقتضیات اقلیمی، ارتقاء بهره وری و تامین امنیت غذایی
- تدوین الگوهای بهینه کشت در دشت ها (واحدهای هیدرولوژیکی) با تاکید بر ارزش اقتصادی آب
- ارتقای بهره وری آب و بکارگیری روش های مناسب آبیاری متناسب با شرایط اقلیمی و منطقه ای در راستای صرفه جویی و استفاده بهینه از منابع آب با توجه به محدودیت های ناشی از تغییرات آب و هوایی
- حفاظت، پیشگیری و کاهش فرسایش خاک و تغذیه آبخوان ها با اجرای عملیات آبخیزداری و آبخوان داری در حوضه های آبخیز کشور
- محدودیت کشت محصولات با نیاز آبی بالا در فضاهای باز و جایگزینی در موارد ممکن از طریق کشت گلخانه ای
- مدیریت جامع و یکپارچه حوضه های آبخیز برای بهره برداری بهینه از منابع پایه (آب، خاک و پوشش گیاهی)
- ایجاد و توسعه مجتمع های کشت و صنعت متناسب با قابلیت های قلمروهای مختلف کشور
- ساماندهی روابط بین بخش کشاورزی و صنعت متناسب با نیازهای پسین و پیشین بخش کشاورزی و مقتضیات سرزمینی
- توسعه، حفاظت و احیاء جنگل ها و مراتع کشور
- رعایت ملاحظات زیست محیطی (توان اکولوژیک و ظرفیت تحمل محیط زیست) در استقرار فعالیت های توسعه ای در پهنه سرزمین
- بیابان زدایی، جلوگیری از بیابان زایی و تثبیت شن های روان و مهار کانون های شکل دهنده ریزگردها با اولویت مناطق بحرانی و بهره گیری از توسعه پوشش گیاهی متناسب با مقتضیات محلی
- شناسایی و ایجاد خوشه های صنعتی با توجه به مزیت های نسبی و رقابتی و تکمیل زنجیره ارزش فعالیت های مبتنی بر منابع در قلمروهای جغرافیایی
- ساماندهی مجتمع های صنعتی اعم از شهرک ها و نواحی صنعتی در پهنه سرزمین متناسب با مقتضیات و ظرفیت های هر یک از قلمروهای جغرافیایی
- توسعه و ساماندهی مجدد فعالیت های صنعتی پایه و آب بر از جمله صنایع فلزات اساسی و پالایشگاهی و پتروشیمی (به ویژه صنایع بالادستی) دارای اولویت سرمایه گذاری مبتنی بر الزامات محدودیت منابع آب، تامین

خوراک مورد نیاز و تامین ملاحظات دفاعی، امنیتی و پدافند غیرعامل با تاکید بر تاکید بر استقرار آنها در سواحل خلیج فارس و به ویژه دریای عمان پس از انجام ارزیابی راهبردی زیست محیطی

- استقرار صنایع فراوری اولیه منابع معدنی در جوار ذخائر معدنی، استقرار صنایع واسطه ای و سرمایه ای در مکان مناسب و استقرار صنایع مصرفی متناسب با موقعیت مکانی بازارهای نهاده و محصول.

- توسعه صنایع مبتنی بر فناوری های نوین و برتر در مراکز راهبری مناطق ۹ گانه ۱ بر اساس مزیت های نسبی و رقابتی

- ایجاد مناطق آزاد و ویژه اقتصادی جدید در پهنه سرزمین صرفاً بر اساس مطالعات آمایش سرزمین

- توسعه و تجهیز باراندازهای بین المللی، ملی و منطقه ای و بنادر خشک در کشور با هدف پشتیبانی توسعه بازرگانی و امور تولیدی در نقاط دور از ساحل و ایجاد تحرک در اقتصاد نواحی پیرامونی بر اساس فهرست مورد تصویب شورایعالی آمایش سرزمین

- توسعه و تقویت قطب های علمی-دانشگاهی در شهرهای منتخب ۲ با هدف ایجاد مرکزیت آموزشی در میان کشورهای همجوار و تربیت و پرورش نیروی انسانی مورد نیاز برای توسعه.

- توسعه فعالیت های پارک ها، مراکز رشد، کریدورهای علم و فن آوری و مراکز تخصصی ICT (فناوری اطلاعات و ارتباطات) در سرزمین متناسب با موقعیت تخصصی عملکرد هر قلمرو

- استفاده از ترکیب صنایع، کریدورهای فناوری اطلاعات، مراکز تحقیق و توسعه و نیروی انسانی دانش آموخته برای برپایی قلمروهای اسکان جمعیت

- دسترسی عادلانه به خدمات سلامت در کشور از طریق طرح ریزی شبکه بهداشت و درمان مبتنی بر سطح بندی ارائه خدمات در پهنه سرزمین

- توسعه و تجهیز مراکز گردشگری سلامت در کشور و تبدیل ایران به قطب پزشکی منطقه آسیای جنوب غربی و جهان اسلام از طریق ایجاد مراکز درمانی تجهیز شده و روزآمد و رونق بخشی به گردشگری سلامت و پزشکی در مناطق و شهرهای دارای قابلیت

- توسعه رفاه و تامین اجتماعی در نواحی مختلف کشور و زمینه سازی تحقق عدالت فراگیر در پهنه سرزمین، کاهش فقر، نابرابری و آسیب های اجتماعی با تاکید بر توانمندسازی و حداکثر استفاده از مشارکت مردم

- صیانت و استفاده بهینه از ظرفیت ها و جاذبه های طبیعی، تاریخی، مذهبی، فرهنگی، علمی، ورزشی و سلامت در هر منطقه برای رونق و ارتقای جایگاه صنعت گردشگری در اقتصاد ملی و دستیابی به سهم مناسب در اقتصاد بین المللی

- رعایت ملاحظات امنیتی، دفاعی و پدافند غیرعامل کشور در ساخت، توسعه و توزیع زیرساخت ها در کشور متناسب با مولفه های جغرافیای سیاسی قلمروهای سرزمینی

- استفاده مناسب از جغرافیای طبیعی و خصوصیات ژئومورفولوژیک قلمروهای سرزمینی در ارتقاء امنیت و پدافند غیرعامل استقرار صنایع و طرح های حیاتی، حساس و مهم

- عدم استقرار صنایع پرخطر (مطابق تعاریف شورایعالی امنیت ملی) در محدوده سکونتگاه ها و رعایت حریم های ایمنی و امنیتی مورد نیاز
- تقویت انسجام ملی و ارتقاء هویت اسلامی-ایرانی اقوام مختلف و مشارکت آنان در اداره امور، توسعه و امنیت مناطق مختلف کشور
- تقویت پیوندهای مناطق مرزی با داخل کشور با رویکرد وحدت و یکپارچگی اجتماعی و ارتقاء سرمایه های اجتماعی ملی در پهنه سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، ۱۳۹۴)

۱-۱ – جمع بندی اولویت های توسعه ی فضایی استان

براساس جهت گیری ها و خط مشی های تعیین شده در اسناد فرادست و همچنین توان ها، مزیت ها، چالش ها و تنگناهای استان زنجان، مجموعه اولویت های توسعه ی فضایی استان زنجان را می توان در موارد زیر خلاصه کرد:

- استفاده بهینه و پایدار از توان سرزمین
- استفاده بهینه از توانهای مناسب طبیعی در زمینه منابع آب، خاک، مراتع و پوشش گیاهی، زیست گاه ها و حیات وحش؛
- استفاده بهینه از موقعیت و همجواری های استان با توجه به همسایگی با هفت استان، قرارگیری در کریدور بین المللی و جاده ترانزیت، دسترسی به بازار عمده ی مصرف کشور و نزدیکی به استان های مرزی؛
- استفاده بهینه از فرصت های موجود به دلیل قرارگیری استان در حد فاصل کلانشهرهای مهم کشور و امکان جذب سرریز جمعیت، فعالیت و سرمایه از این کلانشهرها؛
- استفاده بهینه از ظرفیت گردشگری طبیعی، تاریخی و فرهنگی استان؛
- استفاده بهینه از ظرفیت های اقتصاد بومی و سنتی در زمینه صنایع دستی چون چاقوسازی و سنتی در زمینه صنایع دستی چون چاقوسازی، ملیله، فرش و گلیم؛
- استفاده بهینه از ظرفیت های زیربنایی موجود با توجه به عبور خطوط مواصلاتی و شبکه های زیربنایی، سوخت و انرژی از استان؛
- استفاده بهینه از مزیت صنایع برق موجود در استان؛
- استفاده بهینه از توانهای مناسب استان در زمینه ی صنایع دارویی و گیاهی و غذایی.
- توزیع متناسب جمعیت، فعالیت و زیرساخت ها در پهنه ی استان
- کاهش تمرکز و تراکم جمعیت و فعالیت از محدوده های پرتراکم در محور زنجان-ابهر؛
- موزون سازی شبکه ی سکونتگاهی و سلسله مراتب شهری و روستایی؛
- کنترل پدیده ی نخست شهری و نسبت بزرگ سری زنجان؛
- حفظ و نگهداشت جمعیت روستایی؛
- ساماندهی و هدایت هدفمند مهاجرت ها با سرمایه گذاری و ایجاد اشتغال در مناطق مهاجرفرست و ایجاد اشتغال و تامین اسکان مناسب برای مهاجرین در مناطق مهاجرپذیر
- تقسیم کار متناسب با استعداد سرزمین در نقاط مختلف استان؛

- شناسایی کانونهای جمعیتی مناسب و مستعد و معرفی آنها به عنوان شهرهای جدید؛
- تعدیل رشد خطی محور متورم رشد استان (ابهر-زنجان).
- بسترسازی برای ساماندهی زندگی و فعالیت در پهنه ی سرزمین
- ایجاد فرصت های شغلی و کاهش میزان بیکاری؛
- توسعه و تجهیز محورهای اصلی ارتباطی شامل راههای زمینی، ریلی، هوایی؛
- استقرار تسهیلات و خدمات پشتیبان تولید در شهرهای کوچک اندام به منظور خدمات رسانی به روستاها؛
- توسعه ی زیرساخت ها و شبکه های زیربنایی شامل انرژی و فناوری اطلاعات؛
- ایجاد زیرساخت ها، تاسیسات و خدمات گردشگری برای بهره گیری از ظرفیت های گردشگری استان؛
- افزایش نقش بخش خصوصی و تعاونی در فرایند توسعه استان؛
- تقویت سرمایه ی اجتماعی، روحیه ی تعاون و مشارکت؛
- ارتقای سطح درآمد ساکنان شهرها و روستاهای استان؛
- توسعه ی رفاه و تامین اجتماعی در مناطق مختلف استان؛
- ایجاد فرصت های برابر و امکانات عادلانه در نقاط مختلف استان.
- تحول در ساختارهای سکونت، فعالیت و مدیریت سرزمین
- ایجاد کشاورزی پایدار، مدرن و رقابتی و اصلاح الگوی کشت؛
- توسعه ی صنایع کشاورزی و تبدیلی و فراوری با توجه به توانهای استان در زمینه تولیدات کشاورزی؛
- توسعه ی صنایع پشتیبان حمل و نقل با توجه به قرارگیری استان در کریدور بین المللی غرب کشور؛
- توسعه ی صنایع معدنی و فراوری با توجه به ذخایر معدنی استان؛
- توسعه ی صادرات و گمرک با تاکید بر بخش کشاورزی، صنایع دستی و بومی و مدرن استان؛
- تغییر نگاه بخشی در مدیریت، تعدیل مدیریت متمرکز و از بالا به پایین؛
- تقویت پیوندهای بخش های مختلف اقتصاد، خوشه های صنعتی و زنجیره های تولید؛
- تقویت و توسعه ی خدمات رسانی به نظام سکونت و تولید روستایی؛
- افزایش بهره وری کار و سرمایه.
- گسترش تعاملات و همکاری های ملی، منطقه ای و بین استانی
- افزایش نقش، عملکرد و ظرفیت های تولیدی و زیربنایی ملی و فراملی استان؛
- توسعه و تجهیز محورهای ارتباطی نواحی شمالی و جنوبی استان؛
- گسترش تبادلات فرهنگی، اجتماعی بین استانی به ویژه با استانهای همجوار؛
- تقویت و توسعه ی حمل و نقل بین المللی؛
- توسعه ی فعالیت های بازرگانی، حمل و نقل و ترانزیت کالا با تاکید بر خدمات بازرگانی نوین؛
- تقویت نقش استان برای جذب جمعیت، سرمایه و فعالیت از استان های هم جوار؛
- توسعه ی شبکه ارتباطات استان با استان های غربی و شمالی کشور؛

- افزایش زمینه های سرمایه گذاری؛
- افزایش میزان جذب گردشگر؛
- حفاظت از اراضی و منابع طبیعی مشترک بین استانی؛
- افزایش ضریب پیوستگی نظام سکونتگاهی شهری و روستایی با استان های هم جوار.
- کاهش تهدیدات و مخاطرات سرزمین
- کنترل آلودگی های آب، هوا و خاک و پسماند، زباله، نخاله و فاضلاب ناشی از فعالیت های صنعتی، معدنی و زندگی شهری و روستایی؛
- مقاوم سازی فضاهای سکونتی و فعالیتی در برابر سوانح و مخاطرات طبیعی؛
- جلوگیری از استقرار جمعیت و فعالیت بیش از ظرفیت تحمل زیست بوم ها؛
- رعایت ملاحظات ایمنی، دفاعی و پدافند غیرعامل در استقرار فعالیت و مراکز سکونت؛
- توجه به محدودیت های آب و تلاش در جهت افزایش راندمان، مهار و انتقال آب و استفاده از شیوه های مدرن آبیاری و شیوه های تولید متراکم؛
- کنترل برداشت بی رویه از منابع آب زیرزمینی؛
- افزایش توان مدیریت بحران برای مدیریت حوادث غیرمترقبه؛
- افزایش سهم استفاده از انرژی های پاک؛
- کنترل سیر قهقرایی روندهای زیست محیطی؛
- کنترل تخریب مرتع و جنگل و کاهش تنوع زیستی.

۲ – راهبردهای منتج از تحلیل SWOT وضع موجود سازمان فضایی استان

بر اساس مدل تحلیلی سوات در این بخش ابتدا مهمترین نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدات سازمان فضایی استان زنجان بررسی می گردد، سپس راهبردهای توسعه فضایی بیان می گردد:

الف) نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدهای سازمان فضایی استان زنجان

- نقاط قوت

مهم ترین نقاط قوت سازمان فضایی به شرح زیر است:

S1: وجود منابع آب سطحی در کنار ویژگی های مساعد اقلیمی

S2: وجود دشت ها و راضی زراعی حاصلخیز

S3: تولید انبوه برخی محصولات به ویژه گندم در شهرستان خدابنده، زنجان و ایجرود

S4: میزان بالای اراضی کشاورزی آبی و باغی در سطح دشت های استان و به ویژه در شهرستان های طارم، زنجان، سلطانیه و خرمدره

S5: مزیت دار بودن مناطق مختلف استان زنجان در تولید برخی محصولات کشاورزی (چون زیتون، سیب، زردآلو و انگور)

S6: وجود سیستم چند کشتی و امکان برداشت دوباره و چندباره محصولات کشاورزی در طول سال در برخی از مناطق استان (به ویژه در شهرستان طارم)

S7: امکان تولید انواع محصولات کشاورزی نیمه گرمسیری و سردسیری و تولیدات دامی به دلیل تنوع اقلیمی و تنوع زیستی بالای استان با وجود وسعت کم و اختلاف دمای زیاد

S8: استقرار قطب تولید روی کشور و بزرگترین معدن سرب و روی خاورمیانه در استان

S9: برخورداری از منابع عظیم مرغوبترین نوع خاک رس برای تولید انواع مصالح ساختمانی (آجر و سفال)

S10: وجود ذخایر غنی، باارزش و متنوع مواد معدنی سرب، روی، گچ، باریتین، تراورتن، مرمریت، سنگ لاشه، گرانیت، مارن آهکی و رسی

S11: وجود قطب مهم صنایع نساجی کشور در استان و صنایع برق در استان (ایران ترانسفو، پارس سوئیچ و شرکت های اقماری وابسته)

S12: امکان تولید انرژی های نو با توجه به بالا بودن میزان ساعات آفتابی در مناطق مرکزی و جنوبی استان و وجود انرژی های زمین گرمایی به دلیل چشمه های آب گرم موجود در استان

S13: وجود شهرک های صنعتی و قابل توسعه برای استقرار صنایع مدرن و پیشرفته در اکثر مناطق

S14: وجود فعالیت های بازرگانی متعدد در زمینه های گوناگون در شهرهای اصلی استان (زنجان، ابهر، خرمدره و قیدار)

S15: نقش توقفگاهی و منزلگاهی بسیار مناسب برای پذیرش و خدمات دهی به بخش بار و مسافر با توجه به قرارگیری در مسیر ورود کالا از خارج از کشور و استان های مرزی و شمال و شمال غرب کشور

S16: وجود پایانه های حمل و نقل و راههای ارتباطی مهم تجهیز شده در بخش هایی از استان

S17: ارتباط مواصلاتی مهم استان با هفت استان کشور (تنها استان اصفهان شرایطی مشابه استان زنجان دارد) و امکان استفاده از این مزیت مکانی برای توسعه اقتصادی استان

S18: وجود زیرساخت های مناسب ارتباطی و اطلاعاتی از جمله راههای ارتباطی، انرژی و سوخت، فیبرنوری و ...

S19: وجود پوشش گیاهی مناسب و مراتع ارزشمند و گونه های گیاهی متعدد و باارزش

S20: وجود سطح قابل توجه مناطق حفاظت شده استان

S21: تعدد و تنوع جاذبه های طبیعی و زیست محیطی استان به دلیل تنوع اقلیمی، ویژگی های پستی و بلندی و شرایط اکولوژیک خاص و وجود مراکز تاریخی و باستانی در نقاط مختلف استان

S22: قرارگیری شهرهای مهم استان بر سر راه جاده ترانزیت و آزادراه های اصلی کشور

- نقاط ضعف

مهم ترین نقاط ضعف سازمان فضایی استان به شرح زیر است:

W1: تاثیرپذیری اندک سطح عملکردی و جمعیتی نظام شهری مناطق حاشیه ای استان از منابع و مزیت های طبیعی و اقتصادی موجود و نابسامانی در توزیع، نحوه استقرار، اندازه و ارتباط منطقی میان کانون های زیستی با توجه به امکانات بالقوه و بالفعل آنها

W2: شتاب پایین گسترش شهرنشینی در شهرهای کوچک اندام استان (تمامی شهرها بجز ۴ شهر نخست)

W3: جایگاه ضعیف شهر زنجان در نظام سلسله مراتب سکونتگاه های شهری کشور

W4: ضعف زیرساختهای حمل و نقل در مناطق معدنی استان، کمبود صنایع تبدیل در محل و دوری معادل از مکان های مصرف مواد معدنی و هزینه های بالای حمل و نقل

W5: ضعف ناوگان حمل و نقل و نبود شرکت فعال در زمینه حمل و نقل بین المللی در استان

W6: ضعف شدید زیرساختها و تاسیسات مورد نیاز توسعه گردشگری در مناطق دارای جاذبه های گردشگری استان (تاسیسات اقامتی، پذیرایی، دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی)

W7: توسعه خطی زیربناها و زیرساخت های کالبدی در محور ابهر-زنجان و فقدان زیرساخت ها و کمبود راههای زمینی و ریلی در مناطق حاشیه ای استان (شهرستان های ماهنشان، طارم، ایجرود و خدابنده)

W8: مناسب نبودن پیوندهای ارتباطی مرکز استان با مناطق حاشیه ای استان و استان های مجاور و بالا بودن نقاط حادثه خیز در این محورهای ارتباطی

W9: کمبود شبکه های مدرن انتقال آب و آبیاری اراضی و دور بودن اراضی مستعد و دشت ها از منابع آب سطحی

W10: اقلیم ناپایدار و متغیر استان و همچنین محدودیت میزان اراضی مسطح و قابل زراعت در مناطق کوهستانی استان به ویژه در شهرستان های طارم و ماهنشان و عملکرد پایین اراضی زراعی و مرتعی در مناطق روستایی و نواحی طبیعی مرتفع با ارتفاع بیش از ۱۹۰۰ متر

W11: بالا بودن سهم اراضی دیم به نسبت کل اراضی زیر کشت آبی و باغی استان و ریسک بالای این فعالیت در اقتصاد وابسته به کشاورزی

W12: بالا بودن ضایعات محصولات کشاورزی به سبب سنتی بودن شیوه های بسته بندی، انبارداری و بازاریابی محصولات و کافی نبودن تعداد و میزان انبارها و سردخانه ها و محدود بودن ظرفیت آن ها

W13: توزیع فضایی نامتعادل و نامناسب فعالیت های صنعتی در استان و رشد خطی این فعالیت ها در محور ترانزیت ابهر، زنجان

W14: عدم وجود خوشه های صادرات محور و منسجم و کمبود سرمایه گذاری و گسترش محدود خوشه های صنعتی با توجه به مزیت نسبی در صنایع متالوژی، ذوب فلزات، نساجی و قطعه سازی و ماشین آلات و صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع تبدیلی، تکمیلی، غذایی، فلزی، خودروسازی، برق و الکترونیک

W15: عدم استفاده بهینه از جاذبه های گردشگری استان و برای توسعه فعالیت هی گردشگری، حفظ و احیاء مواریث فرهنگی

W16: برداشت بی رویه از منابع آب زیرزمینی و روند کاهشی سطح آبهای زیرزمینی (بیلان منفی آب خوان ها در بیشتر دشت های استان) و وابستگی شدید مصارف سه گانه به این منابع و راندمان پایین مصرف آب و سنتی بودن شیوه های برداشت آب سطحی

W17: آلودگی منابع آب سطحی و زیرزمینی و نبود شیوه های مناسب بازیافت آب

W18: غالب بودن الگوی زراعی دیم، رواج کشت دیم در مراتع و گرایش منفی اکثر تیپ های گیاهی مراتع استان و روند کاهشی تنوع زیستی

W19: فرسایش خاک به دلیل بهره برداری نامناسب و بیش از ظرفیت تحمل خاک و برداشت بی رویه از معادن شن و ماسه در حریم رودخانه های بزرگ استان

W20: آلودگی زیست محیطی صنایع سرب و روی در پیرامون شهر زنجان و آلودگی های ناشی از فعالیت های معدنی و رشد زیرساختها در سطح استان به ویژه در منطقه زنجان، ابهر و ماهنشان و روند افزایش تولید نخاله، زباله ها و آلاینده های شهری و روستایی

W21: غالب بودن شیوه های دامداری سنتی (دام های سبک و بومی) و چرای بی رویه دام و عدم تعادل دام و مراتع در اکثر مناطق استان

W22: آسیب پذیری ساختمانها و مساکن شهری و روستایی در برابر سیل و زلزله

W23: عدم انطباق تقسیمات اداری و سیاسی استان با ویژگی های جغرافیایی سرزمین

W24: دگرگونی های مداوم حدود و مساحت استان و شهرستان ها و زیر تقسیمات آن و مشکلات مدیریت و برنامه ریزی استان

W25: وجود ناهماهنگی بین مراجع صادرکننده مجوز استقرار صنایع در استان با ضوابط زیست محیطی

W26: نقش مسلط اداری سیاسی شهر زنجان و نسبت بزرگ سری زنجان به دیگر شهرهای استان

W27: تمرکز شدید سکونت و فعالیت در محور ابهر-زنجان

W28: گسیختگی سلسله مراتب شهری و روستایی استان

W29: توزیع فضایی نامتوازن جمعیت در سطح استان و تمرکز ۸۰/۹ درصد جمعیت استان تنها در ۳ شهرستان زنجان (۴۷/۱ درصد)، خدابنده (۱۷/۱ درصد) و ابهر (۱۶/۷ درصد) و تمرکز ۶۲/۵ درصد جمعیت شهری در شهر زنجان

W30: روند شتابان شهرنشینی به دلیل مهاجرت های روستا-شهری و ناهمگونی رشد جمعیت در سکونتگاه های شهری و روستایی

W31: قرارگیری سه شهرستان زنجان، ابهر و خرمدره به عنوان قطب های جذب و مقصد مهاجران و نیروی کار جوان از ۴ شهرستان حاشیه ای استان

W32: پایین بودن شاخص های توسعه انسانی در مناطق حاشیه ای استان

- فرصت ها

مهم ترین فرصتهای سازمان فضایی استان به شرح زیر است:

O1: وجود سیاست ها و تسهیلات مناسب برای تمرکززدایی از تهران و امکان پذیرش نقش و عملکردهای چندگانه در سطوح ملی و منطقه ای

O2: وجود اشتراکات فرهنگی با استانهای همسایه

O3: وجود هفت استان در همسایگی و امکان جذب سرریز سرمایه گذاری ها از مهم ترین کانون های جمعیتی و اقتصادی مجاور

O4: نزدیکی به استان های مرزی و مراکز عمده مبادلات کالا در سطح فراملی (مرز بازرگان، جلفا، آستارا، انزلی و باشماق) و موقعیت مناسب برای استقرار فعالیت های خاص به جهت همسایگی با ۴ استان مرزی؛

O5: همجواری با ۷ استان و قرارگیری در حد فاصل چند کلانشهر مهم کشور و استقرار حدود نیمی از جمعیت کشور در شعاع ۴۰۰ کیلومتری شهر زنجان و نزدیکی به قطب های صنعتی و بازارهای عمده مصرف در مراکز عمده جمعیت کشور و امکان پذیرش نقش و عملکردهای چندگانه در سطوح ملی و منطقه ای

O6: نزدیکی و دسترسی مناسب استان به بخش خدمات قوی و زیرساخت های مناسب در سطوح منطقه ای و ملی برای دسترسی آسان به بازار نهاده ها، تولید و عرضه محصولات

O7: دسترسی مناسب به استان های پرجمعیت و مجاور استان برای استفاده جمعیت آن ها از جاذبه های طبیعت گردی و ژئوتوریسم (به دلیل نسبت ۱۵ درصدی گونه های دارای طبقه خاص حفاظتی استان به کل کشور و پوشش ۱۱/۱ درصد مساحت استان تحت مدیریت خاص محیط زیستی و امکان حفاظت از منابع زیستی استان)

O8: وجود مزیت مکانی برای توسعه فعالیت های بازرگانی با تاکید بر خدمات بازرگانی نوین

O9: موقعیت جغرافیایی ویژه استان و دسترسی مناسب به سبب عبور راه ترانزیت و آزادراه های اصلی کشور و قرارگیری به عنوان پل ارتباطی مرکز کشور با شمال و شمال غرب و عبور کریدور بین المللی کشور از این استان

O10: موقعیت ارتباطی مناسب استان برای توسعه شرکت های حمل و نقل منطقه ای، ملی و فراملی

- تهدیدها

مهمترین تهدیدهای سازمان فضایی استان به شرح زیر است:

T1: ضعف خدمات رسانی به روستاهای دور افتاده و حاشیه ای از کانون ها و محورهای توسعه استان و میل به مهاجرت و تخلیه این روستاها (ایجرود، ماهنشان، خدابنده)

T2: تسلط تهران بر سایر استان های کشور و پدیده بزرگ سری تهران (در منطقه البرز مرکزی)

T3: واقع شدن در کمربند زلزله خیز کشور و قرارگیری بیشتر سکونتگاههای شهری و روستایی استان در محدوده های با خطر بالا و متوسط لرزه خیزی

T4: مهاجرت های بی رویه به شهر زنجان و گسترش سکونتگاههای غیررسمی

T5: خطر وقوع سیل به دلیل طغیانی و فصلی بودن رودها و عدم وجود امکانات برای جلوگیری از تاثیرات تخریبی سیلاب ها

T6: عدم بهره برداری بهینه از توان اکولوژیک و روند تخریبی منابع زیستی

T7: کاهش حقابه استان از منابع آبی قزل اوزن با وجود اینکه ۳۳ درصد از مساحت قزل اوزن در استان زنجان واقع شده است و عدم لحاظ آب تولیدی استان گیلان در تهیه برنامه حقابه بری قزل اوزن

ب) راهبردهای سازمان فضایی استان زنجان

بر اساس مباحث پیشین راهبردهای تهاجمی (قوت فرصت)، راهبردهای بازنگری (فرصت ضعف)، راهبردهای تنوع (قوت تهدید) و راهبردهای تدافعی (تهدید ضعف) حوزه جمعیت، مهاجرت و تحولات اجتماعی و فرهنگی به شرح زیر است:

راهبردهای SO (Maxi-Max):

- توسعه صنایع غذایی و تبدیلی متکی بر فعالیت های کشاورزی و معدنی استان با توجه به مزیت نسبی در بخش های کشاورزی، و معدن و قابلیت های طبیعی و زیربنایی و موقعیت استراتژیک استان
- گسترش خدمات نوین بازرگانی و توسعه تجارت الکترونیک
- توسعه فضاهای گردشگری طبیعی، تاریخی، باستانی و فرهنگی
- توسعه مبادلات منطقه ای، ملی و فراملی
- استفاده بهینه از نقش ارتباطی استان و توسعه حمل و نقل بین المللی با توسعه گمرک و تقویت پایانه های حمل و نقل بار و مسافر و تجهیز ناوگان حمل و نقل استان
- توسعه و تولید محصولات خارج از فصل در محیط کنترل شده

راهبردهای ST (Maxi-Min):

- مدیریت بهینه منابع آب سطحی و زیرسطحی
- بهره برداری اصولی و مناسب از توان بالای دشت های استان
- توسعه منابع تولید انرژی با تاکید بر انرژی های نو و شبکه های انتقال با اولویت مناطق صنعتی، معدنی و کشاورزی استان با جلب مشارکت بخش خصوصی
- توسعه صنایع فلزی و غیرفلزی هم سو با توان معدنی استان
- توسعه دامداری های صنعتی و مجتمع های آبزی پروری
- توسعه باغداری با تاکید بر زیتون، انگور و سیب
- تقویت ارتباط با مراکز توسعه و کلانشهرهای پیرامون و استان های همجوار از طریق مناطق حاشیه ای استان
- بهره برداری مناسب از مناطق استان با توجه به توان اکولوژیک و قابلیت اراضی و اصول برنامه ریزی حفاظت محیط زیست و ساماندهی کاربریهای ناسازگار در عرصه های طبیعی
- انجام اقدامات حفاظتی در خصوص گونه های گیاهی و جانوری رو به انقراض استان
- جایگزینی محصولات کشاورزی با ارزش افزوده بالا و نیاز آبی کم مانند زعفران، پسته، گل محمدی، سنجد و ... به جای محصولات کشاورزی با مصرف آبی بالا با توجه به کمبود منابع آبی استان
- توسعه کشت گیاهان دارویی در مناطق زری کشت دیم استان به جای محصولات دیم موجود
- بازنگری در برنامه های بهره برداری از سدهای گلابر و تالوار و تخصیص بخشی از آب این سدها به فعالیت های گردشگری با توجه به کمبود آب در این سدها
- بررسی امکان استفاده از انرژی های زمین گرمایی در استان برای تامین انرژی و ایجاد اشتغال

راهبردهای WO (Mini-Max):

- ساماندهی و تعادل بخشی سازمان فضایی و استقرار بهینه جمعیت و فعالیت در پهنه استان
- بسترسازی جذب سرریز جمعیت و فعالیت از استان های همجوار
- افزایش توان رقابتی صنایع استان
- توسعه زیرساخت های اکوتوریسم، ژئوتوریسم، گردشگری تاریخی، باستانی و فرهنگی
- اتصال قطب های تولید کشاورزی و صنعت و معدن به شبکه حمل و نقل اصلی و افزایش پیوندها با استان های همجوار
- ترمیم گسست موجود و تعادل بخشی کالبدی-کارکردی به نظام سلسله مراتب سکونتگاهی استان با تقویت نقش و عملکرد شهرهای متوسط و کوچک اندام
- تجهیز مراکز زیست و فعالیت در دشت های استان با رویکرد توسعه یکپارچه سکونت و فعالیت و استقرار خدمات و امکانات پشتیبان تولید، زندگی و فعالیت با توجه به نقش و جایگاه هر سکونتگاه در سلسله مراتب (شهرهای اصلی، شهرهای میانه اندام، شهرهای کوچک، روستاشهرها و روستاهای مرکزی)
- افزایش پیوستگی نظام شهری استان با استان های همجوار از طریق شهرهای واقع در مناطق حاشیه ای
- توسعه تعاملات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی استان زنجان در منطقه شمال غرب کشور
- جلوگیری از قطبی شدن نظام شهری استان و تبدیل الگوی تک مرکزی کنونی به الگوی چندمرکزی
- بازآفرینی و روزآمدسازی معماری بناها و ساخت و سازهای سکونتگاههای شهری و روستایی (بر اساس معیارهای معماری بومی، ایرانی، اسلامی و فناوری های روز با هدف هویت بخشی به سیمای کالبدی سکونتگاههای شهری و روستایی استان)
- ارتقای نقش و کارکرد شهر زنجان در نظام سلسله مراتب شهری کشور
- توانمند سازی ساختار مدیریت بر منابع طبیعی استان زنجان
- جلوگیری از تخریب مراتع و منابع طبیعی و ارتقای سطح پوشش گیاهی استان
- استقرار نظام پایش و مدیریت پیشگیری و کنترل فاضلاب (شهری، روستایی، صنعتی، کشاورزی و بیمارستانی)
- تعیین و حفظ حریم های کمی و کیفی و کنترل عوامل آلاینده منابع آب در مکان یابی و توسعه مراکز زیست و فعالیت

راهبردهای WT (Mini-Mini):

- ارتقای شاخص های توسعه انسانی در مناطق کمتر توسعه یافته و ایجاد توازن در مناطق مختلف استان
- مدیریت جامع و بهینه بر منابع آب و عرضه و تقاضای آن در استان
- تنوع بخشی سرمایه گذاری ها و اولویت بندی طرح های تامین و توزیع آب استان
- توسعه نظام بیمه در بخش های مختلف سکونت و فعالیت استان

- دگرگونی، ساماندهی، اصلاح و نوین سازی ساختار و نظام بهره برداری بخش کشاورزی در راستای دستیابی به کشاورزی پایدار، مدرن و رقابتی و توسعه بخش های صنعت و خدمات، به گونه ای که علاوه بر جذب سرریز شاغلین کشاورزی و پشتیبانی از این بخش، فرصت های جدید شغلی ایجاد نماید.
- توسعه بخش دامداری با هدف بهره گیری از توانهای استان در این بخش
- افزایش ضریب پیوستگی استان با مناطق حاشیه ای و استان های همجوار با تقویت و تجهیز مراکز شهری مستعد در نواحی حاشیه ای و ارتقای نقش خدماتی و تولیدی آنها
- ساماندهی خدمات بین راهی و حمایت از توسعه شبکه های رفاهی بین راهی برای مسافرین و گردشگران با توجه به موقعیت ارتباطی استان
- ترمیم گسیختگی های شبکه سلسله مراتب سکونتگاههای استان
- توانمندسازی مناطق حاشیه ای و اسکان غیررسمی در شهرهای اصلی استان
- افزایش ایمنی و مقاوم سازی سکونتگاههای شهری، روستایی و مراکز فعالیت در برابر بلایای طبیعی با اولویت مناطق سیل خیز و زلزله خیز
- متنوع سازی فعالیت های اقتصادی در محیط های روستایی با هدف برقراری تعادل در الگوی استقرار جمعیت شهری و روستایی
- اجرای طرحهای زیست محیطی در نقاط و مناطق بحرانی و صیانت از منابع طبیعی استان
- ایمن سازی مساکن شهری و روستایی با اولویت دهی به مساکن واقع در محدوده های پرخطر زلزله و سیل با ترویج به کارگیری مصالح ساختمانی استاندارد و حمایت از ایجاد کارگاههای تولید و عرضه مصالح ساختمانی
- اجرای طرح های آبخیزداری در مناطق در معرض فرسایش و رسوب و سدهای استان جهت جلوگیری از فرسایش خاک، رسوبگذاری
- مقابله با فرسایش خاک به ویژه در حریم رودخانه ها و دشت های سیلابی
- افزایش آبدهی رودها و کاهش سیل خیزی مناطق سیل خیز استان بویژه در حوزه آبریز قزل اوزن
- حفظ تنوع زیستی استان با حفظ و ارتقای ذخایر و منابع ژنتیکی گیاهی و جانوری در مناطق و اقلیم های مختلف استان
- مدیریت بهینه جهت کنترل آلودگی ناشی از واحدها و کارگاههای صنعتی و مراکز تجاری و خانگی
- تقویت تاسیسات و تجهیزات حفاظتی و امدادی شهرها و روستاها و سازماندهی عوامل تحت نظارت مدیریت شهری

۱-۲- راهبردهای رفع تعارضات سناریوهای شکل بندی سازمان فضایی با اصول آمایش سرزمین و ارزشهای بنیادین

در این بخش به منظور تعیین و تدوین راهبردهای رفع تعارضات سناریوهای سازمان فضایی با اصول آمایش سرزمین و ارزش های بنیادین حاکم بر این نوع برنامه ریزی، ابتدا چکیده ای از سیاست های کلان ملی و منطقه ای مشخص

شده است. در حقیقت این اسناد روشنگر خطوط اساسی توسعه مبتنی بر آمایش سرزمین تبیین گردیده است. در نهایت راهبردهایی برای رفع تعارض این سناریوها با اصول و ارزش های یاد شده پیشنهاد گردیده است:

اصول آمایش سرزمین و ارزش های بنیادین حاکم بر آن

مهمترین اسناد فرادست تبیین کننده ی اصول آمایش سرزمین و ارزش های بنیادین آن به شرح زیر است:

سیاست های کلی آمایش سرزمین

الف) توسعه منابع انسانی به عنوان رکن اصلی آمایش سرزمین از طریق:

- تربیت انسان های سالم، باانگیزه، شاداب، متدین، وطن دوست، جمع گرا، تنظیم پذیر و قانون گرا.
- ارتقاء سطح آموزش، پژوهش و بهره وری نیروی کار در جهت افزایش سهم منابع انسانی در ترکیب عوامل موثر در تولید ثروت ملی.
- برقراری تناسب کمی و کیفی بین جمعیت و استقرار متعادل آن در پهنه سرزمین و تعمیم و گسترش شبکه های ارتباطی و اطلاعاتی.

-بهبود شاخص های توسعه انسانی با تاکید بر تدین، شکوفایی استعدادها و خلاقیت ها، گسترش سلامت و ارتقاء سطح دانش عمومی.

ب) توجه به یکپارچگی ملی و حفظ هویت اسلامی-ایرانی و مدیریت سرزمین از طریق:

- استفاده موثر از موقعیت، میراث فرهنگی و جاذبه های فرهنگی و طبیعی کشور در مسیر اهداف توسعه، تقویت گردشگری و حفاظت از سوابق تاریخی.
- تنظیم اثربخش رابطه دولت و مردم و افزایش سازمان یافته سهم مردم در امور کشور با توجه به سیاست های کلی مصوب در بخش وحدت و همبستگی ملی، امنیت ملی و اقوام و مذاهب.
- تعامل سازنده میان ارزش ها و مزیت های مناطق گوناگون کشور با استفاده از ظرفیت های فرهنگی، آموزشی، اقتصادی و انگیزه های ملی و اقدام در جهت تفویض اختیارات مناسب قانونی به سطوح منطقه ای و محلی با رعایت تمرکز امور سیاست گذاری و حاکمیتی.

ج) ارتقاء کارایی و بازدهی اقتصادی و تسهیل روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور با:

- تقسیم کار ملی با توجه به استعدادهای طبیعی و خلق مزیت های جدید در مناطق مختلف کشور.
- هم افزایی مزیت های کشور، نوسازی بخش کشاورزی متناسب با منابع تولید و پهنه بندی اقلیمی، اصلاح و تکمیل زنجیره ی تولید صنعتی، ساماندهی بخش خدمات نوین و تولید کالاها و خدمات دانش پایه.
- فراهم آوردن زمینه های مناسب مدیریتی و زیربنایی در مناطق مختلف و ارتقاء مستمر سطح شاخص بهره وری ملی و افزایش سهم منابع انسانی در تولید ثروت ملی متناسب با استعدادهای مناطق کشور.

د) دستیابی به تعادل های منطقه ای متناسب با قابلیت ها و توان های هر منطقه با توجه به نکات زیر:

- ایجاد امکانات عادلانه و فرصت های برابر و رفع تبعیض ناروا در مناطق مختلف کشور.
- تعیین نقش ملی و فرامرزی مناطق مختلف کشور برای رسیدن به تعادل های منطقه ای و تقویت وحدت و یکپارچگی ملی.

- فراهم آوردن زمینه های مناسب برای افزایش سهم جمعیت و فعالیت در مناطق کم تراکم با اولویت مناطق شرقی و جنوبی کشور.

ه) سامان بخشی فضای مناسب مراکز زیست و فعالیت به ویژه در مناطق مرزی با تاکید بر مشارکت موثر مردم با:

- سامان دهی، مدیریت کلان و نظارت مستمر بر پیشرفت و آبادانی کشور با ایجاد شبکه به هم پیوسته مناطق اسکان و فعالیت های ملی و تعریف نقش و کارکرد فراملی هر یک از آن ها در جهت تحقق اهداف چشم انداز و اصول آمایش سرزمین.

- تقویت هدفمند عوامل پیشرفت و آبادانی در مناطق حساس و ویژه با توجه به ملاحظات دفاعی، امنیتی، فرهنگی، اجتماعی و زیست محیطی و افزایش نقش و فعالیت مردم در فرایند توسعه.

- توسعه هماهنگ جزایر و سواحل جنوب و شمال کشور با بهره گیری از ظرفیت استان های هم جوار، موقعیت جغرافیایی، زیربناهای اساسی، منابع دریایی و نفت و گاز و استقرار صنایع مرتبط، پشتیبان و انرژی بر و توسعه بازرگانی، گردشگری، آموزش عالی، فنی-حرفه ای و تحقیقات با تقویت تعامل فراملی (طی ده سال در قالب دو برنامه پنج ساله).

- توسعه هماهنگ مناطق مرزی در شرق و غرب کشور با تقویت امور زیربنایی و بهره گیری از مزیت های نسبی جهت توسعه ظرفیت ملی گردشگری، آموزشی، بازرگانی و تعامل فرامرزی.

و) رعایت ملاحظات امنیتی و دفاعی در استقرار جمعیت و فعالیت در سرزمین با تکیه بر:

- انتخاب مکان های مناسب و استقرار مراکز زیست و فعالیت و همچنین مراکز حیاتی و حساس، متناسب با ملاحظات اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی به ویژه امنیتی و پدافند غیرعامل.

- ارتقاء فعالیت های ملی و استانی در مناطق مرزی با اعطای مشوق های اقتصادی و تقویت زیربناها و استقرار مناسب جمعیت و تقویت نیروهای نظامی و انتظامی متناسب با تهدیدات.

- سامان دهی سطوح خدمات و استقرار جمعیت در کشور با توجه به مدیریت سوانح طبیعی، حوادث و منابع آب و رعایت شرایط زمین شناسی جهت افزایش ضریب ایمنی تاسیسات زیربنایی و حیاتی و ابنیه مراکز جمعیتی و شهرها و روستاها.

- تقویت همگرایی، یکپارچگی ملی، وحدت و پیوندهای اجتماعی با ارتقاء سطح توسعه یافتگی مناطق مختلف کشور و ایجاد قطب ها و کانون های توسعه.

- پیشگیری از مهاجرت های بی رویه به مراکز استان ها با تدابیر لازم.

ز) استفاده از موقعیت ممتاز جغرافیایی در جهت کسب جایگاه شایسته منطقه ای و جهانی از طریق:

- تعامل و همکاری با کشورهای منطقه و جهان به ویژه حوزه تمدن ایرانی-اسلامی با تقویت نقش آفرینی سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و امنیتی کشور در جهت تامین منافع ملی و مشترک.

- تقویت شبکه ی ریلی و راه های ارتباطی اصلی و شریانی سرزمین و تبدیل کشور به مرکز عبور و مرور هوایی منطقه برای ترانزیت کالا و مسافر و نیز ایفای نقش مرکزیت مبادله انرژی (نفت، گاز، برق) و مخابرات در منطقه به منظور حفظ امنیت منافع ملی.

- جلب مشارکت کشورهای منطقه در طراحی، سرمایه گذاری و فعالیت های مشترک در زمینه های مختلف به ویژه اقتصادی و زیربنایی در جهت تامین منافع مشترک منطقه ای.

- ایجاد و تقویت نهادها و تشکل های منطقه ای در زمینه های گوناگون به ویژه علمی، فرهنگی، اقتصادی و زیست محیطی با بهره گیری از عناصر هویت ایرانی-اسلامی.

- انتخاب تعدادی از کلان شهرها، بنادر و جزایر مستعد کشور و تجهیز آن ها به خدمات پیشرفته ی ارتباطی و اطلاعاتی برای پذیرش نقش فراملی.

- ایفای نقش محوری در تعاملات علمی-فنی با منطقه و سایر کشورها با صدور خدمات فنی، مهندسی و آموزشی.

ح) حفظ، احیاء و بهره برداری بهینه از سرمایه ها، منابع طبیعی تجدیدشونده و حفظ محیط زیست در طرح های توسعه.

۲-۲- راهبردهای بخش جمعیتی، اجتماعی و فرهنگی

راهبردهای تهاجمی (قوت فرصت)، راهبردهای بازنگری (فرصت ضعف)، راهبردهای تنوع(قوت تهدید) و راهبردهای تدافعی (تهدید ضعف) بخش جمعیتی، اجتماعی و فرهنگی استان به شرح زیر است:

راهبردهایSO(Maxi-Max):

- ارتقاء سطح امنیت استان در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی و کالبدی به منظور تسهیل فرایند توسعه افزایش سطح سرمایه گذاری و اشتغالزایی

- ارتقاء سطح آگاهی و مشارکت مردم در حوزه های محیط زیست، سکونت و فعالیت

- اصلاح نظام آموزشی فنی و حرفه ای و کارآمد کردن آن و گسترش متناسب آموزش های فنی و حرفه ای با مشارکت بخش خصوصی برای توانمندسازی نیروهای محلی

- افزایش آگاهی مردم استان در مورد علم زمین و زندگی ایمن در برابر زلزله

- توسعه تشکل های مردمی و حمایتی برای حفظ و احیای صنایع دستی

- حفظ و احیای آداب، رسوم، سنن و فرهنگ محلی و تقویت زمینه های مناسب فرهنگی در راستای جذب و پذیرش گردشگران داخلی و خارجی به منظور توسعه فعالیت های گردشگری استان

- توسعه تحقیقات برای ایجاد مقاومت در برابر تنش های محیطی

- اصلاح و بازنگری در متون و برنامه ها و روش های آموزشی و تدوین ساز و کار متناسب نمودن نظام آموزشی استان(نظام آموزش و پرورش و نظام آموزش عالی)

- تأمین نیروی کار ماهرو با کیفیت با تأکید بر رویکرد تقاضا محوری در نیاز سنجی آموزشی و پژوهشی در سطوح متوسطه و عالی

راهبردهای ST(Maxi-Min) :

- استفاده از ابزارهای فرهنگی، آموزشی و رسانه ها برای پیشگیری و مقابله با ناهنجاری های اجتماعی

- ایجاد زمینه برای ایجاد دگرگونی ساختاری نظام مدیریت در بخش های خصوصی و دولتی از نظام سنتی به نظام نوین یکپارچه

- ارتقاء نقش روستائیان استان در توسعه روستایی
- تشویق و حمایت از سازمان های مردم نهاد **(NGO)**
- اصلاح ساختار شهرداری ها و شوراهای شهر و روستا جهت ساماندهی مسایل نظام سکونتگاهی شهری و روستایی

راهبردهای WO(Mini-Max) :

- ایجاد زمینه های اشتغال حداکثری زنان
- ایجاد نظام جامع تأمین اجتماعی برای حمایت از محرومان به ویژه گسترش نظام فراگیر تأمین اجتماعی روستاییان و حمایت از نهادهای عمومی و مؤسسات خیریه مردمی
- توسعه رفاه اجتماعی بر اساس مشارکت مردم با تأکید بر توانمندسازی اقتصادی، اجتماعی گروه های آسیب پذیر
- شناسایی فرصت های جدید اشتغال و کسب و کار و رفع موانع موجود جهت کاهش نرخ بیکاری
- گسترش برنامه های فرهنگی، اجتماعی و ورزشی روستاییان

راهبردهای WT(Mini-Min) :

-تقویت سرمایه اجتماعی در استان
- گسترش روحیه تعاون و مشارکت عمومی در همه عرصه های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و بهره مند ساختن دولت از همدلی و توانایی های عظیم مردم شهرها و روستاهای استان
- گسترش فضاهای فراغتی فرهنگی و هنری
- تحول در نظام مدیریت و برنامه ریزی استان از بخشی به توسعه ای
- اجرای برنامه های تحول اداری به منظور تقویت میان بخشی وظایف دستگاه های اجرایی و استقرار شایسته گرایی در استخدام، انتصاب و ارتقاء منابع انسانی بخش عمومی
- بهینه سازی دولت و ایجاد دولت الکترونیک و کاهش تصدی های دولت در امور اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
- اصلاح و انطباق ساختار مدیریتی استان بر پایه الگوی مدیریت آمایش و توانمندسازی ساختار مدیریت استان با طراحی و تدوین نظام پایش و ارزشیابی یکپارچه و جامع توسعه پایدار
- توسعه نقش و جایگاه زنان در سطوح تصمیم سازی و تصمیم گیری
- پیاده سازی نظام پشتیبان تصمیم گیری در ساختار مدیریتی استان

۳-۲- راهبردهای بخش اقتصادی:

در این بخش ابتدا مهمترین نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدات بخش اقتصادی استان زنجان بررسی می گردد، سپس راهبردهای توسعه این بخش بیان می گردد:

الف) نقاط قوت و ضعف و فرصتها و تهدیدهای بخش اقتصادی

- نقاط قوت

مهمترین نقاط قوت بخش اقتصادی استان به شرح زیر است:

S1: وجود زیرساخت های مناسب جهت توسعه تجارت و بانکداری الکترونیک برای انجام امور مالی و بازرگانی

S2: وجود گمرک و بورس منطقه ای و نمایشگاه بین المللی کاسپین برای توسعه تجارت و بازرگانی و تسهیل واردات و صادرات محصولات تولیدی استان

S3: تولیدات کشاورزی و دامی مازاد بر مصرف استان به عنوان مواد اولیه

S4: قابلیت تولید و پرورش گیاهان دارویی و صنایع فرآوری و بسته بندی وابسته به آن

S5: وجود بیش از ۲ میلیون واحد دامی و مزیت استان در تولید محصولات دامی و گوشت قرمز و سفید، تخم مرغ، آبزیان، عسل و فرآورده های لبنی

S6: روند رو به رشد گسترش دام پروری های صنعتی در سطح استان طی ده سال گذشته

S7: وجود نژاد گوسفند افشاری در استان و همچنین تعداد قابل توجه گاو و گوساله اصیل و دورگه در برخی شهرستان ها

S8: وجود طرح های عظیم صنعتی سیمان، آجر صنعتی، ذوب آهن و پتروشیمی و فرصت مناسب برای توسعه صنایع بالا دستی و پایین دستی

S9: وجود صنایع دستی با قدمتی چندهزار ساله از جمله ملیله کاری، چارق دوزی، گلیم و جاجیم بافی، چاقو سازی، قالی بافی(فرش افشار و زرنیم)، مسگری، سرامیک سازی و ...

S10: وجود توان مناسب برای ایجاد صنایع بالادستی و پایین دستی و خوشه های صنعتی با تأکید بر صنایع متالوژی، ذوب فلزات، صنایع مرتبط با انرژی، قطعه سازی ماشین آلات

S11: توان مناسب استان برای توسعه صنایع (نوین و بومیی) از قبیل صنایع فرآوری، تبدیلی و بسته بندی محصولات کشاورزی و دامی و صنایع وابسته به صنایع موجود وصنایع دستی

S12: وجود جاذبه های طبیعی و تنوع زیست محیطی و تاریخی و باستانی متعدد و با شهرت جهانی در سطح استان

- نقاط ضعف

مهم ترین نقاط ضعف بخش اقتصادی استان به شرح زیر است:

W1: توزیع نامتعادل درآمد در سطح شهری و روستایی

W2: پایین بودن نسبت سرمایه به نیروی کار

W3: پایین بودن بهره وری سرمایه و نیروی انسانی در بخش صنعت، معدن و کشاورزی

W4: پایین بودن نرخ رشد تولید ناخالص داخلی استان

W5: سهم کم استان از ارزش افزوده کارگاههای صنعتی کشور در بخش های صنعت و معدن (در بخش های دولتی، عمومی غیردولتی و خصوصی)

W6: استقبال اندک سرمایه گذاران بومی جهت سرمایه گذاری های صنعتی و معدنی و کمبود سرمایه گذاری بخش خصوصی در این بخش

W7: سرمایه گذاری صنعتی نامناسب با ظرفیت های سرزمینی استان

W8: ضعف هماهنگی دستگاههای اجرایی در شناسایی صنایع بومی استان و جذب سرمایه گذاری های داخلی و خارجی برای توسعه این صنایع

W9: ضعف در جذب سرمایه های موجود در بخشهای تولیدی و تمایل کم بخش خصوصی و مردم در سرمایه گذاریهای صنعتی و معدنی

W10: انرژی بر بودن بخش عمده ای از صنعت استان

W11: پایین بودن درآمد سرانه و سطح پس انداز استان و عدم سرمایه گذاری مناسب در امور خدمات و بازرگانی

W12: کمبود تعاونی ها و شرکت های سرمایه گذاری برای جمع آوری سرمایه ها و به کارگیری این سرمایه ها در سرمایه گذاری های مولد

W13: ضعف در صادرات تولیدات کشاورزی استان و عدم حضور در بازارهای بین المللی

W14: گرایش بیشتر به بازرگانی داخلی و کم توجهی به توسعه بازرگانی خارجی و فراملی

W15: نبود تشکل های تخصصی در بخش خدمات بازرگانی به ویژه در زمینه ایجاد تشکل های صادراتی کالای تولیدی مزیت دار استان

W16: عدم رشد متناسب عوامل تولید (انرژی، سرمایه، نیروی انسانی، آب و خاک)

W17: پایین بودن سهم استان از کل منابع بازارهای پولی کشور

W18: عدم اتکای صنعت مستقر در استان به توان بالای کشاورزی استان

W19: عدم گسترش بازار سرمایه متناسب با ظرفیت و توان استان

W20: پایین بودن میزان فعالیتهای مشارکتی و پایدار در اقتصاد استان

W21: نبود زیرساخت ها و بستر آماده برای سرمایه گذاری های صنعتی و روند کند آماده سازی برخی شهرک های صنعتی در شهرستان های حاشیه ای استان (ایجرود، خدابنده، طارم، ماهنشان)

W22: غالب بودن شیوه های آبیاری سنتی و راندمان پایین این شیوه ها و اتلاف منابع آب سطحی و زیرسطحی در امور کشاورزی

W23: ضعف صنایع بسته بندی و صنایع تبدیلی و فرآوری متناسب با سطح تولید کشاورزی استان

W24: تعداد قابل توجه طرح های نیمه تمام صنعتی و معدنی و سرعت کم تکمیل و بهره برداری از برخی از آنها (پتروشیمی، ذوب آهن و سیمان)

W25: ضعف فراوری و تبدیل مواد معدنی و عدم شکل گیری زنجیره های تولید و خوشه های صنعتی مرتبط با فعالیت های صنعتی و معدنی استان به ویژه در زمینه سرب و روی و صنایع بالادستی و پایین دستی

W26: کیفیت پایین و غیررقابتی بودن صنایع دستی و بومی استان

W27: کمبود صنایع روستایی، بیکاری و مهاجرفرستی روستاها

W28: بهره برداری ضعیف از فرودگاه زنجان و عدم وجود پروازهای بین المللی

W29: سنتی بودن بخش مدیریت در اکثر معادن، پایین بودن سطح سواد شاغلین معدن و پایین بودن راندمان تولید

W30: ضعف در اطلاع رسانی توانهای گردشگری استان برای گردشگران و سرمایه گذاران خارجی بخش گردشگری

W31: ضعف خدمات پشتیبان تولید و فقدان شرکت های مشاوره ای، فنی و تحقیقاتی به ویژه در بخش کشاورزی و معدن و بازرگانی

W32: ضعف شبکه توزیع و رشد نامتناسب واسطه گری ها

W33: عدم استفاده بهینه از جاذبه های گردشگری استان و برای توسعه فعالیت های گردشگری، حفظ و احیاء مواریث فرهنگی

W34: مصرف بالای انرژی در بخشهای مختلف

W35: ضعف در شناسایی توانمندی های استان در بخش صنایع دستی در کشورهای همجوار و دارای تشابهات فرهنگی، مذهبی و قومیتی

W36: کوچک بودن قطعات اراضی کشاورزی

W37: پایین بودن سطح فناوری مورد استفاده در معادن و فرسوده و مستهلک بودن ماشین آلات مورد استفاده

W38: عدم انجام پژوهش های کاربردی و نبود ارتباط و هماهنگی کافی بین مراکز آموزش عالی با بخش های اقتصادی (کشاورزی، صنعت و خدمات) و ارتباط اندک این بخش ها با دانشگاهها در زمینه تربیت نیروی انسانی و کمبود نیروی انسانی متخصص و آموزش دیده در بخشهای اقتصادی

W39: ناتوانی در استفاده از دانش روز در مدیریت و بهره برداری از واحدهای صنعتی و معدنی در امور مختلف، تولید، صادرات، بازاریابی، انبارداری

- فرصت ها

مهمترین فرصت های بخش اقتصادی استان به شرح زیر است:

O1: وجود پتانسیل مناسب برای ایجاد تشکل های تعاونی در زمینه صنایع دستی به ویژه در بخش قالی بافی

O2: افزایش میل به سفر و گردش

O3: رشد فناوری مدرن در زمینه های مختلف تولیدی

O4: رشد روزافزون فناوری های اطلاعات و ارتباطات در جهان و کشور

O5: افزایش سواد و آگاهی های عمومی

O6: وجود پتانسیل مناسب برای ایجاد صنایع الکترونیک و میکروالکترونیک در استان با توجه به جهت گیری استان برای تبدیل شدن به قطب الکترونیک

- تهدیدها

مهمترین تهدیدهای بخش اقتصادی استان به شرح زیر است:

T1: سهم پایین پژوهش در تصمیمات و سرمایه گذاری های اقتصادی

T2: ضعف زیرساخت ها، تجهیزات و امکانات مخابراتی برای توسعه خدمات بانکداری الکترونیک و عدم رشد کافی بخش خدمات نوین بازرگانی از جمله تجارت الکترونیک در استان

T3: کمبود نیروی متخصص و آموزش دیده و شرکت های فنی و تخصصی در زمینه خدمات بازرگانی و صادرات و واردات

T4: ناملایمات اقلیمی در برخی بخش های استان از جمله سردسیر بودن، بادهای گرم، محدود بودن فصل کاری، پایین بودن میزان بارش و رژیم زمانی و مکانی نامناسب

T5: نوسان زیاد قیمت محصولات کشاورزی در فصل برداشت و ورود خسارت به فعالان بخش کشاورزی استان

T6: نظام قیمت گذاری نامناسب در خرید تضمینی محصولات کشاورزی

T7: کمبود منابع مالی (ملی) و سرعت رشد پایین اجرای طرح های عمرانی تامین آب و ذخیره سازی منابع آب سطحی استان و طولانی شدن اجرای برخی از این طرح ها

T8: وجود پدیده قاچاق کالا و اقتصاد زیرزمینی و واردات بی رویه و خرید و فروش کالاهای غیرمجاز و رکود بازارهای کالاهای داخلی به دلیل همجواری استان با استان های مرزی

T9: ضعف شبکه تامین مالی در ارائه تسهیلات به میزان نیاز در بخش های مختلف اقتصادی

T10: رشد اندک بخش تعاونی و تشکل های اقتصادی مردمی به منظور جمع آوری سرمایه و به کارگیری آن در سرمایه گذاری های مولد

T11: ضعف پیوندهای اقتصادی درون بخشی و بین بخشی

T12: عدم آشنایی کافی فعالان اقتصادی با روشهای مختلف تامین مالی

T13: وجود قوانین و مقررات مخل کسب و کار

T14: نبود پنجره های واحد ارایه خدمات

T15: ضعف در تامین زیرساختهای موردنیاز

T16: اعمال سلایق مختلف در اجرای قوانین مربوط به معافیت های مالیاتی

T17: نبود سیستم اطلاعات جامع و یکپارچه شامل زیرساختهای موجود و ظرفیت های مناطق مختلف جهت تسهیل در تصمیم گیری استقرار طرح های سرمایه گذاری (نقشه راه سرمایه گذاری)

T18: وابستگی پروژه های زیرساختی به بودجه های دولتی و عدم وجود مشوق های لازم جهت بهره گیری از ظرفیت های بخش خصوصی در تامین زیرساختها و همچنین در دسترس نبودن مطالعات به روز و کامل فنی و اقتصادی پروژه های مذکور

T19: مشخص نبودن ساز و کارهای اجرایی و عدم امکان بهره مندی از برخی مشوق ها و معافیتهای مختص شهرک های صنعتی دولتی توسط بخش خصوصی در ایجاد شهرک های صنعتی خصوصی

T20: انحصاری بودن ارایه خدمات توسط شرکتهای خدمات رسان دولتی و نبود فضای رقابتی در این حوزه

T21: صادرات بیشتر کالاهای صادراتی استان از پایانه های مرزی و گمرکات سایر استانها

T22: عدم وجود برنامه مدون و منسجم در مراحل مختلف کاشت، داشت و برداشت محصولات کشاورزی و بهره وری پایین بخش کشاورزی

T23: عدم بهره برداری مناسب از سیاست های توسعه متوازن منطقه ای و تمرکززدایی از مرکز

ب) راهبردهای بخش اقتصادی

براساس بررسی های انجام شده راهبردهای تهاجمی (قوت فرصت)، راهبردهای بازنگری (فرصت ضعف)، راهبردهای تنوع (قوت تهدید) و راهبردهای تدافعی (تهدید ضعف) بخش اقتصادی استان به شرح زیر است:

راهبردهای SO (Maxi-Max):

- توسعه موزه ها در سطح استان
- توسعه فرهنگ سرمایه گذاری در بورس و ارائه آموزش های مربوطه به اقشار مختلف جامعه
- گسترش زیرساخت فناوریهای اطلاعاتی و ارتباطاتی
- توسعه ی سخت افزاری و نرم افزاری شبکه های فناوری ارتباطات و اطلاعات مراکز سکونتگاهی استان
- ایجاد شهرک صنعتی الکترونیک و فناوری اطلاعات و سرمایه گذاری در ICT و پارک علم و فناوری صنایع دانش بنیان

راهبردهای ST (Maxi-Min):

- توسعه فرصت های سرمایه گذاری و فراهم نمودن زمینه های تشویق و جذب سرمایه های داخلی و خارجی در فعالیت های اقتصادی
- افزایش تخصیص بودجه برای پژوهشهای کاربردی و مسئله محور در بخش های مختلف اقتصادی
- توجه به رشد خدمات نوین بازرگانی
- ایجاد تحول در بخش صادرات برای حضور بیشتر در بازارهای بین المللی
- گسترش پوشش های بیمه ای در فعالیت های کشاورزی
- گسترش پیوندهای اقتصادی درون استانی و بین منطقه ای
- توسعه واحدهای تبدیلی و تکمیلی صنایع غذایی به دلیل وجود محصولات کشاورزی و دامی فراوان و متنوع

راهبردهای WO (Mini-Max):

- ارتقای کیفی صنایع دستی استان با هدف حضور جدی و موثر استان در بازارهای ملی و فراملی
- مدیریت بهینه مصرف انرژی استان
- ارتقای سطح بهره وری استان
- بهره گیری از دانش بومی و فن آوری های نوین در حفاظت، احیا، توسعه و بهره برداری پایدار از منابع طبیعی
- تهیه بانک جامع اطلاعات زیست محیطی استان
- تکمیل پایگاه داده مکانی استان با مشارکت کلیه دستگاههای اجرایی استان جهت مدیریت بحران
- ایجاد صنایع پایین دستی محصولاتی چون آلیاژهای روی، پودر روی، فراوری سنگ های تزیینی و ساختمانی با تکنولوژی روز

راهبردهای WT (Mini-Min):

- متعادل سازی نقش دولت در کنترل سرمایه گذاری در شهر و شهرستان زنجان و هدایت آن به سمت مناطق مستعد حاشیه ای استان با هدف کاهش تمرکز جمعیت و فعالیت در محورها و مراکز متورم رشد
- تربیت نیروی متخصص و آموزش دیده و توسعه شرکت های فنی و تخصصی در زمینه خدمات بازرگانی نوین و صادرات و واردات

- ارتقای جایگاه پژوهش در سطوح مختلف آموزشی و دانشگاهی و ارتقاء کمی و کیفی مراکز پژوهشی و تحقیقاتی و بهره گیری از دستاوردهای این مراکز در فعالیت های اقتصادی
- توسعه مراکز خدمات مشاوره فنی و تحقیقاتی جهت پشتیبانی فعالیت های کشاورزی و دامداری استان
- تغییر رویکرد آموزش عالی استان با اولویت نیازها و الزامات توسعه استان و تقویت مراکز آموزش عالی جهت توسعه تحصیلات تکمیلی و پژوهش های تخصصی
- ایجاد واحدهای بازیافت کامل فلزات سنگین از پسماندهای روی، تولید فروآلیاژ، توسعه و تکمیل صنایع فولاد استان با توجه به پتانسیل معادن سنگ آهک استان

۴-۲- راهبردهای بخش محیطی، زیست محیطی و کالبدی و زیرساختی

در این بخش ابتدا مهمترین نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدات بخش محیطی، زیست محیطی و کالبدی و زیرساختی استان زنجان بررسی می گردد، سپس راهبردهای توسعه این بخش بیان می گردد:

الف) نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدهای بخش محیطی، زیست محیطی و کالبدی و زیرساختی

- نقاط قوت

مهمترین نقاط قوت بخش محیطی، زیست محیطی و کالبدی و زیرساختی استان به شرح زیر است:

S1: ویژگی های مساعد اقلیمی و زیستی

S2: وجود ذخایر ارزشمند گیاهی و جانوری

S3: وجود روستاهای مستعد و پرجمعیت

- نقاط ضعف

مهمترین نقاط ضعف بخش محیطی، زیست محیطی و کالبدی و زیرساختی استان به شرح زیر است:

W1: تخصیص ناکافی منابع برای حفاظت از منابع آب و خاک استان

W2: نسبت ۱۰ درصدی کنترل و پایش آلودگی خاک به کل مساحت استان

W3: مصرف بیش از حد کود و سموم کشاورزی در اراضی زراعی و باغی و ورود خسارات قابل توجه به منابع آب و خاک استان

W4: پایین بودن کیفیت زیست در محیط های شهری و روستایی

W5: حاشیه نشینی و اسکان غیررسمی در شهر زنجان

W6: از دست رفتن نیروی کار جوان مناطق روستایی به نفع مناطق شهری و ایجاد شکاف نسلی

W7: عدم توسعه مناسب خطوط ریلی با وجود واقع شدن در مسیر ترانزیت بین المللی

- فرصت ها

مهمترین فرصتهای بخش محیطی، زیست محیطی و کالبدی و زیرساختی استان به شرح زیر است:

O1: امکان پذیرش نقش و عملکردهای چندگانه در سطوح ملی و منطقه ای

O2: شرایط مساعد طبیعی و اقلیمی برای زندگی و فعالیت

O3: وجود پیمان ها و کمک های بین المللی برای حفظ محیط زیست

O4: افزایش آگاهی عمومی در رابطه با ضرورت حفاظت از محیط زیست

O5: توسعه اکوتوریسم

O6: امکان جبران کمبود آب استان از منابع آبی گیلان (با توجه به همجواری با این استان و اینکه سالانه بیش از ۷ میلیارد متر مکعب از آبهای این استان بدون استفاده وارد دریای خزر می شود)

O7: وجود شرایط جغرافیایی ایمن از نظر پدافند غیرعامل جهت تبدیل استان به مرکزیت توسعه صنایع نظامی و حساس کشور

- تهدیدها

مهمترین تهدیدهای بخش محیطی، زیست محیطی و کالبدی و زیرساختی استان به شرح زیر است:

T1: وجود رقیبهای منطقه ای برای نقش پذیری در منطقه شمال غرب

T2: وجود اقلیم نیمه خشک فراسرد و کوهستانی بودن استان و محدودیت برای استقرار جمعیت و انجام فعالیت های اقتصادی و توسعه زیرساخت ها و امکانات زیربنایی

T3: محدودیت بارش (۴۵۰-۲۰۰ میلی متر) و احتمال وقوع خشکسالی

T4: عدم هماهنگی لازم بین مراجع صادرکننده مجوزهای استقرار فعالیت های صنعتی و معدنی با ضوابط زیست محیطی

T5: امکان شیوع بیماری های مشترک بین دام و انسان

T6: گسترش شتابان استفاده از وسایل حمل و نقل موتوری

ب) راهبردهای بخش محیطی، زیست محیطی و کالبدی و زیرساختی

بر اساس بررسی های انجام شده راهبردهای تهاجمی (قوت فرصت)، راهبردهای بازنگری (فرصت ضعف)، راهبردهای تنوع (قوت تهدید) و راهبردهای تدافعی (تهدید ضعف) بخش محیطی، زیست محیطی و کالبدی و زیرساختی استان به شرح زیر است:

راهبردهای SO (Maxi-Max):

- بهره گیری از ویژگی های مساعد اقلیمی و زیستی جهت پذیرش نقش و عملکرد ملی و منطقه ای
- بهره گیری از ویژگی های مساعد اقلیمی جهت توسعه صادرات محصولات کشاورزی استان
- بهره گیری از ویژگی های مساعد اقلیمی و زیستی جهت جذب جمعیت از کلان شهرهای پیرامون
- بهره گیری از ویژگی های اقلیمی و زیستی به ویژه توان های گردشگری طبیعی جهت توسعه ی اکوتوریسم و ژئوتوریسم
- استفاده از ذخایر ارزشمند گیاهی استان جهت توسعه ی صنایع غذایی و صنایع گیاهان دارویی
- ارتقای فرهنگ عمومی در پایداری منابع طبیعی و زیست محیطی
- بهره مندی از جاذبه های روستایی استان جهت توسعه ی گردشگری روستایی

راهبردهای ST (Maxi-Min):

- استفاده از توان اقلیمی و زیستی مساعد جهت افزایش نقش پذیری استان در منطقه ی شمال غرب

- استفاده از ویژگی های اقلیمی استان جهت توسعه ی گردشگری ورزشی و زمستانی
- تغییر الگوی فعالیت در روستاهای مواجه با کمبود آب از کشاورزی و دامپروری کم بازده به فعالیت های اقتصادی پربازده چون گردشگری و صنایع دستی بومی
- تدوین و اجرای ضوابط و مقررات دقیق جهت صدور مجوز استقرار فعالیت ها در پهنه ی استان

راهبردهای WO (Mini-Max):

- تقویت نظام ارزیابی محیط زیستی و توسعه سامانه های پایش و مقابله با تهدیدات زیستی
- تقویت نظام ارزیابی محیط زیستی و توسعه سامانه های پایش و مقابله با تهدیدات زیستی
- تخصیص منابع مالی برای حفاظت از منابع آب و خاک استان برای حفظ شرایط مناسب زیست و فعالیت
- تخصیص منابع برای حفاظت از منابع زیستی استان و توسعه ی اکوتوریسم
- افزایش کنترل آلودگی های زیستی استان با بهره گیری از سطح بالای آگاهی شهروندان
- کاهش مصرف کود و سموم کشاورزی برای بهبود شرایط زیست در استان
- توسعه ی گردشگری روستایی با به کارگیری نیروی کار جوان روستایی
- ارتقای سطح بهداشت، سلامت و ایمنی صنایع و فراورده های گیاهی، دامی و شیلات
- توسعه گسترش مناطق عاری از بیماری های دام، طیور و کنترل مبادی ورودی دام
- ارتقای سطح آمادگی عمومی در مواجه با تهدیدات بیولوژیک و اپیدمی ها در حوزه های کشاورزی و دامی در مبادی و مرزهای ورودی استان

راهبردهای WT (Mini-Min):

- تدوین ساز و کارهایی برای کاهش مصرف آلاینده های شیمیایی مانند کود و سموم دفع آفات در امور کشاورزی
- توسعه روش های بیولوژیک و غیرشیمیایی جهت کنترل آفات و بیماری های گیاهی و دامی
- شناسایی منابع آلوده و اپیدمیولوژیکی بیماری های دام و بیماری های مشترک بین انسان و حیوان و تاثیرات اقتصادی ناشی از بیماری ها
- ایجاد هماهنگی بین مراجع صادرکننده ی مجوزهای استقرار فعالیت های صنعتی و معدنی با توجه به ضوابط زیست محیطی جهت کنترل آلودگی منابع آب و خاک
- افزایش کیفیت زیست در سکونتگاه های شهری و روستایی به منظور پیشگیری از بیماری ها
- توانمندسازی مناطق اسکان غیررسمی استان (شهر زنجان)

۲- مطالعات برنامه آمایش استان زنجان

۲-۱- شهرستان ماهنشان

- برنامه های توسعه شهرستان ماهنشان در قالب برنامه آمایش استان زنجان :

۱- اجرای طرح های پیشگیری، مهار و پخش سیلاب و کنترل هرز آب ها

۲- اجرای طرح های پخش سیلاب و آبخوان داری و تغذیه ی سفره های زیرزمینی

۳- ساخت مخازن ذخیره ی آب شهری و روستایی

۴- افزایش تولید آبزیان پرورشی به ویژه ماهی در قفس

۵- حمایت از ایجاد کشتارگاه صنعتی در بخش توزیع گوشت قرمزو طیور در مراکز شهرستان

۶- اجرای پروژه های جنگل کاری و صنوبر کاری

۷- تهیه ی نظام جامع اطلاعات فرسایش خاک و شناسایی محدوده های بحرانی فرسایش و تخریب اراضی (کنترل فرسایش)

۸- راه اندازی مراکز اطلاع رسانی گردشگری در قطب های گردشگری استان

۹- اجرای طرح های مرمت و احیای ابنیه فرهنگی و تاریخی و مذهبی شهرستان ماهنشان

۱۰- تهیه شناسنامه و ثبت میراث طبیعی (غارها، درختان کهن سال، چشمه های آبگرم، آبشارها، بسته های فسیلی، گونه های گیاهی و اشکال خاص مورفولوژیک) تاریخی و فرهنگی شهرستان ماهنشان

۱۱- برگزاری جشنواره های سنتی استان

۱۲- اجرای طرح آزادسازی و ایجاد محوطه گردشگری در کنار جاذبه های فرهنگی- تاریخی استان

۱۳- اجرا و معرفی دهکده های گردشگری

۱۴- ایجاد و توسعه اردوگاه های کوچک گردشگری در کنار رودخانه قزل اوزن و در کنارآثار فرهنگی، تاریخی و طبیعی شهرستان های طارم و ماهنشان

۱۵-ایجاد مراکز پذیرایی و اقامتی با هدف توسعه ی ژئوتوریسم و اکوتوریسم در سه شهرستان ماهنشان، زنجان و طارم

۱۶- ایجاد زیرساخت های گردشگری در مناطق نمونه ی گردشگری استان

۱۷- احداث مجتمع خدماتی رفاهی در مسیر زنجان- ماهنشان- تخت سلیمان

۱۸- اجرای طرح های توسعه صنایع معدنی و صنایع وابسته به مواد اولیه معدنی (از جمله فرآوری فلدسپات، فرآوری بنتونیت، تولید پودرهای معدنی، آلیاژهای سرب و روی و سولفات روی با کیفیت مرغوب برای داروسازی) در شهرستان ماهنشان

۱۹- تکمیل زنجیره تولید در صنایع معدنی (روی و سنگ آهن و مس)

۲۰- ایجاد صنایع پایین دستی سرب و روی در شهرستان ماهنشان

۲۱- اجرای طرح های توسعه صنایع معدنی وصنایع وابسته به مواد اولیه معدنی (از جمله فرآوری فلدسپات، فرآوری بنتونیت، تولید پودرهای معدنی، آلیاژهای سرب و روی و سولفات روی با کیفیت مرغوب برای داروسازی) در شهرستان ماهنشان

۲۲- ایجاد شهرک تخصصی فرآوری مواد معدنی ایران در شهرستان ماهنشان

۲۳- حمایت از احداث شهرک های تخصصی و صنفی جهت استقرار صنایع جنبی کشاورزی، سرب و روی، پتروشیمی، سیمان و قطعات بتنی و... در شهرستان ماهنشان

۲۴- ساحل سازی حاشیه ی رود قزل اوزن

۲۵- تأمین آب آشامیدنی روستاهای شهرستان ماهنشان

۲۶- انتقال آب آشامیدنی روستاهای شهرستان ماهنشان

۲۷- احداث و ترمیم مخازن ذخیره آب آشامیدنی روستاهای شهرستان ماهنشان

۲۸- توسعه، بازسازی و اصلاح شبکه آب آشامیدنی روستاهای شهرستان ماهنشان

۲۹- نگهداری و بازسازی تأسیسات آب آشامیدنی روستاهای شهرستان ماهنشان

۳۰- مطالعه و ایجاد تأسیسات فاضلاب

۳۱- تکمیل مجتمع های آب رسانی روستایی دارای اولویت شهرستان ماهنشان

۳۲- اجرای برنامه پایش ایمنی آب شرب روستاهای شهرستان ماهنشان (از منبع تأمین تا مصرف)

۳۳- مطالعه و اجرای طرح های مدیریت مصرف و کاهش هدر رفت آب شرب روستاهای تحت پوشش امور آبفار شهرستان ماهنشان (از منبع تأمین تا مصرف)

۳۴- ارتقاء کیفیت آب شرب از طریق نصب سامانه های تصفیه پیشرفته و ایجاد سامانه دوم در روستاهای شهرستان ماهنشان

۳۵- اولویت بندی و مطالعه طرح های تأمین، انتقال، ذخیره و شبکه توزیع آب روستاهای شهرستان ماهنشان

۳۶- کنترل کیفی منابع آب سطحی و زیرزمینی به ویژه منابع آب در معرض آلودگی سرب و روی و دیگر آلاینده های شیمیایی

۳۷- ایجاد میدان های عرضه احشام و مراکز جمع آوری شیر در شهرستان ماهنشان

۳۸- اصلاح و بهسازی راه زنجان، ماهنشان

۳۹- ارتقای کیفی راه ارتباطی زنجان- دندی- تخت سلیمان و پیش بینی تأسیسات و خدمات بین راهی ما بین دندی و تخت سلیمان

۴۰- مطالعه ایجاد شبکه حمل و نقل ریلی در محور زنجان- دندی- آذربایجان غربی جهت پشتیبانی از فعالیت های معدنی و صنعتی شهرستان و تقویت پیوندهای فرا منطقه ای و فرا استانی

۳- طرح ها، پروژه ها و اقدامات اجرایی مشترک بین شهرستان های استان

برنامه های توسعه مشترک بین شهرستان های استان در قالب برنامه آمایش استان زنجان به شرح زیر است:

- کنترل برداشت از منابع آب زیرزمینی به ویژه در دشت های با آبخوان منفی از جمله دشت های ابهر، سلطانیه، زنجان، خدابنده ، سجاس؛
- مطالعه ی ایجاد منطقه ی شهری در پهنه ی واقع در محدوده های شهری زنجان، ابهر، قیدار؛
- تهیه طرح های مرتع داری؛
- بذرکاری و کپه کاری؛
- کودپاشی؛
- اجرای طرح های حفاظت و قرق مراتع؛
- احداث آبشخورهای فلزی در مراتع جهت کاهش فشار دام بر مراتع؛
- تبدیل دیمزارهای کم بازده و تغییر آن ها به طرح های تولید علوفه (یونجه کاری)؛

- مدیریت و کنترل پروانه چرا؛
- آماده سازی، پیشگیری و اطفای حریق در مراتع و جنگل های استان؛
- اجرای طرح های مبارزه با بیابان زایی؛
- جلوگیری و برخورد قاطع با تخلفات صید و شکار و تخریب منابع طبیعی؛
- احداث و تجهیز ساختمان ها و پاسگاه های ثابت و سیار حفاظت محیط زیست و حیات وحش؛
- ارتقای فرهنگ رفتاری و تعاملی مردم با گردشگران؛
- تهیه نقشه پهنه های واجد ارزش گردشگری استان به تفکیک فصول بر اساس ضوابط اکوتوریسم؛
- تهیه نقشه جامع اکوتوریسم استان با تکیه بر محاسبه توان اکولوژیک سرزمین؛
- ایجاد مراکز آموزش عالی کاربردی صنایع دستی؛
- گسترش و تقویت انجمن ها و سازمان های مردم نهاد صنایع دستی؛
- حمایت از هنرمندان و صنعتگران سنتی و صنایع دستی؛
- توسعه ی مراکز کارگاهی صنایع دستی و بومی استان (کارگاه ها)؛
- تولید و کاشت نهال بوته ای؛
- تکمیل شبکه ی انتقال گاز در سطح استان؛
- اجرای برنامه های تقویت زمینه های کارآفرینی و نوآوری در بین مردم به ویژه جوانان و قشر تحصیل کرده؛
- ایجاد رشته های فنی و حرفه ای و کاردانش در مراکز شهرستان ها؛
- اخداث، توسعه، تکمیل، تجهیز و استانداردسازی مراکز بهداشتی و درمانی و خانه های بهداشت؛
- توسعه، استانداردسازی و بهسازی بخش اورژانس بیمارستانی؛
- تامین و نوسازی آمبولانس ۱۱۵؛
- توسعه اورژانس موتوری؛
- راه اندازی پایگاه اورژانس شهری؛
- راه اندازی پایگاه اورژانس جاده ای؛
- راه اندازی پایگاه اورژانس روستایی؛
- تبدیل پایگاه های جاده ای مستقر در کانکس به ساختمان؛
- راه اندازی اورژانس ریلی؛
- توسعه شبکه رادیویی از آنالوگ به دیجیتال GPS؛
- تکمیل و تجهیز آزمایشگاه مرجع سلامت؛
- راه اندازی بخش دندانپزشکی در مراکز منتخب دانشگاه علوم پزشکی؛
- تکمیل و تجهیز و بهینه سازی و توسعه بلوک های زایمانی؛
- احداث و تجهیز و راه اندازی بخش های سوختگی در سطح استان؛
- ایجاد، تجهیز و استانداردسازی بخش های درمان ناباروری؛

- استانداردسازی مراکز پیوند؛
- تکمیل و بازسازی فضای فیزیکی بخش های بستری بیمارستان ها؛
- بهسازی و نوسازی تاسیسات و پشتیبانی و زیربنایی؛
- بازسازی فضای فیزیکی بخش های جراحی؛
- بازسازی و توسعه فضای پاراکلینیک بیمارستان ها؛
- بازسازی فضاهای عمومی و محوطه بیمارستان ها؛
- اجرای طرح های صنعتی Hi-Tech؛
- ایجاد انبارهای چندمنظوره کالا در مراکز شهرستان ها؛
- حمایت از ایجاد سردخانه ها در مراکز شهرستان ها؛
- استفاده حداکثری از مواد معدنی و عناصر همراه و باطله های معدنی؛
- نوسازی ماشین آلات و تجهیزات معدنی با تاکید بر فناوری های روز؛
- پشتیبانی از سرمایه گذاری داخلی و خارجی در زنجیره معدن و صنایع معدنی؛
- ایجاد پنجره واحد تجاری برای روان سازی سرمایه گذاری؛
- ساماندهی واحدهای غیردولتی پخش کالا و شبکه های توزیع و اصلاح ساختارهای غیربهره ور در زنجیره توزیع؛
- اجرای طرح های پهنه بندی تخصصی تخلیه و توزیع کالا در مناطق مختلف استان؛
- اجرای طرح های توسعه ی انبار و دپوی کالا و بار؛
- حمایت از طرح های کوچک صنعتی شهری و روستایی (کارگاه های متمرکز و غیرمتمرکز تولید فرش به تعداد ۲۰۰ واحد)؛
- فرهنگ سازی در جهت عدم استفاده از کالاهای قاچاق؛
- ایجاد مراکز تخصصی صنعتی و خدماتی در روستا شهرها؛
- محدود کردن فعالیت های صنعتی به نواحی و شهرک های صنعتی استان؛
- اجرای طرح های تفکیک زباله؛
- استفاده از پساب ها و رواناب ها در توسعه ی فضاهای سبز و بام های سبز شهری؛
- اجرای طرح های ایمنی در محل ریزش ها؛
- اجرای طرح های توسعه ی شرکت ها و بخش حمل و نقل بین المللی کالا و مسافر؛
- اجرای طرح های توسعه ی حمل و نقل عمومی، شهری و بین شهری و روستایی در بخش حمل و نقل کالا و مسافر؛
- حمایت از اجرای طرح های پوشش بیمه ای در حوزه ی حمل و نقل و جابجایی کالا؛
- ارتقای سطح ایمنی و بهسازی راه های اصلی استان؛
- احداث پایانه های حمل و نقل برون شهری در مراکز شهرستان ها؛
- نوسازی تجهیزات راهداری جدید مثل برف خور و برف روب های مکانیکی؛

- استفاده از فناوری های جدید مانند آسفالت های ماستیکی و رباط های کنترل دار در عملیات راهداری؛
- تعیین ارزش اقتصادی آب برای مصارف مختلف؛
- اعمال مدیریت بهینه تقاضای آب با مشارکت بهره برداران؛
- تجهیز نقاط تحویل آب به وسایل اندازه گیری حجمی در کلیه مصارف؛
- واگذاری طرح ها و تاسیسات آبی به تشکل های بهره برداران؛
- سرمایه گذاری در طرح های بخش آب با منابع بخش خصوصی؛
- حفاظت، احیا، لایروبی و مرمت قنوات؛
- احداث و بهسازی کانال های انتقال آب؛
- اجرای طرح های پاک سازی و لایروبی رودخانه ها؛
- ساخت دیوارهای حفاظتی رودخانه ها؛
- شناسایی چاه های غیرمجاز به منظور جلوگیری از برداشت های غیرمجاز؛
- اجرای طرح های کنترل برداشت مازاد از منابع آب از جمله سامانه های کنترل هوشمند؛
- حفاظت از آبراهه ها و رودخانه ها؛
- احداث ایستگاه هشدار وقوع سیل؛
- به کارگیری فناوری های نوین در شبکه های توزیع انرژی؛
- مطالعه و امکان سنجی قابلیت های طبیعی و محدوده های پرتوان استان برای تولید انرژی های پاک؛
- مدیریت مشارکت بخش خصوصی در سطوح مختلف تامین و تولید انرژی (به ویژه از منابع تجدیدپذیر)؛
- مدیریت مشارکت بخش خصوصی در ایجاد نیروگاه های بادی و خورشیدی؛
- احداث شبکه های تامین برق (صنعتی / کشاورزی)؛
- احداث خطوط و پست های انتقال برق؛
- نوسازی شبکه های فرسوده انتقال برق؛
- احداث نیروگاه های جدید تامین برق (فسیلی / آبی / انرژی های نو)؛
- ارائه ی برنامه های تشویقی برای جلب مشارکت مردمی در بهینه سازی مصرف آب و انرژی؛
- مشارکت جویی از بخش خصوصی در مدیریت استحصال، انتقال و مصرف آب و انرژی؛
- اجرای برنامه های اجتماعی و فرهنگی برای بهینه سازی الگوی مصرف آب و انرژی؛
- مطالعه برای بازسازی و نوسازی خطوط تولید و به کارگیری فناوری های نوین برای کاهش شدت انرژی در فرایندهای تولیدی (مشترکین ۷ مگاوات به بالا)؛
- همکاری و مشارکت با بخش غیردولتی پستی داخلی و بین المللی در عرضه خدمات پستی؛
- توسعه خدمات نیابتی در سطح روستاها؛
- حمایت از تولید محصولات کم آب بر با استفاده از اصلاح الگوی کشت و بذر؛
- کنترل و اعمال مدیریت بهینه بر مصرف کود شیمیایی و سموم دفع آفات؛

- ایجاد صنایع و تاسیسات مورد نیاز برای کاهش ضایعات محصولات کشاورزی از قبیل کارخانه های بسته بندی و عرضه بسته بندی شده کالاهای قابل عرضه به جای روش فله ای؛
- سرمایه گذاری در تولید، فراوری، بازاریابی و عرضه ی گیاهان دارویی و صنعتی؛
- افزایش سرمایه گذاری بخش خصوصی در افزایش ضریب مکانیزاسیون بخش کشاورزی استان؛
- ارتقای سطح پوشش بیمه محصولات گیاهی، دام و طیور و آبزیان؛
- توسعه خوشه های تولید زیر بخش دام و طیور؛
- گسترش کشاورزی دانش بنیان؛
- اجرای طرح های تشویقی و حمایتی برای پیاده سازی الگوهای کشت مناسب مناطق مختلف استان؛
- توسعه کشت محصولات با نیاز آبی کمتر؛
- تبدیل الگوی کشاورزی سنتی به کشاورزی مدرن صنعتی؛
- بهینه سازی الگوی کشت؛
- توسعه کشت دوم با رعایت اصول کشت خاک ورزی حفاظتی؛
- ساماندهی دامداری های سنتی و کاهش سهم جمعیت دامداری های سنتی گسترده؛
- توسعه سطح مکانیزاسیون واحدهای دام، طیور، زنبور عسل و کرم ابریشم؛
- مطالعه ی امکان سنجی اصلاح نژاد دام و طیور؛
- حمایت از طرح های پرورش زنبور عسل؛
- حمایت از توسعه کشاورزی ارگانیک با کنترل و نظارت بر استفاده صحیح از کودها و سموم شیمیایی؛
- پایش و کنترل سموم، فلزات سنگین و باقیمانده های داروئی در فرآورده های دامی و خوراک دام؛
- جایگزینی کودهای طبیعی (ارگانیک) و مبارزه ی بیولوژیک imp با آفات؛
- استفاده از راهکارهای افزایش راندمان و کاهش مصرف برق در بخش کشاورزی؛
- طراحی، استقرار و توسعه استفاده از سامانه های نرم افزاری؛
- ایجاد، اصلاح و بهبود ساختارهای بازار و تجارت محصولات و نهاده های کشاورزی؛
- مطالعه، پژوهش و ارتقای توانمندی و دانش فعالان و دست اندرکاران بازار و تجارت محصولات کشاورزی؛
- اجرای سیاست های حمایتی دولتی در راستای بهبود مدیریت بازار و تجارت محصولات کشاورزی؛
- توسعه صادرات محصولات کشاورزی؛
- تعیین ظرفیت تحمل زیست بوم ها و منابع طبیعی استان در انواع بهره برداری ها؛
- افزایش سطح نظارت دستگاه های نظارتی حفاظت از منابع طبیعی و محیط زیست؛
- ایجاد انگیزه های لازم برای مشارکت مردم در حفاظت و بهره برداری از منابع جنگلی و مراتع و محیط زیست؛
- حمایت از تشکل ها و سازمان های مردم نهاد فعال زیست محیطی؛
- واگذاری بخشی از تصدی گری های زیست محیطی به سمن های فعال استان؛

- اجرای برنامه های آموزشی و فرهنگی برای ارتقای سطح آگاهی شهروندان نسبت به محیط زیست و توسعه ی پایدار؛
- شناسایی منابع آلاینده (آب / خاک / هوا)؛
- کنترل سطح آلودگی های آب، خاک، هوا و پرتو در حوزه های طبیعی و سکونتگاه های شهری و روستایی استان؛
- احداث ایستگاه های سنجش و پایش آلودگی های آب، هوا، خاک و صوت؛
- نظارت بر رعایت الزامات زیست محیطی در جانمایی دفع و دفن زباله های خانگی، صنعتی و بیمارستانی؛
- حمایت از بخش خصوصی و ارتقاء کیفیت مدیریت پسماندهای پزشکی با لحاظ چرخه تفکیک، جمع آوری و دفع مجزا؛
- پهنه بندی مناطق حساس و بحرانی و ارزشمند محیط زیست؛
- ایجاد قرق های اختصاصی؛
- استقرار واحدهای بازیافت زباله در سکونتگاه های شهری (تولید کمپوست یا تولید برق)؛
- بازآفرینی شهری پایدار در بافت های نارکارآمد شهری (شهرهای مرکزی شهرستان ها)؛
- سیاست های صنعتی سازی با هدف استفاده درست از منابع و جلوگیری از اتلاف آن (مصالح و انرژی)؛
- تکمیل راه های استان در راستای تبدیل ساختار استان از شبکه ای به شعاعی به طول ۳۰۰ کیلومتر؛
- احداث و راه اندازی پایگاه های امداد و نجات بین جاده ای؛
- اصلاح ویژگی های فنی و مهندسی نقاط حادثه خیز جاده ای؛
- رفع نقاط حادثه خیز و خطرناک در محورهای ارتباطی استان؛
- افزایش سرانه فضاهای ورزشی روباز جهت رسیدن به سرانه ۰/۵۲۵ مترمربع برای هر نفر (در قالب چمن های مصنوعی فوتسال در مرکز محلات شهرها – در مرکز دهستان ها یا روستاهای با جمعیت بالا و دارای مرکزیت – چمن طبیعی در مناطق مهم شهری که از بابت تامین آب و زمین مشکل نداشته باشد – زمین های روباز تنیس خاکی و اسکیت در مناطق شهری، ساماندهی فضاهای روباز خاکی موجود)؛
- افزایش سرانه فضاهای ورزشی سرپوشیده جهت رسیدن به سرانه ۰/۲۲۵ مترمربع برای هر نفر (سالن های چندمنظوره توپی در شهرها و روستاهای با جمعیت بالا و دارای مرکزیت، سالن های چندمنظوره سقف کوتاه، احداث پایگاه قهرمانی در مراکز شهرستان ها، سالن های اختصاصی ژیمناستیک برای مناطق شهری)؛
- استانداردسازی مهمان پذیرهای موجود استان؛
- مطالعه و پیاده سازی اطلاعات مکانی و توصیفی تاسیسات آب رسانی روستاهای تحت پوشش استان در قالب سامانه اطلاعات جغرافیایی (GIS) به منظور آمادگی و مقابله در شرایط اضطراری؛
- پیاده سازی الزامات مدیریت بحران و پدافند غیرعامل در تاسیسات آب و فاضلاب روستایی استان؛
- توسعه ی شبکه های آب رسانی برای انتقال آب از محدوده های پرآب به محدوده های مواجه با کمبود آب با هدف کاهش مصرف آب های زیرزمینی؛
- اجرای طرح های تفکیک آب شرب و غیرشرب در سکونتگاه های شهری؛

- کاهش هدر رفت آب شهری و روستایی؛
- ایجاد تاسیسات و امکانات جمع آوری، دفع و تصفیه ی فاضلاب های شهری، روستایی و صنعتی؛
- احداث تصفیه خانه های شهری، روستایی و صنعتی فاضلاب و استقرار سامانه های بازچرخانی و استفاده از پساب در مصارف مختلف؛
- اجرای بسته های گردشگری ارزان قیمت در سطح استان.

۱۰- جهت گیری های ملی و منطقه ای

جهت گیری های ملی آمایش سرزمین در راستای توسعه و بالندگی اقتصادی و پیشرفت و اقتدار همه جانبه و پایدار کشور، تحقق اهداف سند چشم انداز ایران ۱۴۰۴ و نیل به سازمان فضایی مطلوب و مناسب کشور، در چارچوب اصول هشت گانه آمایش سرزمین (کارآیی و بازدهی اقتصادی، وحدت و یکپارچگی سرزمین، گسترش عدالت اجتماعی و تعادل های منطقه ای، حفاظت محیط زیست و احیای منابع طبیعی، حفظ هویت اسلامی- ایرانی و حراست از میراث فرهنگی، تسهیل و تنظیم روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور و رفع محرومیت ها به خصوص در مناطق روستایی کشور و ملاحظات امنیتی، دفاعی و پدافند غیرعامل)، مشتمل بر موارد زیراست:

۱- رعایت تناسب بین نیاز های استقرار فعالیت در یک قلمرو با امکانات و قابلیت های آن و رعایت مقیاس مناسب اقتصادی برای فعالیت در یک مکان با توجه به ظرفیت و کشش بازارهای داخلی و خارجی.

۲- افزایش همگرایی و تقویت هویت ملی در طراحی و اجرای طرح های ملی و منطقه ای و تخصصی شدن عملکرد اقتصادی بر اساس قابلیت ها و مزیت های نسبی مناطق برای تقویت وابستگی های متقابل منطقه ای و یکپارچگی ملی و پرهیز از تنوع و گسترش همه نوع فعالیت ها در یک قلمرو جغرافیایی.

۳- هماهنگ سازی، انتظام بخشی و کنترل اقدامات و فرایندهای توسعه ای بخش های مختلف اقتصادی.

۴- بسترسازی، انجام ترتیبات نهادی و فراهم سازی الزامات مورد نیاز در قلمرو های سرزمینی به منظور ارتقاء سرمایه های اجتماعی، توسعه سرمایه های انسانی و پرورش انسان های با انگیزه، شاداب، متدین، وطن دوست، جمع گرا، نظم پذیر و قانون گرا به عنوان مهمترین ارکان توسعه.

۵- توزیع مناسب جمعیت و فعالیت های اقتصادی در قلمرو سرزمین در راستای ایجاد تعادل بیشتر بین نیمه غربی و شمال غربی کشور و نیمه شرق و جنوب شرقی بر مبنای کارایی اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی.

۶- ایجاد زمینه های لازم برای استقرار جمعیت در نواحی مستعد از طریق فراهم ساختن زیرساخت ها و تأسیسات مورد نیاز و افزایش سرمایه گذاری های اقتصادی به ویژه صنعتی و خدمات عمومی.

۷- اتخاذساز و کارها و تمهیدات مهار و کنترل رشد جمعیت در مناطق کلانشهری به ویژه تهران و بازنگری طرح های توسعه کلان شهری کشور در چارچوب سیاستها و سقف جمعیتی که تا شش ماه پس از تصویب این سند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری دستگاه ها و نهاد های ذیربط به تصویب شورایعالی آمایش سرزمین می رسد.

۸- ساماندهی و هدایت هدفمند جریان های مهاجرت در راستای استراتژی توزیع جمعیت و فعالیت در سرزمین.

۹- سازماندهی شبکه سکونتگاهی کشور با هدف ارتقاء بهره وری از سرزمین با ملاحظات زیست محیطی و کاهش مشکلات و چالش های موجود.

۱۰- به جهت لحاظ رویکردهایی چون گسترش حوزه نفوذ اقتصاد کشور در منطقه و محیط آسیای جنوب غربی، تحقق سازمان فضایی مطلوب توسعه کشور، مولفه های نوین برنامه ریزی و تجارب جدید جهانی و تمرکززدایی از طریق انتخاب مراکز متعدد با اختیارات لازم، شبکه سکونتگاهی شهری کشور در سه لایه طبقه بندی می شود.(لایه پیرامونی، لایه مرکزی، لایه میانی)

۱۱- تقویت و سازماندهی سکونتگاه ها و عرصه های روستایی با هدف حفظ ارتباط پویا و سازنده بین نواحی شهری و روستایی و تقویت زنجیره های ارزش با تأکید بر استقرار صنایع کوچک و اشتغال زا.

۱۲- انتظام بخشی به فرآیندها و رویه های تبدیل و الحاق سکونتگاه های روستایی به شهر با هدف ماندگاری جمعیت مولد در روستاها و حفظ و بهره وری از اراضی قابل کشت.

۱۳- تقویت زمینه های اسکان جمعیت بیشتر و گسترش فعالیت های اقتصادی در جزایر خلیج فارس با تأکید بر تقسیم کار متناسب با ظرفیت ها و توان محیطی، بازآرایی تعاملات با قلمروهای خشکی مجاور و تمهید ترتیبات توسعه پایدار و متوازن در آنها به ویژه در جزایر راهبردی.

۱۴- ممنوعیت تغییر کاربری زمین خارج از برنامه ها و طرح های مصوب و مغایر با ملاحظات زیست محیطی از طریق اتخاذ تدابیر، ضوابط و مقررات و ساز و کارهای نظارتی مؤثر و کارآمد و بازنگری ضوابط و معیارهای تغییر کاربری اراضی متناسب با ویژگی های بوم شناختی هر قلمرو.

۱۵- ساماندهی سکونتگاه های غیر رسمی پیرامون شهر ها به ویژه کلان شهرها.

۱۶- فراهم سازی زمینه ها، امکانات و زیر ساخت های مورد نیاز به منظور ایفای نقش مؤثر ترانزیتی کشور در منطقه به ویژه محیط آسیای جنوب غربی و استفاده بهینه از مزیت موقعیت منطقه ای کشور به عنوان مرکز مبادله (HUB) کالا، خدمات، مسافر، انرژی و اطلاعات.

۱۷- فراهم سازی زمینه های توسعه همه جانبه و تقویت زیر ساخت ها و شبکه های زیربنایی با اولویت نواحی شرقی و جنوبی کشور به منظور ایجاد توازن و تعادل منطقه ای.

۱۸- توسعه، تجهیز، ارتقاء و اصلاح ساختار فضایی شبکه ریلی کشور.

۱۹- توسعه و تجهیز محورهای اصلی ارتباطی کشور در کریدورهای حمل و نقل بین المللی (جاده ای) شمال- جنوب و شرقی- غربی کشور با تأکید بر تمرکززدایی از تهران، با اولویت مسیرهای منتهی به دروازه های اقتصادی آبی و زمینی کشور.

۲۰-توسعه، تجهیز، تقویت و سطح بندی بنادر کشور در سواحل دریای خزر، خلیج فارس و دریای عمان متناسب با ارتباطات بین المللی با کشورهای همسایه و هدف و استفاده بهینه از مزیت های ساحلی کشور.

۲۱- تقویت و ساماندهی بنادر و اسکله های صیادی در سواحل کشور با هدف ارتقای بهره وری و حفاظت فعال از ذخایر ارزشمند دریایی.

۲۲- توسعه، تجهیز و تقویت شبکه حمل و نقل هوایی کشور.

۲۳- فراهم سازی بسترهای مورد نیاز برای توسعه شبکه ارتباطات و انتقال داده .

۲۴- توسعه زیرساخت های ارتباطی و خدماتی گردشگری با هدف تسهیل دسترسی و استفاده از اماکن، ابنیه و محوطه های با ارزش تاریخی ثبت جهانی و ثبت ملی شده و قطب ها و مناطق نمونه گردشگری (از جنبه میراث فرهنگی و طبیعی).

۲۵- اولویت برداشت از میادین مشترک نفت و گاز.

۲۶- تنوع بخشی در منابع تولید انرژی و افزایش سهم انرژی های تجدیدپذیر (به ویژه بادی و خورشیدی) در تولید و تأمین بهینه انرژی هر منطقه از کشور متناسب با ظرفیت هر منطقه.

۲۷- ایجاد و توسعه مناطق ویژه اقتصادی و تخصصی انرژی (نفت، گاز، پتروشیمی و انرژی های نو) در مناطق دارای قابلیت با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته.

۲۸- اعمال مدیریت یکپارچه بر منابع آب.

۲۹- ممنوعیت برداشت بی رویه و ناپایدار از منابع آب های زیرزمینی و سطحی کشور.

۳۰- مهار آب های مرزی و مدیریت کارآمد و بهینه آب های ورودی و خروجی کشور.

۳۱- رعایت نیاز های پایه زیست محیطی رود خانه ها، تالاب ها، دریاچه ها، بر اساس میزان تجدیدشوندگی آب و ظرفیت قابل تحمل حوضه های آبریز در مهار و کنترل آب های سطحی کشور.

۳۲- تأمین آب مورد نیاز توسعه فعالیت های جدید در قلمرو های راهبردی با استفاده از روش های جدید از جمله از طریق نمک زدایی از آب دریا با اولویت سواحل دریای عمان (سواحل مکران) و نقاط واقع در پسکرانه سواحل جنوبی کشور با در نظرگیری ملاحظات اکولوژیکی لازم و حفاظت از اکوسیستم دریا.

۳۳- توجه به محدودیت منابع آب در جانمایی و استقرار فعالیت های اقتصادی آب بر در قلمرو های مختلف کشور.

۳۴- رعایت ملاحظات ژئوپلیتیکی و اکولوژیکی در طرح های استحصال، تأمین، انتقال، توزیع و مصرف آب در سطوح فراملی، ملی، منطقه ای و محلی.

۳۵- افزایش تراز مثبت آب مجازی در تجارت کالا.

۳۶- بازنگری و تجدید نظر در تخصیص آب از سدها به نفع تقویت مخازن دریاچه ها و تالاب ها در پایین دست و حفظ حقابه های زیست محیطی رودخانه ها و تالاب ها.

۳۷- کاهش نسبت حجم آب مصرفی کل کشور به حجم منابع آب تجدید شونده متناسب با ظرفیت هر منطقه.

۳۸- استفاده بهینه از دیپلماسی به منظور تامین و تضمین پایداری دریافت آب از منابع برون مرزی با ملاحظه فرصت ها و تهدید های ژئوپلیتیکی.

۳۹- ایجاد تناسب و هماهنگی در اجرای طرح های سد، آبخیزداری، آبخوانداری و شبکه های آبیاری و زهکشی پایین دست.

۴۰- سازماندهی بخش کشاورزی در پهنه سرزمین به منظور ایجاد تحول متناسب با مقتضیات اقلیمی، ارتقاء بهره وری و تامین امنیت غذایی.

۴۱- تدوین الگوهای بهینه کشت در دشت ها(واحدهای هیدرولوژیکی) با تأکید بر ارزش اقتصادی آب.

۴۲- ارتقای بهره وری آب و بکارگیری روش های مناسب آبیاری متناسب با شرایط اقلیمی و منطقه ای در راستای صرفه جویی و استفاده بهینه از منابع آب با توجه به محدودیت های ناشی از تغییرات آب و هوایی.

۴۳- حفاظت، پیشگیری و کاهش آل آلودگی و فرسایش خاک و تغذیه آبخوان ها با اجرای عملیات آبخیزداری و آبخوان داری در حوضه های آبخیز کشور.

۴۴- محدودیت کشت محصولات با نیاز آبی بالا در فضاهای باز و جایگزینی در موارد ممکن از طریق کشت گلخانه ای.

۴۵- مدیریت جامع و یکپارچه حوضه های آبخیز برای بهره برداری بهینه از منابع پایه (آب، خاک و پوشش گیاهی).

۴۶- ایجاد و توسعه مجتمع های کشت و صنعت متناسب با قابلیت های قلمرو های مختلف کشور.

۴۷- ساماندهی روابط بین بخش کشاورزی و صنعت متناسب با نیاز های پسین و پیشین بخش کشاورزی و مقتضیات سرزمینی.

۴۸- گسترش زمینه های توسعه کشت های فراسرزمینی ایران در کشور هایی دیگر که قلمروهای مستعد کشاورزی دارند.

۴۹- توسعه، حفاظت و احیاء جنگل ها و مراتع کشور.

۵۰- توسعه پرورش و صید آبزیان در آب های دور و سرزمینی.

۵۱- ارتقاء سطح تعاملات و همکاری های دو یا چند جانبه با کشورهای منطقه به منظور حفاظت از محیط زیست و منابع طبیعی و مقابله با آثار منتج از تغییرات اقلیمی و ریزگردها در چارچوب تفاهم نامه ها، معاهده ها، کنوانسیون ها، موافقت نامه ها و پیمان های منطقه ای.

۵۲- الزام به رعایت ملاحظات زیست محیطی (توان اکولوژیک و ظرفیت تحمل محیط زیست) در استقرار فعالیت های توسعه ای در پهنه سرزمین.

۵۳- حفاظت از تنوع زیستی و حفظ ذخایر ژنتیکی و زمینه سازی برای بهره مندی جوامع محلی از آن در زمینه هایی مانند گردشگری طبیعی.

۵۴- بیابان زدایی، جلوگیری از بیابان زدایی و تثبیت شن های روان و مهار کانون های شکل دهنده ریزگردها با اولویت مناطق بحرانی و بهره گیری از توسعه پوشش گیاهی متناسب با مقتضیات محلی.

۵۵- شناسایی و ایجاد خوشه های صنعتی با توجه به مزیت های نسبی و رقابتی و تکمیل زنجیره ارزش فعالیت های مبتنی بر منابع در قلمروهای جغرافیایی.

۵۶- توسعه صنایع دریایی و تعمیر و خدمات وسایل حمل و نقل دریایی در جوار بنادر اصلی با رعایت ملاحظات زیست محیطی.

۵۷- ساماندهی مجتمع های صنعتی اعم از شهرک ها و نواحی صنعتی در پهنه سرزمین متناسب با مقتضیات و ظرفیت های هر یک از قلمروهای جغرافیایی.

۵۸- توسعه و ساماندهی مجدد فعالیت های صنعتی پایه و آب بر از جمله صنایع فلزات اساسی و پالایشگاهی و پتروشیمی (به ویژه صنایع بالادستی) دارای اولویت سرمایه گذاری مبتنی بر الزامات محدودیت منابع آب، تأمین

خوراک مورد نیاز و تأمین ملاحظات دفاعی، امنیتی و پدافند غیرعامل با تأکید بر استقرار آنها در سواحل خلیج فارس و به ویژه دریای عمان پس از انجام ارزیابی راهبردی زیست محیطی.

۵۹- توسعه صنایع تولید کننده کالاهای مورد نیاز کشورهای منطقه به ویژه محیط آسیای جنوب غربی با اولویت استقرار در استان های مرزی مرتبط.

۶۰- استقرار صنایع فراوری اولیه منابع معدنی در جوار ذخایر معدنی، استقرار صنایع واسطه ای و سرمایه ای در مکان مناسب و استقرار صنایع مصرفی متناسب با موقعیت مکانی بازارهای نهاده و محصول.

۶۱- توسعه صنایع مبتنی بر فناوری های نوین و برتر در مراکز راهبری مناطق ۹ گانه بر اساس مزیت های نسبی و رقابتی.

۶۲- تحول در کارکرد مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به قطب پردازش صادرات، جذب سرمایه وتکنولوژی، ارتقاء پیوند منطقه با اقتصاد استان، تبدیل آنها به پیشران توسعه اقتصادی قلمروهای سرزمینی و پیشرودر توسعه ملی.

۶۳- ایجاد مناطق آزاد و ویژه اقتصادی جدید در پهنه سرزمین صرفا بر اساس مطالعات آمایش سرزمین.

۶۴- توسعه و تجهیز بارانداز های بین المللی، ملی و منطقه ای و بنادر خشک در کشور با هدف پشتیبانی توسعه بازرگانی و امور تولیدی در نقاط دور از ساحل و ایجاد تحرک در اقتصاد نواحی پیرامونی بر اساس فهرست مورد تصویب شورایعالی آمایش سرزمین.

۶۵- توسعه و تقویت قطب های علمی- دانشگاهی در شهر های منتخب با هدف ایجاد مرکزیت آموزشی در میان کشورهای همجوار و تربیت و پرورش نیروی انسانی مورد نیاز برای توسعه.

۶۶- توسعه فعالیت های پارک ها، مراکز رشد، کریدورهای علم و فن آوری و مراکز تخصصیICT (فناوری اطلاعات و ارتباطات) در سرزمین متناسب با موقعیت تخصصی عملکرد هر قلمرو.

۶۷- توسعه آموزش های فنی- حرفه ای و مهارت آموزی متناسب با عملکرد تخصصی هر قلمرو به ویژه در نواحی مرزی و حاشیه شهرها با هدف زمینه سازی برای توسعه مشاغل متناسب با مقتضیات محلی و کاهش مهاجرت ها.

۶۸- استفاده از ترکیب صنایع، کریدورهای فناوری اطلاعات، مراکز تحقیق و توسعه و نیروی انسانی دانش آموخته برای برپایی قلمرو های اسکان جمعیت.

۶۹- توزیع جغرافیایی و ساماندهی دانشگاه ها و مراکز آموزشی و پژوهشی در سطح کشور و جذب دانشجوی آن ها بر اساس مقتضیات و اولویت های توسعه ملی، منطقه ای و استانی و کار ویژه های هر منطقه.

۷۰- تأکید بر استفاده از ظرفیت های اجتماعی، فرهنگی و علمی استانها و مناطق کشور به ویژه در کلانشهرها با محدود نمودن توسعه کمی سطوح پایین آموزش عالی به نفع سطوح بالاتر (تحصیلات تکمیلی) و ارتقای سطح کیفی آموزش عالی و مراکز پژوهشی و فن آوری آنها برای توسعه همکاریهای علمی بین المللی و ایفای نقش واسط بین کشورهای پیشرفته علمی.

۷۱- طراحی و ساخت فضاهای تربیتی متناسب با اقتضائات برنامه درسی، استانداردهای تربیتی، تحولات جمعیتی، اصول شهرسازی و معماری و شرایط اقلیمی.

۷۲- الزام به تهیه پیوست نیازمندی های نیروی انسانی برای طرح های توسعه ای، خدماتی و تولیدی عمده برای تعیین نیازهای آموزشی آن در منطقه.

۷۳- مأموریت گرا شدن دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی و پژوهشی متناسب با فعالیت های محل استقرار و حوزه عملکردی آن در سطوح بین المللی، ملی، منطقه ای و استانی.

۷۴- دسترسی عادلانه به خدمات سلامت در کشور از طریق طرح ریزی شبکه بهداشت و درمان مبتنی بر سطح بندی ارائه خدمات در پهنه سرزمین.

۷۵- توسعه و تجهیز مراکز گردشگری سلامت در کشور و تبدیل ایران به قطب پزشکی منطقه آسیای جنوب غربی و جهان اسلام از طریق ایجاد مراکز درمانی تجهیز شده و روزآمد و رونق بخشی به گردشگری سلامت و پزشکی در مناطق و شهرهای دارای قابلیت.

۷۶- توسعه رفاه و تأمین اجتماعی در نواحی مختلف کشور و زمینه سازی تحقق عدالت فراگیر در پهنه سرزمین، کاهش فقر، نابرابری و آسیب های اجتماعی با تأکید بر توانمندسازی و حداکثر استفاده از مشارکت مردم.

۷۷- صیانت و استفاده بهینه از ظرفیت ها و جاذبه های طبیعی، تاریخی، مذهبی، فرهنگی، علمی، ورزشی و سلامت در هر منطقه برای رونق و ارتقای جایگاه صنعت گردشگری در اقتصاد ملی و دستیابی به سهم مناسب در اقتصاد بین المللی.

۷۸- توسعه و آبادانی نواحی مرزی و جهت دهی سرمایه گذاری های ملی اعم از دولتی و غیر دولتی به نواحی مرزی و رونق بخشی به صنعت گردشگری و بازرگانی بر اساس مزیت های نسبی و رقابتی با تأکید بر تقویت همگرایی های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی.

۷۹- تأمین همه جانبه و حداکثری منافع ملی و حقوق سرزمینی کشور در قلمروهای پیرامونی از طریق فراهم سازی زیرساخت های مورد نیاز و پیگیری ترتیبات دیپلماتیک و حقوقی لازم.

۸۰- رعایت ملاحظات امنیتی، دفاعی و پدافند غیر عامل کشور در ساخت، توسعه و توزیع زیرساخت ها در کشور متناسب با مؤلفه های جغرافیای سیاسی قلمرو های سرزمینی.

۸۱- استفاده مناسب از جغرافیای طبیعی و خصوصیات ژئومورفولوژیک قلمروهای سرزمینی در ارتقاء امنیت و پدافند غیرعامل استقرار صنایع و طرح های حیاتی، حساس و مهم.

۸۲- عدم استقرار صنایع پرخطر(مطابق تعاریف شورایعالی امنیت ملی) در محدوده سکونتگاه ها و رعایت حریم های ایمنی و امنیتی مورد نیاز.

۸۳- تقویت انسجام ملی و ارتقاء هویت اسلامی- ایرانی اقوام مختلف و مشارکت آنان در اداره امور، توسعه و امنیت مناطق مختلف کشور.

۸۴- تقویت پیوندهای مناطق مرزی با داخل کشور با رویکرد وحدت و یکپارچگی اجتماعی و ارتقاء سرمایه های اجتماعی ملی در پهنه سرزمین.

۱۰- طرح مقدماتی آمایش منطقه ۷ کشور، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور- دفتر آمایش و برنامه ریزی منطقه ای،۱۳۸۲،(تاکنون گزارش طرح مذکور در اختیار این مشاور قرار داده نشده است.)

۱۱ - طرح جامع شهر ماه نشان ، اداره کل راه و شهرسازی استان زنجان،،(تاکنون گزارش طرح مذکور در اختیار این مشاور قرار داده نشده است.)

۱۲- طرح هادی روستایی

کلیه طرح هادی روستایی تهیه شده برای روستاهای هدف، توسط بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان زنجان در سالهای مختلف تهیه شده است، این طرح ها با هدف کالبدی تهیه شده ولی برنامه های اقتصادی نیز برای توسعه روستاها در نظر گرفته می شود.

۲-۳- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت منابع طبیعی و زیستی روستاهای هدف دهستان یا بخش

ساختار زمین و اشکال ناهمواری

ساختار زمین شناختی

- جغرافیا و ریخت شناسی

برگه زمین شناسی ماهنشان در استان زنجان و در شمال باختری ایران قرار دارد.این برگه در محدوده ۳۶ درجه و ۳۰ دقیقه تا ۳۷ درجه عرض های شمالی و ۴۷ درجه و ۳۰ دقیقه تا ۴۸ درجه طول های خاوری قرار دارد و وسعت آن حدود ۲۴۷۲ کیلومتر مربع است.

دسترسی به این منطقه بیشتر از طریق جاده آسفالته و درجه یک نیک پی – اندآباد- ماهنشان است که به شاهراه تبریز – زنجان می پیوندند و همچنین از طریق جاده درجه دوم نیک پی – مشمیا- ینگجه و ماهنشان نیز امکان پذیر است. راه دوزکند- قره گل- ماهنشان در حاشیه خاوری رودخانه قزل اوزن و راه دندی- آق کند- ماهنشان از دیگر راههائی است که دسترسی به منطقه را هموار می نمایند.

سبکه آبراهه های منطقه مورد مطالعه به داخل رودخانه قزل اوزن می ریزد که ابتدا به سوی شمال باختر امتداد یافته و پس از آنکه رودخانه قلعه چای بدان پیوست به سمت شمال خاور امتداد یافته تا سرانجام به سد سفید رود و دریای خزر می پیوندد.

منطقه ماهنشان با ساختاری از زیر پهنه های موازی شامل رشته کوههائی با جهت شمال باختری- جنوب خاوری است که بین آنها را دشتهائی پست فرا گرفته است. این زیر پهنه ها از شمال خاوری به جنوب باختری به ترتیب زیر است:

۱-۱-حوضه اندآباد- مشمبا، شامل ردیفی ضخیم از رسوبات تخریبی اولیکوسن زیرین (or b , or g) و طبقات متناوب قرمز و سبز نئوژن وابسته به محیط های کم عمق و تبخیری است که بصورت تپه ماهوری دیده می شوند.

۲-۱-رشته کوههای حبش- نصیرآباد(مغانلو – حبش)، با امتداد طولی حدود ۵۲/۵ کیلومتر و پهنای تا ۱۵ کیلومتر یک زیر پهنه طولی رورانده با ساختار فلسی است که بر اثر انباشتگی ورقه های رورانده با شیب راندگی بطرف شمال خاوری بوجود آمده و در آن واحدهای سنگی پرکامبرین و فاتروزوئیک برونزد دارند.

۳-۱-دشت دوزکند- ماهنشان- ینگجه، با طول تقریبی ۶۲ کیلومتر و پهنای ۵ تا ۱۲/۵ کیلومتر، دارای ویژگی دشتهای بی آب و علف است و بطور مایل در جهت شمال باختری – جنوب خاوری منطقه را قطع می کند، بوسیله نهشته های سیلابی با دریاچه ای محلی از واحد QPI پوشیده می شود.شیب ملایم آن از دوز کند با ارتفاع ۱۶۰۰ متر شروع شده و تا ارتفاع ۱۲۰۰ متر در ینگجه واقع در شمال باختری ادامه می یابد. این دشت، به ویژه در پای کوهستانهای شمال خاوری، توسط ریزآبه های متعدد دره مانند و ژرف بریده می شوندکه سرانجام به رودخانه قزل اوزن می پیوندندند و در راستای دشت مزبور امتداد می یابند. به همین دلیل ، گسترش روستاها معمولا متفرق و مجزا هستند و بیشتر در پایانه مز کوهستانها یا تپه ها متمرکزند. ماهنشان با جمعیتی حدود ۷۰۰۰ نفر بزرگترین شهر منطقه مورد مطالعه است.

۴-۱-رشته کوههای ابراهیم آباد- اینچه- آلمالو، با ارتفاع ۲۳۸۴ متر از سطح دریا، زیر پهنه آمیخته جنوب باختری را مقابل رشته کوههای حبش – مغانلو در جبهه شمال خاوری تشکیل می دهند. این رشته کوه ها در بخش شمال باختری به گونه ای انحصاری از واحدهای سنگی دگرگونه درجه بالا مربوط به زمان پرکامبرین تشکیل شده. در صورتیکه بخش جنوب خاوری از نهشته های نئوژن و بطور دگر شیب پوشیده شده اند.

رخدادهای تکنوتیکی این زیر پهنه، درست به مانند رشته کوههای مغانلو- حبش، در زیر پهنه شماره(۲) است.

۵-۱-دشت دندی- انگوران، در حاشیه شمال خاوری به پایانه های کوهستانی مربوط است و به طرف جنوب باختری گسترش دارد. این دشت به وسیله نهشته های سیلابی و واریزه ای پوشیده و بوسیله شاخابه هایی نظیر حلب رود، کاکارود و انگوران چای بریده شده است. این شاخابه های فرعی دره مانند ضمن جریان بطرف شمال، سرانجام به رودخانه اصلی قزل اوزن در منطقه می پیوندند.

زمین شناسی نقشه تخت سلیمان

الف- جغرافیا و ریخت شناسی:

نقشه تخت سلیمان بخشی از نقشه زمین شناسی ۱:۲۵۰۰۰۰ چهارگوش تکاب بین طول شرقی ۰۰ دقیقه و ۴۷ درجه و ۳۰ دقیقه و ۴۷ درجه و عرض شمالی ۳۰ دقیقه و ۳۶ درجه و ۰۰ دقیقه و ۳۷ درجه واقع گردیده است. منطقه ای است کوهستانی و سخت گذر که در زمستانها سر و پوشیده از برف و در تابستانها دارای هوای معتدل می باشد. بلندترین نقطه آن در کوه بلقیس با ارتفاع ۳۳۳۰ متر و پست ترین نقطه آن در شمال روستای قره آقاج بالا با ارتفاع ۱۴۶۴ متر از سطح دریاست. این محدوده میان چهار استان آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، زنجان و کردستان تقسیم شده و به دلیل دور افتاده بودن از مراکز و آبادیهای این استانها کارهای عمرانی زیادی در آن صورت نگرفته و از بخشهای محروم به شمار می آید.

بخش شمالی منطقه که بیشتر از سنگهای دگرگونی گنایس، مرمر و آمفیبولیت تشکیل شده، دارای توپوگرافی خشن با دره های پر شیب می باشد، درحالیکه بخش جنوبی آن بیشتر از رسوبهای مارنی و ماسه سنگی میوسن تشکیل شده و دارای توپوگرافی ملایمی است.

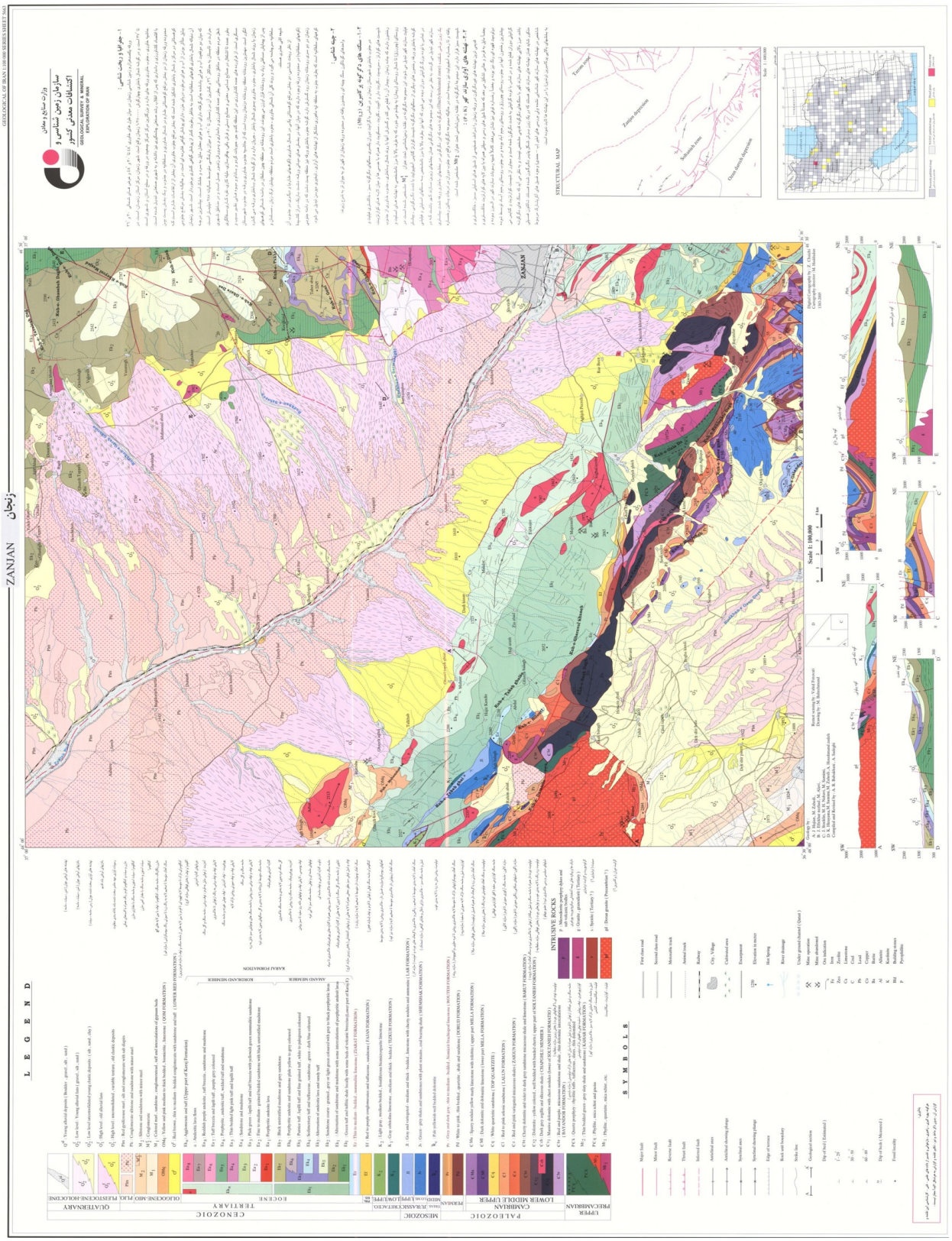
از کوههای مهم منطقه می توان کوه بلقیس با ارتفاع ۳۳۳۰ متر، کوه قبله داغ با ارتفاع ۳۲۰۸ متر، کوه گورگور با ارتفاع ۲۹۳۰ متر، کوه جان گوتاران با ارتفاع ۲۸۷۵ متر و کوه ایمان خان با ارتفاع ۲۸۶۲ متر را نام برد از رودهای

مهم آن می توان به رود آی دوغموش، رودپری، رود قلعه چای، رود انگوران چای، رود دونگه و رود چم آغ دره اشاره نمود. مقدار میانگین بارندگی سالیانه منطقه ۳۰۰ تا ۴۰۰ میلیمتر می باشد. از راههای ارتباطی آن می توان جاده آسفالته تکاب-احمد آباد را نام برد که شهر تکاب را با مناطق دیدنی تخت سلیمان و زندان سلیمان می پیوندد. راه مهم دیگر جاده شنی پری- علم کندی است که یک جاده شنی درجه ۲ بوده و روستاهای شمالی منطقه را به مرکز بخش ماه نشان متصل می نماید، سایر راه های ارتباطی منطقه اغلب خاکی و اتومبیل رو و در مناطق کوهستانی مالرو می باشند.

بخش بزرگتری از مردم منطقه بویژه در بخش های شمالی و میانی ترک زبان می باشند، درحالی که در بخش های جنوبی و غربی اغلب کردزبان هستند.

دین مردم منطقه اسلام است، که ترک زبانان شیعه و کردزبانان سنی می باشند. شغل آنها اغلب دامداری و کشاورزی است. بلندیهای برفگیر شمالی چراگاه های مناسبی را در فصل تابستان تشکیل می دهند و عشایر چاراویماق دامهای خود را در اواسط بهار به این مناطق کوچ داده و تا اوایل پاییز در آنجا می مانند. کشاورزی نیز بصورت کشت دیم گندم و جو در مناطق پست جنوبی رواج دارد. در مناطق پست کنار رودخانه ها نیز تاکستانها و باغهای وسیعی از درختان گردو، سیب، گلابی و تبریزی و ... وجود دارد. پرورش زنبور عسل در بخشهای کوهستانی میانی و صنعت فرش بافی در مناطق ترک زبان جنوبی نیز رواج دارد، بطوریکه فرش افشار که در صنعت فرش ایران جایگاه ویژه ای دارد در این مناطق تهیه می گردد. وجود چشمه های آهک ساز و پدیده ها و اشکال طبیعی ایجاد شده از آنها زیبایی ویژه به طبیعت خشن و کوهستانی این منطقه داده که در نظر افراد بومی اسرار فراوانی را در خود پنهان نموده اند. این اسرار با ساختن آتشکده ها و مراکز دینی در پیرامون این چشمه ها با نوعی تقدس آمیخته گشته و وجود ایجاد زندانها و قلعه ها که نشان دهنده برخی رویدادهای اجتماعی آنها در گذشته است محیط را با راز و رمز زیادی همراه ساخته و در فرهنگ افسانه ساز این مردم جای ویژه ای را بخود اختصاص داده است. از مهم ترین مظاهر وجود این چشمه ها میتوان تخت سلیمان، زندان سلیمان، زندان نبی کند، قلعه بردینه و زندان برنجه را نام برد که در این میان وجود آثار باستانی مربوط به زمان ساسانیان (آتشکده آذرگشسب) و مغول (کاخ تابستانی هلاکو) در نزدیکی چشمه تخت سلیمان و آثار بناهای کهن مربوط به هزاره یکم پیش از میلاد مسیح در پیرامون زندان سلیمان حاکی از گذشته پر رونق این مناطق است. بر روی سکوی تراورتنی حاصل از چشمه تخت سلیمان بقایای قلعه ای باستانی دیده می شود که بصورت دیواری پیرامون سکوی بیضی شکل قرار گرفته که به احتمال بقایای شهر باستانی شیز است که بنام کنشرک نیز معروف است. وجود چشمه های آب گرم تراورتن ساز و آثار باستانی مجاور همه ساله مسافران زیادی را به این منطقه می کشاند.

نقشه ۴- نقشه زمین شناسی منطقه

ساختار زمین شناسی و لیتولوژی هر یک از روستاهای هدف در جدول ذیل مشخص شده است

جدول۳- ساختار زمین شناسی و لیتولوژی روستاها

ساختار زمین شناسی	ویژگی	روستاهای واقع در ساختار
pCk	شیل اسلیتی با میان لایه های فرعی ماسه سنگ کوارتزیتی (سازند کهر، سریهای مراد و سازند کلمرد)	پیرقشـلاق- ساری آغل- اوج موسی
OMql	سنگ آهک ریفی توده ای تا ضخیم لایه	سـهندعلیا
OMql	سنگ آهک ریفی توده ای تا ضخیم لایه	سـهندسـفلی- شهر صنعتی ماهنشان
am	آمفیبولیت	علمکندی- قره داش
Qft2	ذخایر تراسی و مخروط افکنه های کوهپایه ای جدید کم ارتفاع	قره‌گل- تازه کند فخرلو- امیرآباد
Plms	گلسنگ، ژیپس و ماسه سنگ	اینچه‌سـعیدنظام - اورجک- بکتاش
Qft1	ذخایر تراسی و مخروط افکنه های کوهپایه ای قدیمی مرتفع	ارزه‌خوران
Mur	مارن، مارن ژیپس دار، ماسه سنگ و کنگلومرا)سازند قرمز بالایی(	خیرآباد – کلیسا- ینگجه
Plms	گلسنگ، ژیپس و ماسه سنگ	میانج- تازه کند داغ مالوداش- خلج- وهران-ایلی بلاغ- گونی- چتز- چناق بلاغ
pCgn	میگماتیت، گنیس و گرانیت- گنیس	قلعه ارزخواران- تخته یورد- المالو- آق کند- قره تپه- مغانلو-گاودل
Qft1	ذخایر تراسی و مخروط افکنه های کوهپایه ای قدیمی مرتفع	لرده‌شـور- خندق لو- پری- بیانلو- لهجبین- چهره تپه- سریک- میرآخور- مادآباد-مزرعه بک آباد- پشتوک-مزرعه تک آغاج بیانلو-بک آباد-تک آغاج- بهستان- لیلان- برون قشلاق- قره

		باطلاق
OMql	سنگ آهک ریفی توده ای تا ضخیم لایه	معدن‌بگجه‌باغ- وایخر- بای گلی- اسدآباد
Pr	سنگ آهک توده ای تا متوسط لایه (سنگ آهک روته)	رز- مزرعه‌آغدوز
OMav	-	سعید کندی- توزلار- خویین- حسن آباد جدید- حسن آباد قدیم- قزلجه- تات قشلاقی- کردی- خضر چوپان- قلعه جوق- باغچه- گندی- چای قشلاقی- قاضی کندی

زمین شناسی ساختمانی و تکتونیک

۲-زمین شناسی ماهنشان

۲-۱- چینه شناسی(واحدهای دگرگونی و غیر دگرگونی)

۲-۱- پرکامبرین:

مجموعه های سنگی پرکامبرین با قدیمی ترین سنگها در کوهستانهای مرتفع و موازی مغانلو- حبش(زیر پهنه شماره ۲) و در کوهسارهای آلمالو- اینچه- ابراهیم آباد(زیر پهنه شماره ۳) برونزد دارند.

مجموعه های سنگی پرکامبرین در زیر پهنه شماره (۳). شامل سری سنگهای دگرگونه از توالی آناتکتیکی و رختصتهای محدودی از سازند کهر می باشد. در عوض زیر پهنه شماره(۳) با گسترده نسبتا زیاد سازند کهر و بدور از دیگر واحدهای دگرگونه پرکامبرین مشخص می باشد.

سری سنگها از توالی آناتکتیکی به ترتیب درجه دگرگونی مجموعه ای از سنگها ی دگرگونه درجه متوسط تا درجه بالا را تشکیل داده و شامل واحدهای سنگی زیر است:

الف- گنایس های بورفیربلاستیک تا گرانوبلاستیک(PE gn)

این واحدها از سنگ های دگرگونه درجه بالا، در اطراف روستاهای آلمالو و آق کند در پایانه شمال باختری زیر پهنه شماره(۳) برونزد دارد و شامل ردیفی پر ستبرا از گنایس به رنگ خاکستری روشن با بافت گرادوبلاستیک جهت یافته تا پورفیروبلاستیک چشمی همراه با میان لایه هایی از میکاشیست و آمفیبولیت است. جهت برکوارکی گنایسی (gneissosity) این واحدN50W/54NE است.

میزان میان لایه های آمفیبولیت به سوی افقهای بالایی فراوان گشته و واحد PE gn بتدریج جای خود را به واحد PE a می دهد. واحدPE a نیز به نوبه خود به رخساره شیست سبز(PE m) تبدیل می شود.

در صورتیکه با افزایش درجه دگرگونی و افزایش حالت گداز مربوطه، گنایسهای گرانیتی با بافت گرانوبلاستیک و در نهایت گرانیتهای لوکوکرات دانه ای(gd) در بخش زیرین واحد(PE gn) توسعه می یابد. در این راستا، ضمن اینکه بخش زیرین واحد(PE gn) به سوی حاشیه همگن می گردد، موجب بروز میگماتیت و گرانیت آناتکسی نیز می گردد.

این دگرگونی از درجه متوسط تا بسیار بالا در نهایت به بروز گرانیت های آناتکتیکی منجر می شود. و به نظر می رسد در فاز کاتانکایی به وجود آمده باشد. شاهد ذوب آناتکتیکی وجود رستیت ها ی(restite) بسیار غنی از بیوتیت است که به عنوان بقایای غیرقابل ذوب در درون گرانیت های آناتکتیک بجا مانده اند.

در این راستا نیز بافت های دگرگونی گوناگون از جمله بافت های بلاستیک، شیستوز و همچنین ساخت میلونیتی پدیدار شده اند.با برسی این ساخت و بافت، روند اندازه گیری سطوح شیستوزیته و فولیاسیون مجموعه دگرگونی زیر پهنه شماره(۴) از N35W تا N55Wمتغیر است که با جهت NE/NS از یک فاز فشارشی همسوئی دارند.

ب- واحد میکاشیست فلدسپات کرونادار همراه با میان لایه هایی از آمفیبولیت و مرمر نواری(PE a)

این نوع واحد دگرگونه، در پایانه شمال باختری زیر پهنه شماره(۴) و در نزدیکی گرانیت آناتکتیکی اینچه قرار دارد.

این واحد شامل میکاشیست کوارتز- فلدسپات گرونادار با بافت لپیتوبلاستیک تا پورفیروبلاستیک همراه با لایه هایی از آمفیبولیت و مرمرهای نواری است.میزان بین لایه های آمفیبولیتی بطرف گوشه شمال یاختری و در ورقه زمین شناسی مجاور افزایش یافته و لیتولوژی غالب را تشکیل می دهد.

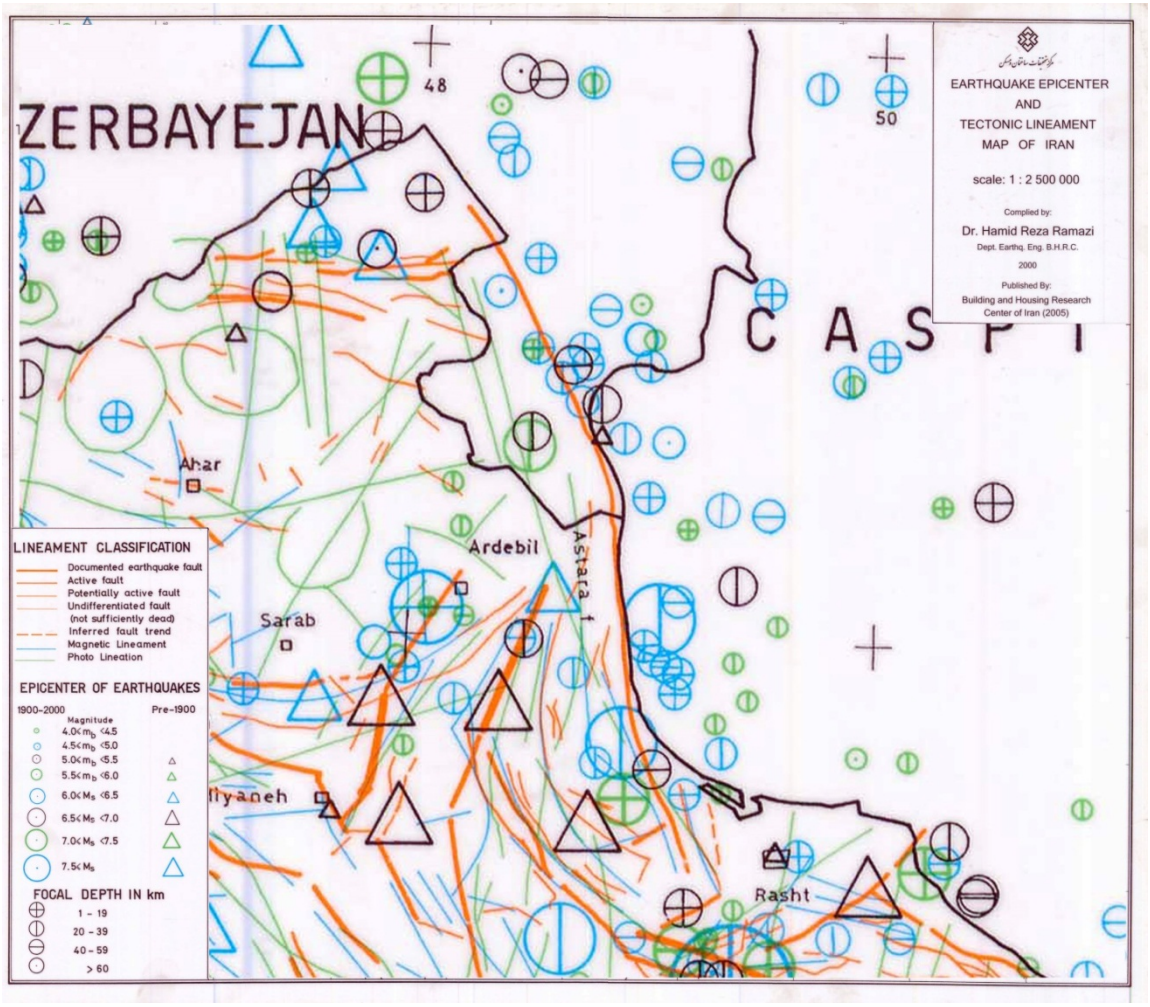
از این واحد گاه فنوبلاست های گرد تا نیمه گرد کوارتز و فلدسپات بوسیله رشته های فیبری شکل میکا و زمینه ای سیلانی با تبلور مجدد در برگرفته شده اند.و در نهایت سنگی را بوجود آورده اند که بی شباهت به بلاستومیلونیت نمی باشد.این سنگ در حقیقت نوعی میلونیت است که در شرایط ایستا تبلور مجدد پیدا کرده است.

این واحد سنگی(PE a) همچنین دربرگیرنده قطعاتی بیگانه و ناهمگون از سنگ اولترامافیک نوع لرزولیت است که به نظر می آید به شیوه تکتونیکی و به صورت ورقه های رانده شده جایگزین شده اند.شیب راندگی ورقه ها به طرف شمال خاور(NE) است.سرپانتینی شدن شدید قطعات اولنرامافیک ناهمگون یاد شده در بالا ناشی از واکنش سیالات است. به هر حال این سیالات، از طریق مرحله پایانی دگرشکلی از خاستگاه های گرمایی تأمین شده اند. مرمرهای نواری همراه کننده واحد(PE a) ، نوعی رخساره دگرگونی – کوارتز- اسمن است که شاید ناشی از اثرات حرارتی گرانیت آناتکتیک اینچه باشد. احتمالا این گرانیت در زمانی بعد از دگرگونی ناحیه ای، شروع به حرکت کرده و بر سر سنگهای تشکیل دهنده واحد PC a به ویژه مرمرهای نواری اثر حرارتی گذارده است.

ب- زمین شناسی تخت سلیمان :

منطقه مورد مطالعه از نظر ساختمانی در محدوده سنندج=سیرجان (اشتوکلین ۱۹۶۸) زون خوی-مهاباد (نبوی ۱۳۵۵) و محل برخورد زون های ساختمانی البرز- آذربایجان، ایران مرکزی و سنندج-سیرجان بوده و از آنرو دارای ویژگیهای زون های یاد شده نیز می باشد.

نقشه۵-نقشه ۱.۲۵۰۰۰۰۰ زمین شناسی و کانون های زلزله منطقه

تاریخ تکامل زمین شناسی منطقه

منطقه ماهنشان با ساختاری از زیر پهنه های موازی شامل رشته کوههائی با جهت شمال باختری- جنوب خاوری است که بین آنها را دشتهائی پست فرا گرفته است. این زیر پهنه ها از شمال خاوری به جنوب باختری به ترتیب زیر است:

۱-۱-حوضه اندآباد- مشمبا، شامل ردیفی ضخیم از رسوبات تخریبی اولیکوسن زیرین (or b , or g) و طبقات متناوب قرمز و سبز نئوژن وابسته به محیط های کم عمق و تبخیری است که بصورت تپه ماهوری دیده می شوند.

۱-۲-رشته کوههای حبش- نصیرآباد(مغانلو – حبش)، با امتداد طولی حدود ۵۲/۵ کیلومتر و پهنای تا ۱۵ کیلومتر یک زیر پهنه طولی رورانده با ساختار فلسی است که بر اثر انباشتگی ورقه های رورانده با شیب راندگی بطرف شمال خاوری بوجود آمده و در آن واحدهای سنگی پرکامبرین و فاتروزوئیک برونزد دارند.

۱-۳-دشت دوزکند- ماهنشان- ینگجه، با طول تقریبی ۶۲ کیلومتر و پهنای ۵ تا ۱۲/۵ کیلومتر، دارای ویژگی دشتهای بی آب و علف است و بطور مایل در جهت شمال باختری – جنوب خاوری منطقه را قطع می کند، بوسیله نهشته های سیلابی با دریاچه ای محلی از واحد QPI پوشیده می شود.شیب ملایم آن از دوز کند با ارتفاع ۱۶۰۰ متر شروع شده و تا ارتفاع ۱۲۰۰ متر در ینگجه واقع در شمال باختری ادامه می یابد. این دشت، به ویژه در پای

کوهستانهای شمال خاوری، توسط ریزآبه های متعدد دره مانند و ژرف بریده می شوندکه سرانجام به رودخانه قزل اوزن می پیوندندند و در راستای دشت مزبور امتداد می یابند. به همین دلیل ، گسترش روستاها معمولا متفرق و مجزا هستند و بیشتر در پایانه مز کوهستانها یا تپه ها متمرکزند. ماهنشان با جمعیتی حدود ۷۰۰۰ نفر بزرگترین شهر منطقه مورد مطالعه است.

۴-۱-رشته کوههای ابراهیم آباد- اینچه- آلمالو، با ارتفاع ۲۳۸۴ متر از سطح دریا، زیر پهنه آمیخته جنوب باختری را مقابل رشته کوههای حبش – مغانلو در جبهه شمال خاوری تشکیل می دهند. این رشته کوه ها در بخش شمال باختری به گونه ای انحصاری از واحدهای سنگی دگرگونه درجه بالا مربوط به زمان پرکامبرین تشکیل شده. در صورتیکه بخش جنوب خاوری از نهشته های نئوژن و بطور دگر شیب پوشیده شده اند.

رخدادهای تکنوتیکی این زیر پهنه، درست به مانند رشته کوههای مغانلو- حبش، در زیر پهنه شماره(۲) است.

۵-۱-دشت دندی- انگوران، در حاشیه شمال خاوری به پایانه های کوهستانی مربوط است و به طرف جنوب باختری گسترش دارد. این دشت به وسیله نهشته های سیلابی و واریزه ای پوشیده و بوسیله شاخابه هایی نظیر حلب رود، کاکارود و انگوران چای بریده شده است. این شاخابه های فرعی دره مانند ضمن جریان بطرف شمال، سرانجام به رودخانه اصلی قزل اوزن در منطقه می پیوندند.

زمین شناسی اقتصادی

۱-۲- پرکامبرین:

مجموعه های سنگی پرکامبرین با قدیمی ترین سنگها در کوهستانهای مرتفع و موازی مغانلو- حبش(زیر پهنه شماره ۲) و در کوهسارهای آلمالو- اینچه- ابراهیم آباد(زیر پهنه شماره ۳) برونزد دارند.

مجموعه های سنگی پرکامبرین در زیر پهنه شماره (۳). شامل سری سنگهای دگرگونه از توالی آناتکتیکی و رختصتهای محدودی از سازند کهر می باشد. در عوض زیر پهنه شماره(۳) با گسترده نسبتا زیاد سازند کهر و بدور از دیگر واحدهای دگرگونه پرکامبرین مشخص می باشد.

سری سنگها از توالی آناتکتیکی به ترتیب درجه دگرگونی مجموعه ای از سنگها ی دگرگونه درجه متوسط تا درجه بالا را تشکیل داده و شامل واحدهای سنگی زیر است:

الف- گنایس های بورفیربلاستیک تا گرانوبلاستیک(PE gn)

این واحدها از سنگ های دگرگونه درجه بالا، در اطراف روستاهای آلمالو و آق کند در پایانه شمال باختری زیر پهنه شماره(۳) برونزد دارد و شامل ردیفی پر ستبرا از گنایس به رنگ خاکستری روشن با بافت گرادوبلاستیک جهت یافته تا پورفیروبلاستیک چشمی همراه با میان لایه هایی از میکاشیست و آمفیبولیت است. جهت برکوارکی گنایسی (gneissosity) این واحدN50W/54NE است.

میزان میان لایه های آمفیبولیت به سوی افقهای بالایی فراوان گشته و واحد PE gn بتدریج جای خود را به واحد PE a می دهد. واحدPE a نیز به نوبه خود به رخساره شیست سبز(PE m) تبدیل می شود.

در صورتیکه با افزایش درجه دگرگونی و افزایش حالت گداز مربوطه، گنایسهای گرانیتی با بافت گرانوبلاستیک و در نهایت گرانیتهای لوکوکرات دانه ای(gd) در بخش زیرین واحد(PE gn) توسعه می یابد. در این راستا، ضمن اینکه

بخش زیرین واحد(PE gn) به سوی حاشیه همگن می گردد، موجب بروز میگماتیت و گرانیت آناتکسی نیز می گردد.

این دگرگونی از درجه متوسط تا بسیار بالا در نهایت به بروز گرانیت های آناتکتیکی منجر می شود. و به نظر می رسد در فاز کاتانکایی به وجود آمده باشد. شاهد ذوب آناتکتیکی وجود رستیت ها ی(restite) بسیار غنی از بیوتیت است که به عنوان بقایای غیرقابل ذوب در درون گرانیت های آناتکتیک بجا مانده اند.

در این راستا نیز بافت های دگرگونی گوناگون از جمله بافت های بلاستیک، شیستوز و همچنین ساخت میلونیتی پدیدار شده اند.با برسی این ساخت و بافت، روند اندازه گیری سطوح شیستوزیته و فولیاسیون مجموعه دگرگونی زیر پهنه شماره(۴) از N35W تا N55Wمتغیر است که با جهت NE/NS از یک فاز فشارشی همسوئی دارند.

ب- واحد میکاشیست فلدسپات کرونادار همراه با میان لایه هایی از آمفیبولیت و مرمر نواری(PE a)

این نوع واحد دگرگونه، در پایانه شمال باختری زیر پهنه شماره(۴) و در نزدیکی گرانیت آناتکتیکی اینچه قرار دارد.

این واحد شامل میکاشیست کوارتز- فلدسپات گرونادار با بافت لپیتوبلاستیک تا پورفیروبلاستیک همراه با لایه هایی از آمفیبولیت و مرمرهای نواری است.میزان بین لایه های آمفیبولیتی بطرف گوشه شمال یاختری و در ورقه زمین شناسی مجاور افزایش یافته و لیتولوژی غالب را تشکیل می دهد.

از این واحد گاه فنوبلاست های گرد تا نیمه گرد کوارتز و فلدسپات بوسیله رشته های فیبری شکل میکا و زمینه ای سیلانی با تبلور مجدد در برگرفته شده اند.و در نهایت سنگی را بوجود آورده اند که بی شباهت به بلاستومیلونیت نمی باشد.این سنگ در حقیقت نوعی میلونیت است که در شرایط ایستا تبلور مجدد پیدا کرده است.

این واحد سنگی(PE a) همچنین دربرگیرنده قطعاتی بیگانه و ناهمگون از سنگ اولترامافیک نوع لرزولیت است که به نظر می آید به شیوه تکتونیکی و به صورت ورقه های رانده شده جایگزین شده اند.شیب راندگی ورقه ها به طرف شمال خاور(NE) است.سرپانتینی شدن شدید قطعات اولنرامافیک ناهمگون یاد شده در بالا ناشی از واکنش سیالات است. به هر حال این سیالات، از طریق مرحله پایانی دگرشکلی از خاستگاه های گرمایی تأمین شده اند. مرمرهای نواری همراه کننده واحد(PE a) ، نوعی رخساره دگرگونی – کوارتز- اسمن است که شاید ناشی از اثرات حرارتی گرانیت آناتکتیک اینچه باشد. احتمالا این گرانیت در زمانی بعد از دگرگونی ناحیه ای، شروع به حرکت کرده و بر سر سنگهای تشکیل دهنده واحد PC a به ویژه مرمرهای نواری اثر حرارتی گذارده است.

ویژگیهای ریخت شناسی (مورفولوژیک)

توپوگرافی و شیب ها

برای تحلیل ویژگی های توپوگرافیک از داده های تراز ارتفاعـــــی در نقشه های توپوگرافی مقیاس ۱:۲۵۰۰۰ استفاده شد. برای این منظور ترازهای توپوگرافی با استفاده از روش ها ی تحلیل فضایی GIS به داده های شبکه ای مدل ارتفاع رقوم ی(Digital Elevation Model (DEM تبدیل شد که در نقشه موقعیـت طبیعـی منطقـه نمایش داده شده است. بر این اساس مشخص شد که محدوده مطالعاتی در قلمرو ارتفاعی ۱۲۰۰ تا ۳۰۰۰ متری از سطح دریاهای آزاد واقع شده است. پست ترین قسمت از سمت شمال به جنوب شرق می باشد که بیشتر روستاها از جملـه

روستاهای قره باطلاق، ایلی بلاغ، بهستان و... در این محدوده می باشند. در حالی که مرتفع ترین قسمت در غرب منطقه و در نزدیکی روستا های قزلجه و خضر چوپان و آلمالو می باشد.

همچنین تحلیل پارامتر شیب (Slope) در ۹ کلاس، کمتر از ۲ درصد، بین ۲ تا ۴ درصد، بین ۴ تا ۶ درصد، بین ۶ تا ۱۰ درصد، بین ۱۰ تا ۱۵ درصد، بین ۱۵ تا ۲۰ درصد، بین ۲۰ تا ۳۰ درصد بین ۳۰ تا ۵۰ درصد و ۵۰ تا ۱۰۰ درصد انجام شده و نشان داد که اکثر اراضی سکونتگاهی و نواحی زراعتی منطقه در اراضی با شیب کمتر از ۱۰ درصد واقع شده اند. طبقات با شیب بحرانی بالاتر از ۳۰ درصد هم عموماً در دامنه کوه ها (به ویژه روستاهای علمکندی، سعید کندی، قزلجه، خضر چوپان، وایخر، المالو، گاودل، شهر صنعتی ماهنشان، معدن بگجه باغ و بهستان) واقع شده است . که درنقشه میزان شیب منطقه به واقع مشاهده می باشد.

جدول۴- میزان شیب

میزان شیب	روستاهای واقع شده
۰-۲	-
۲-۴	-
۴-۶	-
۶-۱۰	پیر قشلاق- سهند سفلی- قره گل- اینچه سعید نظام- اورجک- خیرآباد- میانج- لرده شور- خندق لو- پری- ینگجه- رز- لهجبین- مزرعه آغدوز- توزلار- ساری آغل- اوج موسی- قاضی کندی- تازه کند فخرلو- قره داش- چهره تپه- بای گلی- سریک- میرآخور- آق کند- قره تپه- خلج- مزرعه بک آباد- پشتوک- مزرعه تک آغاج- وهران-بک آباد- تک آغاج- ایلی بلاغ- لیلان- برون قشلاق
۱۰-۱۵	-
۱۵-۲۰	-
۲۰-۳۰	سهند علیا- گندی- ارزه خوران- کلیسا- قلعه ارزه خوران- بیانلو- تازه کند داغ مالوداش- خویین- حسن آباد جدید- حسن آباد قدیم- تات قشلاقی- کردی- قلعه جوق- باغچه- چای قشلاقی- تخته یورد- اسدآباد- مادآباد-بیانلو- گونی
۳۰-۵۰	علمکندی- سعید کندی- قزلجه- خضرچوپان- وایخر- المالو- گاودل- شهر صنعتی ماهنشان
۵۰-۱۰۰	معدن بگجه باغ- بهستان

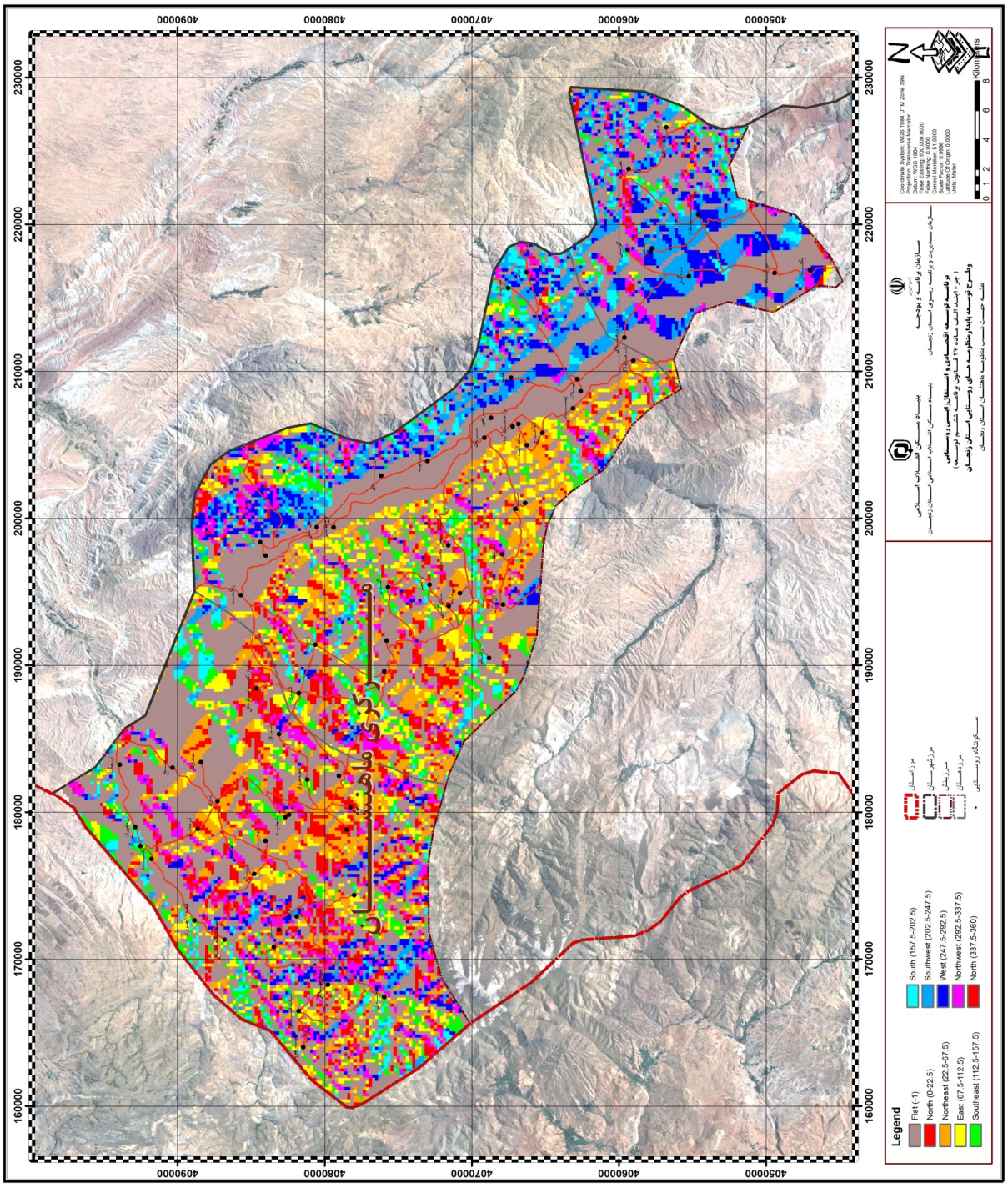
نقشه جهت شیب نیز در ۹ طبقه، هموار، شمال، شمالشرقی، شرق، جنوبشرقی، جنوب، جنوبغربی، غرب و شمالغربی مطابق با ادبیات موجود تهیه شد(مخدوم، ۱۳۸۵: ۱۱۹) و نشان داده شده است بطوریکه اکثر سکونتگاه های منطقه بر روی جهت های شیب های هموار و یا آفتابگیر (شمال شرقی تا جنوب غربی) واقع شده اند.

جدول۵- جهت شیب

میزان شیب	روستاهای واقع شده
هموار	علمکندی- خضرچوپان- چای قشلاقی- قزلجه- معدن بگجه باغ- لهجبین- اورجک- میانج- خندق لو- توزلار- ینگجه- رز- ساری آغل- اوج موسی- گندی- وایخر- شهر صنعتی ماهنشان- مغانلو- برئن قشلاق- امیرآباد- لیلان- قره باطلاق- آلمالو- خلج- مزرعه بک آباد- بیانلو- بهستان- آق کند- پیر قشلاق- چهره تپه- سریک- میرآخور
شمال	خویین- لرده شور- تازه کند داغ مالوداش
شمالشرقی	کلیسا- پری- حسن آباد جدید- بای گلی- اسد اباد- بک آباد- تک آغاج

شرق	تات قشلاقی- بیانلو- باغچه- گاودل
جنوبشرقی	قلعه ارزه خوران- ارزه خوران- قلعه جوق- کردی
جنوب	خیرآباد- مادآباد
جنوبغربی	قره گل
غرب	چتز- اینچه سعید نظام
شمالغربی	قره تپه- گونی- وهران- بکتاش

نقشه ۷- جهت شیب منظومه ماهنشان

- سوانح طبیعی

یکی از عوامل تأثیرگذار بر نظام معیشتی که مطالعه و شناخت آن قبل از اقدام و اجرای هر طرحی لازم و ضروری به نظر می‌رسد، بررسی سوانح طبیعی تأثیرگذار بر طرح می‌باشد که در زیر به بررسی این عوامل می پردازیم:

- زمین لرزه

از آنجا که شتاب زلزله‌ها در ارتباط با فاصله آن ها از گسل می‌باشد، شناسایی گسل‌ها حایز اهمیت می‌باشد. همانگونه که در بندهای قبلی اشاره شده است ،لذا مطابق با نقشه پهنه بندی خطر نسبی زلزله، وضعیت هر کدام از روستاها از حیث خطر پذیری زلزله به قرار جدول ذیل می باشد.

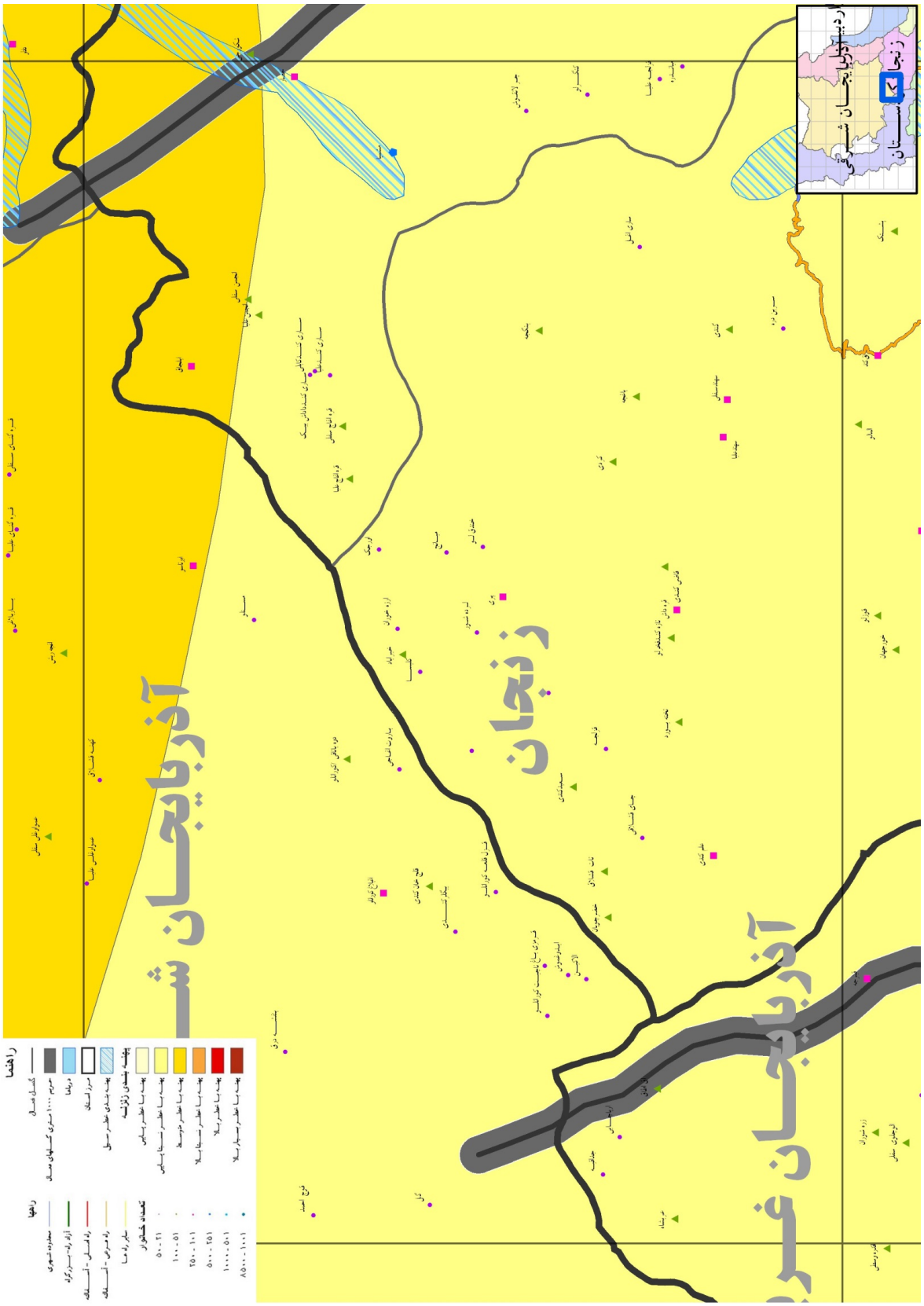
جدول۶- پهنه بندی خطر زلزله

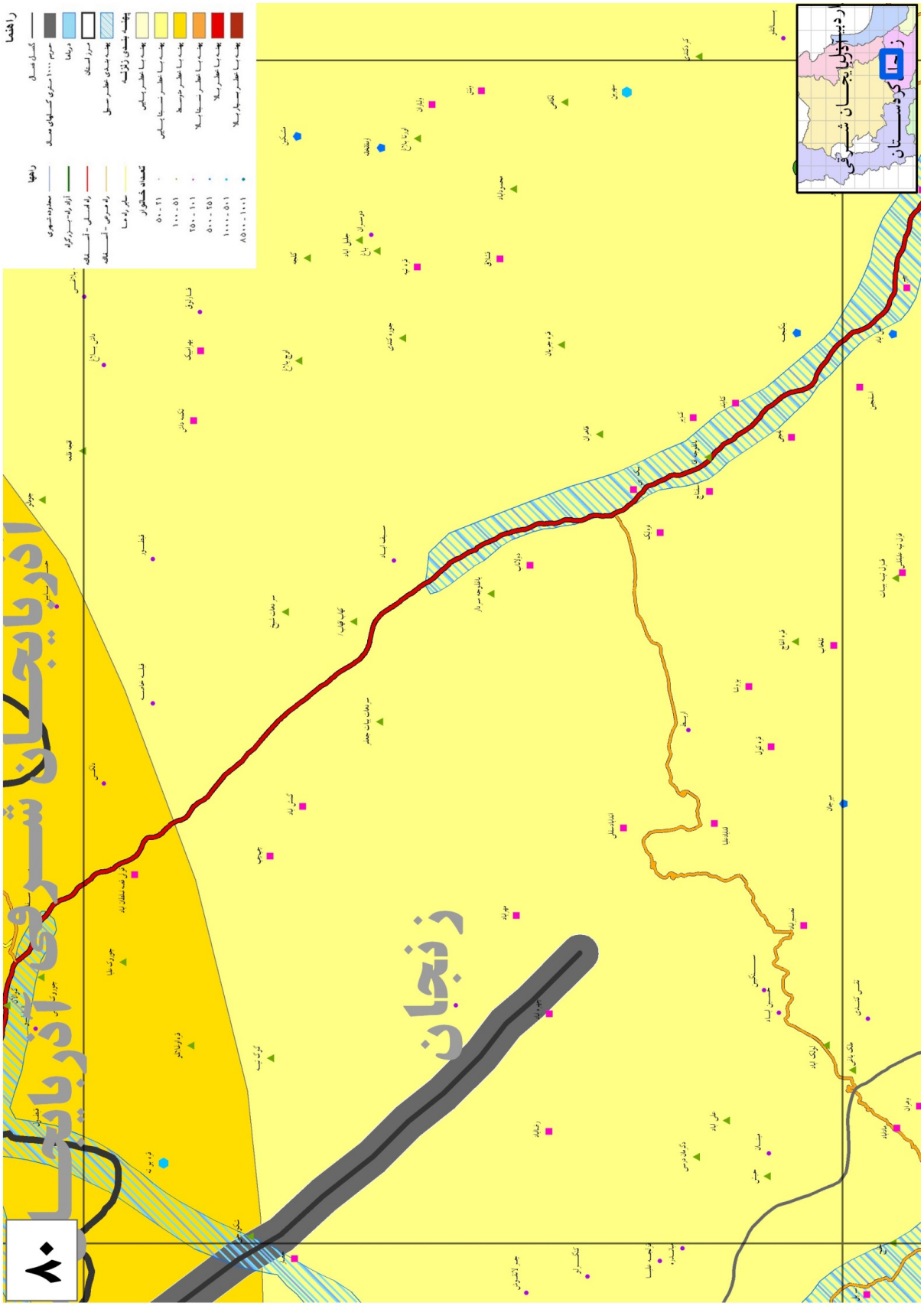
پهنه بندی	روستاهای واقع در پهنه
پهنه خطر نسبی کم	تمام روستاهای بخش مرکزی ماهنشان

بر اساس آمار ارائه شده، در سال ۲۰۱۴ زلزله ایی به قدرت ۲.۵درجه در مقیاس ریشتر در محدوده مورد مطالعه رخ داده است که کانون زلزله های مذکور مطابق با جدول ذیل می باشد.

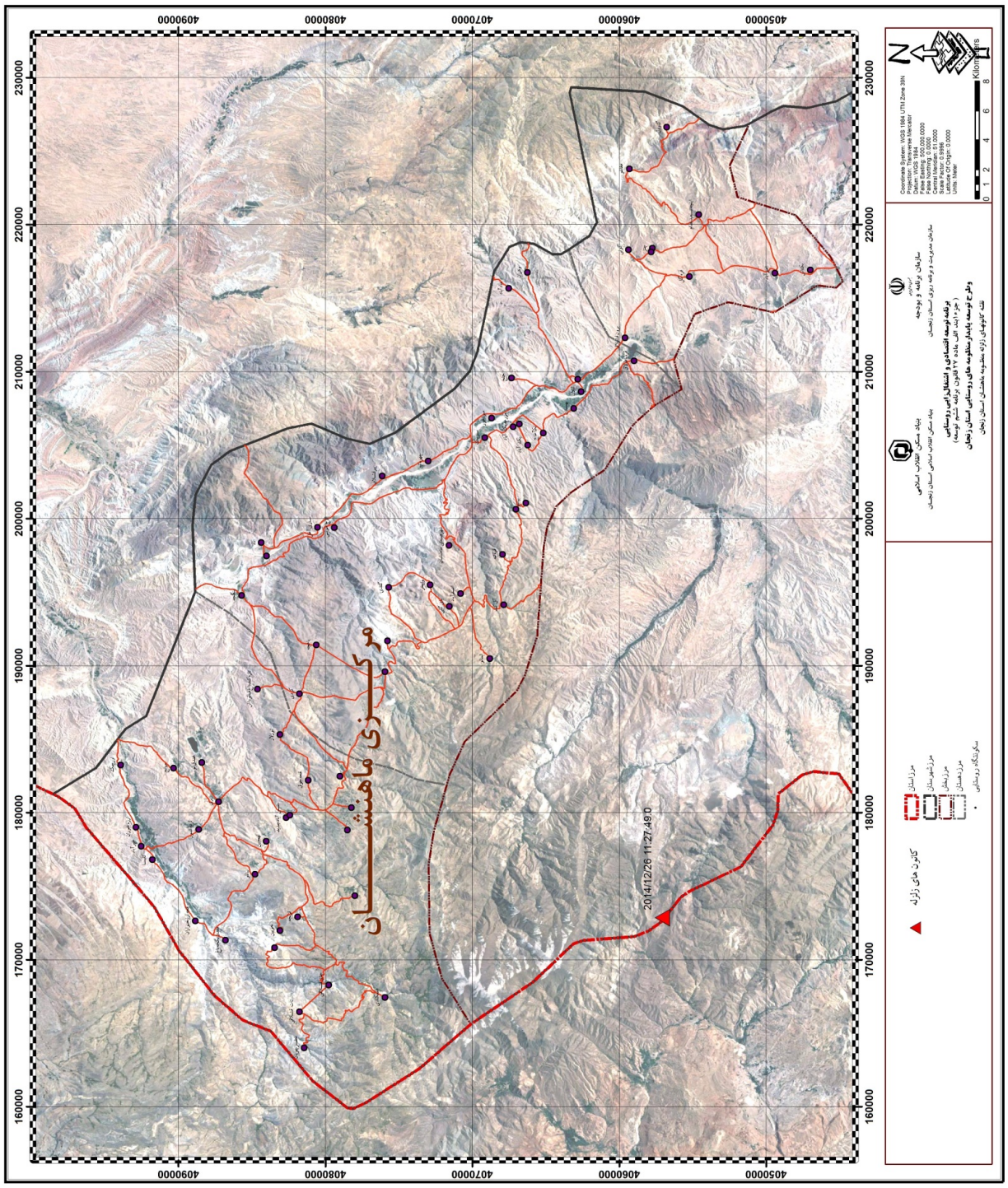
جدول۷- کانون های زلزله

کانون	شدت	روستاهای نزدیک کانون
۲۰۱۴/۱۲/۲۶	۲.۵	-

زنجان
آذربایجان شرقی
آذربایجان غربی
راهنما
راهها
تعداد دهستور

راهنما
راهها
تعداد شاگرد
زنجان
آذربایجان شرقی
کردستان
۸۰

نقشه ۸- کانونهای زلزله منظومه ماهنشان

معادن

شناخت معادن در محدوده مورد مطالعه از حیث توسعه اقتصادی و توجه به منابع تولیدی آن از اهمیت بسزایی برخوردار است، در محدوده مورد مطالعه به لحاظ شرایط توپوگرافیک و لایه های مختلف زمین، عمدتا معادن ساختمانی بوده و سایر معادن نیز در صورت وجود داشتن، غیر فعال می باشند.

جدول۸- معادن محدوده مورد مطالعه

نام معدن	نام بهره بردار	مدت بهره برداری	نوع ماده معدنی	وضعیت معدن		هویت بهره بردار		تعداد پرسنل	موقعیت جغرافیایی معدن	مساحت محدوده معدن	ذخیره معدن		مواد خام صادر شده مناطق روستایی	نوع ماده معدنی
				فعال	غیر فعال	تعاونی	خصوصی				ذخیره قطعی	ذخیره احتمالی		
فلدسپات مغانلو یک	فرهاد موحد	۱۵ سال	فلدسپات	۱			۱	۴	۱۰۲کیلومتری غرب زنجان	۱۱.۰۱	۹۰۰۰۰۰.۰۰	۲۰۰۰۰۰۰.۰۰	خارج استان	فلدسپات
فلدسپات و انتیموان مغانلو ۲	شرکت گسترش معادن وصنایع گوهره	۱۰سال	فلدسپات	۱		۱		۷	ماهنشان روستای مغانلو	۱۲.۷۵	۴۲۵۷۶۳		خارج استان	فلدسپات
		۶ سال	انتیموان								۶۶۰۰		خارج استان	انتیموان
فلدسپات قزلجه	شرکت ت.م. مجتمع اکتشاف زنجان	۵ سال از تاریخ ۱۹/۰۴/۹۷	فلدسپات	۱	۰	۱	۰	۷	۱۶۰کیلومتری غرب زنجان-جاده زنجان ماهنشان-پری قزلجه	۱۶.۰۸	۵۵۰۰۰	۰	خارج استان	فلدسپات
فلدسپات سدیک سهند (۲)	شرکت چشمه سنگ زنجان	۱۰ سال	فلدسپات	۱			۱	۱۱		۵.۹۴	۱۰۰۰۰۰۰.۰۰	۲۸۵۰۰۰۰.۰۰	خارج استان	فلدسپات
فلدسپات قره داش	شرکت ستون های کلیبرسال	۵	فلدسپات پتاسیک	۱			۱	۴	۱۴۵ کیلومتری جنوب زنجان	۲۴.۲۲	۳۰۰۰۰.۰۰		خارج استان	فلدسپات پتاسیک
خاک صنعتی قره ذاکر	شرکت تعاونی ایران توپاز	۱۵	خاک صنعتی	۱				۴	۱۲۶کیلومتری غرب زنجان	۶.۶۳	۲۷۷۵۰۰.۰۰		خارج استان	خاک صنعتی
خاک صنعتی میر آخور	ش ت م ایران توپاز	۱۰ سال	خاک صنعتی	۱	۰	۱	۰	۴	۱۰۵کیلومتری شمال غرب زنجان	۸.۷۶	۳۸۹۷۳۵.۰۰		خارج استان	خاک صنعتی
خاک صنعتی سیاه خانه	ش ت کانسار افرائ	۱۰سال	خاک صنعتی	۱	۰	۱	۰	۹	۱۱۰کیلوکتری جنوب غرب زنجان	۵.۹۶	۴۰۰۰۰۰.۰۰	۵۰۰۰۰۰.۰۰	خارج استان	خاک صنعتی
خاک صنعتی خلج	علی ایده لویی	۱۰	خاک صنعتی بنتونیتی	۱			۱	۴	۱۰۵کیلومتری جنوب شرق ماهنشان	۳.۵	۱۷۰۰۰۰	۳۵۰۰۰۰	خارج استان	خاک صنعتی بنتونیتی
خاک صنعتی کلتکه	ش م سنگ ولیعصر	۱۰ سال	خاک صنعتی	۱	۰	۰	۱	۶	۶۵کیلومتری جنوب غرب زنجان	۶.۰۰	۳۰۰۰۰۰.۰۰		خارج استان	خاک صنعتی
خاک صنعتی دمیرلو	خانم سیده فاطمه حسینی	۱۰	خاک صنعتی	۱			۱	۵	۶۳کیلومتری غرب زنجان	۶.۵۵	۲۰۰۰۰۰	۷۰۰۰۰۰	خارج استان	خاک صنعتی
خاک صنعتی آقبلاغ سردار	شرکت گسترش صنایع و معادن گوهره	۱۰	حاک صنعتی	۱			۱	۵	۱۲۴ کیلومتری جنوب غرب زنجان	۱.۰۱	۲۹۵۲۰۰		خارج استان	حاک صنعتی

نام معدن	نام بهره بردار	مدت بهره برداری	نوع ماده معدنی	وضعیت معدن		هویت بهره بردار		تعداد پرسنل	موقعیت جغرافیایی معدن	مساحت محدوده معدن	ذخیره معدن		مواد خام صادر شده مناطق روستایی	نوع ماده معدنی
				فعال	غیر فعال	تعاونی	خصوصی				ذخیره قطعی	ذخیره احتمالی		
خاک صنعتی ماهنشان			خاک صنعتی	۰	۱			۰		۲.۰۰	۳۵۰۰۰۰.۰۰		خارج استان	خاک صنعتی
خاک صنعتی قلعه جوق سیاه منصور	سعید آقاخانی	۱۰ سال	خاک صنعتی	۰	۱	۰	۰	۴	۱۳۰ کیلومتری غرب زنجان	۸.۴۲	۴۲۰۰۰۰.۰۰		خارج استان	خاک صنعتی
خاک صنعتی گونای	آقای عباس تیموری	۱۰ سال	خاک صنعتی	۱	۰	۰	۱	۳	۹۰ کیلومتری غرب زنجان	۴.۹۱	۵۰۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰۰	خارج استان	خاک صنعتی
خاک صنعتی سهند سفلی(۱)	ش آسیا کانی آرا	۱۰ سال	خاک صنعتی	۱	۰	۰	۱	۳	ماهنشان -روستای سهند-فاصله تاماهنشان ۱۵ کیلومتر	۶.۱۵	۱۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	خارج استان	خاک صنعتی
تالک شیست ماهنشان	سلب صلاحیت		تالک شیست	۰	۱	۰	۰	۰	۱۱۰کیلومتری جنوب غرب زنجان	۷	۱۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	خارج استان	تالک شیست
سولفات منیزیم میانج	شرکت کان بر کار	۴	سولفات منیزیم	۱			۱	۶	۱۵۵کیلومتری غرب زنجان	۲.۰۰	۶۳۰۰۰.۰۰		خارج استان	سولفات منیزیم
گچ سونتو			گچ	۰	۱				۸۴کیلومتریجنوب غرب زنجان	۱.۱۷	۱۰۰۰۰۰۰.۰۰	۳۰۰۰۰۰۰.۰۰	داخل استان	گچ
گچ ایلن	مسیحا رضایی	۱۰ سال	گچ	۱	۰	۰	۱	۲	۸۰کیلومتری شمال غرب زنجان	۱.۶۰	۴۲۰۰۰۰.۰۰		داخل استان	گچ
گچ دوزکند	میکائیل محمدی	۱۰سال	گچ	۱	۰	۰	۱	۳	۷۰ کیلومتری جنوب غرب زنجان	۰.۷۵		۲۴۰۰۰۰.۰۰	داخل استان	گچ
گچ ینگجه	رحیم کریمی	۱۰	گچ	۱			۱	۴	۱۱۵ کیلومتری شمال غرب زنجان	۲.۵۴۳	۵۰۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰	داخل استان	گچ
آهک قلعه جوق سیاه منصور			آهک	۰	۱			۰	۷۶ کیلومتری شمال غرب زنجان	۵.۲۵		۲۰۰۰۰۰۰۰.۰۰	داخل استان	آهک
کپز یک	صادق رادکیا	۱۰	تراورتن	۱			۱	۶	۱۰۳کیلومتری غرب زنجان	۱.۲۵	۱۰۰۰۰۰.۰۰	۲۰۰۰۰۰.۰۰	داخل استان و خارج استان	تراورتن
تراورتن کپز دو	محمود توکلی	۱۰	تراورتن	۱			۱	۱۵	۹۵ کیلومتری جنوب غرب زنجان	۱.۲۲	۳۳۰۰۰۰	۶۵۰۰۰۰	داخل استان و خارج استان	تراورتن
تراورتن کپز۳	خانم فاطمه بنی اسد	۸ سال	تراورتن	۱	۰	۰	۱	۸	۱۱۲ کیلومتری جنوب غرب زنجان	۱.۲۷	۸۰۰۰۰.۰۰	۱۵۰۰۰۰.۰۰	داخل استان و خارج استان	تراورتن

نام معدن	نام بهره بردار	مدت بهره برداری	نوع ماده معدنی	وضعیت معدن		هویت بهره بردار		تعداد پرسنل	موقعیت جغرافیایی معدن	مساحت محدوده معدن	ذخیره معدن		مواد خام صادر شده مناطق روستایی	نوع ماده معدنی
				فعال	غیر فعال	تعاونی	خصوصی				ذخیره قطعی	ذخیره احتمالی		
تراورتن میانج دندی	علی جمالی فلاح	۱۰ سال	تراورتن	۱	۰	۰	۱	۲	روستای میانج	۱.۱۰۲	۲۰۰۰۰۰	۰.۲۵	داخل استان و خارج استان	تراورتن
تراورتن سرب وروی انگوران	شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران	۱۰	تراورتن	۱	۰	۱	۰	۱۸	۱۲۵کیلومتری جنوب غرب زنجان		۱۴۱۸۲۰۰۰		داخل استان و خارج استان	تراورتن
مرمریت سهند			مرمریت	۰	۱						۳۷۵۰۰۰.۰۰		خارج استان	مرمریت
سنگ چینی آلمالو۱			چینی	۰	۱				۱۳۴ کیلومتری غرب زنجان		۷۰۰۰۰۰.۰۰	۳۴۶۰۰۰۰.۰۰	داخل استان و خارج استان	سنگ چینی
سنگ چینی آلمالو۲			چینی	۰	۱				۱۴۳کیلومتری غرب زنجان (جاده زنجان - ماهنشان روستای آلمالو	۰.۲۰	۳۵۰۰۰.۰۰		داخل استان و خارج استان	سنگ چینی
سنگ چینی سهند علیا			چینی	۰	۱							۱۸۵۰۰۰۰.۰۰	داخل استان و خارج استان	سنگ چینی
سنگ چینی تخته یورد			چینی	۰	۱				۱۴۱ کیلومتری غرب زنجان	۲.۰۰	۱۸۶۰۰۰.۰۰		داخل استان و خارج استان	سنگ چینی
نمک دوزکند	قلی مقدم شیبانی	۱۵ سال	نمک	۱	۰	۰	۱	۵	۶۵کیلومتری جنوبغرب زنجان	۲.۸۵		۹۰۰۰۰۰.۰۰	داخل استان و خارج استان	نمک
نمک سیدلر	ش ت م سفید نمک زنجان	۱۰سال	نمک	۱	۰	۱	۰	۶	۱۲۶کیلومتری شمالغرب زنجان	۵.۰۰	۸۷۶۸۱۲.۰۰		داخل استان و خارج استان	نمک
نمک ینگجه		۶ سال	نمک	۱	۰	۰	۱	۲	۱۲۵ کیلومتری غرب زنجان		۳۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	داخل استان و خارج استان	نمک
معدن بر قره گل	شرکت معدنی دماوند	۸	بر	۱			۱	۵	زنجان - ماهنشان - روستای قره گل	۶.۸۹	۱۰۸۵۱		خارج استان	بر
بر اینچه			بر	۰	۱			۰	۸۷ کیلومتری جنوب غرب زنجان جاده دنی ماهنشان	۲.۲۲	۲۵۰۰.۰۰		خارج استان	بر
بر اورجک			بر	۰	۱			۰			۱۵۳۳.۰۰	۲۰۰۰.۰۰	خارج استان	بر

نام معدن	نام بهره بردار	مدت بهره برداری	نوع ماده معدنی	وضعیت معدن		هویت بهره بردار		تعداد پرسنل	موقعیت جغرافیایی معدن	مساحت محدوده معدن	ذخیره معدن		مواد خام صادر شده مناطق روستایی	نوع ماده معدنی
				فعال	غیر فعال	تعاونی	خصوصی				ذخیره قطعی	ذخیره احتمالی		
پرلیت قیزلار گنبدی	ش عمران مومان چابهار	۱۰	پرلیت	۱	۰	۰	۱	۹	۱۱۰کیلومتری غرب زنجان	۱.۶۰	۴۷۴۰۰۰.۰۰	۵۰۰۰۰۰۰.۰۰	داخل استان	پرلیت
سنگ لاشه و مالون قرایی	سلب صلاحیت		سنگ لاشه	۰	۱	۰	۰	۰			۵۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	داخل استان	سنگ لاشه
شن و ماسه کوهی ابراهیم اباد	اقای نصراله دوقانلو	۱۰	شن و ماسه کوهی	۱			۱	۴	۸۰ کیلومتری جاده دندی	۰.۵	۱۵۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰۰	داخل استان	شن و ماسه کوهی
آهن علم کندی	شرکت جهان نمو	۱۵ سال	آهن	۱	۰	۰	۱	۷		۵.۶	۴۵۰,۰۰۰.۰	۸۰۰,۰۰۰.۰	داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور	آهن
آهن و منگنز حلب دندی	محمد جعفر اکبری	۱۰ سال	آهن و منگنز	۱	۰	۰	۱	۲۱	۱۴۰ کیلومتری جنوب غرب زنجان	۱۰.۴	۴۸۰,۰۰۰.۰	۶۵۰,۰۰۰.۰	داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور	آهن و منگنز
آهن قوزیجاق	خلیل عباسی	۵ سال	۲۰٪ مگنتیت - ۸۰٪ هماتیت	۱	۰	۰	۱	۶	۱۳۰ کیلومتری جنوب غرب زنجان	۱۳.۱	۷۰,۰۰۰.۰	۲۰۰,۰۰۰.۰	داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور	۲۰٪ مگنتیت - ۸۰٪ هماتیت
آهن علم کندی دو	احمد نجفلو	۱۰	آهن هماتیتی	۱			۱	۸	۱۵۵ کیلومتری شمال غربی زنجان	۲۹.۵	۲۰۰,۰۰۰.۰	۵۰۰,۰۰۰.۰	داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور	آهن هماتیتی
اهن توپاخلو دو	سیمین زر خانی	۵	اهن هماتیتی	۱			۱	۵	زنجان - گلشهر کاظمیه - فاز ۴ - نبش خیابان شرافت ، قطعه ۴۸۰۰	۱۷.۱۷	۱۰۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور	اهن هماتیتی
آهن غرب میانج	شرکت بازرگانی و معدنی افتخار الماس کویر	۱۰	آهن مگنتیتی	۱			۱	۵	روستای میانج	۱.۴	۷۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور	آهن مگنتیتی
سرب و روی انگوران	ش تهیه وتولید موادمعدنی ایران	۱۵ سال	سرب وروی	۱	۰	۰	۰	۵۳۱	۱۲۵کیلومتری جنوب غرب زنجان	۲۲.۰۹	۱۰۰۰۰۰۰۰.۰۰		داخل استان و خارج استان	سرب وروی
سرب و روی ساری آغل	ش کانی کاران اتحاد ماهنشان	۱۰	سرب وروی	۱	۰		۱	۹	۱۱۰کیلومتری غرب زنجان	۳.۹۷	۳۵۰۰۰۰.۰۰	۷۰۰۰۰۰.۰۰	داخل استان و خارج استان	سرب وروی

نام معدن	نام بهره بردار	مدت بهره برداری	نوع ماده معدنی	وضعیت معدن		هویت بهره بردار		تعداد پرسنل	موقعیت جغرافیایی معدن	مساحت محدوده معدن	ذخیره معدن		مواد خام صادر شده مناطق روستایی	نوع ماده معدنی
				فعال	غیر فعال	تعاونی	خصوصی				ذخیره قطعی	ذخیره احتمالی		
سرب و روی علم کندی	شرکت کالسمین	۱۰	سرب و روی	۱			۱	۸	۲۰۸کیلومتری غرب زنجان	۱۱.۲۵	۱۷۳۰۰۰		داخل استان و خارج استان	سرب و روی
مس بایچه باغ	سلب صلاحیت		مس	۰	۱	۰		۰	۱۴۵کیلومتری غرب زنجان	۳۵.۶۰	۱۱۷۰۰.۰۰		داخل استان و خارج استان	مس
مس و سرب قزلجه	شرکت سیمین معدن قزلجا	۱۰ سال	سرب	۱	۰	۰	۱	۶	۷۰ کیلومتری جنوب غرب زنجان	۳۸.۰۴	۱۰۰۰۰۰.۰۰	۲۵۰۰۰۰.۰۰	داخل استان و خارج استان	سرب
			مس										داخل استان و خارج استان	مس
طلای توزلار	صنعتی و معدنی توزلار	۱۰	طلا	۱			۱	۹	ماهنشان - پری - روستای توزلار	۱۳.۱۸	۹۰۰۰۰۰.۰۰	۱۸۰۰۰۰۰.۰۰	داخل استان	طلا
سرب و مس چهر آباد	جدید الصدور	۱۰	سرب	۱			۱	۶	زنجان - ماهنشان - روستای چهر اباد	۲۴.۶۰	۳۲۰۰۰.۰۰	۵۰۰۰۰.۰۰	داخل استان و خارج استان	سرب
			مس								۳۲۰۰۰.۰۰	۵۰۰۰۰.۰۰	داخل استان و خارج استان	مس
منیزیت حسن آباد	سلب صلاحیت		منیزیت	۰	۱				۱۳۰کیلومتری غرب زنجان (جاده زنجان - ماهنشان-روستای پری)	۹.۰۰	۱۵۰۰۰.۰۰	۲۸۰۰۰.۰۰	خارج استان	منیزیت

جدول۹- معادن شن و ماسه

شهرستان	واحد	نام بهره بردار	شماره تماس	فعالیت واحد	وضعیت معدن			وضعیت واحد					آدرس کارگاه
					نوع مجوز معدن	نوع معدن	محل برداشت	نوع مجوز واحد	شماره مجوز	تاریخ مجوز	ظرفیت سالانه		
ماهنشان	شتاب	سید جعفرموسوی	۹۱۲۳۴۲۴۵۱۲	فعال	-	رودخانه ای	میرآخور	پروانه بهره برداری	۱۱۸/۱۷۵۸۴	۸۹/۱۰/۰۹	۱۰۰۰۰۰		ماهنشان - کیلومتر۲ - میرآخور
ماهنشان	ماهدشت	شهرت بابایی - معرفت بابایی	۹۱۲۳۴۲۶۰۹۹	فعال	-	رودخانه ای	میر آخور	جواز تاسیس	۱۱۸/۴۷۴۲	۹۲/۰۲/۲۱	۱۰۰		ماهنشان - کیلومتر۲ - میرآخور
ماهنشان	نگین آسفالت ماهنشان	سید داود موسوی	۹۱۲۷۴۰۵۸۵۴	فعال	-	رودخانه ای		پروانه بهره برداری	۱۱۸/۲۹۶۶۷	۹۴/۱۲/۰۱	۱۰۰۰۰۰		کیلومتر۷۰ جاده ماهنشان نیک پی-ابراهیم آباد
ماهنشان	کارخانه آسفالت ماهان راه رضا	ایرانی- عجملو	۹۱۴۱۵۲۵۱۸۷	فعال	-	رودخانه ای	رودخانه شورچای	جواز تاسیس	۱۱۸/۲۳۲۸۰	۹۴/۰۹/۱۵			کیلومتر۷۵ جاده ماهنشان نیک پی-ابراهیم آباد

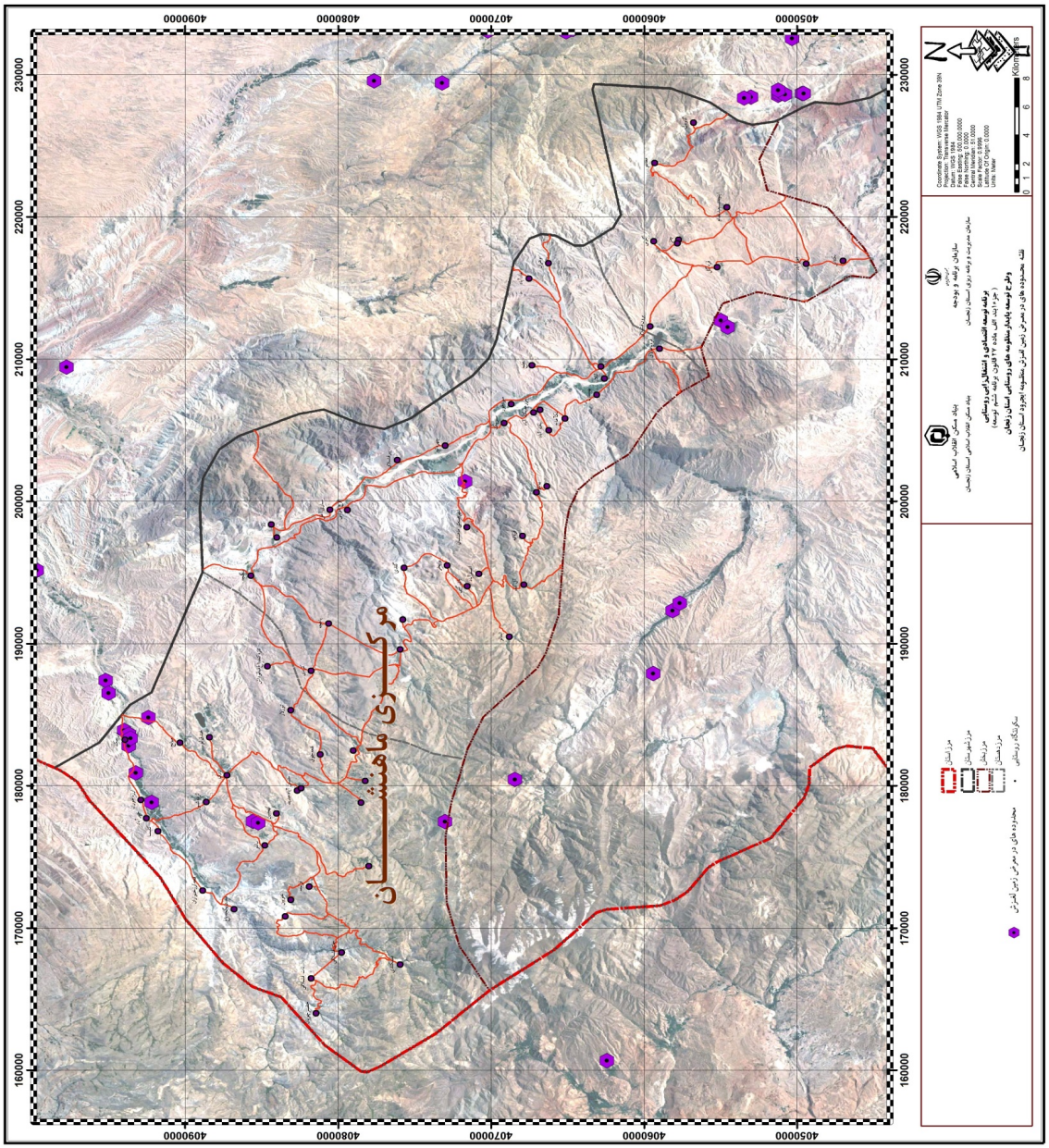
زمین لغزش

زمین‌لغزش یا رانش زمین یا زمین‌لغزه به حرکت لایه‌های رسوبی غیر متراکم و متراکمی بر روی سطح شیب‌دار که ناپایدار شده‌اند حال به دلایل متفاوت مانند زمین لرزه یا راه‌سازی به سمت پایین را گویند. عامل حرکت توده رسوبی، نیروی جاذبه، زلزله، جاده‌سازی، باران یا فشار منفذی سیالات، سبک سازی پایین دست توده و بسیاری عوامل دیگر است. حرکت نزولی در رانش زمین ممکن است بسیار کند رخ دهد (تنها چند میلی‌متر در سال) یا با سرعت بسیار بروز کند و تأثیرات مصیبت باری به جای بگذارد.

جدول۱۰- نقاط واقع در معرض زمین لغزش

پهنه بندی	روستاهای واقع شده در معرض زمین لغزش
نقاط واقع در معرض زمین لغزش	اورجک- ارزه خوران

نقشه ۹- محدوده های در معرض زمین لغزش منظومه ماهنشان

جدول۱۱- سوانح رخداده در سطح منطقه

تاریخ وقوع	نوع بلایا	محل وقوع	مبلغ خسارات به میلیون ریال
۸۱/۵/۱	تگرگ وسیل	عوج موسی- مرکزی – ساری اغل	۷۰۰
۸۳/۴/۱۹	سیل و طوفان و تگرگ	سطح شهرستان	۳۲۳۸۲
۸۸/۳/۱۷	سیل و تگرگ	میانج ، اورجک، قاضی کندی، ارزه خوران	۸۰
۸۸/۳/۲۸	سیل و تگرگ	سطح شهرستان	۶۶۴۴
۸۸/۱۰/۱۴	طوفان	سطح شهرستان	۲۴۰
۸۸/۴/۳	سیل و طوفان و تگرگ	سطح شهرستان	۱۱۶۴
۸۸/۱۰/۱۴	طوفان	سطح شهرستان	۲۴۰
۸۸/۱۰/۱۴	طوفان	سطح شهرستان	۲۱۰
۸۹/۱۱/۱	یخ زدگی	سطح شهرستان	۲۰۰
۸۸/۱۲/۲۵	طوفان	سطح شهرستان	۱۸۰
۹۰/۳/۱۹	تگرگ وسیل	سطح شهرستان	۷۰۰۰۰
۹۱/۵/۱و۹۱/۴/۳۱ - ۹۱/۴/۶	سیل	سطح شهرستان	۱۷۲۰۵۷
۹۱/۵/۱	سیل	دهستان اوریاد(علم کندی، خضر چوپان)	۱۶۱۶۶
۹۱/۵/۱۲	سیل	علم کندی، ایلی بلاغ(بخش مرکزی)	۱۱۷۸۸۰
۹۱/۴/۱۶و ۹۱/۴/۳۱	سیل	بخش مرکزی و انگوران	۷۱۵۰
۹۱/۶/۲۰	سیل	ینگجه سینار	۱۲۸۶۰
۹۱/۶/۲۱	سیل	کردی، خندقلو، قلعه ارزه خوران	۱۰۶۰۲
۹۱/۸/۲۳	سیل	سطح شهرستان	۱۲۲۰۱
۹۱/۱۰/۱	سیل	سطح شهرستان	۱۳۲۰۱
۹۱/۱/۱۶	سیل	سطح شهرستان	۷۴۰
پاییز و زمستان۹۱	سیل	سطح شهرستان	۲۱۴۲۴
۹۱/۶/۲۲	سیل	کردی، پری، ینگجه سینار، باغچه	۲۵۹۰
۹۲/۲/۳۱	سیل	سطح شهرستان	۳۰۰
۹۳/۴/۱۳-۹۳/۴/۱۴	سیل	سطح شهرستان	۲۲۰۰
-۹۲/۳/۸۹۲/۳/۳۹۲/۳/۱-	سیل	سطح شهرستان	۱۴۵۰
اردیبهشت۹۲	سرمازدگی	سطح شهرستان	۱۱۹۳۳۷
۳۱۹۲/۳/۲۳-۹۲/۳/	سیل و تگرگ	سطح شهرستان	۲۱۲۶۳
شهریور ۹۲	آتش سوزی مراتع	سطح شهرستان	۲۰۰

تاریخ وقوع	نوع بلایا	محل وقوع	مبلغ خسارات به میلیون ریال
۹۲/۱۲/۲۱	سیل و طوفان و تگرگ	سطح شهرستان	۱۵۱۵۰
۹۳/۲/۲۱	سیل	سطح شهرستان	۲۱۳۹
۹۳/۴/۱۴-۹۳/۴/۱۳	سیل	سطح شهرستان	۷۰۴۳۰
۹۳/۶/۶	سیل	سطح شهرستان	۵۵
۹۲/۲/۲۳-۹۲/۲/۲۴-۹۲/۲/۳۰	سیل و طوفان	سطح شهرستان	۲۸۰۰
۹۴/۱/۲۳- ۹۴/۱/۲۴	سیل	سطح شهرستان	۹۶۴۸۰
۹۴/۶/۱۰	سیل و تگرگ	سطح شهرستان	۴۹۱۲۲
۹۴/۷/۱۶- ۹۴/۷/۱۷-۹۴/۷/۲۶	سیل	سطح شهرستان	۱۰۰۳۸
اردیبهشت۹۴	سیل و تگرگ	سطح شهرستان	۱۲۷۳۹۴
۹۵/۱/۸	سیل و طوفان	سطح شهرستان	۶۹۳
۹۴/۶/۱۰	سیل	سطح شهرستان	۳۳۸۳
۸۹/۱۲/۲۷-۹۵/۱/۴	سرمازدگی و سیل	سطح شهرستان	۲۳۱۳۰۰
۹۵/۳/۳۱-۹۵/۳/۲۹	سیل	گونی	۱۳۵۹
اردیبشهت و خرداد ۹۵	تگرگ و بارندگی شدید	سطح شهرستان	۳۲۳۵
۹۵/۴/۳ - ۹۵/۴/۱	سیل	سطح شهرستان	۷۰۰۹
۹۵/۱۱/۲۸و ۹۵/۱۲/۵	یخبندان و کولاک	سطح شهرستان	
۹۶/۴/۱۵	آتش سوزی مراتع	سطح شهرستان	
۹۶/۷/۲۵	سرمازدگی	سطح شهرستان	
درطول سال۹۶	موریانه	سطح شهرستان	
پاییز ۹۶	سیل	سطح شهرستان	
۹۶/۹/۱۵	آتش سوزی باغات	سطح شهرستان	
۹۵/۴/۱۹	سیل	خلج- میرآخور- قزلجه- پری- قلعه ارزه خوران-تک آغاج	
۹۵/۴/۳	سیل	خلج - ماد آباد	
۹۵/۴/۱۸	سیل	خلج جدید- خلج قدیم- ساری آغل- میرآخور- سریک- پشتک- تک آغاج	
۹۵/۴/۱۹	بارندگی شدید	سریک- میرآخور- خلج	
۹۵/۳/۲۹	سیل	روستاهای بخش مرکزی -گونی	

تاریخ وقوع	نوع بلایا	محل وقوع	مبلغ خسارات به میلیون ریال
۹۵/۳/۳۱	سیل	خلج جدید- خلج قدیم- برون قشلاق- قره باتلاق- رز- ساری اغل- مادآباد- اورجک- چتز- قره گل- ارزه خوران	
۹۶/۱۱/۳۰	سیل	کردی- خندقلو	
۹۶/۲/۸۱۹۶/۲/ -۹۶/۲/۸۱۹۶/۲/ ۰	تگرگ	ماهنشان- ساری آغل- ینگجه سینار- خضر چوپان- دندی- زمایین	
۹۶/۲/۹	سیل	ساری آغل- کردی- باغچه- سهندعلیا- سهند سفلی	
۹۶/۲/۱۱	سیل	بخش مرکزی	
۹۶/۲/۱۰	سیل	ینگجه سینار	
۹۶/۱/۲۷	سیل	پری - خندقلو- سهند سفلی- علم کندی	
۹۶/۱/۱۴	برف و افت دما	روستا های سطح شهرستان	
بهمن و اسفند ۹۵	برف و یخبندان	راههای اصلی و فرعی	
۹۷/۲/۲۳	سیل	مرکزی(ینگجه- کردی و باغچه-خلج- پری- قره باتلاق- ماد آباد)	۹۶۵۰
۹۷/۳/۱۵	سیل	وهران- ایلی بلاغ- کردی - باغچه-گونی	۵۷۰۰
۹۷/۳/۹	سیل	آقکند- سریک	۳۷۶۰
۹۷/۳/۳	سیل	سهند سفلی- بیانلو- سهند سفلی و علیا- آلمالو- آقکند- خندقلو- مغانلوی قره گل- پری- گندی- بهستان	۷۸۸۰
۹و۹۷/۳/۸	سیل	گندی - سهند سفلی - میرآخور مرکزی	۷۹۷۲
۹۷/۲/۸	تگرگ و سیل	ماد آباد- ایلی بلاغ- برونقشلاق- قره گل	
-۹۷/۲/۲۷۲۶۹۷/۲/	سرمازدگی- تگرگ و سیل	اوریاد- ساری	
۹۷/۱/۲۹ و ۹۷/۱/۳۰	سرمازدگی- تگرگ و سیل	دهستان اوریاد	
۹۷/۲/۱۴و۹۷/۲/۱۶	سیل	پری	

تاریخ وقوع	نوع بلایا	محل وقوع	مبلغ خسارات به میلیون ریال
۹۷/۱/۲۵	بارندگی	کلیسا	
۹۷/۲/۱۴	سیل	قره باتلاق - بهستان- ماد آباد	
۹۷/۲/۸	سیل	ینگجه سینار- وهران- قره باتلاق- خیرآباد- ارزه خوران- ماد آباد	
۹۷/۱/۲۸ -۹۷/۱/۲۶	سرمازدگی- تگرگ و سیل	دهستان اوریاد- ساری آغل	

وضعیت خاک

مطابق با نقشه طبقه بندی خاکهای منطقه، اراضی منطقه در کلاسهای II و IV واقع شده اند.

ویژگی های هر یک از کلاس ها عبارتند از:

- اراضی کلاس I: اراضی قابل کشت از نظر آبیاری و بدون محدودیت
- اراضی کلاس II: اراضی قابل کشت جهت زراعت آبی با محدودیت کم
- اراضی کلاس III: اراضی نسبتاً قابل کشت از نظر آبیاری با محدودیت نسبتاً زیاد
- اراضی کلاس IV : اراضی با قابلیت کشت محدود که برای زراعت های آبی دارای محدودیت زیادی بوده و فقط در شرایط خاص و جهت کشت نباتات به خصوص قابل استفاده است.
- اراضی کلاس V: قابلیت کشت این نوع اراضی در حال حاضر مشخص شده و برای هر نوع زراعت آبی محدودیت های زیادی داشته و احتیاج به مطالعات بیشتری دارد.
- اراضی کلاس VI: این اراضی محدودیت های زیادی دارد و برای هر نوع زراعت آبی غیرقابل استفاده می باشد.

به استثنای اراضی کلاس I که هیچ گونه محدودیت قابل ملاحظه ای ندارد بقیه کلاسها برحسب نوع محدودیتی که دارند به چند تحت کلاس تقسیم می شوند که علائم به شرح زیر است.

A : معرف محدودیت های شوری و قلیائی می باشد.

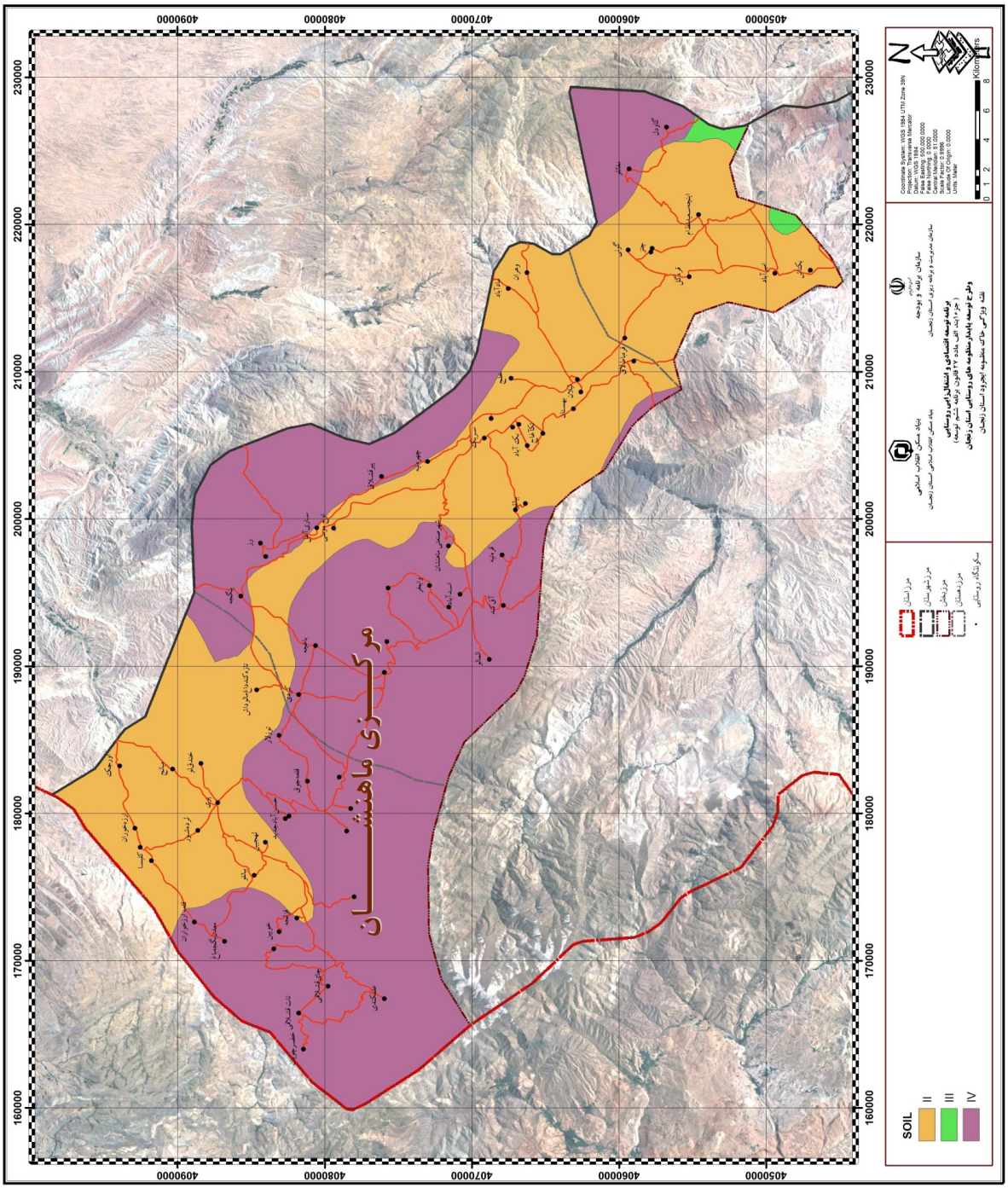
S : معرف محدودیت های خاک از قبیل قابلیت نفوذ، بافت خاک سطحی ، میزان سنگریزه در خاک سطحی و زیرین و عمق موثر می باشد.

T : محدودیت های شیب، پستی و بلندی و فرسایش را مشخص می کند.

W : محدودیت های مربوط به زهکشی، سیل گیری و سطح آب زیرزمینی را نشان می دهد.

جدول۱۲- وضعیت خاک منطقه

کلاس	روستاهای واقع شده در کلاس
II	قره گل- اینچه سعید نظام- اورجک- ارزه خوران- خیرآباد- کلیسا- میانج- لرده شور- خندق لو- پری- بیانلو- تازه کند داغ مالوداش- لهجبین- قزلجه- ساری آغل- اوج موسی- چهره تپه- سریک- میرآخور- ماداباد- خلج- مزرعه بک آباد- پشتوک- مزرعه تک آغاج- وهران- بیانلو- بک آباد- تک آغاج- بهستان- ایلی بلاغ- لیلان- برون قشلاق- گونی- قره باطلاق- چتز- امیرآباد- بکتاش
IV	پیر قشلاق- سهند علیا- سهند سفلی- علمکندی- گندی- قلعه ارزه خوران- معدن بگجه باغ- ینگجه- رز- مزرعه آغدوز- سعید کندی- توزلار- خویین- حسن آباد جدید- حسن آباد قدیم- تات قشلاقی- کردی- خضر چوپان- قلعه جوق- باغچه- چای قشلاقی- قاضی کندی- تازه کند فخرلو- قره داش- تخته یورد- وایخر- بای گلی- اسدآباد- آلمالو- آق کند- قره تپه- مغانلو- گاودل- شهر صنعتی ماهنشان

مرکزی ماهنشان
SOIL
II
III
IV
N
Kilometers
0 1 2 4 6 8
سازمان برنامه و بودجه
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان زنجان
برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی
(جزء ۱-ب، الف ماده ۲۷ قانون برنامه ششم توسعه)
طرح توسعه پایدار منطقه های روستایی استان زنجان
نقشه ویژگی خاک منطقه: ایجرود استان زنجان

ویژگی فرسایش خاک منطقه

فرسایش عبارت است از فرآیندی که طی آن ذرات خاک از بستر اصلی خود جدا و به کمک یک عامل یا چند عامل انتقال دهنده به مکانی دیگر حمل می شوند. به طور مختصر این فرآیند در قالب سه مرحله زیر می باشد.

الف) مرحله جدا شدن ذرات یا مرحله برداشت

ب) مرحله حمل یا انتقال

ج) مرحله رسوبگذاری

با کاهش شیب رودخانه یا کاهش سرعت باد و یا وجود موانع طبیعی و مصنوعی در مسیرجریان از نیروی خالص کاسته شده و مواد محموله به ترتیب دانه بندی از درشت به ریز رسوب می نمایند.

فرسایش آبی

عامل توپوگرافی نقش مهمی در ایجاد فرسایش آبی ایفا می کند، به طوریکه در اراضی فاقد پستی و بلندی و شیب زیاد، فرسایش آبی محسوس نیست چون در این مناطق هرز آب کمتر جریان می یابد.

فرسایش بادی

فرسایش بادی همانند فرسایش آبی از راه برداشت، انتقال، حمل و بالاخره رسوبگذاری صورت می گیرد. تنها فرقی که با فرسایش آبی دارد این است که:

فرسایش بادی به وسیله باد انجام می شود.

باد فقط ذرات ریز و خیلی ریز را می تواند حمل و انتقال دهد و ذرات بزرگ در سطح زمین باقی می ماند.

بین مناطق برداشت و رسوب گذاری فاصله خیلی زیاد وجود دارد.

اساس عمده تعیین وزن یا پتانسیل فرسایش پذیری واحد های سنگی و نهشته های سست ، ویژگی های مقاومتی ذاتی ماده متأثراز ترکیب کانی شناسی و بافت بوده است. در تعیین مرز رده ها بر مبنای قضاوت مهندسی کارشناس خبره عمل شده است.

- در تعیین پتانسیل فرسایش پذیری سازندی که مجموعه ای از واحدهای سنگ شناسی است، میانگین وزنی کلاس های فرسایش پذیری مجموعه واحدهای تشکیل دهنده آن سازند مبنای وزن دهی قرار گرفته است.

- گسترش کلاس های فرسایش پذیری به ۱۰ رده به دلیل وجود انعطا ف پذیری لازم در رده بندی و کاهش خطا در EPMو PSIAC بوده است . علاوه بر آن محدودیت وزن دهی به عامل زمین شناسی در مدل هایی مانند این روش مرتفع شده است.

- در ارزیابی مقاومت به فرسایش سنگهای مختلف علاوه بر بافت، ترکیب کانی شناسی و فراوانی نسبی اجزای تشکیل دهنده نیز دارای اهمیت به سزا و بر میزان مقاومت سنگ تاثیر گذار است . برای مثال سنگ های فلسیک نسبت به سنگ های مافیک حاوی کانی های فشار و حرارت کم تری هستند که برخی از آن ها در شرایط سطح زمین به فرسایش مقاوم ند ولی چون در ترکیب کانی شناسی این گونه سنگ ها، میزان بالایی از کانی های سست و حساس میکایی حضور دارد، لذا حساسیت به فرسایش بیشتری نسبت به انواع مافیک نشان می دهند و به این دلیل سنگ های اسیدی ، مانند گرانیت ازنظر مقاومت ذاتی نسبت به سنگ های بازیک مانند گابرو دراین طبقه بندی در رده پایین

تری قرار گرفته اند. در نهایت از تجربیات موجود در طبقه بندی های مختلف ارائه شده نیز استفاده شده است. ویژگی های طبقه بندی مذکور به این شرح
است:

رده فوق العاده مقاوم به فرسایش (I)

این گروه شامل سنگ های خیلی مقاوم نظیر دیاباز، بازالت متراکم، دلریت، متاکوارتزیت و کوارتزیت است. این گروه از سنگها عموما دارای مقاومت ۲۵۰ و بیش از ۲۵۰ مگا پاسکال می باشند.

رده بسیار مقاوم (II)

این دسته سنگهای خیلی مقاوم نظیر بازالت، گابرو، میگماتیت، مرمر، گنیس، آمفیبولیت، رادیولاریت، ماسه سنگ سیلیسی بسیار سخت را در برمی گیرد. این گروه از سنگها عموما دارای مقاومت ۲۰۰ تا ۲۵۰ مگا پاسکال می باشند.

رده مقاوم (III)

این رده دربرگیرنده سنگه ای مقاومی نظیر آندزیت، گرانیت، دیوریت، مونزونیت، گرانودیوریت، داسیت، هورنفلس، گنیس نواری، دولومیت های سخت، آهک های توده ای سخت و کنگلومرا و برش سخت است. این گروه از سنگها عموما دارای مقاومت ۱۵۰ تا ۲۰۰ مگا پاسکال می باشند.

رده متوسط تا مقاوم (IV)

این دسته شامل ریولیت، ایگنمبریت، کالردملانژ، توفیت، آهک های لایه ای، دولومیت لایه ای، ماسه سنگ با سیمان کلسیت، کنگلومرا و برش با سیمان آهکی و آگلومرا است. این گروه از سنگها عموما دارای مقاومت ۱۰۰ تا ۱۵۰ مگا پاسکال می باشند.

رده متوسط (V)

انواع توف، توف های شیشه ای، شیست سبز، فیلیت، اسلیت، آهک های نازک لایه، تراورتن، شیل های سخت، آهک مارنی ماسه ای، کنگلومرا با سختی متوسط در این گروه قرار می گیرند. این گروه از سنگها عموما دارای مقاومت ۵۰ تا ۱۰۰ مگا پاسکال می باشند.

رده متوسط تا ضعیف (VI)

در این گروه سنگ هایی مانند میکاشیست ها، برش با سیمان سست، ماسه سنگ سست، کنگلومرای سست، سیلتستون، مارن آهکی و شیلی قرار دارند .پادگانه های آبرفتی قدیمی سخت شده نیزدر این گروه قرار گرفته اند. این گروه از سنگها عموما دارای مقاومت ۲۵ تا ۵۰ مگا پاسکال می باشند.

رده ضعیف (VII)

در این رده ، سنگ های رسوبی، شامل گل سنگ ها، شیل سست ، مارن و واحدهایی مانند تراس های آبرفتی میانی، خاک های جنگلی و نهشته های لغزشی قدیمی تحکیم شده قرار می گیرند. این گروه از سنگها عموما دارای مقاومت ۱۲.۵ تا ۲۵ مگا پاسکال می باشند.

رده بسیار ضعیف (VIII)

این گروه شامل شیل های زغالی ضعیف، گنبدهای نمکی، نهشته های لغزشی تحکیم نشده ، مخروط افکنه ها و خاک های کشاورزی است. این گروه از سنگها عموما دارای مقاومت ۲.۵ تا ۱۲.۵ مگا پاسکال می باشند.

رده فوق العاده ضعیف (IX)

این گروه، خاکسترهای آتشفشانی - لس های تحکیم شده قدیمی، کوهرفت ها، واریزه ها، کفه هـای رسـی و نمکـی و سیلآن های لغزشی را دربرمی گیرد. این گروه از سنگها عموما دارای مقاومت ۰.۵ تا ۲.۵ مگا پاسکال می باشند.

رده کاملا سست و منفصل (X)

این دسته شامل رسوبات منفصل نظیر تلماسه های بادی، لس ها، رسـوبات سـاحلی و نهشـته هـای منفصـل بسـتر رودخانه ها است. لس ها از شاخص ترین واحد در این گروه بشمار می آیند. این گروه از سنگها عموما دارای مقاومـت کمتر از ۰.۵ مگا پاسکال می باشند.

جدول۱۳- پهنه بندی فرسایش منطقه

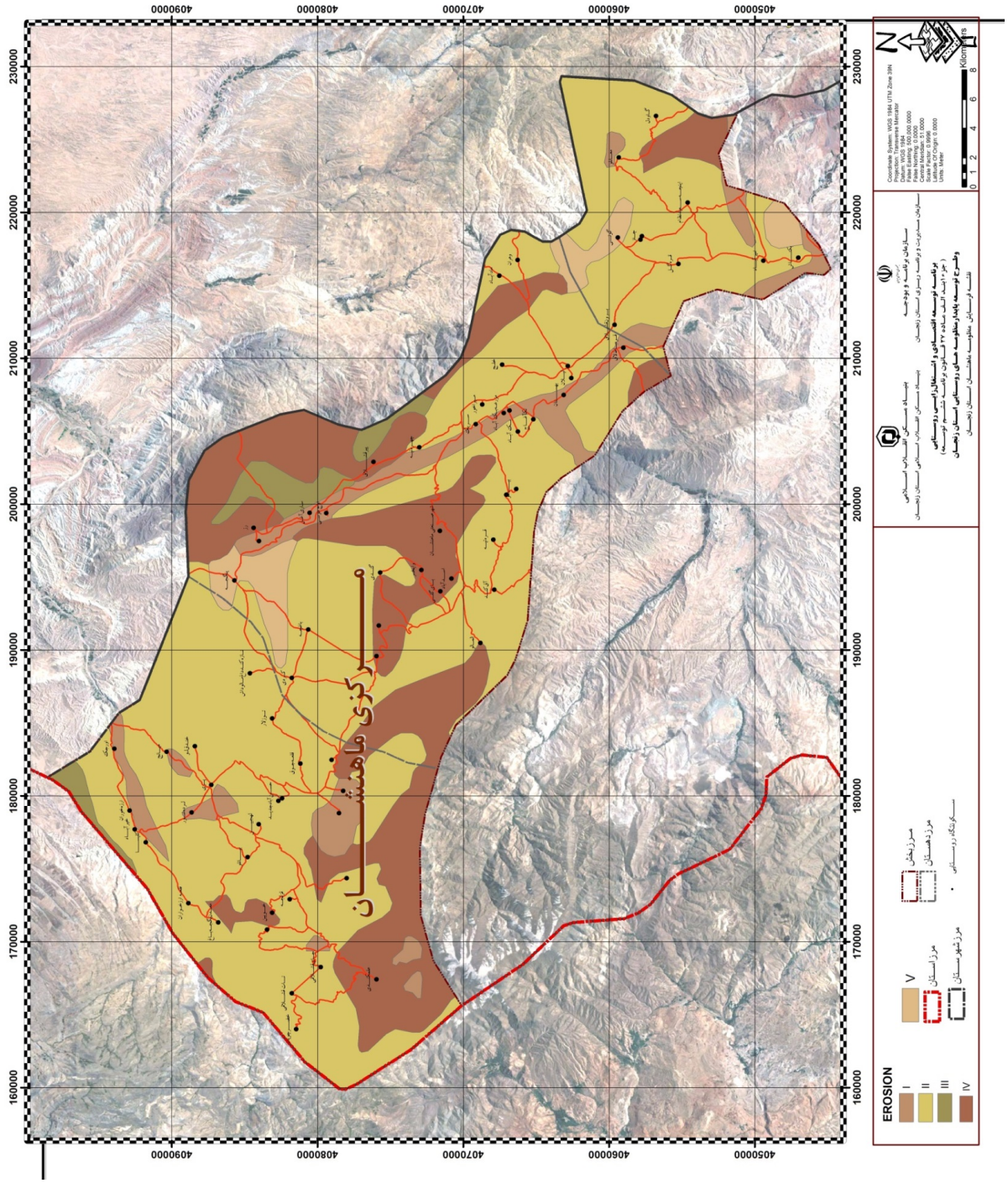
پهنه بندی	روستاهای واقع در پهنه
I	اورجک- لرده شور- مزرعه آغدوز- ساری آغل- اوج موسی- تازه کند فخرلو- قره داش – مزرعه بک آباد- مزرعه تک آغاج- بهستان- قره باطلاق
II	گندی- قره گل- اینچه سعید نظام- ارزه خوران- خیرآباد- کلیسا- میانج- قلعه ارزه خوران- خندق لو- پری- معدن بگجه باغ- بیانلو- تازه کند داغ مالوداش- لهجبین- سعید کندی- توزلار- حسن آباد جدید- حسن آباد قدیم- قزلجه- تات قشلاقی- کردی- خضر چوپان- قلعه جوق- باغچه- چای قشلاقی- قاضی کندی- تخته یورد- چهره تپه- سریک- آلمالو- میرآخور- آق کند- قره تپه- مادآباد- خلج- پشتوک- وهران- بیانلو- بک آباد- تک آغاج- ایلی بلاغ- لیلان- برون قشلاق- مغانلو- چتز- چناق بلاغ- گاودل- امیرآباد- بکتاش
IV	پیر قشلاق- سهند علیا- سهند سفلی- علمکندی- رز- خویین- وایخر- بای گلی- اسدآباد- شهر صنعتی ماهنشان
V	ینگجه- گونی

جدول۱۴- طبقه بندی حساسیت ذاتی واحدهای سنگ و خاک به فرسایش

واحدهای سنگ و خاک / رده مقاومتی		سنگ های آذرین	سنگ های دگرگونی	سنگ های رسوبی	خاک ها و نهشته های منفصل
I	فوق العاده مقاوم	دیاباز- بازالت متراکم - آپلیت دلریت	متاکوارتزیت	-	-
II	بسیار مقاوم	بازالت-افیولیت - گابرو	میگماتیت، گنیس متراکم،مرمر، آمفیبولیت	رادیولاریت،ماسه سنگ سیلیسی بسیار سخت	-
III	مقاوم	آندزیت،گرانیت،دیوریت، مونزونیت، سینیت، کوارتز پرفیری، گرانودیوریت داسیت	هورنفلس، گنیس نواری	دولومیت سخت، آهک های توده ای سخت ریزدانه، کنگلومرا و برش سخت	-
IV	متوسط تا مقاوم	ریولیت،ایگنمبریت کالردملانژ، توفیت	-	آهک های لایه ای، دولومیت لایه ای، ماسه سنگ با سیمان کلسیت، کنگلومرا با سیمان آهکی، آگلومرا، برش با	-

واحدهای سنگ و خاک رده مقاومتی		سنگ های آذرین	سنگ های دگرگونی	سنگ های رسوبی	خاک ها و نهشته های منفصل
				سِیمان آهکی	
V	متوسط	توف، توف های شیشه ای	شیست سبز فیلیت، اسلیت	آهک های نازک لایه، تراورتن،شیل سخت،آهک مارنی - ماسه ای، کنگلومرا با سختی متوسط	-
VI	متوسط تا ضعیف	-	میکاشیست	برش با سیمان سست، ماسه سنگ سست ،کنگلومرای سست، سیلتستون، مارن آهکی، شیل معمولی	تراس های آبرفتی قدیمی سخت
VII	ضعیف	-	-	مادستون، شیل سست مارن	تراس های میانی خاک های جنگلی نهشته های لغزشی قدیمی تحکیم شده
VIII	بسیار ضعیف	-	-	شیل های زغالی ضعیف، گنبد نمکی،توده های لغزشی تحکیم نشده	تراس های جوان مخروط افکنه ها خاک های کشاورزی
IX	فوق العاده ضعیف	خاکستر آتشفشانی	-	-	لس های تحکیم شده، لاهارها، کوه رفت ها، واریزه ها، کفه های رسی، نمکی سیلان های لغزشی
X	کاملا سست و منفصل	-	-	-	تلماسه های بادی ماسه های ساحلی نهشته های منفصل بستر رودخانه ها

نقشه ۱۱- فرسایش منظومه ماهنشان

- مناطق حفاظت شده

نام منطقه: منطقه حفاظت شده انگوران

تاریخ تاسیس: از سال ۱۳۴۹ تحت حفاظت بوده است.

موقعیت عمومی منطقه: این منطقه با مشخصات جغرافیایی بین ۳۶ درجه و ۵۰ دقیقه تا ۴۷ درجه و ۵۰ دقیقه عرض شمالی تا ۴۷ درجه و ۱۵ دقیقه تا ۴۷ درجه و ۵۰ دقیقه طول شرقی و در جنوب غربی استان زنجان در شهرستان ماهنشان قرار گرفته است.

وسعت منطقه: ۹۲۲۹۷ هکتار

ویژگی و سیمای عمومی منطقه(شامل وضعیت توپوگرافی،چشم انداز،پوشش گیاهی و گونه های شاخص گیاهی،وضعیت عمومی حیات وحش و گونه های شاخص و کریدور): منطقه حفاظت شده انگوران: این منطقه حفاظت شده که به شکل کرگدن شباهت دارد ،منطقه ای است کوهستانی و تپه ماهوری در شهرستان ماهنشان، دامنه ارتفاعی ۱۲۴۰ تا ۳۳۲۰ متر، بارندگی و دمای متوسط سالیانه ۴۵۰ میلیمتر و ۶ درجه سانتیگراد منطقه را دارای اقلیم های مدیترانه ای و نیمه مرطوب معتدل نموده اند. گونه های شاخص گیاهی منطقه عبارتند از: لاله واژگون،بنه ،بادام،خینجوک وگونه های دیگر آن شامل: درمنه، چوبک،گون،کلاه میر حسن، لاله، شقایق،کما، مرزه، شکر تیغال،گل حسرت به همراه درختان و درختچه هایی نظیرشیرخشت، زرشک،گردو و سنجد می باشد .گونه های شاخص جانوری آن عبارتند از:قوچ و میش ارمنی،پازن،سیاه گوش وگونه های دیگر آن شامل: خرس قهوه ای، روباه معمولی،سمور سنگی،کبک دری،کبک چیل، باقرقره، سار، دال، شاه بوف، غاز خاکستری، تنجه،آنقوت، حواصیل، خوتکا، اگرت بزرگ، افعی زنجانی، لاک پشت افغانی و ماهیانی از جمله سفید رودخانه ای، سس، زرده پر، اسبله می شود. ارتفاعات مهم در منطقه حفاظت شده انگوران:کوه بلقیس ،قاریاقدی، جانقرتاران،صندوق سندران،قوشکار،ساری گونی، توزلو، دیم کان، چالداغ، قوشاسوری، بلبک می باشد. مهمترین جریان سطحی منطقه : رود قزل اوزن و رودهای دیگر آن شامل انگوران چای ،دندی،علم کندی،کاکا،حلب،اله لو،قلعه چای،پری چای،گورگور چای می باشد.دره های معروف منطقه :بال قیز،دونقوزدره سی،سوناولن،درویشلردامی،ساری چمن،اوجاقلو،سولی کان،آقبلاغ ،ایستی بلاغ گلابلو،اپراق،کشخان،شور دره گرده تاج،استقیل درماسی،شهید لره قره ناز،آق کند درماسی،پشتوک،دربند ماهنشان،امیر آباد،کاکا،قلعه جوق،سیاه خانه،قوزلو،قزلجه،قاطرچی ، دلیک داش اشاره نمود.دشت های منطقه شامل:ساری یاز،دندی یازمی باشد.این منطقه شامل دو منطقه امن با نامهای بلقیس و گرده تاج می باشد. در این منطقه به دلیل داشتن برکه ،آب بندان در زمستان درگدار زمستانی و بهاری پذیرای گونه های زیادی از پرندگان آبزی مهاجر است که از مهم ترین آنها می توان به آنقوت،تنجه،چنگر،برخی از مرغابی ها،لک لک سیاه و فلامینگو اشاره نمود . یک کریدور مهاجرتی از منطقه امن بلقیس در داخل منطقه حفاظت شده انگوران به سمت منطقه امن قره بوق در داخل پناهگاه حیات وحش انگوران برای گدار زمستانی و بهاری قوچ و میش منطقه وجود دارد.

جاذبه های توریستی:

ارتفاعات ،کوهپایه ها،دشت ها،مناظر آبی و در برخی مناطق بکر،پهنه های محدود جنگلی و مرتع زار،مهم ترین جاذبه های دیداری منطقه با هدف طبیعت گردی است.در کنار چشم اندازهای طبیعی، برخی جنبه های زندگی انسانی موجود در منطقه از جمله سکونتگاههای روستایی با بافت و زندگی خاص حاکم برآن در کنار مزارع،باغ ها و کشت زارها و دیگر جلوه های فعالیت های روستایی شامل رمه گردانی یکی از زیباترین جاذبه های گردشگری را در این منطقه پدید آورده است .از مهم ترین جاذبه های گردشگری منطقه می توان به :روستای یاستی قلعه،روستای قوزلو،دربند قاطرچی، قلعه قوشاسوری ، تخت سلیمان،آتشکده آذرگشسب ،کوه بلقیس ،رودخانه قزل اوزن،لاله واژگون، ییلاقات منطقه و چشمه های آبگرم منطقه اشاره نمود.

وضعیت عمومی اقتصادی –اجتماعی: وضعیت اقتصادی در منطقه: معدن سرب و روی انگوران،معادن بنتونیت،تراورتن و ...،دامداری وکشاورزی . وضعیت اجتماعی منطقه: تعداد روستا ۴۸ ،تعداد خانوار ۱۹۴۶ ،تعداد جمعیت ۸۹۰۳ نفر،تعداد مرد۴۴۰۶ نفر،تعداد زن ۴۴۹۷نفر،تعداد باسواد ۵۲۰۸ نفر،تعداد بی سواد ۲۶۴۵ نفرمی باشد.

تعارضات مهم منطقه:

فعالیتهای بی رویه وشدید معدنی، شخم و کشت غیر مجاز،شکار غیر مجاز، اجرای طرحهای عمرانی نظیرجاده کشی ، عبور خطوط انتقال نیرو،گاز،برق و مخابرات،گسترش راههای ارتباطی ، ساخت و سازهای انسانی ،ورود فاضلاب و پسماندهای روستایی ،تردد وسایل نقلیه.

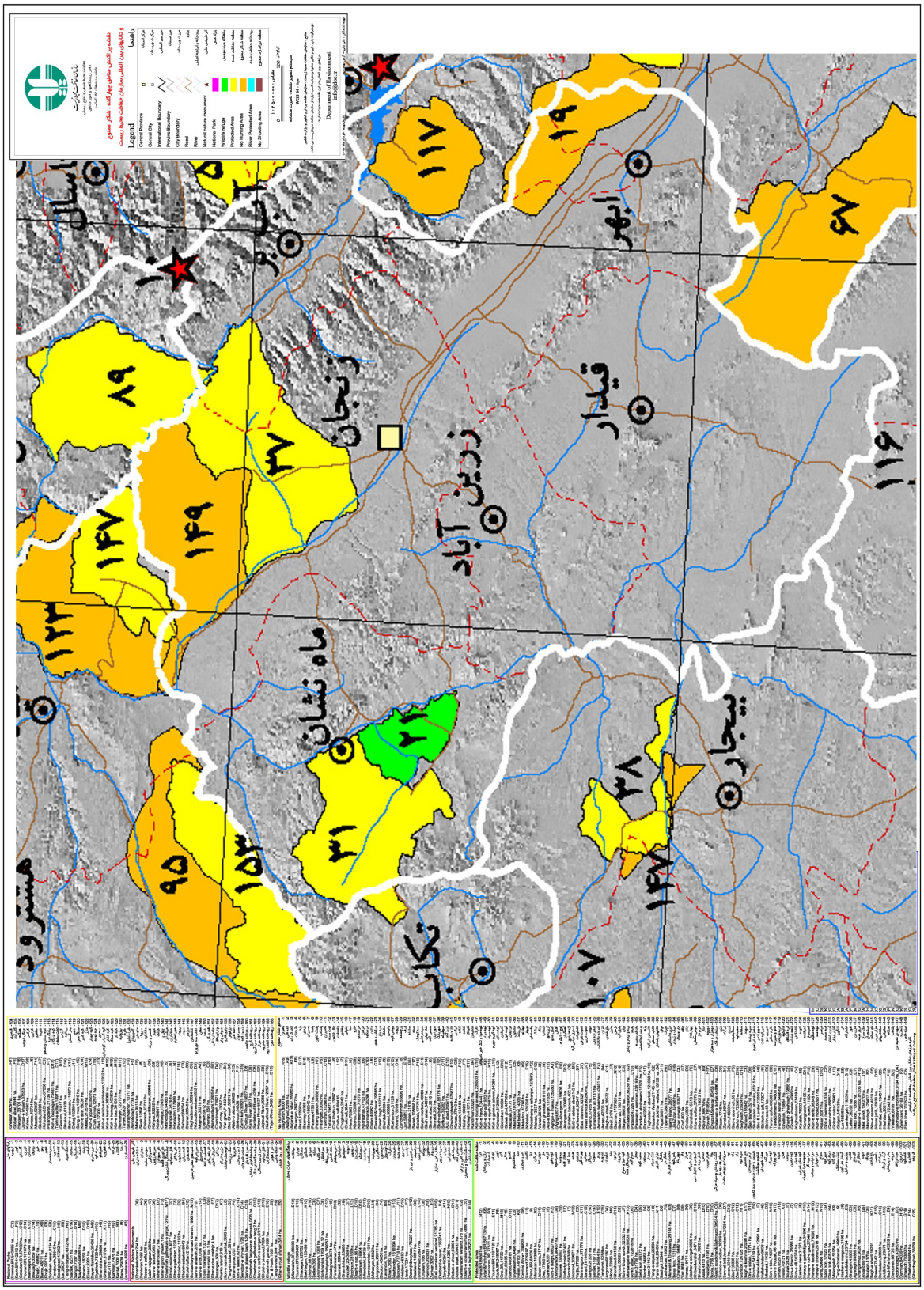
تجهیزات و امکانات:

سرمحیط بانی دندی :خودرو۱ دستگاه،موتورسیکلت ۲ دستگاه،پرسنل ۳ نفر،ساختمان ۱۷۹۵ مترمربع،زیربنا۱۲۰ مترمربع.

سایر ملاحظات:

داخل منطقه حفاظت شده انگوران سه ایستگاه اقلیم شناسی وجود دارد که شامل ایستگاههای سینوپتیک و باران سنجی است،از طرفی می توان به تله کابین کالسیمین که از معدن سرب و روی انگوران به شهر دندی می رسد نیز اشاره نمود.قسمت جنوب و شرق منطقه حفاظت شده انگوران،پناهگاه حیات وحش انگوران مجاورت دارد.

نقشه ۱۲- پراکنش مناطق چهار گانه شکار ممنوع و تالابهای بین المللی سازمان حفاظت محیط زیست

الف) شناخت ویژگیهای طبیعی و محیطی

۱- بررسی عوامل و عناصر اقلیمی

ویژگیهای آب وهوایی

بررسی وضعیت آب و هوایی مقیاس مزو (منطقه ای) مطابق با متدولوژی علم اقلیم شناسی می تواند یا منطبق بر داده های آماری ایستگاهی باشد و یا می تواند منطبق بر داده های فضایی شبکه ای تفسیر گردد. اگر روش نخست مورد نظر باشد خروجی نتایج شامل جداول و نمـودارهایی از میانگین آماری پارامترهای مهم اقلیمی مثل دما و بارش در طولانی مدت خواهد بود و اگر روش دوم مبنای کار قرار بگیرد خروجی نتایج مربوط به نقشه ها و تحلیل های فضایی از میانگین بلندمدت داده های آمار ی پارامترهای مهم اقلیمی خواهد بود. در این مطالعه از هر دو روش استفاده می شود و به طور مشخص نیز پارامترهای اقلیمی بارش، دما، رطوبت و باد مورد بررسی قرار می گیرد. برای انجام روش ایستگاه- مبنا داده های نزدیک ترین ایستگاه سینوپتیک مورد نظر خواهد بود که مربوط به ایستگاه ماهنشـــان طی دوره آماری ۱۳۷۷-۱۳۹۶ می باشد. (آمار به هنگام از طریق سایت سازمان هواشناسی کشور و نیز از اداره کل هواشناسی استان زنجان اخذ گردیده است).

- وضعیت گرمایی در سطح منطقه

- میزان و نوسان درجه حرارت

بر اساس داده های آماری ایستگاه سینوپتیک ماهنشـــــــان در طی سال های ۱۳۷۷-۱۳۹۶ وضعیت دمایی منطقه تفسیر می شود. جدول های صفحه بعد نشان دهنده متوسط کمینه دما، متوسط بیشینه دمـا و متوسط دمای سالانه در طی ۲۰ سال مورد بررسی می باشد. با توجه به اطلاعات مشاهده می شود که سردترین ماه های سال، دی، بهمـن و اسـفند به ترتیب با حـداقل دمای ۲۷-، ۲۲- و ۱۳- درجه سلسیوس و گرمترین ماه های سال، مـرداد و تیـر به ترتیب با دمای حداکثر ۴۳ و ۴۲.۸ درجه سلسیوس می باشند.

نتایج این جداول نشان می دهد که میانگین متوسط کمینـــه دمای۲۰ ساله در منطقه مورد مطالعه حدود $8.2\ C^{\circ}$ و میانگین متوسط بیشینه دمای ۲۰ ساله در منطقه مورد مطالعه حدود $21.2C^{\circ}$ و میانگین دمای سالانه در طول دوره زمانی۲۰ ساله معادل $14.7C^{\circ}$ می باشد. همچنین با بررسی این آمار و اطلاعات می توان نمـــــــودار رژیم حرارتی فصلی منطقه را نیز استنباط کرد که در نمودار رژیم حرارتی به آن اشاره شده است. در این نمـودار ملاحظه می شود که بیشترین توزیع حرارت فصلی منطقه در فصل تابستان با ۴۵.۱۱ درصد و پس از آن در بهـــار بـــا ۳۰.۳ درصد به وقوع می پیوندد. بررسی تغییرات دمایی در طی دوره آماری ۲۰ساله نشان می دهد که متوسط دمای سالانه به ویژه در ۱۰ سال اخیر، دوره آماری (۱۳۸۷-۱۳۹۶)، روندی رو به افزایش داشته است به طوری که متوسط دمای سالانه در این ۱۰ ساله به میزان ۱۵.۰۰ درجه سلسیوس ثبت شده است که در ۱۰ ساله (۱۳۷۷-۱۳۸۶) معادل ۱۴.۴ درجه سلسیوس بوده است. لذا دخالت داده های اقلیمی دوره آماری اخیر که احتمالاً با بحث عمومی گرمایش جهانی هم در ارتباط است، باید در برنامه ریزی های آتی منطقه برای تعیین واقع بینانه وضعیت اقلیمی آن مورد توجه بیشتری باشد.

به داده های آماری ایستگاه سینوپتیک، میانگین سالانه رطوبت نسبی ۴۹٪ است که بیشترین آن مربوط به ماه دی ماه با ۶۵٪ و کمترین آن در ماه مرداد با ۳۵٪ می باشد. همچنین با بررسی این آمار و اطلاعات می توان نمودار رژیم رطوبت فصلی منطقه را نیز استنباط کرد که در نمودار مربوطه به آن اشاره شده است. در این نمودار ملاحظه می شود که توزیع رطوبت نسبی فصلی تقریباً در طول همه فصول یکسان بوده و مابین متوسط ۳۵ تا ۶۵ درصد در نوسان است. همچنین بررسی تغییرات رطوبت نسبی در طی دوره آماری ۲۰ ساله نشان می دهدکه میانگین سالانه رطوبت در ۱۰ سال اخیر دوره آماری (۱۳۹۶-۱۳۸۷) با دوره ۲۰ ساله قبلی تفاوتی را نشان نمی دهد و در هر دو دوره به طور متوسط ۴۹٪ ثبت شده است.

جدول۱۵- حداقل دمای مطلق ماهانه و سالانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان به درجه سلسیوس در دوره آماری ۱۳۹۶-۱۳۷۷

حداقل	اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	شهریور	مرداد	تیر	خرداد	اردیبهشت	فروردین	سال
-۱۲.۸	۰.۶	-۱۲.۸	-۵.۸	-۶.۰	-۰.۶	۲.۴	۸.۶	۱۶.۴	۱۵.۴	۱۰.۶	۴.۲	-۰.۶	۱۳۹۶
-۱۳.۸	-۱۳.۸	-۱۰.۸	-۷.۴	-۱۱.۰	-۰.۸	۲.۶	۱۱.۸	۱۷.۸	۱۶.۶	۱۱.۲	۴.۲	۰.۲	۱۳۹۵
-۹.۸	-۱.۶	-۹.۸	-۹.۰	-۷.۰	-۱.۸	۲.۲	۱۱.۰	۱۴.۸	۱۴.۰	۱۲.۴	۰.۶	۰.۶	۱۳۹۴
-۶.۸	-۶.۲	-۶.۶	-۶.۸	-۱.۸	-۶.۴	۶.۰	۱۱.۲	۱۵.۴	۱۶.۲	۱۰.۸	۸.۲	-۴.۸	۱۳۹۳
-۱۲.۶	-۲.۴	-۱۲.۶	-۱۲.۰	-۷.۲	۰.۰	۳.۲	۱۰.۲	۱۵.۴	۱۳.۸	۹.۰	۰.۲	۰.۲	۱۳۹۲
-۹.۴	-۶.۰	-۳.۲	-۹.۴	-۴.۴	۰.۰	۶.۸	۱۰.۸	۱۷.۸	۱۳.۶	۹.۶	۶.۶	-۵.۸	۱۳۹۱
-۱۵.۰	-۹.۸	-۱۵.۰	-۸.۴	-۸.۶	-۶.۰	-۰.۲	۹.۶	۱۵.۶	۱۴.۰	۱۱.۴	۶.۰	۰.۶	۱۳۹۰
-۲۲.۴	-۵.۲	-۲۲.۲	-۲۲.۴	-۴.۶	-۴.۲	۵.۲	۱۱.۰	۱۵.۰	۱۵.۲	۹.۲	۴.۸	-۳.۶	۱۳۸۹
-۱۰.۲	-۲.۴	-۱۰.۲	-۳.۶	-۵.۰	۱.۶	۲.۴	۱۱.۴	۱۷.۰	۱۴.۰	۱۰.۴	۴.۶	-۰.۸	۱۳۸۸
-۱۱.۰	-۳.۰	-۸.۸	-۱۱.۰	-۱۰.۰	-۲.۶	۵.۴	۱۰.۴	۱۶.۸	۱۵.۴	۱۱.۲	۵.۲	۳.۰	۱۳۸۷
-۱۹.۶	-۸.۰	-۱۸.۰	-۱۹.۶	-۷.۶	-۲.۸	۶.۰	۱۱.۴	۱۴.۸	۱۵.۶	۱۲.۲	۴.۸	-۰.۴	۱۳۸۶
-۲۷.۴	-۴.۸	-۱۵.۶	-۲۷.۴	-۱۱.۶	-۵.۰	۶.۶	۷.۲	۱۶.۶	۱۶.۲	۹.۲	۷.۰	۰.۰	۱۳۸۵
-۱۱.۶	-۵.۲	-۸.۶	-۱۱.۶	-۳.۶	-۱.۰	۱.۸	۱۲.۶	۱۷.۲	۱۴.۰	۹.۴	۶.۰	-۵.۲	۱۳۸۴
-۲۰.۰	-۱۰.۰	-۲۰.۰	-۱۲.۸	-۱۰.۲	۰.۰	۶.۴	۱۱.۰	۱۶.۶	۱۴.۰	۹.۶	۴.۲	-۳.۸	۱۳۸۳
-۹.۲	-۶.۸	-۴.۰	-۶.۶	-۹.۲	-۴.۰	۷.۲	۱۱.۰	۱۷.۰	۱۳.۲	۹.۸	۱.۲	-۲.۰	۱۳۸۲
-۹.۰	-۶.۸	-۶.۴	-۹.۰	-۸.۲	-۱.۴	۸.۸	۱۱.۰	۱۶.۰	۱۳.۴	۱۰.۴	۵.۰	۰.۴	۱۳۸۱
-۱۸.۸	-۵.۰	-۱۸.۸	-۱۱.۶	-۲.۸	-۹.۰	۴.۲	۱۱.۴	۱۵.۰	۱۴.۰	۱۰.۲	۷.۰	۲.۴	۱۳۸۰
-۱۴.۴	-۳.۲	-۱۴.۴	-۶.۰	-۴.۰	-۱.۰	۵.۸	۱۳.۰	۱۷.۲	۱۵.۲	۹.۶	۷.۴	۱.۶	۱۳۷۹
-۱۶.۸	-۵.۸	-۱۶.۸	-۸.۰	-۷.۰	-۱.۴	۴.۰	۱۲.۸	۱۶.۰	۱۳.۸	۱۰.۰	۶.۰	-۵.۴	۱۳۷۸
-۸.۲	-۳.۲	-۴.۲	-۸.۲	-۵.۶	۱.۲	۳.۲	۱۲.۴	۱۶.۰	۱۶.۰	۱۰.۴	۳.۸	۰.۰	۱۳۷۷
-۲۱.۸	-۷.۴	-۱۵.۴	-۲۱.۸	-۲.۸	۰.۸	۸.۲	۹.۰	۱۷.۰	۱۵.۸	۱۰.۲	۵.۰	-۳.۰	۱۳۷۶
-۲۷.۴	-۱۳.۸	-۲۲.۲	-۲۷.۴	-۱۱.۶	-۹.۰	-۰.۲	۷.۲	۱۴.۸	۱۳.۲	۹.۰	۰.۲	-۵.۸	حداقل

ماخذ: اداره کل هواشناسی استان زنجان

جدول۱۶- متوسط حداقل دمای مطلق ماهانه و سالانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان به درجه سلسیوس در دوره آماری ۱۳۷۷-۱۳۹۶

ماه/سال	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	میانگین سالانه
۱۳۹۶	۶.۴	۱۱.۸	۱۴.۹	۱۹.۶	۲۰.۷	۱۶.۷	۹.۱	۶.۹	-۲.۲	۰.۷	-۱.۹	۵.۶	۹.۰
۱۳۹۵	۶.۱	۱۱.۴	۱۴.۷	۱۹.۴	۲۰.۵	۱۶.۶	۸.۷	۵.۳	-۲.۶	-۴.۰	-۳.۷	۰.۰	۷.۷
۱۳۹۴	۶.۰	۱۱.۰	۱۶.۶	۲۰.۹	۱۹.۳	۱۵.۷	۱۱.۳	۶.۳	-۱.۱	-۱.۸	-۱.۸	۴.۶	۸.۹
۱۳۹۳	۵.۱	۱۴.۵	۱۵.۷	۲۰.۱	۲۰.۰	۱۶.۴	۱۰.۵	۲.۶	۱.۳	-۱.۵	۰.۲	-۰.۲	۸.۷
۱۳۹۲	۶.۸	۹.۰	۱۴.۴	۱۸.۷	۱۹.۰	۱۵.۲	۹.۶	۴.۱	۰.۶	-۵.۴	-۳.۸	۳.۲	۷.۶
۱۳۹۱	۵.۵	۱۰.۷	۱۴.۶	۱۸.۲	۲۰.۰	۱۶.۳	۱۰.۷	۵.۹	۱.۸	-۳.۲	۱.۶	۲.۹	۸.۷
۱۳۹۰	۶.۸	۱۰.۴	۱۵.۵	۱۹.۷	۱۹.۴	۱۵.۰	۹.۸	۲.۷	-۴.۸	-۳.۲	-۳.۹	-۲.۴	۷.۱
۱۳۸۹	۶.۳	۱۰.۹	۱۵.۸	۲۰.۱	۱۸.۷	۱۲.۲	۱۲.۲	۳.۴	-۱.۳	-۳.۸	-۵.۸	۱.۱	۷.۵
۱۳۸۸	۴.۸	۱۰.۳	۱۴.۰	۱۹.۵	۱۹.۱	۸.۲	۸.۲	۵.۸	۰.۶	۳.۱	۰.۸	۵.۹	۸.۴
۱۳۸۷	۸.۵	۱۰.۸	۱۵.۳	۱۸.۹	۲۰.۳	۱۱.۴	۱۱.۴	۴.۷	-۱.۱	-۳.۶	۰.۴	۲.۸	۸.۳
۱۳۸۶	۵.۴	۱۱.۰	۱۶.۳	۱۸.۵	۱۹.۳	۱۶.۸	۵.۱	۵.۱	-۰.۵	-۹.۸	-۷.۷	۱.۵	۶.۸
۱۳۸۵	۷.۲	۱۱.۵	۱۵.۸	۱۹.۴	۲۰.۴	۱۶.۶	۵.۶	۵.۶	-۳.۸	-۱۳.۹	-۳.۱	۱.۰	۶.۹
۱۳۸۴	۵.۸	۱۱.۴	۱۴.۵	۱۹.۲	۲۰.۷	۱۵.۸	۱۰.۹	۳.۷	۰.۸	-۲.۸	-۰.۱	۲.۳	۸.۵
۱۳۸۳	۳.۹	۱۰.۵	۱۳.۶	۱۸.۴	۱۹.۶	۱۶.۷	۱۰.۸	۶.۱	-۲.۳	-۴.۳	-۸.۸	۱.۵	۷.۲
۱۳۸۲	۵.۹	۹.۰	۱۳.۵	۱۸.۷	۱۹.۱	۱۶.۷	۱۰.۷	۵.۷	۰.۲	-۱.۳	۰.۲	۲.۰	۸.۴
۱۳۸۱	۷.۴	۹.۸	۱۵.۰	۱۹.۵	۱۸.۸	۱۵.۷	۱۳.۳	۵.۶	-۰.۱	-۲.۶	-۰.۸	۱.۶	۸.۶
۱۳۸۰	۸.۹	۱۱.۱	۱۴.۶	۱۸.۵	۲۰.۳	۱۶.۳	۱۱.۷	۴.۴	۲۰.۱	-۱.۱	-۵.۰	۱.۸	۱۰.۱
۱۳۷۹	۷.۹	۱۲.۱	۱۵.۳	۲۰.۱	۲۰.۱	۱۷.۲	۱۰.۳	۵.۱	۰.۱	-۱.۱	-۳.۶	۱.۸	۸.۸
۱۳۷۸	۵.۵	۱۱.۴	۱۶.۷	۱۸.۸	۲۰.۸	۱۷.۱	۱۱.۰	۴.۵	۰.۰	-۱.۶	-۵.۴	-۰.۴	۸.۲
۱۳۷۷	۷.۶	۱۰.۵	۱۵.۷	۲۰.۱	۱۹.۴	۱۷.۹	۹.۵	۵.۶	۲.۸	-۰.۵	-۰.۷	۰.۷	۹.۱
۱۳۷۶	۴.۵	۱۰.۱	۱۵.۸	۱۹.۴	۲۱.۱	۱۵.۷	۱۲.۵	۵.۵	۱.۷	-۸.۵	-۶.۲	-۰.۶	۷.۶
میانگین	۶.۳	۱۰.۹	۱۵.۲	۱۹.۳	۱۹.۸	۱۵.۵	۱۰.۱	۵.۰	۰.۵	-۳.۳	-۲.۸	۱.۷	۸.۲

جدول۱۷- حداکثر دمای مطلق ماهانه و سالانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان به درجه سلسیوس در دوره آماری ۱۳۹۶-۱۳۷۷

سال	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	حداکثر
۱۳۹۶.۰	۲۵.۶	۳۴.۰	۳۷.۰	۴۱.۰	۴۱.۶	۴۰.۰	۳۴.۲	۲۹.۸	۱۸.۰	۱۹.۸	۱۵.۰	۲۴.۰	۴۱.۶
۱۳۹۵.۰	۲۲.۲	۳۲.۴	۳۵.۰	۴۱.۶	۴۲.۴	۳۹.۴	۳۲.۶	۲۵.۴	۱۵.۶	۱۲.۲	۱۲.۰	۱۶.۴	۴۲.۴
۱۳۹۴	۲۸.۸	۳۳.۲	۳۸.۴	۴۲.۰	۴۱.۸	۳۶.۴	۳۴.۰	۲۶.۶	۱۶.۸	۱۴.۲	۱۷.۶	۲۲.۰	۴۲.۰
۱۳۹۳	۲۵.۸	۳۲.۰	۳۹.۴	۴۲.۰	۴۲.۲	۳۸.۴	۳۲.۴	۲۳.۴	۱۷.۶	۱۵.۲	۱۸.۸	۲۰.۸	۴۲.۲
۱۳۹۲	۲۷.۶	۲۷.۴	۳۹.۶	۴۲.۴	۳۹.۴	۳۹.۴	۳۱.۸	۲۱.۴	۱۸.۸	۱۱.۰	۱۳.۶	۱۹.۸	۴۲.۴
۱۳۹۱	۲۷.۶	۳۱.۰	۳۶.۴	۳۸.۲	۴۰.۴	۳۹.۲	۳۲.۸	۲۳.۴	۱۴.۴	۱۴.۶	۱۸.۴	۲۵.۲	۴۰.۴
۱۳۹۰	۲۶.۴	۳۰.۰	۳۹.۴	۴۲.۸	۴۲.۶	۳۶.۴	۳۲.۰	۲۱.۴	۱۳.۶	۱۴.۴	۱۲.۸	۱۷.۴	۴۲.۸
۱۳۸۹	۲۵.۰	۲۹.۸	۳۶.۸	۴۲.۶	۴۰.۶	۳۷.۸	۳۵.۰	۲۶.۰	۱۸.۴	۱۰.۸	۱۱.۴	۲۲.۰	۴۲.۶
۱۳۸۸	۲۰.۲	۳۰.۲	۳۵.۴	۴۲.۰	۳۷.۸	۳۷.۶	۲۹.۸	۲۳.۰	۱۶.۴	۱۶.۶	۲۰.۲	۲۹.۶	۴۲.۰

حداکثر	اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	شهریور	مرداد	تیر	خرداد	اردیبهشت	فروردین	سال
۴۱.۰	۲۵.۸	۱۵.۸	۱۳.۰	۱۶.۲	۲۳.۶	۳۳.۲	۳۸.۶	۴۱.۰	۳۹.۶	۳۷.۰	۳۲.۸	۲۸.۶	۱۳۸۷
۳۹.۰	۲۲.۶	۱۳.۰	۵.۰	۱۷.۰	۲۵.۰	۳۲.۸	۳۷.۰	۳۹.۰	۳۸.۴	۳۶.۲	۲۹.۶	۲۲.۲	۱۳۸۶
۴۱.۰	۱۸.۲	۱۲.۶	۴.۴	۸.۶	۲۲.۸	۳۲.۶	۳۹.۶	۴۱.۰	۴۱.۰	۴۰.۲	۳۰.۶	۲۷.۶	۱۳۸۵
۴۲.۶	۲۲.۲	۱۷.۴	۱۲.۴	۱۹.۸	۲۵.۰	۳۲.۴	۳۷.۸	۴۰.۸	۴۲.۶	۳۷.۸	۳۲.۴	۲۷.۶	۱۳۸۴
۴۱.۶	۱۷.۶	۱۱.۶	۱۰.۲	۱۵.۶	۲۴.۰	۳۲.۴	۳۷.۸	۴۱.۶	۳۸.۸	۳۷.۰	۳۰.۴	۲۶.۴	۱۳۸۳
۴۲.۰	۲۷.۰	۱۶.۴	۱۱.۰	۱۶.۶	۲۸.۶	۳۰.۶	۳۷.۰	۴۲.۰	۴۱.۲	۳۵.۶	۳۰.۴	۲۸.۶	۱۳۸۲
۳۹.۸	۱۷.۲	۱۳.۴	۱۵.۴	۱۶.۲	۲۶.۶	۳۵.۴	۳۷.۲	۳۹.۲	۳۹.۸	۳۶.۶	۳۱.۶	۲۵.۰	۱۳۸۱
۴۱.۴	۲۳.۴	۱۴.۲	۱۵.۸	۱۵.۲	۲۴.۶	۳۲.۲	۳۸.۲	۴۰.۶	۴۱.۴	۳۷.۰	۳۳.۲	۲۹.۴	۱۳۸۰
۴۱.۰	۲۰.۶	۱۱.۰	۱۱.۶	۱۳.۲	۲۰.۶	۲۹.۶	۳۷.۶	۳۹.۶	۴۱.۰	۳۶.۴	۳۰.۴	۲۶.۶	۱۳۷۹
۴۰.۰	۱۹.۴	۱۱.۸	۱۶.۴	۱۶.۴	۲۴.۴	۳۱.۴	۳۹.۸	۳۹.۸	۴۰.۰	۳۷.۲	۳۱.۶	۲۶.۰	۱۳۷۸
۴۰.۶	۱۹.۶	۱۶.۲	۱۴.۲	۲۲.۶	۳۴.۴	۳۲.۶	۴۰.۶	۴۰.۰	۳۹.۶	۳۵.۲	۳۷.۰	۲۹.۸	۱۳۷۷
۴۳.۰	۱۶.۶	۱۰.۴	۱۰.۰	۱۷.۴	۲۲.۰	۳۰.۰	۳۹.۰	۴۳.۰	۴۰.۰	۳۶.۰	۳۱.۰	۲۲.۰	۱۳۷۶
۴۳.۰	۲۹.۶	۲۰.۲	۱۹.۸	۲۲.۶	۳۴.۴	۳۵.۴	۴۰.۶	۴۳.۰	۴۲.۸	۴۰.۲	۳۷.۰	۲۹.۸	حداکثر

جدول۱۸- متوسط حداکثر دمای مطلق ماهانه و سالانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان به درجه سلسیوس در دوره آماری ۱۳۷۷-۱۳۹۶

میانگین سالانه	اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	شهریور	مرداد	تیر	خرداد	اردیبهشت	فروردین	ماه/سال
۲۳.۲	۱۶.۰	۷.۲	۱۲.۰	۱۱.۰	۱۹.۷	۲۵.۴	۳۵.۷	۳۷.۸	۳۶.۴	۳۲.۴	۲۶.۵	۱۸.۰	۱۳۹۶
۲۱.۳	۱۰.۹	۴.۲	۷.۴	۸.۱	۱۸.۳	۲۶.۲	۳۴.۱	۳۶.۸	۳۵.۱	۳۰.۹	۲۶.۶	۱۷.۱	۱۳۹۵
۲۲.۱	۱۶.۳	۹.۱	۶.۶	۶.۹	۱۴.۴	۲۶.۳	۳۰.۷	۳۷.۷	۳۶.۵	۳۳.۲	۲۷.۴	۱۹.۸	۱۳۹۴
۲۲.۵	۱۳.۸	۱۲.۷	۹.۵	۹.۴	۱۴.۲	۲۴.۶	۳۵.۳	۳۷.۳	۳۵.۸	۳۲.۰	۲۶.۸	۱۸.۷	۱۳۹۳
۲۱.۰	۱۵.۱	۶.۸	۳.۱	۸.۴	۱۵.۲	۲۵.۲	۳۴.۲	۳۴.۳	۳۴.۹	۳۱.۱	۲۲.۷	۲۱.۴	۱۳۹۲
۲۲.۴	۱۵.۱	۱۲.۹	۷.۷	۱۰.۲	۱۷.۵	۲۷.۰	۳۲.۸	۳۷.۶	۳۳.۱	۳۰.۹	۲۵.۵	۱۸.۰	۱۳۹۱
۲۰.۳	۸.۹	۵.۴	۶.۰	۷.۷	۱۱.۷	۲۵.۸	۳۰.۹	۳۶.۷	۳۶.۲	۳۱.۹	۲۲.۴	۲۰.۱	۱۳۹۰
۲۱.۰	۱۱.۳	۳.۳	۱.۰	۱۳.۹	۱۹.۲	۲۹.۰	۲۹.۰	۳۵.۱	۳۷.۴	۳۲.۸	۲۱.۵	۱۸.۷	۱۳۸۹
۲۰.۸	۱۶.۴	۹.۳	۱۲.۴	۹.۱	۱۶.۹	۲۴.۵	۲۴.۵	۳۳.۲	۳۴.۹	۲۸.۹	۲۳.۴	۱۵.۵	۱۳۸۸
۲۱.۴	۱۴.۴	۹.۶	۶.۲	۱۰.۲	۱۲.۳	۲۶.۸	۲۶.۸	۳۶.۵	۳۳.۸	۳۱.۴	۲۶.۲	۲۲.۹	۱۳۸۷
۱۹.۸	۱۲.۳	۱.۷	-۱.۶	۱۰.۰	۲۰.۶	۲۵.۳	۳۳.۰	۳۴.۶	۳۲.۳	۳۱.۴	۲۳.۱	۱۴.۸	۱۳۸۶
۲۰.۱	۱۱.۰	۴.۹	-۵.۱	۴.۸	۱۶.۰	۲۶.۶	۳۳.۹	۳۶.۵	۳۵.۱	۳۲.۹	۲۵.۰	۲۰.۲	۱۳۸۵
۲۱.۹	۱۶.۲	۸.۸	۴.۱	۱۳.۷	۱۴.۷	۲۶.۹	۳۲.۳	۳۶.۵	۳۴.۹	۳۰.۸	۲۵.۱	۱۸.۶	۱۳۸۴
۲۰.۱	۱۲.۰	-۱.۳	۴.۲	۷.۷	۱۷.۱	۲۷.۵	۳۳.۰	۳۶.۳	۳۴.۱	۲۹.۲	۲۲.۶	۱۸.۵	۱۳۸۳
۲۱.۲	۱۴.۴	۸.۵	۶.۶	۸.۶	۱۸.۱	۲۷.۴	۳۳.۰	۳۵.۱	۳۴.۳	۲۸.۲	۲۲.۹	۱۷.۴	۱۳۸۲
۲۱.۲	۱۱.۰	۶.۸	۶.۹	۶.۹	۱۸.۶	۲۹.۴	۳۳.۷	۳۵.۵	۳۴.۸	۳۱.۴	۲۱.۹	۱۷.۰	۱۳۸۱
۲۱.۹	۱۵.۵	۴.۵	۷.۷	۹.۵	۱۶.۸	۲۶.۴	۳۲.۷	۳۷.۳	۳۳.۹	۳۰.۹	۲۵.۷	۲۲.۳	۱۳۸۰
۲۰.۷	۱۴.۶	۴.۰	۶.۸	۸.۱	۱۳.۶	۲۱.۲	۳۲.۳	۳۶.۰	۳۵.۷	۳۱.۱	۲۵.۲	۱۹.۶	۱۳۷۹
۲۰.۹	۱۱.۸	۳.۴	۶.۷	۷.۵	۱۵.۰	۲۶.۷	۳۳.۶	۳۵.۶	۳۳.۸	۳۳.۱	۲۶.۳	۱۷.۸	۱۳۷۸

ماه/سال	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	میانگین سالانه
۱۳۷۷	۱۹.۵	۲۳.۲	۳۰.۹	۳۵.۰	۳۴.۱	۳۴.۲	۲۵.۷	۲۰.۲	۱۴.۷	۷.۸	۹.۷	۱۳.۶	۲۲.۴
۱۳۷۶	۱۵.۹	۲۴.۰	۳۱.۰	۳۴.۲	۳۷.۹	۳۱.۶	۲۶.۴	۱۵.۰	۹.۳	-۰.۷	۱.۳	۷.۸	۱۹.۵
میانگین	۱۸.۶	۲۴.۵	۳۱.۳	۳۴.۹	۳۶.۱	۳۲.۲	۲۶.۲	۱۶.۴	۹.۳	۵.۵	۶.۳	۱۳.۳	۲۱.۲

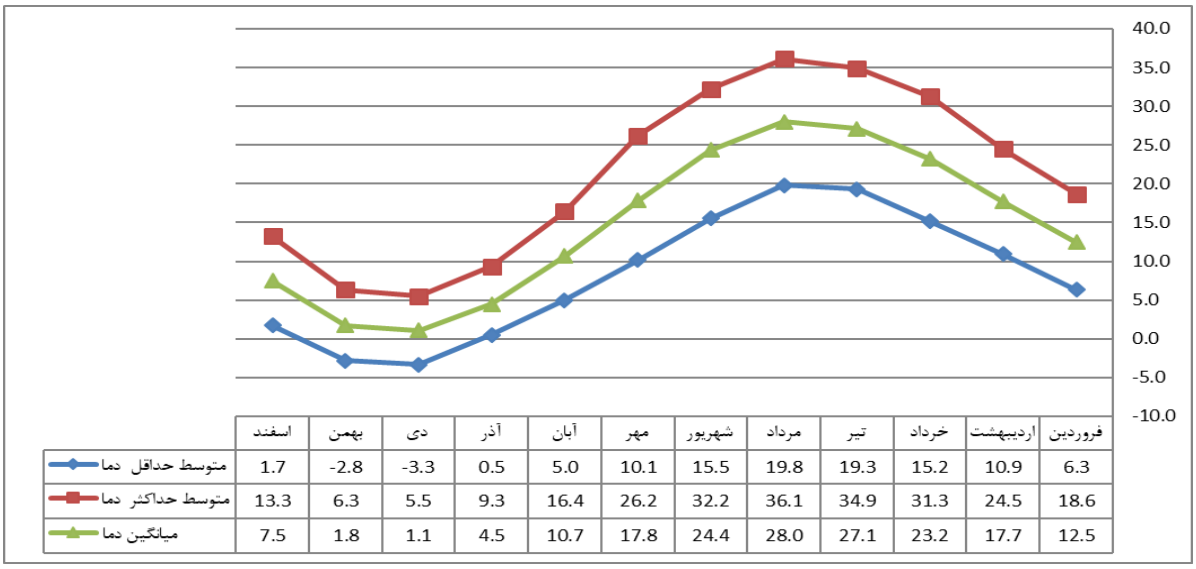
ماخذ: اداره کل هواشناسی استان زنجان

جدول۱۹- میانگین دمای ماهانه و سالانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان به درجه سلسیوس در دوره آماری ۱۳۹۶-۱۳۷۷

سال/ ماه	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	میانگین سالانه
۱۳۹۶	۱۲.۲	۱۹.۱	۲۳.۷	۲۸.۰	۲۹.۳	۲۶.۲	۱۷.۲	۱۳.۳	۴.۴	۶.۳	۲.۷	۱۰.۸	۱۶.۱
۱۳۹۵	۱۱.۶	۱۹.۰	۲۲.۸	۲۷.۲	۲۸.۷	۲۵.۴	۱۷.۴	۱۱.۸	۲.۷	۱.۷	۰.۲	۵.۳	۱۴.۵
۱۳۹۴	۱۲.۹	۱۹.۲	۲۴.۹	۲۸.۷	۲۸.۵	۲۳.۲	۱۸.۸	۱۰.۴	۲.۹	۲.۴	۳.۷	۱۰.۴	۱۵.۵
۱۳۹۳	۱۱.۹	۲۰.۶	۲۳.۸	۲۷.۹	۲۸.۶	۲۵.۸	۱۷.۶	۸.۴	۵.۴	۴.۰	۶.۴	۶.۸	۱۵.۶
۱۳۹۲	۱۴.۱	۱۵.۸	۲۲.۸	۲۶.۸	۲۶.۷	۲۴.۷	۱۷.۴	۹.۶	۴.۵	-۱.۲	۱.۵	۹.۲	۱۴.۳
۱۳۹۱	۱۱.۸	۱۸.۱	۲۲.۷	۲۵.۷	۲۸.۸	۲۴.۶	۱۸.۸	۱۱.۷	۶.۰	۲.۳	۷.۳	۹.۰	۱۵.۶
۱۳۹۰	۱۳.۴	۱۶.۴	۲۳.۷	۲۷.۹	۲۸.۰	۲۲.۹	۱۷.۸	۷.۲	۱.۵	۱.۴	۰.۸	۳.۳	۱۳.۷
۱۳۸۹	۱۲.۵	۱۶.۲	۲۴.۳	۲۸.۸	۲۶.۹	۲۴.۳	۲۰.۶	۱۱.۳	۶.۳	-۱.۴	-۱.۳	۶.۲	۱۴.۶
۱۳۸۸	۱۰.۱	۱۶.۹	۲۱.۴	۲۷.۲	۲۶.۲	۲۳.۰	۱۶.۴	۱۱.۳	۴.۸	۷.۸	۵.۱	۱۱.۲	۱۵.۱
۱۳۸۷	۱۵.۷	۱۸.۵	۲۳.۴	۲۶.۴	۲۸.۴	۱۹.۱	۱۹.۱	۸.۵	۴.۵	۱.۳	۵.۰	۸.۶	۱۴.۹
۱۳۸۶	۱۰.۱	۱۷.۱	۲۳.۹	۲۵.۴	۲۶.۹	۲۴.۹	۱۲.۹	۱۲.۹	۴.۷	-۵.۷	-۳.۰	۶.۹	۱۳.۱
۱۳۸۵	۱۳.۷	۱۸.۲	۲۴.۳	۲۷.۲	۲۸.۴	۲۵.۳	۱۰.۸	۱۰.۸	۰.۵	-۹.۵	۰.۹	۶.۰	۱۳.۱
۱۳۸۴	۱۲.۲	۱۸.۳	۲۲.۷	۲۷.۱	۲۸.۶	۲۴.۱	۱۸.۹	۹.۲	۷.۳	۰.۶	۴.۴	۹.۲	۱۵.۲
۱۳۸۳	۱۱.۲	۱۶.۶	۲۱.۴	۲۶.۳	۲۸.۰	۲۴.۸	۱۹.۱	۱۱.۶	۲.۷	۰.۰	-۵.۰	۶.۸	۱۳.۶
۱۳۸۲	۱۱.۷	۱۶.۰	۲۰.۹	۲۶.۵	۲۷.۱	۲۴.۹	۱۹.۱	۱۱.۹	۴.۴	۲.۶	۴.۳	۸.۲	۱۴.۸
۱۳۸۱	۱۲.۲	۱۵.۹	۲۳.۲	۲۷.۱	۲۷.۲	۲۴.۷	۲۱.۳	۱۲.۱	۳.۴	۲.۲	۳.۰	۶.۳	۱۴.۹
۱۳۸۰	۱۵.۶	۱۸.۴	۲۲.۸	۲۶.۲	۲۸.۸	۲۴.۵	۱۹.۱	۱۰.۶	۵.۸	۳.۳	-۰.۳	۸.۶	۱۵.۳
۱۳۷۹	۱۳.۷	۱۸.۶	۲۳.۲	۲۷.۹	۲۸	۲۴.۷	۱۵.۷	۹.۳	۴.۱	۲.۸	۰.۲	۸.۳	۱۴.۷
۱۳۷۸	۱۱.۶	۱۸.۸	۲۴.۹	۲۶.۳	۲۸.۲	۲۵.۴	۱۸.۸	۹.۷	۳.۸	۲.۶	-۱	۵.۷	۱۴.۶
۱۳۷۷	۱۳.۵	۱۶.۸	۲۳.۳	۲۷.۶	۲۶.۷	۲۶	۱۷.۶	۱۲.۹	۸.۸	۳.۶	۴.۵	۷.۱	۱۵.۷
۱۳۷۶	۱۰.۲	۱۷.۱	۲۳.۴	۲۶.۸	۲۹.۵	۲۳.۷	۱۹.۵	۱۰.۲	۵.۵	-۴.۶	-۲.۵	۳.۶	۱۳.۵
میانگین	۱۲.۵	۱۷.۷	۲۳.۲	۲۷.۱	۲۸.۰	۲۴.۴	۱۷.۸	۱۰.۷	۴.۵	۱.۱	۱.۸	۷.۵	۱۴.۷

ماخذ: اداره کل هواشناسی استان زنجان

نمودار۳- رژیم حرارتی ماهانه ایستگاه سینوپتیک زنجان

	اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	شهریور	مرداد	تیر	خرداد	اردیبهشت	فروردین
متوسط حداقل دما	1.7	-2.8	-3.3	0.5	5.0	10.1	15.5	19.8	19.3	15.2	10.9	6.3
متوسط حداکثر دما	13.3	6.3	5.5	9.3	16.4	26.2	32.2	36.1	34.9	31.3	24.5	18.6
میانگین دما	7.5	1.8	1.1	4.5	10.7	17.8	24.4	28.0	27.1	23.2	17.7	12.5

ماخذ: مشاور طرح

جدول۲۰- متوسط حداکثر رطوبت نسبی ایستگاه سینوپتیک ماهنشان به درجه سلسیوس در دوره آماری ۱۳۹۶-۱۳۷۷

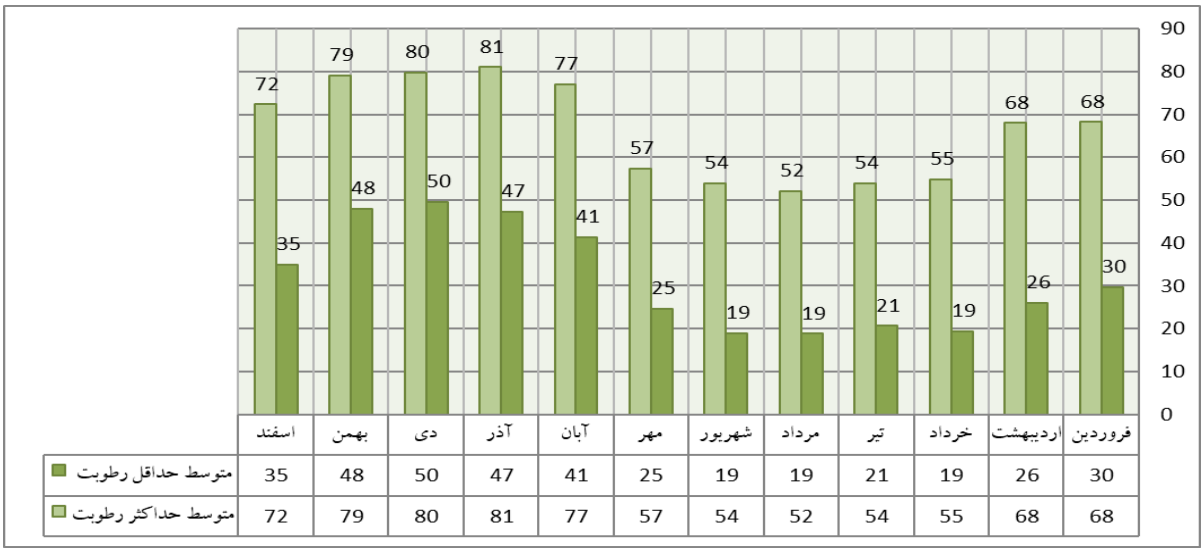
سال/ماه	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	میانگین سالانه
۱۳۹۶	۷۹	۶۷	۴۹	۵۸	۵۵	۵۶	۷۴	۸۱	۸۵	۷۵	۹۲	۷۹	۷۰.۸
۱۳۹۵	۷۹	۶۹	۵۰	۵۲	۵۰	۴۸	۵۳	۷۵	۷۰	۸۸	۸۸	۸۸	۶۷.۵
۱۳۹۴	۶۸	۵۲	۴۹	۳۲	۴۳	۴۱	۴۵	۶۴	۶۷	۶۳	۵۴	۵۱	۵۲.۲
۱۳۹۳	۷۳	۶۴	۵۱	۵۷	۴۸	۵۰	۷۱	۸۴	۹۰	۸۰	۷۸	۷۷	۶۹
۱۳۹۲	۶۷	۶۸	۵۲	۵۱	۵۹	۵۱	۵۳	۸۵	۸۴	۸۸	۷۹	۷۷	۶۸
۱۳۹۱	۸۰	۷۶	۶۲	۶۴	۵۱	۶۴	۶۴	۸۷	۸۷	۷۴	۷۷	۶۹	۷۱
۱۳۹۰	۶۰	۷۹	۵۴	۴۹	۵۳	۶۴	۵۳	۸۳	۸۷	۹۱	۸۲	۷۲	۶۹
۱۳۸۹	۷۴	۸۱	۵۵	۴۸	۴۳	۵۵	۵۵	۶۶	۶۲	۸۶	۷۹	۷۸	۶۵
۱۳۸۸	۶۹	۶۹	۶۲	۵۶	۵۹	۶۱	۶۱	۸۴	۸۶	۷۵	۷۹	۶۷	۶۹
۱۳۸۷	۵۶	۵۶	۴۸	۵۶	۵۰	۵۸	۵۸	۸۸	۷۸	۷۶	۸۲	۶۸	۶۵
۱۳۸۶	۷۶	۷۳	۶۳	۶۳	۵۷	۵۸	۵۹	۵۸	۸۳	۸۱	۸۳	۷۶	۶۹
۱۳۸۵	۷۴	۷۵	۵۳	۵۳	۴۶	۵۲	۶۴	۷۹	۸۷	۸۷	۸۵	۸۲	۷۰
۱۳۸۴	۵۸	۷۱	۵۸	۵۴	۵۶	۵۷	۵۶	۷۶	۸۳	۷۸	۸۰	۶۴	۶۶
۱۳۸۳	۷۰	۷۴	۷۱	۶۲	۶۲	۵۱	۵۵	۸۳	۸۴	۸۲	۸۱	۸۲	۷۱
۱۳۸۲	۷۱	۷۳	۷۰	۶۰	۵۸	۵۴	۶۲	۷۷	۸۶	۸۷	۸۰	۷۳	۷۱
۱۳۸۱	۷۲	۷۴	۵۲	۵۴	۵۲	۵۳	۵۰	۷۵	۸۵	۸۲	۸۲	۸۲	۶۸
۱۳۸۰	۶۳	۵۹	۴۷	۵۶	۴۸	۵۶	۵۶	۷۳	۸۴	۷۶	۸۴	۶۷	۶۴
۱۳۷۹	۶۶	۶۱	۵۶	۵۰	۴۶	۴۸	۶۰	۸۰	۸۵	۷۹	۸۱	۶۹	۶۵
۱۳۷۸	۵۹	۵۷	۴۰	۵۰	۴۷	۵۱	۴۹	۷۴	۷۵	۷۸	۶۸	۶۶	۵۹
۱۳۷۷	۶۶	۷۵	۵۴	۵۱	۶۲	۵۰	۶۰	۶۷	۷۱	۷۹	۷۲	۵۸	۶۴
۱۳۷۶	۵۴	۵۷	۵۶	۵۷	۵۱	۵۱	۴۷	۷۹	۸۴	۷۰	۷۲	۷۴	۶۳
میانگین	۶۸	۶۸	۵۵	۵۴	۵۲	۵۴	۵۷	۷۷	۸۱	۸۰	۷۹	۷۲	۶۶

جدول۲۱- متوسط حداقل رطوبت نسبی ایستگاه سینوپتیک ماهنشان به درجه سلسیوس در دوره آماری ۱۳۹۶-۱۳۷۷

سال/ ماه	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	میانگین سالانه
۱۳۹۶	۳۴	۲۲	۱۳	۲۲	۱۷	۱۶	۳۸	۳۸	۳۷	۳۲	۵۲	۳۳	۲۹.۶
۱۳۹۵	۳۶	۲۰	۱۷	۱۸	۱۴	۱۲	۱۸	۳۱	۳۵	۴۰	۵۰	۴۰	۲۷.۷
۱۳۹۴	۲۵	۱۵	۱۴	۱۸	۱۳	۲۶	۲۸	۵۰	۵۳	۴۷	۴۱	۳۹	۳۰.۶
۱۳۹۳	۲۴	۲۰	۱۶	۲۱	۱۶	۱۴	۳۱	۴۱	۵۵	۳۸	۳۴	۲۹	۲۸.۴
۱۳۹۲	۲۱	۲۷	۱۶	۱۶	۲۲	۱۴	۱۹	۴۵	۵۰	۵۳	۴۱	۳۳	۳۰
۱۳۹۱	۳۶	۲۹	۲۲	۲۱	۱۳	۲۰	۲۲	۴۳	۵۳	۳۸	۳۶	۲۹	۳۰
۱۳۹۰	۲۰	۳۰	۱۶	۱۵	۱۷	۲۱	۱۹	۴۸	۳۹	۵۶	۴۸	۳۶	۳۰
۱۳۸۹	۳۲	۳۹	۱۶	۱۳	۱۳	۱۷	۱۷	۲۵	۲۷	۶۳	۴۹	۳۸	۲۹
۱۳۸۸	۳۳	۲۴	۲۵	۲۰	۲۵	۲۲	۲۲	۴۵	۵۰	۴۱	۴۵	۳۶	۳۲
۱۳۸۷	۱۷	۱۴	۱۳	۲۰	۱۶	۲۱	۲۱	۵۴	۳۷	۴۲	۴۴	۲۸	۲۷
۱۳۸۶	۳۸	۳۴	۲۲	۲۶	۲۱	۱۹	۲۱	۲۱	۴۵	۵۵	۵۷	۳۱	۳۳
۱۳۸۵	۲۹	۳۱	۲۱	۲۳	۱۹	۱۶	۴۲	۴۲	۵۲	۶۴	۵۴	۳۹	۳۶
۱۳۸۴	۲۸	۲۵	۱۸	۲۱	۲۰	۲۰	۱۹	۴۲	۳۶	۵۴	۴۵	۱۹	۲۹
۱۳۸۳	۳۲	۳۳	۳۴	۲۷	۲۶	۱۸	۲۲	۴۹	۴۱	۵۱	۶۱	۴۲	۳۶
۱۳۸۲	۳۴	۲۸	۲۷	۲۶	۲۵	۱۹	۲۵	۳۹	۵۳	۵۵	۴۲	۳۱	۳۴
۱۳۸۱	۳۸	۲۹	۲۱	۲۳	۱۶	۱۵	۱۹	۳۲	۶۱	۴۳	۴۹	۴۱	۳۲
۱۳۸۰	۲۵	۲۱	۱۷	۲۳	۱۹	۲۳	۲۳	۳۳	۵۱	۴۳	۵۲	۲۷	۳۰
۱۳۷۹	۳۱	۲۳	۲۵	۲۰	۲۰	۲۱	۳۱	۵۴	۶۰	۵۷	۶۲	۳۳	۳۶
۱۳۷۸	۲۶	۲۰	۱۳	۱۹	۱۷	۲۱	۲۶	۴۹	۵۶	۵۸	۴۵	۴۳	۳۳
۱۳۷۷	۳۳	۳۶	۲۰	۲۱	۲۷	۲۲	۳۴	۴۲	۴۴	۵۷	۴۶	۳۱	۳۵
۱۳۷۶	۳۳	۲۳	۲۱	۲۱	۱۸	۲۰	۲۱	۴۷	۶۰	۵۵	۵۳	۵۳	۳۶
میانگین	۳۰	۲۶	۱۹	۲۱	۱۹	۱۹	۲۵	۴۱	۴۷	۵۰	۴۸	۳۵	۳۲

ماخذ: اداره کل هواشناسی استان زنجان

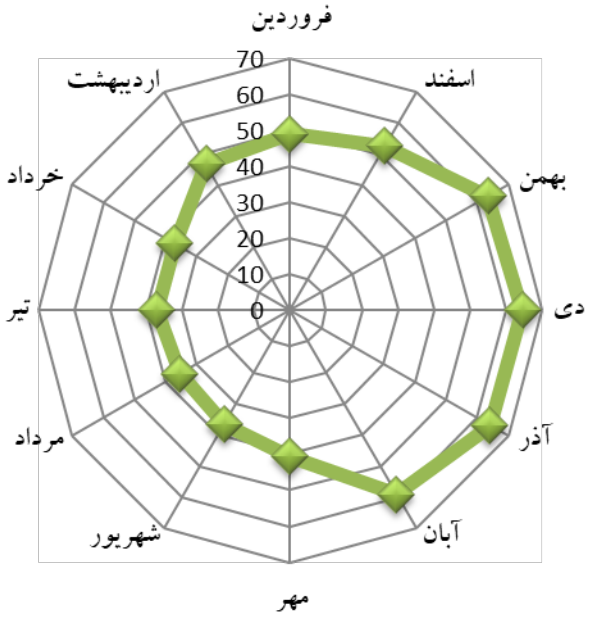
نمودار۴- نمودار حداقل و حداکثر رطوبتی ماهانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان

جدول۲۲- متوسط رطوبت نسبی ایستگاه سینوپتیک ماهنشان به درجه سلسیوس در دوره آماری ۱۳۹۶-۱۳۷۷

میانگین سالانه	اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	شهریور	مرداد	تیر	خرداد	اردیبهشت	فروردین	سال/ماه
۵۰.۲	۵۶	۷۲	۵۳	۶۱	۶۰	۵۶	۳۶	۳۶	۴۰	۳۱	۴۴	۵۷	۱۳۹۶
۴۷.۶	۶۴	۶۹	۶۴	۵۳	۵۳	۳۵	۳۰	۳۲	۳۵	۳۴	۴۵	۵۷	۱۳۹۵
۴۱.۴	۴۵	۴۷	۵۵	۶۰	۵۷	۳۶	۳۴	۲۸	۲۵	۳۱	۳۳	۴۶	۱۳۹۴
۴۸.۵	۵۳	۵۶	۵۹	۷۳	۶۳	۵۱	۳۲	۳۲	۳۹	۳۳	۴۲	۴۹	۱۳۹۳
۴۹	۵۵	۶۰	۷۰	۶۷	۶۵	۳۶	۳۳	۴۱	۳۴	۳۴	۴۷	۴۴	۱۳۹۲
۵۱	۵۰	۵۶	۵۶	۷۰	۶۵	۴۳	۴۲	۳۲	۴۲	۴۲	۵۲	۵۸	۱۳۹۱
۵۰	۵۴	۶۵	۷۳	۶۳	۶۵	۳۶	۴۲	۳۵	۳۲	۳۵	۵۴	۴۰	۱۳۹۰
۴۷	۵۸	۶۴	۷۴	۴۴	۴۶	۳۶	۳۷	۲۸	۳۱	۳۵	۶۰	۵۳	۱۳۸۹
۵۱	۵۲	۶۲	۵۸	۶۸	۶۴	۴۱	۴۵	۴۲	۳۸	۴۳	۴۶	۵۱	۱۳۸۸
۴۶	۴۸	۶۳	۵۹	۵۷	۷۱	۴۰	۴۰	۳۳	۳۸	۳۰	۳۵	۳۷	۱۳۸۷
۵۱	۵۴	۷۰	۶۸	۶۴	۳۹	۴۱	۳۸	۳۹	۴۵	۴۳	۵۴	۵۷	۱۳۸۶
۵۲	۶۱	۷۰	۷۵	۷۰	۶۱	۴۶	۳۴	۳۳	۳۸	۳۷	۵۳	۵۱	۱۳۸۵
۴۷	۴۲	۶۲	۶۶	۶۰	۵۹	۳۸	۳۸	۳۸	۳۷	۳۸	۴۸	۴۳	۱۳۸۴
۵۴	۶۳	۷۱.۲	۶۷	۶۳	۶۶	۳۸.۷	۳۵.۲	۴۳.۹	۴۴.۷	۵۳	۵۴	۵۲	۱۳۸۳
۵۲	۵۱	۶۰.۵	۷۰	۶۹	۵۷.۴	۴۳.۱	۳۶.۲	۴۱.۴	۴۲.۴	۴۸	۵۰	۵۲	۱۳۸۲
۴۸	۴۱	۶۴.۴	۶۲	۷۲	۵۳	۳۴.۳	۳۴.۱	۳۳.۸	۳۸	۳۶	۵۱	۵۵	۱۳۸۱
۴۷	۴۶	۶۷	۵۹	۶۷	۵۲	۳۹	۳۹	۳۴	۳۹	۳۲	۴۰	۴۴	۱۳۸۰
۵۱	۵۱	۷۲	۶۸	۷۳	۶۷	۴۶	۳۵	۳۳	۳۵	۴۰	۴۲	۴۹	۱۳۷۹
۴۶	۵۵	۵۷	۶۸	۶۶	۶۱	۳۸	۳۶	۳۲	۳۴	۲۷	۳۸	۴۲	۱۳۷۸
۴۹	۴۵	۵۹	۶۸	۵۷	۵۵	۴۷	۳۶	۴۴	۳۶	۳۷	۵۵	۴۹	۱۳۷۷
۴۹	۶۳	۶۳	۶۳	۷۲	۶۳	۳۴	۳۶	۳۵	۳۹	۳۸	۴۰	۴۳	۱۳۷۶
۴۹	۵۳	۶۳	۶۵	۶۴	۵۹	۴۱	۳۷	۳۵	۳۷	۳۷	۴۷	۴۹	میانگین

نمودار۵- رژیم رطوبتی ماهانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان

ماخذ: اداره کل هواشناسی استان زنجان

ـ تجزیه و تحلیل نوسانات دما

مقایسه کلی میان مقادیر شاخص های دمایی در ایستگاه ماهنشان که هر دو نمایانگر خصوصیات اقلیمی در ناحیه ماهنشان و در محدوده منظومه انگوران هستند، نشان می دهد که سقوط شدید دما در فصل زمستان به شکل مقادیر حداقل مطلق در ایستگاه ماهنشان به مراتب شدیدتر از سایر مناطق است به طوری که دامنه تغییرات دمایی در ایستگاه ماهنشان از ۲۷.۴- در زمستان تا ۴۳+ درجه در تابستان حدود ۷۰.۴ درجه سانتی گراد در طی سال است که نوسان دمایی بالایی می باشد.

نوسانات دما در ارتفاعات پائین و نقاط دشتی به مراتب شدیدتر از دامنه های کوهستانی و ارتفاعات بالا است. این امر، یعنی ثبات نسبی شرایط دمایی در ارتفاعات که بیش ترین سطوح موردمطالعه را هم تشکیل می دهند، در پایداری شرایط آبدهی رودخانه های منطقه اثرات گسترده ای دارد.همچنین بررسی و مطالعه ی اصلی دما در ایستگاه موردمطالعه نشان می دهد که ایستگاه ماهنشان از اردیبهشت تا اول مهر از لحاظ دمائی دارای شرایط متعادل می باشد.

با آغاز فصل پائیز و گسترش و نفوذ توده های هوای سرد از نیمکره شمالی، افت دمای هوا با شتاب شروع می گردد و این سیر کاهشی تا پایان اسفندماه ادامه یافته و سپس به کندی شروع به افزایش می کند و تدریجاً از شدت سرما کاسته شده و به آرامی گرم می شود.

در ایستگاه ماهنشان، دی ماه سردترین و مرداد ماه گرمترین ماه سال می باشند و افزایش و کاهش دما بستگی کامل به فعالیت و گسترش سیستم های پرفشار مناطق سیبری و قطبی دارد که منطقه را تحت تأثیر خود قرار می دهند.

هر زمان که سیستم های مذکور با فعالیت بیشتری به نواحی پائین تر گسترش یابند دمای هوا به کمتر از ۲۷- درجه سانتی گراد نزول می کند که یخبندان سختی را به همراه دارد. بنابراین در ماه اردیبهشت تا اول مهرماه که شرایط

دمائی مساعد می باشد، برای هر گونه فعالیتی بخصوص گردشگری مناسب بوده و در دیگر ماهها برای علاقمندان به تفریحات زمستانی جذابیت کافی وجود دارد. براساس اطلاعات مربوط به میانگین دمای هوا در فصول مختلف سال، میانگین دمای هوا در ایستگاه ماهنشان در سردترین فصل یعنی زمستان ۳.۴ درجه سانتیگراد و میانگین دمای فصل بهار۱۷.۸ درجه سانتیگراد و مقدار این پارامتر در فصل تابستان ۲۶.۵ درجه سانتیگراد و میانگین دما در فصل پاییز ۱۱ درجه سانتیگراد می باشد و مقدار این پارامتر در فصل های بهار و تابستان نشانگر معتدل بودن این دو فصل در منطقه و با توجه به مشابهت اقلیمی در محدوده موردمطالعه برای امور مختلف، بسیار مناسب و مطلوب می باشد ولی در فصل زمستان هوا در این منطقه برای اجرای بسیاری فعالیت ها محدودیت ایجاد می کند.

- ویژگی های بارش

نوسان بارش

برای تعیین رژیم بارش منطقه از آمار ۲۰ ساله بارش مربوط به دوره آماری ۱۳۷۷-۱۳۹۶ ایستگاه سینوپتیک ماهنشان استفاده شده است.

در جدول مربوط آمار متوسط بارش ماهانه، مشاهده می شود که اولاً میزان متوسط بارش سالانه منطقه معادل ۲۴۱.۸ میلیمتر می باشد که در این میان بیشترین بارش سال، در ماه فروردین برابر با ۴۰ میلیمتر می باشد. نمودار رژیم بارش ماهانه منطقه نیز نشان می دهد که عمده بارش فصلی منطقه شامل ۳۷ درصد بارش سالانه در فصل بهار به وقوع می پیوندد. در مرتبه بعدی ۲۹ درصد بارش سالانه در فصل زمستان به وقوع می پیوندد.

میزان، نوع و پراکنش بارش

بارش در محدوده مطالعاتی عمدتاً از نوع برف است و عامل اصلی ایجاد آن ترکیب جریان های سرد سیکلونی مدیترانه ای و غربی با سامانه پرفشار گرم دریای خزر است وجود کوهستان‌های اطراف، تأثیر بخارهای دریای خزر و بادهای سرد شمالی و وجود مراتع شمال و شرق آن در میزان بارندگی و نوسان دمای شهرستان ماهنشان بسیار مؤثر است. بررسی تغییرات بارش در طی دوره آماری ۲۰ ساله نشان می دهد که میانگین بارش سالانه به ویژه در ۱۰ سال اخیر دوره آماری (۱۳۹۶-۱۳۸۷) روندی رو به کاهش داشته است به طوری که میانگین بارش سالانه در این ۱۰ سال تقریباً ۲۴۷ میلیمتر ثبت شده است در حالی که در ۱۰ سال قبل ۲۵۰ میلی متر بوده است. نکته جالب توجه اینکه رژیم توزیع بارندگی فصلی منطقه هم در طی این دو دوره با کاهش درصد بارش در فصول زمستان و پائیز و انباشت بیشتر آن در فصل بهار پیش رفته یعنی به تشدید رژیم بارندگی بهاره انجامیده است. این موضوع می تواند ناشی از تغییر الگوهای سینوپتیک سطوح فوقانی اتمسفر و تغییر الگوی امواج مریدیونال و جریان های غربی باشد. به هر حال با مقایسه نوسانات دمایی این دو دهه با نوسانات بارشی می توان نتیجه گیری کرد که تغییر اقلیم منطقه ای در محدوده مطالعاتی همزمان با افزایش ظرفیت گرمایی همراه با وقوع بارش های بیشتر و افزایش احتمال خطر سیل خیزی خصوصا در فصل بهار خواهد بود. این موضوع به خصوص در برنامه ریزی فضایی حوضه های کوهستانی و حفاظت از عرصه های مرتعی آن ضرورت خواهد داشت.

جدول۲۳- متوسط مجموع بارش ماهانه و سالانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان به درجه سلسیوس در دوره آماری ۱۳۹۶-۱۳۷۷

سالانه	اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	شهریور	مرداد	تیر	خرداد	اردیبهشت	فروردین	سال/ماه
۱۷۹.۳	۲۱.۸	۸۰.۵	۸.۰	۳.۴	۱۹.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۳	۱.۱	۰.۰	۱۷.۹	۲۷.۳	۱۳۹۶
۲۳۸.۱	۱۸.۱	۲۹.۵	۲۲.۳	۲۶.۲	۳۴.۵	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۲۴.۱	۹.۷	۱۸.۲	۵۵.۵	۱۳۹۵
۲۲۱.۱	۳۹.۰	۱۱.۰	۵.۱	۱۷.۹	۶۰.۴	۱۷.۸	۲۲.۱	۰.۰	۳.۳	۹.۵	۲.۶	۳۲.۴	۱۳۹۴
۲۱۱.۷	۲۰.۴	۱۵.۹	۲.۲	۳۷.۵	۱۹.۳	۳۴.۷	۰.۰	۰.۰	۲۴.۹	۶.۷	۲۰.۷	۲۹.۴	۱۳۹۳
۲۳۳.۵	۴۴.۷	۱۵.۸	۳.۰	۴۶.۹	۵۴.۶	۱.۰	۰.۰	۰.۷	۰.۰	۱۲.۰	۳۰.۷	۲۴.۱	۱۳۹۲
۳۵۳.۶	۱۹.۶	۳۶.۲	۱۹.۵	۱۸.۸	۸۷.۹	۷.۵	۱.۹	۵.۸	۱۱.۴	۴۲.۶	۴۵.۹	۵۶.۵	۱۳۹۱
۲۶۱.۲	۱۲.۰	۳۵.۰	۲۰.۹	۱.۷	۶۲.۷	۱.۹	۴.۰	۰.۰	۰.۹	۲۰.۷	۷۵.۶	۲۵.۸	۱۳۹۰
۲۷۹.۱	۳۰.۱	۶.۹	۵۱.۸	۲۴.۸	۷.۰	۰.۰	۳.۱	۱.۳	۰.۳	۴.۰	۱۰۷.۸	۴۲.۰	۱۳۸۹
۳۳۵.۶	۳۵.۶	۳۱.۸	۱۰.۰	۱۸.۸	۸۱.۰	۵.۳	۱۹.۵	۰.۰	۱۴.۴	۳۰.۷	۳۶.۷	۵۱.۸	۱۳۸۸
۱۶۴.۷	۱۵.۳	۱۹.۶	۱۲.۷	۴.۱	۶۰.۶	۳.۶	۹.۱	۵.۰	۴.۷	۳.۴	۲۰.۰	۶.۶	۱۳۸۷
۳۴۰.۲	۵۰.۷	۲۵.۱	۶.۳	۴۵.۰	۲.۹	۱.۸	۱۴.۱	۶.۹	۱۳.۶	۲۴.۴	۵۳.۶	۹۵.۸	۱۳۸۶
۲۶۶.۱	۱۴.۰	۲۹.۷	۲۹.۵	۱۴.۰	۴۰.۸	۴۰.۸	۱.۵	۰.۰	۳.۶	۳.۴	۴۲.۱	۴۶.۷	۱۳۸۵
۲۲۷.۳	۴.۴	۶۱.۶	۳۳.۴	۷.۱	۴۸.۰	۰.۴	۰.۰	۶.۵	۰.۰	۴.۸	۴۶.۸	۱۴.۳	۱۳۸۴
۲۴۵.۶	۱۹.۳	۲۵.۵	۲۰.۶	۳.۳	۳۹.۴	۴.۵	۰.۰	۰.۰	۱۳.۱	۱۵.۱	۷۸.۸	۲۶.۰	۱۳۸۳
۳۴۰.۴	۲.۶	۱۶.۲	۳۴.۷	۵۸.۳	۱۹.۷	۲.۲	۳.۵	۷.۳	۳.۰	۶۵.۴	۵۳.۳	۷۴.۲	۱۳۸۲
۲۸۴.۲	۲۹.۴	۴۹.۰	۵.۴	۸۴.۵	۲۱.۰	۱.۲	۰.۰	۷.۱	۱.۶	۰.۰	۲۹.۷	۵۵.۳	۱۳۸۱
۲۳۵.۰	۴۲.۲	۲۰.۸	۱۶.۳	۳۳.۷	۳۷.۲	۹.۶	۲.۴	۱.۶	۷.۰	۰.۱	۲۸.۴	۳۵.۷	۱۳۸۰
۲۳۶.۴	۴.۰	۲۳.۴	۱۰.۰	۲۷.۰	۳۳.۵	۱۲.۵	۰.۰	۲.۰	۷.۰	۳.۵	۳۱.۵	۸۲.۰	۱۳۷۹
۱۶۵.۰	۲۶.۵	۱۶.۵	۲۴.۰	۱۹.۰	۱۶.۰	۰.۰	۰.۰	۳.۰	۱۲.۵	۰.۰	۱۵.۵	۳۲.۰	۱۳۷۸
۲۰۸.۰	۱۲.۰	۱۸.۵	۴۸.۰	۱.۵	۷.۵	۵.۰	۱.۰	۲.۰	۲.۵	۱۱.۵	۵۲.۰	۴۶.۵	۱۳۷۷
۲۹۴.۵	۵۵.۵	۲۴.۵	۴۹.۵	۲۶.۰	۴۷.۰	۱۰.۵	۳.۰	۰.۰	۱۹.۵	۱۷.۵	۲۰.۵	۲۱.۰	۱۳۷۶
۰.۰	۲۰.۰	۱.۰	۱۵.۵	۱۵.۰	۱۷.۵	۲۶.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۱۳۷۵
۳۵۳.۶	۵۵.۵	۸۰.۵	۵۱.۸	۸۴.۵	۸۷.۹	۴۰.۸	۲۲.۱	۷.۳	۲۴.۹	۶۵.۴	۱۰۷.۸	۹۵.۸	حداکثر
۰.۰	۲.۶	۱.۰	۲.۲	۱.۵	۲.۹	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	حداقل
۲۴۱.۸	۲۴.۴	۲۷.۰	۲۰.۴	۲۴.۳	۳۷.۲	۸.۵	۳.۹	۲.۳	۷.۷	۱۳.۰	۳۷.۷	۴۰.۰	میانگین

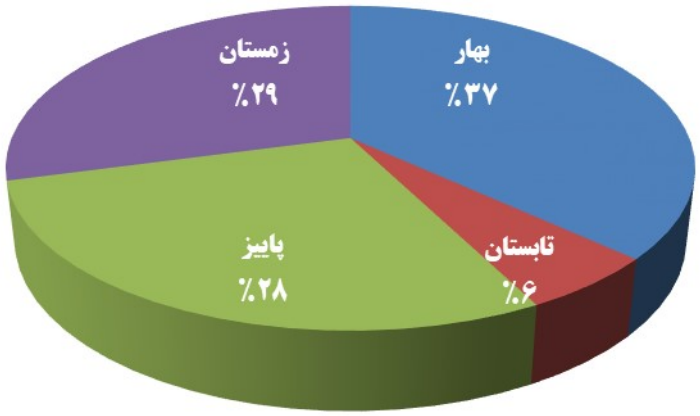
ماخذ: اداره کل هواشناسی استان زنجان

جدول۲۴- حداکثر بارش ماهانه و سالانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان به درجه سلسیوس در دوره آماری ۱۳۹۶-۱۳۷۷

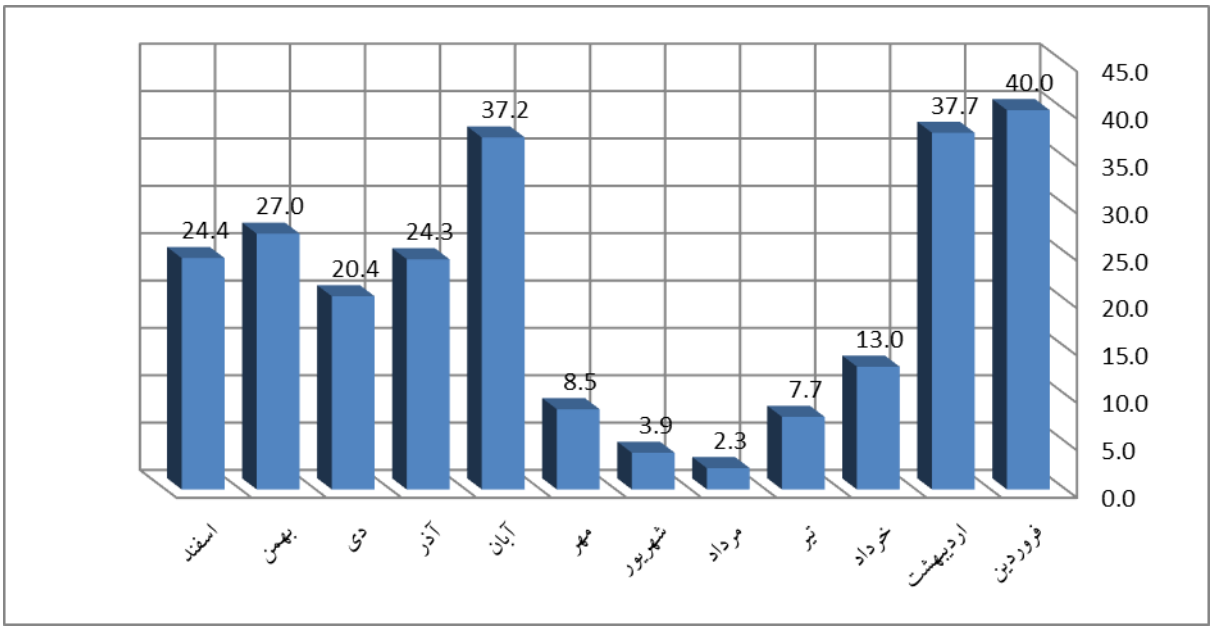
حداکثر سالانه	اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	شهریور	مرداد	تیر	خرداد	اردیبهشت	فروردین	ماه/سال
۲۳.۸	۷.۰	۲۳.۸	۵.۵	۳.۴	۱۱.۳	۰.۰	۰.۰	۰.۳	۱.۱	۰.۰	۱۲.۸	۹.۶	۱۳۹۶
۲۲.۹	۴.۵	۷.۳	۱۳.۲	۱۶.۷	۲۲.۹	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۹.۳	۴.۰	۷.۴	۱۶.۰	۱۳۹۵
۳۰.۲	۳۰.۲	۸.۷	۴.۱	۵.۲	۲۰.۰	۷.۷	۱۷.۳	۰.۰	۲.۷	۴.۰	۱.۰	۱۵.۰	۱۳۹۴
۱۹.۴	۱۰.۳	۶.۷	۱.۷	۹.۵	۹.۰	۱۵.۷	۰.۰	۰.۰	۱۱.۸	۴.۰	۷.۹	۱۹.۴	۱۳۹۳

ماه/سال	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	حداکثر سالانه
۱۳۹۲	۷.۸	۱۳.۰	۸.۰	۰.۰	۰.۷	۰.۰	۱.۰	۲۲.۲	۱۰.۲	۲.۰	۸.۲	۲۴.۷	۲۴.۷
۱۳۹۱	۲۴.۱	۳۱.۸	۲۱.۲	۴.۰	۳.۷	۱.۹	۷.۵	۴۸.۱	۹.۰	۱۸.۸	۲۱.۱	۸.۷	۴۸.۱
۱۳۹۰	۹.۸	۱۰.۸	۱۷.۲	۰.۶	۰.۰	۳.۶	۱.۳	۱۳.۷	۱.۷	۵.۵	۱۷.۸	۶.۲	۱۷.۸
۱۳۸۹	۱۵.۳	۲۲.۶	۳.۳	۰.۳	۱.۳	۰.۰	۰.۰	۶.۹	۲۴.۳	۱۶.۸	۵.۰	۶.۵	۲۴.۳
۱۳۸۸	۳۹.۱	۱۸.۴	۱۱.۵	۱۴.۴	۰.۰	۵.۳	۵.۳	۲۶.۸	۹.۷	۸.۳	۱۲.۶	۱۲.۶	۳۹.۱
۱۳۸۷	۴.۷	۱۲.۳	۳.۴	۴.۱	۵.۰	۲.۶	۲.۶	۲۰.۳	۲.۱	۵.۵	۶.۷	۷.۶	۲۰.۳
۱۳۸۶	۳۸.۴	۱۱.۲	۱۱.۶	۱۲.۴	۳.۲	۱۳.۹	۱.۹	۱.۹	۲۶.۱	۴.۱	۷.۶	۳۱.۱	۳۸.۴
۱۳۸۵	۱۹.۳	۱۳.۹	۱.۸	۳.۶	۰.۰	۱.۵	۱۲.۵	۱۲.۵	۹.۵	۱۸.۵	۲۴.۰	۵.۵	۲۴.۰
۱۳۸۴	۹.۶	۱۲.۵	۱.۶	۰.۰	۳.۸	۰.۰	۰.۳	۲۴.۶	۴.۶	۸.۸	۲۷.۳	۴.۰	۲۷.۳
۱۳۸۳	۷.۵	۲۶.۴	۳.۸	۵.۵	۰.۰	۰.۰	۳.۹	۷.۳	۱.۶	۷.۳	۸.۱	۸.۶	۲۶.۴
۱۳۸۲	۲۲.۲	۱۴.۶	۱۰.۲	۳.۰	۶.۰	۳.۵	۲.۰	۸.۷	۱۱.۶	۲۱.۰	۷.۸	۰.۸	۲۲.۲
۱۳۸۱	۱۹.۰	۶.۲	۰.۰	۱.۶	۳.۶	۰.۰	۱.۰	۱۳.۴	۲۷.۶	۲.۸	۲۰.۴	۷.۴	۲۷.۶
۱۳۸۰	۱۴.۰	۱۹.۰	۰.۱	۵.۶	۱.۰	۱.۶	۶.۸	۱۳.۲	۱۳.۶	۶.۴	۸.۵	۳۰.۶	۳۰.۶
۱۳۷۹	۳۹.۵	۱۸.۰	۲.۰	۴.۰	۲.۰	۰.۰	۴.۰	۱۰.۰	۶.۵	۳.۵	۶.۵	۳.۵	۳۹.۵
۱۳۷۸	۱۴.۰	۴.۵	۰.۰	۶.۵	۱.۵	۰.۰	۰.۰	۶.۵	۱۲.۵	۱۱.۰	۵.۵	۱۰.۵	۱۴.۰
۱۳۷۷	۱۳.۵	۱۲.۰	۵.۵	۱.۵	۲.۰	۱.۰	۳.۰	۴.۰	۱.۰	۲۷.۰	۵.۰	۵.۰	۲۷.۰
۱۳۷۶	۱۱.۰	۸.۰	۷.۰	۷.۰	۰.۰	۳.۰	۴.۰	۱۴.۰	۱۰.۰	۱۳.۰	۱۰.۵	۳۵.۵	۳۵.۵
حداکثر	۳۹.۵	۳۱.۸	۲۱.۲	۱۴.۴	۶.۰	۱۷.۳	۱۵.۷	۴۸.۱	۲۷.۶	۲۷.۰	۲۷.۳	۳۵.۵	۴۸.۱

نمودار۶-رژیم بارش فصلی ایستگاه سینوپتیک‌ماهنشان

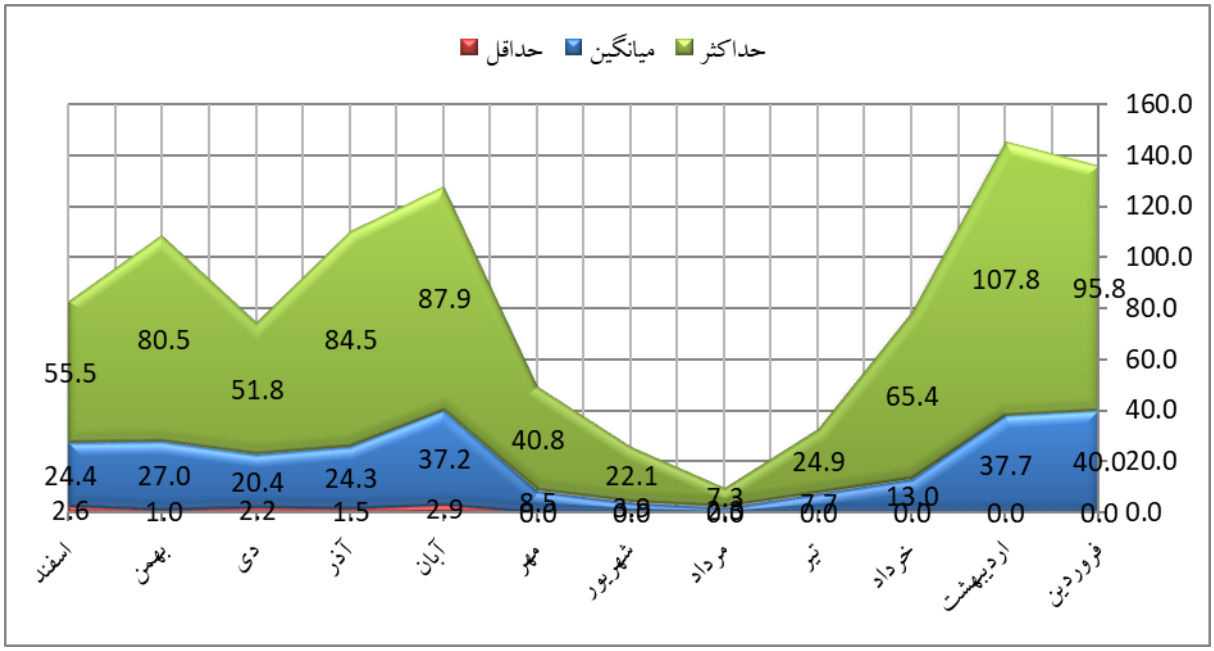

نمودار۷- رژیم بارندگی ماهانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان

ماخذ: اداره کل هواشناسی استان زنجان

نمودار۸- حداقل، میانگین و حداکثر بارش ماهانه و سالانه ایستگاه سینوپتیک ماهنشان به درجه سلسیوس در دوره آماری ۱۳۹۶-۱۳۷۷

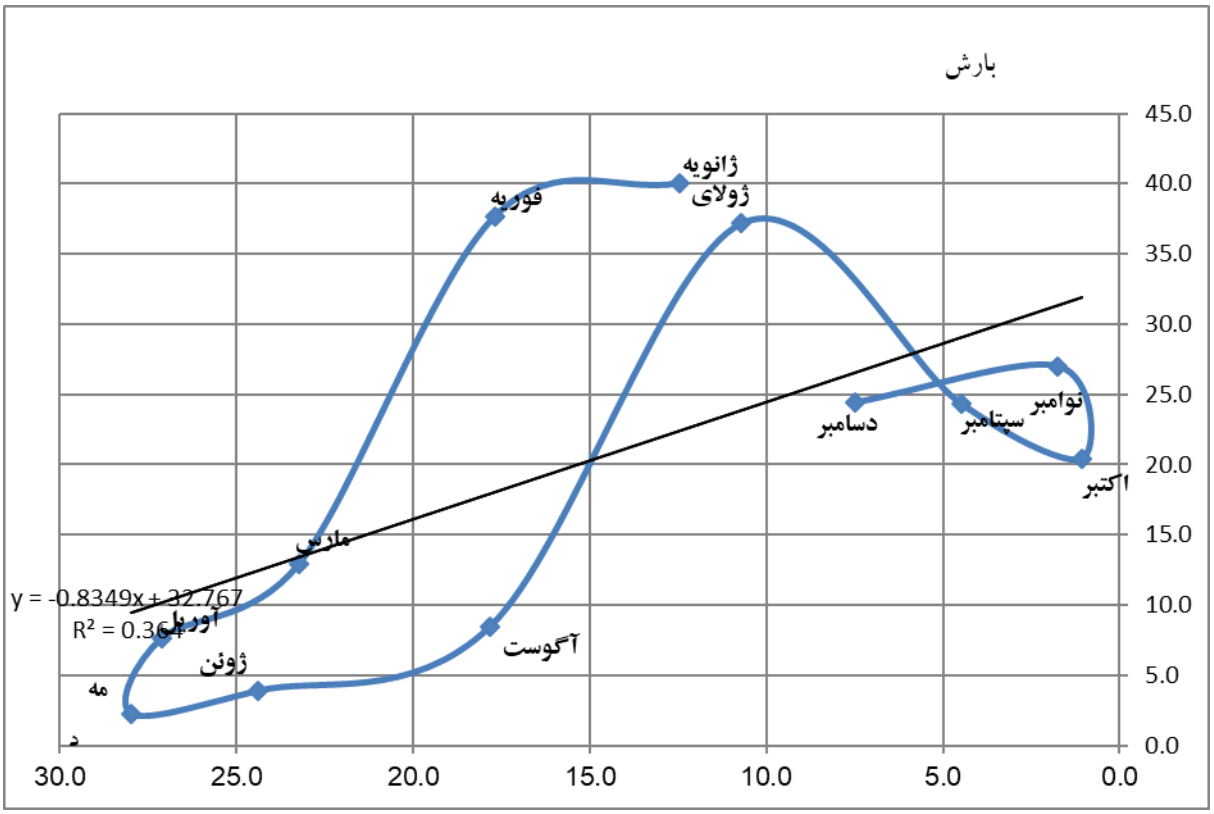
تبیین رابطه گرما، بارش و رطوبت

تعیین نسبت ماهانه و سالانه درجه حرارت و بارش

برای این منظور در مطالعات اقلیم شناسی از نمودار هایتروگراف استفاده می شود. در روش کار مبتنی بر ترسیم نمودار هایتروگراف آمار بارش و دمای یک منطقه به نحوی در ارتباط با هم ترسیم می شود که محصول نمودار بیان کننده ضریب تغییرات و نوسانات اقلیمی منطقه مورد بررسی است. به طوری که با استفاده از نمودار هایتروگراف می

توان به راحتی نوسانات شدید اقلیمی و حساسیت اقلیمی منطقه را تشخیص داد. برای این منظور از آمار ۲۰ ساله بارش و دمای مربوط به سال های ۱۳۹۶- ۱۳۷۷ ایستگاه سینوپتیک ماهنشان استفاده شده است. نمودار هایتروگراف نشان می دهد که الگوی بارش منطقه مورد مطالعه سالانه اختلافی در حدود ۳.۶ میلیمتر و الگوی حرارتی منطقه نیز سالانه اختلافی در حدود ۳۲ درجه سانتیگراد داشته است. الگوی پهن نمودار ترسیم شده نیز نشان دهنده نوسانات نسبتاً زیاد عناصر اصلی اقلیمی و ضریب حساسیت بالای آن در طول سال می باشد.

نمودار۹- هایتروگراف منطقه

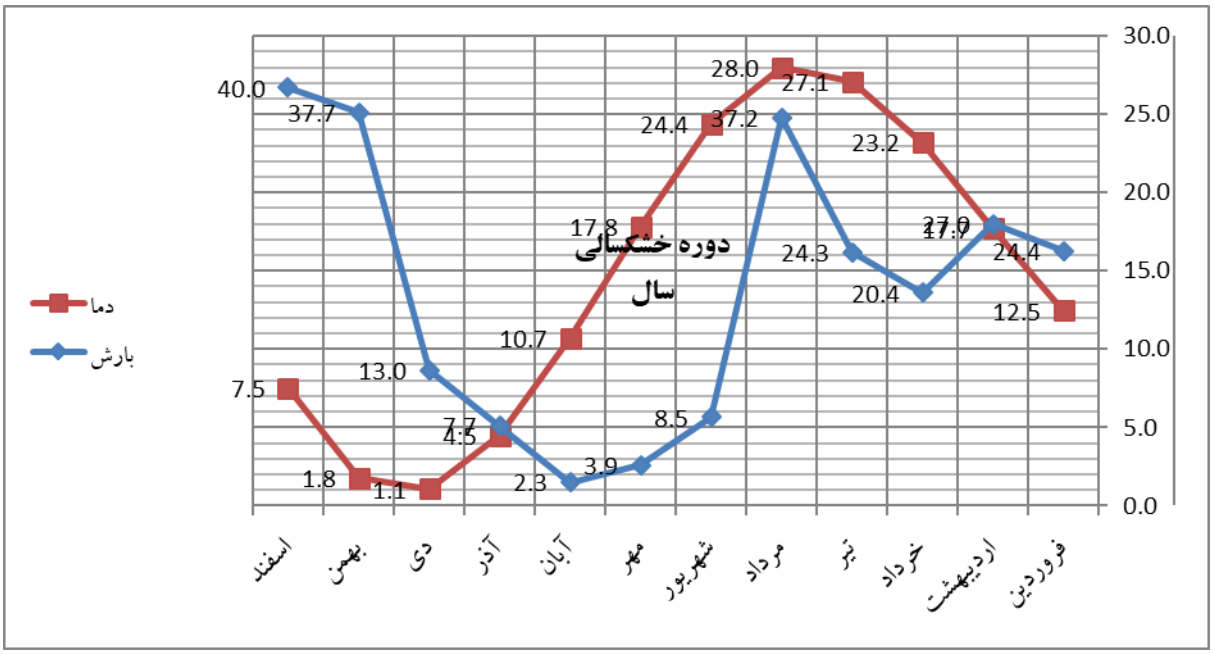

ماخذ: اداره کل هواشناسی استان زنجان و مشاور طرح

تعیین نسبت ماهانه و سالانه خشکی و رطوبت

برای این منظور در مطالعات اقلیم شناسی از نمـــــودار آمبروترمیک استفاده می شود. در روش ترسیم نمـــــودار آمبروترمیک آمار بارش و دمای یک منطقه به نحوی در ارتباط با هم ترسیم می شود که محصول نمـودار بیان کننده میزان تداوم دوره خشک (ماه هایی که دما بیشتر از بارش است) و میزان تداوم دوره مرطوب (ماه هایی که بارش بیشتر از دما است) می باشد. برای این منظور از آمار ۲۰ ساله بارش و دمای مربوط به سال های ۱۳۹۶-۱۳۷۷ ایستگاه سینوپتیک ماهنشـان استفاده شده است. نمـودار ذیـل نشان می دهد که دوره نسبتاً خشک سال در طول ۷ ماه از اواسط اردیبهشت ماه آغاز و تا اواسط آذرماه ادامه پیدا می کند.

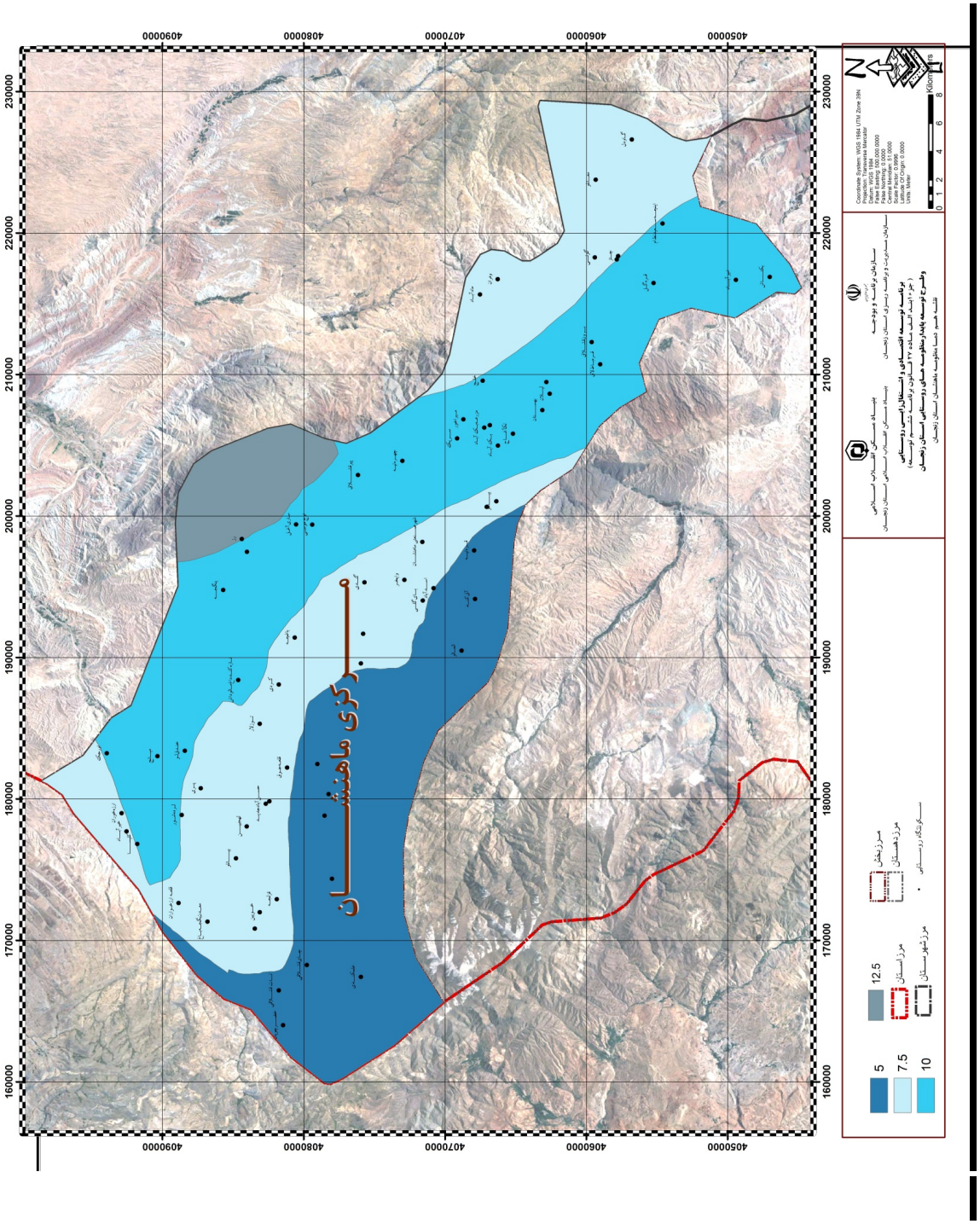
نمودار۱۰- آمبروترمیک منطقه

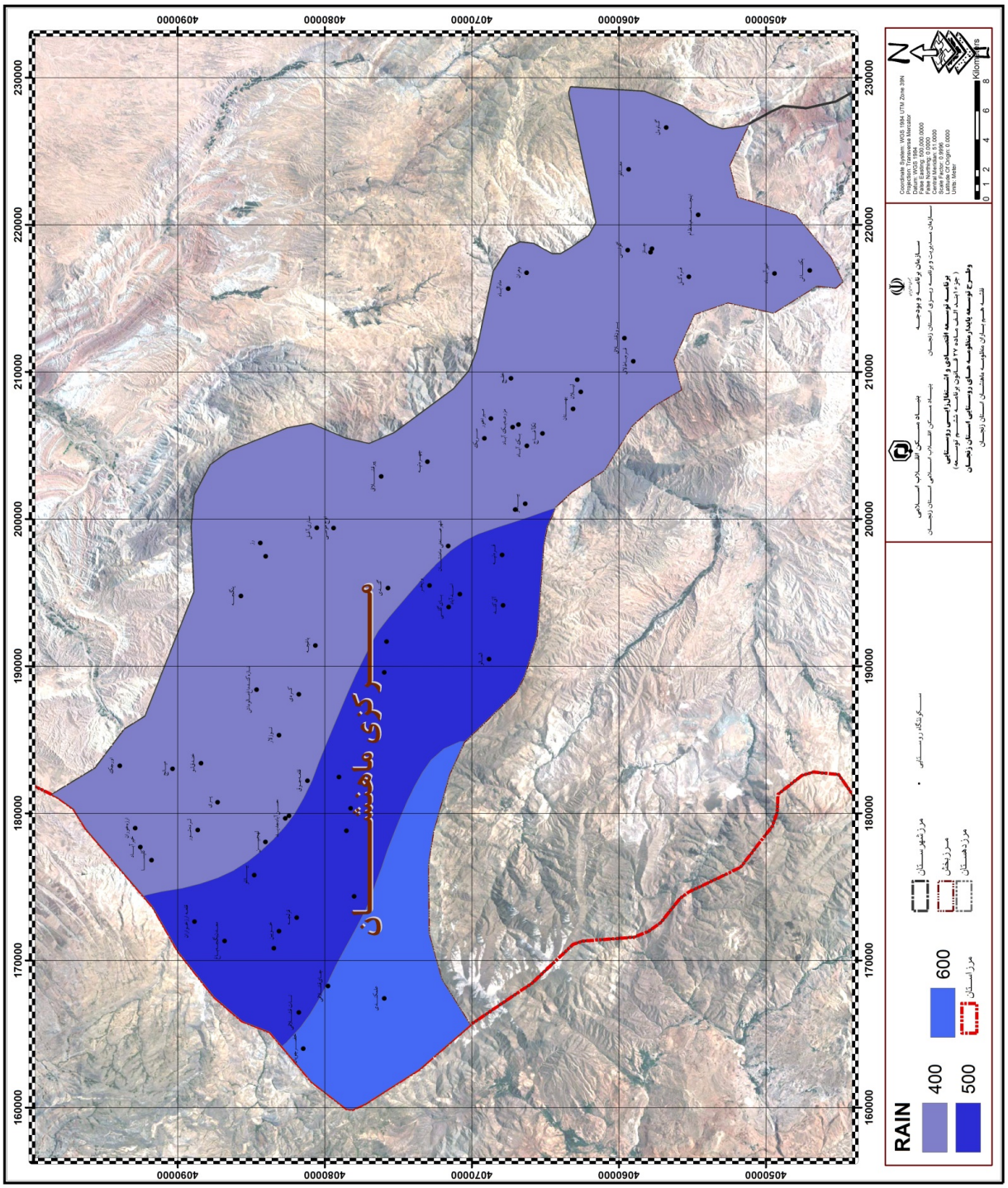
ماخذ: اداره کل هواشناسی استان زنجان و مشاور طرح

بررسی روابط همبستگی بین بارش، دما و طبقات ارتفاعی

به عنوان یک نتیجه گیری کاربردی از مطالعات اقلیمی ابتدا ضرورت دارد تا روند تغییرات فضایی بارش و دما در منطقه تبیین شود و سپس روابط همبستگی این روند تغییرات با طبقات ارتفاعی در منطقه محاسبه شوند. برای این منظور از روش شبکه- مبنا و از داده های شبکه جهانی اقلیم WorldClim و برای دوره آماری ۵۰ ساله ۱۹۵۱-۲۰۰۰ استفاده می گردد. در ادامه با انجام آزمون همبستگی (Correlation Coefficient) به تفکیک پیکسل های بارش، دما و متغیر ارتفاعی رقومی DEM ضریب همبستگی۰,۹۶- =R بین متغیر ارتفاع از یک سو و متغیرهای بارش و دما از سوی دیگر در بازه معناداری (Sig=۰,۰) به دست آمد که در نقشه های صفحه بعد منعکس شده است.

مرکزی ماهنشان
5
7.5
10
12.5
مرز بخش
مرز دهستان
مرز استان
مرز شهرستان
سکونتگاه روستایی

نقشه ۱۴ - نقشه هم باران منظومه ماهنشان

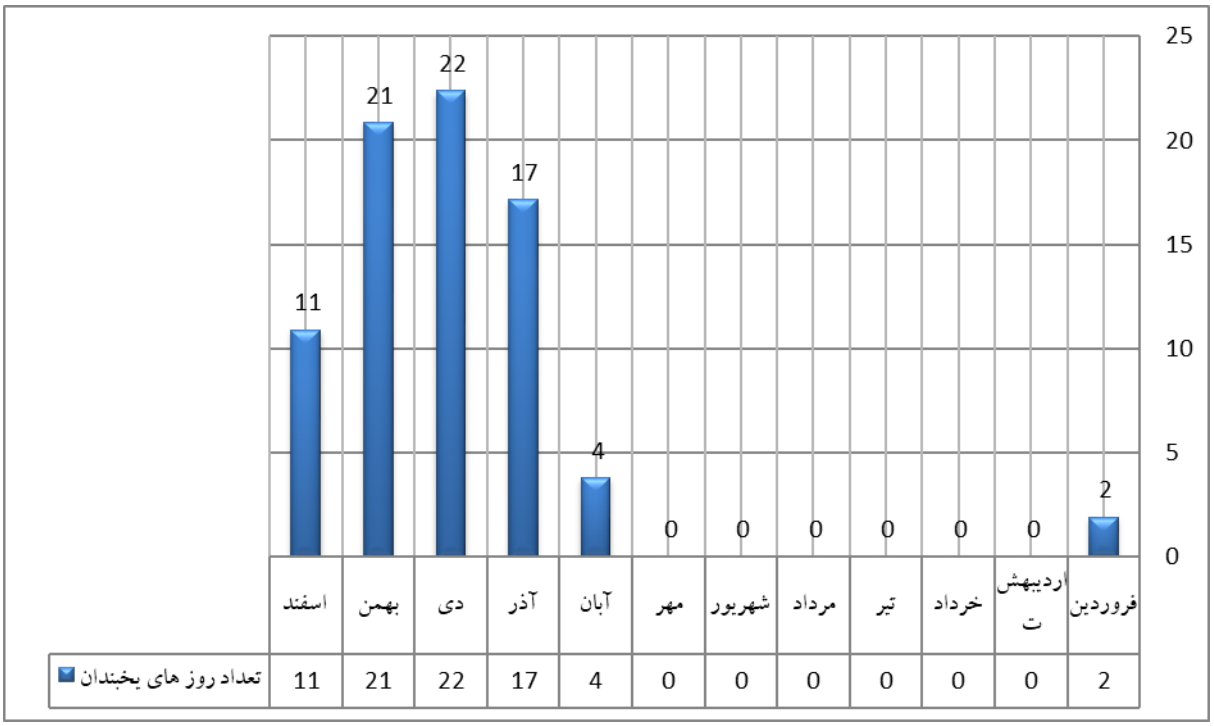
تعداد روزهای یخبندان

پدیده یخبندان برای پاره‌ای از فعالیت‌های اقتصادی، کشاورزی، عمرانی، گردشگری و غیره ممکن است محدودیت ایجاد کند. فراوانی روزهای یخبندان در محدوده موردمطالعه بر حسب موقعیت و شرایط جغرافیائی پدیده‌ای عادی است و مناطق مرتفع و کوهستانی برفگیر، نسبت به مناطق دشتی دارای روزهای یخبندان بیشتری می‌باشد. با توجه به اطلاعات مربوط به تعداد روزهای یخبندان در یک دوره طولانی موردمطالعه در ایستگاه ماهنشان متوسط تعداد روزهای یخبندان در ایستگاه‌های مذکور به ترتیب ۷۷ روز در سال می‌باشد که ۷ ماه های احتمال وقوع آن وجود دارد. میانگین ماهیانه تعداد روزهای یخبندان در ماههای آذر، دی، بهمن و اسفند حداکثر، در ماههای فروردین و آبان متوسط و در ماههای اردیبهشت تا شهریور حداقل است.

جدول۲۵- متوسط مجموع روزهای یخبندان در ایستگاه ماهنشان در دوره‌آماری مورد مطالعه

سال/ ماه	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	جمع سالانه
۱۳۹۶	۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۲۳	۱۶	۱۸	۰	۶۱
۱۳۹۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۲۲	۳۰	۲۸	۱۳	۹۴
۱۳۹۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۲۴	۱۷	۲۲	۳	۶۸
۱۳۹۳	۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۹	۱۳	۲۱	۱۸	۱۴	۸۱.۰
۱۳۹۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۱۳	۲۹	۲۲	۸	۷۴.۰
۱۳۹۱	۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱۰	۲۴	۱۰	۸	۵۷.۰
۱۳۹۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۸	۲۸	۲۵	۲۴	۲۲	۱۰۸.۰
۱۳۸۹	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۱	۲۵	۲۶	۲۳	۱۲	۹۹.۰
۱۳۸۸	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۵	۵	۱۳	۳	۳۸.۰
۱۳۸۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵	۱۴	۲۳	۱۲	۸	۶۲.۰
۱۳۸۶	۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵	۱۸	۲۸	۲۸	۱۰	۹۲.۰
۱۳۸۵	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۸	۲۸	۳۰	۲۱	۱۶	۱۰۴.۰
۱۳۸۴	۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵	۱۶	۲۲	۱۵	۱۱	۷۳.۰
۱۳۸۳	۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۲۴	۲۵	۲۸	۹	۹۱.۰
۱۳۸۲	۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵	۱۳	۱۸	۱۵	۱۰	۶۶.۰
۱۳۸۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴	۱۷	۲۴	۲۰	۱۱	۷۶.۰
۱۳۸۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴	۶	۱۶	۲۵	۱۲	۶۳.۰
۱۳۷۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۱۹	۲۲	۲۴	۹	۷۶.۰
۱۳۷۸	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۶	۱۷	۲۴	۲۵	۱۸	۹۱.۰
۱۳۷۷	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۷	۱۵	۲۰	۱۵	۵۹.۰
۱۳۷۶	۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۸	۳۰	۲۷	۱۷	۸۵.۰
میانگین	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴	۱۷	۲۲	۲۱	۱۱	۷۷

نمودار۱۱- متوسط مجموع روزهای یخبندان در ایستگاه ماهنشان در دوره‌آماری مورد مطالعه

ماخذ: اداره کل هواشناسی استان زنجان

مجموع ساعات آفتابی

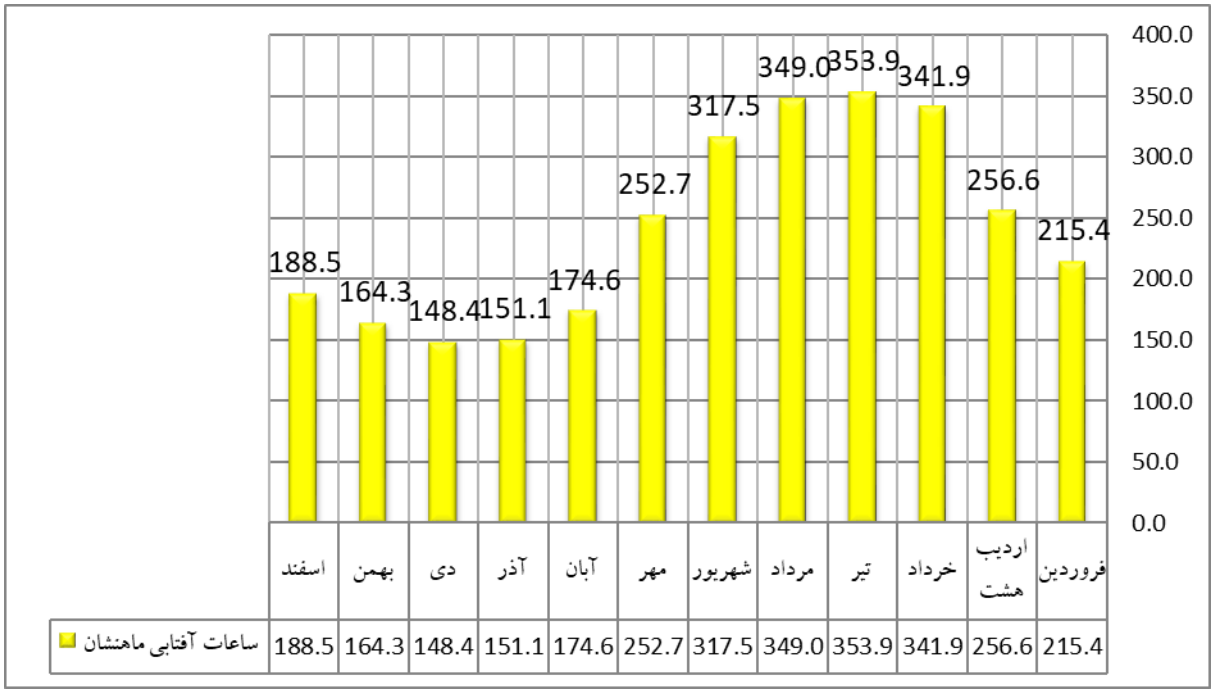
براساس داده‌های جدول زیر متوسط ماهانه ساعات حقیقی تابش آفتاب در ایستگاه ماهنشان از ۳۵۳.۹ ساعت در ماه تیرماه تا ۱۴۸.۴ ساعت در ماه دی ماه متغیر است و مقدار سالانه آن برابر ۲۸۸۶.۲ ساعت و میانگین ماهانه آن ۲۴۰.۵ ساعت در ماه می‌باشد.

جدول۲۶- مجموع ساعات آفتابی در ایستگاه ماهنشان در دوره آماری موردمطالعه

سالانه	اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	شهریور	مرداد	تیر	خرداد	اردیبهشت	فروردین	ماه/سال
۲۹۶۸.۹	۱۵۹.۰	۱۵۴.۱	۱۵۸.۱	۱۹۲.۸	۱۵۶.۷	۲۷۵.۴	۳۲۱.۹	۳۳۶.۹	۳۳۴.۳	۳۸۰.۵	۲۷۵.۱	۲۲۴.۱	۱۳۹۶
۲۸۹۵.۲	۱۹۴.۱	۱۲۲.۲	۱۶۳.۳	۱۸۹.۴	۱۸۳.۲	۲۸۵.۸	۳۱۸.۳	۳۵۱.۶	۳۵۱.۱	۳۱۷.۰	۲۳۷.۹	۱۸۱.۳	۱۳۹۵
۲۸۹۵.۸	۱۹۸.۴	۱۹۷.۴	۱۶۴.۳	۱۲۵.۵	۱۲۸.۵	۲۱۱.۱	۲۹۸.۸	۳۶۷.۷	۳۱۱.۸	۳۳۸.۸	۳۱۷.۶	۲۳۵.۹	۱۳۹۴
۲۹۸۴.۷	۲۳۸.۶	۱۸۱.۶	۱۷۵.۸	۱۰۲.۲	۱۹۲.۸	۲۲۹.۷	۳۲۴.۵	۳۵۲.۹	۳۳۶.۹	۳۲۷.۹	۲۷۷.۳	۲۴۴.۵	۱۳۹۳
۳۰۷۵.۲	۲۰۱.۷	۱۹۲.۲	۱۵۰.۳	۱۴۰.۶	۱۶۵.۸	۲۸۶.۷	۳۴۰.۲	۳۶۶.۱	۳۹۴.۸	۳۳۶.۶	۲۴۵.۴	۲۵۴.۸	۱۳۹۲
۲۹۲۳.۷	۱۸۴.۴	۱۷۸.۸	۱۸۹.۲	۱۰۸.۰	۱۶۰.۰	۲۵۹.۵	۳۲۵.۹	۳۳۱.۵	۳۵۰.۳	۳۴۳.۵	۲۷۸.۷	۲۱۳.۹	۱۳۹۱
۲۹۶۷.۹	۲۲۵.۸	۱۷۷.۸	۱۳۸.۲	۱۸۸.۲	۱۳۷.۱	۲۶۶.۷	۳۲۳.۷	۳۵۴.۳	۳۴۹.۵	۳۴۰.۲	۲۱۲.۲	۲۵۴.۲	۱۳۹۰
۲۹۵۵.۵	۱۷۴.۸	۱۸۵.۰	۱۰۹.۴	۲۰۶.۶	۲۴۵.۳	۲۷۳.۳	۲۷۳.۳	۳۵۰.۴	۳۷۱.۹	۳۲۲.۳	۱۹۸.۹	۲۴۴.۳	۱۳۸۹
۲۶۶۳.۱	۱۳۴.۸	۱۲۴.۴	۱۲۷.۴	۱۴۸.۱	۱۵۸.۸	۲۶۳.۶	۲۶۳.۶	۳۶۴.۲	۳۴۲.۴	۲۹۵.۲	۲۵۰.۱	۱۹۰.۵	۱۳۸۸
۲۹۳۲.۶	۱۹۶.۶	۱۶۰.۸	۱۵۷.۵	۱۹۳.۶	۱۳۲.۱	۲۷۱.۴	۲۷۱.۴	۳۴۳.۲	۳۳۶.۵	۳۷۲.۴	۲۸۲.۳	۲۱۴.۸	۱۳۸۷
۲۸۵۳.۵	۱۸۸.۸	۱۶۰.۷	۱۶۷.۱	۱۷۱.۰	۲۳۳.۱	۲۳۳.۱	۳۳۳.۲	۳۰۷.۵	۳۵۸.۷	۳۲۱.۰	۲۲۹.۴	۱۴۹.۹	۱۳۸۶
۲۷۸۷.۶	۱۶۲.۸	۱۶۰.۹	۱۳۳.۶	۱۳۶.۷	۱۷۵.۲	۱۷۵.۲	۳۱۶.۸	۳۵۱.۷	۳۶۳.۹	۳۵۵.۲	۲۳۵.۷	۲۱۹.۹	۱۳۸۵
۳۰۳۴.۶	۲۲۳.۶	۱۵۴.۶	۱۲۰.۴	۱۹۰.۹	۱۸۹.۲	۲۵۹.۷	۳۴۰.۸	۳۳۷.۴	۳۷۶.۲	۳۵۰.۵	۲۶۱.۴	۲۲۹.۹	۱۳۸۴
۲۹۳۲.۳	۱۹۸.۳	۱۵۸.۲	۱۲۹.۴	۱۶۷.۶	۱۴۱.۸	۲۵۹.۵	۳۳۴.۷	۳۷۲.۲	۳۴۶.۲	۳۴۰.۶	۲۵۱.۲	۲۳۲.۶	۱۳۸۳

ماه/سال	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	سالانه
۱۳۸۲	۱۸۱.۳	۲۷۸.۷	۲۹۲.۹	۳۶۵.۴	۳۴۸.۹	۳۳۳.۱	۲۷۱.۴	۱۸۲.۴	۱۱۷.۷	۱۲۸.۱	۱۶۹.۵	۱۶۴.۳	۲۸۳۳.۷
۱۳۸۱	۱۷۴.۹	۲۷۴.۳	۳۸۵.۵	۳۶۳.۴	۳۶۲.۲	۳۴۴.۴	۲۳۴.۰	۱۹۴.۹	۷۵.۹	۱۶۰.۲	۱۴۴.۶	۱۵۶.۴	۲۸۷۰.۷
۱۳۸۰	-	-	۳۹۱.۷	۳۶۲.۹	۳۳۴.۰	۳۳۳.۴	۲۴۰.۲	۱۹۱.۱	۱۱۳.۸	۱۵۰.۷	۱۷۰.۸	۲۰۱.۳	۲۴۸۹.۹
میانگین	۲۱۵.۴	۲۵۶.۶	۳۴۱.۹	۳۵۳.۹	۳۴۹.۰	۳۱۷.۵	۲۵۲.۷	۱۷۴.۶	۱۵۱.۱	۱۴۸.۴	۱۶۴.۳	۱۸۸.۵	۲۸۸۶.۲

نمودار۱۲- مجموع ساعات آفتابی در ایستگاه ماهنشان در دوره آماری موردمطالعه

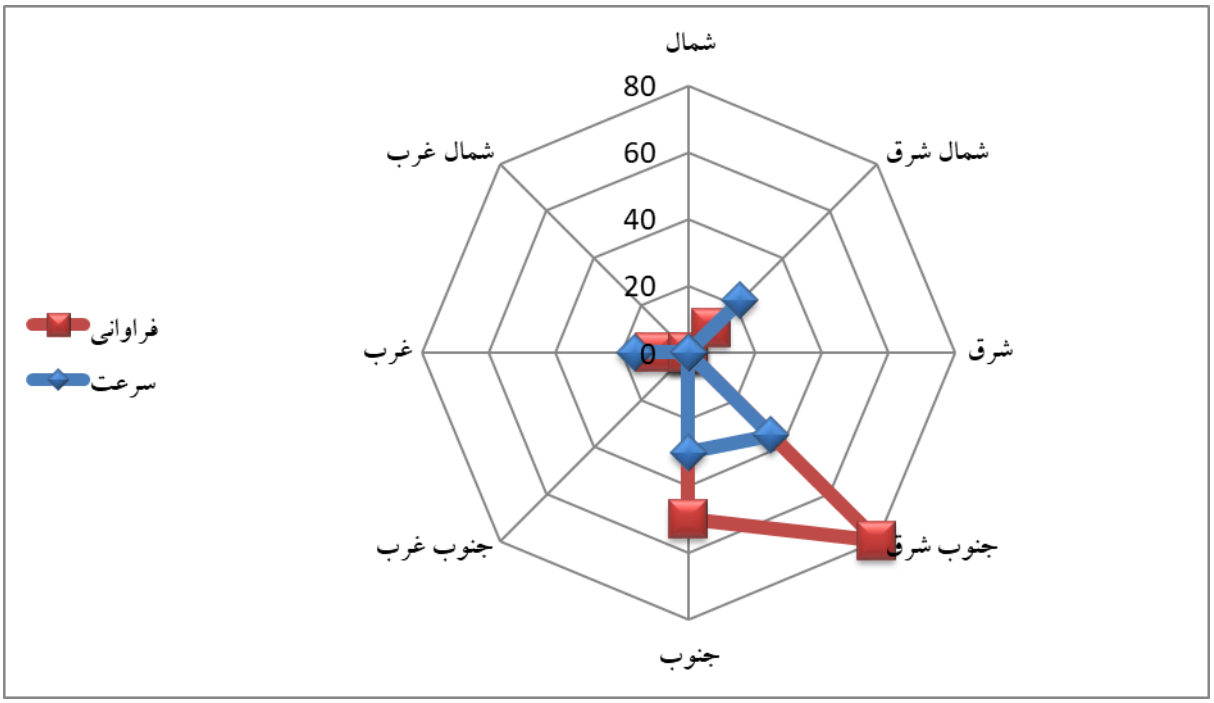

ماخذ: اداره کل هواشناسی استان زنجان

بررسی وضعیت باد منطقه

برای تعیین روند غالب جریانات هوایی در منطقه از آمار ۲۰ ساله مربوط به سالهای سال های ۱۳۹۶-۱۳۷۷ ایستگاه سینوپتیک ماهنشان استفاده شد. برای این منظور ابتدا در جدول ذیل فراوانی و میانگین سرعت باد در دوره آماری مذکور در مقیاس ماهانه ارائه می شود. همین طور در نمودار ذیل نیز دیاگرام گلباد منطقه در مقیاس ماهانه و در دوره آماری ۲۰ ساله ارائه شده است. این نمودار نشان می دهد که جهت غالب باد منطقه هم از نظر فراوانی و هم از نظر شدت باد جنوب شرقی و بعد از آن باد جنوب است. بنابراین منطقه مورد مطالعه به طور عمده تحت تأثیر بادهای غالب شرقی است که با میانگین سرعت ۲۰ متر بر ثانیه جریان دارند. بررسی آماری وزش باد در ایستگاه ماهنشان نشان داد که باد جنوب شرقی با پتانسیل حرارتی و رطوبتی بالا همراستا با موج های شرقی تراز بالای اتمسفر در مقیاس سینوپتیک عمدتاً در ماه های تابستان و باد جنوب از سمت کوهستان (در مقیاس میکروکلیماتیک) و باد غربی در مقیاس سینوپتیک عمدتاً در ماه های زمستان جریان دارند.

نمودار۱۳- نمودار گلباد منطقه در مقیاس‌ماهانه برای میانگین دوره آماری ۲۰ ساله

جدول۲۷- فراوانی و میانگین سرعت باد ایستگاه ماهنشان در دوره آماری ۱۳۹۶-۱۳۷۷*

سالانه	اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	شهریور	مرداد	تیر	خرداد	اردیبهشت	فروردین	ماه/سال
۲۱۰۳۰	۲۱۰۱۸	۱۵۰۰۹	۲۱۰۳۰	۲۷۰۱۰	۱۵۰۱۲	۱۸۰۱۱	۰۵۰۰۹	۰۶۰۱۰	۲۱۰۱۱	۲۱۰۱۵	۱۸۰۱۶	۲۱۰۱۹	۱۳۹۶
۲۲۰۲۵	۱۵۰۱۷	۱۳۰۱۱	۲۵۰۱۵	۲۴۰۲۰	۲۴۰۱۲	۱۲۰۱۰	۲۱۰۱۱	۲۴۰۱۰	۲۲۰۲۵	۲۹۰۲۱	۳۰۰۱۸	۳۰۰۱۸	۱۳۹۵
۲۴۰۳۵	۲۴۰۳۵	۱۲۰۱۲	۱۵۰۱۳	۱۸۰۱۴	۲۲۰۱۵	۳۳۰۱۲	۳۱۰۱۲	۳۱۰۰۸	۲۴۰۱۰	۳۰۰۱۲	۲۱۰۱۹	۱۶۰۱۵	۱۳۹۴
۱۹۰۲۰	۲۴۰۱۵	۲۴۰۱۲	۱۵۰۱۳	۱۲۰۱۱	۲۴۰۱۴	۲۲۰۰۸	۱۹۰۲۰	۱۲۰۱۰	۲۸۰۱۵	۱۲۰۱۵	۲۲۰۱۵	۳۶۰۱۳	۱۳۹۳
۲۱۰۳۲	۲۱۰۳۲	۱۵۰۱۲	۱۵۰۰۹	۱۵۰۱۷	۳۰۰۰۸	۲۱۰۱۵	۱۵۰۱۲	۲۹۰۱۰	۳۲۰۱۰	۱۲۰۱۰	۲۴۰۱۰	۲۱۰۱۲	۱۳۹۲
۲۴۰۲۰	۲۴۰۲۰	۱۲۰۱۲	۱۵۰۱۸	۱۰۰۰۹	۱۳۰۰۹	۲۴۰۱۳	۳۰۰۱۱	۲۸۰۰۹	۲۲۰۱۲	۲۴۰۱۴	۲۲۰۱۵	۱۲۰۱۳	۱۳۹۱
۲۴۰۲۲	۲۲۰۱۸	۱۲۰۱۲	۱۲۰۱۰	۲۲۰۱۰	۲۲۰۱۰	۳۳۰۱۲	۱۱۰۰۹	۵۰۱۳	۳۴۰۱۲	۲۴۰۲۲	۲۲۰۱۷	۲۲۰۱۶	۱۳۹۰
۱۹۰۱۵	۱۶۰۱۲	۱۲۰۱۲	۱۲۰۱۰	۱۱۰۱۵	۱۹۰۱۵	۳۰۰۰۷	۲۲۰۱۰	۶۰۰۹	۳۲۰۰۸	۳۴۰۰۹	۳۴۰۱۱	۱۶۰۱۰	۱۳۸۹
۲۶۰۲۸	۱۳۰۱۳	۱۲۰۰۸	۲۶۰۲۸	۱۱۰۰۹	۱۸۰۱۲	۲۱۰۱۵	۲۱۰۱۲	۳۲۰۰۹	۳۲۰۱۲	۱۱۰۲۰	۱۸۰۱۶	۲۱۰۲۲	۱۳۸۸
۳۲۰۲۲	۲۲۰۲۰	۲۲۰۱۲	۱۶۰۱۵	۰۱۳۱۰	۱۸۰۱۰	۲۱۰۰۹	۳۲۰۲۲	۳۲۰۱۲	۵۰۱۵	۲۲۰۱۱	۲۲۰۲۰	۱۸۰۱۵	۱۳۸۷
۲۲۰۲۰	۱۶۰۱۲	۱۲۰۱۱	۳۲۰۱۱	۱۳۰۱۱	۲۲۰۲۰	۲۴۰۰۹	۳۳۰۱۲	۲۲۰۱۵	۲۱۰۱۱	۱۸۰۱۲	۳۲۰۱۵	۲۱۰۱۶	۱۳۸۶
۲۵۰۱۸	۲۱۰۱۳	۱۳۰۱۲	۱۴۰۱۵	۳۲۰۱۱	۲۳۰۰۸	۲۵۰۱۵	۳۲۰۱۰	۳۲۰۰۸	۳۲۰۰۸	۲۱۰۰۸	۲۵۰۱۸	۲۲۰۱۴	۱۳۸۵
۲۵۰۳۰	۱۷۰۱۴	۲۴۰۱۵	۱۵۰۰۹	۱۵۰۱۲	۱۲۰۰۸	۱۲۰۱۰	۳۴۰۰۸	۲۱۰۱۰	۳۳۰۰۸	۱۹۰۱۱	۲۵۰۳۰	۱۸۰۱۱	۱۳۸۴
۲۱۰۲۰	۱۶۰۱۲	۲۱۰۲۰	۲۲۰۱۲	۱۲۰۰۹	۱۲۰۰۹	۱۸۰۰۸	۲۵۰۰۹	۲۴۰۱۲	۱۳۰۰۹	۳۲۰۰۸	۱۵۰۰۹	۲۵۰۱۲	۱۳۸۳
۲۴۰۲۲	۱۸۰۲۲	۲۴۰۲۲	۱۵۰۱۲	۲۲۰۱۲	۲۵۰۱۲	۲۲۰۱۶	۲۲۰۰۸	۳۲۰۰۸	۳۲۰۰۸	۲۲۰۰۸	۲۲۰۱۲	۲۲۰۱۶	۱۳۸۲
۲۱۰۲۰	۲۲۰۱۴	۱۶۰۱۰	۱۵۰۰۸	۱۵۰۰۹	۲۲۰۱۰	۲۲۰۱۲	۳۲۰۰۸	۲۱۰۲۰	۰۷۰۱۰	۲۲۰۰۸	۲۲۰۱۴	۲۲۰۱۰	۱۳۸۱
۳۵۰۱۶	۲۱۰۱۰	۳۳۰۱۰	۲۳۰۱۴	۲۲۰۱۰	۱۶۰۰۹	۲۲۰۱۲	۳۵۰۰۷	۳۴۰۰۸	۲۲۰۱۰	۳۵۰۱۶	۳۲۰۱۲	۳۰۰۱۵	۱۳۸۰
۳۳۰۱۴	۲۰۰۱۳	۲۵۰۱۴	۱۶۰۱۲	۱۵۰۱۲	۱۷۰۱۰	۲۰۰۱۲	۳۴۰۰۹	۳۴۰۱۰	۲۱۰۱۲	۳۴۰۱۲	۳۳۰۱۴	۲۷۰۱۳	۱۳۷۹
۱۴۰۱۸	۱۷۰۱۸	۱۲۰۱۶	۱۴۰۱۸	۱۳۰۱۶	۱۳۰۱۲	۱۳۰۱۶	۱۳۰۱۲	۳۴۰۱۲	۲۲۰۱۲	۱۳۰۱۶	۳۴۰۱۶	۱۳۰۱۲	۱۳۷۸
۲۰۰۱۶	۱۸۰۱۶	۱۳۰۱۶	۱۳۰۱۶	۱۳۰۱۶	۱۳۰۱۲	۲۲۰۰۸	۳۴۰۰۶	۰۵۰۰۶	۳۴۰۰۸	۱۷۰۰۶	۳۱۰۱۶	۲۰۰۱۶	۱۳۷۷

سالانه	اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	شهریور	مرداد	تیر	خرداد	اردیبهشت	فروردین	ماه/سال
۲۵۰۳۵	۲۴۰۳۵	۲۴۰۲۲	۲۱۰۳۰	۲۴۰۲۰	۲۲۰۲۰	۱۳۰۱۶ ، ۲۲۰۱۶	۳۲۰۲۲	۲۱۰۲۰	۲۲۰۲۵	۲۴۰۲۲	۲۵۰۳۰	۲۱۰۲۲	حداکثر

*(دورقم اول از سمت راست سرعت باد(متر بر ثانیه) سه رقم بعدی سمت باد(درجه)

تعیین نوع آب وهوا

روش دمارتن

برای این منظور ابتدا از روش کار پیشنهادی دمارتن (DeMarton) استفاده می شود. در این روش در واقع ضریب خشکی یک منطقه بر اساس آمار بارش و دمای آن تعیین می شود که قابلیت تعمیم برای تفسیر نوع اقلیم را نیز دارد. برای این منظور از رابطه زیر استفاده می شود:

$$I = \frac{P}{T + 10}$$

که در آن (I) ضریب خشکی، (P) بارش سالانه و (T) متوسط دمای سالانه است.ضریب خشکی(I) بر اساس ۶ نوع اقلیم از خشک تا حاره ای و بر مبنای جدول زیر تعیین میگردد. بر اساس میانگین بارش سالانه ۲۴۱.۸ میلیمتر و میانگین دمای سالانه ۱۴.۷درجه سانتیگراد، ضریب خشکی منطقه مورد مطالعه معادل ۹.۷۹ به دست آمد که نماینده نوع اقلیم خشک در دوره آماری ۲۰ ساله (۱۳۹۶-۱۳۷۷) است.

جدول۲۸- طبقه بندی اقلیم بر اساس روش دمارتن

نوع اقلیم	محدوده ضریب خشکی
خشک	**I < 10**
نیمه خشک	**10≤ I< 20**
مدیترانه ای	**20≤ I< 24**
نمیه مرطوب	**24≤ I< 28**
مرطوب	**28≤ I< 35**
بسیارمرطوب	**I≥ 35**

روش کوپن

در روش کار پیشنهادی کوپن (Köppen) در واقع روشی برای طبقه بندی اقلیم بر مبنای شاخص های میانگین دما و بارش است. برای این منظور ابتدا گروه های اولیه کلان تقسیم بندی کوپن ارائه می شوند.

جدول۲۹- گروه های اولیه کلان تقسیم بندی کوپن

آب وهوا	ویژگی از نظر پوشش گیاهی	ویژگی آب و هوایی	محدوده کمی دما	علامت
حاره ای	بارش و دما جهت رشد جنگلهای حاره ای مناسب است	زمستان ندارد	هیچ ماهی سردتر از ۱۸ درجه نیست	A
خشک	جهت رشد درختان مناسب نیست	کمبود بارش	بارش کمتر از نیاز گیاهان درختی است	B
معتدل	بارش و دما برای رشد جنگلهای خزاندار کافی است	زمستان ملایم	سردترین ماه بین ۳- و ۱۸ درجه قرار دارد	C
سرد	بارش و دما برای رشد مخروطیان کافی است	زمستان سرد	سردترین ماه زیر ۳- درجه است	D

آب وهوا	ویژگی از نظر پوشش گیاهی	ویژگی آب و هوایی	محدوده کمی دما	علامت
قطبی	به علت سرمای زیاد درخت نمی روید	تابستان ندارد	هیچ ماهی بالای ۱۰ درجه نیست	E

سپس برای هر کدام از گروه های یاد شده با توجه به ویژگی های دیگر اقلیمی به گروه های خردتر اقلیمی تقسیم می شوند

جدول۳۰- گروه های خردتر اقلیمی در طبقه بندی کوپن

گروه ها			ویژگی ها
اول	دوم	سوم	
A	ویژگی		میانگین دمای سردترین ماه سال بیشتر از ۱۸ درجه سانتی گراد
	F		میانگین بارندگی هر ماهی حداقل ۶ سانتی متر
	M		بارندگی در خشک ترین ماه سال کمتر از ۶ سانتی متر ولی مساوی یا بزرگتر از $R_{۱۰-۲۵}$
	W		بارندگی خشک ترین ماه سال هم کمتر از ۶ سانتی متر و هم کمتر از $R_{۱۰-۲۵}$
	مرز بین آب و هواهای A_m و A_w برابر است با $a=۱۰۰-r$ (r بارندگی سالانه بر حسب میلی متر و a بارندگی خشکترین ماه سال)		
B	ویژگی		میزان بارندگی (R) در مناطق با باران زمستانی از $T_۲$ و در مناطق با باران تابستانی از $T_{۲+۲۸}$ و در مناطق با باران تقریباً همه فصلی از $T_{۲+۱۴}$ کمتر
		h	h میانگین دمای سالانه بیشتر از ۱۸ درجه سانتیگراد
		k	میانگین دمای سالانه کمتر از ۱۸° درجه سانتیگراد ولی میانگین دمای کمترین ماه سال بیشتر از ۱۸° درجه سانتی گراد
		k'	میانگین های دمای سالانه و گرمترین ماه سال کمتر از ۱۸°درجه سانتیگراد
C	ویژگی		میانگین دمای سردترین ماه سال کمتر از ۱۸°درجه سانتیگراد ولی بیشتر از ۳°- درجه سانتی گراد و میانگین دمای گرمترین ماه سال بیشتر از ۱۰° درجه سانتیگراد
	S		تابستان خشک ، بارندگی خشک ترین ماه سال در فصل گرم کوچکتر از میزان بارندگی مرطوب ترین ماه زمستان و کمتر از ۳ سانتیمتر
	W		زمستان خشک ، بارندگی خشک ترین ماه زمستان کوچکتر از میزان باران مرطوب ترین ماه تابستان
	F		میانگین بارندگی هر ماهی از سال حداقل ۳ سانتی متر
		a	میانگین دمای گرمترین ماه سال بیشتر از ۲۲° درجه سانتیگراد
		b	میانگین دمای گرمترین ماه سال کمتر از ۲۲° درجه سانتیگراد ولی میانگین دمای حداقل ۴ ماه از سال بیشتر از ۱۰° درجه سانتیگراد
		c	میانگین دمای گرمترین ماه سال کمتر از ۲۲° درجه سانتیگراد ولی میانگین دمای ۱ تا ۳ ماه بیشتر از ۱۰° درجه سانتیگراد
D	ویژگی		ویژگی میانگین دمای گرمترین ماه سال بیشتر از ۱۰°درجه سانتیگراد و لی میانگین دمای سردترین ماه کمتر از ۳°- درجه سانتیگراد
	S		تابستان خشک ، بارندگی خشک ترین ماه سال در فصل گرم کوچکتر از میزان باران مرطوب ترین ماه زمستان و کمتر از ۳ سانتی متر
	W		زمستان خشک ، بارندگی خشک ترین ماه سال در ماه زمستان کوچکتر از میزان باران مرطوب ترین ماه تابستان
	F		میانگین بارندگی هر ماهی از سال حداقل ۳ سانتی متر
		a	میانگین دمای گرمترین ماه سال بیشتر از ۲۲° درجه سانتی گراد
		b	میانگین دمای گرمترین ماه سال کمتر از ۲۲° درجه سانتی گراد ولی میانگین دمای حداقل چهار ماه از سال

گروه ها			ویژگی ها
اول	دوم	سوم	
			بیشتر از ۱۰° سانتی گراد
		c	میانگین دمای گرمترین ماه سال کمتر از ۲۲° درجه سانتیگراد ولی میانگین دمای ۱ تا ۳ ماه بیشتر از ۱۰° درجه سانتیگراد
		d	d میانگین دمای سردترین ماه سال کمتر از ۳۸° درجه سانتیگراد
	ویژگی		میانگین دمای سردترین ماه سال کمتر از ۱۰° درجه سانتی گراد
E	T		میانگین دمای گرمترین ماه سال کمتر از ۱۰° درجه سانتیگراد ولی بیشتر از ۰°)صفر(درجه سانتیگراد
	F		F میانگین دمای تمام ماه های سال کمتر از ۰°)صفر(درجه سانتیگراد

اسامی و علامت های اختصاری انواع آب و هواها در سیستم کوپن نیز در جدول ذیل ارائه می شوند.

جدول۳۱- انواع آب و هواها در سیستم کوپن

نام	علامت اختصاری
گرم و مرطوب حاره	Af
موسمی	Am
خشک و مرطوب ساوان	Aw , As
مرطوب جنب حاره ای	Cwa , Cfa
مدیترانه ای	Csb , Csa
اقیانوسی	Cfc , Cfb
قاره ای مرطوب	Dfa , Dfb , Dwa , Dwb
جنب قطبی یا سرد	Dfc ,Dwc , Dwd
توندرا	Et
یخبندان	Ef
بیابانی	Bwk , Bwh
نیمه بیابانی	Bsk , Bsh

بر اساس انواع اقلیم طبقه بندی کوپن و بر اساس میانگین های دمایی، تیپ اقلیم کلان منطقه از نوع C (معتـــــدل) است چرا که میانگین دمای سردترین ماه سال معادل ۱.۱ درجه در دی‌ماه است و این میزان بین ۳- و ۱۸+ قرار دارد. اما تیپ خردتر اقلیم منطقه از نوع S و زیرمجموعه a است چرا که بارندگی در ماه های تابستان در حدود ۲.۳ میلیمتر (کمتر از ۳ سانتیمتر) بوده و در حالی که در زمستان بیشترین بارش حدود ۲۷ میلیمتر می باشد و میانگین دمای گرمترین ماه سال حدود ۲۸ درجه و میانگین دمای ۶ ماه از سال بیشتر از ۱۰ درجه سانتیگراد می باشد.

بنابراین طبق جدول انواع آب و هوا در سسیستم کوپن می توان اقلیم منطقه را مدیترانه ای طبقه بندی کرد.

روش ایوانف

در روش کار روش ایوانف (Ivanov) نیز بر اساس ضریب رطوبتی (I) از فرمول زیر محاسبه می گردد که در آن (P) و (E) به ترتیب مقدار بارش و تبخیر سالانه منطقه می باشد

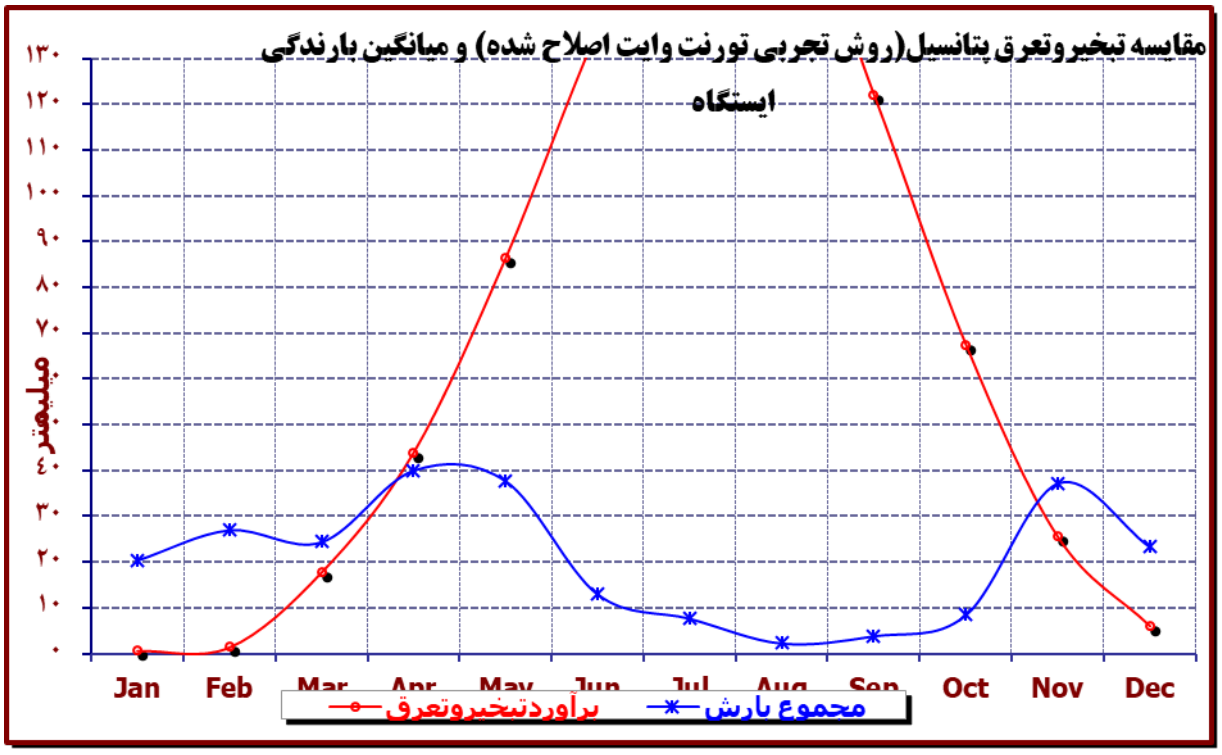
$$I = \frac{P}{E}$$

ضریب (I) پس از انطباق با ضرایب استاندارد جـــدول ذیـــل طبقه بندی اقلیمی منطقه را مشخص می کند. بر اساس داده های ایستگاه ماهنشـــــــان میزان بارش معادل ۲۴۱.۸ میلیمتر می باشد. میزان تبخیر و تعرق پتانسیل به طور سالانه هم بر اساس مدل پنمن مونتیث تقریباً معادل ۸۵۸.۲ میلیمتر می باشد. با این محاسبات ضریب رطوبتی معادل ۰,۲۸ به دست می آید که نشان دهنده طبقه اقلیمی بیابانی است.

جدول۳۲- طبقه بندی اقلیم بر اساس روش ایوانف

نوع اقلیم	محدوده ضریب خشکی
بسیار مرطوب جنگلی	**I ≥ 1.5**
مرطوب جنگلی	**1.0≤ I< 1.5**
استپی جنگلی	**0.6≤ I< 1.0**
استپی	**0.3≤ I< 0.6**
بیابانی	**0.13≤ I< 0.3**
صحرائی	**0.0≤ I< 0.13**

نمودار۱۴- مقایسه تبخیروتعرق پتانسیل(روش تجربی تورنت وایت اصلاح شده) و میانگین بارندگی ایستگاه

ماخذ: مشاور طرح

روش آمبرژه

در روش کار آمبرژه (Emberger) تعیین اقلیم منطقه بر اساس پارامترهای دما و بارش و با استفاده از رابطه زیر صورت می پذیرد:

$$Q_2 = \frac{2000P}{(M^2 - m^2)}$$

که در آن Q ۲ ضریب اقلیم نمای آمبرژه، P متوسط بارش سالانه و M و m به ترتیب متوسط حداکثرهای دما در گرمترین ماه سال و متوسط حداقل های دما در سردترین ماه سال به درجه کلوین می باشد.به منظور استفاده از فرمول فوق ابتدا بارش سالانه منطقه معادل ۲۴۱.۸ میلیمتر ثبت شد. آنگاه متوسط حداکثرهای دما در گرمترین ماه سال و متوسط حداقل های دما در سردترین ماه سال در دوره آماری ۲۰ ساله برای ایستگاه ماهنشـــــان به ترتیب در مرداد ۳۶.۱ و در دی ماه ۳.۳- درجه سانتیگراد و به عبارتی ۳۰۹.۲۵ و ۲۶۹.۷۵ درجه کلوین محاسبه شدند. سپس ضریب اقلیم نمای آمبرژه معادل ۲۱.۱۴ به دست آمد که طبق اقلیم نمای آمبرژه در جـدول های زیر نشان دهنده طبقه اقلیمی خشک برای محدوده مطالعاتی است.

روش آمبرژه به دلیل دخالت دقیق تر پارامترهای دما و بارش روش منتخب مشاور برای تعیین اقلیم منطقه می باشد.

جدول۳۳- طبقه بندی اقلیم بر اساس روش آمبرژه

نوع اقلیم	محدوده ضریب خشکی
بسیار مرطوب	**Q ≥ 150**
مرطوب	**98≤ Q< 150**
نیمه مرطوب	**57≤ Q< 98**
نیمه خشک	**30≤ Q< 57**
خشک	**17≤ Q< 30**
بسیار خشک	**Q< 17**

جدول۳۴- طبقه بندی متوسط حداقل های دما در سردترین ماه سال به درجه سانتیگراد

نوع اقلیم	محدوده ضریب خشکی
گرم	**m ≥ 7**
معتدل	**3≤ m < 7**
خنک	**0≤ m < 3**
سرد	**-3≤ m < 0**
بسیار سرد	**m < -3**

- بررسی ایام مناسب و آسایش گردشگری

یکی از عوامل مؤثر بر زندگی، سلامتی و آسایش انسان، شرایط جوی و اقلیمی می‌باشد. انسان از بـدو پیـدایش خـود بطورمستقیم و غیرمستقیم متأثر از این شرایط بوده است و به نوبه خود هـم بـر اقلـیم مـؤثر واقـع شـده اسـت. ایـن تأثیرگذاری برای انسان اولیه خیلی کمتر بوده است و لیکن تأثیرگذاری انسان امروزی با پیشـرفت فـن‌آوری، افـزایش

بی‌رویه جمعیت و بهره‌برداری نامناسب از محیط‌زیست به مراتب بیشتر شده و او زندگی خود و سایر موجودات کره زمین را مشکل و با مسائل پیچیده مواجه ساخته است. امروزه مطالعه تأثیر وضعیت جوی و اقلیمی بر روی زندگی، سلامتی، آسایش و اعمال و رفتار انسان در قالب یکی از شاخه‌های علمی تحت نام زیست اقلیم‌شناسی انسانی یا زیست هواشناسی مورد مطالعه و بررسی قرار می‌گیرد. علم زیست هواشناسی علمی است که تأثیرات فوق را در کلیه جانوران و گیاهان مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهد.

با توجه به تفاوت قابل ملاحظه افراد با یکدیگر، احساس آنها از یک وضعیت جوی یا اقلیمی می‌تواند متفاوت باشد. از این رو نه می‌توان هیچ اقلیمی را کاملاً نامناسب دانست و نه یک اقلیم را برای همه نوع فعالیت بدنی و یا برای سلامتی و رفاه همه افراد کاملاً مطلوب محسوب داشت. مثلاً بعضی از افراد ساکن در یک محل، یک روز معین را ممکن است ملایم و مطلوب احساس کنند. بعضی‌ها گرم و نامطلوب و بعضی‌ها خنک و نامطلوب احساس نمایند. جدا از ویژگی‌های فردی نوع پوشاک و سابقه زیست اقلیمی افراد در احساس آنها از شرایط جوی کاملاً تأثیرگذار می‌باشد. احساس انسان نسبت به محیط اطرافش را نمی‌توان تنها از طریق بررسی یکی از عناصر اقلیمی مانند: درجه حرارت، رطوبت نسبی یا جریان هوا بیان کرد، زیرا ترکیب این عناصر بر انسان تأثیر می‌گذارد و با آسایش فیزیکی او ارتباط دارد. نسبت درجه حرارت و رطوبت نسبی هوا در ایجاد احساس آسایش انسان تأثیر دارد. البته واکنش بدن در برابر شرایط اقلیمی پدیده‌ای تجربی است و در فرهنگها و مناطق مختلف جغرافیایی، متفاوت است. بطور مثال در آلمان دمای ۶۹/۵ درجه فارنهایت (۲۰/۸ درجه سانتی گراد) و رطوبت نسبی ۵۰ درصد مطلوب است. در حالیکه در مناطق استوایی دمای ۷۴ تا ۸۵ درجه فارنهایت و ۷۰ الی ۸۰ درصد رطوبت مطلوب است. این ارقام، تعیین‌کننده شرایط هوایی است که انسان در آن شرایط از نظر فیزیکی راحت است. اگر حدود تغییرات این ارقام را در جدولی که رطوبت نسبی بر محور افقی و درجه حرارت در محور عمودی آن مشخص شده ترسیم کنیم، محدوده‌ای بدست می‌آید که به آن «منطقه آسایش» می‌گویند. این منطقه مشخص‌کننده وضعیت‌هایی است که فرد در آن احساس آرامش و آسایش می‌کند. البته به دلیل تفاوت میان دمای مطلوب هوا در مناطق مختلف، نمی‌توان محدوده دقیقی برای منطقه آسایش تعیین کرد، زیرا دمای مطلوب هوا در یک منطقه مشخص برای افرادی با جنس و سن مختلف تفاوت دارد و به نوع میزان فعالیت و نوع میزان پوشش فرد نیز بستگی دارد. این توصیه‌ها بر مبنای محاسبات انجام شده برروی درجه حرارت موثر، که اثر توامان حرارت و رطوبت را در تنش‌های حرارتی انسان نشان می‌دهد و مناسب‌ترین شرایط، که در اینجا با عبارت "بسیار مطلوب" معرفی می‌گردد (در نوسان حرارتی ۱۸ تا ۲۴ درجه سانتی‌گراد و نوسان رطوبتی ۳۰ تا ۷۰ درصد مشخص می‌سازد) برای روزهای هر ماه به شرح زیر ارائه می‌گردد:

۱. ماه دی (January -۱۱ دی تا ۱۱ بهمن): وضعیت آسایش اقلیمی در تمامی شبانه‌روز این ماه با در نظر گرفتن تنش‌های حرارتی انسان خیلی سرد توصیف می‌شود.

۲- ماه بهمن (February -۱۲ بهمن تا ۹ اسفند): در این ماه وضعیت آسایش اقلیمی از ساعت ۶/۵ بامداد هر روز تا ۱۲/۵ ظهر خیلی سرد، از ۱۲/۵ ظهر تا ۶/۵ بعدازظهر سرد و از ۶/۵ بعدازظهر تا ۶/۵ بامداد، خیلی سرد توصیف می‌گردد.

۳- ماه اسفند (March -۱۰ اسفند تا ۱۱ فروردین): شبانه‌روز این ماه از ساعت ۶/۵ بامداد تا ۶/۵ بعدازظهر هر روز دارای شرایط سرد و از ۶/۵ بعداز ظهر تا ۶/۵ بامداد، دارای وضعیت خیلی سرد به لحاظ آسایش اقلیمی می‌باشند.

۴- ماه فروردین (April -۱۲ فروردین تا ۱۰ اردیبهشت): وضعیت آسایش اقلیمی در شبانه‌روز این ماه از ساعت ۶/۵ بامداد تا ۱۲/۵ ظهر، سرد، از ۱۲/۵ ظهر تا ۶/۵ بعدازظهر سرد قابل تحمل و از ۶/۵ بعدازظهر تا ۶/۵ بامداد، سرد توصیف می‌گردد.

۵- ماه اردیبهشت (May -۱۱ اردیبهشت تا ۱۰ خرداد): در شبانه‌روز این ماه از ساعت ۶/۵ بامداد تا ۶/۵ شامگاه، وضعیت آسایش اقلیمی سرد قابل تحمل و از ۶/۵ شامگاه تا ۶/۵ بامداد، سرد توصیف می‌شود.

۶- ماه خرداد (June -۱۱ خرداد تا ۹ تیر): وضعیت آسایش اقلیمی در این ماه از ساعت ۶/۵ بامداد تا ۱۲/۵ ظهر هر روز خنک نسبتا مطلوب، از ۱۲/۵ ظهر تا ۶/۵ بعدازظهر خنک مطلوب و از ۶/۵ بعدازظهر، تا ۶/۵ بامداد، سرد قابل تحمل می‌باشد.

۷- ماه تیر (July -۱۰ تیر تا ۹ مرداد): شبانه‌روز این ماه از ساعت ۶/۵ بامداد تا ۱۲/۵ ظهر، دارای شرایط خنک نسبتا مطلوب، از ۱۲/۵ ظهر تا ۶/۵ بعدازظهر دارای وضعیت خنک مطلوب و از ۶/۵ بعدازظهر تا ۶/۵ بامداد، دارای شرایط خنک نسبتاً مطلوب از نظر آسایش اقلیمی می‌باشند.

۸- ماه مرداد (August -۱۰ مرداد تا ۹ شهریور): در این ماه وضعیت آسایش اقلیمی از ساعت ۶/۵ بامداد هر روز تا ۱۲/۵ ظهر، خنک مطلوب، از ۱۲/۵ ظهر تا ۶/۵ بعدازظهر، بسیار مطلوب و از ۶/۵ بعدازظهر تا ۶/۵ بامداد، خنک نسبتاً مطلوب توصیف می‌شود.

۹- ماه شهریور (September -۱۰ شهریور تا ۸ مهر): وضعیت آسایش اقلیمی در شبانه‌روز این ماه از ساعت ۶/۵ بامداد تا ۱۲/۵ ظهر، خنک نسبتاً مطلوب، از ۱۲/۵ ظهر تا ۶/۵ بعدازظهر، خنک مطلوب و از ۶/۵ بعداز ظهر تا ۶/۵ بامداد، خنک نسبتاً مطلوب می‌باشد.

۱۰- ماه مهر (October -۹ مهر تا ۹ آبان): شبانه‌روز این ماه از ساعت ۶/۵ بامداد تا ۶/۵ بعدازظهر، دارای شرایط خنک نسبتاً مطلوب و از ۶/۵ بعدازظهر تا ۶/۵ بامداد، دارای وضعیت سرد قابل تحمل می‌باشند.

۱۱- ماه آبان (November -۱۰ آبان تا ۹ آذر): در این ماه وضعیت آسایش اقلیمی در تمامی طول ۲۴ ساعت از شبانه‌روز سرد قابل تحمل توصیف می‌شود.

۱۲- ماه آذر (December -۱۰ آذر تا ۱۰ دی): در این ماه وضعیت آسایش اقلیمی از ۶/۵ بامداد تا ۱۲/۵ ظهر هر روز سرد، از ۱۲/۵ ظهر تا ۶/۵ بعدازظهر، سرد قابل تحمل و از ۶/۵ بعدازظهر تا ۶/۵ بامداد خیلی سرد توصیف می‌گردد۲.

_ اقلیم و گردشگری استان اردبیل – سازمان هواشناسی کل کشور2

۲-۴- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت منابع انسانی، اجتماعی، اقتصادی و زیرساختی روستاهای هدف دهستان و یا بخش.

- ساختار اجتماعی- فرهنگی

- سابقهٔ یکجانشینی و قدمت سکونتگاه های منطقه

تاریخ یکجانشینی هر منطقه ای را می توان از مراجعی چون جای نام ها و آب نام ها و یادگارهای تاریخی و مذهبی بر جای مانده تفسیرکرد. بررسی‌کتابخانه‌ای این موضوع در منطقه نشان دهنده طیف وسیعی از عوامل طبیعی و فرهنگی مؤثر بر یکجانشینی در سکونتگاه ها می باشد. در نامگذاری سکونتگاه های استان زنجـان از واژگان "آبـاد" و "قشلاق" استفاده زیادی شده که مورد اول به مفهوم فرد آباد کننده و مورد دوم به جهت نوع سـکونت کـه عمـدتا و بیشتر عشایر شاهسون بغدادی و بقایایی از طایفه ی کلهور و همچنین طایفه ی تات در سـطح منظومـه مسـتقر مـی باشند که مورد اول جنبه اجتماعی و مورد دوم جنبه طبیعی دارد.

علاوه بر مطالعات کتابخانه ای انجام شده در این زمینه، طی برنامه گسترده میدانی و تکمیل پرسش نامه توسط مسئولین محلی، ریش سفیدان و اهالی منطقه نتیجه گردید که قدمت اغلب روستاها در حدود ۲۰۰ تا ۴۰۰ سال می باشدکه اثار تاریخی در محدوده مورد مطالعه، قدمت بیش از ۲۰۰ سال را برای اکثر روستاها تائید می کند.

جدول۳۵- آثار تاریخی در سطح روستاها

نام اثر	شماره ثبت	تاریخ ثبت	قدمت	موقعیت
گاور تپه	۱۴۳۶	۱۳۵۲/۰۲/۱۹	هزاره ۳ ق . م	روستای ینگجه سینار- ۱ ۵/کیلومتری شمال روستا
تپه ارآغاجی	۱۴۴۹	۱۳۵۶/۰۷/۱۱	هزاره ۳ و ۲ ق .م	روستای اغلبیک علیا
تپه قلعه	۱۴۵۲	۱۳۵۶/۰۷/۱۱	قرون اولیه اسلام تا قرن ۱۰ هـ .ق	داخل روستای دوزکند
قلعه باستانی بهستان	۱۴۵۸	۱۳۵۶/۰۷/۱۱	قرن ۵ هـ .ق	روستای بهستان- حاشیه جنوبی رودخانه قزل اوزن
بقایای قلعه قشلاق	۱۹۷۴۰	۱۳۸۶/۰۶/۲۸	اشکانی	دهستان قزل گچیلو- ۷ ک م شمال شرق روستای قره گل - چسبیده به رودخانه قزل اوزن
تپه خرابه دالی	۲۳۸۲۶	۱۳۸۷/۰۸/۲۵	عصر برنز - عصر آهن	دهستان اورياد -نرسیده به روستای قاضی کندی
حمام یری	۲۳۸۲۷	۱۳۸۷/۰۸/۲۵	اشکانی - ساسانی	دهستان اورياد - روستای قاضی کندی - ۲۰۰متری جنوب جاده آسفالته
تپه تندیرلی	۲۳۸۳۴	۱۳۸۷/۰۸/۲۵	قرون میانی و متاخر اسلامی	دهستان اورياد - ۵۰ متری جنوب غرب روستای لهجبین و غرب جاده خاکی روستا
تپه قوشابولاغ	۲۳۸۳۵	۱۳۸۷/۰۸/۲۵	اشکانی -ساسانی-اوایل ومیانی اسلامی	دهستان اورياد - روستای تازه کند -۲ کیلومتری شمال روستا
تپه علمدار	۲۳۸۳۸	۱۳۸۷/۰۸/۲۵	ساسانی - قرون اولیه اسلامی	دهستان اورياد - ۲۰۰ م شمال روستای پری- ۲۰متری شرق جاده پری - میانچ
چال تپه	۲۳۸۴۰	۱۳۸۷/۰۸/۲۵	آهن و اشکانی - ساسانی	دهستان اورياد- روستای لرده شور- حدود ۵۰ متری شمال غرب روستا
تپه اهکلیک یر	۲۳۸۴۲	۱۳۸۷/۰۸/۲۵	ساسانی	دهستان اورياد- روستای ارزه خوران - ۱۶۰۰ متری

نام اثر	شماره ثبت	تاریخ ثبت	قدمت	موقعیت
				شرق روستا - ۵۰ متری رود قلعه چای
قارقای تپه	۲۳۸۴۵	۱۳۸۷/۰۸/۲۵	اشکانی - ساسانی	دهستان اوریاد- ۵۰۰ متری شمال روستای علم کندی
تپه قوشا بولاغ ۱	۲۴۰۵۳	۱۳۸۷/۱۰/۱۵	اشکانی - ساسانی	دهستان ماهنشان - ۳ ک م جنوب غربی روستای سهند علیا
تپه قزلار قلعه سی	۲۴۰۵۴	۱۳۸۷/۱۰/۱۵	ساسانی -اشکانی	دهستان ماهنشان - ۳ ک م جنوب شرق روستای اوجلو موسی
منجوق تپه	۲۴۰۵۵	۱۳۸۷/۱۰/۱۵	قرون میانه اسلامی	دهستان ماهنشان - ۵۰ م غرب روستای آق کند
تپه گوور قلعه سی	۲۴۰۵۶	۱۳۸۷/۱۰/۱۵	مس و سنگ- قرون میانه اسلامی	دهستان ماهنشان - ۵/۱ ک م شمال روستای ینگجه
شورا تپه	۲۴۰۵۷	۱۳۸۷/۱۰/۱۵	سلجوقی	دهستان اوریاد - ۱ ک م جنوب غرب روستای کردی - در میان مزارع کشاورزی
بقایای گوور قلعه	۲۴۰۵۸	۱۳۸۷/۱۰/۱۵	قرون میانه اسلامی	دهستان اوریاد - ۵۰۰ م جنوب غربی روستای قلعه جوق - بر فراز ارتفاعات
تپه خرابه لر	۲۴۰۵۹	۱۳۸۷/۱۰/۱۵	اشکانی - ساسانی - قرون اولیه اسلامی	دهستان ماهنشان - ۱۰۰ م شمال روستای روستای پشتوک - کنار رودخانه
تپه قلعه رز	۲۴۰۶۰	۱۳۸۷/۱۰/۱۵	اشکانی - ساسانی - قرون میانه اسلامی	دهستان ماهنشان - ۵۰ م شمال شرق روستای رز
محوطه خرابه گندی	۲۴۰۶۱	۱۳۸۷/۱۰/۱۵	قرون میانه اسلامی	دهستان ماهنشان - ۱ ک م غرب روستای گندی - سمت چپ جاده خاکی
محوطه آقا جاقیه	۲۴۰۶۲	۱۳۸۷/۱۰/۱۵	اشکانی - ساسانی	دهستان ماهنشان - ۲۰۰ م جنوب روستای مادآباد
تپه بورمایقیلان	۲۴۰۶۳	۱۳۸۷/۱۰/۱۵	اشکانی - ساسانی	دهستان ماهنشان - ۲۰۰ م غرب جاده خاکی روستای وایخر
تپه قلعه سینار	۲۴۰۶۴	۱۳۸۷/۱۰/۱۵	قرون میانه و متاخر اسلامی	دهستان ماهنشان - ۵ ک م شمال روستای ینگجه
هارای تپه	۲۴۰۶۵	۱۳۸۷/۱۰/۱۵	اشکانی - ساسانی	دهستان قزل گچیلو - ۵۰۰ م غرب روستای عشرت آباد
تپه آق یر ۲	۲۴۰۶۶	۱۳۸۷/۱۰/۱۵	آهن - اشکانی	دهستان اوریاد - روستای ارزه خوران - ۵۰ م جنوب جاده خاکی ارزه خوران
تپه آق یر ۱	۲۴۰۶۷	۱۳۸۷/۱۰/۱۵	اشکانی - ساسانی - قرون اولیه اسلامی	دهستان اوریاد - ۲ ک م شرق روستای ارزه خوران- ۲۰۰ م جاده خاکی روستا
تپه قلعه اینچه ۱	۲۴۵۷۴	۱۳۸۷/۱۱/۲۷	اشکانی - ساسانی	دهستان قزل گچیلو - ۳ ک م جنوب غرب روستای اینچه سعید نظام
گوردخمه اورجک	۲۴۵۷۸	۱۳۸۷/۱۱/۲۷	ماد	دهستان اوریاد - ۲۰۰ م غرب روستای اورجک
تپه قبرستان پری	۲۴۵۸۰	۱۳۸۷/۱۱/۲۷	اشکانی - ساسانی	دهستان اوریاد - شمال روستای پری - چسبیده به خانه های روستا
محوطه شهر بربر	۲۴۵۸۶	۱۳۸۷/۱۱/۲۷	آهن - اشکانی- ساسانی	دهستان اوریاد - روستای قره داش - مابین دو روستای تازه کند و قره داش
محوطه خرابه لیق	۲۴۵۸۷	۱۳۸۷/۱۱/۲۷	قرون میانه اسلامی	دهستان قزل گچیلو - ۷۰۰ م غرب روستای ایمیر

نام اثر	شماره ثبت	تاریخ ثبت	قدمت	موقعیت
تپه قلعه مغانلو	۲۴۵۹۰	۱۳۸۷/۱۱/۲۷	قرون میانه اسلامی	دهستان قزل گچیلو - ۱۰۰ م شمال غرب روستای مغانلو
تپه پاپی قبری	۲۴۵۹۴	۱۳۸۷/۱۱/۲۷	مس و سنگ - اشکانی	دهستان قزل گچیلو - روستای امیرآباد - ۵۰۰ م غرب سه راه دندی -ماهنشان - زنجان
تپه قلعه اینچه ۲	۲۴۶۰۰	۱۳۸۷/۱۱/۲۷	قرون میانه اسلامی	دهستان قزل گچیلو- روستای اینچه سعید نظام
محوطه جابر یوردی	۲۴۶۰۱	۱۳۸۷/۱۱/۲۷	آهن	دهستان قزل گچیلو -۵۰۰ م جنوب روستای اینچه سعید نظام
تپه اق یر ۴	۲۴۶۰۶	۱۳۸۷/۱۱/۲۷	اشکانی- ساسانی	دهستان اوریاد - ۲ ک م شرق روستای ارزه خوران- ۲۰۰م جنوب جاده خاکی روستا
تپه چمن باشی	۲۴۶۰۹	۱۳۸۷/۱۱/۲۷	کالکولتیک	دهستان قزل گچیلو - جنوب روستای مغانلو - چسبیده به خانه های روستا
محوطه حاجی دره سی	۲۴۶۱۲	۱۳۸۷/۱۱/۲۷	آهن	دهستان اوریاد - ۱ ک م جنوب روستای قاضی کندی
محوطه عسگر باغی	۲۴۶۱۴	۱۳۸۷/۱۱/۲۷	قرون میانه اسلامی	دهستان قزل گچیلو - غرب روستای امیرآباد
محوطه خرابه لر	۲۵۳۲۹	۱۳۸۷/۱۲/۱۸	اشکانی - ساسانی	دهستان ماهنشان - ۳ ک م غرب روستای آلمالو
محوطه جوش جوش بلاغ	۲۵۳۳۰	۱۳۸۷/۱۲/۱۸	اشکانی - ساسانی	دهستان ماهنشان - ۵/۳ ک م غرب روستای آلمالو
تپه سنگر	۲۵۳۳۱	۱۳۸۷/۱۲/۱۸	قرون میانه اسلامی	دهستان ماهنشان - ۱۸۰۰ م جنوب روستای بیاملو
محوطه قمیشلی گل	۲۵۳۳۲	۱۳۸۷/۱۲/۱۸	آهن	دهستان ماهنشان - ۵/۳ ک م جنوب غرب روستای آلمالو
محوطه شیخ نبی	۲۵۳۳۳	۱۳۸۷/۱۲/۱۸	قرون میانه اسلامی	دهستان ماهنشان - ۵/۳ ک م شرق روستای ساری اغل
محوطه حمام یری	۲۵۳۳۶	۱۳۸۷/۱۲/۱۸	اشکانی - ساسانی	دهستان ماهنشان ۱۸۰۰ - م جنوب روستای آلمالو
تپه قلعه جوق	۲۵۳۳۹	۱۳۸۷/۱۲/۱۸	قرون میانه اسلامی	دهستان قزل گچلو - ۲۰۰ م شمال روستای گونی
محوطه کلک لی	۲۵۳۴۰	۱۳۸۷/۱۲/۱۸	آهن	دهستان ماهنشان -۲ ک م روستای وایخر
تپه هاد دره سی	۲۵۳۴۱	۱۳۸۷/۱۲/۱۸	اشکانی - ساسانی	دهستان ماهنشان - روستای ساری اغل - ۳ ک م شرق روستای ساری اغل
تپه کند ایچی	۲۵۳۴۲	۱۳۸۷/۱۲/۱۸	قرون میانه و متاخر اسلامی	دهستان ماهنشان - غرب روستای سریک
محوطه قلعه بوی	۲۵۳۴۴	۱۳۸۷/۱۲/۱۸	قرون میانه اسلامی	دهستان ماهنشان -۷۰۰ م جنوب روستای سهند علیا
محوطه کت یری وهران	۲۵۳۴۵	۱۳۸۷/۱۲/۱۸	هخامنشی - اشکانی - ساسانی - قرون اولیه ومیانه اسلامی	دهستان ماهنشان -۲ ک م شرق روستای وهران
تپه قوشا بولاغ ۲	۲۵۳۴۶	۱۳۸۷/۱۲/۱۸	اشکانی - ساسانی	دهستان ماهنشان -روستای سهند علیا - سمت شرق قوشا بولاغ ۱
قازان تپه	۲۵۹۴۰	۱۳۸۷/۱۲/۲۶	آهن	دهستان اوریاد- روستای خندقلو- ۷۰۰ م جنوب دریاچه

نام اثر	شماره ثبت	تاریخ ثبت	قدمت	موقعیت
				خندقلو
بقایای قلعه دربند قاطرچی	۲۵۹۴۱	۱۳۸۷/۱۲/۲۶	سلجوقی	دهستان ماهنشان - ۳ ک م غرب روستای ساری اغل
تپه گوور کندی	۲۵۹۴۳	۱۳۸۷/۱۲/۲۶	قرون میانه و متاخر اسلامی	دهستان ماهنشان - ۲ ک م جنوب روستای گندی
بقایای چهار طاقی کلیسا	۲۸۰۱۳	۱۳۸۸/۰۹/۰۱	قرون اولیه اسلامی	دهستان اوریاد - روستای کلیسا - کنار جاده آسفالته روستای کلیسا به ارزه خوران
بقایای قلعه ارزه خوران	۲۸۰۲۸	۱۳۸۸/۰۹/۰۱	قرون میانه اسلامی	دهستان اوریاد ۵۰ - م شمال شرقی روستای قلعه
تپه کلک لی یر	۲۸۰۳۲	۱۳۸۸/۰۹/۰۱	اشکانی - ساسانی	دهستان قزل گچلو- روستای امیر آباد - ۲ ک م شرق روستای امیر آباد
تپه قلعه ماهنشان	۲۸۰۳۳	۱۳۸۸/۰۹/۰۱	قرون میانه اسلامی	شهر ماهنشان - منتهی الیه شمال غرب و چسبیده به خانه های شهر
تپه کولوک	۲۸۰۳۴	۱۳۸۸/۰۹/۰۱	کالکولتیک	دهستان قلعه جوق - ۱ ک م شمال روستای حمزه خان
چهارطاقی لهجبین	۲۸۰۳۶	۱۳۸۸/۰۹/۰۱	قرون اولیه و میانه اسلامی	دهستان اوریاد - ۵۰۰ م جنوب روستای لهجبین
بقایای چهارطاقی بیاملو	۲۸۰۳۸	۱۳۸۸/۰۹/۰۱	قرون میانه اسلامی	دهستان اوریاد - ۲ ک م جنوب روستای بیاملو
بقایای چهارطاقی خویین	۲۸۰۳۹	۱۳۸۸/۰۹/۰۱	قرون اویله اسلامی	دهستان اوریاد - روستای خویین - ۵۰۰ م غربجاده خاکی قزلجه علم کندی - ضلع جنوبی دره
حسینیه ارزه خوران	۲۸۱۵۱	۱۳۸۸/۰۹/۰۱	۱۳۳۴ه . ش	دهستان اوریاد - روستای ارزه خوران - سمت غربی روستا در میان خانه ها

از سوی دیگر با توجه به آمار سرشماری نفوس و مسکن سال های ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵ می توان گفت که تمـــــــــامی روستاسابقه سکونت دائم بیشتر از ۱۰۰ سال دارند. این موضوع به طور مکانی در نقشه صفحه بعـد نمایش داده شده است.

طایفه بندی منطقه

در روستاهای مورد مطالعه طایفه بندی خاصی که شاخص باشد وجود ندارد ولی به دلیل شـرایط اقلیمـی و محیطـی حاکم بر محدوده مورد مطالعه، منطقه ماهنشان ییلاق عشایر ترک شاهسون بغدادی و بقایای لر کلهور می باشد.

ساختار جمعیتی و ترکیب جمعیت

بر اساس نتایج حاصل از سرشماری سال های۱۳۹۰و ۱۳۹۵ شهرستان ماهنشان به ترتیب دارای 40312 و 39425 نفر جمعیت بوده است که نرخ رشد پنج ساله اخیر شهرستان ماهنشان برابر 0.44- درصد می باشد.

جدول۳۶- پراکنش جمعیت در شهرستان ماهنشان در سال های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵

شهرستان	بخش	سال ۱۳۹۰		۱۳۹۵		نرخ رشد
		جمعیت	درصد	جمعیت	درصد	
ماهنشان	انگوران	۱۷۲۹۹۰	۴۲.۸۹	۱۷۱۶۴	۴۳.۵۴	-۰.۱۵
	مرکزی	۲۳۰۲۲	۵۷.۱۱	۲۲۲۶۱	۵۶.۴۶	-۱.۰۱
مجموع		۴۰۳۱۲	۱۰۰.۰۰	۳۹۴۲۵	۱۰۰.۰۰	-۰.۴۴

به استناد آمار سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، بخش مرکزی شهرستان ماهنشان دارای جمعیتی معادل ۲۲۲۶۱ نفر می باشد که متناسب با مساحت ۱۲۸۲.۴۰کیلومترمربعی آن، تراکم جمعیتی معادل ۳۰.۷۷ نفر در کیلومترمربع می باشدکه از این میزان ۱۲۶۵۷ نفر در مناطق روستایی با ۱۵۳۰.۳۰ کیلومترمربع دارای تراکم ۸.۲۷ نفر در کیلومترمربع می باشد. با مقایسه این میزان با متوسط تراکم جمعیتی شهری و روستایی(۳۰.۷۷ نفر در کیلومتر مربع) در سال ۱۳۹۵ نتیجه می گردد که تراکم جمعیتی در مناطق روستایی به میزان ۲۲.۵ نفر در کیلو متر مربع کمتر می باشد.

جدول۳۷- تراکم نسبی جمعیت در سطح شهرستان ماهنشان

بخش		جمعیت	مساحت (کیلومترمربع)	تراکم جمعیتی
مرکزی	شهری و روستایی	۳۹۴۲۵	۱۲۸۱.۴۰	۳۰.۷۷
	روستایی	۱۲۶۵۷	۱۵۳۰.۳۰	۸.۲۷

همانگونه در بندهای پیشین اشاره شد، ۷۵ روستای مورد مطالعه در محدوده بخش مرکزی شهرستان ماهنشان واقع شده اند، بر اساس آستانه جمعتی، روستاهای مذکور در قالب شش دسته، روستا- شهر (جمعیت بالای ۲۵۰۰ نفر)روستاهای مرکزی (جمیت بالای ۱۰۰۰ تا ۲۴۹۹ نفر)، روستاهای بزرگ (جمیت ۵۰۰ تا ۹۹۹ نفر)،روستاهای متوسط (جمعیت ۲۵۰ تا ۴۹۹ نفر) و روستاهای کوچک (جمعیت ۱۰۰ تا ۲۴۹ نفر) و رباط یا آبادی (کمتر از ۱۰۰ نفر) دسته بندی شده اند. تمرکز روستاهای متوسط و بزرگ نظیر روستاهای پری ، سریک ، علم کندی و ایلی بلاغ ، در دهستان ماه نشان بیشتر بوده و جمعیت بیشتری را در خود جای داده است.لازم به ذکر است که این نحوه پراکنش روستاها ناشی از ساختارهای طبیعی منطقه می باشد. جدول ذیل پراکنش روستاها بر حسب دسته بندی آستانه جمعتی را نشان می دهد.

جدول۳۸- پراکنش جمعیت روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان ماه نشان

دهستان	رده جمعیتی	سکونتگاه	خانوار	جمعیت	مرد	زن
ماه نشان	روستا- شهر	ماه نشان	۱۶۲۶	۴۵۸۷	۲۷۵۹	۲۷۲۸
	روستا های مرکزی	ایلی بلاغ	۳۴۸	۱۱۵۵	۶۰۲	۵۵۳
	روستاهای بزرگ	سریک	۲۶۳	۹۰۴	۴۵۵	۴۴۹
		سهندسفلی	۲۰۳	۷۳۱	۳۶۶	۳۶۵

دهستان	رده جمعیتی	سکونتگاه	خانوار	جمعیت	مرد	زن
		سرپل /میر آخور	۲۱۲	۷۱۴	۳۷۰	۳۴۴
		ماداباد	۱۹۰	۶۶۶	۳۲۴	۳۴۲
		قره باطلاق	۱۹۸	۶۵۱	۳۲۹	۳۲۲
		سهندعلیا	۲۰۱	۶۴۹	۳۳۶	۳۱۳
		وهران	۱۵۴	۵۳۵	۲۶۱	۲۷۴
	روستاهای متوسط	خلج	۱۵۲	۴۸۴	۲۳۳	۲۵۱
		اق کند	۱۳۷	۴۴۴	۲۲۶	۲۱۸
		بهستان	۱۳۲	۴۴۶	۲۳۵	۲۱۱
		پشتک	۱۰۷	۳۱۶	۱۵۶	۱۶۰
		کردی	۹۵	۲۸۶	۱۴۹	۱۳۷
		گندی	۶۰	۲۳۴	۱۱۵	۱۱۹
		ینگجه سینار	۸۳	۲۵۶	۱۴۲	۱۱۴
	روستاهای کوچک	المالو	۷۰	۲۲۳	۱۲۰	۱۰۳
		باغچه	۵۵	۱۸۴	۹۵	۸۹
		مزرعه لیلان	۴۷	۱۵۴	۸۲	۷۲
		تک اغاج	۴۳	۱۴۹	۷۹	۷۰
		ساری اغل	۴۱	۱۵۲	۸۴	۶۸
	رباط یا آبادی	سرین دره	۲۵	۹۸	۵۲	۴۶
		رز	۲۶	۸۹	۵۲	۳۷
		عوج موسی	۱۱	۳۵	۲۰	۱۵
		بیاملو	۶	۲۵	۱۳	۱۲
		مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۴	۱۴	۱۰	۴
		دام لار	۰	۰	۰	۰
		بای گلی	۰	۰	۰	۰
		قره تپه	۰	۰	۰	۰
		پیرقشلاق	۰	۰	۰	۰
		چهره تپه	۰	۰	۰	۰
		مزرعه اغدوز	۰	۰	۰	۰
		سیدلر	۰	۰	۰	۰
		کوشک	۰	۰	۰	۰

دهستان	رده جمعیتی	سکونتگاه	خانوار	جمعیت	مرد	زن
		شهرک صنعتی ماهنشان	۰	۰	۰	۰
		بک اباد	۰	۰	۰	۰
		مزرعه بک اباد	۰	۰	۰	۰

جدول۳۹- پراکنش جمعیت روستاهای منظومه ماهنشان ، دهستان اورياد

دهستان	رده جمعیتی	سکونتگاه	خانوار	جمعیت	مرد	زن
اورياد	روستاهای بزرگ	پری	۲۴۷	۸۵۵	۴۸۵	۳۷۰
		علم کندی	۱۸۰	۵۸۴	۳۰۰	۲۸۴
	روستاهای متوسط	خیراباد	۱۲۰	۳۹۸	۲۰۸	۱۹۰
		قاضی کندی	۱۱۷	۳۶۵	۲۰۳	۱۶۲
		تخته یورد	۸۹	۳۱۲	۱۶۳	۱۴۹
		سعیدکندی	۶۹	۲۵۲	۱۲۱	۱۳۱
		قره داش	۸۲	۲۵۷	۱۲۶	۱۳۱
	روستاهای کوچک	خضرچوپان	۷۴	۲۱۸	۱۰۵	۱۱۳
		ارزه خوران	۶۲	۲۱۶	۱۱۷	۹۹
		لرده شور	۶۱	۱۸۲	۹۹	۸۳
		بیانلو	۴۹	۱۸۱	۸۵	۹۶
		کلیسا	۵۹	۱۷۹	۹۱	۸۸
		تات قشلاق	۶۱	۱۶۶	۸۶	۸۰
		تازه کندفخرلو	۵۴	۱۶۴	۹۳	۷۱
		خندق لو	۴۴	۱۴۳	۷۱	۷۲
		اورجک	۳۹	۱۴۱	۷۱	۷۰
	رباط یا آبادی	میانج	۳۰	۹۵	۴۷	۴۸
		قزلجه	۳۰	۹۲	۴۷	۴۵
		چای قشلاقی	۲۶	۷۵	۴۳	۳۲
		قلعه ارزه خوران	۴۷	۶۸	۷۳	۸۶
		حسن ابادقدیم	۲۰	۵۷	۳۲	۲۵
		خویین	۱۰	۵۰	۲۴	۲۶
		لهجبین	۸	۲۲	۱۴	۸
		قلعه جوق	۴	۱۷	۷	۱۰
		احمد آباد	۰	۰	۰	۰
		معدن مس بایچه باغ	۰	۰	۰	۰
		تازه کند(داغ مالوداش	۰	۰	۰	۰

دهستان	رده جمعیتی	سکونتگاه	خانوار	جمعیت	مرد	زن
		توزلار	۰	۰	۰	۰
		حسن ابادجدید	۰	۰	۰	۰

جدول۴۰- پراکنش جمعیت روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان قزل گچیلو

دهستان	رده جمعیتی	سکونتگاه	خانوار	جمعیت	مرد	زن
قزل گچیلو	روستاهای بزرگ	برون قشلاق	۱۵۹	۵۰۹	۲۷۰	۲۳۹
	روستاهای متوسط	قره گل	۱۳۳	۳۷۳	۱۹۵	۱۷۸
		گونی	۸۲	۲۵۹	۱۲۰	۱۳۹
		مغانلو	۸۶	۲۶۲	۱۲۸	۱۳۴
	روستاهای کوچک	امیراباد	۷۵	۲۳۲	۱۲۹	۱۰۳
		چناقبلاغ	۵۰	۱۶۲	۸۲	۸۰
		چتز	۴۷	۱۳۹	۶۸	۷۱
	رباط یا آبادی	اینچه سعیدنظام	۱۱	۳۸	۱۵	۲۳
		بکتاش	۰	۰	۰	۰
		گادل	۰	۰	۰	۰

-ساختار سنی و جنسی

به استناد آمار سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال۱۳۹۰، از جمعیت ۱۷۵۴۴ نفری روستاهای مورد مطالعه، ۸۸۱۹ نفر را زنان و ۸۷۲۵ نفر را مردان تشکیل می دهند. به عبارت دیگر نسبت جنسی جمعیت به طور متوسط در سطح روستاهای منطقه برابر با ۹۸.۹۳ درصد (به ازای هر صد زن، حدود ۹۸ مرد) می باشد.

از میان روستاهای مورد مطالعه، ۲۷ روستا شامل روستاهای میانج ، قلعه ارزه خوران ، تات قشلاق، خضرچوپان، سعیدکندی، علم کندی، بیانلو، قزلجه، قلعه جوق، لرده شور، تخته یورد، قاضی کندی، قره داش، گونی، اینچه سعیدنظام، چتز، سهندعلیا، کردی، سهند سفلی، گندی، آق کند، سرین دره، سریک، تک آغاج، ماداباد، وهران و قره باطلاق دارای نسبت جنسی کمتر از ۱۰۰ درصد و مابقی دارای نسبت جنسی بیشتر از ۱۰۰ درصد می باشند.

نتایج مطالعات نشان می دهد که روستاهای متوسط و بزرگ از نسبت جنسی پایین تری نسبت به روستاهای کوچک و آبادی‌ها برخوردارند که شاید علت آن ایجاد مزیت مجاورت با منابع اقتصادی و رفاهی بزرگ تر در شهر های ماه نشان و زنجان و شهرهای اطراف و مهاجرت بخشی از جمعیت مردان باشد. معمولاً در بسیاری از موارد مهاجرت نیز، نسبت مردان در بین مهاجران بیش از نسبت زنان است. در این حالت مهاجرت باعث افزایش نسبت جنسی جمعیت در منطقه مهاجر پذیر و کاهش آن در منطقه مهاجر فرست می شود.

طی بررسی های صورت گرفته در خصوص نسبت سنی جمعیت در سطح منطقه نتیجه می گردد که از مجموع جمعیت روستاها، در حدود ۲۷.۶۳ ٪ را جمعیت کودکان و جوانان (۰-۱۴ سال)۶۶.۱۸ ٪ را جمعیت میانسال

(۱۵-۶۴ سال) و ۶.۱۹ ٪ را جمعیت کهنسال (۶۵ سال و بیشتر) تشکیل می دهند. بر این اساس می توان گفت جمعیت ساکن در روستاها جمعیت جوانی می باشند.

جداول ذیل نمایش دهنده جمعیت روستاها به تفکیک جنس و گروه های بزرگ سنی می باشند.

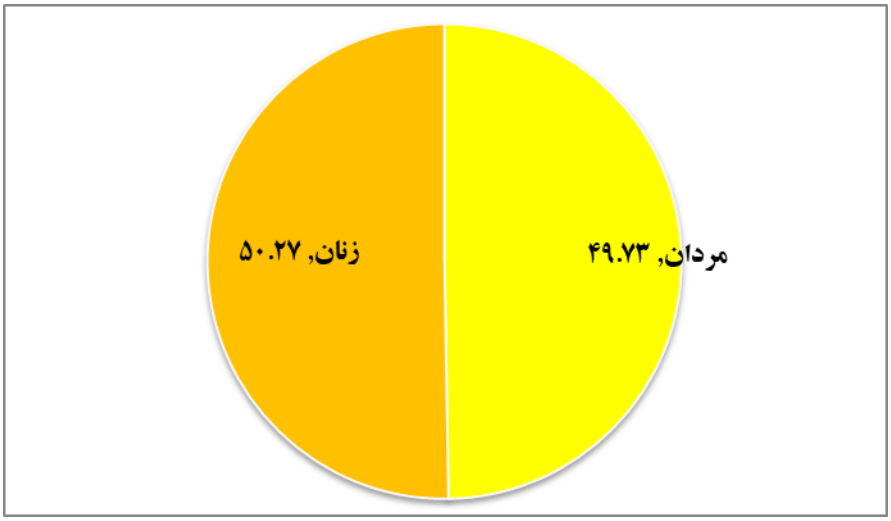
جدول۴۱- جمعیت روستاهای منظومه ماهنشان به تفکیک جنس و گروه های بزرگ سنی در سال ۱۳۹۰

نام بخش	نام دهستان	نام آبادی	جمعیت کل	مجموع (کلیه رده های سنی)					
				مرد		زن		مجموع	نسبت جنسی
				تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
مرکزی	اوریاد	ارزه خوران	۲۴۰	۱۳۱	۵۴.۵۸	۱۰۹	۴۵.۴۲	۲۴۰	۱۲۰.۱۸
		اورجک	۱۴۶	۷۳	۵۰.۰۰	۷۳	۵۰.۰۰	۱۴۶	۱۰۰.۰۰
		خیراباد	۳۵۸	۱۸۶	۵۱.۹۶	۱۷۲	۴۸.۰۴	۳۵۸	۱۰۸.۱۴
		کلیسا	۱۸۳	۹۳	۵۰.۸۲	۹۰	۴۹.۱۸	۱۸۳	۱۰۳.۳۳
		احمد آباد	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		خندق لو	۱۶۱	۸۴	۵۲.۱۷	۷۷	۴۷.۸۳	۱۶۱	۱۰۹.۰۹
		معدن مس بایچه باغ	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		میانج	۱۱۰	۴۷	۴۲.۷۳	۶۳	۵۷.۲۷	۱۱۰	۷۴.۶۰
		قلعه ارزه خوران	۱۶۸	۷۷	۴۵.۸۳	۹۱	۵۴.۱۷	۱۶۸	۸۴.۶۲
		تات قشلاق	۲۳۲	۱۰۸	۴۶.۵۵	۱۲۴	۵۳.۴۵	۲۳۲	۸۷.۱۰
		چای قشلاقی	۱۰۹	۵۶	۵۱.۳۸	۵۳	۴۸.۶۲	۱۰۹	۱۰۵.۶۶
		خضرچوپان	۲۴۶	۱۱۳	۴۵.۹۳	۱۳۳	۵۴.۰۷	۲۴۶	۸۴.۹۶
		خویین	۳۱	۱۶	۵۱.۶۱	۱۵	۴۸.۳۹	۳۱	۱۰۶.۶۷
		سعیدکندی	۳۰۳	۱۲۷	۴۱.۹۱	۱۷۶	۵۸.۰۹	۳۰۳	۷۲.۱۶
		علم کندی	۶۱۸	۳۰۰	۴۸.۵۴	۳۱۸	۵۱.۴۶	۶۱۸	۹۴.۳۴
		بیانلو	۱۷۴	۸۵	۴۸.۸۵	۸۹	۵۱.۱۵	۱۷۴	۹۵.۵۱
		پری	۹۳۳	۵۱۱	۵۴.۷۷	۴۲۲	۴۵.۲۳	۹۳۳	۱۲۱.۰۹
		تازه کند(داغ مالوداش	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		توزلار	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		حسن ابادجدید	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		حسن ابادقدیم	۵۵	۳۳	۶۰.۰۰	۲۲	۴۰.۰۰	۵۵	۱۵۰.۰۰
		قزلجه	۱۲۲	۵۹	۴۸.۳۶	۶۳	۵۱.۶۴	۱۲۲	۹۳.۶۵
		قلعه جوق	۳۴	۱۳	۳۸.۲۴	۲۱	۶۱.۷۶	۳۴	۶۱.۹۰
		لرده شور	۱۹۷	۹۷	۴۹.۲۴	۱۰۰	۵۰.۷۶	۱۹۷	۹۷.۰۰
		لهجبین	۲۲	۱۴	۶۳.۶۴	۸	۳۶.۳۶	۲۲	۱۷۵.۰۰
		تازه کندفخرلو	۲۱۱	۱۰۸	۵۱.۱۸	۱۰۳	۴۸.۸۲	۲۱۱	۱۰۴.۸۵
		تخته یورد	۳۵۱	۱۶۲	۴۶.۱۵	۱۸۹	۵۳.۸۵	۳۵۱	۸۵.۷۱
		قاضی کندی	۲۳۰	۱۱۲	۴۸.۷۰	۱۱۸	۵۱.۳۰	۲۳۰	۹۴.۹۲
		قره داش	۲۸۷	۱۲۶	۴۳.۹۰	۱۶۱	۵۶.۱۰	۲۸۷	۷۸.۲۶
	قزل گچیلو	برون قشلاق	۴۳۸	۲۲۹	۵۲.۲۸	۲۰۹	۴۷.۷۲	۴۳۸	۱۰۹.۵۷
		قره گل	۴۱۰	۲۳۲	۵۶.۵۹	۱۷۸	۴۳.۴۱	۴۱۰	۱۳۰.۳۴
		گونی	۲۰۵	۹۷	۴۷.۳۲	۱۰۸	۵۲.۶۸	۲۰۵	۸۹.۸۱

نام بخش	نام دهستان	نام آبادی	جمعیت کل	مجموع (کلیه رده های سنی)					
				مرد		زن		مجموع	نسبت جنسی
				تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
		امیراباد	۲۷۵	۱۴۱	۵۱.۲۷	۱۳۴	۴۸.۷۳	۲۷۵	۱۰۵.۲۲
		اینچه سعیدنظام	۸۱	۳۹	۴۸.۱۵	۴۲	۵۱.۸۵	۸۱	۹۲.۸۶
		بکتاش	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		چتز	۱۵۳	۷۳	۴۷.۷۱	۸۰	۵۲.۲۹	۱۵۳	۹۱.۲۵
		چناقبلاغ	۱۸۶	۹۶	۵۱.۶۱	۹۰	۴۸.۳۹	۱۸۶	۱۰۶.۶۷
		گادل	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		مغانلو	۴۳۲	۲۲۱	۵۱.۱۶	۲۱۱	۴۸.۸۴	۴۳۲	۱۰۴.۷۴
		سهندعلیا	۸۴۱	۳۹۵	۴۶.۹۷	۴۴۶	۵۳.۰۳	۸۴۱	۸۸.۵۷
		کردی	۲۳۶	۱۱۱	۴۷.۰۳	۱۲۵	۵۲.۹۷	۲۳۶	۸۸.۸۰
		باغچه	۲۱۸	۱۱۲	۵۱.۳۸	۱۰۶	۴۸.۶۲	۲۱۸	۱۰۵.۶۶
		سهندسفلی	۸۶۴	۴۱۹	۴۸.۵۰	۴۴۵	۵۱.۵۰	۸۶۴	۹۴.۱۶
		گندی	۱۸۸	۹۰	۴۷.۸۷	۹۸	۵۲.۱۳	۱۸۸	۹۱.۸۴
		دام لار	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		اق کند	۴۹۵	۲۴۳	۴۹.۰۹	۲۵۲	۵۰.۹۱	۴۹۵	۹۶.۴۳
		المالو	۳۶۴	۱۸۸	۵۱.۶۵	۱۷۶	۴۸.۳۵	۳۶۴	۱۰۶.۸۲
		بای گلی	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		قره تپه	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		سرین دره	۱۰۰	۴۹	۴۹.۰۰	۵۱	۵۱.۰۰	۱۰۰	۹۶.۰۸
		پیرقشلاق	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		چهره تپه	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		ساری اغل	۱۲۳	۶۵	۵۲.۸۵	۵۸	۴۷.۱۵	۱۲۳	۱۱۲.۰۷
	ماه نشان	عوج موسی	۳۰	۲۰	۶۶.۶۷	۱۰	۳۳.۳۳	۳۰	۲۰۰.۰۰
		سریک	۸۵۸	۴۲۱	۴۹.۰۷	۴۳۷	۵۰.۹۳	۸۵۸	۹۶.۳۴
		ینگجه سینار	۳۳۷	۱۷۳	۵۱.۳۴	۱۶۴	۴۸.۶۶	۳۳۷	۱۰۵.۴۹
		رز	۷۴	۴۱	۵۵.۴۱	۳۳	۴۴.۵۹	۷۴	۱۲۴.۲۴
		مزرعه اغدوز	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		سیدلر	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		کوشک	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		بک اباد	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		بهستان	۳۹۰	۲۰۱	۵۱.۵۴	۱۸۹	۴۸.۴۶	۳۹۰	۱۰۶.۳۵
		تک اغاج	۱۶۳	۸۰	۴۹.۰۸	۸۳	۵۰.۹۲	۱۶۳	۹۶.۳۹
		مزرعه لیلان	۱۴۳	۷۳	۵۱.۰۵	۷۰	۴۸.۹۵	۱۴۳	۱۰۴.۲۹
		مزرعه بک اباد	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
		سرپل /میر آخور	۶۵۵	۳۳۲	۵۰.۶۹	۳۲۳	۴۹.۳۱	۶۵۵	۱۰۲.۷۹
		بیاملو	۱۲	۶	۵۰.۰۰	۶	۵۰.۰۰	۱۲	۱۰۰.۰۰
		پشتک	۳۳۳	۱۶۷	۵۰.۱۵	۱۶۶	۴۹.۸۵	۳۳۳	۱۰۰.۶۰

نام بخش	نام دهستان	نام آبادی	جمعیت کل	مجموع (کلیه رده های سنی)					
				مرد		زن		مجموع	نسبت جنسی
				تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
		خلج	۴۵۹	۲۳۱	۵۰.۳۳	۲۲۸	۴۹.۶۷	۴۵۹	۱۰۱.۳۲
		ماداباد	۶۹۴	۳۲۴	۴۶.۶۹	۳۷۰	۵۳.۳۱	۶۹۴	۸۷.۵۷
		وهران	۶۰۹	۲۸۷	۴۷.۱۳	۳۲۲	۵۲.۸۷	۶۰۹	۸۹.۱۳
		ایلی بلاغ	۱۰۳۸	۵۵۰	۵۲.۹۹	۴۸۸	۴۷.۰۱	۱۰۳۸	۱۱۲.۷۰
		قره باطلاق	۶۱۹	۲۸۸	۴۶.۵۳	۳۳۱	۵۳.۴۷	۶۱۹	۸۷.۰۱
مجموع			۱۷۵۴۴	۸۷۲۵	۴۹.۷۳	۸۸۱۹	۵۰.۲۷	۱۷۵۴۴	۹۸.۹۳

نمودار۱۵- وضعیت جمعیت به تفکیک جنسیت در سطح روستاهای منظومه

ادامه جدول۴۱- جمعیت روستاهای منظومه ماهنشان به تفکیک جنس و گروه های بزرگ سنی در سال ۱۳۹۰

نام بخش	نام دهستان	نام آبادی	جمعیت کل	جمعیت ۰- ۱۴ ساله					
				مرد		زن		مجموع	نسبت جنسی
				تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
مرکزی	اوریاد	ارزه خوران	۲۴۰	۴۹	۶۲.۸۲	۲۹	۳۷.۱۸	۷۸	۳۲.۵۰	۱۶۸.۹۷
		اورجک	۱۴۶	۲۲	۴۷.۸۳	۲۴	۵۲.۱۷	۴۶	۳۱.۵۱	۹۱.۶۷
		خیراباد	۳۵۸	۵۷	۵۴.۲۹	۴۸	۴۵.۷۱	۱۰۵	۲۹.۳۳	۱۱۸.۷۵
		کلیسا	۱۸۳	۲۳	۴۷.۹۲	۲۵	۵۲.۰۸	۴۸	۲۶.۲۳	۹۲.۰۰
		احمد آباد	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		خندق لو	۱۶۱	۱۶	۵۱.۶۱	۱۵	۴۸.۳۹	۳۱	۱۹.۲۵	۱۰۶.۶۷
		معدن مس بایچه باغ	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		میانج	۱۱۰	۱۰	۴۰.۰۰	۱۵	۶۰.۰۰	۲۵	۲۲.۷۳	۶۶.۶۷
		قلعه ارزه خوران	۱۶۸	۲۳	۴۱.۰۷	۳۳	۵۸.۹۳	۵۶	۳۳.۳۳	۶۹.۷۰
		تات قشلاق	۲۳۲	۳۳	۴۹.۲۵	۳۴	۵۰.۷۵	۶۷	۲۸.۸۸	۹۷.۰۶
		چای قشلاقی	۱۰۹	۱۷	۵۸.۶۲	۱۲	۴۱.۳۸	۲۹	۲۶.۶۱	۱۴۱.۶۷
		خضرچوپان	۲۴۶	۲۴	۳۸.۷۱	۳۸	۶۱.۲۹	۶۲	۲۵.۲۰	۶۳.۱۶
		خویین	۳۱	۹	۶۰.۰۰	۶	۴۰.۰۰	۱۵	۴۸.۳۹	۱۵۰.۰۰
		سعیدکندی	۳۰۳	۴۴	۳۹.۶۴	۶۷	۶۰.۳۶	۱۱۱	۳۶.۶۳	۶۵.۶۷

نام بخش	نام دهستان	نام آبادی	جمعیت کل	جمعیت ۰- ۱۴ ساله							
				مرد		زن		مجموع		نسبت جنسی
				تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
		علم کندی	۶۱۸	۱۰۱	۵۱.۰۱	۹۷	۴۸.۹۹	۱۹۸	۳۲.۰۴	۱۰۴.۱۲
		بیانلو	۱۷۴	۲۹	۵۰.۸۸	۲۸	۴۹.۱۲	۵۷	۳۲.۷۶	۱۰۳.۵۷
		پری	۹۳۳	۱۴۴	۵۲.۹۴	۱۲۸	۴۷.۰۶	۲۷۲	۲۹.۱۵	۱۱۲.۵۰
		تازه کند(داغ مالوداش	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		توزلار	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		حسن ابادجدید	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		حسن ابادقدیم	۵۵	۱۰	۷۶.۹۲	۳	۲۳.۰۸	۱۳	۲۳.۶۴	۳۳۳.۳۳
		قزلجه	۱۲۲	۲۰	۴۶.۵۱	۲۳	۵۳.۴۹	۴۳	۳۵.۲۵	۸۶.۹۶
		قلعه جوق	۳۴	۲	۵۰.۰۰	۲	۵۰.۰۰	۴	۱۱.۷۶	۱۰۰.۰۰
		لرده شور	۱۹۷	۳۱	۵۵.۳۶	۲۵	۴۴.۶۴	۵۶	۲۸.۴۳	۱۲۴.۰۰
		لهجبین	۲۲	۲	۶۶.۶۷	۱	۳۳.۳۳	۳	۱۳.۶۴	۲۰۰.۰۰
		تازه کندفخرلو	۲۱۱	۲۷	۶۷.۵۰	۱۳	۳۲.۵۰	۴۰	۱۸.۹۶	۲۰۷.۶۹
		تخته یورد	۳۵۱	۴۸	۴۶.۶۰	۵۵	۵۳.۴۰	۱۰۳	۲۹.۳۴	۸۷.۲۷
		قاضی کندی	۲۳۰	۲۰	۶۸.۹۷	۹	۳۱.۰۳	۲۹	۱۲.۶۱	۲۲۲.۲۲
		قره داش	۲۸۷	۲۳	۳۸.۹۸	۳۶	۶۱.۰۲	۵۹	۲۰.۵۶	۶۳.۸۹
	قزل گچیلو	برون قشلاق	۴۳۸	۷۳	۵۷.۰۳	۵۵	۴۲.۹۷	۱۲۸	۲۹.۲۲	۱۳۲.۷۳
		قره گل	۴۱۰	۵۵	۶۴.۷۱	۳۰	۳۵.۲۹	۸۵	۲۰.۷۳	۱۸۳.۳۳
		گونی	۲۰۵	۲۶	۵۰.۹۸	۲۵	۴۹.۰۲	۵۱	۲۴.۸۸	۱۰۴.۰۰
		امیراباد	۲۷۵	۴۲	۵۴.۵۵	۳۵	۴۵.۴۵	۷۷	۲۸.۰۰	۱۲۰.۰۰
		اینچه سعیدنظام	۸۱	۹	۴۷.۳۷	۱۰	۵۲.۶۳	۱۹	۲۳.۴۶	۹۰.۰۰
		بکتاش	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		چتز	۱۵۳	۱۲	۴۶.۱۵	۱۴	۵۳.۸۵	۲۶	۱۶.۹۹	۸۵.۷۱
		چناقبلاغ	۱۸۶	۱۹	۵۱.۳۵	۱۸	۴۸.۶۵	۳۷	۱۹.۸۹	۱۰۵.۵۶
		گادل	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		مغانلو	۴۳۲	۶۵	۵۴.۱۷	۵۵	۴۵.۸۳	۱۲۰	۲۷.۷۸	۱۱۸.۱۸
	ماه نشان	سهندعلیا	۸۴۱	۱۰۲	۴۷.۸۹	۱۱۱	۵۲.۱۱	۲۱۳	۲۵.۳۳	۹۱.۸۹
		کردی	۲۳۶	۲۰	۴۰.۸۲	۲۹	۵۹.۱۸	۴۹	۲۰.۷۶	۶۸.۹۷
		باغچه	۲۱۸	۴۳	۵۸.۹۰	۳۰	۴۱.۱۰	۷۳	۳۳.۴۹	۱۴۳.۳۳
		سهندسفلی	۸۶۴	۱۴۴	۴۹.۳۲	۱۴۸	۵۰.۶۸	۲۹۲	۳۳.۸۰	۹۷.۳۰
		گندی	۱۸۸	۲۸	۴۸.۲۸	۳۰	۵۱.۷۲	۵۸	۳۰.۸۵	۹۳.۳۳
		دام لار	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		اق کند	۴۹۵	۶۳	۵۴.۳۱	۵۳	۴۵.۶۹	۱۱۶	۲۳.۴۳	۱۱۸.۸۷
		المالو	۳۶۴	۴۹	۶۱.۲۵	۳۱	۳۸.۷۵	۸۰	۲۱.۹۸	۱۵۸.۰۶
		بای گلی	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		قره تپه	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		سرین دره	۱۰۰	۱۴	۵۸.۳۳	۱۰	۴۱.۶۷	۲۴	۲۴.۰۰	۱۴۰.۰۰
		پیرقشلاق	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰

نام بخش	نام دهستان	نام آبادی	جمعیت کل	جمعیت ۰- ۱۴ ساله						نسبت جنسی
				مرد		زن		مجموع		
				تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
		چهره تپه	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		ساری اغل	۱۲۳	۱۸	۶۴.۲۹	۱۰	۳۵.۷۱	۲۸	۲۲.۷۶	۱۸۰.۰۰
		عوج موسی	۳۰	۵	۸۳.۳۳	۱	۱۶.۶۷	۶	۲۰.۰۰	۵۰۰.۰۰
		سریک	۸۵۸	۱۴۴	۵۳.۹۳	۱۲۳	۴۶.۰۷	۲۶۷	۳۱.۱۲	۱۱۷.۰۷
		ینگجه سینار	۳۳۷	۴۷	۵۳.۴۱	۴۱	۴۶.۵۹	۸۸	۲۶.۱۱	۱۱۴.۶۳
		رز	۷۴	۱۰	۶۲.۵۰	۶	۳۷.۵۰	۱۶	۲۱.۶۲	۱۶۶.۶۷
		مزرعه اغدوز	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		سیدلر	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		کوشک	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		بک اباد	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		بهستان	۳۹۰	۵۶	۵۶.۵۷	۴۳	۴۳.۴۳	۹۹	۲۵.۳۸	۱۳۰.۲۳
		تک اغاج	۱۶۳	۲۵	۵۵.۵۶	۲۰	۴۴.۴۴	۴۵	۲۷.۶۱	۱۲۵.۰۰
		مزرعه لیلان	۱۴۳	۲۱	۵۵.۲۶	۱۷	۴۴.۷۴	۳۸	۲۶.۵۷	۱۲۳.۵۳
		مزرعه بک اباد	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		سرپل /میر آخور	۶۵۵	۱۰۸	۵۴.۰۰	۹۲	۴۶.۰۰	۲۰۰	۳۰.۵۳	۱۱۷.۳۹
		بیاملو	۱۲	۱	۳۳.۳۳	۲	۶۶.۶۷	۳	۲۵.۰۰	۵۰.۰۰
		پشتک	۳۳۳	۳۷	۵۲.۱۱	۳۴	۴۷.۸۹	۷۱	۲۱.۳۲	۱۰۸.۸۲
		خلج	۴۵۹	۶۸	۴۷.۸۹	۷۴	۵۲.۱۱	۱۴۲	۳۰.۹۴	۹۱.۸۹
		ماداباد	۶۹۴	۸۴	۴۴.۴۴	۱۰۵	۰.۰۰	۱۸۹	۲۷.۲۳	۸۰.۰۰
		وهران	۶۰۹	۹۷	۵۰.۵۲	۹۵	۰.۰۰	۱۹۲	۳۱.۵۳	۱۰۲.۱۱
		ایلی بلاغ	۱۰۳۸	۱۶۹	۵۵.۲۳	۱۳۷	۴۴.۷۷	۳۰۶	۲۹.۴۸	۱۲۳.۳۶
		قره باطلاق	۶۱۹	۶۷	۴۱.۸۸	۹۳	۵۸.۱۳	۱۶۰	۲۵.۸۵	۷۲.۰۴
مجموع			۱۷۵۴۴	۲۵۰۵	۵۱.۶۷	۲۳۴۳	۴۸.۳۳	۴۸۴۸	۲۷.۶۳	۱۰۶.۹۱

ادامه جدول۴۱- جمعیت روستاهای منظومه ماهنشان به تفکیک جنس و گروه های بزرگ سنی در سال ۱۳۹۰

نام بخش	نام دهستان	نام آبادی	جمعیت کل	جمعیت ۱۵- ۶۴ ساله						نسبت جنسی
				مرد		زن		مجموع		
				تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
مرکزی	اوریاد	ارزه خوران	۲۴۰	۷۲	۴۹.۳۲	۷۴	۵۰.۶۸	۱۴۶	۶۰.۸۳	۹۷.۳۰
		اورجک	۱۴۶	۴۸	۵۰.۰۰	۴۸	۵۰.۰۰	۹۶	۶۵.۷۵	۱۰۰.۰۰
		خیراباد	۳۵۸	۱۱۵	۵۰.۰۰	۱۱۵	۵۰.۰۰	۲۳۰	۶۴.۲۵	۱۰۰.۰۰
		کلیسا	۱۸۳	۶۱	۵۱.۲۶	۵۸	۴۸.۷۴	۱۱۹	۶۵.۰۳	۱۰۵.۱۷
		احمد آباد	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		خندق لو	۱۶۱	۶۴	۵۲.۸۹	۵۷	۴۷.۱۱	۱۲۱	۷۵.۱۶	۱۱۲.۲۸
		معدن مس بایچه باغ	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		میانج	۱۱۰	۳۳	۴۳.۴۲	۴۳	۵۶.۵۸	۷۶	۶۹.۰۹	۷۶.۷۴

نام بخش	نام دهستان	نام آبادی	جمعیت کل	جمعیت ۱۵- ۶۴ ساله						
				مرد		زن		مجموع		نسبت جنسی
				تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
		قلعه ارزه خوران	۱۶۸	۴۹	۴۷.۱۲	۵۵	۵۲.۸۸	۱۰۴	۶۱.۹۰	۸۹.۰۹
		تات قشلاق	۲۳۲	۶۷	۴۶.۲۱	۷۸	۵۳.۷۹	۱۴۵	۶۲.۵۰	۸۵.۹۰
		چای قشلاقی	۱۰۹	۳۷	۴۹.۳۳	۳۸	۵۰.۶۷	۷۵	۶۸.۸۱	۹۷.۳۷
		خضرچوپان	۲۴۶	۸۳	۴۹.۴۰	۸۵	۵۰.۶۰	۱۶۸	۶۸.۲۹	۹۷.۶۵
		خویین	۳۱	۷	۴۶.۶۷	۸	۵۳.۳۳	۱۵	۴۸.۳۹	۸۷.۵۰
		سعیدکندی	۳۰۳	۷۶	۴۳.۱۸	۱۰۰	۵۶.۸۲	۱۷۶	۵۸.۰۹	۷۶.۰۰
		علم کندی	۶۱۸	۱۸۷	۴۷.۲۲	۲۰۹	۵۲.۷۸	۳۹۶	۶۴.۰۸	۸۹.۴۷
		بیانلو	۱۷۴	۵۱	۴۶.۷۹	۵۸	۵۳.۲۱	۱۰۹	۶۲.۶۴	۸۷.۹۳
		پری	۹۳۳	۳۲۱	۵۳.۹۵	۲۷۴	۴۶.۰۵	۵۹۵	۶۳.۷۷	۱۱۷.۱۵
		تازه کند(داغ مالوداش	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		توزلار	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		حسن ابادجدید	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		حسن ابادقدیم	۵۵	۲۲	۵۳.۶۶	۱۹	۴۶.۳۴	۴۱	۷۴.۵۵	۱۱۵.۷۹
		قزلجه	۱۲۲	۳۸	۴۸.۷۲	۴۰	۵۱.۲۸	۷۸	۶۳.۹۳	۹۵.۰۰
		قلعه جوق	۳۴	۸	۳۰.۷۷	۱۸	۶۹.۲۳	۲۶	۷۶.۴۷	۴۴.۴۴
		لرده شور	۱۹۷	۵۳	۴۲.۷۴	۷۱	۵۷.۲۶	۱۲۴	۶۲.۹۴	۷۴.۶۵
		لهجبین	۲۲	۱۲	۶۳.۱۶	۷	۳۶.۸۴	۱۹	۸۶.۳۶	۱۷۱.۴۳
		تازه کندفخرلو	۲۱۱	۷۳	۴۶.۲۰	۸۵	۵۳.۸۰	۱۵۸	۷۴.۸۸	۸۵.۸۸
		تخته یورد	۳۵۱	۱۰۶	۴۵.۸۹	۱۲۵	۵۴.۱۱	۲۳۱	۶۵.۸۱	۸۴.۸۰
		قاضی کندی	۲۳۰	۷۸	۴۳.۸۲	۱۰۰	۵۶.۱۸	۱۷۸	۷۷.۳۹	۷۸.۰۰
		قره داش	۲۸۷	۹۵	۴۴.۶۰	۱۱۸	۵۵.۴۰	۲۱۳	۷۴.۲۲	۸۰.۵۱
	قزل گچیلو	برون قشلاق	۴۳۸	۱۴۲	۴۹.۶۵	۱۴۴	۵۰.۳۵	۲۸۶	۶۵.۳۰	۹۸.۶۱
		قره گل	۴۱۰	۱۵۹	۵۴.۰۸	۱۳۵	۴۵.۹۲	۲۹۴	۷۱.۷۱	۱۱۷.۷۸
		گونی	۲۰۵	۶۰	۴۵.۱۱	۷۳	۵۴.۸۹	۱۳۳	۶۴.۸۸	۸۲.۱۹
		امیراباد	۲۷۵	۸۷	۴۸.۸۸	۹۱	۵۱.۱۲	۱۷۸	۶۴.۷۳	۹۵.۶۰
		اینچه سعیدنظام	۸۱	۲۷	۴۸.۲۱	۲۹	۵۱.۷۹	۵۶	۶۹.۱۴	۹۳.۱۰
		بکتاش	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		چتز	۱۵۳	۵۴	۴۸.۶۵	۵۷	۵۱.۳۵	۱۱۱	۷۲.۵۵	۹۴.۷۴
		چناقبلاغ	۱۸۶	۶۱	۴۸.۸۰	۶۴	۵۱.۲۰	۱۲۵	۶۷.۲۰	۹۵.۳۱
		گادل	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		مغانلو	۴۳۲	۱۳۶	۴۹.۸۲	۱۳۷	۵۰.۱۸	۲۷۳	۶۳.۱۹	۹۹.۲۷
	ماه نشان	سهندعلیا	۸۴۱	۲۶۳	۴۶.۷۱	۳۰۰	۵۳.۲۹	۵۶۳	۶۶.۹۴	۸۷.۶۷
		کردی	۲۳۶	۷۵	۴۵.۷۳	۸۹	۵۴.۲۷	۱۶۴	۶۹.۴۹	۸۴.۲۷
		باغچه	۲۱۸	۶۰	۴۸.۰۰	۶۵	۵۲.۰۰	۱۲۵	۵۷.۳۴	۹۲.۳۱
		سهندسفلی	۸۶۴	۲۴۵	۴۶.۵۸	۲۸۱	۵۳.۴۲	۵۲۶	۶۰.۸۸	۸۷.۱۹
		گندی	۱۸۸	۵۵	۴۷.۰۱	۶۲	۵۲.۹۹	۱۱۷	۶۲.۲۳	۸۸.۷۱
		دام لار	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		اق کند	۴۹۵	۱۶۰	۴۶.۹۲	۱۸۱	۵۳.۰۸	۳۴۱	۶۸.۸۹	۸۸.۴۰

نام بخش	نام دهستان	نام آبادی	جمعیت کل	جمعیت ۱۵- ۶۴ ساله						
				مرد		زن		مجموع		نسبت جنسی
				تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
		المالو	۳۶۴	۱۲۸	۴۷.۹۴	۱۳۹	۵۲.۰۶	۲۶۷	۷۳.۳۵	۹۲.۰۹
		بای گلی	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		قره تپه	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		سرین دره	۱۰۰	۳۰	۴۶.۱۵	۳۵	۵۳.۸۵	۶۵	۶۵.۰۰	۸۵.۷۱
		پیرقشلاق	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		چهره تپه	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		ساری اغل	۱۲۳	۴۱	۴۶.۵۹	۴۷	۵۳.۴۱	۸۸	۷۱.۵۴	۸۷.۲۳
		عوج موسی	۳۰	۱۵	۶۲.۵۰	۹	۳۷.۵۰	۲۴	۸۰.۰۰	۱۶۶.۶۷
		سریک	۸۵۸	۲۵۴	۴۶.۱۰	۲۹۷	۵۳.۹۰	۵۵۱	۶۴.۲۲	۸۵.۵۲
		ینگجه سینار	۳۳۷	۱۱۱	۴۸.۹۰	۱۱۶	۵۱.۱۰	۲۲۷	۶۷.۳۶	۹۵.۶۹
		رز	۷۴	۳۰	۵۲.۶۳	۲۷	۴۷.۳۷	۵۷	۷۷.۰۳	۱۱۱.۱۱
		مزرعه اغدوز	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		سیدلر	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		کوشک	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		بک اباد	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		بهستان	۳۹۰	۱۳۲	۴۸.۳۵	۱۴۱	۵۱.۶۵	۲۷۳	۷۰.۰۰	۹۳.۶۲
		تک اغاج	۱۶۳	۵۱	۴۶.۳۶	۵۹	۵۳.۶۴	۱۱۰	۶۷.۴۸	۸۶.۴۴
		مزرعه لیلان	۱۴۳	۴۵	۴۷.۸۷	۴۹	۵۲.۱۳	۹۴	۶۵.۷۳	۹۱.۸۴
		مزرعه بک اباد	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		سرپل /میر آخور	۶۵۵	۲۱۱	۴۹.۰۷	۲۱۹	۵۰.۹۳	۴۳۰	۶۵.۶۵	۹۶.۳۵
		بیاملو	۱۲	۴	۵۰.۰۰	۴	۵۰.۰۰	۸	۶۶.۶۷	۱۰۰.۰۰
		پشتک	۳۳۳	۱۱۰	۴۷.۴۱	۱۲۲	۵۲.۵۹	۲۳۲	۶۹.۶۷	۹۰.۱۶
		خلج	۴۵۹	۱۴۵	۵۰.۵۲	۱۴۲	۴۹.۴۸	۲۸۷	۶۲.۵۳	۱۰۲.۱۱
		ماداباد	۶۹۴	۲۲۶	۴۷.۰۸	۲۵۴	۵۲.۹۲	۴۸۰	۶۹.۱۶	۸۸.۹۸
		وهران	۶۰۹	۱۶۴	۴۳.۷۳	۲۱۱	۵۶.۲۷	۳۷۵	۶۱.۵۸	۷۷.۷۳
		ایلی بلاغ	۱۰۳۸	۳۵۵	۵۱.۵۲	۳۳۴	۴۸.۴۸	۶۸۹	۶۶.۳۸	۱۰۶.۲۹
		قره باطلاق	۶۱۹	۱۹۵	۴۶.۲۱	۲۲۷	۵۳.۷۹	۴۲۲	۶۸.۱۷	۸۵.۹۰
مجموع			۱۷۵۴۴	۵۵۸۷	۴۸.۱۲	۶۰۲۳	۵۱.۸۸	۱۱۶۱۰	۶۶.۱۸	۹۲.۷۶

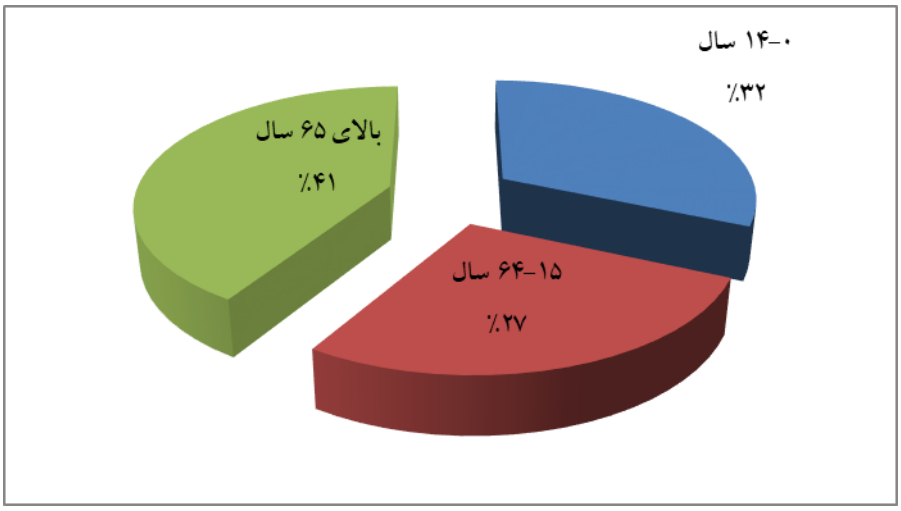
ادامه جدول۴۱- جمعیت روستاهای منظومه ماهنشان به تفکیک جنس و گروه های بزرگ سنی در سال ۱۳۹۰

نام بخش	نام دهستان	نام آبادی	جمعیت کل	جمعیت ۶۵ ساله وبیشتر							
				مرد		زن		مجموع		نسبت جنسی
				تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
مرکزی	اورياد	ارزه خوران	۲۴۰	۱۰	۶۲.۵۰	۶	۳۷.۵۰	۱۶	۶.۶۷	۱۶۶.۶۷
		اورجک	۱۴۶	۳	۷۵.۰۰	۱	۲۵.۰۰	۴	۲.۷۴	۳۰۰.۰۰
		خیراباد	۳۵۸	۱۴	۶۰.۸۷	۹	۳۹.۱۳	۲۳	۶.۴۲	۱۵۵.۵۶
		کلیسا	۱۸۳	۹	۵۶.۲۵	۷	۴۳.۷۵	۱۶	۸.۷۴	۱۲۸.۵۷
		احمد آباد	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		خندق لو	۱۶۱	۴	۴۴.۴۴	۵	۵۵.۵۶	۹	۵.۵۹	۸۰.۰۰
		معدن مس بایچه باغ	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		میانج	۱۱۰	۴	۴۴.۴۴	۵	۵۵.۵۶	۹	۸.۱۸	۸۰.۰۰
		قلعه ارزه خوران	۱۶۸	۵	۶۲.۵۰	۳	۳۷.۵۰	۸	۴.۷۶	۱۶۶.۶۷
		تات قشلاق	۲۳۲	۸	۴۰.۰۰	۱۲	۶۰.۰۰	۲۰	۸.۶۲	۶۶.۶۷
		چای قشلاقی	۱۰۹	۲	۴۰.۰۰	۳	۶۰.۰۰	۵	۴.۵۹	۶۶.۶۷
		خضرچوپان	۲۴۶	۶	۳۷.۵۰	۱۰	۶۲.۵۰	۱۶	۶.۵۰	۶۰.۰۰
		خویین	۳۱	۰	۰.۰۰	۱	۱۰۰.۰۰	۱	۳.۲۳	۰.۰۰
		سعیدکندی	۳۰۳	۷	۴۳.۷۵	۹	۵۶.۲۵	۱۶	۵.۲۸	۷۷.۷۸
		علم کندی	۶۱۸	۱۲	۵۰.۰۰	۱۲	۵۰.۰۰	۲۴	۳.۸۸	۱۰۰.۰۰
		بیانلو	۱۷۴	۵	۶۲.۵۰	۳	۳۷.۵۰	۸	۴.۶۰	۱۶۶.۶۷
		پری	۹۳۳	۴۶	۶۹.۷۰	۲۰	۳۰.۳۰	۶۶	۷.۰۷	۲۳۰.۰۰
		تازه کند(داغ مالوداش	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		توزلار	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		حسن ابادجدید	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		حسن ابادقدیم	۵۵	۱	۱۰۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۱	۱.۸۲	۰.۰۰
		قزلجه	۱۲۲	۱	۱۰۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۱	۰.۸۲	۰.۰۰
		قلعه جوق	۳۴	۳	۷۵.۰۰	۱	۲۵.۰۰	۴	۱۱.۷۶	۳۰۰.۰۰
		لرده شور	۱۹۷	۱۳	۷۶.۴۷	۴	۲۳.۵۳	۱۷	۸.۶۳	۳۲۵.۰۰
		لهجبین	۲۲	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		تازه کندفخرلو	۲۱۱	۸	۶۱.۵۴	۵	۳۸.۴۶	۱۳	۶.۱۶	۱۶۰.۰۰
		تخته یورد	۳۵۱	۸	۴۷.۰۶	۹	۵۲.۹۴	۱۷	۴.۸۴	۸۸.۸۹
		قاضی کندی	۲۳۰	۱۴	۶۰.۸۷	۹	۳۹.۱۳	۲۳	۱۰.۰۰	۱۵۵.۵۶
		قره داش	۲۸۷	۸	۵۳.۳۳	۷	۴۶.۶۷	۱۵	۵.۲۳	۱۱۴.۲۹
	قزل گچیلو	برون قشلاق	۴۳۸	۱۴	۵۸.۳۳	۱۰	۴۱.۶۷	۲۴	۵.۴۸	۱۴۰.۰۰
		قره گل	۴۱۰	۱۸	۵۸.۰۶	۱۳	۴۱.۹۴	۳۱	۷.۵۶	۱۳۸.۴۶
		گونی	۲۰۵	۱۱	۵۲.۳۸	۱۰	۴۷.۶۲	۲۱	۱۰.۲۴	۱۱۰.۰۰
		امیراباد	۲۷۵	۱۲	۶۰.۰۰	۸	۴۰.۰۰	۲۰	۷.۲۷	۱۵۰.۰۰
		اینچه سعیدنظام	۸۱	۳	۵۰.۰۰	۳	۵۰.۰۰	۶	۷.۴۱	۱۰۰.۰۰
		بکتاش	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰

نام بخش	نام دهستان	نام آبادی	جمعیت کل	جمعیت ۶۵ ساله وبیشتر						
				مرد		زن		مجموع		نسبت جنسی
				تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
		چتز	۱۵۳	۷	۴۳.۷۵	۹	۵۶.۲۵	۱۶	۱۰.۴۶	۷۷.۷۸
		چناقبلاغ	۱۸۶	۱۶	۶۶.۶۷	۸	۳۳.۳۳	۲۴	۱۲.۹۰	۲۰۰.۰۰
		گادل	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		مغانلو	۴۳۲	۲۰	۵۱.۲۸	۱۹	۴۸.۷۲	۳۹	۹.۰۳	۱۰۵.۲۶
	ماه نشان	سهندعلیا	۸۴۱	۳۰	۴۶.۱۵	۳۵	۵۳.۸۵	۶۵	۷.۷۳	۸۵.۷۱
		کردی	۲۳۶	۱۶	۶۹.۵۷	۷	۳۰.۴۳	۲۳	۹.۷۵	۲۲۸.۵۷
		باغچه	۲۱۸	۹	۴۵.۰۰	۱۱	۵۵.۰۰	۲۰	۹.۱۷	۸۱.۸۲
		سهندسفلی	۸۶۴	۳۰	۶۵.۲۲	۱۶	۳۴.۷۸	۴۶	۵.۳۲	۱۸۷.۵۰
		گندی	۱۸۸	۷	۵۳.۸۵	۶	۴۶.۱۵	۱۳	۶.۹۱	۱۱۶.۶۷
		دام لار	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		اق کند	۴۹۵	۲۰	۵۲.۶۳	۱۸	۴۷.۳۷	۳۸	۷.۶۸	۱۱۱.۱۱
		المالو	۳۶۴	۱۱	۶۴.۷۱	۶	۳۵.۲۹	۱۷	۴.۶۷	۱۸۳.۳۳
		بای گلی	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		قره تپه	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		سرین دره	۱۰۰	۵	۴۵.۴۵	۶	۵۴.۵۵	۱۱	۱۱.۰۰	۸۳.۳۳
		پیرقشلاق	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		چهره تپه	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		ساری اغل	۱۲۳	۶	۸۵.۷۱	۱	۱۴.۲۹	۷	۵.۶۹	۶۰۰.۰۰
		عوج موسی	۳۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		سریک	۸۵۸	۲۳	۵۷.۵۰	۱۷	۴۲.۵۰	۴۰	۴.۶۶	۱۳۵.۲۹
		ینگجه سینار	۳۳۷	۱۵	۶۸.۱۸	۷	۳۱.۸۲	۲۲	۶.۵۳	۲۱۴.۲۹
		رز	۷۴	۱	۱۰۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۱	۱.۳۵	۰.۰۰
		مزرعه اغدوز	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		سیدلر	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		کوشک	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		بک اباد	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		بهستان	۳۹۰	۱۳	۷۲.۲۲	۵	۲۷.۷۸	۱۸	۴.۶۲	۲۶۰.۰۰
		تک اغاج	۱۶۳	۴	۵۰.۰۰	۴	۵۰.۰۰	۸	۴.۹۱	۱۰۰.۰۰
		مزرعه لیلان	۱۴۳	۷	۶۳.۶۴	۴	۳۶.۳۶	۱۱	۷.۶۹	۱۷۵.۰۰
		مزرعه بک اباد	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		سرپل /میر آخور	۶۵۵	۱۳	۵۲.۰۰	۱۲	۴۸.۰۰	۲۵	۳.۸۲	۱۰۸.۳۳
		بیاملو	۱۲	۱	۱۰۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۱	۸.۳۳	۰.۰۰
		پشتک	۳۳۳	۲۰	۶۶.۶۷	۱۰	۳۳.۳۳	۳۰	۹.۰۱	۲۰۰.۰۰
		خلج	۴۵۹	۱۸	۶۰.۰۰	۱۲	۴۰.۰۰	۳۰	۶.۵۴	۱۵۰.۰۰

نام بخش	نام دهستان	نام آبادی	جمعیت کل	جمعیت ۶۵ ساله وبیشتر						نسبت جنسی
				مرد		زن		مجموع		
				تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
		ماداباد	۶۹۴	۱۴	۵۶.۰۰	۱۱	۴۴.۰۰	۲۵	۳.۶۰	۱۲۷.۲۷
		وهران	۶۰۹	۲۶	۶۱.۹۰	۱۶	۳۸.۱۰	۴۲	۶.۹۰	۱۶۲.۵۰
		ایلی بلاغ	۱۰۳۸	۲۶	۶۰.۴۷	۱۷	۳۹.۵۳	۴۳	۴.۱۴	۱۵۲.۹۴
		قره باطلاق	۶۱۹	۲۶	۷۰.۲۷	۱۱	۲۹.۷۳	۳۷	۵.۹۸	۲۳۶.۳۶
	مجموع		۱۷۵۴۴	۶۳۳	۵۸.۲۹	۴۵۳	۴۱.۷۱	۱۰۸۶	۶.۱۹	۱۳۹.۷۴

نمودار۱۶- وضعیت جمعیت به تفکیک گروه های سنی بزرگ در روستاهای منظومه

- رشد جمعیت نرخ رشد، میزان باروری، مرگ و میر و مانند آن

به استناد آمار سرشماری عمومی نفوس و مسکن طی دوره آماری ۵۰ ساله ۱۳۴۵-۹۵، نرخ رشد جمعیت در سطح روستاهای منظومه ماهنشان به طور متوسط برابر با ٪-0.07 برآورد می گردد به عبارت دیگر جمعیت منظومه از ۱۷۲۴۷ نفر در سال ۱۳۴۵ به ۱۶۶۷۳ نفر در سال ۱۳۹۵ کاهش یافته است. آمار جمعیتی سکونتگاه های منطقه طی ۷ دوره آماری (۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵) و همچنین نرخ رشد جمعیت سکونتگاه های مذکور در جداول ذیل ارائه گردیده اند.

همانطور که در جداول نمایش داده شده است جمعیت ساکن در روستاهای منظومه از نرخ پائین تری نسبت به نرخ رشد کشوری و استانی دارد. از سوی دیگر به استناد آمار جمعیتی سکونتگاه های منطقه طی ۲۰ سال اخیر (۱۳۷۵-۹۵)، به طور متوسط جمعیت منطقه با کاهش محسوس همراه بوده است به طوریکه جمعیت ساکن با نرخ رشدی معادل ٪-1.75 از ۲۳۷۵۱ نفر به ۱۶۶۷۳ نفر تنزل یافته است.

با بررسی روند تغییرات جمعیت در سطح روستاهای منظومه طی ۲۰ سال اخیر، نتیجه می گردد که روند تغییرات جمعیت در روندی متعادل برخوردار نمی باشد به طوریکه طی پراکنش فضایی ارائه شده در نقشه مربوطه برخی روستاها دارای نرخ رشد افزایشی سریع، برخی نسبتا متعادل، برخی متعادل، برخی منفی و برخی دارای جمعیت ناپایدار بوده اند.

از جمله روستاهای دارای نرخ رشد منفی در سطح منطقه می توان به روستاهایی همچون ارزه خوران، خضر چوپان، بیانلو، حسن آباد قدیم، قاضی کندی، سهند علیا، کردی، سهند سفلی، گندی و بیاملو نام برد که علت این امر را می توان به نداشتن فرصتهای شغلی مناسب، مکانیزه نبودن تولیدات کشاورزی و خدماتی، روش های سنتی استفاده از آب و بازار نامساعد اقتصادی کشور و منطقه و همچنین زمینه های فعالیت اقتصادی مساعد در شهر های بزرگ و اطراف و یا مخاطرات طبیعی همچون وقوع سیل، تگرگ و فرسایش خاک و سایر موارد اشاره شده در بند مخاطرات طبیعی و همچنین توسعه غیر اصولی صنعتی و آلودگی های محیطی دانست.

روستای سریک از رشد جمعیتی سریعی برخوردار بوده اند.

روستاهای ماداباد و خویین از رشد جمعیتی متعادلی برخوردار بوده اند.

روستاهای برون قشلاق، بهستان، مزرعه لیلان، میرآخور، خلج، ایلی بلاغ و قره باطلاق از رشد جمعیتی نسبتاً متعادلی (بین صفر تا ۰.۵ درصد در طول ۲۰ سال) برخوردار بوده اند.

همچنین در بررسی نرخ رشد ۲۰ ساله نقاط روستایی، برخی روستاها از قبیل خیرآباد، علم کندی، لهجین ،گونی ، امیرآباد، چناقبلاغ، ساری آغل، عوج موسی، رز، تک آغاج و وهران دارای روند تغییرات ناپایدار (به صورت سینوسی) هستند که یک دوره مثبت و دوره بعد بصورت نزولی و این امر در دوره های مختلف تکرار می شود همچنین مطابق با رده بندی آنها قابل مشاهده می باشد که روستاهای بزرگ عمدتا دارای روند تغییرات جمعیتی مثبت و روستاهای متوسط بیشتر روند نزولی دارند.

جدول۴۲- نحوه توزیع جمعیت در سطح روستاهای منظومه شهرستان ماه نشان در طی دوره های آماری ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵

نام آبادی	جمعیت ۱۳۴۵		جمعیت ۱۳۵۵		جمعیت ۱۳۶۵		جمعیت ۱۳۷۵		جمعیت ۱۳۸۵		جمعیت ۱۳۹۰		جمعیت ۱۳۹۵	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
ارزه خوران	۶۰۹	۳.۵۳	۴۱۵	۲.۰۳	۴۱۲	۱.۷۳	۲۰۳	۰.۸۵	۲۴۳	۱.۲۷	۲۴۰	۱.۳۷	۲۱۶	۱.۳۰
اورجک	۱۸۴	۱.۰۷	۲۵۳	۱.۲۴	۱۹۳	۰.۸۱	۲۱۶	۰.۹۱	۱۷۵	۰.۹۲	۱۴۶	۰.۸۳	۱۴۱	۰.۸۵
خیراباد	۴۹۴	۲.۸۶	۵۱۵	۲.۵۲	۳۹۷	۱.۶۷	۳۶۵	۱.۵۴	۳۷۴	۱.۹۶	۳۵۸	۲.۰۴	۳۹۸	۲.۳۹
کلیسا	۳۴۱	۱.۹۸	۳۹۴	۱.۹۳	۲۷۴	۱.۱۵	۲۱۶	۰.۹۱	۱۹۵	۱.۰۲	۱۸۳	۱.۰۴	۱۷۹	۱.۰۷
احمد آباد	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
خندق لو	۲۷۹	۱.۶۲	۳۳۸	۱.۶۵	۴۸۴	۲.۰۳	۳۸۹	۱.۶۴	۲۰۶	۱.۰۸	۱۶۱	۰.۹۲	۱۴۳	۰.۸۶
معدن مس بایچه باغ	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
میانج	۲۱۸	۱.۲۶	۱۹۷	۰.۹۶	۲۲۸	۰.۹۶	۱۸۹	۰.۸۰	۱۳۰	۰.۶۸	۱۱۰	۰.۶۳	۹۵	۰.۵۷
قلعه ارزه خوران	۱۲۴	۰.۷۲	۱۴۹	۰.۷۳	۱۱۷	۰.۴۹	۹۵	۰.۴۰	۸۳	۰.۴۴	۱۶۸	۰.۹۶	۶۸	۰.۴۱
تات قشلاق	۲۹۵	۱.۷۱	۳۱۹	۱.۵۶	۴۲۵	۱.۷۸	۳۲۹	۱.۳۹	۲۶۱	۱.۳۷	۲۳۲	۱.۳۲	۱۶۶	۱.۰۰
چای قشلاقی	۸۷	۰.۵۰	۱۱۲	۰.۵۵	۱۷۵	۰.۷۳	۱۵۲	۰.۶۴	۱۳۳	۰.۷۰	۱۰۹	۰.۶۲	۷۵	۰.۴۵
خضرچوپان	۲۱۰	۱.۲۲	۲۴۱	۱.۱۸	۱۸۵	۰.۷۸	۲۶۱	۱.۱۰	۲۷۹	۱.۴۶	۲۴۶	۱.۴۰	۲۱۸	۱.۳۱
خویین	۵۹	۰.۳۴	۶۱	۰.۳۰	۷۷	۰.۳۲	۲۷	۰.۱۱	۳۶	۰.۱۹	۳۱	۰.۱۸	۵۰	۰.۳۰
سعیدکندی	۳۱۹	۱.۸۵	۳۶۷	۱.۷۹	۳۸۷	۱.۶۲	۴۱۸	۱.۷۶	۴۱۶	۲.۱۸	۳۰۳	۱.۷۳	۲۵۲	۱.۵۱
علم کندی	علم	۵۷۳	۳.۳۲	۶۳۳	۳.۰۹	۷۷۱	۳.۲۳	۶۸۶	۲.۸۹	۶۳۰	۳.۳۰	۶۱۸	۳.۵۲	۵۸۴

نام آبادی	جمعیت ۱۳۴۵		جمعیت ۱۳۵۵		جمعیت ۱۳۶۵		جمعیت ۱۳۷۵		جمعیت ۱۳۸۵		جمعیت ۱۳۹۰		جمعیت ۱۳۹۵	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
	کندی													
بیانلو	بیانلو	۳۰۵	۱.۷۷	۳۶۴	۱.۷۸	۳۰۰	۱.۲۶	۲۳۴	۰.۹۹	۲۱۴	۱.۱۲	۱۷۴	۰.۹۹	۱۸۱
پری	پری	۱۳۸۹	۸.۰۵	۱۳۲۹	۶.۵۰	۱۳۱۰	۵.۵۰	۱۰۶۸	۴.۵۰	۹۳۶	۴.۹۱	۹۳۳	۵.۳۲	۸۵۵
تازه کند(داغ مالوداش	تازه کند(داغ مالوداش	۷۲	۰.۴۲	۷۸	۰.۳۸	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰
توزلار	توزلار	۸۵	۰.۴۹	۸۰	۰.۳۹	۶۰	۰.۲۵	۲۰	۰.۰۸	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰
حسن ابادجدید	حسن ابادجدید	۳۱۵	۱.۸۳	۳۶۵	۱.۷۸	۳۵۵	۱.۴۹	۱۹۵	۰.۸۲	۳۰	۰.۱۶	۰	۰.۰۰	۰
حسن ابادقدیم	حسن ابادقدیم	۳۱۲	۱.۸۱	۳۶۵	۱.۷۸	۲۳۹	۱.۰۰	۱۴۰	۰.۵۹	۶۷	۰.۳۵	۵۵	۰.۳۱	۵۷
قزلجه	قزلجه	۱۶۹	۰.۹۸	۲۰۵	۱.۰۰	۳۱۷	۱.۳۳	۱۹۱	۰.۸۰	۱۶۶	۰.۸۷	۱۲۲	۰.۷۰	۹۲
قلعه جوق	قلعه جوق	۲۲۸	۱.۳۲	۲۷۹	۱.۳۶	۳۵۲	۱.۴۸	۱۷۲	۰.۷۲	۵۲	۰.۲۷	۳۴	۰.۱۹	۱۷
لرده شور	لرده شور	۳۲۹	۱.۹۱	۳۹۹	۱.۹۵	۳۴۵	۱.۴۵	۲۷۸	۱.۱۷	۱۸۴	۰.۹۶	۱۹۷	۱.۱۲	۱۸۲
لهجبین	لهجبین	۱۱۰	۰.۶۴	۶۷	۰.۳۳	۷۸	۰.۳۳	۲۷	۰.۱۱	۲۹	۰.۱۵	۲۲	۰.۱۳	۲۲
تازه کندفخرلو	تازه کندفخرلو	۳۰۰	۱.۷۴	۳۶۹	۱.۸۰	۴۶۶	۱.۹۶	۴۸۶	۲.۰۵	۲۹۶	۱.۵۵	۲۱۱	۱.۲۰	۱۶۴
تخته یورد	تخته یورد	۳۲۴	۱.۸۸	۴۳۱	۲.۱۱	۶۰۱	۲.۵۲	۵۷۰	۲.۴۰	۴۲۹	۲.۲۵	۳۵۱	۲.۰۰	۳۱۲
قاضی کندی	قاضی کندی	۶۳۱	۳.۶۶	۷۳۴	۳.۵۹	۹۷۵	۴.۰۹	۸۶۴	۳.۶۴	۳۶۹	۱.۹۴	۲۳۰	۱.۳۱	۳۶۵
قره داش	قره داش	۳۸۵	۲.۲۳	۴۵۱	۲.۲۰	۵۸۰	۲.۴۳	۶۵۷	۲.۷۷	۵۱۰	۲.۶۷	۲۸۷	۱.۶۴	۲۵۷
برون قشلاق	برون قشلاق	۱۸۸	۱.۰۹	۲۱۹	۱.۰۷	۳۳۶	۱.۴۱	۳۷۸	۱.۵۹	۴۲۹	۲.۲۵	۴۳۸	۲.۵۰	۵۰۹
قره گل	قره گل	۵۳۷	۳.۱۱	۶۲۷	۳.۰۶	۷۶۰	۳.۱۹	۷۳۱	۳.۰۸	۵۵۳	۲.۹۰	۴۱۰	۲.۳۴	۳۷۳
گونی	گونی	۱۴۶	۰.۸۵	۱۹۳	۰.۹۴	۲۴۲	۱.۰۲	۲۸۷	۱.۲۱	۲۳۴	۱.۲۳	۲۰۵	۱.۱۷	۲۵۹
امیراباد	امیراباد	۱۹۳	۱.۱۲	۲۶۳	۱.۲۹	۲۹۶	۱.۲۴	۳۰۳	۱.۲۸	۲۷۹	۱.۴۶	۲۷۵	۱.۵۷	۲۳۲
اینچه سعیدنظام	اینچه سعیدنظام	۲۶۹	۱.۵۶	۳۲۴	۱.۵۸	۳۶۳	۱.۵۲	۲۲۸	۰.۹۶	۱۳۳	۰.۷۰	۸۱	۰.۴۶	۳۸
بکتاش	بکتاش	۵۳	۰.۳۱	۶۵	۰.۳۲	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰
چتز	چتز	۲۰۲	۱.۱۷	۲۳۱	۱.۱۳	۲۸۰	۱.۱۷	۲۶۹	۱.۱۳	۱۶۲	۰.۸۵	۱۵۳	۰.۸۷	۱۳۹
چناقبلاغ	چناقبلاغ	۱۰۳	۰.۶۰	۹۳	۰.۴۵	۱۳۲	۰.۵۵	۲۰۴	۰.۸۶	۱۶۳	۰.۸۵	۱۸۶	۱.۰۶	۱۶۲
گادل	گادل	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰
مغانلو	مغانلو	۳۸۳	۲.۲۲	۴۷۲	۲.۳۱	۶۲۷	۲.۶۳	۶۶۴	۲.۸۰	۵۲۲	۲.۷۴	۴۳۲	۲.۴۶	۲۶۲
سهندعلیا	سهندعلیا	۶۰۰	۳.۴۸	۸۷۴	۴.۲۷	۱۱۳۲	۴.۷۵	۱۳۱۲	۵.۵۲	۹۷۴	۵.۱۱	۸۴۱	۴.۷۹	۶۴۹
کردی	کردی	۴۰۲	۲.۳۳	۴۵۶	۲.۲۳	۵۰۰	۲.۱۰	۴۶۳	۱.۹۵	۲۹۸	۱.۵۶	۲۳۶	۱.۳۵	۲۸۶
باغچه	باغچه	۲۷۲	۱.۵۸	۳۴۲	۱.۶۷	۴۵۴	۱.۹۰	۵۳۷	۲.۲۶	۳۰۹	۱.۶۲	۲۱۸	۱.۲۴	۱۸۴
سهندسفلی	سهندسف	۵۸۸	۳.۴۱	۸۰۹	۳.۹۵	۱۰۰۸	۴.۲۳	۱۰۸	۴.۵۵	۹۶۱	۵.۰۴	۸۶۴	۴.۹۲	۷۳۱

نام آبادی	جمعیت ۱۳۴۵		جمعیت ۱۳۵۵		جمعیت ۱۳۶۵		جمعیت ۱۳۷۵		جمعیت ۱۳۸۵		جمعیت ۱۳۹۰		جمعیت ۱۳۹۵	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
	لی						۱							
گندی	گندی	۱۹۸	۱.۱۵	۲۳۷	۱.۱۶	۳۴۴	۱.۴۴	۳۴۵	۱.۴۵	۲۵۴	۱.۳۳	۱۸۸	۱.۰۷	۲۳۴
دام لار	دام لار	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰
اق کند	اق کند	۴۹۲	۲.۸۵	۶۳۵	۳.۱۰	۸۵۶	۳.۵۹	۸۵۷	۳.۶۱	۵۸۰	۳.۰۴	۴۹۵	۲.۸۲	۴۴۴
المالو	المالو	۴۱۰	۲.۳۸	۶۲۱	۳.۰۴	۸۰۷	۳.۳۹	۸۴۲	۳.۵۵	۴۲۶	۲.۲۳	۳۶۴	۲.۰۷	۲۲۳
بای گلی	بای گلی	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰
قره تپه	قره تپه	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰
سرین دره	سرین دره	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۳۵۳	۱.۴۹	۱۷۳	۰.۹۱	۱۰۰	۰.۵۷	۹۸
پیرقشلاق	پیرقشلاق	۱۳۰	۰.۷۵	۱۵۴	۰.۷۵	۵۹	۰.۲۵	۶	۰.۰۳	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰
چهره تپه	چهره تپه	۱۰۳	۰.۶۰	۱۱۰	۰.۵۴	۱۱۹	۰.۵۰	۳۵	۰.۱۵	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰
ساری اغل	ساری اغل	۱۱۵	۰.۶۷	۱۴۶	۰.۷۱	۲۱۹	۰.۹۲	۲۷۵	۱.۱۶	۱۴۲	۰.۷۴	۱۲۳	۰.۷۰	۱۵۲
عوج موسی	عوج موسی	۱۰۵	۰.۶۱	۱۱۹	۰.۵۸	۳۲	۰.۱۳	۴۸	۰.۲۰	۳۴	۰.۱۸	۳۰	۰.۱۷	۳۵
سریک	سریک	۰	۰.۰۰	۲۹۳	۱.۴۳	۴۱۹	۱.۷۶	۵۱۶	۲.۱۷	۶۶۸	۳.۵۰	۸۵۸	۴.۸۹	۹۰۴
ینگجه سینار	ینگجه سینار	۷۱۸	۴.۱۶	۸۷۵	۴.۲۸	۹۴۱	۳.۹۵	۷۳۵	۳.۰۹	۴۵۱	۲.۳۷	۳۳۷	۱.۹۲	۲۵۶
رز	رز	۲۴۳	۱.۴۱	۳۰۳	۱.۴۸	۳۳۶	۱.۴۱	۱۷۷	۰.۷۵	۸۷	۰.۴۶	۷۴	۰.۴۲	۸۹
مزرعه اغدوز	مزرعه اغدوز	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰
سیدلر	سیدلر	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰
کوشک	کوشک	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰
شهرک صنعتی ماهنشا ن	شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰
بک اباد	بک اباد	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰
بهستان	بهستان	۱۹۹	۱.۱۵	۲۳۱	۱.۱۳	۳۵۸	۱.۵۰	۳۶۵	۱.۵۴	۳۷۰	۱.۹۴	۳۹۰	۲.۲۲	۴۴۶
تک اغاج	تک اغاج	۱۰۶	۰.۶۱	۱۳۳	۰.۶۵	۱۷۴	۰.۷۳	۱۸۸	۰.۷۹	۱۷۳	۰.۹۱	۱۶۳	۰.۹۳	۱۴۹
مزرعه لیلان	مزرعه لیلان	۰	۰.۰۰	۱۲	۰.۰۶	۱۰	۰.۰۴	۱۰۳	۰.۴۳	۱۳۱	۰.۶۹	۱۴۳	۰.۸۲	۱۵۴
مزرعه بک اباد	مزرعه بک اباد	۳۰	۰.۱۷	۰	۰.۰۰	۲۸	۰.۱۲	۲۳	۰.۱۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۲۲	۰.۰۹	۲۶	۰.۱۱	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۱۴
سرپل /میر آخور	سرپل /میر آخور	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۴۶۸	۱.۹۷	۵۶۹	۲.۹۸	۶۵۵	۳.۷۳	۷۱۴
بیاملو	بیاملو	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۲۰	۰.۱۰	۱۲	۰.۰۷	۲۵
پشتک	پشتک	۳۴۱	۱.۹۸	۴۱۳	۲.۰۲	۵۴۱	۲.۲۷	۵۰۳	۲.۱۲	۳۵۸	۱.۸۸	۳۳۳	۱.۹۰	۳۱۶

نام آبادی	جمعیت ۱۳۴۵		جمعیت ۱۳۵۵		جمعیت ۱۳۶۵		جمعیت ۱۳۷۵		جمعیت ۱۳۸۵		جمعیت ۱۳۹۰		جمعیت ۱۳۹۵	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
خلج	۱۷۸	خلج	۱.۰۳	۲۲۷	۱.۱۱	۳۰۲	۱.۲۷	۳۷۸	۱.۵۹	۴۲۱	۲.۲۱	۴۵۹	۲.۶۲	۴۸۴
ماداباد	۲۸۴	ماداباد	۱.۶۵	۳۶۱	۱.۷۶	۵۶۰	۲.۳۵	۶۵۱	۲.۷۴	۶۲۲	۳.۲۶	۶۹۴	۳.۹۶	۶۶۶
وهران	۳۴۷	وهران	۲.۰۱	۴۰۴	۱.۹۷	۵۴۳	۲.۲۸	۶۱۴	۲.۵۹	۶۳۰	۳.۳۰	۶۰۹	۳.۴۷	۵۳۵
ایلی بلاغ	۳۲۷	ایلی بلاغ	۱.۹۰	۳۹۵	۱.۹۳	۵۲۷	۲.۲۱	۷۶۴	۳.۲۲	۸۷۰	۴.۵۶	۱۰۳۸	۵.۹۲	۱,۱۵۵
قره باطلاق	۲۳۹	قره باطلاق	۱.۳۹	۳۱۰	۱.۵۲	۴۰۶	۱.۷۰	۵۷۴	۲.۴۲	۶۲۹	۳.۳۰	۶۱۹	۳.۵۳	۶۵۱
مجموع	۱۷۲۴۷	۱۰۰.۰۰	۲۰۴۵۷	۱۰۰.۰۰	۲۳۸۳۶	۱۰۰.۰۰	۲۳۷۵۱	۱۰۰.۰۰	۱۹۰۶۸	۱۰۰.۰۰	۱۷۵۴۴	۱۰۰	۱۶۶۷۳	۱۰۰.۰۰

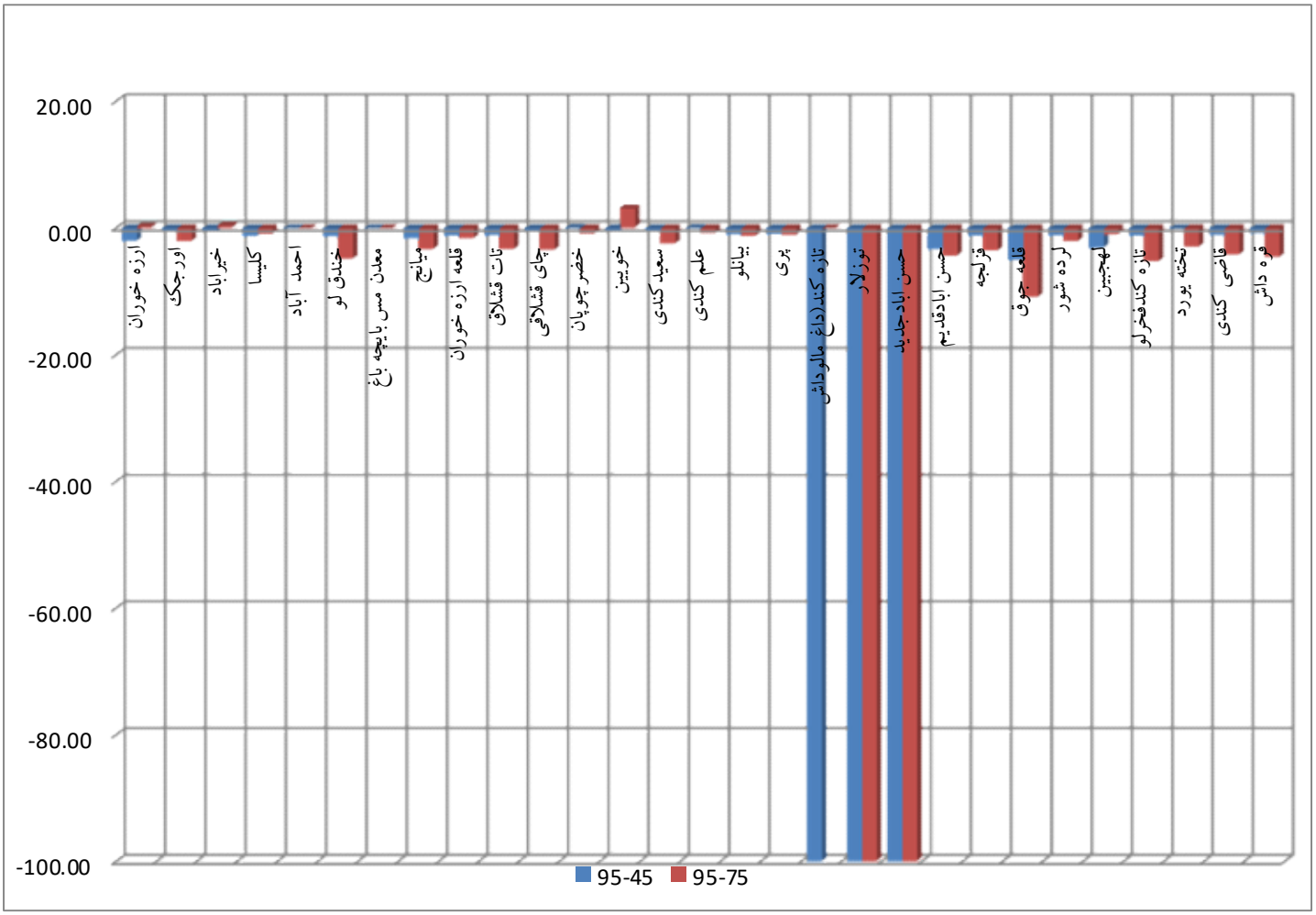
جدول۴۳- تغییرات جمعیتی در طی دوره های سرشماری ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵

نام بخش	نام دهستان	نام آبادی	تغییرات جمعیتی در طی دوره های سرشماری ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵							
			۴۵-۵۵	۵۵-۶۵	۶۵-۷۵	۷۵-۸۵	۸۵-۹۰	۹۵-۹۵	۴۵-۹۵	۷۵-۹۵
مرکزی	اوریاد	ارزه خوران	-۳.۷۶	-۰.۰۷	-۶.۸۳	۱.۸۱	-۰.۱۲	-۲.۰۹	-۲.۰۵	۰.۳۱
		اورجک	۳.۲۴	-۲.۶۷	۱.۱۳	-۲.۰۸	-۱.۸۰	-۰.۶۹	-۰.۵۳	-۲.۱۱
		خیراباد	۰.۴۲	-۲.۵۷	-۰.۸۴	۰.۲۴	-۰.۴۴	۲.۱۴	-۰.۴۳	۰.۴۳
		کلیسا	۱.۴۶	-۳.۵۷	-۲.۳۵	-۱.۰۲	-۰.۶۳	-۰.۴۴	-۱.۲۸	-۰.۹۴
		احمد آباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		خندق لو	۱.۹۴	۳.۶۶	-۲.۱۶	-۶.۱۶	-۲.۴۳	-۲.۳۴	-۱.۳۳	-۴.۸۸
		معدن مس بایچه باغ	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		میانج	-۱.۰۱	۱.۴۷	-۱.۸۶	-۳.۶۷	-۱.۶۶	-۲.۸۹	-۱.۶۵	-۳.۳۸
		قلعه ارزه خوران	۱.۸۵	-۲.۳۹	-۲.۰۶	-۱.۳۴	۷.۳۱	-۱۶.۵۵	-۱.۱۹	-۱.۶۶
		تات قشلاق	۰.۷۹	۲.۹۱	-۲.۵۳	-۲.۲۹	-۱.۱۷	-۶.۴۸	-۱.۱۴	-۳.۳۶
		چای قشلاقی	۲.۵۶	۴.۵۶	-۱.۴۰	-۱.۳۳	-۱.۹۷	-۷.۲۰	-۰.۳۰	-۳.۴۷
		خضرچوپان	۱.۳۹	-۲.۶۱	۳.۵۰	۰.۶۷	-۱.۲۵	-۲.۳۹	۰.۰۷	-۰.۹۰
		خویین	۰.۳۳	۲.۳۶	-۹.۹۵	۲.۹۲	-۱.۴۸	۱۰.۰۳	-۰.۳۳	۳.۱۳
		سعیدکندی	۱.۴۱	۰.۵۳	۰.۷۷	-۰.۰۵	-۳.۱۲	-۳.۶۲	-۰.۴۷	-۲.۵۰
		علم کندی	۱.۰۰	۱.۹۹	-۱.۱۶	-۰.۸۵	-۰.۱۹	-۱.۱۳	۰.۰۴	-۰.۸۰
		بیانلو	۱.۷۸	-۱.۹۲	-۲.۴۵	-۰.۸۹	-۲.۰۵	۰.۷۹	-۱.۰۴	-۱.۲۸
		پری	-۰.۴۴	-۰.۱۴	-۲.۰۲	-۱.۳۱	-۰.۰۳	-۱.۷۳	-۰.۹۷	-۱.۱۱
		تازه کند(داغ مالوداش	۰.۸۰	-۱۰۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	-۱۰۰.۰۰	۰.۰۰
		توزلار	-۰.۶۰	-۲.۸۴	-۱۰.۴۰	-۱۰۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	-۱۰۰.۰۰	-۱۰۰.۰۰
		حسن ابادجدید	۱.۴۸	-۰.۲۸	-۵.۸۲	-۱۷.۰۷	-۱۰۰.۰۰	۰.۰۰	-۱۰۰.۰۰	-۱۰۰.۰۰
		حسن ابادقدیم	۱.۵۸	-۴.۱۵	-۵.۲۱	-۷.۱۰	-۱.۹۵	۰.۷۲	-۳.۳۴	-۴.۳۹
		قزلجه	۱.۹۵	۴.۴۶	-۴.۹۴	-۱.۳۹	-۳.۰۳	-۵.۴۹	-۱.۲۱	-۳.۵۹
		قلعه جوق	۲.۰۴	۲.۳۵	-۶.۹۱	-۱۱.۲۷	-۴.۱۶	-۱۲.۹۴	-۵.۰۶	-۱۰.۹۳
		لرده شور	۱.۹۵	-۱.۴۴	-۲.۱۴	-۴.۰۴	۰.۶۹	-۱.۵۷	-۱.۱۸	-۲.۱۰
		لهجبین	-۴.۸۴	۱.۵۳	-۱۰.۰۷	۰.۷۲	-۲.۷۲	۰.۰۰	-۳.۱۷	-۱.۰۲

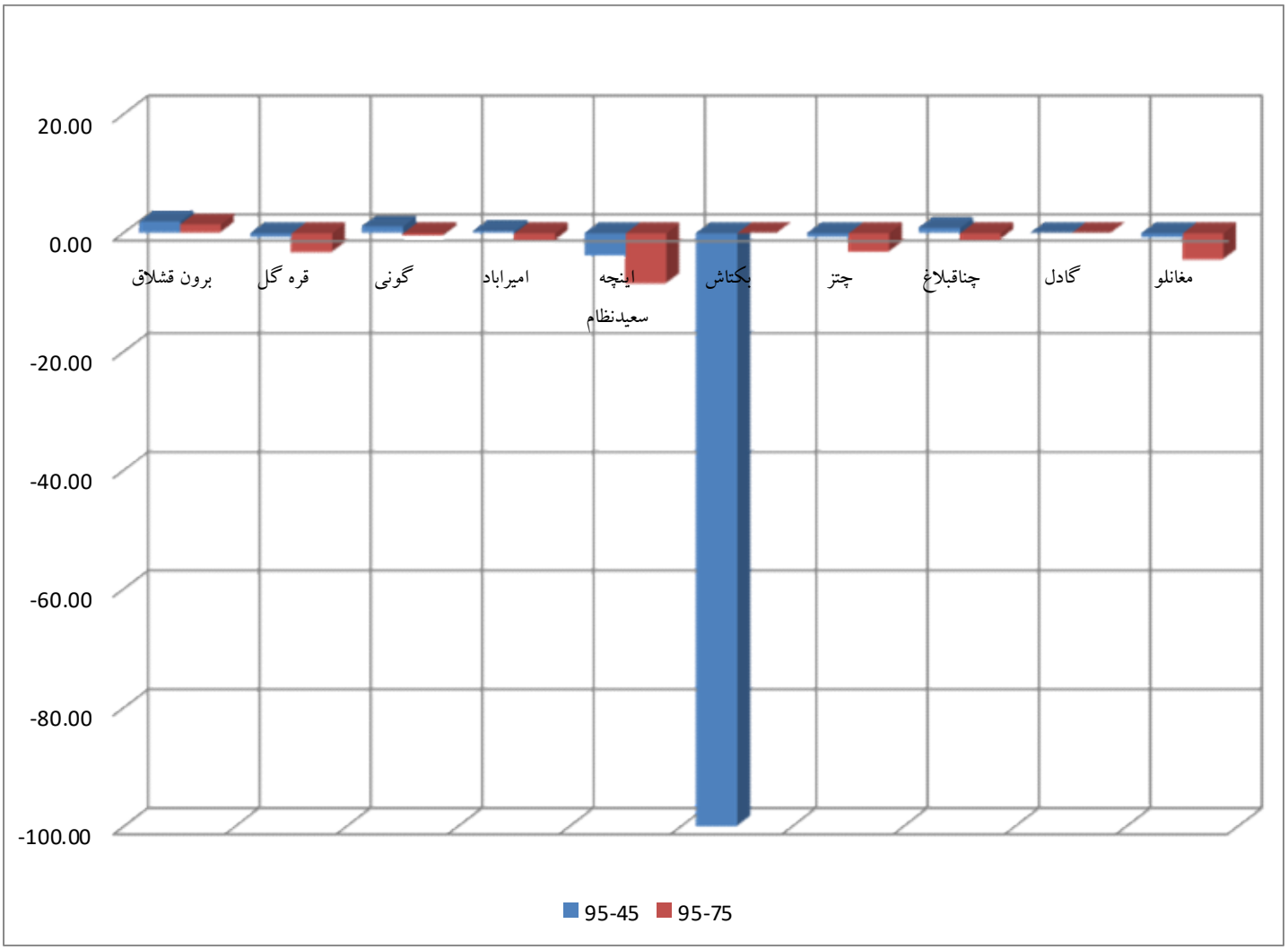
نام بخش	نام دهستان	نام آبادی	تغییرات جمعیتی در طی دوره های سرشماری ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵							
			۴۵-۵۵	۵۵-۶۵	۶۵-۷۵	۷۵-۸۵	۸۵-۹۰	۹۵-۹۵	۴۵-۹۵	۷۵-۹۵
		تازه کندفخرلو	۲.۰۹	۲.۳۶	۰.۴۲	-۴.۸۴	-۳.۳۳	-۴.۹۱	-۱.۲۰	-۵.۲۹
		تخته یورد	۲.۸۹	۳.۳۸	-۰.۵۳	-۲.۸۰	-۱.۹۹	-۲.۳۳	-۰.۰۸	-۲.۹۷
		قاضی کندی	۱.۵۲	۲.۸۸	-۱.۲۰	-۸.۱۶	-۴.۶۲	۹.۶۸	-۱.۰۹	-۴.۲۲
		قره داش	۱.۵۹	۲.۵۵	۱.۲۵	-۲.۵۰	-۵.۵۹	-۲.۱۸	-۰.۸۱	-۴.۵۸
	قزل گچیلو	برون قشلاق	۱.۵۴	۴.۳۷	۱.۱۸	۱.۲۷	۰.۲۱	۳.۰۵	۲.۰۱	۱.۵۰
		قره گل	۱.۵۶	۱.۹۴	-۰.۳۹	-۲.۷۵	-۲.۹۵	-۱.۸۷	-۰.۷۳	-۳.۳۱
		گونی	۲.۸۳	۲.۲۹	۱.۷۲	-۲.۰۲	-۱.۳۱	۴.۷۹	۱.۱۵	-۰.۵۱
		امیراباد	۳.۱۴	۱.۱۹	۰.۲۳	-۰.۸۲	-۰.۱۴	-۳.۳۴	۰.۳۷	-۱.۳۳
		اینچه سعیدنظام	۱.۸۸	۱.۱۴	-۴.۵۴	-۵.۲۵	-۴.۸۴	-۱۴.۰۵	-۳.۸۴	-۸.۵۷
		بکتاش	۲.۰۶	-۱۰۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	-۱۰۰.۰۰	۰.۰۰
		چتز	۱.۳۵	۱.۹۴	-۰.۴۰	-۴.۹۴	-۰.۵۷	-۱.۹۰	-۰.۷۴	-۳.۲۵
		چناقبلاغ	-۱.۰۲	۳.۵۶	۴.۴۵	-۲.۲۲	۱.۳۳	-۲.۷۳	۰.۹۱	-۱.۱۵
		گادل	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		مغانلو	۲.۱۱	۲.۸۸	۰.۵۸	-۲.۳۸	-۱.۸۷	-۹.۵۲	-۰.۷۶	-۴.۵۴
	ماه نشان	سهندعلیا	۳.۸۳	۲.۶۲	۱.۴۹	-۲.۹۴	-۱.۴۶	-۵.۰۵	۰.۱۶	-۳.۴۶
		کردی	۱.۲۷	۰.۹۳	-۰.۷۷	-۴.۳۱	-۲.۳۱	۳.۹۲	-۰.۶۸	-۲.۳۸
		باغچه	۲.۳۲	۲.۸۷	۱.۶۹	-۵.۳۸	-۳.۴۳	-۳.۳۳	-۰.۷۸	-۵.۲۱
		سهندسفلی	۳.۲۴	۲.۲۲	۰.۷۰	-۱.۱۷	-۱.۰۶	-۳.۲۹	۰.۴۴	-۱.۹۴
		گندی	۱.۸۱	۳.۸۰	۰.۰۳	-۳.۰۲	-۲.۹۶	۴.۴۷	۰.۳۳	-۱.۹۲
		دام لار	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		اق کند	۲.۵۸	۳.۰۳	۰.۰۱	-۳.۸۳	-۱.۵۷	-۲.۱۵	-۰.۲۱	-۳.۲۳
		المالو	۴.۲۴	۲.۶۵	۰.۴۳	-۶.۵۹	-۱.۵۶	-۹.۳۳	-۱.۲۱	-۶.۴۳
		بای گلی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		قره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		سرین دره	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	-۶.۸۸	-۵.۳۳	-۰.۴۰	۰.۰۰	-۶.۲۱
		پیرقشلاق	۱.۷۱	-۹.۱۵	-۲۰.۴۳	-۱۰۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	-۱۰۰.۰۰	-۱۰۰.۰۰
		چهره تپه	۰.۶۶	۰.۷۹	-۱۱.۵۲	-۱۰۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	-۱۰۰.۰۰	-۱۰۰.۰۰
		ساری اغل	۲.۴۲	۴.۱۴	۲.۳۰	-۶.۴۰	-۱.۴۳	۴.۳۲	۰.۵۶	-۲.۹۲
		عوج موسی	۱.۲۶	-۱۲.۳۱	۴.۱۴	-۳.۳۹	-۱.۲۴	۳.۱۳	-۲.۱۷	-۱.۵۷
		سریک	۰.۰۰	۳.۶۴	۲.۱۰	۲.۶۲	۲.۵۳	۱.۰۵	۰.۰۰	۲.۸۴
		ینگجه سینار	۲.۰۰	۰.۷۳	-۲.۴۴	-۴.۷۷	-۲.۸۷	-۵.۳۵	-۲.۰۴	-۵.۱۴
		رز	۲.۲۳	۱.۰۴	-۶.۲۱	-۶.۸۶	-۱.۶۱	۳.۷۶	-۱.۹۹	-۳.۳۸
		مزرعه اغدوز	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		سیدلر	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		کوشک	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		شهرک صنعتی ماهنشان	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
		بهستان	۱.۵۰	۴.۴۸	۰.۱۹	۰.۱۴	۰.۵۳	۲.۷۲	۱.۶۳	۱.۰۱

نام بخش	نام دهستان	نام آبادی	تغییرات جمعیتی در طی دوره های سرشماری ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵						
			۴۵-۵۵	۵۵-۶۵	۶۵-۷۵	۷۵-۸۵	۸۵-۹۰	۹۵-۹۵	۴۵-۹۵	۷۵-۹۵
		تک اغاج	۲.۳۰	۲.۷۲	۰.۷۸	-۰.۸۳	-۰.۵۹	-۱.۷۸	۰.۶۸	-۱.۱۶
		مزرعه لیلان	۰.۰۰	-۱.۸۱	۲۶.۲۷	۲.۴۳	۰.۸۸	۱.۴۹	۰.۰۰	۲.۰۳
		مزرعه بک اباد	-۱۰۰.۰۰	۰.۰۰	-۱.۹۵	-۱۰۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	-۱۰۰.۰۰	-۱۰۰.۰۰
		مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰.۰۰	۰.۰۰	۱.۶۸	-۱۰۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	-۳.۰۵
		سرپل /میر آخور	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۱.۹۷	۱.۴۲	۱.۷۴	۰.۰۰	۲.۱۳
		بیاملو	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	-۴.۹۸	۱۵.۸۱	۰.۰۰	۰.۰۰
		پشتک	۱.۹۳	۲.۷۴	-۰.۷۳	-۳.۳۴	-۰.۷۲	-۱.۰۴	-۰.۱۵	-۲.۳۰
		خلج	۲.۴۶	۲.۹۰	۲.۲۷	۱.۰۸	۰.۸۷	۱.۰۷	۲.۰۲	۱.۲۴
		ماداباد	۲.۴۳	۴.۴۹	۱.۵۲	-۰.۴۵	۱.۱۰	-۰.۸۲	۱.۷۲	۰.۱۱
		وهران	۱.۵۳	۳.۰۰	۱.۲۴	۰.۲۶	-۰.۳۴	-۲.۵۶	۰.۸۷	-۰.۶۹
		ایلی بلاغ	۱.۹۱	۲.۹۳	۳.۷۸	۱.۳۱	۱.۷۸	۲.۱۶	۲.۵۶	۲.۰۹
		قره باطلاق	۲.۶۴	۲.۷۳	۳.۵۲	۰.۹۲	-۰.۱۶	۱.۰۱	۲.۰۲	۰.۶۳
مجموع			۱.۷۲	۱.۵۴	-۰.۰۴	-۲.۱۷	-۰.۸۳	-۱.۰۱	-۰.۰۷	-۱.۷۵

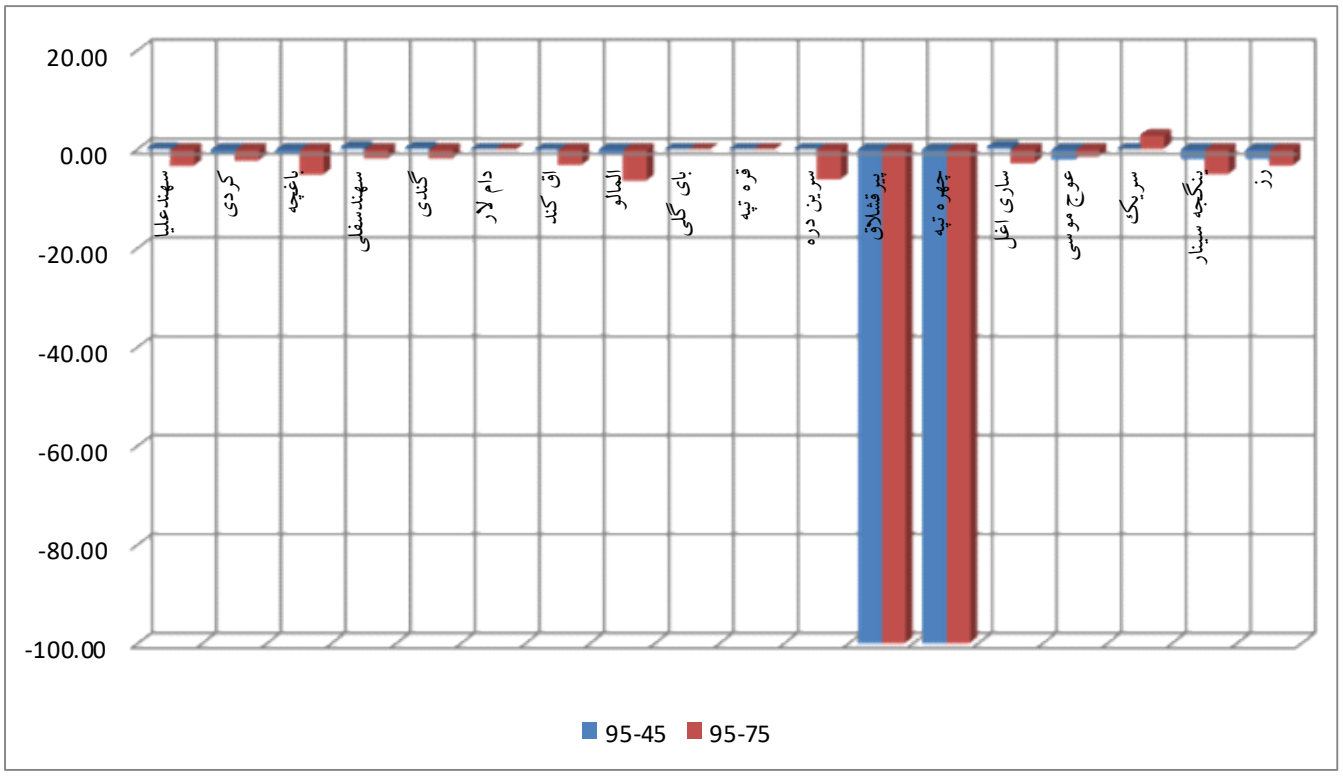
نمودار ۱۷- روند تغییرات جمعیتی دهستان اوریاد در دوره های مختلف سرشماری

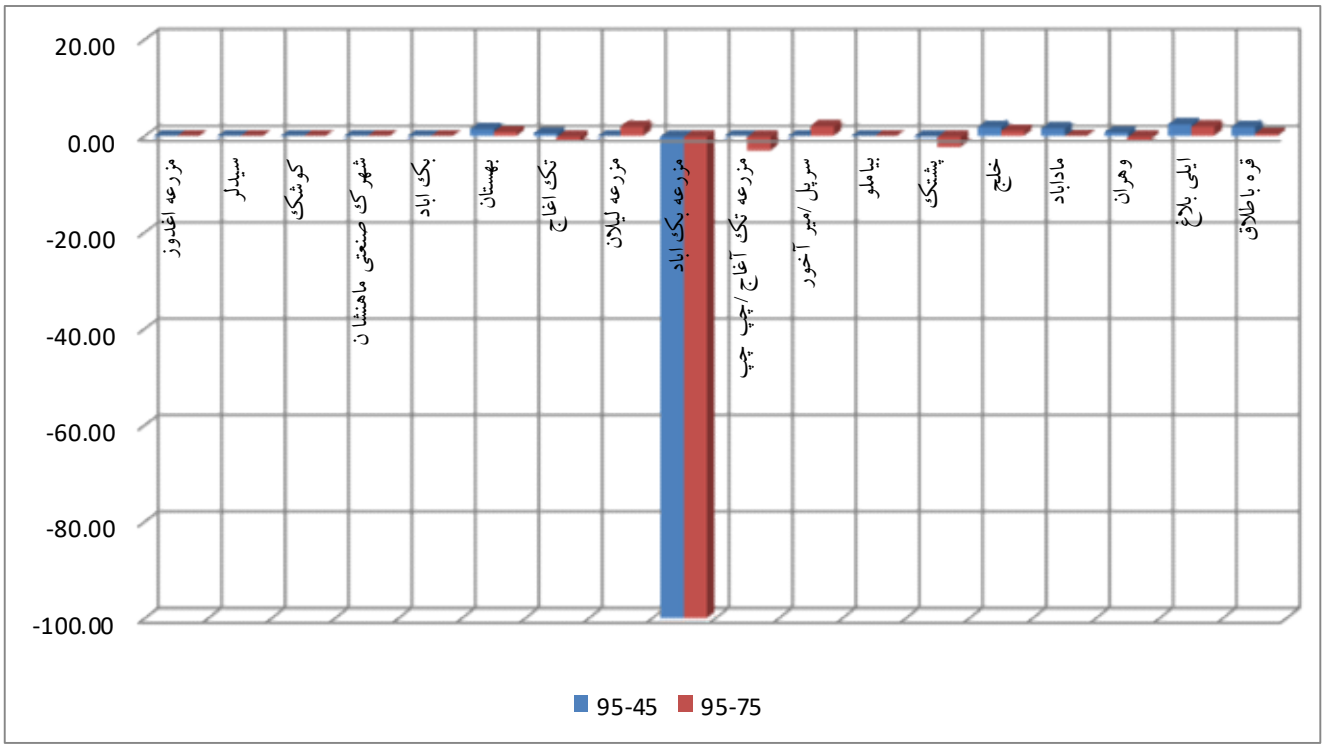
نمودار۱۸- روند تغییرات جمعیتی دهستان قزل گچیلو در دوره های مختلف سرشماری

نمودار۱۹- روند تغییرات جمعیتی دهستان ماه نشان در دوره های مختلف سرشماری

ادامه نمودار۱۹- روند تغییرات جمعیتی دهستان ماه نشان در دوره های مختلف سرشماری

- ساختار خانواده و خانوار

در یک دسته بندی کلی می توان ساختار خانواده را در سه سطح ذیل دسته بندی نمود:

خانواده گسترده: معروفترین گونه خانواده در جهان قدیم و شایعترین ساختار خانوادگی در جوامع کشاورزی و توسعه نیافته. خانواده گسترده از چندین خانواده هسته ای و شماری از خویشاوندان مجرد یا وابسته تشکیل می شود که تحت ریاست پدر خانواده قرار دارند.

خانواده گسترده محدود: در برخی از جوامعِ در حال گذار از نظام خانواده گسترده به خانواده هستهای، نظام واسطهای ملاحظه می شود. در این نظام تعداد اعضا و وابستگیهای خانواده گسترده کاهش می یابد. مثلا پسر خانواده تا زمانی با خانواده پدری زندگی میکند که بتواند به طور مستقل نیازهای مالی خانوار خود را تأمین کند و پس از آن خانوار مستقلی را تشکیل می دهد. با این حال این اجزای جدانشدنی از بدنه خانوار پدری در عین حال همچنان عضو وابسته خانواده گسترده محسوب می شوند و در فعالیتهای آن مشارکت دارند.

خانواده هسته ای: این ساختار خانوادگی شامل پدر، مادر و فرزندان به واسطه آنان است. گاه این ساختار صرفاً دربردارنده یک زوج و گاه شامل یکی از والدین به همراه فرزندان است که در یک خانوار زندگی مـــی کننـــد. خانواده هستهای به مثابه واحد اجتماعی مستقل عمل مـــی کننـــد و کمابیش به لحاظ سکونت و اقتصاد از دیگر واحدهای خانواده اصلی و خانوار پدری جداست.

طی بررسی های میدانی صورت گرفته در سطح روســـتاها، ساختار خانواده در بخش های شـــمالی و غربی (مناطق کوهســـتانی) از نوع خانوارهای گسترده و گسترده محدود می باشد. لازم به ذکر است که این نوع ساختار خانواده در وضعیت کنونی ناگزیر از عدم امکان ساخت مسکن مجزا برای هر خانوار به واسطه کمبود زمین می باشد.

ساخت بنای مسکونی در منطقه با محدودیت روبرو می باشد(از سوی دیگر ساختار خانواده در مناطق جنـــــوبی و شرقی محـــــدوده از نوع خانوارهای هسته ای می باشد. به طوریکه پس از ازدواج فرزندان هریک به طور مستقل در واحد مسکونی مجزا زندگی می نمایند.

به استناد نتایج مصاحبه های صورت گرفته با خانوارهای ساکن در سطح روســـتاهای منطقـــه، در حدود ۷۰٪ از خانوارهای مورد مطالعه از نوع خانوارهای هسته‌ای و ۳۰٪ از نوع خانوارهای گسترده می باشند.از سوی دیگر بررسی بعد خانوار در سطح سکونتگاه های منطقه نیز حاکی از روند کاهشی این میزان طی ۵۰ سال اخیر (همانند سایر نقاط کشور) می باشد (۱۳۴۵-۱۳۹۵) به طوریکه بعد خانوار طی دوره آماری ۵۰ ساله (۱۳۴۵-۱۳۹۵) از ۴.۸۹ نفر در سال ۱۳۴۵ به ۳.۲۸ نفر در سال ۱۳۹۵ کاهش یافته است. به عبارت دیگر تعداد افراد تشکیل دهنده خانوار در سطح روستاها به طور متوسط ۱.۶۲ نفر کاهش یافته است. همانطور که در جدول صفحه بعـد نمایش داده شده است این روند کاهش بعد خانوار در ۱۰ سال اخیر به دلیل نزدیک شده به بعد خانوار ۳، روند نزولی ملایمتری داشته است و بعد خانوار اکثر روستا در بازه ۳ تا ۴ نفر در هر خانوار می باشد.

جدول۴۴- تحولات بعد خانوار در روستاهای هدف شهرستان ماهنشان در دوره های آماری ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵

نام آبادی	خانوار ۱۳۴۵		خانوار ۱۳۵۵		خانوار ۱۳۶۵		خانوار ۱۳۷۵		خانوار ۱۳۸۵		خانوار ۱۳۹۰		خانوار ۱۳۹۵	
	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار
ارزه خوران	۹۰	۶.۷۷	۸۶	۴.۸۳	۴۷	۸.۷۷	۲۷	۷.۵۲	۴۶	۵.۲۸	۵۹	۴.۰۷	۶۲	۳.۴۸
اورجک	۳۳	۵.۵۸	۴۹	۵.۱۶	۳۲	۶.۰۳	۳۲	۶.۷۵	۲۹	۶.۰۳	۳۱	۴.۷۱	۳۹	۳.۶۲
خیراباد	۸۹	۵.۵۵	۱۰۳	۵.۰۰	۷۱	۵.۵۹	۶۷	۵.۴۵	۸۳	۴.۵۱	۹۳	۳.۸۵	۱۲۰	۳.۳۲
کلیسا	۶۸	۵.۰۱	۷۵	۵.۲۵	۴۰	۶.۸۵	۴۱	۵.۲۷	۴۲	۴.۶۴	۴۹	۳.۷۳	۵۹	۳.۰۳
احمد آباد	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
خندق لو	۵۶	۴.۹۸	۶۱	۵.۵۴	۷۵	۶.۴۵	۶۸	۵.۷۲	۴۶	۴.۴۸	۴۲	۳.۸۳	۴۴	۳.۲۵
معدن مس بایچه باغ	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۲	۰.۰۰	۳	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
میانج	۳۹	۵.۵۹	۳۵	۵.۶۳	۳۷	۶.۱۶	۲۷	۷.۰۰	۲۸	۴.۶۴	۲۸	۳.۹۳	۳۰	۳.۱۷
قلعه ارزه خوران	۴۹	۲.۵۳	۶۵	۲.۲۹	۵۸	۲.۰۲	۳۵	۲.۷۱	۳۹	۲.۱۳	۴۵	۱.۸۰	۴۷	۱.۴۵
تات قشلاق	۶۴	۴.۶۱	۶۲	۵.۱۵	۷۶	۵.۵۹	۵۹	۵.۵۸	۵۴	۴.۸۳	۴۸	۴.۸۳	۶۱	۲.۷۲
چای قشلاقی	۲۰	۴.۳۵	۲۰	۵.۶۰	۳۳	۵.۳۰	۳۰	۵.۰۷	۲۸	۴.۷۵	۲۴	۴.۵۴	۲۶	۲.۸۸
خضرچوپان	۴۷	۴.۴۷	۵۰	۴.۸۲	۳۷	۵.۰۰	۳۹	۶.۶۹	۵۲	۵.۳۷	۴۷	۵.۲۳	۷۴	۲.۹۵
خویین	۱۳	۴.۵۴	۱۳	۴.۶۹	۱۴	۵.۵۰	۷	۳.۸۶	۸	۴.۵۰	۸	۳.۸۸	۱۰	۵.۰۰
سعیدکندی	۶۷	۴.۷۶	۷۵	۴.۸۹	۷۹	۴.۹۰	۷۰	۵.۹۷	۷۳	۵.۷۰	۶۳	۴.۸۱	۶۹	۳.۶۵
علم کندی	۱۵۵	۳.۷۰	۱۴۱	۴.۴۹	۱۵۶	۴.۹۴	۱۲۶	۰.۰۰	۱۲۳	۰.۰۰	۱۴۷	۰.۰۰	۱۸۰	۰.۰۰
بیانلو	۶۵	۴.۶۹	۷۴	۴.۹۲	۴۶	۶.۵۲	۳۸	۶.۱۶	۳۶	۵.۹۴	۳۲	۵.۴۴	۴۹	۳.۶۹
پری	۲۷۵	۵.۰۵	۲۴۸	۵.۳۶	۲۳۴	۵.۶۰	۱۸۶	۵.۷۴	۱۷۷	۵.۲۹	۱۸۹	۴.۹۴	۲۴۷	۳.۴۶
تازه کند(داغ مالوداش	۱۶	۴.۵۰	۱۵	۵.۲۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
توزلار	۲۰	۴.۲۵	۱۸	۴.۴۴	۱۵	۴.۰۰	۳	۶.۶۷	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	-۴.۰۰
حسن ابادجدید	۶۰	۵.۲۵	۷۵	۴.۸۷	۶۳	۵.۶۳	۳۳	۵.۹۱	۵	۶.۰۰	۰	۱.۱۳	۰	-۴.۵۰
حسن ابادقدیم	۶۰	۵.۲۰	۷۵	۴.۸۷	۳۹	۶.۱۳	۲۵	۵.۶۰	۱۴	۴.۷۹	۱۴	۳.۹۳	۲۰	۲.۸۵
قزلجه	۲۹	۵.۸۳	۳۸	۵.۳۹	۵۲	۶.۱۰	۳۰	۶.۳۷	۲۶	۶.۳۸	۲۸	۴.۳۶	۳۰	۳.۰۷
قلعه جوق	۴۳	۵.۳۰	۵۳	۵.۲۶	۵۶	۶.۲۹	۳۳	۵.۲۱	۱۱	۴.۷۳	۷	۴.۸۶	۴	۴.۲۵
لرده شور	۶۷	۴.۹۱	۷۹	۵.۰۵	۶۱	۵.۶۶	۴۰	۶.۹۵	۴۴	۴.۱۸	۵۵	۳.۵۸	۶۱	۲.۹۸
لهجبین	۲۱	۵.۲۴	۱۴	۴.۷۹	۱۱	۷.۰۹	۴	۶.۷۵	۵	۵.۸۰	۴	۵.۵۰	۸	۲.۷۵
تازه کندفخرلو	۶۴	۴.۶۹	۷۱	۵.۲۰	۷۶	۶.۱۳	۷۸	۶.۲۳	۶۲	۴.۷۷	۵۶	۳.۷۷	۵۴	۳.۰۴
تخته یورد	۷۰	۴.۶۳	۸۵	۵.۰۷	۱۰۰	۶.۰۱	۸۵	۶.۷۱	۷۵	۵.۷۲	۷۵	۴.۶۸	۸۹	۳.۵۱
قاضی کندی	۱۲۷	۴.۹۷	۱۴۶	۵.۰۳	۱۶۰	۶.۰۹	۱۴۲	۶.۰۸	۸۶	۴.۲۹	۸۰	۲.۸۸	۱۱۷	۳.۱۲
قره داش	۷۹	۴.۸۷	۹۹	۴.۵۶	۱۰۱	۵.۷۴	۹۸	۶.۷۰	۱۰۵	۰.۰۰	۸۲	۰.۰۰	۸۲	۰.۰۰
برون قشلاق	۳۹	۴.۸۲	۴۲	۵.۲۱	۷۳	۴.۶۰	۶۶	۵.۷۳	۱۱۰	۳.۹۰	۱۲۶	۳.۴۸	۱۵۹	۳.۲۰
قره گل	۱۱۲	۴.۷۹	۱۳۴	۴.۶۸	۱۳۷	۵.۵۵	۱۲۱	۶.۰۴	۱۱۳	۴.۸۹	۹۶	۰.۰۰	۱۳۳	۰.۰۰
گونی	۳۴	۴.۲۹	۴۶	۴.۲۰	۴۷	۵.۱۵	۵۶	۵.۱۳	۶۲	۳.۷۷	۵۹	۳.۴۷	۸۲	۳.۱۶
امیراباد	۴۶	۴.۲۰	۵۷	۴.۶۱	۵۶	۵.۲۹	۵۲	۵.۸۳	۶۳	۴.۴۳	۷۶	۳.۶۲	۷۵	۳.۰۹
اینچه سعیدنظام	۶۴	۴.۲۰	۶۵	۴.۹۸	۶۹	۵.۲۶	۴۴	۵.۱۸	۳۲	۴.۱۶	۲۱	۳.۸۶	۱۱	۳.۴۵
بکتاش	۱۲	۴.۴۲	۱۱	۵.۹۱	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
چتز	۴۲	۴.۸۱	۵۳	۴.۳۶	۶۲	۴.۵۲	۵۵	۴.۸۹	۴۱	۳.۹۵	۴۴	۳.۴۸	۴۷	۲.۹۶

نام آبادی	خانوار ۱۳۴۵		خانوار ۱۳۵۵		خانوار ۱۳۶۵		خانوار ۱۳۷۵		خانوار ۱۳۸۵		خانوار ۱۳۹۰		خانوار ۱۳۹۵	
	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار
چناقبلاغ	۲۲	۴.۶۸	۲۱	۴.۴۳	۳۵	۳.۷۷	۴۰	۵.۱۰	۳۶	۴.۵۳	۴۷	۳.۹۶	۵۰	۳.۲۴
گادل	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
مغانلو	۸۴	۴.۵۶	۱۰۱	۴.۶۷	۱۲۹	۴.۸۶	۱۲۴	۵.۳۵	۱۲۴	۴.۲۱	۱۱۷	۳.۶۹	۸۶	۳.۰۵
سهندعلیا	۱۲۹	۴.۶۵	۱۷۷	۴.۹۴	۲۴۸	۴.۵۶	۲۴۸	۵.۲۹	۲۳۱	۴.۲۲	۲۳۲	۳.۶۳	۲۰۱	۳.۲۳
کردی	۸۶	۴.۶۷	۱۰۰	۴.۵۶	۹۷	۵.۱۵	۸۶	۵.۳۸	۶۳	۴.۷۳	۷۰	۰.۰۰	۹۵	۳.۰۱
باغچه	۶۳	۴.۳۲	۷۲	۴.۷۵	۸۴	۵.۴۰	۹۳	۵.۷۷	۶۴	۴.۸۳	۵۲	۴.۱۹	۵۵	۳.۳۵
سهندسفلی	۱۱۷	۵.۰۳	۱۶۷	۴.۸۴	۲۰۰	۵.۰۴	۱۹۵	۵.۵۴	۲۱۳	۴.۵۱	۲۱۳	۴.۰۶	۲۰۳	۳.۶۰
گندی	۴۷	۴.۲۱	۵۴	۴.۳۹	۶۴	۵.۳۸	۶۱	۵.۶۶	۵۷	۴.۴۶	۴۸	۳.۹۲	۶۰	۳.۹۰
دام لار	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
اق کند	۱۰۷	۴.۶۰	۱۳۱	۴.۸۵	۱۹۴	۴.۴۱	۱۵۲	۵.۶۴	۱۳۷	۴.۲۳	۱۳۶	۳.۶۴	۱۳۷	۳.۲۴
المالو	۸۶	۴.۷۷	۱۱۹	۵.۲۲	۱۷۵	۴.۶۱	۱۵۲	۵.۵۴	۹۳	۴.۵۸	۹۳	۳.۹۱	۷۰	۳.۱۹
بای گلی	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
قره تپه	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
سرین دره	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۶۱	۵.۷۹	۴۲	۴.۱۲	۲۵	۴.۰۰	۲۵	۳.۹۲
پیرقشلاق	۲۶	۵.۰۰	۳۰	۵.۱۳	۱۲	۴.۹۲	۱	۶.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
چهره تپه	۲۵	۴.۱۲	۲۷	۴.۰۷	۲۸	۴.۲۵	۷	۵.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
ساری اغل	۲۳	۵.۰۰	۲۵	۵.۸۴	۴۱	۵.۳۴	۴۷	۵.۸۵	۲۹	۴.۹۰	۳۲	۳.۸۴	۴۱	۳.۷۱
عوج موسی	۲۱	۵.۰۰	۲۳	۵.۱۷	۶	۵.۳۳	۹	۵.۳۳	۷	۴.۸۶	۹	۳.۳۳	۱۱	۳.۱۸
سریک	۰	۰.۰۰	۶۰	۴.۸۸	۷۸	۵.۳۷	۱۰۲	۵.۰۶	۱۵۸	۴.۲۳	۲۲۸	۳.۷۶	۲۶۳	۳.۴۴
ینگجه سینار	۱۸	۳۹.۸۹	۱۷۰	۵.۱۵	۱۶۳	۵.۷۷	۱۱۹	۶.۱۸	۹۱	۴.۹۶	۸۳	۴.۰۶	۸۳	۳.۰۸
رز	۴۹	۴.۹۶	۵۵	۵.۵۱	۵۱	۶.۵۹	۳۴	۵.۲۱	۱۹	۴.۵۸	۱۹	۳.۸۹	۲۶	۳.۴۲
مزرعه اغدوز	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
سیدلر	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
کوشک	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
بک اباد	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
بهستان	۳۸	۵.۲۴	۴۲	۵.۵۰	۶۴	۵.۵۹	۶۵	۵.۶۲	۸۱	۴.۵۷	۱۰۳	۳.۷۹	۱۳۲	۰.۰۰
تک اغاج	۲۳	۴.۶۱	۳۱	۴.۲۹	۳۶	۴.۸۳	۳۹	۴.۸۲	۳۷	۴.۶۸	۴۶	۳.۵۴	۴۳	۳.۴۷
مزرعه لیلان	۰	۰.۰۰	۳	۴.۰۰	۲	۵.۰۰	۲۱	۴.۹۰	۳۱	۴.۲۳	۳۴	۴.۲۱	۴۷	۳.۲۸
مزرعه بک اباد	۹	۳.۳۳	۰	۰.۰۰	۶	۴.۶۷	۳	۷.۶۷	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۵	۴.۴۰	۴	۶.۵۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۴	۳.۵۰
سرپل /میر آخور	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۹۴	۴.۹۸	۱۳۱	۴.۳۴	۱۸۰	۳.۶۴	۲۱۲	۳.۳۷
بیاملو	۲۶	۰.۰۰	۳۰	۰.۰۰	۲۲	۰.۰۰	۱۳	۰.۰۰	۵	۴.۰۰	۵	۲.۴۰	۶	۴.۱۷
پشتک	۷۴	۴.۶۱	۸۵	۴.۸۶	۱۰۷	۵.۰۶	۹۲	۵.۴۷	۹۰	۳.۹۸	۱۰۰	۳.۳۳	۱۰۷	۲.۹۵
خلج	۳۷	۴.۸۱	۵۳	۴.۲۸	۷۳	۴.۱۴	۸۹	۴.۲۵	۹۷	۴.۳۴	۱۲۳	۳.۷۳	۱۵۲	۳.۱۸

نام آبادی	خانوار ۱۳۴۵		خانوار ۱۳۵۵		خانوار ۱۳۶۵		خانوار ۱۳۷۵		خانوار ۱۳۸۵		خانوار ۱۳۹۰		خانوار ۱۳۹۵	
	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار	تعداد	بعد خانوار
ماداباد	۶۸	۴.۱۸	۸۳	۴.۳۵	۱۰۶	۵.۲۸	۱۱۷	۵.۵۶	۱۴۰	۴.۴۴	۲۰۰	۳.۴۷	۱۹۰	۳.۵۱
وهران	۸۳	۴.۱۸	۹۹	۴.۰۸	۱۳۵	۴.۰۲	۱۲۲	۵.۰۳	۱۵۲	۴.۱۴	۱۶۹	۳.۶۰	۱۵۴	۳.۴۷
ایلی بلاغ	۷۷	۴.۲۵	۸۵	۴.۶۵	۱۱۰	۴.۷۹	۱۳۱	۵.۸۳	۱۹۶	۴.۴۴	۲۵۶	۴.۰۵	۳۴۸	۳.۳۲
قره باطلاق	۵۱	۴.۶۹	۵۸	۵.۳۴	۷۰	۵.۸۰	۹۴	۶.۱۱	۱۳۸	۴.۵۶	۱۶۳	۳.۸۰	۱۹۸	۳.۲۹
مجموع	۳۵۲۴	۴.۸۹	۴۲۳۴	۴.۸۳	۴۵۵۶	۵.۲۳	۴۲۳۵	۵.۶۱	۴۱۸۰	۴.۵۶	۴۵۱۱	۳.۸۹	۵۰۸۸	۳.۲۸

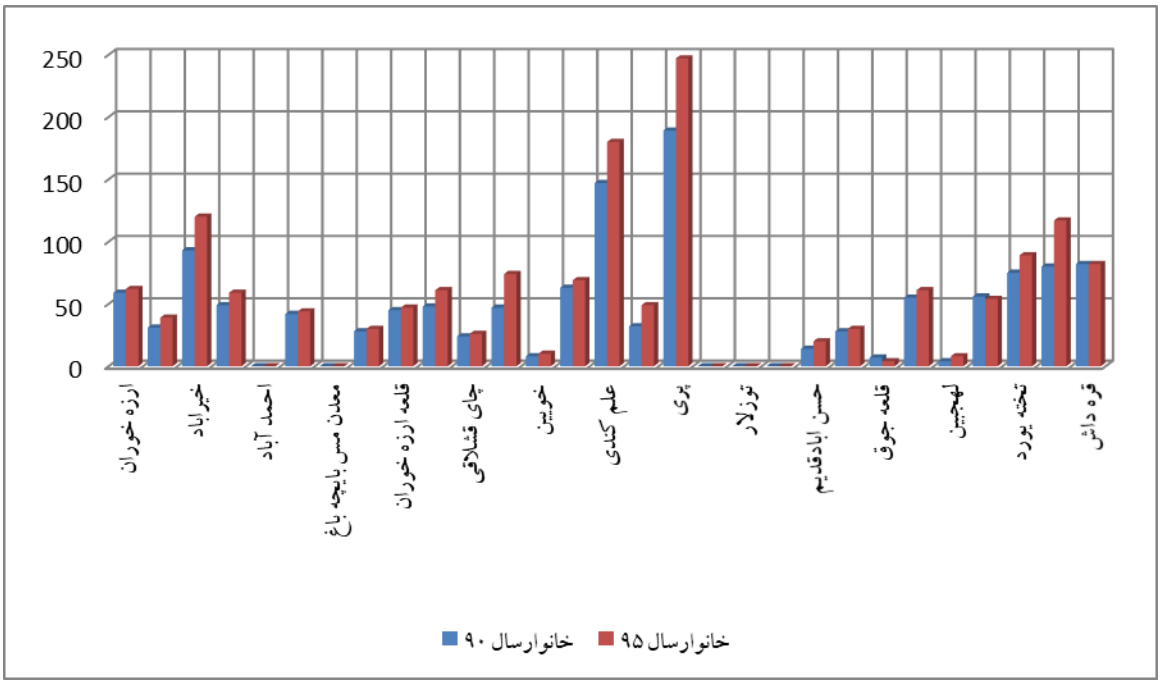
جدول۴۵- تغییرات بعد خانوار در روستاهای منظومه ماهنشان- بخش مرکزی از سال۱۳۴۵-۱۳۹۵

نام آبادی	تغییرات بعد خانوار از ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵	تغییرات بعد خانوار از ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۵	تغییرات بعد خانوار از ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵
ارزه خوران	-۳.۲۸	-۴.۰۳	-۱.۸۰
اورجک	-۱.۹۶	-۳.۱۳	-۲.۴۲
خیراباد	-۲.۲۳	-۲.۱۳	-۱.۱۹
کلیسا	-۱.۹۸	-۲.۲۳	-۱.۶۱
احمد آباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
خندق لو	-۱.۷۳	-۲.۴۷	-۱.۲۳
معدن مس بایچه باغ	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
میانج	-۲.۴۲	-۳.۸۳	-۱.۴۸
قلعه ارزه خوران	-۱.۰۸	-۱.۲۷	-۰.۶۸
تات قشلاق	-۱.۸۹	-۲.۸۵	-۲.۱۱
چای قشلاقی	-۱.۴۷	-۲.۱۸	-۱.۸۷
خضرچوپان	-۱.۵۲	-۳.۷۵	-۲.۴۲
خویین	۰.۴۶	۱.۱۴	۰.۵۰
سعیدکندی	-۱.۱۱	-۲.۳۲	-۲.۰۵
علم کندی	-۳.۷۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بیانلو	-۱.۰۰	-۲.۴۶	-۲.۲۵
پری	-۱.۵۹	-۲.۲۸	-۱.۸۳
تازه کند(داغ مالوداش	-۴.۵۰	۰.۰۰	۰.۰۰
توزلار	-۸.۲۵	-۱۰.۶۷	-۴.۰۰
حسن ابادجدید	-۹.۷۵	-۱۰.۴۱	-۱۰.۵۰
حسن ابادقدیم	-۲.۳۵	-۲.۷۵	-۱.۹۴
قزلجه	-۲.۷۶	-۳.۳۰	-۳.۳۲
قلعه جوق	-۱.۰۵	-۰.۹۶	-۰.۴۸
لرده شور	-۱.۹۳	-۳.۹۷	-۱.۲۰
لهجبین	-۲.۴۹	-۴.۰۰	-۳.۰۵
تازه کندفخرلو	-۱.۶۵	-۳.۱۹	-۱.۷۴
تخته یورد	-۱.۱۲	-۳.۲۰	-۲.۲۱
قاضی کندی	-۱.۸۵	-۲.۹۶	-۱.۱۷
قره داش	-۴.۸۷	-۶.۷۰	۰.۰۰

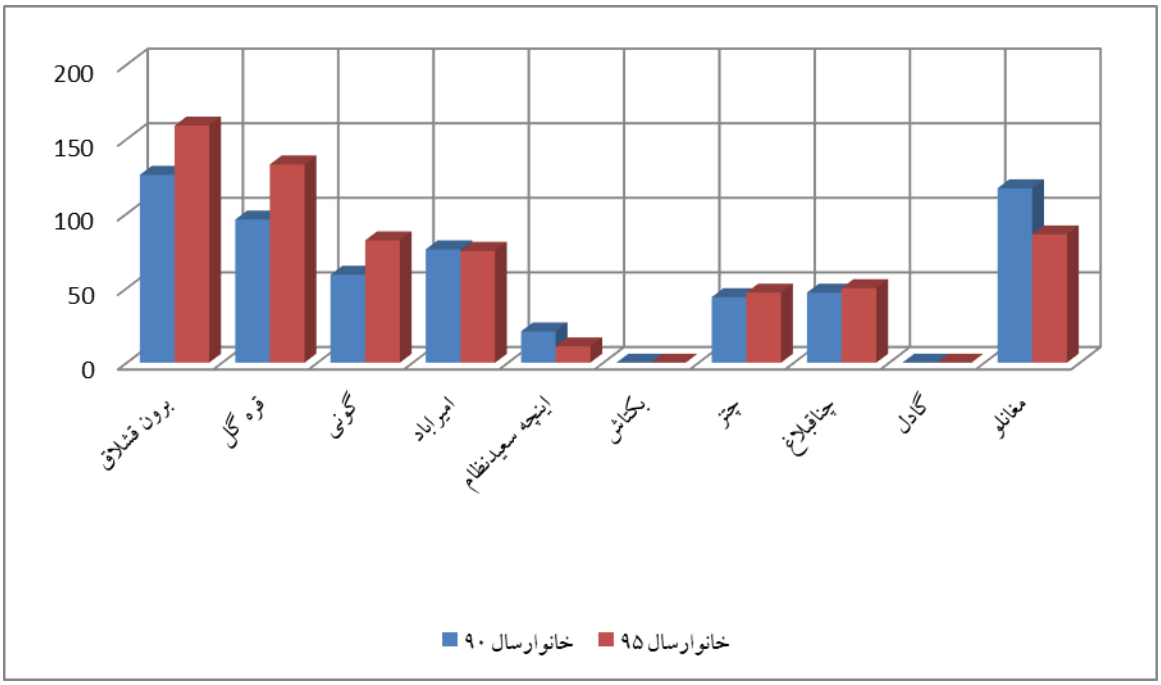
نام آبادی	تغییرات بعد خانوار از ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵	تغییرات بعد خانوار از ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۵	تغییرات بعد خانوار از ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵
برون قشلاق	-۱.۶۲	-۲.۵۳	-۰.۷۰
قره گل	-۴.۷۹	-۶.۰۴	-۴.۸۹
گونی	-۱.۱۴	-۱.۹۷	-۰.۶۲
امیراباد	-۱.۱۰	-۲.۷۳	-۱.۳۴
اینچه سعیدنظام	-۰.۷۵	-۱.۷۳	-۰.۷۰
بکتاش	-۴.۴۲	۰.۰۰	۰.۰۰
چتز	-۱.۸۵	-۱.۹۳	-۰.۹۹
چناقبلاغ	-۱.۴۴	-۱.۸۶	-۱.۲۹
گادل	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مغانلو	-۱.۵۱	-۲.۳۱	-۱.۱۶
سهندعلیا	-۱.۴۲	-۲.۰۶	-۰.۹۹
کردی	-۱.۶۶	-۲.۳۷	-۱.۷۲
باغچه	-۰.۹۷	-۲.۴۳	-۱.۴۸
سهندسفلی	-۱.۴۲	-۱.۹۴	-۰.۹۱
گندی	-۰.۳۱	-۱.۷۶	-۰.۵۶
دام لار	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
اق کند	-۱.۳۶	-۲.۴۰	-۰.۹۹
المالو	-۱.۵۸	-۲.۳۵	-۱.۳۹
بای گلی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرین دره	۳.۹۲	-۱.۸۷	-۰.۲۰
پیرقشلاق	-۵.۰۰	-۶.۰۰	۰.۰۰
چهره تپه	-۴.۱۲	-۵.۰۰	۰.۰۰
ساری اغل	-۱.۲۹	-۲.۱۴	-۱.۱۹
عوج موسی	-۱.۸۲	-۲.۱۵	-۱.۶۸
سریک	۳.۴۴	-۱.۶۲	-۰.۷۹
ینگجه سینار	-۳۶.۸۰	-۳.۰۹	-۱.۸۷
رز	-۱.۵۴	-۱.۷۸	-۱.۱۶
مزرعه اغدوز	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سیدلر	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
کوشک	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بهستان	-۵.۲۴	-۵.۶۲	-۴.۵۷
تک اغاج	-۱.۱۴	-۱.۳۶	-۱.۲۱
مزرعه لیلان	۳.۲۸	-۱.۶۳	-۰.۹۵
مزرعه بک اباد	-۳.۳۳	-۷.۶۷	۰.۰۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۳.۵۰	-۳.۰۰	۳.۵۰
سرپل /میر آخور	۳.۳۷	-۱.۶۱	-۰.۹۸

نام آبادی	تغییرات بعد خانوار از ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵	تغییرات بعد خانوار از ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۵	تغییرات بعد خانوار از ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵
بیاملو	۴.۱۷	۴.۱۷	۰.۱۷
پشتک	-۱.۶۵	-۲.۵۱	-۱.۰۲
خلج	-۱.۶۳	-۱.۰۶	-۱.۱۶
ماداباد	-۰.۶۷	-۲.۰۶	-۰.۹۴
وهران	-۰.۷۱	-۱.۵۶	-۰.۶۷
ایلی بلاغ	-۰.۹۳	-۲.۵۱	-۱.۱۲
قره باطلاق	-۱.۴۰	-۲.۸۲	-۱.۲۷
مجموع	-۱.۶۲	-۲.۳۳	-۱.۲۸

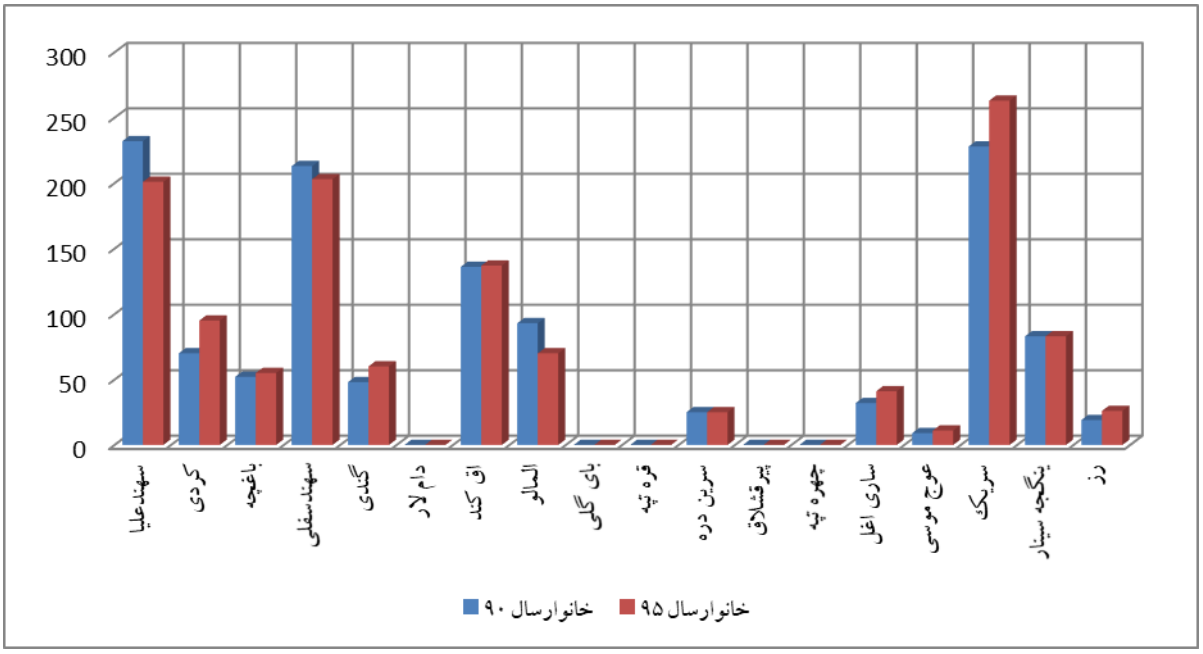
نمودار۲۰- روند تغییرات خانوار در دهستان اوریاد دوره های مختلف سرشماری

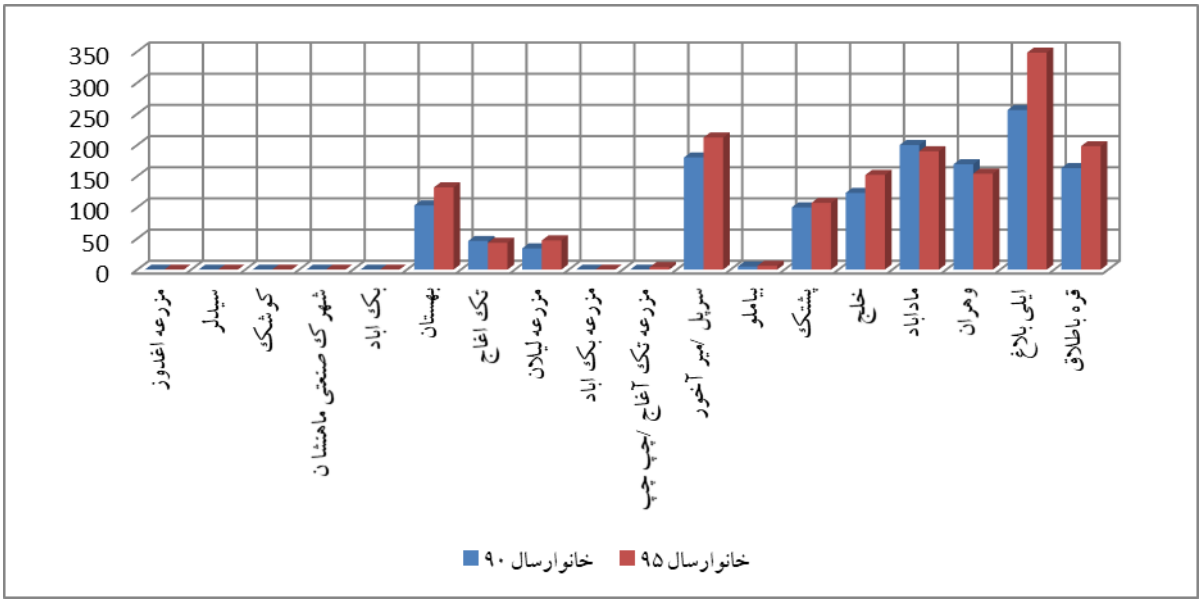
نمودار ۲۱- روند تغییرات خانوار در دهستان قزل گچیلو دوره های مختلف سرشماری

نمودار ۲۲- روند تغییرات خانوار در دهستان ماه نشان دوره های مختلف سرشماری

ادامه نمودار ۲۲- روند تغییرات خانوار در دهستان ماه نشان دوره های مختلف سرشماری

- ساختارهای آموزشی

امکانات آموزش تحصیلی، مذهبی و حرفه ای

به استناد بررسی های میدانی صورت گرفته، امکانات آموزشی موجود در سطح روستاها تنها محدود به آموزش تحصیلی در چهار مقطع آمادگی، ابتدایی، دوره اول متوسطه و دوره دوم متوسطه می باشد و هیچ گونه امکانات آموزش حرفه ای در سطح روستاها وجود ندارد. همچنین لازم به ذکر است که امکانات آموزش مذهبی نیز تنها به برگزاری کلاسهای مذهبی و دوره قرآن در مساجد و پایگاه های بسیج منطقه محدود می گردد.

-سطح آموزش و سواد (با تاکید بر ساختهای سنی و جنسی)

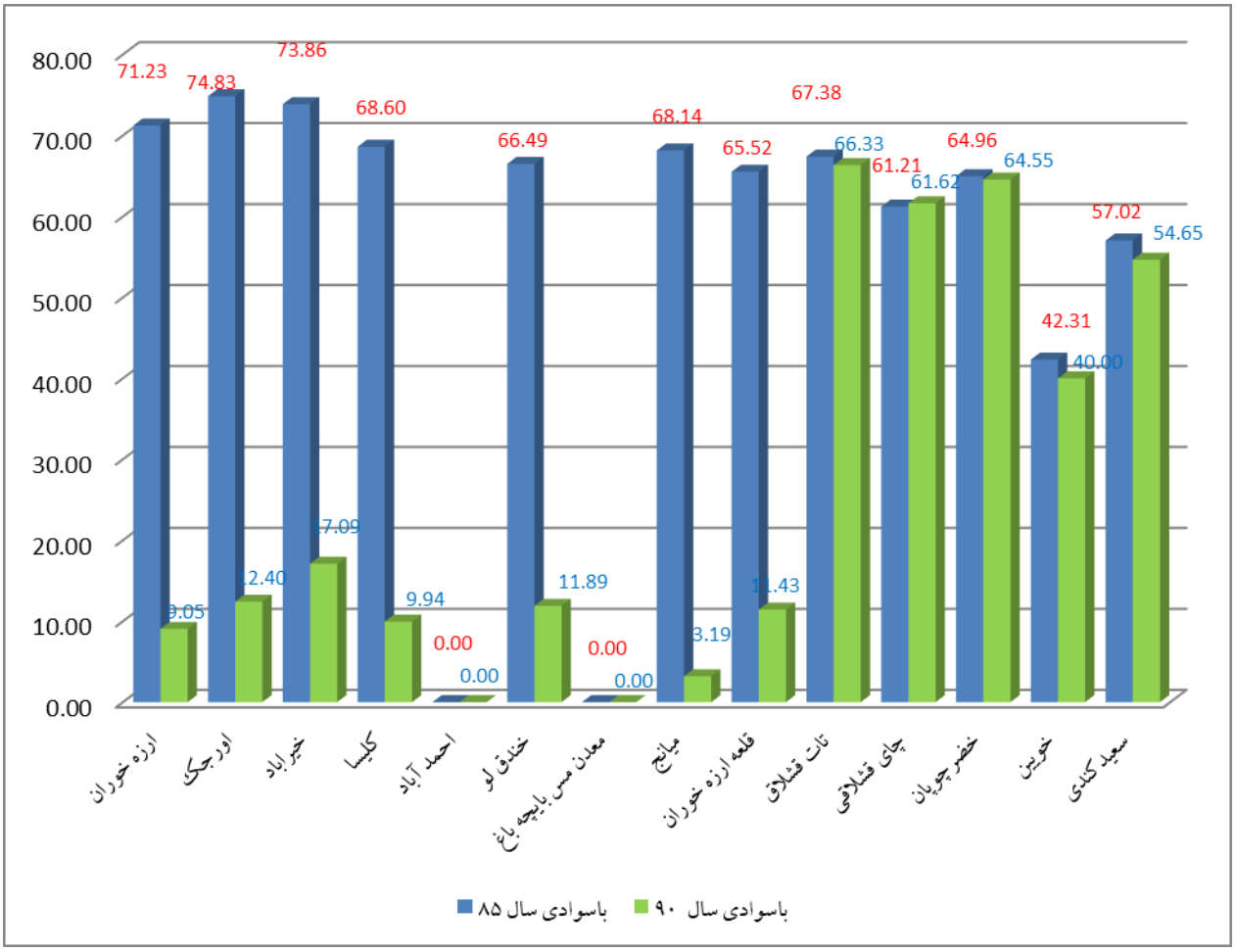
طبق بررسی های به عمل آمده مطابق با آمار سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۰، از مجموع جمعیت بالای ۶ سال روستاهای منظومه مورد مطالعه، در حدود 64.85 ٪ با سواد می‌باشند که روستای بیاملو با ۹۱.۶۷ درصد بیشترین درصد باسوادی و روستای میانج با ۳.۱۹ درصد کمترین میزان باسوادی در بین روستاهای منظومه را دارد. جدول صفحه بعد وضعیت سواد در سطح روستاهای منظومه را مطابق با آمار سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سه دوره سرشماری را نشان میدهد.

در یک بررسی دوره ای به استناد آمار سرشماری عمومی نفوس و مسکن طی دوره آماری ۱۵ ساله ۱۳۹۰- ۱۳۷۵، میزان باسوادی در سطح روستاهای منطقه با نرخی درحدود 0.70٪ رشد داشته است به طوریکه از 58.37٪ در سال ۱۳۷۵ به 64.85٪ در سال ۱۳۹۰ رسیده است. از طرفی همانطور که در جداول قابل مشاهده می باشد میزان با سوادی در روستاهای متوسط به طور متوسط بالاتر از این میزان در روستا های بزرگ می باشد.

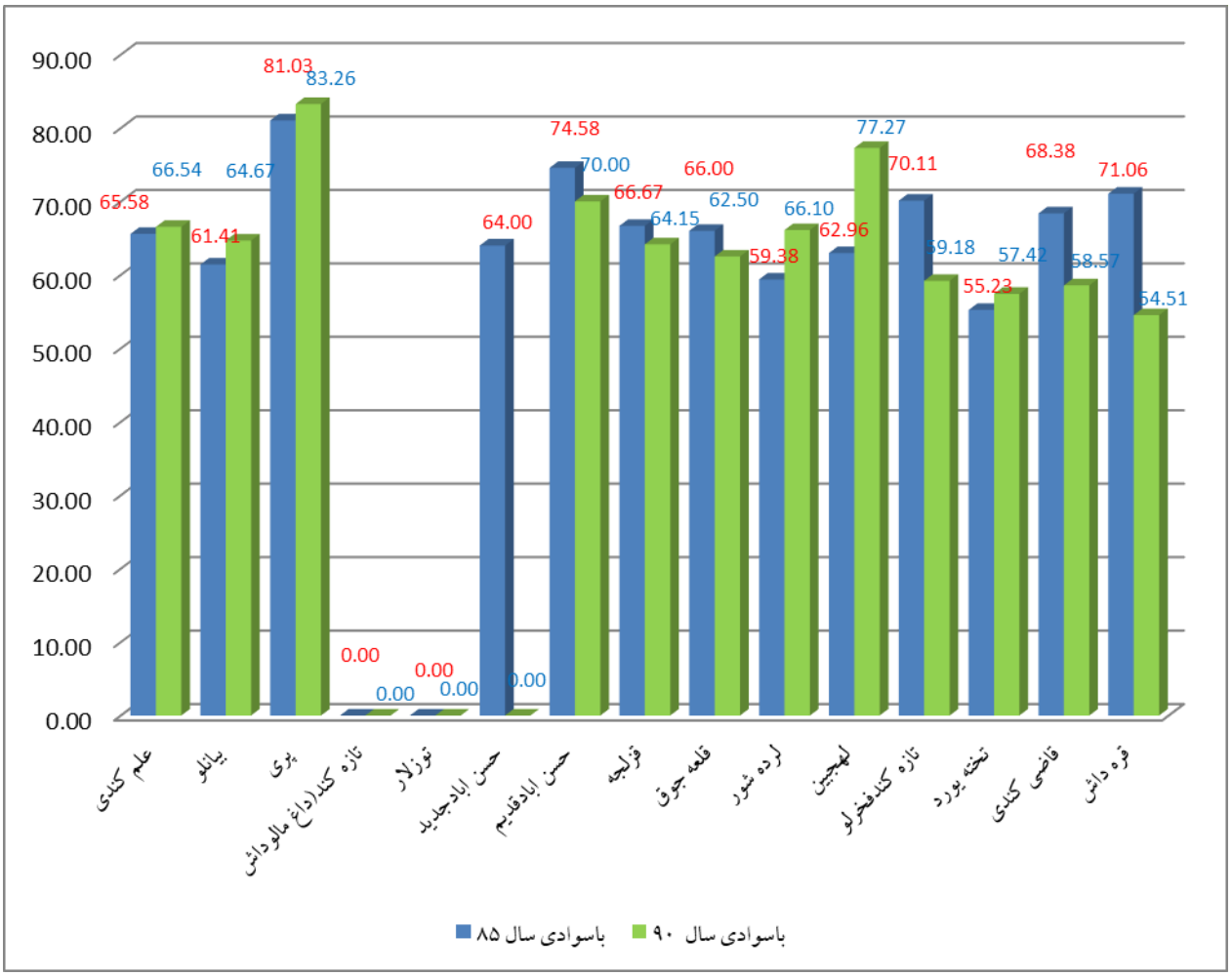
بررسی میزان باسوادی زنان و مردان در سطح روستاها، مطابق با آمار سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۰ نشان دهنده فزونی با سوادی مردان نسبت به زنان می باشد به طوریکه مردان با متوسط نرخ با سوادی ۷۲.۱۰٪، به میزان ۱۴.۳۶ ٪ از متوسط نرخ باسوادی زنان بیشتر است. جداول ذیل نمایش دهنده وضعیت سواد و

متوسط نرخ باسوادی زنان و مردان در دوره های سرشماری عمومی نفوس و مسکن از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۰ می باشد.

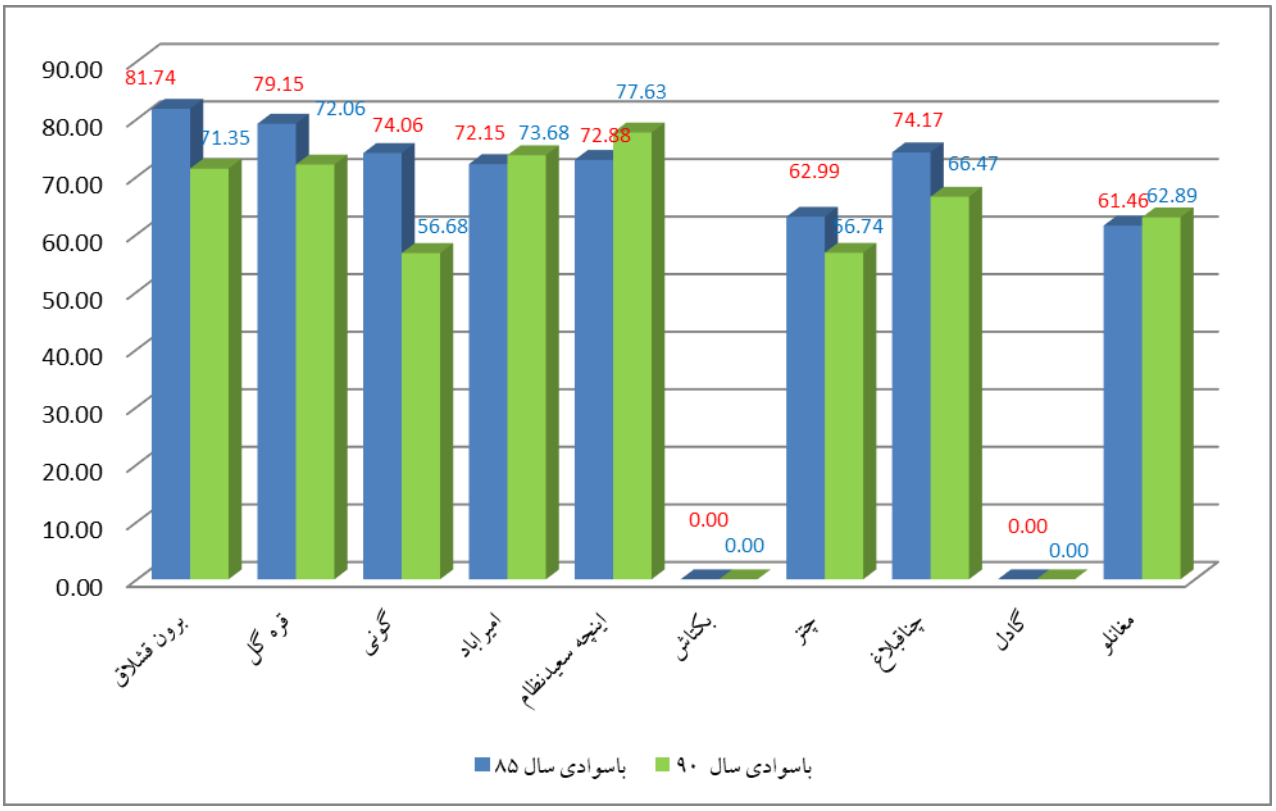
نمودار ۲۳- وضعیت سواد در روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان اوریاد در دوره های سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

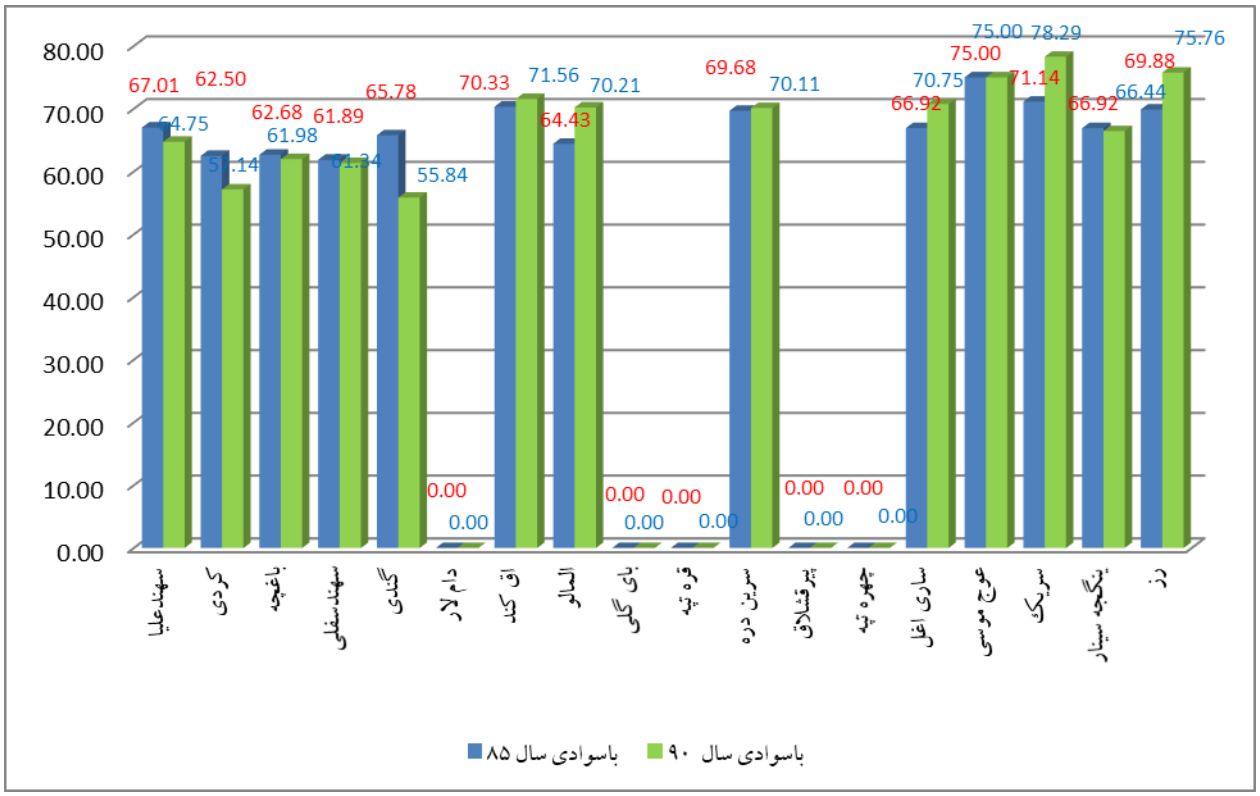
ادامه نمودار ۲۳- وضعیت سواد در روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان اوریاد در دوره های سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

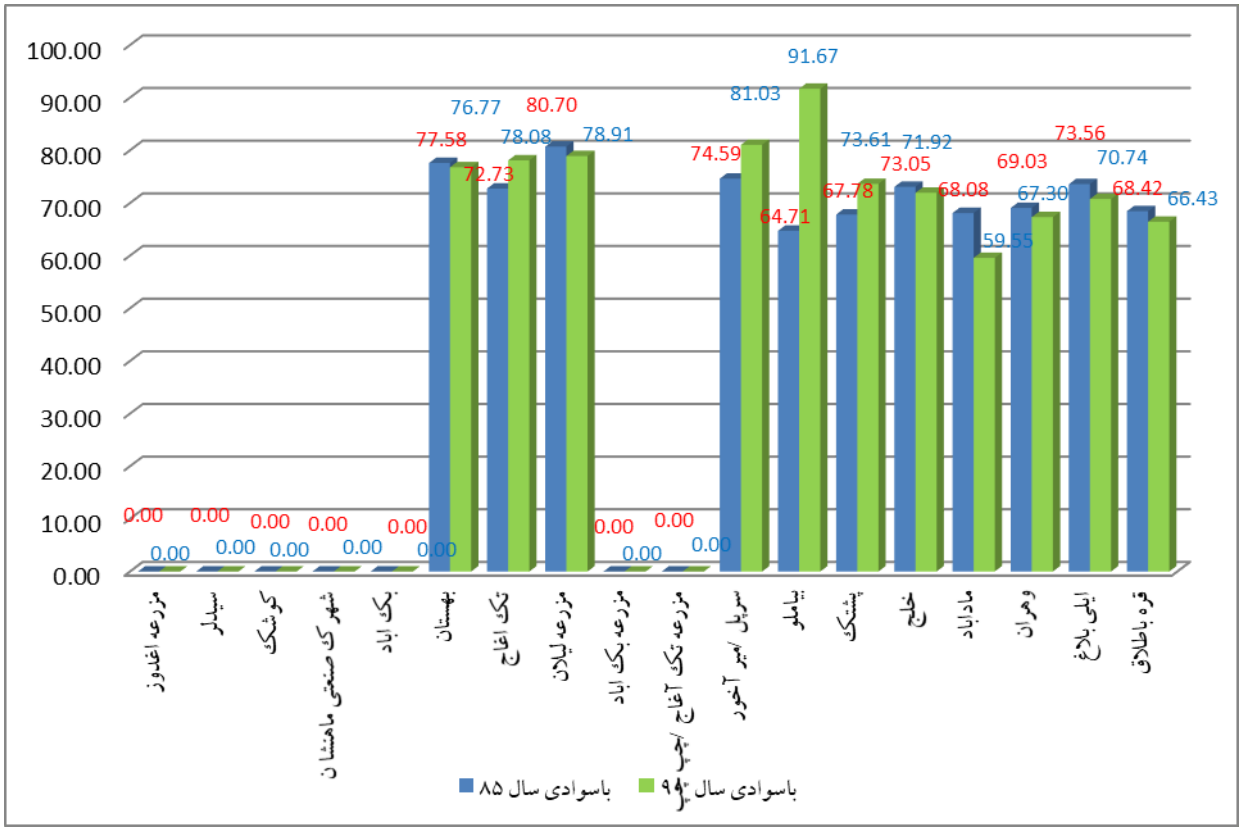
نمودار ۲۴- وضعیت سواد در روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان قزل گچیلو در دوره های سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

نمودار ۲۵- وضعیت سواد در روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان ماه نشان در دوره های سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

ادامه نمودار ۲۵- وضعیت سواد در روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان ماه نشان در دوره های سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

جدول۴۶- میزان باسوادی در روستاهای منظومه ماهنشان در دوره های آماری ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۰

نام آبادی	۱۳۷۵			۱۳۸۵							
	بالای ۶ سال	با سواد		بالای ۶ سال			با سواد				
		تعداد	میزان باسوادی	مرد	زن	کل	مرد	میزان باسوادی	زن	میزان باسوادی	کل	میزان باسوادی
ارزه خوران	۱۶۷	۱۰۸	۶۴.۶۷	۱۱۰	۱۰۲	۲۱۲	۸۲	۷۴.۵۵	۶۹	۶۷.۶۵	۱۵۱	۷۱.۲۳
اورجک	۱۷۳	۱۲۵	۷۲.۲۵	۷۱	۸۰	۱۵۱	۵۵	۷۷.۴۶	۵۸	۷۲.۵۰	۱۱۳	۷۴.۸۳
خیراباد	۳۰۱	۲۱۲	۷۰.۴۳	۱۶۰	۱۶۹	۳۲۹	۱۲۵	۷۸.۱۳	۱۱۸	۶۹.۸۲	۲۴۳	۷۳.۸۶
کلیسا	۱۸۹	۱۲۰	۶۳.۴۹	۹۰	۸۲	۱۷۲	۶۹	۷۶.۶۷	۴۹	۵۹.۷۶	۱۱۸	۶۸.۶۰
احمد آباد	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
خندق لو	۳۰۵	۱۹۲	۶۲.۹۵	۹۵	۹۶	۱۹۱	۷۱	۷۴.۷۴	۵۶	۵۸.۳۳	۱۲۷	۶۶.۴۹
معدن مس بایچه باغ	۹	۵	۵۵.۵۶	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
میانج	۱۵۲	۱۰۴	۶۸.۴۲	۴۸	۶۵	۱۱۳	۳۹	۸۱.۲۵	۳۸	۵۸.۴۶	۷۷	۶۸.۱۴
قلعه ارزه خوران	۱۷۵	۹۹	۵۶.۵۷	۷۷	۹۷	۱۷۴	۶۰	۷۷.۹۲	۵۴	۰.۰۰	۱۱۴	۶۵.۵۲
تات قشلاق	۲۵۷	۹۷	۳۷.۷۴	۱۱۹	۱۱۴	۲۳۳	۹۹	۸۳.۱۹	۵۸	۵۰.۸۸	۱۵۷	۶۷.۳۸
چای قشلاقی	۱۱۷	۳۹	۳۳.۳۳	۶۲	۵۴	۱۱۶	۴۸	۷۷.۴۲	۲۳	۴۲.۵۹	۷۱	۶۱.۲۱
خضرچوپان	۱۹۵	۹۰	۴۶.۱۵	۱۲۳	۱۳۱	۲۵۴	۹۵	۷۷.۲۴	۷۰	۵۳.۴۴	۱۶۵	۶۴.۹۶
خویین	۱۷	۵	۲۹.۴۱	۱۵	۱۱	۲۶	۹	۶۰.۰۰	۲	۱۸.۱۸	۱۱	۴۲.۳۱
سعیدکندی	۳۱۵	۱۲۱	۳۸.۴۱	۱۶۳	۱۷۹	۳۴۲	۱۱۵	۷۰.۵۵	۸۰	۰.۰۰	۱۹۵	۵۷.۰۲
علم کندی	۵۴۸	۲۹۷	۵۴.۲۰	۲۶۳	۲۸۹	۵۵۲	۲۰۰	۷۶.۰۵	۱۶۲	۰.۰۰	۳۶۲	۶۵.۵۸
بیانلو	۱۸۰	۹۷	۵۳.۸۹	۹۴	۹۰	۱۸۴	۶۵	۶۹.۱۵	۴۸	۵۳.۳۳	۱۱۳	۶۱.۴۱
پری	۹۰۶	۶۸۴	۷۵.۵۰	۴۷۴	۳۹۶	۸۷۰	۴۰۵	۸۵.۴۴	۳۰۰	۷۵.۷۶	۷۰۵	۸۱.۰۳
تازه کند(داغ مالوداش	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
توزلار	۱۸	۳	۱۶.۶۷	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
حسن ابادجدید	۱۵۵	۸۹	۵۷.۴۲	۱۱	۱۴	۲۵	۸	۷۲.۷۳	۸	۰.۰۰	۱۶	۶۴.۰۰
حسن ابادقدیم	۱۱۰	۶۶	۶۰.۰۰	۲۸	۳۱	۵۹	۲۱	۷۵.۰۰	۲۳	۷۴.۱۹	۴۴	۷۴.۵۸
قزلجه	۱۴۷	۸۰	۵۴.۴۲	۶۹	۶۶	۱۳۵	۵۵	۷۹.۷۱	۳۵	۵۳.۰۳	۹۰	۶۶.۶۷
قلعه جوق	۱۴۵	۷۸	۵۳.۷۹	۲۱	۲۹	۵۰	۱۴	۶۶.۶۷	۱۹	۶۵.۵۲	۳۳	۶۶.۰۰
لرده شور	۲۲۲	۱۳۹	۶۲.۶۱	۷۹	۸۱	۱۶۰	۵۶	۷۰.۸۹	۳۹	۴۸.۱۵	۹۵	۵۹.۳۸
لهجبین	۲۰	۱۱	۵۵.۰۰	۱۳	۱۴	۲۷	۱۰	۷۶.۹۲	۷	۵۰.۰۰	۱۷	۶۲.۹۶
تازه کندفخرلو	۳۷۹	۲۰۱	۵۳.۰۳	۱۳۲	۱۴۹	۲۸۱	۱۰۵	۷۹.۵۵	۹۲	۶۱.۷۴	۱۹۷	۷۰.۱۱
تخته یورد	۴۴۳	۲۲۸	۵۱.۴۷	۱۷۹	۱۹۴	۳۷۳	۱۳۵	۷۵.۴۲	۷۱	۳۶.۶۰	۲۰۶	۵۵.۲۳
قاضی کندی	۶۹۶	۴۵۴	۶۵.۲۳	۱۶۷	۱۸۴	۳۵۱	۱۲۲	۷۳.۰۵	۱۱۸	۶۴.۱۳	۲۴۰	۶۸.۳۸

نام آبادی	۱۳۷۵						۱۳۸۵						
	بالای ۶ سال	با سواد		بالای ۶ سال			با سواد						
		تعداد	میزان باسوادی	مرد	زن	کل	مرد	میزان باسوادی	زن	میزان باسوادی	کل	میزان باسوادی
قره داش	۵۰۸	۲۸۷	۵۶.۵۰	۲۰۶	۲۶۴	۴۷۰	۱۵۸	۷۶.۷۰	۱۷۶	۰.۰۰	۳۳۴	۷۱.۰۶
برون قشلاق	۳۰۲	۱۹۴	۶۴.۲۴	۱۷۵	۱۹۲	۳۶۷	۱۵۴	۸۸.۰۰	۱۴۶	۷۶.۰۴	۳۰۰	۸۱.۷۴
قره گل	۶۳۴	۴۲۷	۶۷.۳۵	۳۱۶	۲۰۲	۵۱۸	۲۷۷	۸۷.۶۶	۱۳۳	۶۵.۸۴	۴۱۰	۷۹.۱۵
گونی	۲۳۴	۱۳۶	۵۸.۱۲	۹۰	۱۲۲	۲۱۲	۷۵	۸۳.۳۳	۸۲	۶۷.۲۱	۱۵۷	۷۴.۰۶
امیراباد	۲۴۴	۱۵۱	۶۱.۸۹	۱۱۵	۱۲۲	۲۳۷	۹۰	۷۸.۲۶	۸۱	۶۶.۳۹	۱۷۱	۷۲.۱۵
اینچه سعیدنظام	۱۹۴	۱۲۰	۶۱.۸۶	۵۱	۶۷	۱۱۸	۴۱	۸۰.۳۹	۴۵	۶۷.۱۶	۸۶	۷۲.۸۸
بکتاش	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
چتز	۲۲۰	۱۱۰	۵۰.۰۰	۶۹	۸۵	۱۵۴	۴۸	۶۹.۵۷	۴۹	۵۷.۶۵	۹۷	۶۲.۹۹
چناقبلاغ	۱۷۹	۱۰۳	۵۷.۵۴	۷۴	۷۷	۱۵۱	۶۱	۸۲.۴۳	۵۱	۶۶.۲۳	۱۱۲	۷۴.۱۷
گادل	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
مغانلو	۵۴۰	۲۹۳	۵۴.۲۶	۲۳۴	۲۳۳	۴۶۷	۱۶۶	۷۰.۹۴	۱۲۱	۵۱.۹۳	۲۸۷	۶۱.۴۶
سهندعلیا	۱۰۴۳	۶۲۱	۵۹.۵۴	۴۲۰	۴۵۰	۸۷۰	۳۱۰	۷۳.۸۱	۲۷۳	۰.۰۰	۵۸۳	۶۷.۰۱
کردی	۳۳۹	۱۵۱	۴۴.۵۴	۱۳۹	۱۴۱	۲۸۰	۹۸	۷۰.۵۰	۷۷	۵۴.۶۱	۱۷۵	۶۲.۵۰
باغچه	۴۱۵	۲۰۵	۴۹.۴۰	۱۳۱	۱۴۵	۲۷۶	۹۶	۷۳.۲۸	۷۷	۵۳.۱۰	۱۷۳	۶۲.۶۸
سهندسفلی	۸۲۲	۳۴۸	۴۲.۳۴	۴۰۸	۴۲۹	۸۳۷	۲۹۹	۷۳.۲۸	۲۱۹	۰.۰۰	۵۱۸	۶۱.۸۹
گندی	۲۷۲	۱۵۶	۵۷.۳۵	۱۱۳	۱۱۲	۲۲۵	۹۰	۷۹.۶۵	۵۸	۵۱.۷۹	۱۴۸	۶۵.۷۸
دام لار	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
اق کند	۷۰۰	۴۲۶	۶۰.۸۶	۲۵۳	۲۶۶	۵۱۹	۱۹۸	۷۸.۲۶	۱۶۷	۶۲.۷۸	۳۶۵	۷۰.۳۳
المالو	۶۹۴	۴۱۱	۵۹.۲۲	۱۸۸	۲۱۴	۴۰۲	۱۳۲	۷۰.۲۱	۱۲۷	۵۹.۳۵	۲۵۹	۶۴.۴۳
بای گلی	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
قره تپه	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
سرین دره	۲۷۶	۱۵۴	۵۵.۸۰	۷۶	۷۹	۱۵۵	۶۲	۸۱.۵۸	۴۶	۵۸.۲۳	۱۰۸	۶۹.۶۸
پیرقشلاق	۶	۱	۱۶.۶۷	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
چهره تپه	۲۸	۱۶	۵۷.۱۴	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
ساری اغل	۲۱۰	۱۴۱	۶۷.۱۴	۶۵	۶۵	۱۳۰	۴۸	۷۳.۸۵	۳۹	۶۰.۰۰	۸۷	۶۶.۹۲
عوج موسی	۳۹	۲۹	۷۴.۳۶	۱۹	۱۳	۳۲	۱۶	۸۴.۲۱	۸	۶۱.۵۴	۲۴	۷۵.۰۰
سریک	۴۲۰	۲۸۴	۶۷.۶۲	۲۷۶	۳۱۳	۵۸۹	۲۰۲	۷۳.۱۹	۲۱۷	۶۹.۳۳	۴۱۹	۷۱.۱۴
ینگجه سینار	۵۸۵	۳۷۲	۶۳.۵۹	۱۹۳	۲۰۶	۳۹۹	۱۳۷	۷۰.۹۸	۱۳۰	۶۳.۱۱	۲۶۷	۶۶.۹۲
رز	۱۳۲	۸۲	۶۲.۱۲	۴۴	۳۹	۸۳	۳۴	۷۷.۲۷	۲۴	۶۱.۵۴	۵۸	۶۹.۸۸
مزرعه اغدوز	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰

نام آبادی	۱۳۷۵								۱۳۸۵							
	بالای ۶ سال	با سواد			بالای ۶ سال			با سواد								
		تعداد	میزان باسوادی	مرد	زن	کل	مرد	میزان باسوادی	زن	میزان باسوادی	کل	میزان باسوادی
سیدلر	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
کوشک	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
بک اباد	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
بهستان	۲۹۵	۱۹۸	۶۷.۱۲	۱۶۶	۱۶۴	۳۳۰	۱۴۱	۸۴.۹۴	۱۱۵	۰.۰۰	۲۵۶	۷۷.۵۸
تک اغاج	۱۴۹	۷۹	۵۳.۰۲	۷۲	۸۲	۱۵۴	۵۶	۷۷.۷۸	۵۶	۶۸.۲۹	۱۱۲	۷۲.۷۳
مزرعه لیلان	۷۸	۴۷	۶۰.۲۶	۵۴	۶۰	۱۱۴	۴۶	۸۵.۱۹	۴۶	۷۶.۶۷	۹۲	۸۰.۷۰
مزرعه بک اباد	۱۷	۸	۴۷.۰۶	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۱۹	۱۱	۵۷.۸۹	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
سرپل /میر آخور	۳۵۴	۲۱۳	۶۰.۱۷	۲۴۹	۲۴۳	۴۹۲	۲۰۰	۸۰.۳۲	۱۶۷	۰.۰۰	۳۶۷	۷۴.۵۹
بیاملو	۵۴	۳۱	۵۷.۴۱	۷	۱۰	۱۷	۵	۷۱.۴۳	۶	۰.۰۰	۱۱	۶۴.۷۱
پشتک	۴۱۴	۲۶۵	۶۴.۰۱	۱۴۴	۱۸۵	۳۲۹	۱۰۲	۷۰.۸۳	۱۲۱	۰.۰۰	۲۲۳	۶۷.۷۸
خلج	۲۹۳	۱۵۹	۵۴.۲۷	۱۸۶	۱۸۵	۳۷۱	۱۴۴	۷۷.۴۲	۱۲۷	۶۸.۶۵	۲۷۱	۷۳.۰۵
ماداباد	۵۲۲	۲۷۶	۵۲.۸۷	۲۸۵	۲۸۲	۵۶۷	۲۲۰	۷۷.۱۹	۱۶۶	۰.۰۰	۳۸۶	۶۸.۰۸
وهران	۴۸۳	۲۶۸	۵۵.۴۹	۲۵۸	۲۹۱	۵۴۹	۲۰۳	۷۸.۶۸	۱۷۶	۰.۰۰	۳۷۹	۶۹.۰۳
ایلی بلاغ	۵۸۹	۳۶۴	۶۱.۸۰	۳۹۵	۳۶۹	۷۶۴	۳۳۰	۸۳.۵۴	۲۳۲	۶۲.۸۷	۵۶۲	۷۳.۵۶
قره باطلاق	۴۴۶	۲۶۲	۵۸.۷۴	۲۵۹	۲۹۲	۵۵۱	۲۰۳	۷۸.۳۸	۱۷۴	۵۹.۵۹	۳۷۷	۶۸.۴۲
مجموع	۱۹۰۹۰	۱۱۱۴۳	۵۸.۳۷	۸۳۹۳	۸۷۱۶	۱۷۱۰۹	۶۵۰۵	۷۷.۵۱	۵۳۲۹	۶۱.۱۴	۱۱۸۳۴	۶۹.۱۷

ادامه جدول۴۶- میزان باسوادی در روستاهای منظومه ماهنشان در دوره های آماری ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۰

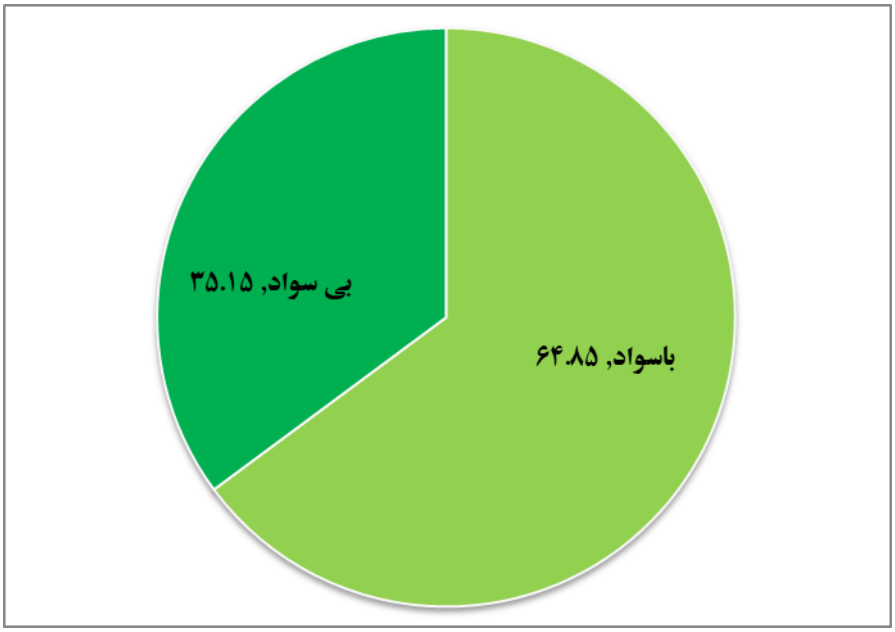
نام آبادی	۱۳۹۰								نرخ رشد میزان باسوادی طی دوره آماری ۷۵ تا۹۰
	بالای ۶ سال			با سواد					
	مرد	زن	کل	مرد	میزان باسوادی	زن	کل	میزان باسوادی	
ارزه خوران	۱۰۷	۹۲	۱۹۹	۱۴	۱۳.۰۸	۴	۱۸	۴.۳۵	۹.۰۵	-۱۲.۸۵
اورجک	۶۵	۶۴	۱۲۹	۱۰	۱۵.۳۸	۶	۱۶	۹.۳۸	۱۲.۴۰	-۱۱.۲۹
خیراباد	۱۵۶	۱۶۰	۳۱۶	۲۸	۱۷.۹۵	۲۶	۵۴	۱۶.۲۵	۱۷.۰۹	-۹.۳۰
کلیسا	۸۴	۷۷	۱۶۱	۱۱	۱۳.۱۰	۵	۱۶	۶.۴۹	۹.۹۴	-۱۲.۰۹
احمد آباد	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
خندق لو	۷۶	۶۷	۱۴۳	۱۴	۱۸.۴۲	۳	۱۷	۴.۴۸	۱۱.۸۹	-۱۰.۸۴

نام آبادی	۱۳۹۰									نرخ رشد میزان باسوادی طی دوره آماری ۷۵ تا ۹۰
	بالای ۶ سال			با سواد						
	مرد	زن	کل	مرد	میزان باسوادی	زن	میزان باسوادی	کل	میزان باسوادی	
معدن مس بایچه باغ	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
میانج	۴۱	۵۳	۹۴	۱	۲.۴۴	۲	۳.۷۷	۳	۳.۱۹	-۱۸.۴۶
قلعه ارزه خوران	۶۶	۷۴	۱۴۰	۷	۱۰.۶۱	۹	۱۲.۱۶	۱۶	۱۱.۴۳	-۱۰.۹۹
تات قشلاق	۹۵	۱۰۴	۱۹۹	۷۷	۸۱.۰۵	۵۵	۵۲.۸۸	۱۳۲	۶۶.۳۳	-۰.۱۰
چای قشلاقی	۵۱	۴۸	۹۹	۳۸	۷۴.۵۱	۲۳	۴۷.۹۲	۶۱	۶۱.۶۲	۰.۰۴
خضرچوپان	۱۰۲	۱۱۸	۲۲۰	۸۱	۷۹.۴۱	۶۱	۵۱.۶۹	۱۴۲	۶۴.۵۵	-۰.۰۴
خویین	۱۳	۱۲	۲۵	۸	۶۱.۵۴	۲	۱۶.۶۷	۱۰	۴۰.۰۰	-۰.۳۷
سعیدکندی	۱۰۹	۱۴۹	۲۵۸	۷۳	۶۶.۹۷	۶۸	۴۵.۶۴	۱۴۱	۵۴.۶۵	-۰.۲۸
علم کندی	۲۵۷	۲۷۵	۵۳۲	۱۹۷	۷۶.۶۵	۱۵۷	۵۷.۰۹	۳۵۴	۶۶.۵۴	۰.۱۰
بیانلو	۷۳	۷۷	۱۵۰	۵۰	۶۸.۴۹	۴۷	۶۱.۰۴	۹۷	۶۴.۶۷	۰.۳۴
پری	۴۸۱	۳۸۵	۸۶۶	۴۱۸	۸۶.۹۰	۳۰۳	۷۸.۷۰	۷۲۱	۸۳.۲۶	۰.۱۸
تازه کند(داغ مالوداش	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
توزلار	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادجدید	۰	۰	۰	۶۴	۰.۰۰	۶۴	۰.۰۰	۱۲۸	۰.۰۰	-۱۰۰.۰۰
حسن ابادقدیم	۳۰	۲۰	۵۰	۲۳	۷۶.۶۷	۱۲	۶۰.۰۰	۳۵	۷۰.۰۰	-۰.۴۲
قزلجه	۵۳	۵۳	۱۰۶	۳۹	۷۳.۵۸	۲۹	۵۴.۷۲	۶۸	۶۴.۱۵	-۰.۲۶
قلعه جوق	۱۲	۲۰	۳۲	۸	۶۶.۶۷	۱۲	۶۰.۰۰	۲۰	۶۲.۵۰	-۰.۳۶
لرده شور	۸۷	۹۰	۱۷۷	۶۷	۷۷.۰۱	۵۰	۵۵.۵۶	۱۱۷	۶۶.۱۰	۰.۷۲
لهجبین	۱۴	۸	۲۲	۱۲	۸۵.۷۱	۵	۶۲.۵۰	۱۷	۷۷.۲۷	۱.۳۷
تازه کندفخرلو	۹۸	۹۸	۱۹۶	۶۶	۶۷.۳۵	۵۰	۵۱.۰۲	۱۱۶	۵۹.۱۸	-۱.۱۲
تخته یورد	۱۴۲	۱۶۸	۳۱۰	۱۰۱	۷۱.۱۳	۷۷	۴۵.۸۳	۱۷۸	۵۷.۴۲	۰.۲۶
قاضی کندی	۹۸	۱۱۲	۲۱۰	۶۱	۶۲.۲۴	۶۲	۵۵.۳۶	۱۲۳	۵۸.۵۷	-۱.۰۳
قره داش	۱۱۹	۱۴۷	۲۶۶	۶۴	۵۳.۷۸	۸۱	۵۵.۱۰	۱۴۵	۵۴.۵۱	-۱.۷۵
برون قشلاق	۱۹۹	۱۸۵	۳۸۴	۱۵۳	۷۶.۸۸	۱۲۱	۶۵.۴۱	۲۷۴	۷۱.۳۵	-۰.۹۰
قره گل	۲۱۳	۱۷۰	۳۸۳	۱۷۱	۸۰.۲۸	۱۰۵	۶۱.۷۶	۲۷۶	۷۲.۰۶	-۰.۶۲
گونی	۸۸	۹۹	۱۸۷	۶۰	۶۸.۱۸	۴۶	۴۶.۴۶	۱۰۶	۵۶.۶۸	-۱.۷۷
امیراباد	۱۲۳	۱۲۴	۲۴۷	۹۴	۷۶.۴۲	۸۸	۷۰.۹۷	۱۸۲	۷۳.۶۸	۰.۱۴
اینچه سعیدنظام	۳۷	۳۹	۷۶	۳۱	۸۳.۷۸	۲۸	۷۱.۷۹	۵۹	۷۷.۶۳	۰.۴۲
بکتاش	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چتز	۶۹	۷۲	۱۴۱	۴۴	۶۳.۷۷	۳۶	۵۰.۰۰	۸۰	۵۶.۷۴	-۰.۶۹

نام آبادی	۱۳۹۰									نرخ رشد میزان باسوادی طی دوره آماری ۷۵ تا ۹۰
	بالای ۶ سال			با سواد						
	مرد	زن	کل	مرد	میزان باسوادی	زن	میزان باسوادی	کل	میزان باسوادی	
چناقبلاغ	۸۸	۸۵	۱۷۳	۶۷	۷۶.۱۴	۴۸	۵۶.۴۷	۱۱۵	۶۶.۴۷	-۰.۷۳
گادل	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مغانلو	۲۰۰	۱۸۸	۳۸۸	۱۴۴	۷۲.۰۰	۱۰۰	۵۳.۱۹	۲۴۴	۶۲.۸۹	۰.۱۵
سهندعلیا	۳۵۴	۳۹۲	۷۴۶	۲۶۰	۷۳.۴۵	۲۲۳	۵۶.۸۹	۴۸۳	۶۴.۷۵	-۰.۲۳
کردی	۱۰۳	۱۱۴	۲۱۷	۶۱	۵۹.۲۲	۶۳	۵۵.۲۶	۱۲۴	۵۷.۱۴	-۰.۶۰
باغچه	۹۶	۹۶	۱۹۲	۶۹	۷۱.۸۸	۵۰	۵۲.۰۸	۱۱۹	۶۱.۹۸	-۰.۰۸
سهندسفلی	۳۵۷	۳۸۸	۷۴۵	۲۴۸	۶۹.۴۷	۲۰۹	۵۳.۸۷	۴۵۷	۶۱.۳۴	-۰.۰۶
گندی	۷۴	۸۰	۱۵۴	۵۱	۶۸.۹۲	۳۵	۴۳.۷۵	۸۶	۵۵.۸۴	-۱.۰۹
دام لار	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
اق کند	۲۲۱	۲۲۹	۴۵۰	۱۸۰	۸۱.۴۵	۱۴۲	۶۲.۰۱	۳۲۲	۷۱.۵۶	۰.۱۲
المالو	۱۶۹	۱۶۰	۳۲۹	۱۳۲	۷۸.۱۱	۹۹	۶۱.۸۸	۲۳۱	۷۰.۲۱	۰.۵۷
بای گلی	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قره تپه	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرین دره	۴۰	۴۷	۸۷	۳۳	۸۲.۵۰	۲۸	۵۹.۵۷	۶۱	۷۰.۱۱	۰.۰۴
پیرقشلاق	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چهره تپه	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
ساری اغل	۵۲	۵۴	۱۰۶	۴۰	۷۶.۹۲	۳۵	۶۴.۸۱	۷۵	۷۰.۷۵	۰.۳۷
عوج موسی	۱۵	۹	۲۴	۱۳	۸۶.۶۷	۵	۵۵.۵۶	۱۸	۷۵.۰۰	۰.۰۰
سریک	۳۵۸	۳۷۹	۷۳۷	۲۹۳	۸۱.۸۴	۲۸۴	۷۴.۹۳	۵۷۷	۷۸.۲۹	۰.۶۴
ینگجه سینار	۱۴۶	۱۴۹	۲۹۵	۱۰۹	۷۴.۶۶	۸۷	۵۸.۳۹	۱۹۶	۶۶.۴۴	-۰.۰۵
رز	۳۴	۳۲	۶۶	۲۸	۸۲.۳۵	۲۲	۶۸.۷۵	۵۰	۷۵.۷۶	۰.۵۴
مزرعه اغدوز	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سیدلر	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
کوشک	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
شهرک صنعتی ماهنشان	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بک اباد	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بهستان	۱۸۰	۱۷۳	۳۵۳	۱۵۲	۸۴.۴۴	۱۱۹	۶۸.۷۹	۲۷۱	۷۶.۷۷	-۰.۰۷
تک اغاج	۷۳	۷۳	۱۴۶	۶۰	۸۲.۱۹	۵۴	۷۳.۹۷	۱۱۴	۷۸.۰۸	۰.۴۷
مزرعه لیلان	۶۷	۶۱	۱۲۸	۵۷	۸۵.۰۷	۴۴	۷۲.۱۳	۱۰۱	۷۸.۹۱	-۰.۱۵

نام آبادی	۱۳۹۰									نرخ رشد میزان باسوادی طی دوره آماری ۷۵ تا ۹۰
	بالای ۶ سال			با سواد						
	مرد	زن	کل	مرد	میزان باسوادی	زن	میزان باسوادی	کل	میزان باسوادی	
مزرعه بک اباد	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرپل /میر آخور	۲۸۳	۲۸۱	۵۶۴	۲۳۹	۸۴.۴۵	۲۱۸	۷۷.۵۸	۴۵۷	۸۱.۰۳	۰.۵۵
بیاملو	۶	۶	۱۲	۶	۱۰۰.۰۰	۵	۸۳.۳۳	۱۱	۹۱.۶۷	۲.۳۵
پشتک	۱۴۶	۱۴۲	۲۸۸	۱۱۷	۸۰.۱۴	۹۵	۶۶.۹۰	۲۱۲	۷۳.۶۱	۰.۵۵
خلج	۲۰۰	۲۰۶	۴۰۶	۱۵۷	۷۸.۵۰	۱۳۵	۶۵.۵۳	۲۹۲	۷۱.۹۲	-۰.۱۰
ماداباد	۲۷۲	۳۰۹	۵۸۱	۱۸۴	۶۷.۶۵	۱۶۲	۵۲.۴۳	۳۴۶	۵۹.۵۵	-۰.۸۹
وهران	۲۴۲	۲۸۷	۵۲۹	۱۸۰	۷۴.۳۸	۱۷۶	۶۱.۳۲	۳۵۶	۶۷.۳۰	-۰.۱۷
ایلی بلاغ	۴۷۱	۴۲۱	۸۹۲	۳۶۹	۷۸.۳۴	۲۶۲	۶۲.۲۳	۶۳۱	۷۰.۷۴	-۰.۲۶
قره باطلاق	۲۶۴	۲۹۰	۵۵۴	۱۹۵	۷۳.۸۶	۱۷۳	۵۹.۶۶	۳۶۸	۶۶.۴۳	-۰.۲۰
مجموع	۷۶۶۹	۷۸۱۱	۱۵۴۸۰	۵۵۲۹	۷۲.۱۰	۴۵۱۰	۵۷.۷۴	۱۰۰۳۹	۶۴.۸۵	۰.۷۰

نمودار۲۶- وضعیت باسوادی روستاهای منطقه

- ساختار اقتصادی

- اشتغال و فعالیت

طبق بررسی های به عمل آمده مطابق با آمار سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۰، از مجموع جمعیت فعال اقتصادی استان زنجان در حدود 4.36٪ در شهرستان ماهنشان می باشند. همچنین میزان فعالیت در شهرستان ماهنشان ۴۵.۳۷ درصد بوده که حدود پنج درصد بیشتر از نرخ فعالیت استان می باشد.

از سوی دیگر با بررسی نرخ اشتغال در سطح استان و شهرستان نتیجه می گردد که شهرستان ماهنشان با متوسط نرخ اشتغال ۹۵.۸۲ درصد در سال ۱۳۹۰، تقریبا پنج درصد بیشتراز نرخ اشتغال استان زنجان می باشد.

جدول۴۷- میزان فعالیت و اشتغال در استان و شهرستان ماهنشان- سال ۱۳۹۰

	جمعیت فعال						جمعیت غیر فعال	نسبت به استان	جمعیت ۱۰ ساله وبیشتر	نسبت به استان	میزان اشتغال	نرخ فعالیت
	شاغل	نسبت به استان	بیکار	نسبت به استان	مجموع	نسبت به استان						
استان زنجان	۳۰۶۸۵۱	-	۳۷۵۱۷	-	۳۴۴۳۶۸	-	۵۱۴۰۸۷	-	۸۵۸۴۵۵	-	۸۹.۱۱	۴۰.۱۱
شهرستان ماهنشان	۱۴۳۹۴	۴.۶۹	۶۲۸	۱.۶۷	۱۵۰۲۲	۴.۳۶	۱۸۰۸۷	۳.۵۲	۳۳۱۰۹	۳.۸۶	۹۵.۸۲	۴۵.۳۷

به استناد آمار سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۰، از مجموع جمعیت ۳۳۱۰۹ نفری بالای ۱۰ سال در شهرستان ماهنشان ۱۵۰۲۲ نفر فعال اقتصادی و ۱۸۰۸۷ نفر غیر فعال می باشند به عبارت دیگر نرخ فعالیت در شهرستان ماهنشان در این سال برابر با ۴۵.۳۷٪ برآورد می گردد این درحالی است که در سطح شهرستان ماهنشان ۱۴۳۹۴ نفر شاغل و ۶۲۸ نفر بیکار وجود دارد که نرخ اشتغال محاسبه شده برابر ۹۵.۸۲٪ می باشد، شهرستان ماهنشان ۴.۶۹٪ از شاغلان استان را به خود اختصاص داده است.

با این مقدمه، در ادامه به بررسی وضعیت فعالیت و اشتغال در روستاهای منظومه ماهنشان پرداخته می شود.

از میان ۷۵ روستای مورد مطالعه، روستا های اورجک، خندق لو، چای قشلاقی، خضرچوپان، خویین، بیانلو، حسن آبادقدیم، لهجین، تازه کند فخرلو، قاضی کندی، امیرآباد، اینچه سعیدنظام، چتز، چناقبلاغ، مغانلو، گندی، آلمالو، سرین دره، ساری آغل، عوج موسی، رز و تک آغاج با نرخ اشتغال ۱۰۰٪ دارای بیشترین اشتغال بوده و روستاهای ارزه خوران، کلیسا، میانج، تات قشلاق، پری، قزلجه، لرده شور، تخته یورد، برون قشلاق، گونی، باغچه، آق کند، سریک، ینگجه سینار، مزرعه لیلان، خلج، ایلی بلاغ و قره باطلاق نرخ اشتغال بالای ۹۰ ٪ داشته اند و روستای قلعه جوق با نرخ اشتغال ۸۷.۵۰٪ کمترین اشتغال در سطح منطقه را داشته است.

جدول۴۸- میزان فعالیت و اشتغال در روستاهای منظومه ماهنشان- سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۰

نام آبادی	سال ۱۳۷۵							سال ۱۳۸۵						
	جمعیت فعال			جمعیت غیر فعال	جمعیت ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال	نرخ فعالیت	جمعیت فعال			جمعیت غیر فعال	جمعیت ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال	نرخ فعالیت
	شاغل	بیکار	مجموع					شاغل	بیکار	مجموع				
ارزه خوران	۵۷	۰	۵۷	۸۵	۱۴۲	۱۰۰.۰۰	۴۰.۱۴	۱۰۸	۱	۱۰۹	۸۳	۱۹۲	۹۹.۰۸	۵۶.۷۷
اورجک	۴۹	۰	۴۹	۸۵	۱۳۴	۱۰۰.۰۰	۳۶.۵۷	۹۳	۱	۹۴	۴۲	۱۳۶	۹۸.۹۴	۶۹.۱۲
خیراباد	۹۱	۱	۹۲	۱۵۷	۲۴۹	۹۸.۹۱	۳۶.۹۵	۱۶۶	۵	۱۷۱	۱۲۷	۲۹۸	۹۷.۰۸	۵۷.۳۸
کلیسا	۷۲	۱	۷۳	۸۷	۱۶۰	۹۸.۶۳	۴۵.۶۳	۷۸	۳	۸۱	۷۸	۱۵۹	۹۶.۳۰	۵۰.۹۴
احمد آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
خندق لو	۷۸		۷۸	۱۶۷	۲۴۵	۱۰۰.۰۰	۳۱.۸۴	۸۰	۱	۸۱	۱۰۱	۱۸۲	۹۸.۷۷	۴۴.۵۱
معدن مس بایچه باغ	۲	۰	۲	۵	۷	۱۰۰.۰۰	۲۸.۵۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
میانج	۴۵	۰	۴۵	۷۴	۱۱۹	۱۰۰.۰۰	۳۷.۸۲	۴۹	۱	۵۰	۵۴	۱۰۴	۹۸.۰۰	۴۸.۰۸
قلعه ارزه خوران	۵۶	۱	۵۷	۹۰	۱۴۷	۹۸.۲۵	۳۸.۷۸	۸۵	۷	۹۲	۶۷	۱۵۹	۹۲.۳۹	۵۷.۸۶
تات قشلاق	۸۷	۰	۸۷	۱۲۶	۲۱۳	۱۰۰.۰۰	۴۰.۸۵	۱۵۳	۳	۱۵۶	۵۵	۲۱۱	۹۸.۰۸	۷۳.۹۳
چای قشلاقی	۵۱	۰	۵۱	۵۰	۱۰۱	۱۰۰.۰۰	۵۰.۵۰	۷۸	۰	۷۸	۲۷	۱۰۵	۱۰۰.۰۰	۷۴.۲۹
خضرچوپان	۶۳	۱	۶۴	۹۷	۱۶۱	۹۸.۴۴	۳۹.۷۵	۱۶۲	۵	۱۶۷	۶۵	۲۳۲	۹۷.۰۱	۷۱.۹۸
خوبین	۸	۰	۸	۷	۱۵	۱۰۰.۰۰	۵۳.۳۳	۹	۰	۹	۱۲	۲۱	۱۰۰.۰۰	۴۲.۸۶
سعیدکندی	۱۰۶	۰	۱۰۶	۱۵۲	۲۵۸	۱۰۰.۰۰	۴۱.۰۹	۱۹۳	۱۴	۲۰۷	۸۹	۲۹۶	۹۳.۲۴	۶۹.۹۳
علم کندی	۱۷۷	۱	۱۷۸	۲۸۹	۴۶۷	۹۹.۴۴	۳۸.۱۲	۳۲۲	۵	۳۲۷	۱۷۵	۵۰۲	۹۸.۴۷	۶۵.۱۴
بیانلو	۶۳	۰	۶۳	۹۰	۱۵۳	۱۰۰.۰۰	۴۱.۱۸	۱۰۶	۰	۱۰۶	۵۶	۱۶۲	۱۰۰.۰۰	۶۵.۴۳
پری	۲۱۵	۰	۲۱۵	۵۷۸	۷۹۳	۱۰۰.۰۰	۲۷.۱۱	۲۹۲	۵	۲۹۷	۵۲۶	۸۲۳	۹۸.۳۲	۳۶.۰۹
تازه کند(داغ مالوداش	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
توزلار	۵	۲	۷	۹	۱۶	۷۱.۴۳	۴۳.۷۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادجدید	۵۹	۲	۶۱	۷۳	۱۳۴	۹۶.۷۲	۴۵.۵۲	۰	۰	۰	۲۱	۲۱	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادقدیم	۳۳		۳۳	۵۴	۸۷	۱۰۰.۰۰	۳۷.۹۳	۲۶	۰	۲۶	۲۹	۵۵	۱۰۰.۰۰	۴۷.۲۷
قزلجه	۵۱	۰	۵۱	۷۶	۱۲۷	۱۰۰.۰۰	۴۰.۱۶	۷۴	۰	۷۴	۳۹	۱۱۳	۱۰۰.۰۰	۶۵.۴۹
قلعه جوق	۴۹	۳	۵۲	۷۲	۱۲۴	۹۴.۲۳	۴۱.۹۴	۲۷	۰	۲۷	۲۱	۴۸	۱۰۰.۰۰	۵۶.۲۵
لرده شور	۷۲	۱	۷۳	۱۱۳	۱۸۶	۹۸.۶۳	۳۹.۲۵	۷۱	۰	۷۱	۷۱	۱۴۲	۱۰۰.۰۰	۵۰.۰۰
لهجبین	۸	۰	۸	۷	۱۵	۱۰۰.۰۰	۵۳.۳۳	۱۳	۰	۱۳	۸	۲۱	۱۰۰.۰۰	۶۱.۹۰
تازه کندفخرلو	۹۸	۰	۹۸	۲۰۸	۳۰۶	۱۰۰.۰۰	۳۲.۰۳	۱۸۰	۰	۱۸۰	۷۵	۲۵۵	۱۰۰.۰۰	۷۰.۵۹
تخته یورد	۱۳۶	۰	۱۳۶	۲۳۱	۳۶۷	۱۰۰.۰۰	۳۷.۰۶	۲۲۲	۰	۲۲۲	۱۱۷	۳۳۹	۱۰۰.۰۰	۶۵.۴۹
قاضی کندی	۲۰۴	۳	۲۰۷	۳۶۹	۵۷۶	۹۸.۵۵	۳۵.۹۴	۱۶۰	۰	۱۶۰	۱۷۴	۳۳۴	۱۰۰.۰۰	۴۷.۹۰

نام آبادی	سال ۱۳۷۵							سال ۱۳۸۵						
	جمعیت فعال			جمعیت غیر فعال	جمعیت ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال	نرخ فعالیت	جمعیت فعال			جمعیت غیر فعال	جمعیت ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال	نرخ فعالیت
	شاغل	بیکار	مجموع					شاغل	بیکار	مجموع				
قره داش	۱۶۹	۰	۱۶۹	۲۳۳	۴۰۲	۱۰۰.۰۰	۴۲.۰۴	۳۲۱	۰	۳۲۱	۱۰۹	۴۳۰	۱۰۰.۰۰	۷۴.۶۵
برون قشلاق	۹۷	۴	۱۰۱	۱۵۲	۲۵۳	۹۶.۰۴	۳۹.۹۲	۱۳۲	۵	۱۳۷	۱۹۶	۳۳۳	۹۶.۳۵	۴۱.۱۴
قره گل	۱۵۰	۱	۱۵۱	۳۹۳	۵۴۴	۹۹.۳۴	۲۷.۷۶	۱۶۰	۰	۱۶۰	۳۳۹	۴۹۹	۱۰۰.۰۰	۳۲.۰۶
گونی	۶۵	۰	۶۵	۱۳۹	۲۰۴	۱۰۰.۰۰	۳۱.۸۶	۱۰۱	۲	۱۰۳	۸۸	۱۹۱	۹۸.۰۶	۵۳.۹۳
امیراباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۸۹	۰	۸۹	۱۳۳	۲۲۲	۱۰۰.۰۰	۴۰.۰۹
اینچه سعیدنظام	۵۳	۲	۵۵	۱۰۸	۱۶۳	۹۶.۳۶	۳۳.۷۴	۴۹	۰	۴۹	۶۲	۱۱۱	۱۰۰.۰۰	۴۴.۱۴
بکتاش	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چتز	۶۰	۱	۶۱	۱۲۵	۱۸۶	۹۸.۳۶	۳۲.۸۰	۶۶	۲	۶۸	۷۸	۱۴۶	۹۷.۰۶	۴۶.۵۸
چناقبلاغ	۵۲	۰	۵۲	۱۰۷	۱۵۹	۱۰۰.۰۰	۳۲.۷۰	۷۸	۱	۷۹	۵۹	۱۳۸	۹۸.۷۳	۵۷.۲۵
گادل	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مغانلو	۱۷۸	۰	۱۷۸	۲۶۹	۴۴۷	۱۰۰.۰۰	۳۹.۸۲	۲۰۰	۱	۲۰۱	۲۲۱	۴۲۲	۹۹.۵۰	۴۷.۶۳
سهندعلیا	۳۰۷	۱	۳۰۸	۵۶۳	۸۷۱	۹۹.۶۸	۳۵.۳۶	۴۱۳	۹	۴۲۲	۳۸۳	۸۰۵	۹۷.۸۷	۵۲.۴۲
کردی	۱۱۶	۰	۱۱۶	۱۶۵	۲۸۱	۱۰۰.۰۰	۴۱.۲۸	۱۲۷	۰	۱۲۷	۱۲۶	۲۵۳	۱۰۰.۰۰	۵۰.۲۰
باغچه	۱۴۷	۱	۱۴۸	۱۹۸	۳۴۶	۹۹.۳۲	۴۲.۷۷	۱۴۱	۱	۱۴۲	۱۰۳	۲۴۵	۹۹.۳۰	۵۷.۹۶
سهندسفلی	۳۳۰	۰	۳۳۰	۳۵۵	۶۸۵	۱۰۰.۰۰	۴۸.۱۸	۳۳۰	۸۴	۴۱۴	۳۲۳	۷۳۷	۷۹.۷۱	۵۶.۱۷
گندی	۷۷	۰	۷۷	۱۴۹	۲۲۶	۱۰۰.۰۰	۳۴.۰۷	۱۰۷	۱۱	۱۱۸	۷۷	۱۹۵	۹۰.۶۸	۶۰.۵۱
دام لار	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
اق کند	۲۰۶	۲	۲۰۸	۳۶۹	۵۷۷	۹۹.۰۴	۳۶.۰۵	۱۶۷	۲۷	۱۹۴	۲۹۹	۴۹۳	۸۶.۰۸	۳۹.۳۵
المالو	۲۶۳	۲	۲۶۵	۲۹۲	۵۵۷	۹۹.۲۵	۴۷.۵۸	۲۱۴	۱۴	۲۲۸	۱۴۸	۳۷۶	۹۳.۸۶	۶۰.۶۴
بای گلی	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قره تپه	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرین دره	۸۸	۲	۹۰	۱۳۴	۲۲۴	۹۷.۷۸	۴۰.۱۸	۵۵	۸	۶۳	۷۸	۱۴۱	۸۷.۳۰	۴۴.۶۸
پیرقشلاق	۳	۰	۳	۱	۴	۱۰۰.۰۰	۷۵.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چهره تپه	۸	۲	۱۰	۱۴	۲۴	۸۰.۰۰	۴۱.۶۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
ساری اغل	۵۹	۲	۶۱	۱۰۲	۱۶۳	۹۶.۷۲	۳۷.۴۲	۳۷	۵	۴۲	۷۸	۱۲۰	۸۸.۱۰	۳۵.۰۰
عوج موسی	۱۴	۰	۱۴	۱۷	۳۱	۱۰۰.۰۰	۴۵.۱۶	۱۴	۲	۱۶	۱۳	۲۹	۸۷.۵۰	۵۵.۱۷
سریک	۱۲۷	۰	۱۲۷	۲۲۹	۳۵۶	۱۰۰.۰۰	۳۵.۶۷	۱۹۷	۹	۲۰۶	۳۲۲	۵۲۸	۹۵.۶۳	۳۹.۰۲
ینگجه سینار	۲۰۷	۴	۲۱۱	۲۷۶	۴۸۷	۹۸.۱۰	۴۳.۳۳	۱۱۴	۲۳	۱۳۷	۲۳۳	۳۷۰	۸۳.۲۱	۳۷.۰۳
رز	۴۱	۳	۴۴	۵۸	۱۰۲	۹۳.۱۸	۴۳.۱۴	۲۳	۸	۳۱	۴۶	۷۷	۷۴.۱۹	۴۰.۲۶

نام آبادی	سال ۱۳۷۵							سال ۱۳۸۵						
	جمعیت فعال			جمعیت غیر فعال	جمعیت ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال	نرخ فعالیت	جمعیت فعال			جمعیت غیر فعال	جمعیت ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال	نرخ فعالیت
	شاغل	بیکار	مجموع					شاغل	بیکار	مجموع				
مزرعه اغدوز	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سیدلر	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
کوشک	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بک اباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بهستان	۸۲	۰	۸۲	۱۵۵	۲۳۷	۱۰۰.۰۰	۳۴.۶۰	۱۱۲	۱۲	۱۲۴	۱۷۲	۲۹۶	۹۰.۳۲	۴۱.۸۹
تک اغاج	۴۱	۰	۴۱	۸۰	۱۲۱	۱۰۰.۰۰	۳۳.۸۸	۴۹	۶	۵۵	۸۴	۱۳۹	۸۹.۰۹	۳۹.۵۷
مزرعه لیلان	۲۶	۳	۲۹	۴۵	۷۴	۸۹.۶۶	۳۹.۱۹	۴۳	۰	۴۳	۶۰	۱۰۳	۱۰۰.۰۰	۴۱.۷۵
مزرعه بک اباد	۳	۱	۴	۷	۱۱	۷۵.۰۰	۳۶.۳۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۳	۱	۴	۱۰	۱۴	۷۵.۰۰	۲۸.۵۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرپل /میر آخور	۱۱۲	۰	۱۱۲	۱۶۹	۲۸۱	۱۰۰.۰۰	۳۹.۸۶	۱۴۷	۲۰	۱۶۷	۲۸۷	۴۵۴	۸۸.۰۲	۳۶.۷۸
بیاملو	۱۵	۲	۱۷	۲۸	۴۵	۸۸.۲۴	۳۷.۷۸	۵	۰	۵	۹	۱۴	۱۰۰.۰۰	۳۵.۷۱
پشتک	۱۴۴	۳	۱۴۷	۲۰۷	۳۵۴	۹۷.۹۶	۴۱.۵۳	۱۱۷	۱۲	۱۲۹	۱۷۷	۳۰۶	۹۰.۷۰	۴۲.۱۶
خلج	۱۰۱	۱	۱۰۲	۱۳۹	۲۴۱	۹۹.۰۲	۴۲.۳۲	۱۰۸	۱	۱۰۹	۲۱۴	۳۲۳	۹۹.۰۸	۳۳.۷۵
ماداباد	۱۶۱	۴	۱۶۵	۲۷۷	۴۴۲	۹۷.۵۸	۳۷.۳۳	۲۶۹	۲	۲۷۱	۲۶۶	۵۳۷	۹۹.۲۶	۵۰.۴۷
وهران	۱۷۸	۱	۱۷۹	۲۴۲	۴۲۱	۹۹.۴۴	۴۲.۵۲	۲۷۸	۴	۲۸۲	۲۱۱	۴۹۳	۹۸.۵۸	۵۷.۲۰
ایلی بلاغ	۱۷۰	۰	۱۷۰	۲۹۸	۴۶۸	۱۰۰.۰۰	۳۶.۳۲	۲۳۴	۱۸	۲۵۲	۴۴۶	۶۹۸	۹۲.۸۶	۳۶.۱۰
قره باطلاق	۱۵۵	۰	۱۵۵	۲۱۴	۳۶۹	۱۰۰.۰۰	۴۲.۰۱	۱۸۶	۱۸	۲۰۴	۲۹۳	۴۹۷	۹۱.۱۸	۴۱.۰۵
مجموع	۵۹۴۳	۵۹	۶۰۰۲	۹۶۷۰	۱۵۶۷۲	۹۹.۰۲	۳۸.۳۰	۷۴۳۰	۳۵۶	۷۷۸۶	۷۸۴۵	۱۵۶۳۱	۹۵.۴۳	۴۹.۸۱

جدول ۴۹- میزان فعالیت و اشتغال در روستاهای منظومه ماهنشان- سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۰

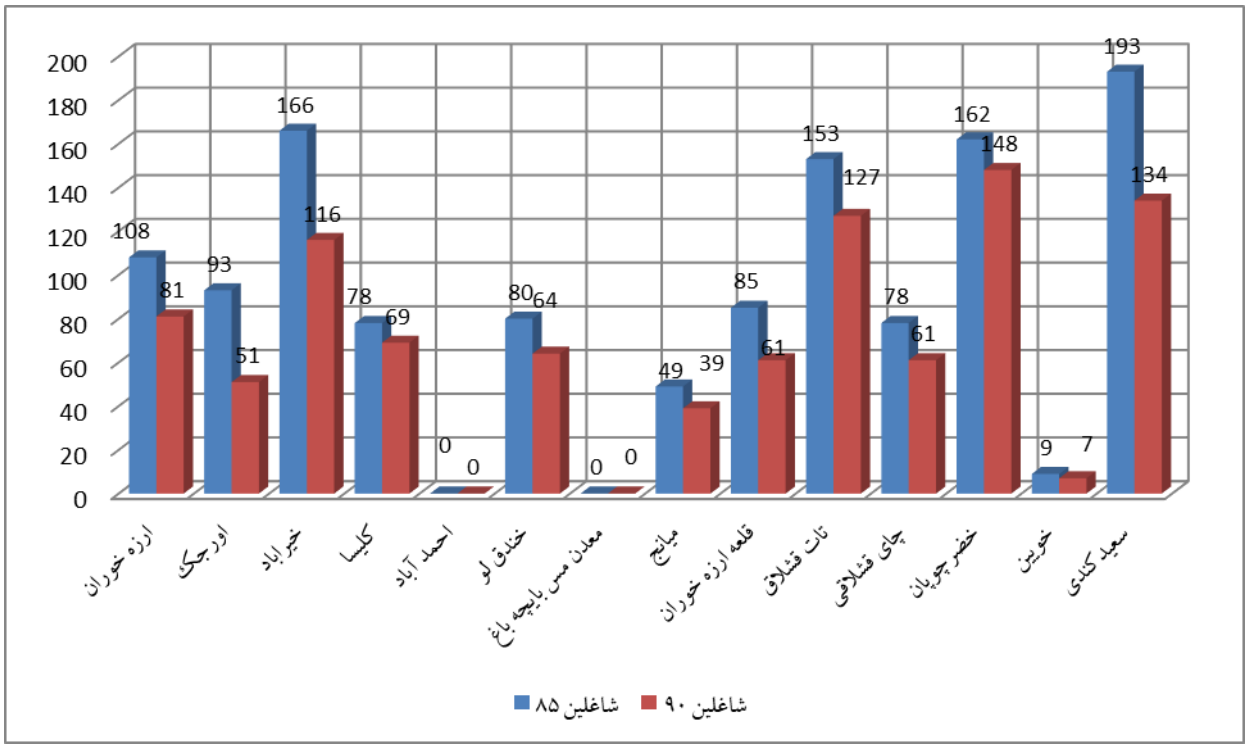
نام آبادی	سال ۱۳۹۰							میانگین نرخ اشتغال سه دوره	میانگین نرخ فعالیت سه دوره
	جمعیت فعال			جمعیت غیر فعال	جمعیت ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال	نرخ فعالیت		
	شاغل	بیکار	مجموع						
ارزه خوران	۸۱	۳	۸۴	۹۳	۱۷۷	۹۶.۴۳	۴۷.۴۶	۹۸.۵۰	۴۸.۱۲
اورجک	۵۱	۰	۵۱	۶۸	۱۱۹	۱۰۰.۰۰	۴۲.۸۶	۹۹.۶۵	۴۹.۵۱
خیراباد	۱۱۶	۱۳	۱۲۹	۱۵۳	۲۸۲	۸۹.۹۲	۴۵.۷۴	۹۵.۳۰	۴۶.۶۹
کلیسا	۶۹	۲	۷۱	۷۶	۱۴۷	۹۷.۱۸	۴۸.۳۰	۹۷.۳۷	۴۸.۲۹
احمد آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
خندق لو	۶۴	۰	۶۴	۷۲	۱۳۶	۱۰۰.۰۰	۴۷.۰۶	۹۹.۵۹	۴۱.۱۳
معدن مس بایچه باغ	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۳۳.۳۳	۹.۵۲

نام آبادی	سال ۱۳۹۰							میانگین نرخ اشتغال سه دوره	میانگین نرخ فعالیت سه دوره
	جمعیت فعال			جمعیت غیر فعال	جمعیت ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال	نرخ فعالیت		
	شاغل	بیکار	مجموع						
میانج	۳۹	۱	۴۰	۴۸	۸۸	۹۷.۵۰	۴۵.۴۵	۹۸.۵۰	۴۳.۷۸
قلعه ارزه خوران	۶۱	۳	۶۴	۶۱	۱۲۵	۰.۰۰	۰.۰۰	۶۳.۵۵	۳۲.۲۱
تات قشلاق	۱۲۷	۱	۱۲۸	۵۶	۱۸۴	۹۹.۲۲	۶۹.۵۷	۹۹.۱۰	۶۱.۴۵
چای قشلاقی	۶۱	۰	۶۱	۲۹	۹۰	۱۰۰.۰۰	۶۷.۷۸	۱۰۰.۰۰	۶۴.۱۹
خضرچوپان	۱۴۸	۰	۱۴۸	۵۹	۲۰۷	۱۰۰.۰۰	۷۱.۵۰	۹۸.۴۸	۶۱.۰۸
خویین	۷	۰	۷	۱۱	۱۸	۱۰۰.۰۰	۳۸.۸۹	۱۰۰.۰۰	۴۵.۰۳
سعیدکندی	۱۳۴	۲	۱۳۶	۸۵	۲۲۱	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
علم کندی	۲۸۴	۴	۲۸۸	۱۹۵	۴۸۳	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بیانلو	۷۸	۰	۷۸	۵۸	۱۳۶	۱۰۰.۰۰	۵۷.۳۵	۱۰۰.۰۰	۵۴.۶۵
پری	۲۵۱	۱۰	۲۶۱	۵۶۲	۸۲۳	۹۶.۱۷	۳۱.۷۱	۹۸.۱۶	۳۱.۶۴
تازه کند(داغ مالوداش	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
توزلار	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادجدید	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادقدیم	۲۱	۰	۲۱	۲۳	۴۴	۱۰۰.۰۰	۴۷.۷۳	۱۰۰.۰۰	۴۴.۳۱
قزلجه	۵۷	۱	۵۸	۳۲	۹۰	۹۸.۲۸	۶۴.۴۴	۹۹.۴۳	۵۶.۷۰
قلعه جوق	۷	۱	۸	۲۳	۳۱	۸۷.۵۰	۲۵.۸۱	۹۳.۹۱	۴۱.۳۳
لرده شور	۶۵	۵	۷۰	۸۰	۱۵۰	۹۲.۸۶	۴۶.۶۷	۹۷.۱۶	۴۵.۳۰
لهجبین	۹	۰	۹	۱۱	۲۰	۱۰۰.۰۰	۴۵.۰۰	۱۰۰.۰۰	۵۳.۴۱
تازه کندفخرلو	۱۰۵	۰	۱۰۵	۸۳	۱۸۸	۱۰۰.۰۰	۵۵.۸۵	۱۰۰.۰۰	۵۲.۸۲
تخته یورد	۲۴۴	۱	۲۴۵	۳۴	۲۷۹	۹۹.۵۹	۸۷.۸۱	۹۹.۸۶	۶۳.۴۵
قاضی کندی	۱۰۱	۰	۱۰۱	۱۰۴	۲۰۵	۱۰۰.۰۰	۴۹.۲۷	۹۹.۵۲	۴۴.۳۷
قره داش	۱۶۶	۰	۱۶۶	۸۹	۲۵۵	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
برون قشلاق	۱۲۱	۱۱	۱۳۲	۲۱۹	۳۵۱	۹۱.۶۷	۳۷.۶۱	۹۴.۶۹	۳۹.۵۶
قره گل	۱۰۹	۹	۱۱۸	۲۴۴	۳۶۲	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
گونی	۶۷	۲	۶۹	۱۰۴	۱۷۳	۹۷.۱۰	۳۹.۸۸	۹۸.۳۹	۴۱.۸۹
امیراباد	۸۹	۰	۸۹	۱۲۸	۲۱۷	۱۰۰.۰۰	۴۱.۰۱	۶۶.۶۷	۲۷.۰۳
اینچه سعیدنظام	۳۲	۰	۳۲	۳۹	۷۱	۱۰۰.۰۰	۴۵.۰۷	۹۸.۷۹	۴۰.۹۹
بکتاش	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چتز	۶۵	۰	۶۵	۷۱	۱۳۶	۱۰۰.۰۰	۴۷.۷۹	۹۸.۴۷	۴۲.۳۹

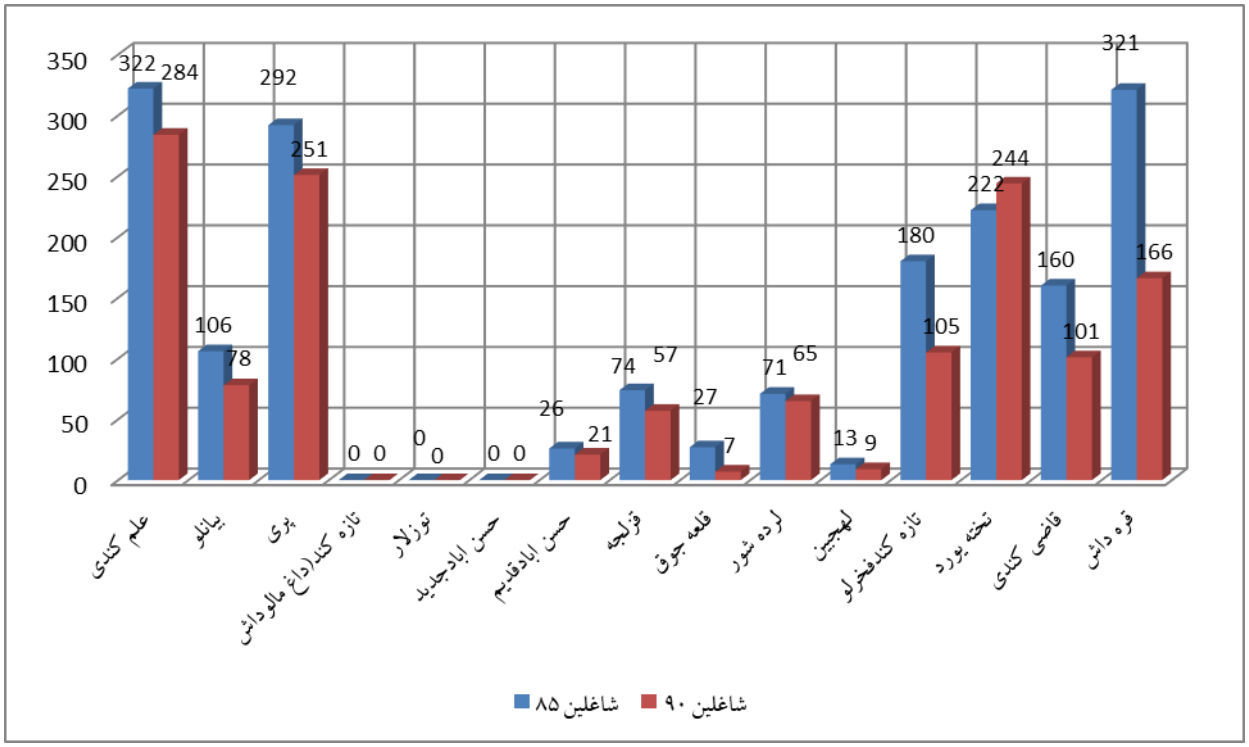
نام آبادی	سال ۱۳۹۰							میانگین نرخ اشتغال سه دوره	میانگین نرخ فعالیت سه دوره
	جمعیت فعال			جمعیت غیر فعال	جمعیت ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال	نرخ فعالیت		
	شاغل	بیکار	مجموع						
چناقبلاغ	۶۸	۰	۶۸	۹۷	۱۶۵	۱۰۰.۰۰	۴۱.۲۱	۹۹.۵۸	۴۳.۷۲
گادل	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مغانلو	۱۷۸	۰	۱۷۸	۱۸۱	۳۵۹	۱۰۰.۰۰	۴۹.۵۸	۹۹.۸۳	۴۵.۶۸
سهندعلیا	۳۰۶	۶	۳۱۲	۳۷۸	۶۹۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
کردی	۱۲۰	۰	۱۲۰	۸۷	۲۰۷	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
باغچه	۹۸	۱	۹۹	۷۶	۱۷۵	۹۸.۹۹	۵۶.۵۷	۹۹.۲۰	۵۲.۴۴
سهندسفلی	۳۱۹	۱۰	۳۲۹	۳۳۸	۶۶۷	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
گندی	۸۳	۰	۸۳	۵۸	۱۴۱	۱۰۰.۰۰	۵۸.۸۷	۹۶.۸۹	۵۱.۱۵
دام لار	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
اق کند	۲۳۴	۵	۲۳۹	۱۷۰	۴۰۹	۹۷.۹۱	۵۸.۴۴	۹۴.۳۴	۴۴.۶۱
المالو	۲۰۷	۰	۲۰۷	۱۱۰	۳۱۷	۱۰۰.۰۰	۶۵.۳۰	۹۷.۷۰	۵۷.۸۴
بای گلی	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قره تپه	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرین دره	۶۱	۰	۶۱	۱۹	۸۰	۱۰۰.۰۰	۷۶.۲۵	۹۵.۰۳	۵۳.۷۰
پیرقشلاق	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۳۳.۳۳	۲۵.۰۰
چهره تپه	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۲۶.۶۷	۱۳.۸۹
ساری اغل	۷۳	۰	۷۳	۲۸	۱۰۱	۱۰۰.۰۰	۷۲.۲۸	۹۴.۹۴	۴۸.۲۳
عوج موسی	۱۵	۰	۱۵	۹	۲۴	۱۰۰.۰۰	۶۲.۵۰	۹۵.۸۳	۵۴.۲۸
سریک	۳۰۴	۵	۳۰۹	۳۶۲	۶۷۱	۹۸.۳۸	۴۶.۰۵	۹۸.۰۰	۴۰.۲۵
ینگجه سینار	۱۴۰	۲	۱۴۲	۱۲۸	۲۷۰	۹۸.۵۹	۵۲.۵۹	۹۳.۳۰	۴۴.۳۲
رز	۳۵	۰	۳۵	۲۹	۶۴	۱۰۰.۰۰	۵۴.۶۹	۸۹.۱۳	۴۶.۰۳
مزرعه اغدوز	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سیدلر	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
کوشک	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بک اباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بهستان	۲۰۳	۰	۲۰۳	۱۱۹	۳۲۲	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
تک اغاج	۸۰	۰	۸۰	۵۱	۱۳۱	۱۰۰.۰۰	۶۱.۰۷	۹۶.۳۶	۴۴.۸۴
مزرعه لیلان	۵۸	۱	۵۹	۶۰	۱۱۹	۹۸.۳۱	۴۹.۵۸	۹۵.۹۹	۴۳.۵۱

نام آبادی	سال ۱۳۹۰							میانگین نرخ اشتغال سه دوره	میانگین نرخ فعالیت سه دوره
	جمعیت فعال			جمعیت غیر فعال	جمعیت ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال	نرخ فعالیت		
	شاغل	بیکار	مجموع						
مزرعه بک اباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۲۵.۰۰	۱۲.۱۲
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۲۵.۰۰	۹.۵۲
سرپل /میر آخور	۲۳۶	۸	۲۴۴	۲۷۱	۵۱۵	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بیاملو	۶	۰	۶	۵	۱۱	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
پشتک	۱۵۸	۰	۱۵۸	۱۱۲	۲۷۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
خلج	۱۴۶	۲	۱۴۸	۲۲۸	۳۷۶	۹۸.۶۵	۳۹.۳۶	۹۸.۹۲	۳۸.۴۸
ماداباد	۲۰۳	۱۲	۲۱۵	۳۲۹	۵۴۴	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
وهران	۱۷۱	۱۱	۱۸۲	۲۸۵	۴۶۷	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
ایلی بلاغ	۳۰۷	۲۰	۳۲۷	۴۸۵	۸۱۲	۹۳.۸۸	۴۰.۲۷	۹۵.۵۸	۳۷.۵۷
قره باطلاق	۱۸۶	۱۸	۲۰۴	۳۰۶	۵۱۰	۹۱.۱۸	۴۰.۰۰	۹۴.۱۲	۴۱.۰۲
مجموع	۶۸۲۴	۱۷۰	۶۹۹۴	۷۲۳۱	۱۴۲۲۵	۹۷.۵۷	۴۹.۱۷	۹۷.۳۴	۴۵.۷۶

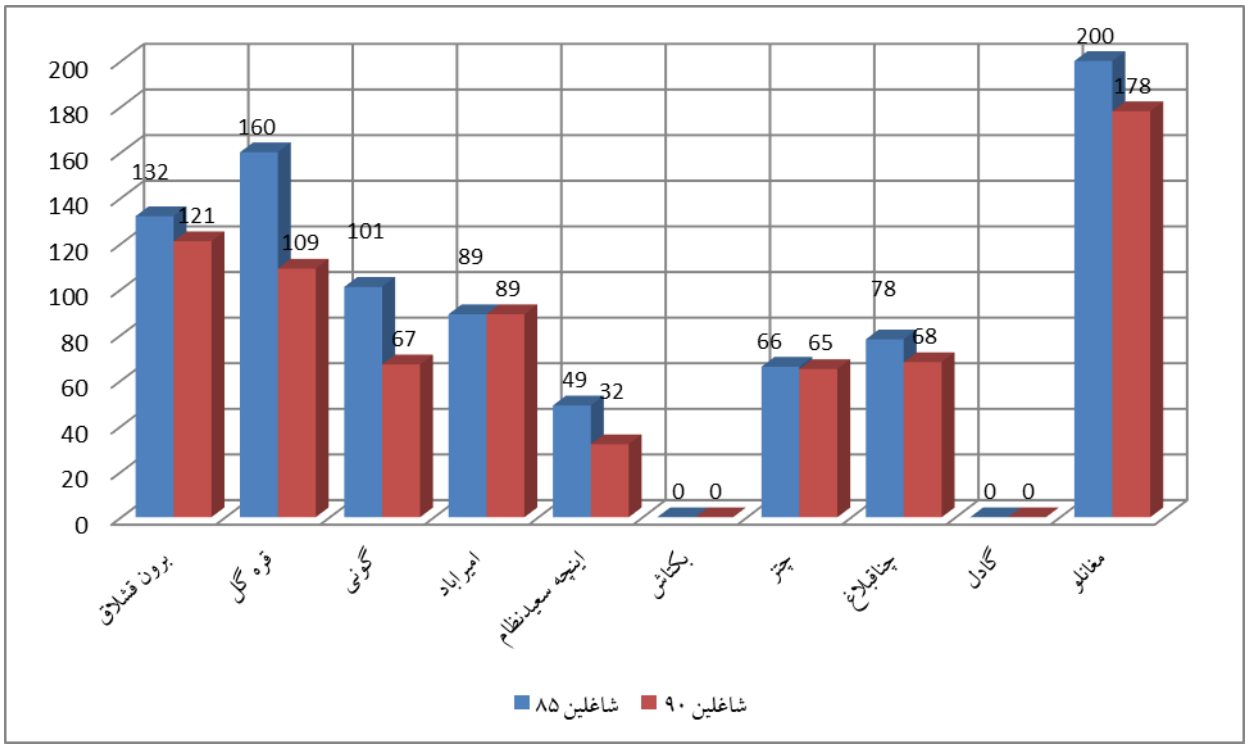
نمودار۲۷- وضعیت تعداد شاغلین در روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان اوریاد در دوره های سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۵

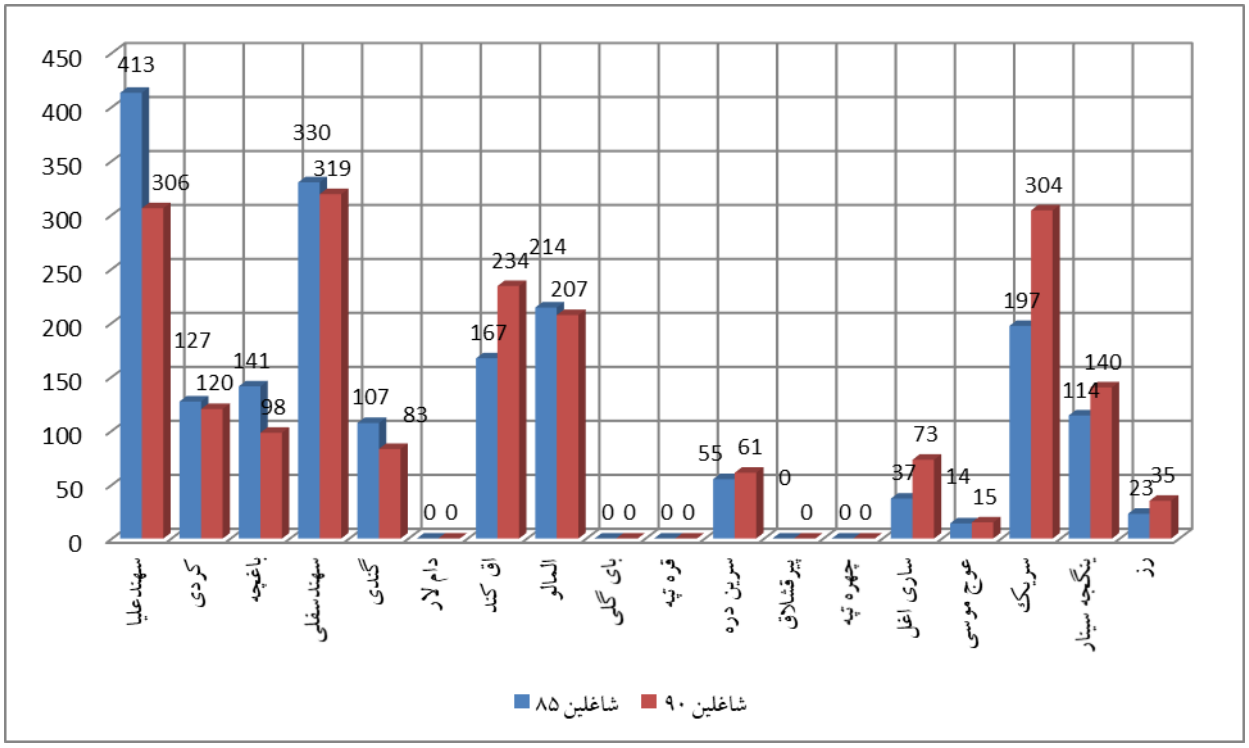
ادامه نمودار۲۷- وضعیت تعداد شاغلین در روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان اوریاد در دوره های سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۵

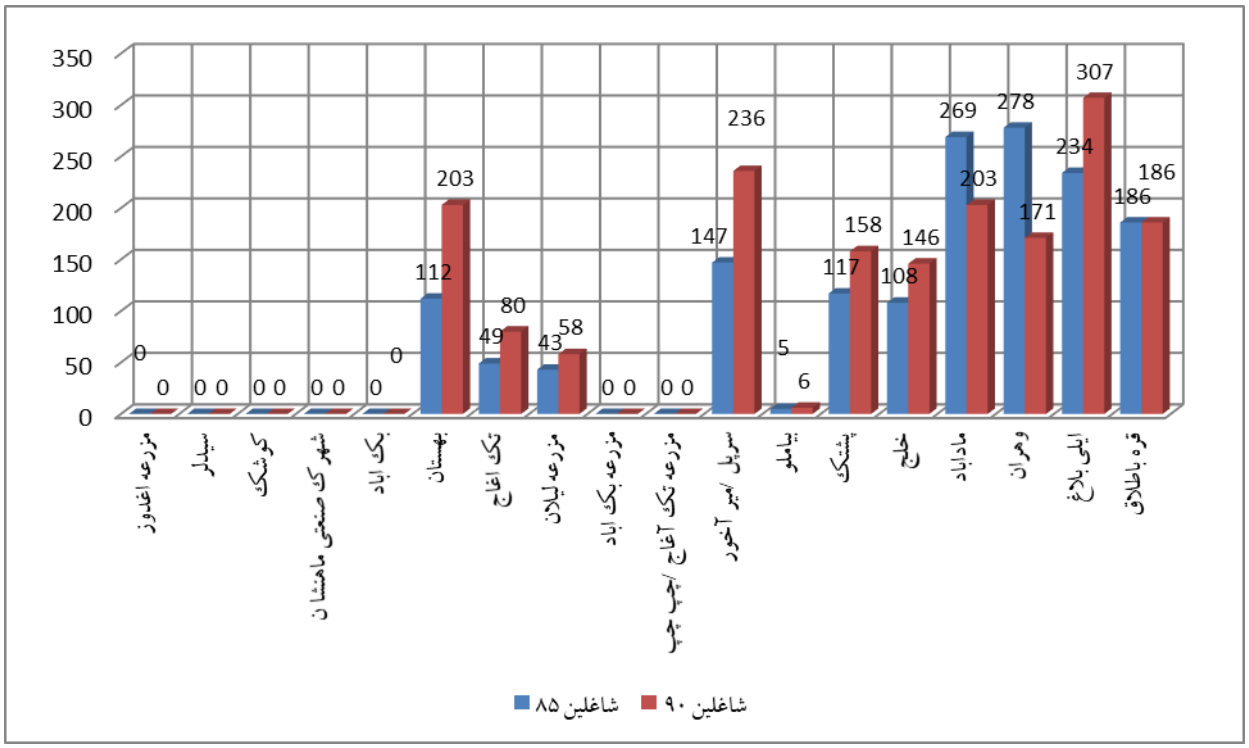
نمودار۲۸- وضعیت تعداد شاغلین در روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان قزل گچیلو در دوره های سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۵

نمودار ۲۹- وضعیت تعداد شاغلین در روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان ماه نشان در دوره های سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۵

ادامه نمودار ۲۹- وضعیت تعداد شاغلین در روستاهای منظومه ماهنشان، دهستان ماه نشان در دوره های سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۵

با بررسی نرخ اشتغال زنان و مردان روستاهای منطقه در سال ۱۳۸۵ (در سرشماری سال ۱۳۹۰ آمار زنان و مردان شاغل و بیکار ارائه نشده است) نتیجه می گردد که متوسط نرخ اشتغال برای مردان در حدود ۵ درصد کمتر از رقم متناظر آن برای زنان می باشد به عبارت دیگر از مجموع جمعیت فعال اقتصادی مرد درحدود ۹۴.۶۰ ٪ و از جمعیت فعال اقتصادی زن در حدو د ۹۷.۶۱٪ شاغل می باشند. روستاهای میانج، قلعه ارزه خوران، تات قشلاق، چایقشلاقی، خویین، علم کندی، بیانلو، حسن آبادجدید، حسن آبادقدیم، قزلجه، قلعه جوق، لرده شور، لهجین، تازه کندفخرلو، تخته یورد، قاضی کندی، قره داش، قره گل، امیرآباد، اینچه سعیدنظام، کردی، مزرعه لیلان و بیاملو با نرخ اشتغال مردان ۱۰۰.۰۰٪ بیشترین اشتغال مردان و روستای سهندسفلی با۶۵.۱۱٪ کمترین نرخ اشتغال مردان را به خود اختصاص داده است.

از سوی دیگر متوسط نرخ فعالیت مردان در منطقه به استناد آمار سال ۱۳۸۵، برابر با ۷۳.۵۷٪ برآورد گردیده است و متوسط نرخ فعالیت زنان در منطقه در حدود ۲۷.۲۳٪ می باشد. روستای خلج با ۱.۲۶٪ کمترین و قره داش با ۶۸.۸۸٪ نرخ فعالیت بیشترین نرخ فعالیت را دارد.

جدول۵۰- میزان فعالیت و اشتغال زنان و مردان در روستاهای منظومه ماهنشان در سال ۱۳۸۵

نام آبادی	۱۳۸۵										
	جمعیت فعال مردان			جمعیت غیر فعال مرد	جمعیت مرد ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال مردان	نرخ فعالیت مردان	جمعیت فعال زنان			جمعیت غیر فعال زن	جمعیت زن ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال زنان	نرخ فعالیت زنان
	شاغل مرد	بیکار مرد	مجموع					شاغل زن	بیکار زن	مجموع				
ارزه خوران	۷۹	۱	۸۰	۱۹	۹۹	۹۸.۷۵	۸۰.۸۱	۲۹	۰	۲۹	۶۴	۹۳	۱۰۰.۰۰	۳۱.۱۸
اورجک	۵۵	۱	۵۶	۷	۶۳	۹۸.۲۱	۸۸.۸۹	۳۸	۰	۳۸	۳۵	۷۳	۱۰۰.۰۰	۵۲.۰۵
خیراباد	۱۲۱	۴	۱۲۵	۲۴	۱۴۹	۹۶.۸۰	۸۳.۸۹	۴۵	۱	۴۶	۱۰۳	۱۴۹	۰.۰۰	۳۰.۸۷
کلیسا	۷۱	۱	۷۲	۱۱	۸۳	۹۸.۶۱	۸۶.۷۵	۷	۲	۹	۶۷	۷۶	۷۷.۷۸	۱۱.۸۴
احمد آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
خندق لو	۷۳	۱	۷۴	۱۸	۹۲	۹۸.۶۵	۸۰.۴۳	۷	۰	۷	۸۳	۹۰	۱۰۰.۰۰	۷.۷۸
معدن مس باچه باغ	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
میانج	۳۹	۰	۳۹	۴	۴۳	۱۰۰.۰۰	۹۰.۷۰	۱۰	۱	۱۱	۵۰	۶۱	۹۰.۹۱	۱۸.۰۳
قلعه ارزه خوران	۵۲	۰	۵۲	۱۸	۷۰	۱۰۰.۰۰	۷۴.۲۹	۳۳	۷	۴۰	۴۹	۸۹	۸۲.۵۰	۴۴.۹۴
تات قشلاق	۹۳	۰	۹۳	۱۲	۱۰۵	۱۰۰.۰۰	۸۸.۵۷	۶۰	۳	۶۳	۴۳	۱۰۶	۹۵.۲۴	۵۹.۴۳
چای قشلاقی	۴۷	۰	۴۷	۹	۵۶	۱۰۰.۰۰	۸۳.۹۳	۳۱	۰	۳۱	۱۸	۴۹	۱۰۰.۰۰	۶۳.۲۷
خضرچوپان	۹۴	۲	۹۶	۱۷	۱۱۳	۹۷.۹۲	۸۴.۹۶	۶۸	۳	۷۱	۴۸	۱۱۹	۹۵.۷۷	۵۹.۶۶
خویین	۸	۰	۸	۴	۱۲	۱۰۰.۰۰	۶۶.۶۷	۱	۰	۱	۸	۹	۱۰۰.۰۰	۱۱.۱۱
سعیدکندی	۱۱۶	۵	۱۲۱	۲۲	۱۴۳	۹۵.۸۷	۸۴.۶۲	۷۷	۹	۸۶	۶۷	۱۵۳	۸۹.۵۳	۵۶.۲۱
علم کندی	۱۸۸	۰	۱۸۸	۵۳	۲۴۱	۱۰۰.۰۰	۷۸.۰۱	۱۳۴	۵	۱۳۹	۱۲۲	۲۶۱	۹۶.۴۰	۵۳.۲۶

نام آبادی	۱۳۸۵											
	جمعیت فعال مردان			جمعیت غیر فعال مرد	جمعیت مرد ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال مردان	نرخ فعالیت مردان	جمعیت فعال زنان			جمعیت غیر فعال زن	جمعیت زن ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال زنان	نرخ فعالیت زنان
	شاغل مرد	بیکار مرد	مجموع					شاغل زن	بیکار زن	مجموع				
بیانلو	۷۱	۰	۷۱	۱۰	۸۱	۱۰۰.۰۰	۸۷.۶۵	۳۵	۰	۳۵	۴۶	۸۱	۱۰۰.۰۰	۴۳.۲۱
پری	۲۷۰	۴	۲۷۴	۱۷۶	۴۵۰	۹۸.۵۴	۶۰.۸۹	۲۲	۱	۲۳	۳۵۰	۳۷۳	۹۵.۶۵	۶.۱۷
تازه کند(داغ مالوداش	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
توزلار	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادجدید	۷	۰	۷	۱	۸	۱۰۰.۰۰	۸۷.۵۰	۶	۰	۶	۷	۱۳	۱۰۰.۰۰	۴۶.۱۵
حسن ابادقدیم	۲۴	۰	۲۴	۳	۲۷	۱۰۰.۰۰	۸۸.۸۹	۲	۰	۲	۲۶	۲۸	۱۰۰.۰۰	۷.۱۴
قزلجه	۵۰	۰	۵۰	۷	۵۷	۱۰۰.۰۰	۸۷.۷۲	۲۴	۰	۲۴	۳۲	۵۶	۱۰۰.۰۰	۴۲.۸۶
قلعه جوق	۱۶	۰	۱۶	۴	۲۰	۱۰۰.۰۰	۸۰.۰۰	۱۱	۰	۱۱	۱۷	۲۸	۱۰۰.۰۰	۳۹.۲۹
لرده شور	۵۸	۰	۵۸	۸	۶۶	۱۰۰.۰۰	۸۷.۸۸	۱۳	۰	۱۳	۶۳	۷۶	۱۰۰.۰۰	۱۷.۱۱
لهجبین	۱۱	۰	۱۱	۱	۱۲	۱۰۰.۰۰	۹۱.۶۷	۲	۰	۲	۷	۹	۱۰۰.۰۰	۲۲.۲۲
تازه کندفخرلو	۹۸	۰	۹۸	۱۸	۱۱۶	۱۰۰.۰۰	۸۴.۴۸	۸۲	۰	۸۲	۵۷	۱۳۹	۱۰۰.۰۰	۵۸.۹۹
تخته یورد	۱۲۶	۰	۱۲۶	۳۶	۱۶۲	۱۰۰.۰۰	۷۷.۷۸	۹۶	۰	۹۶	۸۱	۱۷۷	۱۰۰.۰۰	۵۴.۲۴
قاضی کندی	۱۳۲	۰	۱۳۲	۲۹	۱۶۱	۱۰۰.۰۰	۸۱.۹۹	۲۸	۰	۲۸	۱۴۵	۱۷۳	۱۰۰.۰۰	۱۶.۱۸
قره داش	۱۵۵	۰	۱۵۵	۳۴	۱۸۹	۱۰۰.۰۰	۸۲.۰۱	۱۶۶	۰	۱۶۶	۷۵	۲۴۱	۱۰۰.۰۰	۶۸.۸۸
برون قشلاق	۱۲۲	۵	۱۲۷	۲۸	۱۵۵	۹۶.۰۶	۸۱.۹۴	۱۰	۰	۱۰	۱۶۸	۱۷۸	۱۰۰.۰۰	۵.۶۲
قره گل	۱۳۹	۰	۱۳۹	۱۷۰	۳۰۹	۱۰۰.۰۰	۴۴.۹۸	۲۱	۰	۲۱	۱۶۹	۱۹۰	۱۰۰.۰۰	۱۱.۰۵
گونی	۶۵	۲	۶۷	۱۲	۷۹	۹۷.۰۱	۸۴.۸۱	۳۶	۰	۳۶	۷۶	۱۱۲	۱۰۰.۰۰	۳۲.۱۴
امیراباد	۸۳	۰	۸۳	۲۶	۱۰۹	۱۰۰.۰۰	۷۶.۱۵	۶	۰	۶	۱۰۷	۱۱۳	۱۰۰.۰۰	۵.۳۱
اینچه سعیدنظام	۳۷	۰	۳۷	۱۲	۴۹	۱۰۰.۰۰	۷۵.۵۱	۱۲	۰	۱۲	۵۰	۶۲	۱۰۰.۰۰	۱۹.۳۵
بکتاش	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چتز	۳۸	۲	۴۰	۲۶	۶۶	۹۵.۰۰	۶۰.۶۱	۲۸	۰	۲۸	۵۲	۸۰	۱۰۰.۰۰	۳۵.۰۰
چناقبلاغ	۵۰	۱	۵۱	۱۶	۶۷	۹۸.۰۴	۷۶.۱۲	۲۸	۰	۲۸	۴۳	۷۱	۱۰۰.۰۰	۳۹.۴۴
گادل	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مغانلو	۱۴۷	۱	۱۴۸	۵۹	۲۰۷	۹۹.۳۲	۷۱.۵۰	۵۳	۰	۵۳	۱۶۲	۲۱۵	۱۰۰.۰۰	۲۴.۶۵
سهندعلیا	۲۵۶	۹	۲۶۵	۱۲۶	۳۹۱	۹۶.۶۰	۶۷.۷۷	۱۵۷	۰	۱۵۷	۲۵۷	۴۱۴	۱۰۰.۰۰	۳۷.۹۲
کردی	۸۶	۰	۸۶	۴۲	۱۲۸	۱۰۰.۰۰	۶۷.۱۹	۴۱	۰	۴۱	۸۴	۱۲۵	۱۰۰.۰۰	۳۲.۸۰
باغچه	۸۸	۱	۸۹	۲۶	۱۱۵	۹۸.۸۸	۷۷.۳۹	۵۳	۰	۵۳	۷۷	۱۳۰	۱۰۰.۰۰	۴۰.۷۷
سهندسفلی	۱۵۳	۸۲	۲۳۵	۱۱۶	۳۵۱	۶۵.۱۱	۶۶.۹۵	۱۷۷	۲	۱۷۹	۲۰۷	۳۸۶	۹۸.۸۸	۴۶.۳۷

نام آبادی	۱۳۸۵												
	جمعیت فعال مردان			جمعیت غیر فعال مرد	جمعیت مرد ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال مردان	نرخ فعالیت مردان	جمعیت فعال زنان			جمعیت غیر فعال زن	جمعیت زن ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال زنان	نرخ فعالیت زنان
	شاغل مرد	بیکار مرد	مجموع					شاغل زن	بیکار زن	مجموع				
گندی	۷۱	۱۰	۸۱	۱۶	۹۷	۸۷.۶۵	۸۳.۵۱	۳۶	۱	۳۷	۶۱	۹۸	۹۷.۳۰	۳۷.۷۶
دام لار	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
اق کند	۱۵۰	۲۶	۱۷۶	۶۰	۲۳۶	۸۵.۲۳	۷۴.۵۸	۱۷	۱	۱۸	۲۳۹	۲۵۷	۹۴.۴۴	۷.۰۰
المالو	۱۱۸	۱۳	۱۳۱	۴۰	۱۷۱	۹۰.۰۸	۷۶.۶۱	۹۶	۱	۹۷	۱۰۸	۲۰۵	۹۸.۹۷	۴۷.۳۲
بای گلی	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قره تپه	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرین دره	۴۲	۸	۵۰	۱۹	۶۹	۸۴.۰۰	۷۲.۴۶	۱۳	۰	۱۳	۵۹	۷۲	۱۰۰.۰۰	۱۸.۰۶
پیرقشلاق	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چهره تپه	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
ساری اغل	۳۷	۵	۴۲	۱۸	۶۰	۸۸.۱۰	۷۰.۰۰	۰	۰	۰	۶۰	۶۰	۰.۰۰	۰.۰۰
عوج موسی	۱۳	۲	۱۵	۴	۱۹	۸۶.۶۷	۷۸.۹۵	۱	۰	۱	۹	۱۰	۱۰۰.۰۰	۱۰.۰۰
سریک	۱۷۱	۴	۱۷۵	۶۷	۲۴۲	۹۷.۷۱	۷۲.۳۱	۲۶	۵	۳۱	۲۵۵	۲۸۶	۸۳.۸۷	۱۰.۸۴
ینگجه سینار	۱۱۱	۲۰	۱۳۱	۵۱	۱۸۲	۸۴.۷۳	۷۱.۹۸	۳	۳	۶	۱۸۲	۱۸۸	۵۰.۰۰	۳.۱۹
رز	۲۱	۷	۲۸	۱۴	۴۲	۷۵.۰۰	۶۶.۶۷	۲	۱	۳	۳۲	۳۵	۶۶.۶۷	۸.۵۷
مزرعه اغدوز	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سیدلر	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
کوشک	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بک اباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بهستان	۱۰۷	۱۲	۱۱۹	۲۸	۱۴۷	۸۹.۹۲	۸۰.۹۵	۵	۰	۵	۱۴۴	۱۴۹	۱۰۰.۰۰	۳.۳۶
تک اغاج	۴۲	۶	۴۸	۱۶	۶۴	۸۷.۵۰	۷۵.۰۰	۷	۰	۷	۶۸	۷۵	۱۰۰.۰۰	۹.۳۳
مزرعه لیلان	۳۴	۰	۳۴	۱۳	۴۷	۱۰۰.۰۰	۷۲.۳۴	۹	۰	۹	۴۷	۵۶	۱۰۰.۰۰	۱۶.۰۷
مزرعه بک اباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرپل /میر آخور	۱۴۳	۱۷	۱۶۰	۶۵	۲۲۵	۸۹.۳۸	۷۱.۱۱	۴	۳	۷	۲۲۲	۲۲۹	۵۷.۱۴	۳.۰۶
بیاملو	۵	۰	۵	۱	۶	۱۰۰.۰۰	۸۳.۳۳	۰	۰	۰	۸	۸	۰.۰۰	۰.۰۰
پشتک	۸۷	۱۰	۹۷	۴۰	۱۳۷	۸۹.۶۹	۷۰.۸۰	۳۰	۲	۳۲	۱۳۷	۱۶۹	۹۳.۷۵	۱۸.۹۳
خلج	۱۰۶	۱	۱۰۷	۵۷	۱۶۴	۹۹.۰۷	۶۵.۲۴	۲	۰	۲	۱۵۷	۱۵۹	۱۰۰.۰۰	۱.۲۶

نام آبادی	۱۳۸۵												
	جمعیت فعال مردان			جمعیت غیر فعال مرد	جمعیت مرد ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال مردان	نرخ فعالیت مردان	جمعیت فعال زنان			جمعیت غیر فعال زن	جمعیت زن ۱۰ ساله وبیشتر	نرخ اشتغال زنان	نرخ فعالیت زنان
	شاغل مرد	بیکار مرد	مجموع					شاغل زن	بیکار زن	مجموع				
ماداباد	۱۸۸	۲	۱۹۰	۷۸	۲۶۸	۹۸.۹۵	۷۰.۹۰	۸۱	۰	۸۱	۱۸۸	۲۶۹	۱۰۰.۰۰	۳۰.۱۱
وهران	۱۷۶	۴	۱۸۰	۵۰	۲۳۰	۹۷.۷۸	۷۸.۲۶	۱۰۲	۰	۱۰۲	۱۶۱	۲۶۳	۱۰۰.۰۰	۳۸.۷۸
ایلی بلاغ	۲۲۳	۱۸	۲۴۱	۱۲۱	۳۶۲	۹۲.۵۳	۶۶.۵۷	۱۱	۰	۱۱	۳۲۵	۳۳۶	۱۰۰.۰۰	۳.۲۷
قره باطلاق	۱۵۸	۱۷	۱۷۵	۵۹	۲۳۴	۹۰.۲۹	۷۴.۷۹	۲۸	۱	۲۹	۲۳۴	۲۶۳	۹۶.۵۵	۱۱.۰۳
مجموع	۵۳۲۱	۳۰۴	۵۶۲۵	۲۰۲۱	۷۶۴۶	۹۴.۶۰	۷۳.۵۷	۲۱۲۲	۵۲	۲۱۷۴	۵۸۱۱	۷۹۸۵	۹۷.۶۱	۲۷.۲۳

بار تکفل

بار تکفل خالص یا 'نسبت بستگی خالص' نشان دهندهٔ بار حقیقی جمعیتی و اقتصادی است که از نظر تأمین زندگی افراد غیرشاغل بر دوش افراد شاغل جامعه قرار دارد. بار تکفل خالص از طریق تقسیم جمعیت غیرشاغل بر جمعیت شاغل به‌دست می‌آید . روستای قلعه ارزه خوران با بار تکفل ۰.۳۳ نفر برای هر شاغل کمترین بار تکفل و روستای خویین با ۲.۹۳ نفر برای هر شاغل بیشترین بار تکفل در سال ۱۳۹۰را داراست و متوسط بار تکفل برای روستاهای منطقه در سال ۱۳۹۰، ۲.۰۹ نفر می باشد.

جدول۵۱- بارتکفل در روستاهای منظومه ماهنشان از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۰

نام آبادی	۱۳۷۵			۱۳۸۵			۱۳۹۰			بارتکفل متوسط سه دوره
	جمعیت	شاغل	بارتکفل	جمعیت	شاغل	بارتکفل	جمعیت	شاغل	بارتکفل	
ارزه خوران	۲۰۳	۵۷	۲.۵۶	۲۴۳	۱۰۸	۱.۲۵	۲۴۰	۸۱	۱.۹۶	۱.۹۲
اورجک	۲۱۶	۴۹	۳.۴۱	۱۷۵	۹۳	۰.۸۸	۱۴۶	۵۱	۱.۸۶	۲.۰۵
خیراباد	۳۶۵	۹۱	۳.۰۱	۳۷۴	۱۶۶	۱.۲۵	۳۵۸	۱۱۶	۲.۰۹	۲.۱۲
کلیسا	۲۱۶	۷۲	۲.۰۰	۱۹۵	۷۸	۱.۵۰	۱۸۳	۶۹	۱.۶۵	۱.۷۲
احمد آباد	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
خندق لو	۳۸۹	۷۸	۳.۹۹	۲۰۶	۸۰	۱.۵۸	۱۶۱	۶۴	۱.۵۲	۲.۳۶
معدن مس بایچه باغ	۰	۲	-۱.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
میانج	۱۸۹	۴۵	۳.۲۰	۱۳۰	۴۹	۱.۶۵	۱۱۰	۳۹	۱.۸۲	۲.۲۲
قلعه ارزه خوران	۹۵	۵۶	۰.۷۰	۸۳	۸۵	۰.۰۰	۸۱	۶۱	۰.۰۰	۰.۲۳
تات قشلاق	۳۲۹	۸۷	۲.۷۸	۲۶۱	۱۵۳	۰.۷۱	۲۳۲	۱۲۷	۰.۸۳	۱.۴۴
چای قشلاقی	۱۵۲	۵۱	۱.۹۸	۱۳۳	۷۸	۰.۷۱	۱۰۹	۶۱	۰.۷۹	۱.۱۶
خضرچوپان	۲۶۱	۶۳	۳.۱۴	۲۷۹	۱۶۲	۰.۷۲	۲۴۶	۱۴۸	۰.۶۶	۱.۵۱
خویین	۲۷	۸	۲.۳۸	۳۶	۹	۳.۰۰	۳۱	۷	۳.۴۳	۲.۹۳
سعیدکندی	۴۱۸	۱۰۶	۲.۹۴	۴۱۶	۱۹۳	۰.۰۰	۳۰۳	۱۳۴	۰.۰۰	۰.۹۸
علم کندی	۶۸۶	۱۷۷	۲.۸۸	۶۳۰	۳۲۲	۰.۰۰	۶۱۸	۲۸۴	۰.۰۰	۰.۹۶
بیانلو	۲۳۴	۶۳	۲.۷۱	۲۱۴	۱۰۶	۱.۰۲	۱۷۴	۷۸	۱.۲۳	۱.۶۵
پری	۱۰۶۸	۲۱۵	۳.۹۷	۹۳۶	۲۹۲	۲.۲۱	۹۳۳	۲۵۱	۲.۷۲	۲.۹۶
تازه کند(داغ مالوداش	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰

نام آبادی	۱۳۷۵			۱۳۸۵			۱۳۹۰			بارتکفل متوسط
	جمعیت	شاغل	بارتکفل	جمعیت	شاغل	بارتکفل	جمعیت	شاغل	بارتکفل	سه دوره
توزلار	۲۰	۵	۳.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۱.۰۰
حسن ابادجدید	۱۹۵	۵۹	۲.۳۱	۳۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۷۷
حسن ابادقدیم	۱۴۰	۳۳	۳.۲۴	۶۷	۲۶	۱.۵۸	۵۵	۲۱	۱.۶۲	۲.۱۵
قزلجه	۱۹۱	۵۱	۲.۷۵	۱۶۶	۷۴	۱.۲۴	۱۲۲	۵۷	۱.۱۴	۱.۷۱
قلعه جوق	۱۷۲	۴۹	۲.۵۱	۵۲	۲۷	۰.۹۳	۳۴	۷	۳.۸۶	۲.۴۳
لرده شور	۲۷۸	۷۲	۲.۸۶	۱۸۴	۷۱	۱.۵۹	۱۹۷	۶۵	۲.۰۳	۲.۱۶
لهجبین	۲۷	۸	۲.۳۸	۲۹	۱۳	۱.۲۳	۲۲	۹	۱.۴۴	۱.۶۸
تازه کندفخرلو	۴۸۶	۹۸	۳.۹۶	۲۹۶	۱۸۰	۰.۶۴	۲۱۱	۱۰۵	۱.۰۱	۱.۸۷
تخته یورد	۵۷۰	۱۳۶	۳.۱۹	۴۲۹	۲۲۲	۰.۹۳	۳۵۱	۲۴۴	۰.۴۴	۱.۵۲
قاضی کندی	۸۶۴	۲۰۴	۳.۲۴	۳۶۹	۱۶۰	۱.۳۱	۲۳۰	۱۰۱	۱.۲۸	۱.۹۴
قره داش	۶۵۷	۱۶۹	۲.۸۹	۵۱۰	۳۲۱	۰.۰۰	۲۸۷	۱۶۶	۰.۰۰	۰.۹۶
برون قشلاق	۳۷۸	۹۷	۲.۹۰	۴۲۹	۱۳۲	۲.۲۵	۴۳۸	۱۲۱	۲.۶۲	۲.۵۹
قره گل	۷۳۱	۱۵۰	۳.۸۷	۵۵۳	۱۶۰	۲.۴۶	۴۱۰	۱۰۹	۰.۰۰	۲.۱۱
گونی	۲۸۷	۶۵	۳.۴۲	۲۳۴	۱۰۱	۱.۳۲	۲۰۵	۶۷	۲.۰۶	۲.۲۶
امیراباد	۳۰۳	۰	۰.۰۰	۲۷۹	۸۹	۲.۱۳	۲۷۵	۸۹	۲.۰۹	۱.۴۱
اینچه سعیدنظام	۲۲۸	۵۳	۳.۳۰	۱۳۳	۴۹	۱.۷۱	۸۱	۳۲	۱.۵۳	۲.۱۸
بکتاش	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چتز	۲۶۹	۶۰	۳.۴۸	۱۶۲	۶۶	۱.۴۵	۱۵۳	۶۵	۱.۳۵	۲.۱۰
چناقبلاغ	۲۰۴	۵۲	۲.۹۲	۱۶۳	۷۸	۱.۰۹	۱۸۶	۶۸	۱.۷۴	۱.۹۲
گادل	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سهندعلیا	۱۳۱۲	۳۰۷	۳.۲۷	۹۷۴	۴۱۳	۰.۰۰	۸۴۱	۳۰۶	۰.۰۰	۱.۰۹
کردی	۴۶۳	۱۱۶	۲.۹۹	۲۹۸	۱۲۷	۱.۳۵	۲۳۶	۱۲۰	۰.۰۰	۱.۴۵
باغچه	۵۳۷	۱۴۷	۲.۶۵	۳۰۹	۱۴۱	۱.۱۹	۲۱۸	۹۸	۱.۲۲	۱.۶۹
سهندسفلی	۱۰۸۱	۳۳۰	۲.۲۸	۹۶۱	۳۳۰	۰.۰۰	۸۶۴	۳۱۹	۰.۰۰	۰.۷۶
گندی	۳۴۵	۷۷	۳.۴۸	۲۵۴	۱۰۷	۱.۳۷	۱۸۸	۸۳	۱.۲۷	۲.۰۴
دام لار	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
اق کند	۸۵۷	۲۰۶	۳.۱۶	۵۸۰	۱۶۷	۲.۴۷	۴۹۵	۲۳۴	۱.۱۲	۲.۲۵
المالو	۸۴۲	۲۶۳	۲.۲۰	۴۲۶	۲۱۴	۰.۹۹	۳۶۴	۲۰۷	۰.۷۶	۱.۳۲
بای گلی	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قره تپه	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرین دره	۳۵۳	۸۸	۳.۰۱	۱۷۳	۵۵	۲.۱۵	۱۰۰	۶۱	۰.۶۴	۱.۹۳
پیرقشلاق	۶	۳	۱.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چهره تپه	۳۵	۸	۳.۳۸	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
ساری اغل	۲۷۵	۵۹	۳.۶۶	۱۴۲	۳۷	۲.۸۴	۱۲۳	۷۳	۰.۶۸	۲.۳۹
عوج موسی	۴۸	۱۴	۲.۴۳	۳۴	۱۴	۱.۴۳	۳۰	۱۵	۱.۰۰	۱.۶۲
سریک	۵۱۶	۱۲۷	۳.۰۶	۶۶۸	۱۹۷	۲.۳۹	۸۵۸	۳۰۴	۱.۸۲	۲.۴۳
ینگجه سینار	۷۳۵	۲۰۷	۲.۵۵	۴۵۱	۱۱۴	۲.۹۶	۳۳۷	۱۴۰	۱.۴۱	۲.۳۰
رز	۱۷۷	۴۱	۳.۳۲	۸۷	۲۳	۲.۷۸	۷۴	۳۵	۱.۱۱	۲.۴۰
مزرعه اغدوز	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰

نام آبادی	۱۳۷۵			۱۳۸۵			۱۳۹۰			بارتکفل متوسط
	جمعیت	شاغل	بارتکفل	جمعیت	شاغل	بارتکفل	جمعیت	شاغل	بارتکفل	سه دوره
سیدلر	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
کوشک	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بک اباد	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بهستان	۳۶۵	۸۲	۳.۴۵	۳۷۰	۱۱۲	۰.۰۰	۳۹۰	۲۰۳	۰.۰۰	۱.۱۵
تک اغاج	۱۸۸	۴۱	۳.۵۹	۱۷۳	۴۹	۲.۵۳	۱۶۳	۸۰	۱.۰۴	۲.۳۸
مزرعه لیلان	۱۰۳	۲۶	۲.۹۶	۱۳۱	۴۳	۲.۰۵	۱۴۳	۵۸	۱.۴۷	۲.۱۶
مزرعه بک اباد	۲۳	۳	۶.۶۷	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۲۶	۳	۷.۶۷	۰	۰	۰.۰۰	۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرپل /میر آخور	۴۶۸	۱۱۲	۳.۱۸	۵۶۹	۱۴۷	۰.۰۰	۶۵۵	۲۳۶	۰.۰۰	۱.۰۶
بیاملو	۰	۱۵	-۱.۰۰	۲۰	۵	۰.۰۰	۱۲	۶	۰.۰۰	-۰.۳۳
پشتک	۵۰۳	۱۴۴	۲.۴۹	۳۵۸	۱۱۷	۰.۰۰	۳۳۳	۱۵۸	۰.۰۰	۰.۸۳
خلج	۳۷۸	۱۰۱	۲.۷۴	۴۲۱	۱۰۸	۲.۹۰	۴۵۹	۱۴۶	۲.۱۴	۲.۵۹
ماداباد	۶۵۱	۱۶۱	۳.۰۴	۶۲۲	۲۶۹	۰.۰۰	۶۹۴	۲۰۳	۰.۰۰	۱.۰۱
وهران	۶۱۴	۱۷۸	۲.۴۵	۶۳۰	۲۷۸	۰.۰۰	۶۰۹	۱۷۱	۰.۰۰	۰.۸۲
ایلی بلاغ	۷۶۴	۱۷۰	۳.۴۹	۸۷۰	۲۳۴	۲.۷۲	۱۰۳۸	۳۰۷	۲.۳۸	۲.۸۶
قره باطلاق	۵۷۴	۱۵۵	۲.۷۰	۶۲۹	۱۸۶	۲.۳۸	۶۱۹	۱۸۶	۲.۳۳	۲.۴۷
مجموع	۲۳۷۵۱	۵۹۴۳	۳.۰۰	۱۳۶۰۸	۷۴۳۰	۱.۶۸	۱۱۸۹۷	۶۸۲۴	۱.۴۴	۲.۰۹

- انواع فعالیتهای اقتصادی

- بررسی وضعیت فعالیت در بخش های مختلف وضعیت اقتصادی هر روستائی بر نوع فعالیتی که در روستا انجام می پذیرد ارتباط مستقیم دارد به همین دلیل برای این که بتوان وضعیت اقتصادی یک منظومه را بررسی نمود نیاز هست که فعالیت هایی که در روستاهای آن منظومه انجام می پذیرد را آنالیز کرد.(با توجه به عدم پاسخگویی سازمان جهاد کشاورزی استان در این بند به آمار اخذ شده از سرشماری های عمومی نفوس و مسکن استناد می گردد و این بند پس از اعلام نظر سازمان مذکور تکمیل خواهد شد).

الف- ویژگیهای کشاورزی

باتوجه به مطالعات انجام شده، معیشت اصلی روستاهای منظومه از طریق زراعت و دامداری تامین می شود. براساس آمار سال ۱۳۹۰ و بنا به بررسی های مشاور شاغلین در بخش کشاورزی در حدود ۳۲۱۵ نفر می باشد که از کل جمعیت شاغل در منظومه ۵۳.۸۳ ٪ در این بخش اقتصادی مشغول به کار می باشند.

عمده ترین محصولات تولیدی منظومه ماهنشان در بخش کشاورزی گندم، جو، ذرت، یونجه و می باشد. سرانه بیولوژیک هر یک از روستاها پس از اخذ استعلام جهاد کشاورزی بررسی خواهد شد.

فعالیت های دامپروری نیز عمدا به شکل سنتی بوده وعمده محصولات دامی شامل کره، شیر، ماست و سایر فراورده های لبنی می باشد.. شیوه دامداری در ناحیه بیشتر به صورت سنتی و به اشکالی چون دامداری دهقانی۳، چوپانی می‌باشد. شیوه تعلیف در دامداری های دهقانی به صورت چرای آزاد در مراتع داخل یا حاشیه منظومه، استفاده از پس‌چرا و علوفه محلی (عمدتاً در فصول گرم) و تعلیف دستی در فصل سرد سال می باشد.

میزان تولید فرآورده های دامی(پس از اخذ پاسخ استعلام مربوطه صورت خواهد گرفت)

ب- ویژگیهای فعالیتهای صنعتی

کشاورزی اگرچه از مشخصه های بارز کارکرد روستاهای منظومه محسوب می شود لیکن در کنار این فعالیت اگر مشاغل دیگر نیز وجود داشته باشد می تواند در رونق اقتصادی و افزایش درآمد روستائیان کمک شایان توجهی بنماید. در روستاهای کوچک و متوسط منظومه در اقتصاد خانوارها زراعت- دامداری می باشد ولی در روستاهای بزرگ و مرکزی در کنار این شغل افرادی از اهالی روستا در سایر فعالیت های صنعتی نیز مشغول به کار می باشند بر اساس آمار سرشماری سال ۱۳۹۰ از مجموع شاغلین منظومه که ۲۰۹۰ نفر (۳۵.۰۰ ٪) در حوزه فعالیتهای صنعتی مشغول می باشند..

ج- ویژگی های فعالیت های خدماتی

در هر روستایی برای رفاه ساکنین روستا نیاز به وجود خدمات ویژه ای دارند بررسی ها و نتایج حاصل از برداشت های میدانی و سرشماری سال ۱۳۹۰ نشان از آن دارد که در سطح منظومه، ۶۶۷ نفر که ۱۱.۱۷٪ که از کل شاغلین منظومه را شامل می شود در این بخش اقتصادی فعالیت می کنند.

در جدول زیر اطلاعات مربوط به وضعیت تعداد شاغلین در گروه های اصلی اقتصادی ارائه شده است. همانگونه که در جدول مشخص شده است فعالیت های صنعتی و خدماتی بیشتر در روستاهایی واقع شده است که عملکرد ناحیه ای و منطقه ای دارد. روستاهای مرکزی و بزرگ جزء این مراکز هستند که علاوه بر تأمین نیاز های روستا برای سکونتگاه های مجاور نیز خدمات رسانی می کنند.

جدول۵۲- تعداد و سهم هر یک از فعالیت های اقتصادی در سطح روستاها

	شاغلان در گروه فعالیت									شاغین	
نام آبادی	کشاورزی		درصد	صنعت		درصد	خدمات		درصد	جمع	درصد از کل روستاها
ارزه خوران	۵	۰.۱۶	۱۰۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۵	۰.۰۸
اورجک	۴	۰.۱۲	۱۰۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۴	۰.۰۷
خیراباد	۱۳	۰.۴۰	۱۰۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۱۳	۰.۲۲
کلیسا	۴	۰.۱۲	۱۰۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۴	۰.۰۷
احمد آباد	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
خندق لو	۸	۰.۲۵	۱۰۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۸	۰.۱۳
معدن مس بایچه باغ	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰

[۱] - این اصطلاحات بر گرفته از کتاب " مقدمه ای بر جغرافیای روستایی ایران " دکتر مسعود مهدوی (ص۱۹۰)می باشد

نام آبادی	شاغلان در گروه فعالیت								شاغین		
	کشاورزی		درصد	صنعت		درصد	خدمات		جمع	درصد	درصد از کل روستاها
میانج	۷	۰.۲۲	۱۰۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۷	۰.۰۰	۰.۱۲
قلعه ارزه خوران	۵	۰.۱۶	۱۰۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۵	۰.۰۰	۰.۰۸
تات قشلاق	۶۸	۲.۱۲	۵۳.۵۴	۵۴	۲.۵۸	۴۲.۵۲	۵	۰.۷۵	۱۲۷	۳.۹۴	۲.۱۳
چای قشلاقی	۳۱	۰.۹۶	۵۳.۴۵	۲۶	۱.۲۴	۴۴.۸۳	۱	۰.۱۵	۵۸	۱.۷۲	۰.۹۷
خضرچوپان	۸۳	۲.۵۸	۵۶.۴۶	۶۰	۲.۸۷	۴۰.۸۲	۴	۰.۶۰	۱۴۷	۲.۷۲	۲.۴۶
خویین	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سعیدکندی	۵۵	۱.۷۱	۴۴.۳۵	۶۷	۳.۲۱	۵۴.۰۳	۲	۰.۳۰	۱۲۴	۱.۶۱	۲.۰۸
علم کندی	۱۴۱	۴.۳۹	۵۱.۰۹	۱۱۳	۵.۴۱	۴۰.۹۴	۲۲	۳.۳۰	۲۷۶	۷.۹۷	۴.۶۲
بیانلو	۵۰	۱.۵۶	۶۴.۱۰	۲۴	۱.۱۵	۳۰.۷۷	۴	۰.۶۰	۷۸	۵.۱۳	۱.۳۱
پری	۷۴	۲.۳۰	۳۰.۰۸	۷۱	۳.۴۰	۲۸.۸۶	۱۰۱	۱۵.۱۴	۲۴۶	۴۱.۰۶	۴.۱۲
تازه کند(داغ مالوداش	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
توزلار	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادجدید	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادقدیم	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قزلجه	۲۸	۰.۸۷	۴۹.۱۲	۲۶	۱.۲۴	۴۵.۶۱	۳	۰.۴۵	۵۷	۵.۲۶	۰.۹۵
قلعه جوق	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
لرده شور	۵۴	۱.۶۸	۸۳.۰۸	۹	۰.۴۳	۱۳.۸۵	۲	۰.۳۰	۶۵	۳.۰۸	۱.۰۹
لهجبین	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
تازه کندفخرلو	۷۶	۲.۳۶	۷۲.۳۸	۲۹	۱.۳۹	۲۷.۶۲	۰	۰.۰۰	۱۰۵	۰.۰۰	۱.۷۶
تخته یورد	۱۵۲	۴.۷۳	۶۲.۳۰	۹۰	۴.۳۱	۳۶.۸۹	۲	۰.۳۰	۲۴۴	۰.۸۲	۴.۰۹
قاضی کندی	۶۴	۱.۹۹	۶۳.۳۷	۲۶	۱.۲۴	۲۵.۷۴	۱۱	۱.۶۵	۱۰۱	۱۰.۸۹	۱.۶۹
قره داش	۱۱۲	۳.۴۸	۶۷.۴۷	۵۱	۲.۴۴	۳۰.۷۲	۳	۰.۴۵	۱۶۶	۱.۸۱	۲.۷۸
برون قشلاق	۵۹	۱.۸۴	۵۰.۰۰	۴۱	۱.۹۶	۳۴.۷۵	۱۸	۲.۷۰	۱۱۸	۱۵.۲۵	۱.۹۸
قره گل	۶۰	۱.۸۷	۵۸.۸۲	۳۳	۱.۵۸	۳۲.۳۵	۹	۱.۳۵	۱۰۲	۸.۸۲	۱.۷۱
گونی	۴۴	۱.۳۷	۶۶.۶۷	۱۹	۰.۹۱	۲۸.۷۹	۳	۰.۴۵	۶۶	۴.۵۵	۱.۱۱
امیراباد	۲۸	۰.۸۷	۳۲.۱۸	۵۱	۲.۴۴	۵۸.۶۲	۸	۱.۲۰	۸۷	۹.۲۰	۱.۴۶
اینچه سعیدنظام	۲۰	۰.۶۲	۶۲.۵۰	۵	۰.۲۴	۱۵.۶۳	۷	۱.۰۵	۳۲	۲۱.۸۸	۰.۵۴
بکتاش	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چتز	۳۶	۱.۱۲	۵۶.۲۵	۲۲	۱.۰۵	۳۴.۳۸	۶	۰.۹۰	۶۴	۹.۳۸	۱.۰۷
چناقبلاغ	۳۰	۰.۹۳	۵۰.۰۰	۱۷	۰.۸۱	۲۸.۳۳	۱۳	۱.۹۵	۶۰	۲۱.۶۷	۱.۰۰
گادل	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مغانلو	۷۵	۲.۳۳	۴۲.۱۳	۳۱	۱.۴۸	۱۷.۴۲	۷۲	۱۰.۷۹	۱۷۸	۴۰.۴۵	۲.۹۸
سهندعلیا	۱۷۲	۵.۳۵	۵۶.۷۷	۹۸	۴.۶۹	۳۲.۳۴	۳۳	۴.۹۵	۳۰۳	۱۰.۸۹	۵.۰۷
کردی	۹۴	۲.۹۲	۷۸.۹۹	۲۲	۱.۰۵	۱۸.۴۹	۳	۰.۴۵	۱۱۹	۲.۵۲	۱.۹۹

	شاغلان در گروه فعالیت									شاغین		
نام آبادی	کشاورزی		درصد	صنعت		درصد	خدمات		درصد	جمع	درصد از کل روستاها
باغچه	۷۹	۲.۴۶	۸۰.۶۱	۱۶	۰.۷۷	۱۶.۳۳	۳	۰.۴۵	۳.۰۶	۹۸	۱.۶۴
سهندسفلی	۱۸۴	۵.۷۲	۵۷.۸۶	۱۱۵	۵.۵۰	۳۶.۱۶	۱۹	۲.۸۵	۵.۹۷	۳۱۸	۵.۳۲
گندی	۴۷	۱.۴۶	۵۷.۳۲	۳۳	۱.۵۸	۴۰.۲۴	۲	۰.۳۰	۲.۴۴	۸۲	۱.۳۷
دام لار	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
اق کند	۱۰۷	۳.۳۳	۵۵.۴۴	۷۳	۳.۴۹	۳۷.۸۲	۱۳	۱.۹۵	۶.۷۴	۱۹۳	۳.۲۳
المالو	۱۱۲	۳.۴۸	۶۵.۸۸	۵۰	۲.۳۹	۲۹.۴۱	۸	۱.۲۰	۴.۷۱	۱۷۰	۲.۸۵
بای گلی	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
قره تپه	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
سرین دره	۲۶	۰.۸۱	۵۵.۳۲	۱۹	۰.۹۱	۴۰.۴۳	۲	۰.۳۰	۴.۲۶	۴۷	۰.۷۹
پیرقشلاق	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
چهره تپه	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
ساری اغل	۵۶	۱.۷۴	۷۷.۷۸	۱۵	۰.۷۲	۲۰.۸۳	۱	۰.۱۵	۱.۳۹	۷۲	۱.۲۱
عوج موسی	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
سریک	۶۸	۲.۱۲	۲۷.۶۴	۱۳۱	۶.۲۷	۵۳.۲۵	۴۷	۷.۰۵	۱۹.۱۱	۲۴۶	۴.۱۲
ینگجه سینار	۷۱	۲.۲۱	۶۰.۶۸	۱۸	۰.۸۶	۱۵.۳۸	۲۸	۴.۲۰	۲۳.۹۳	۱۱۷	۱.۹۶
رز	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
مزرعه اغدوز	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
سیدلر	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
کوشک	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
بک اباد	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
بهستان	۱۲۹	۴.۰۱	۶۴.۵۰	۲۱	۱.۰۰	۱۰.۵۰	۵۰	۷.۵۰	۲۵.۰۰	۲۰۰	۳.۳۵
تک اغاج	۴۴	۱.۳۷	۵۷.۱۴	۱۹	۰.۹۱	۲۴.۶۸	۱۴	۲.۱۰	۱۸.۱۸	۷۷	۱.۲۹
مزرعه لیلان	۴۱	۱.۲۸	۷۱.۹۳	۶	۰.۲۹	۱۰.۵۳	۱۰	۱.۵۰	۱۷.۵۴	۵۷	۰.۹۵
مزرعه بک اباد	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
سرپل /میر آخور	۸۷	۲.۷۱	۳۹.۰۱	۱۰۱	۴.۸۳	۴۵.۲۹	۳۵	۵.۲۵	۱۵.۷۰	۲۲۳	۳.۷۳
بیاملو	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰
پشتک	۷۹	۲.۴۶	۵۱.۹۷	۶۵	۳.۱۱	۴۲.۷۶	۸	۱.۲۰	۵.۲۶	۱۵۲	۲.۵۵
خلج	۶۷	۲.۰۸	۵۶.۷۸	۲۶	۱.۲۴	۲۲.۰۳	۲۵	۳.۷۵	۲۱.۱۹	۱۱۸	۱.۹۸
ماداباد	۶۷	۲.۰۸	۳۴.۷۲	۱۱۶	۵.۵۵	۶۰.۱۰	۱۰	۱.۵۰	۵.۱۸	۱۹۳	۳.۲۳
وهران	۷۱	۲.۲۱	۴۲.۲۶	۷۶	۳.۶۴	۴۵.۲۴	۲۱	۳.۱۵	۱۲.۵۰	۱۶۸	۲.۸۱
ایلی بلاغ	۱۲۹	۴.۰۱	۴۴.۱۸	۱۳۷	۶.۵۶	۴۶.۹۲	۲۶	۳.۹۰	۸.۹۰	۲۹۲	۴.۸۹

	شاغلان در گروه فعالیت									شاغین		
نام آبادی	کشاورزی		درصد	صنعت		درصد	خدمات		درصد	جمع	درصد از کل روستاها
قره باطلاق	۹۹	۳.۰۸	۵۵.۰۰	۶۸	۳.۲۵	۳۷.۷۸	۱۳	۱.۹۵	۷.۲۲	۱۸۰	۳.۰۱
مجموع	۳۲۱۵	۱۹.۶۰	۵۳.۸۳	۲۰۹۰	۲۱.۵۳	۳۵.۰۰	۶۶۷	۲۱.۵۹	۱۱.۱۷	۵۹۷۲	۲۰.۵۰

- ساختار سیاسی-مدیریتی

-نهادهای رسمی مدیریت محلی

مدیریت و اداره روستاهای منطقـــــه در سالهای گذشته در دست مالکین بزرگ بوده است که به آنها ارباب می‌گفتند. معمولاً بزرگ مالکین منطقه از اهالی عشایر بوده اند. این وضعیت تا سال ۱۳۴۲ (اصلاحات ارضی) ادامه پیدا می کند و اداره روستاها دست کدخدا باقی می ماند. انجام اصلاحات اراضی این نوع مدیریت و مالکیت روستاها را از هم پاشید و به تدریج ابعاد دخالت دولت در امور اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و رفاهی افزایش یافت. بعد از اصلاحات ارضی زمین های کشاورزی روستا بین کشاورزان صاحب نسق تقسیم شد و دولت برای اداره روستا انجمن ده انتخاب نمود، این انجمن با رای مردم و به مدت ۳ سال انتخاب می شد. با پیروزی انقلاب اسلامی تقریباً مدیریت دولتی و غیردولتی وارد روستاها شد، در بخش دولتی سازمانهایی مثل وزارت جهـــاد کشاورزی، بنیاد مسکن و فرمانداری ها به صورت مستقیم و غیرمستقیم نمایندگانی در امر مدیریت روستاها جهت مشارکت و نظارت داشتند. در بخش نیمه دولتی از همان اوایل انقلاب اسلامی شوراهای اسلامی در روستاها تشکیل شد و اداره روستاها به دست شورای اسلامی افتاد.

در حال حاضر اداره ی روستاها بیشتر توسط دهیاری یا زیر نظر بخشـداری صـورت مـی گیـرد. وضـعیت روسـتاهای دارای دهیاری در منظومه ی ماهنشان به قرار ذیل می باشد.

جدول۵۳- وضعیت دهیاران در منظومه ماهنشان

شهرستان	بخش	زن	مرد	زیر دیپلم	دیپلم	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس	سایر	کمتر از ۵۰۰	۱۰۰۰-۵۰۱	۱۵۰۰-۱۰۰۱	۲۰۰۰-۱۵۰۱	بیش از ۲۰۰۰	جمع دهیاری	جمع دهیار
ماه نشان	مرکزی	۲	۳۲	-	۲۰	۶	۲	۱	۵	۲۴	۹	۱	-	-	۳۴	۳۴

روستاهای دارای دهیاری در منظومه در جدول ذیل ارائه شده است، شایان ذکر است مـدیریت روسـتا بـا همـاهنگی ادارات ذیربط بر عهده آنها می باشد.

جدول۵۴– روستاهای دارای دهیاری در منظومه ماهنشان

دهستان	روستا	دهستان	روستا	دهستان	روستا	دهستان	روستا
اوریاد	خیراباد	اوریاد	قره داش	ماه نشان	سهندسفلی	ماه نشان	پشتک
اوریاد	تات قشلاق	قزل گچیلو	برون قشلاق	ماه نشان	گندی	ماه نشان	خلج
اوریاد	خضرچوپان	قزل گچیلو	قره گل	ماه نشان	اق کند	ماه نشان	ماداباد
اوریاد	سعیدکندی	قزل گچیلو	گونی	ماه نشان	المالو	ماه نشان	وهران
اوریاد	علم کندی	قزل گچیلو	امیراباد	ماه نشان	سریک	ماه نشان	ایلی بلاغ
اوریاد	پری	قزل گچیلو	مغانلو	ماه نشان	ینگجه سینار	ماه نشان	قره باطلاق

دهستان	روستا	دهستان	روستا	دهستان	روستا	دهستان	روستا
اوریاد	تازه کندفخرلو	ماه نشان	سهندعلیا	ماه نشان	بهستان	–	–
اوریاد	تخته یورد	ماه نشان	کردی	ماه نشان	سرپل /میر آخور	–	–

- وضعیت زیرساختها در منطقه

خدمات زیرساختی موجود در منطقه شامل تاسیسات زیربنایی آب، برق، گاز، راه دسترسی و مخابرات می شود که وضعیت زیرساختهای روستاهای مورد مطالعه به قرار جدول ذیل می باشد.

جدول۵۵- وضعیت زیرساخت های روستاهای منظومه ماهنشان

مشخصات جغرافیایی		برق ، گاز و آب							ارتباطات و حمل ونقل		
نام دهستان	نام آبادی	شبکه سراسری برق	موتور برق دیزلی	انرژی نو (خورشیدی ، بادی و...)	گاز لوله کشی	آب لوله کشی	سامانه تصفیه آب	دسترسی به روزنامه و مجله	دسترسی به وسیله نقلیه عمومی	دسترسی به ایستگاه راه آهن
اوریاد	ارزه خوران	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد
اوریاد	اورجک	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد
اوریاد	خیراباد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد
اوریاد	کلیسا	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد
اوریاد	احمد آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
اوریاد	خندق لو	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
اوریاد	معدن مس بایچه باغ	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد	۰	ندارد	ندارد	ندارد
اوریاد	میانج	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد
اوریاد	قلعه ارزه خوران	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد
اوریاد	تات قشلاق	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
اوریاد	چای قشلاقی	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
اوریاد	خضرچوپان	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
اوریاد	خویین	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد	۰	ندارد	ندارد	ندارد
اوریاد	سعیدکندی	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
اوریاد	علم کندی	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد
اوریاد	بیانلو	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
اوریاد	پری	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد
اوریاد	تازه کند(داغ مالوداش	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
اوریاد	توزلار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
اوریاد	حسن ابادجدید	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
اوریاد	حسن ابادقدیم	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
اوریاد	قزلجه	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
اوریاد	قلعه جوق	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد
اوریاد	لرده شور	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد
اوریاد	لهجبین	ندارد	ندارد	دارد	ندارد	ندارد	۰	ندارد	ندارد	ندارد
اوریاد	تازه کندفخرلو	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد
اوریاد	تخته یورد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد

مشخصات جغرافیایی		برق ، گاز و آب						ارتباطات و حمل ونقل		
نام دهستان	نام آبادی	شبکه سراسری برق	موتور برق دیزلی	انرژی نو (خورشیدی ، بادی و...)	گاز لوله کشی	آب لوله کشی	سامانه تصفیه آب	دسترسی به روزنامه و مجله	دسترسی به وسیله نقلیه عمومی	دسترسی به ایستگاه راه آهن
اوریاد	قاضی کندی	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد
اوریاد	قره داش	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد
قزل گچیلو	برون قشلاق	دارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد
قزل گچیلو	قره گل	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	دارد	دارد	ندارد
قزل گچیلو	گونی	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد
قزل گچیلو	امیراباد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد
قزل گچیلو	اینچه سعیدنظام	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	۹	ندارد	ندارد	ندارد
قزل گچیلو	بکتاش	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قزل گچیلو	چتز	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد
قزل گچیلو	چناقبلاغ	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد
قزل گچیلو	گادل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قزل گچیلو	مغانلو	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
ماه نشان	سهندعلیا	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد
ماه نشان	کردی	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد
ماه نشان	باغچه	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد
ماه نشان	سهندسفلی	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد
ماه نشان	گندی	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد
ماه نشان	دام لار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	اق کند	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد
ماه نشان	المالو	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد
ماه نشان	بای گلی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	قره تپه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	سرین دره	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
ماه نشان	پیرقشلاق	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	چهره تپه	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد	۰	ندارد	ندارد	ندارد
ماه نشان	ساری اغل	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
ماه نشان	عوج موسی	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	۹	ندارد	ندارد	ندارد
ماه نشان	سریک	دارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد
ماه نشان	ینگجه سینار	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
ماه نشان	رز	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
ماه نشان	مزرعه اغدوز	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	سیدلر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	کوشک	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	شهرک صنعتی ماهنشا ن	دارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد
ماه نشان	بک اباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	بهستان	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
ماه نشان	تک اغاج	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
ماه نشان	مزرعه لیلان	دارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد

مشخصات جغرافیایی		برق ، گاز و آب							ارتباطات و حمل ونقل		
نام دهستان	نام آبادی	شبکه سراسری برق	موتور برق دیزلی	انرژی نو (خورشیدی ، بادی و...)	گاز لوله کشی	آب لوله کشی	سامانه تصفیه آب	دسترسی به روزنامه و مجله	دسترسی به وسیله نقلیه عمومی	دسترسی به ایستگاه راه آهن
ماه نشان	مزرعه بک اباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	مزرعه تک آغاج /چپ چپ	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
ماه نشان	سرپل /میر آخور	دارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
ماه نشان	بیاملو	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد	۰	ندارد	ندارد	ندارد
ماه نشان	پشتک	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
ماه نشان	خلج	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد
ماه نشان	ماداباد	دارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد
ماه نشان	وهران	دارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد
ماه نشان	ایلی بلاغ	دارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد
ماه نشان	قره باطلاق	دارد	ندارد	ندارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد	دارد	ندارد

ادامه جدول۵۵ - وضعیت زیرساخت های روستاهای منظومه ماهنشان

شهر / دهستان	آبادی	ارتباط دارد /ندارد	تلفن خانگی (زمان بهره برداری قبل از سال ۸۶)	تلفن موبایل روستایی (زمان بهره برداری از سال ۸۶-۹۳)	کوه نور(زمان بهره برداری از سال ۸۹-۹۳)	همراه اول (زمان بهره برداری از سال ۸۷ - ۹۷)	ایرانسل (زمان بهره برداری از سال ۸۷ - ۹۷)	رایتل (در بخش روستایی فعالیت ندارد)	الحاقیه های وب (زمان بهره برداری شهریور۹۸)	ارتباط تلفن ثابت های- وب (زمان بهره برداری شهریور۹۸)	ارتباط تلفن ثابت در برنامه توسعه های- وب (زمان بهره برداری شهریور۹۷)	اینترنت پرسرعت فاز اول (زمان بهره برداری سال۹۶)	اینترنت پرسرعت فازدوم (زمان بهره برداری شهریور۹۸)	اینترنت ثابت	دفتر ارتباط روستایی	توسعه دستگاه خودپرداز روستایی در سال ۹۶
اورياد	احمد آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
اورياد	ارزه خوران	۱	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
ماه نشان	اق کند	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۰
ماه نشان	المالو	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۰
قزل گچيلو	اميراباد	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
اورياد	اورجک	۱	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
ماه نشان	ايلی بلاغ	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱
قزل گچيلو	اينچه سعيدنظام	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
ماه نشان	باغچه	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
ماه نشان	بای گلی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قزل گچيلو	برون قشلاق	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
ماه نشان	بک اباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قزل گچيلو	بکتاش	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	بهستان	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
ماه نشان	بياملو	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
اورياد	بيانلو	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰

شهر / دهستان	آبادی	ارتباط دارد /ندارد	تلفن خانگی (زمان بهره برداری قبل از سال ۸۶)	تلفن موبایل روستایی (زمان بهره برداری از سال ۸۶-۹۳)	کوه نور(زمان بهره برداری از سال ۸۹-۹۳)	همراه اول (زمان بهره برداری از سال ۸۷ - ۹۷)	ایرانسل (زمان بهره برداری از سال ۸۷ - ۹۷)	رایتل (در بخش روستایی فعالیت ندارد)	الحاقیه های وب (زمان بهره برداری شهریور۹۸)	ارتباط تلفن ثابت های- وب (زمان بهره برداری شهریور۹۸)	ارتباط تلفن ثابت در برنامه توسعه های- وب (زمان بهره برداری شهریور۹۷)	اینترنت پرسرعت فاز اول (زمان بهره برداری سال ۹۶)	اینترنت پرسرعت فازدوم (زمان بهره برداری شهریور۹۸)	اینترنت ثابت	دفتر ارتباط روستایی	توسعه دستگاه خودپرداز روستایی در سال ۹۶
اورياد	پری	۱	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۱	۱	۰	۱	۰	۱	۱	۰
ماه نشان	پشتک	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰
ماه نشان	پیرقشلاق	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
اورياد	تات قشلاق	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰
اورياد	تازه کند(داغ مالوداش	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
اورياد	تازه کندفخرلو	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰
اورياد	تخته یورد	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰
ماه نشان	تک اغاج	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰
اورياد	توزلار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
اورياد	چای قشلاقی	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰
قزل گچیلو	چتز	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۰
قزل گچیلو	چناقبلاغ	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰
ماه نشان	چهره تپه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
اورياد	حسن ابادجدید	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
اورياد	حسن ابادقدیم	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

شهر / دهستان	آبادی	ارتباط دارد /ندارد	تلفن خانگی (زمان بهره برداری قبل از سال ۸۶)	تلفن موبایل روستایی (زمان بهره برداری از سال ۸۶-۹۳)	کوه نور(زمان بهره برداری از سال ۸۹-۹۳)	همراه اول (زمان بهره برداری از سال ۸۷ - ۹۷)	ایرانسل (زمان بهره برداری از سال ۸۷ - ۹۷)	رایتل (در بخش روستایی فعالیت ندارد)	الحاقیه های وب (زمان بهره برداری شهریور۹۸)	ارتباط تلفن ثابت های- وب (زمان بهره برداری شهریور۹۸)	ارتباط تلفن ثابت در برنامه توسعه های- وب (زمان بهره برداری شهریور۹۷)	اینترنت پرسرعت فاز اول (زمان بهره برداری سال ۹۶)	اینترنت پرسرعت فازدوم (زمان بهره برداری شهریور۹۸)	اینترنت ثابت	دفتر ارتباط روستایی	توسعه دستگاه خودپرداز روستایی در سال ۹۶
اورياد	خضرچوپان	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰
ماه نشان	خلج	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰
اورياد	خندق لو	۱	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰
اورياد	خويين	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۰
اورياد	خيراباد	۱	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱
ماه نشان	دام لار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	رز	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	ساری اغل	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
ماه نشان	سرپل /مير آخور	۱	۱	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
ماه نشان	سريک	۱	۱	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
ماه نشان	سرين دره	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
اورياد	سعيدکندی	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
ماه نشان	سهندسفلی	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
ماه نشان	سهندعليا	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۰
ماه نشان	سيدلر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

شهر / دهستان	آبادی	ارتباط دارد /ندارد	تلفن خانگی (زمان بهره برداری قبل از سال ۸۶)	تلفن موبایل روستایی (زمان بهره برداری از سال ۸۶-۹۳)	کوه نور(زمان بهره برداری از سال ۸۹-۹۳)	همراه اول (زمان بهره برداری از سال ۸۷ - ۹۷)	ایرانسل (زمان بهره برداری از سال ۸۷ - ۹۷)	رایتل (در بخش روستایی فعالیت ندارد)	الحاقیه های وب (زمان بهره برداری شهریور۹۸)	ارتباط تلفن ثابت های- وب (زمان بهره برداری شهریور۹۸)	ارتباط تلفن ثابت در برنامه توسعه های- وب (زمان بهره برداری شهریور۹۷)	اینترنت پرسرعت فاز اول (زمان بهره برداری سال ۹۶)	اینترنت پرسرعت فازدوم (زمان بهره برداری شهریور۹۸)	اینترنت ثابت	دفتر ارتباط روستایی	توسعه دستگاه خودپرداز روستایی در سال ۹۶
اورياد	علم كندى	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۰
ماه نشان	عوج موسى	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
اورياد	قاضى كندى	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰
ماه نشان	قره باطلاق	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰
ماه نشان	قره تپه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
اورياد	قره داش	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰
قزل گچيلو	قره گل	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۰
اورياد	قزلجه	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰
اورياد	قلعه ارزه خوران	۱	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
اورياد	قلعه جوق	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	كردى	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
اورياد	كليسا	۱	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
ماه نشان	كوشک	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قزل گچيلو	گادل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	گندى	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
قزل گچيلو	گونى	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
اورياد	لرده شور	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰

شهر / دهستان	آبادی	ارتباط دارد /ندارد	تلفن خانگی (زمان بهره برداری قبل از سال ۸۶)	تلفن موبایل روستایی (زمان بهره برداری از سال ۸۶-۹۳)	کوه نور(زمان بهره برداری از سال ۸۹-۹۳)	همراه اول (زمان بهره برداری از سال ۸۷ - ۹۷)	ایرانسل (زمان بهره برداری از سال ۸۷ - ۹۷)	رایتل (در بخش روستایی فعالیت ندارد)	الحاقیه های وب (زمان بهره برداری شهریور۹۸)	ارتباط تلفن ثابت های- وب (زمان بهره برداری شهریور۹۸)	ارتباط تلفن ثابت در برنامه توسعه های- وب (زمان بهره برداری شهریور۹۷)	اینترنت پرسرعت فاز اول (زمان بهره برداری سال ۹۶)	اینترنت پرسرعت فازدوم (زمان بهره برداری شهریور۹۸)	اینترنت ثابت	دفتر ارتباط روستایی	توسعه دستگاه خودپرداز روستایی در سال ۹۶
اورياد	لهجبين	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	ماداباد	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
ماه نشان	مزرعه اغدوز	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	مزرعه بک اباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	مزرعه ليلان	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
اورياد	معدن مس بايچه باغ	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قزل گچيلو	مغانلو	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۰
اورياد	ميانج	۱	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰
ماه نشان	وهران	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
ماه نشان	ينگجه سينار	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰

جدول۵۶– وضعیت ایستگاه های پمپاژ آب به تفکیک روستاها

نام بخش	نام دهستان	نام روستا	کد روستا	تعداد ایستگاه پمپاژ در مدار	حجم ایستگاه پمپاژ در مدار - مترمکعب در روز
مرکزی	ماه نشان	اق کند	۲۳۵۴۷۱	۱	۲۵۹
مرکزی	ماه نشان	ایلی بلاغ	۲۳۵۲۹۲	۱	۳۴۶
مرکزی	ماه نشان	بهستان	۲۳۵۲۹۸	۱	۴۳۲
مرکزی	ماه نشان	پشتک	۲۳۵۴۸۲	۱	۲۵۹
مرکزی	ماه نشان	تک اغاج	۲۳۵۳۰۲	۱	
مرکزی	ماه نشان	چپ چپ	۲۳۵۴۸۹	۱	۳۴۶
مرکزی	ماه نشان	چهره تپه	۲۳۵۲۸۷	۱	۵۱۸
مرکزی	ماه نشان	خلج	۲۳۵۶۴۶	۱	
مرکزی	ماه نشان	سرپل	۲۳۵۳۶۹	۱	۳۴۶
مرکزی	ماه نشان	قره باطلاق	۴۹۰۶۲۶	۱	۵۱۸
مرکزی	ماه نشان	ماداباد	۲۳۵۶۶۳	۱	۵۱۸
مرکزی	ماه نشان	وهران	۲۳۵۶۶۵	۱	۴۳۲
مرکزی	ماه نشان	ینگجه سینار	۲۳۵۵۱۹	۱	۳۴۶
جمع دهستان				۱۳	۴۳۲۰
مرکزی	قزل گچیلو	چناقبلاغ	۲۳۵۶۵۲	۱	۴۳۲
مرکزی	قزل گچیلو	قره گل	۲۳۵۶۵۵	۱	۲۵۹
جمع دهستان				۲	۶۹۱
مرکزی	اوریاد	خیراباد	۳۷۰۷۰	۱	۲۵۹
مرکزی	اوریاد	قاضی کندی	۲۳۵۵۰۳	۱	۴۳۲
جمع دهستان		-	-	۲	۶۹۱

جدول۵۷– مشخصات شناسه ای روستاهای منظومه ماهنشان

دهستان	کد روستا	روستا	وضعیت برخورداری روستا						تحت پوشش شرکت	
اوریاد	۳۷۰۲۱	ارزه خوران	*						*	
اوریاد	۳۷۰۳۴	اورجک	*						*	
اوریاد	۲۳۵۴۷۹	بیانلو	*						*	
اوریاد	۲۳۵۴۸۱	پری		*					*	
اوریاد	۲۳۵۴۸۳	تات قشلاق	*						*	
اوریاد	۲۳۵۴۸۵	تازه کندفخرلو	*						*	
اوریاد	۲۳۵۴۸۶	تخته یورد		*					*	
اوریاد	۲۳۵۴۸۸	چای قشلاقی	*						*	
اوریاد	۳۲۱۶۸۳۲۰	حسن آباد جدید								
اوریاد	۲۳۵۴۹۰	حسن ابادقدیم					*			*
اوریاد	۲۳۵۴۹۱	خضرچوپان	*						*	
اوریاد	۲۳۵۴۹۲	خندق لو	*						*	

دهستان	کد روستا	روستا	وضعیت برخورداری روستا						تحت پوشش شرکت	
اوریاد	۲۳۵۴۹۳	خویین					❊			❊
اوریاد	۳۷۰۷۰	خیراباد	❊						❊	
اوریاد	۲۳۵۴۹۹	سعیدکندی	❊						❊	
اوریاد	۲۳۵۵۰۲	علم کندی	❊						❊	
اوریاد	۲۳۵۵۰۳	قاضی کندی	❊						❊	
اوریاد	۲۳۵۵۰۷	قره داش	❊						❊	
اوریاد	۲۳۵۵۰۸	قزلجه	❊						❊	
اوریاد	۴۹۰۶۱۵	قلعه ارزه خوران	❊						❊	
اوریاد	۲۳۵۵۰۹	قلعه جوق		❊						❊
اوریاد	۳۷۱۲۳	کلیسا	❊							❊
اوریاد	۲۳۵۵۱۲	لرده شور		❊					❊	
اوریاد	۲۳۵۵۱۳	لهجبین					❊			❊
اوریاد	۲۳۵۵۱۷	میانج	❊						❊	
قزل گچیلو	۲۳۵۶۳۳	امیراباد	❊						❊	
قزل گچیلو	۲۳۵۶۳۵	اینچه سعیدنظام	❊						❊	
قزل گچیلو	۲۳۵۶۳۶	برون قشلاق	❊						❊	
قزل گچیلو	۲۳۵۶۴۲	چتز	❊						❊	
قزل گچیلو	۲۳۵۶۵۲	چناقبلاغ	❊						❊	
قزل گچیلو	۲۳۵۶۵۵	قره گل	❊						❊	
قزل گچیلو	۲۳۵۶۶۲	گونی	❊						❊	
قزل گچیلو	۲۳۵۶۶۴	مغانلو	❊						❊	
ماه نشان	۲۳۵۴۷۱	اق کند		❊					❊	
ماه نشان	۲۳۵۴۷۲	المالو	❊						❊	
ماه نشان	۲۳۵۲۹۲	ایلی بلاغ		❊					❊	
ماه نشان	۲۳۵۴۷۷	باغچه	❊						❊	
ماه نشان	۲۳۵۲۹۸	بهستان	❊						❊	
ماه نشان	۲۳۵۴۸۰	بیاملو					❊			❊
ماه نشان	۲۳۵۴۸۲	پشتک	❊						❊	
ماه نشان	۲۳۵۳۰۲	تک اغاج	❊						❊	
ماه نشان	۲۳۵۴۸۹	چپ چپ					❊			❊
ماه نشان	۲۳۵۲۸۷	چهره تپه					❊			❊
ماه نشان	۲۳۵۶۴۶	خلج	❊						❊	
ماه نشان	۲۳۵۵۸۵	رز					❊			❊
ماه نشان	۲۳۵۳۲۵	ساری اغل		❊					❊	
ماه نشان	۲۳۵۳۶۹	سرپل		❊					❊	
ماه نشان	۲۱۵۴۸	سریک	❊							❊

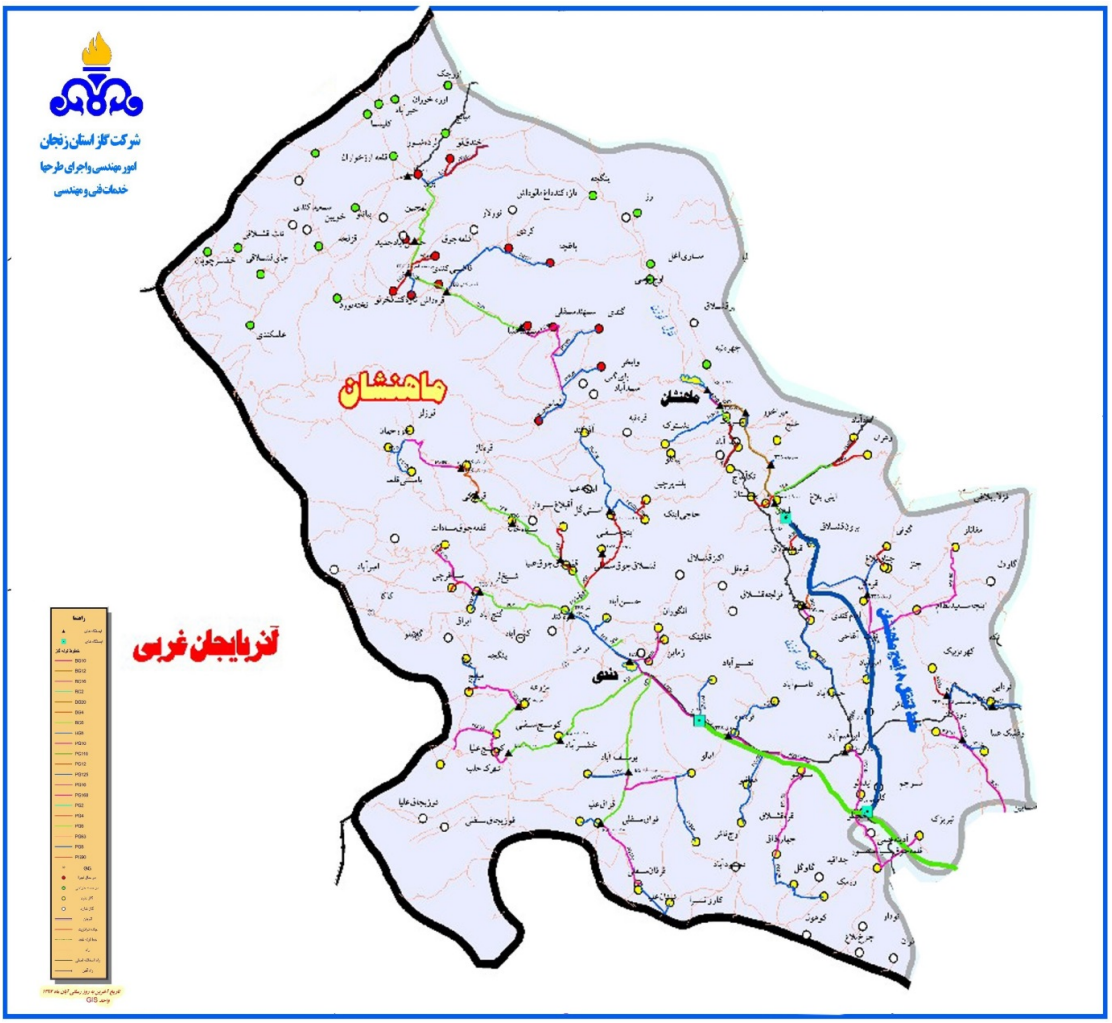
دهستان	کد روستا	روستا	وضعیت برخورداری روستا				تحت پوشش شرکت	
ماه نشان	۲۳۵۵۱۸	سرین دره	*				*	
ماه نشان	۲۳۵۵۰۰	سهند سفلی		*			*	
ماه نشان	۲۳۵۵۰۱	سهندعلیا	*				*	
ماه نشان	۲۳۵۴۷۵	عوج موسی				*		*
ماه نشان	۴۹۰۶۲۶	قره باطلاق	*				*	
ماه نشان	۲۳۵۵۱۰	کردی	*				*	
ماه نشان	۲۳۵۵۱۱	گندی		*			*	
ماه نشان	۲۳۵۳۶۱	لیلان	*				*	
ماه نشان	۲۳۵۶۶۳	ماداباد	*				*	
ماه نشان	۲۳۵۶۶۵	وهران	*				*	
ماه نشان	۲۳۵۵۱۹	ینگجه سینار	*				*	

جدول۵۸ - وضعیت مخازن آب به تفکیک روستاها

نام دهستان	نام روستا	کد روستا	تعداد مخازن در مدار	حجم مخازن در مدار - مترمکعب	تعداد مخازن خارج از مدار	حجم مخازن خارج از مدار - مترمکعب	تعداد مخازن سایر وضعیت ها	حجم مخازن سایر وضعیتها - مترمکعب
اوریاد	ارزه خوران	۳۷۰۲۱	۱	۵۰				
اوریاد	اورجک	۳۷۰۳۴	۱	۴۰				
اوریاد	بیانلو	۲۳۵۴۷۹	۱	۷۵				
اوریاد	پری	۲۳۵۴۸۱	۱	۲۰۰				
اوریاد	تات قشلاق	۲۳۵۴۸۳	۱	۷۵				
اوریاد	تازه کندفخرلو	۲۳۵۴۸۵	۱	۵۰				
اوریاد	تخته یورد	۲۳۵۴۸۶	۱	۱۰۰				
اوریاد	چای قشلاقی	۲۳۵۴۸۸	۱	۵۰				
اوریاد	حسن ابادقدیم	۲۳۵۴۹۰	۱	۱۳۰				
اوریاد	خضرچوپان	۲۳۵۴۹۱	۱	۷۵				
اوریاد	خندق لو	۲۳۵۴۹۲	۱	۱۰۰				
اوریاد	خیراباد	۳۷۰۷۰	۱	۱۰۰				
اوریاد	سعیدکندی	۲۳۵۴۹۹	۱	۱۰۰				
اوریاد	علم کندی	۲۳۵۵۰۲	۱	۱۵۰				
اوریاد	قاضی کندی	۲۳۵۵۰۳	۱	۱۵۰				
اوریاد	قره داش	۲۳۵۵۰۷	۱	۱۰۰				
اوریاد	قزلجه	۲۳۵۵۰۸	۱	۵۰				
اوریاد	قلعه ارزه خوران	۴۹۰۶۱۵	۱	۷۵				
اوریاد	لرده شور	۲۳۵۵۱۲	۱	۵۰				

نام دهستان	نام روستا	کد روستا	تعداد مخازن در مدار	حجم مخازن در مدار - مترمکعب	تعداد مخازن خارج از مدار	حجم مخازن خارج از مدار - مترمکعب	تعداد مخازن سایر وضعیت ها	حجم مخازن سایر وضعیتها - مترمکعب
اورياد	ميانج	۲۳۵۵۱۷	۱	۷۵				
ماه نشان	اق کند	۲۳۵۴۷۱	۱	۱۰۰				
ماه نشان	المالو	۲۳۵۴۷۲	۱	۱۵۰				
ماه نشان	ایلی بلاغ	۲۳۵۲۹۲	۱	۲۰۰				
ماه نشان	باغچه	۲۳۵۴۷۷	۱	۱۵۰				
ماه نشان	بهستان	۲۳۵۲۹۸	۱	۱۰۰				
ماه نشان	پشتک	۲۳۵۴۸۲	۱	۱۰۰				
ماه نشان	تک اغاج	۲۳۵۳۰۲	۱	۱۰۰				
ماه نشان	چپ چپ	۲۳۵۴۸۹	۱	۲۵۰				
ماه نشان	خلج	۲۳۵۶۴۶	۲	۳۰۰				
ماه نشان	ساری اغل	۲۳۵۳۲۵	۱	۵۰				
ماه نشان	سرپل	۲۳۵۳۶۹	۱	۱۰۰				
ماه نشان	سرین دره	۲۳۵۵۱۸	۱	۳۰				
ماه نشان	سهند سفلی	۲۳۵۵۰۰	۱	۱۵۰				
ماه نشان	سهندعلیا	۲۳۵۵۰۱	۱	۲۰۰				
ماه نشان	قره باطلاق	۴۹۰۶۲۶	۱	۱۰۰				
ماه نشان	کردی	۲۳۵۵۱۰	۱	۷۰				
ماه نشان	گندی	۲۳۵۵۱۱					۱	۱۰۰
ماه نشان	لیلان	۲۳۵۳۶۱	۱	۳۰				
ماه نشان	ماداباد	۲۳۵۶۶۳	۱	۱۵۰				
ماه نشان	وهران	۲۳۵۶۶۵	۱	۱۵۰				
ماه نشان	ینگجه سینار	۲۳۵۵۱۹	۱	۱۵۰				
قزل گچیلو	امیراباد	۲۳۵۶۳۳	۱	۱۰۰				
قزل گچیلو	اینچه سعیدنظام	۲۳۵۶۳۵	۱	۵۰				
قزل گچیلو	برون قشلاق	۲۳۵۶۳۶	۱	۷۰				
قزل گچیلو	چناقبلاغ	۲۳۵۶۵۲	۱	۱۰۰				
قزل گچیلو	قره گل	۲۳۵۶۵۵	۱	۲۰۰				
قزل گچیلو	مغانلو	۲۳۵۶۶۴	۱	۱۰۰				

وضعیت شبکه های گاز در سطح منطقه

جدول۵۹ - روستاهای دارای طرح هادی مصوب

شهر / دهستان	آبادی	منطقه	خانوار	جمعیت	هادی
اوریاد	ارزه خوران	آبادی	۶۲	۲۱۶	دارد
اوریاد	اورجک	آبادی	۳۹	۱۴۱	دارد
اوریاد	خیراباد	آبادی	۱۲۰	۳۹۸	دارد
اوریاد	کلیسا	آبادی	۵۹	۱۷۹	دارد
اوریاد	لرده شور	آبادی	۶۱	۱۸۲	دارد
اوریاد	میانج	آبادی	۳۰	۹۵	دارد
اوریاد	قلعه ارزه خوران	آبادی	۴۷	۱۵۹	دارد
اوریاد	تات قشلاق	آبادی	۶۱	۱۶۶	دارد
اوریاد	چای قشلاقی	آبادی	۲۶	۷۵	دارد
اوریاد	خضرچوپان	آبادی	۷۴	۲۱۸	دارد
اوریاد	سعیدکندی	آبادی	۶۹	۲۵۲	دارد

شهر / دهستان	آبادی	منطقه	خانوار	جمعیت	هادی
اوریاد	علم کندی	آبادی	۱۸۰	۵۸۴	دارد
اوریاد	قزلجه	آبادی	۳۰	۹۲	دارد
اوریاد	بیانلو	آبادی	۴۹	۱۸۱	دارد
اوریاد	پری	آبادی	۲۴۶	۸۵۰	دارد
اوریاد	تخته یورد	آبادی	۸۹	۳۱۲	دارد
اوریاد	خندق لو	آبادی	۴۴	۱۴۳	دارد
اوریاد	تازه کندفخرلو	آبادی	۵۴	۱۶۴	دارد
اوریاد	قاضی کندی	آبادی	۱۱۷	۳۶۵	دارد
اوریاد	قره داش	آبادی	۸۲	۲۵۷	دارد
قزل گچیلو	برون قشلاق	آبادی	۱۵۹	۵۰۹	دارد
قزل گچیلو	گونی	آبادی	۸۲	۲۵۹	دارد
قزل گچیلو	امیراباد	آبادی	۷۵	۲۳۲	دارد
قزل گچیلو	اینچه سعیدنظام	آبادی	۱۱	۳۸	دارد
قزل گچیلو	قره گل	آبادی	۱۳۳	۳۷۳	دارد
قزل گچیلو	مغانلو	آبادی	۸۶	۲۶۲	دارد
ماه نشان	باغچه	آبادی	۵۵	۱۸۴	دارد
ماه نشان	سهندعلیا	آبادی	۲۰۱	۶۴۹	دارد
ماه نشان	کردی	آبادی	۹۵	۲۸۶	دارد
ماه نشان	المالو	آبادی	۷۰	۲۲۳	دارد
ماه نشان	سهندسفلی	آبادی	۲۰۳	۷۳۱	دارد
ماه نشان	گندی	آبادی	۶۰	۲۳۴	دارد
ماه نشان	سرین دره	آبادی	۲۵	۹۸	دارد
ماه نشان	ساری اغل	آبادی	۴۱	۱۵۲	دارد
ماه نشان	اق کند	آبادی	۱۳۷	۴۴۴	دارد
ماه نشان	ینگجه سینار	آبادی	۸۳	۲۵۶	دارد
ماه نشان	سرپل /میر آخور	آبادی	۲۱۲	۷۱۴	دارد
ماه نشان	سریک	آبادی	۲۶۳	۹۰۴	دارد
ماه نشان	بهستان	آبادی	۱۳۲	۴۴۶	دارد
ماه نشان	تک اغاج	آبادی	۴۳	۱۴۹	دارد
ماه نشان	پشتک	آبادی	۱۰۷	۳۱۶	دارد

شهر / دهستان	آبادی	منطقه	خانوار	جمعیت	هادی
ماه نشان	خلج	آبادی	۱۵۲	۴۸۴	دارد
ماه نشان	ماداباد	آبادی	۱۹۰	۶۶۶	دارد
ماه نشان	وهران	آبادی	۱۵۴	۵۳۵	دارد
ماه نشان	ایلی بلاغ	آبادی	۳۴۸	۱۱۵۵	دارد
ماه نشان	قره باطلاق	آبادی	۱۹۸	۶۵۱	دارد

کلیه امکانات و زیرساختهای روستاهای مورد مطالعه از شرایط مناسبی برخوردار بوده ولی راه دسترسی در منطقه نیاز مند بهسازی می باشد و نیز در روستاهای دشتی تامین آب شرب در تابستان با مشکلات خاصی روبرو می باشد.

۲-۵- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت نظام تولیدی (کشاورزی، صنایع، خدمات و گردشگری) در روستاهای هدف دهستان یا بخش.

- ویژگیهای نظام و روابط تولید کشاورزی

منظور از نظام اقتصادی در منطقه شامل مدیریت و سازماندهی های موجود در بحث مالکیت ها و فرآیند تولیدات است و منظور از روابط وجود ارتباطات سیستمی از مرحله تأمین مواد اولیه تا مرحله تولید و فروش محصولات در بازارهای محلی و فرامحلی است. بر اساس اطلاعات و مشاهدات میدانی انجام شده نظام تولید محصولات کشاورزی در روستاها نشان دهنده غلبه الگوهای سنتی و خرده مالکی در مالکیت و فرایند تولیدات کشاورزی است. کشاورزی منطقه در هر سه سطح زراعت (عمدتاً گندم)، باغداری (عمدتاً سیب) و دامداری (عمدتاً دام های کوچک) شکلی سنتی داشته و فاقد هرگونه سازماندهی و انسجام می باشند. اما در سطح کشاورزی خصوصاً دامداری و پرورش زنبور عسل (شکل نظام تولیدی) به سمت تعاونی های دولتی یا خصوصی با عملکرد مکانیزه و صنعتی حرکت کرده است. به طوری که پرورش زنبور عسل و تولیدات دامی منطقه دارای جایگاه منطقه ای می باشند. بنابراین نظام و روابط تولید کشاورزی همچنان متاثر از الگوهای سنتی می باشد به گونه ای که تامین زنبور ملکه، علوفه و ... از طر یق خرده فروشی ها و گاه شرکت تعاونی ها صورت می پذیرد. نوع تولیدات کشاورزی بر گرفته از الگوهای کاشت سنتی منطقه می باشد و مراحل کاشت، داشت و برداشت نیز متاثر از همان الگوها می باشد. در نهایت محصولات تولیدی به صورت غیر رسمی توسط دلالان با قیمت های تعیین شده از طرف آنها خریداری می گردد و کشاورزان در فروش محصولات و نحوه بازاریابی آنها نقش اساسی ندارند. در خصوص پرورش زنبور عسل بایستی مجتمع های نیمه صنعتی را از الگوهای پرورش سنتی مجزا نمود چرا که مجتمع های مذکور تولیداتشان در مقیاس منطقه ای بوده و تحت حمایت دولت به سوی مدرن شدن سوق داده شده است.

از مهمترین این مجتمع های دامداری و پرورش ماهی می توان به مجتمع ساریجلو، پرورش ماهی خلج، مجتمع حسنی، ملکی و محمدی اشاره کرد که حوزه نفوذ فروش و توزیع آن نیز در سطح منطقه ای می باشد. این مجتمع دارای مالکیت و مدیریت خصوصی است و بخشی از اشتغال منطقه را هم به خود اختصاص داده است. همچنین

مجتمع‌هـــــای مرغداری با پرورش مرغ و جوجه از دیگر نظام های تولید کشاورزی منطقـــــه هستند که مدیریت و مالکیت این مجتمع ها نیـــــز خصوصی می باشند. روابط تولید در این مجتمع ها ضرورتاً بر مبنای مواد اولیه محلی نمی باشند. فرآیند تولید و توزیع و فروش آنها نیز به صورت نظام مند و در خارج از منطقه انجام می‌گیرد. لذا منطقـه مورد مطالعـه صرفاً محل استقرار این مجتمع ها و محلی برای تأمین نیروی انسانی لازم برای آن است با این حال می توان گفت که نظام تولید کشاورزی بر محوریت تولیدات دام و طیور در روستاها به شکلی است که می تواند به عنوان یک مشخصه این منطقه مطرح باشد.

جدول۶۰- وضعیت مهمترین تولیدات کشاورزی روستاهای منظومه ماهنشان

نام محصول	میزان تولید(تن در هکتار*)	هزینه تولید (کیلوگرم)	قیمت فروش(کیلوگرم)	الگوی آبیاری	محل تامین نهاده	نحوه و محل ذخیره سازی	نحوه و محل فروش		محل فروش
							به صورت خام یا فرآوری شده	نحوه فروش	
گندم	۲.۷	۱۰۰۰	۱۲۵۰	سنتی ■ مدرن□	ماهنشان- زنجان	فاقد محل مناسب	خام ■ فرآوری شده □	خرید واسطه یا دلال ■خرید تضمینی از سوی دولت■ در محل روستا به فروش می رسانید□ ارائه در بازارهای فروش توسط تولید کننده □	زنجان
جو	۲.۵	۵۰۰	۷۰۰	سنتی ■ مدرن□	ماهنشان- زنجان	فاقد محل مناسب	خام ■ فرآوری شده □	خرید واسطه یا دلال ■خرید تضمینی از سوی دولت■ در محل روستا به فروش می رسانید□ ارائه در بازارهای فروش توسط تولید کننده □	زنجان
شبدر	۱۵	۴۰۰	۷۰۰	سنتی ■ مدرن□	ماهنشان- زنجان	فاقد محل مناسب	خام ■ فرآوری شده □	خرید واسطه یا دلال ■خرید تضمینی از سوی دولت□ در محل روستا به فروش می رسانید□ ارائه در بازارهای فروش توسط تولید کننده □	زنجان
جو	۲.۴	۵۰۰	۷۵۰	سنتی ■ مدرن□	ماهنشان- زنجان	فاقد محل مناسب	خام ■ فرآوری شده □	خرید واسطه یا دلال ■خرید تضمینی از سوی دولت■ در محل روستا به فروش می رسانید□ ارائه در بازارهای فروش توسط تولید کننده □	زنجان

جدول۶۱- وضعیت محصولات دامی موجود در روستاهای منظومه ماهنشان

محصول	متوسط تولید محصول و قیمت فروش	محل و نحوه عرضه و فروش	محل عرضه
شیر	تولید ۱۵ تن شیر(روزانه) قیمت یک کیلو شیر۱۳۰۰ تومان	خرید واسطه یا دلال ■خرید تضمینی از سوی دولت □در محل روستا به فروش می رسانید□ ارائه در بازارهای فروش توسط تولید کننده ■	زنجان
گوشت	تولید۵۰-۱۱۰کیلوگرم گوشت (هر دام) قیمت یک کیلو گوشت۳۰ تا ۴۵ هزارتومان	خرید واسطه یا دلال □خرید تضمینی از سوی دولت □در محل روستا به فروش می رسانید■ ارائه در بازارهای فروش توسط تولید کننده □	زنجان
مرغ	تولید ۳۰ عدد تخم مرغ (روزانه) قیمت یک کیلو تخم مرغ۱۵۰۰۰تومان	خرید واسطه یا دلال □خرید تضمینی از سوی دولت □در محل روستا به فروش می رسانید■ ارائه در بازارهای فروش توسط تولید کننده □	زنجان
	تولید ۱.۵کیلوگرم گوشت (هر مرغ) قیمت یک کیلو گوشت۸۵۰۰ تومان	خرید واسطه یا دلال □خرید تضمینی از سوی دولت □در محل روستا به فروش می رسانید■ ارائه در بازارهای فروش توسط	زنجان

محصول	متوسط تولید محصول و قیمت فروش	محل و نحوه عرضه و فروش	محل عرضه
		تولید کننده □	
	تولید ۱.۲کیلوگرم گوشت (هر مرغ) قیمت یک کیلو گوشت۱۰۰۰۰ تومان	خرید واسطه یا دلال □خرید تضمینی از سوی دولت □در محل روستا به فروش می رسانید■ ارائه در بازارهای فروش توسط تولید کننده □	زنجان

جدول۶۲- سرمایه گذاری های انجام شده در فعالیت های کشاورزی

شهرستان	روستا	نام مجری	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی	سرمایه گذاری(میلیون ریال)			
ماهنشان	حومه	شرکت تعاونی آذر مهر ماهنشان	ماهیان سرد آبی(بتنی)	۰.۳	۵	۱۰۰۰	۹۰۰۰	۱۰۰۰۰

جدول۶۳ -وضعیت سرمایه گذاری های انجام شده در حوزه کشاورزی و دامداری

شهرستان	منطقه	نوع اعتبار	نوع فعالیت	زیر بخش	ظرفیت		اشتغال (نفر)	
ماهنشان- سهند علیا	محروم	جاری	گوساله پرواری	اموردام	۲۰	راس		۱
ماهنشان-خلج	محروم	جاری	پرورش ماهی	شیلات	۸	تن		۱
ماهنشان -میانج	محروم	جاری	گوسفند داشتی	اموردام	۹۰	راس		۲
ماهنشان -میانج	محروم	جاری	گاو شیری	اموردام	۱۵	راس		۲
ماهنشانمیراخور	محروم	جاری	گوساله پرواری	اموردام	۴۵	راس		۲
ماهنشان -پری	محروم	جاری	کشت نخود	زراعت	۲۰	هکتار		۲
ماهنشان - کلیسا	محروم	جاری	کشت نخود	زراعت	۱۰	هکتار		۱
ماهنشان - ایلی بلغ	محروم	جاری	پرورش گاو شیری	اموردام	۱۵مادر	راس		۲
ماهنشان-پری	محروم	جاری	گلرنگ	زراعت	۲۰	هکتار		۲
ماهنشان -حومه	محروم	جاری	پرورش ماهی	شیلات	۱۲	تن		۲
ماهنشان- حومه	محروم	جاری	پرورش ماهی	شیلات	۱۲	تن		۲
ماهنشان- اوج موسی	محروم	اساسی	تجهیز و برقدار کردن چاه	اب و خاک	۱.۷	هکتار	۱	

- نظام و روابط تولید کارگاهی وصنعتی

در مورد نظام و روابط تولیدات کارگاهی و صنعتی دو سطح مجزا می توان تشخیص داد. اولیل نظام، نظام تولیدات صنعتی و کارگاهی شامل کارگاه های کوچک مقیاس محلی نظیر مصالح ساختمانی، لبنی، خوراک دام، بلوک زنی و ... می باشد. این کارگاه ها عمدتاً مصرف شهر های اطراف را پوشش می دهد و بخش قابل توجهی از مواد او لیه آنها از شهر ماهنشان تامین می گردد.

این کارگاه ها دارای نظام خرده مالکی بوده و عمدتاً دارای نظامی سنتی در تولید می باشند. روابط تولید حاکم بر آنها متکی برتأمین مواد اولیه از روستاها و مناطق اطراف و فروش محصولات آن در شهر ماهنشان و نهایتاً بخش های مجاور و شهر زنجان است. بازار حاکم بر این نوع تولیدات نیز از شکل منسجمی برخوردار نبوده و در دست واسطه هاست.

جدول۶۴-صنایع موجود در منظومه

نام واحد	آدرس کارگاه	تلفن دفتر مرکزی	سرمایه مجوز (میلیون ریال)	اشتغال مجوز	گروه فعالیت ۴ رقمی	گروه فعالیت ۲ رقمی	زمین	زیربنا	نوع مالکیت زمین	نام محصول	ظرفیت	واحد سنجش
علی محمد حسنی	۲۲ کیلومتری ماهنشان روستای خلج	۲۴۵۸۴۲۸ ۰۷۱	۲۰۶۲	۹	ساخت کالاهای بتونی-سیمانی وگچی(۲۶۹۵)	سایرمحصولات کانی غیرفلزی(۲۶)	۵۰۰	۱۵۰		محصولات بتنی غیر مسلح از بتن معمولی	۲۰۰۰	تن

دومین سطح از نظام تولیدات صنعتی محدوده مورد مطالعه بر محوریت صنایع متوسط و کوچک در منطقه است. صنایع کوچک و متوسط را می توان به سه دسته کلی تقسیم نمود:

واحدهایی که تولیدات مواد اولیه آنها متکی به صنایع و بازارهای مصرف شهرستان نمی باشد(مانند صنایع مستقر در شهرک ها و نواحی صنعتی)

واحدهای صنعتی که مواد اولیه آن از محدوده تامین نمی شود اما بخشی از بازار فروش محصولات آنها روستاهای اطراف می باشد. همانند قطعات و ادوات کشاورزی

واحد های صنعتی که بخشی از مواد اولیه آنها متکی به منابع داخلی منطقه می باشد اما بازارهای مصرف آنها محدود به شهرستان و منطقه نمی باشد.

این فعالیت های صنعتی کوچک و متوسط مقیاس غالباً در در طراف نواحی صنعتی با مدیریت نیمه خصوصی-نیمه دولتی و خصوصی ساماندهی شده اند. لذا بازار فروش بیشتر این محصولات در خارج از منطقه شکل انسجام یافته تری دارد.

جدول۶۵ -شهرکهای صنعتی مستقر در منظومه

نام	آمار مورد نیاز				وضعیت	سال آخرین آمار موجود	در چه سطحی	قابلیت اطمینان	از منابع دیگر دریافت شود	معرفی منبع
	مساحت زمین	مساحت بنا	مختصات جغرافیایی	نوع استفاده	شهرستان					
شهرک صنعتی ماهنشان	۵۶	-	بر روی نقشه	جهت واگذاری به سرمایه گذران صنعتی	ماهنشان	موجود	۱۳۹۷	شهرستان	بلی	خیر	-

جدول۶۶-واحدهای صنعتی مستقر در شهرک صنعتی ماهنشان

نام شهرک	نام متقاضی	کاربری	محصولات	ظرفیت سالانه	واحد سنجش
شهرک صنعتی ماهنشان	محمد رضا بیگدلی	کانی غیر فلزی	محصولات بتنی غیر مسلح از بتن معمولی	۱۰	تن
	عایق ماهنشان	کانی غیر فلزی	عایق رطوبتی	۲۰۰۰۰	تن
	حجت ملکی	شیمیایی	کیسه نایلون	۸۵	تن
	افضل فلاح بهستانی	کانی غیر فلزی	بلوک دیواری غیر مسلح از بتن سبک گازی	۲۵۰۰۰۰	عدد

	خشکبار صنعت سهند	غذایی	میوه جات خشک	۲۳۰۰	تن
	عباس مرادی	کانی غیر فلزی	تیرچه زیگزاک سیمانی, بلوک سقفی, کفپوش سیمانی -موزائیک, جدول سیمانی, بلوک دیواری, حلقه چاه سیمانی	۱۴۰۰۰.۰۰, ۱۰۰۰۰.۰۰, ۲۰۰۰۰.۰۰, ۲۵۰۰۰.۰۰, ۲۰۰۰۰۰.۰۰, ۲۰۰۰۰.۰۰	متر, عدد, مترمربع, عدد, عدد, عدد

- نظام و روابط فعالیتهای خدماتی

بررسی های انجام شده نشان می دهند که نظام و روابط خدماتی در منطقـــــه صرفاً به فعالیت های خدماتی خرد و کوچک مقیاس خلاصه شده است. روستاها در این زمینه متکی به خرده فروشی های محلی هستند.

فعالیت های خدماتی روستاهای منظومه با توجه به نوع آنها به بازارهای عمده شهر ماهنشـان وابسته می باشد و بازار فروش آنها تنها محدود به جمعیت روستایی منطقه و فعا لیت ها ی اقتصادی سنتی آنها می باشد بطوریکه ارتباط چندانی با بازارهای مصرف اطراف و واحدهای تولیدی صنعتی مدرن و دامداری صنعتی موجود در منطقه ندارد.

علی رغم وجود بسترهای مناسب توسعه گردشگری به دلایل مختلفی از جمله عدم تمایل ساکنان محلی و مشکلات و مسائل زیرساختی های گردشگری توسعه نیافته است.

جدول۶۷- وضعیت سرمایه گذاری در بخش گردشگری منظومه

روستا	جمعیت	مساحت	تعداد واحد تولیدی و خدماتی	حجم سرمایه گذاری (میلیون ریال)	اشتغال (نفر)	نوع فعالیت
خندقلو	۴۴		۲	۵۰۰	۴	اقامتگاه بوم گردی
علم کندی	۱۸۰		۱	۲۵۰	۲	اقامتگاه بوم گردی
ارزه خوران	۶۲		۱	۲۵۰	۲	اقامتگاه بوم گردی
لیلان			۱	۲۰۰۰	۵	سفره خانه سنتی(کشاورز)

جدول۶۸- وضعیت گردشگر پذیری منطقه

نوع گردشگر		روستای مراجعه	مبدا سفر	فصل سفر	مدت اقامت	محل اقامت شبانه		نوع محل اقامت						هزینه کرد هر گردشگر(هزار ریال)	تعداد گردشگران در سال	چه خدماتی در روستای شما به گردشگران ارائه می شود
						شهر	روستا	هتل	مسافر خانه	خانه روستایی	چادر	خانه سازمانی	سایر			
داخلی	تاریخی	بهستان	بیشتر نقاط کشور	بهار و تابستان	یک روز	✓	✓		✓	✓	✓			۵۰۰	۳۰۰۰۰	اقامتی، پذیرایی، نماز خانه، سرویس بهداشتی
	طبیعت	کلیسا	بیشتر نقاط کشور	بهار و تابستان	یک روز			✓	✓	✓	✓			۵۰۰	۵۰۰۰۰	فاقد امکانات
		ماداباد	زنجان و مناطق اطراف	بهار و تابستان، پائیز	یک روز						✓			۳۰۰	۵۰۰۰	فاقد امکانات

نوع گردشگر	روستای مراجعه	مبدا سفر	فصل سفر	مدت اقامت	محل اقامت شبانه		نوع محل اقامت						هزینه کرد هر گردشگر(هزار ریال)	تعداد گردشگران در سال	چه خدماتی در روستای شما به گردشگران ارائه می شود
					شهر	روستا	هتل	مسافرخانه	خانه روستایی	چادر	خانه سازمانی	سایر			
	ارزه خوران	مناطق اطراف	بهار و تابستان	عبوری						✓			۲۰۰	۱۰۰۰	فاقد امکانات
	خندقلو	مناطق اطراف	بهار و تابستان	یک روز						✓			۲۰۰	۳۰۰	فاقد امکانات

جدول۶۹- خدمات و تاسیسات پشتیبانی کشاورزی (زراعت، باغداری، دامداری) در دهستان های منظومه ماهنشان

سطح جغرافیایی	تعمیرگاه تعداد ماشین‌های کشاورزی	تعمیرکار تعداد ماشین‌های کشاورزی	تعمیرگاه تعداد تجهیزات آبیاری تحت فشار	تعمیرکار تعداد تجهیزات آبیاری تحت فشار	فروشگاه تعداد لوازم یدکی ماشین آلات کشاورزی	فروشگاه تعداد تجهیزات آبیاری تحت فشار
بخش مرکزی	۴	۵	۰	۰	۱	۰
دهستان اوریاد	۴	۵	۰	۰	۱	۰
دهستان قزل گچیلو	۰	۰	۰	۰	۰	۰
دهستان ماه نشان	۰	۰	۰	۰	۰	۰

- بازار و بازاریابی تولیدات

- فنون بازاریابی و دسترسی به بازار

فنون بازاریابی در منطقه برای کلیه محصولات کشاورزی و صنعتی کاملاً پراکنده و سنتی بوده و حتی منجر به شکل گیری بازارهای محلی منسجمی نیز نگردیده است. به عبارت دیگر کشاورزان منطقه در امر بازاریابی و دسترسی به بازار عمدتا دخیل نمی باشند و دسترسی به بازار فروش عمدتا توسط دلالان و واسطه ها صورت می پذیرد. بیشترکشاورزان منطقه محصولات خود را تنها به دلالان عرضه می کنند و مقدار اندکی نیز در داخل روستا عرضه می کنند.

تولیدات مجتمع های مستقر در شهرک صنعتی و تولیدات صنعتی کارخانه و کارگاه های موجود از این موضوع مستثنی می باشد و بازاریابی آن توسط متولیان مربوطه از طریق دفاتر موجود صورت می پذیرد.

- سازوکارهای حاکم بر بازار

مجموعه اقتصادی روستاها متکی به بازار تولیدات کشاورزی و صنعتی می باشد. در این میان سازوکار حاکم بر بازار کشاورزی و صنعتی منطقه خصوصی و رقابتی است و فقط صنایع مستقر در شهرک صنعتی تحت نظارت دولتی است.

محصولات صنعتی و تولیدات دامداری ها و صنایع موجود در شهرک صنعتی به صورت رسمی و توسط صاحبان صنایع مذکور در مقیاس منطقه ای و فرامنطقه ای به فروش می رسد اما در خصوص تولیدات سنتی کشاورزی

(زراعت، باغداری و دامپروری) به د لیل عدم توانایی مالی عمده کشاورزان مبنی بر ذخیره سازی و فروش محصولات در بازارهای رسمی، به صورت غیر رسمی توسط دلالان با قیمت هایی که آنها تعیین می کنند به فروش می رسد.

- سرمایه گذاری و تسهیلات مالی

در این قسمت موضوع سرمایه گذاری و تسهیلات مالی در قالب سه بخش منابع تامین سرمایه، حجم و دامنه سرمایه گذاری ها و ظرفیت ها و مسائل دسترسی به منابع مالی بررسی می شود:

- منابع تامین سرمایه (رسمی و غیر رسمی)

-منابع رسمی تامین مالی

به استناد مصاحبه های صورت گرفته از جامعه آماری روستاها نتیجه گردید که منابع رسمی تامین مالی ساکنان منطقه تنها شامل وام های با بازپرداخت ۵ ساله جهت اصلاح باغ، ارائه شده توسط بانک کشاورزی و بانک سپه می باشد. همچنین وام های با بازپرداخت یک ساله ، بدون محدودیت در زمینه سرمایه گذاری، توسط صندوق های قرض الحسنه موجود در روستاهای ایلی بلاغ، سریک، سهند سفلی و میرآخور از دیگر منابع رسمی تامین مالی در منطقه می باشند.

البته با توجه به شرایط اقتصادی روستائیان، بیشتر روستایئان نمی توانند از وام های بانکی استفاده کنند.

-منابع غیر رسمی تامین مالی

منابع غیر رسمی تامین مالی در منطقه شامل پس انداز اشخاص و مهم تر از آن سرمایه ای است که از طریق ارثیه از نسل های گذشته به افراد رسیده است. علاوه بر این قرض گرفتن از اقوام و نزدیکان و صندوق های قرض الحسنه خانوادگی دو منبع غیررسمی تامین مالی روستاییان به شمار می‌روند. بر اساس مصاحبه های صورت گرفته ۷۰ درصد از اهالی از این منابع غیر رسمی برای تامین نیازهای مالی خود بهره می برند.

-حجم و دامنه سرمایه گذاری (با تاکید بر قابلیتها و موانع)

عمده سرمایه گذاری های صورت گرفته در منطقه مربوط به بخش کشاورزی (زراعت، باغداری و دامداری) می باشد .طبق نتایج حاصله از نمونه آماری، مهمترین سرمایه های اقتصادی مردم در منطقه مربوط به زمین، دام و ادوات کشاورزی است که پشتوانه اکثر آن در خانوارها ناشی از میراث خانوادگی بوده است به طوریکه این سرمایه گذاری ها عمدتا درون روستایی می باشند. از سوی دیگر با توجه به قابلیت اقتصادی در خصوص پرورش زنبور عسل، سرمایه گذاری در راستای ایجاد مجتمع های شهرک صنعتی مورد توجه سرمایه گذاران استانی و در برخی موارد همچون مجتمع عایق ماهنشان فرا استانی و منطقه ای بوده است. در خصوص مجتمع های شهرک صنعتی نیز لازم به ذکر است که سرمایه گذاری های صورت گرفته در مقیاس فرا استانی می باشد. از جمله مشکلات سرمایه گذاری های صورت گرفته در منطقه از سوی سرمایه گذاران خارج از منطقه، مرتبط نشدن این سرمایه گذاری با ظرفیت ها و نظام تولیدات روستاها است. به عبارت دیگر صنایع ایجاد شده از سوی سرمایه گذاران خارج از منطقه غالبا نه منابع اولیه خود را از روستاها تهیه می کنند و نه تولیدات خود را بر مبنی بازار روستاها تنظیم کرده اند. این صنایع عمدتا مواد اولیه مورد نیاز خود را از خارج از روستاها تهیه کرده و تولیدات خود را نیز به خارج از آن حمل می کنند در نتیجه ارتباط آنها با اقتصاد روستاها تنها از طریق اشتغال نیروی کار برقرار می شود.

- ظرفیت ها و مسایل دسترسی به منابع مالی و تامین سرمایه

مهمترین ظرفیت های منابع مالی در سطح روستاها شامل سیاست ها و برنامه های دولت مبنی بر حمایت از کشاورزی (علی الخصوص کشت گندم ، یونجه و جو و همچنین پرورش زنبور عسل) و صنایع تبدیلی در مناطق روستایی می باشد. اما از مهمترین مسائل موجود در این زمینه می توان به‌کمبود اعتبارات دولتی و نبود برنامه و ساز و کارهای روشن و شفاف جهت جذب اعتبارات موجود و همچنین نبود تشکل ها و گروه های تخصصی با قدرت چانه زنی بالا جهت جذب اعتبارات اشاره نمود.

در خصوص میزان تولیدات، پس از دریافت اطلاعات لازم، اقدام به بررسی خواهیم کرد.

-منابع طبیعی تولید (آب، خاک و...)

منابع طبیعی به عنوان یکی از منابع اقتصادی منطقـــه در قالب آب، خاک و زمین عبارتند از رودخانه ها، چشمه ها و چاه ها، آببندان ها، خاک های مستعد کشاورزی ، مراتـع خـوب و متوسـط و انبوه که در ادامه به بررسی تفصیلی هر یک در سطح روستاها می پردازیم:

رودخانه ها و انهار:

رودخانه قزل اوزن که اصلی ترین رودخانه منطقه می باشد از ضلع شمال به جنوب وارد محدوده مورد مطالعـه شـده و پس از تغذیه اراضی کشاورزی روستاهای پیرامـون خـود کـه در حاشـیه ایـن رودخانـه شـکل گرفتـه و از مزایـای همجواری باآن سود می برند از ضلع شمالی محدوده خارج مـی شـود و از روسـتاهای قـره بـاتلاق، بهسـتان، لـیلان، سرپل، چهره تپه، پیر قشلاق، عوج موسی، ساری آغل و رز و بکتاش عبور می کند.

رودخانه دربند دومین رود اصلی منطقه نیز از ضلع غرب به شرق وارد منطقه شده و پس از عبور از حاشیه روستاهای سهند سفلی و سهند علیا به رودخانه قزل اوزن سرازیر می شود .

رودخانه تخته یورد از رودخانه های فرعی منطقه می باشد و از ضلع جنوب غرب به شمال شرق وارد منطقه می شـود و با عبور از اراضی کشاورزی روستاهای تخته یورد، لهجبین، پری و خندقلو و میانج به سمت قزل اوزن حرکت کـرده و روستاهای مذکور ازآب این رودخانه جهت آبیاری اراضی استفاده می کنند.

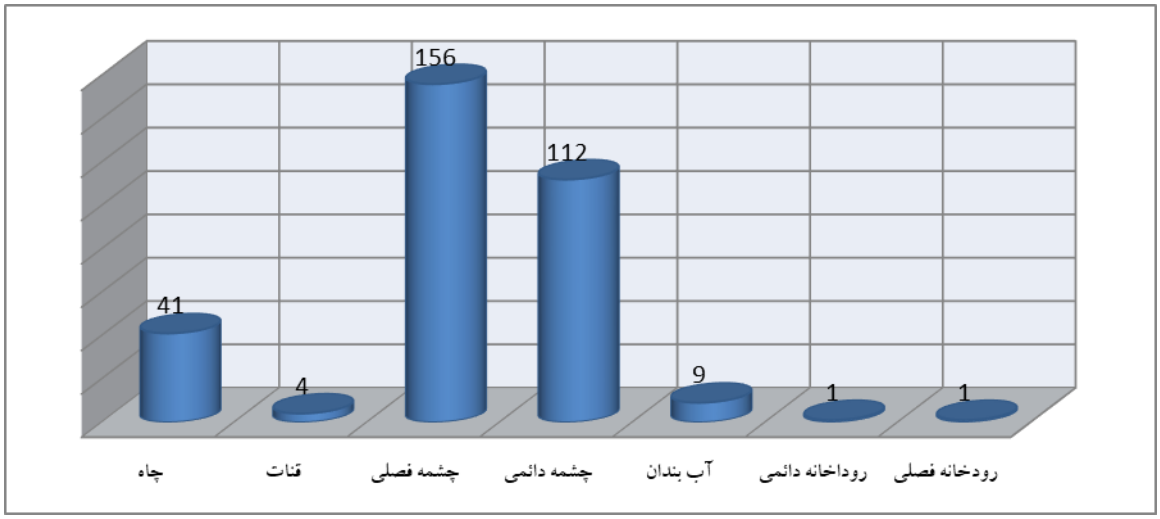
چشمه ها

در محدوده مورد مطالعه ۳۹۰ دهنه چشمه دائمـی و۳۲۹ دهنـه چشـمه فصـلی وجـود دارد کـه از ایـن تعـداد ، در دهستان اوریاد ۱۱۲ دهنه چشمه دائمی و ۱۵۶ دهنه چشـمه فصـلی و در دهسـتان قـزل گچیلـو ۱۶ دهنـه چشـمه دائمی و ۱۰ دهنه چشمه فصلی و در دهستان ماهنشان ۲۶۲ دهنه چشمه دائمی و ۱۶۳ دهنـه چشـمه فصـلی قـرار گرفته است که عمدا برای مصارف کشاورزی و پرورش ماهی مورد استفاده قرار می گیرد.

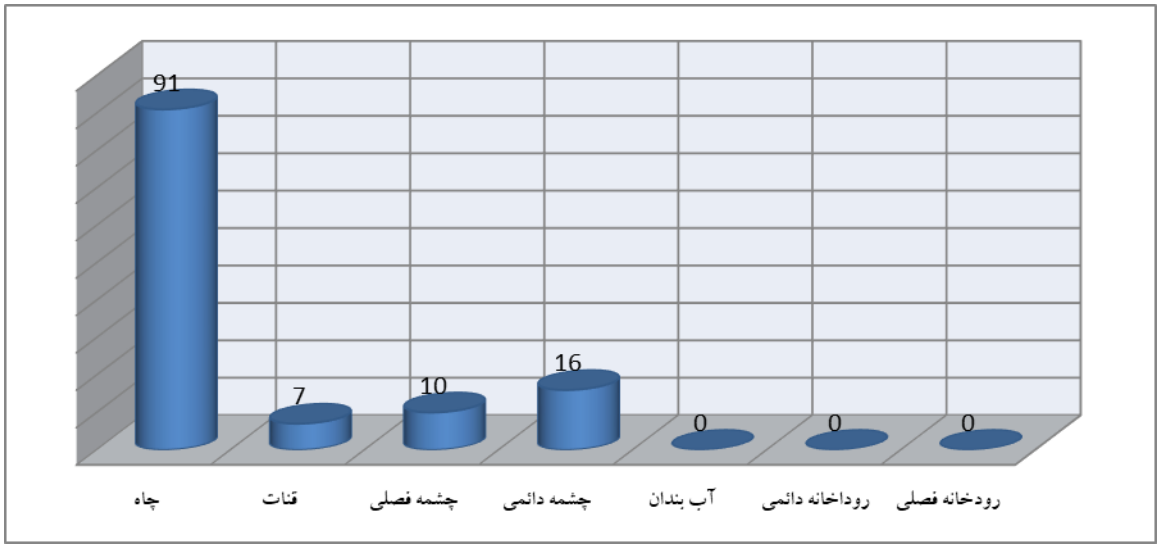
چاه های عمیق و نیمه عمیق: در روستاهای منظومه ماهنشان، ۶۱۰ حلقه چاه عمیق و نیمه عمیـق وجود دارد که عمق آنها از ۸۰ تا ۱۲۰ متر در تغییر است. از میان چاه های مذکور، حـدود ۲۹ حلقه چاه در دهســتان اوریــاد، ۱۰ حلقه چاه در دهستان قزل گچیلو و ۳۶ حلقه چاه در دهستان ماهنشان واقع شده است.

قنات: درمنظومه ماهنشان به دلیل شرایط طبیعی حاکم بر منطقه، ۲۳ قنات وجـود داشـته و از مجمـوع روسـتاهای منظومه، ۴ رشته قنات در دهستان اوریاد و ۷ رشته قنات در دهستان قزل گچیلـو و ۱۲ رشـته قنـات در دهسـتان ماهنشان وجود دارد که عمدتا برای مصارف کشاورزی کاربرد دارند.

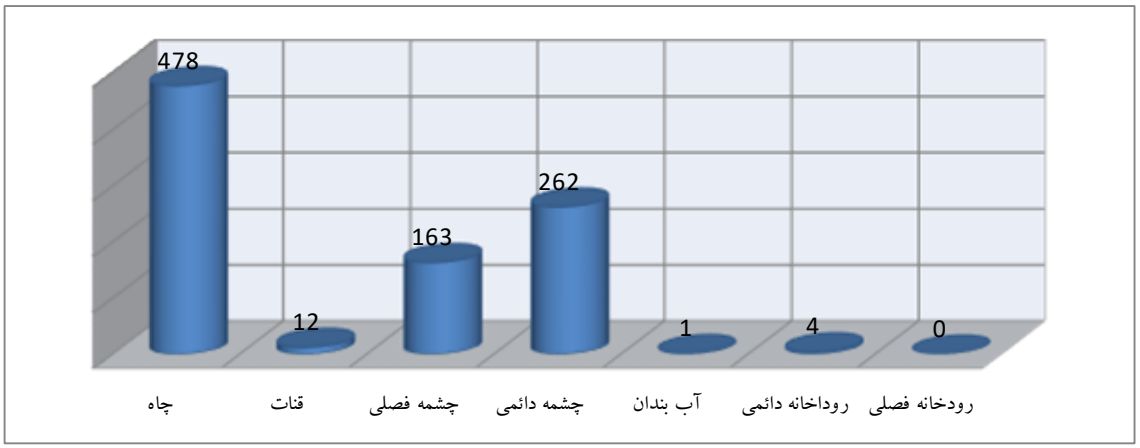
نمودار۳۰- منابع آب کشاورزی دهستان اوریاد

نمودار۳۱- منابع آب کشاورزی دهستان قزل گچیلو

نمودار ۳۲- منابع آب کشاورزی دهستان ماهنشان

جدول۷۰- منابع آب کشاورزی آبادی‌های و تعداد آبادی های استفاده کننده از آب رودخانه ها

سطح جغرافیایی	تعداد کل آبادی	عمیق و) تعدادچاه نیمه عمیق)	تعدادقنات	تعدادچشمه		رودخانه دائمی از طریق موتور پمپ دیزلی یا الکتروپمپ تعداد	تعداد رودخانه فصلی از طریق موتور پمپ دیزلی یا الکتروپمپ	آب بندان تعداد	تعداد آبادی های استفاده کننده از				
				دایمی	فصلی				رودخانه دایمی از طریق نهر و کانال	رودخانه فصلی از طریق نهر و کانال	رودخانه دایمی از طریق موتور پمپ دیزلی یا الکتروپمپ	رودخانه فصلی از طریق موتور پمپ دیزلی یا الکتروپمپ	(سدهای بتونی یا خاکی(از طریق نهر و کانال	(... سایر(برکه ، آبگیر طبیعی و زهکش چاههای سطحی و
بخش مرکزی	۷۵	۶۱۰	۲۳	۳۹۰	۳۲۹	۵	۱	۱۰	۱۳	۲۳	۲	۱	۱	۵
دهستان اورياد	۲۹	۴۱	۴	۱۱۲	۱۵۶	۱	۱	۹	۶	۱۶	۱	۱	۰	۳
دهستان قزل گچيلو	۱۰	۹۱	۷	۱۶	۱۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
دهستان ماه نشان	۳۶	۴۷۸	۱۲	۲۶۲	۱۶۳	۴	۰	۱	۷	۷	۱	۰	۱	۲

منابع خاک: همانطور که در بندهای پیشین به تفصیل ذکر گردید در محدوده مـورد مطالعـه سه واحد ارضی و تیپ خاک گسترش پیدا کرده است. تیپ کوهستانی در غرب منطقه که در حال حاضر پوشیده از مراتع مـی باشـد. در اثر دخالت به خصوص انجام فعالیت های باغداری و زراعت دیمی منظره طبیعی آن در برخی قسمت ها عوض شده است. این تیپ از نظر اقتصادی دارای استعداد نسبتاً خوب برای چرای تحت کنترل، و احداث مکان های توریستی کنترل شده می باشند. تیپ تپه ای در ضلع جنوب و جنوب شرقی محدوده که در حال حاضر دارای اراضی کشاورزی و بـاغی از نظر اقتصادی دارای استعداد خوب برای توسعه کنترل شده باغداری است. تیپ دشـتی که در حال حاضر رودخانه هـای قـزل اوزن و دربنـد و تختـه یـورد تحت کشت نباتات آبی و باغات است و دارای استعداد بسیار خوبی برای انواع فعالیت های کشاورزی است.

-کیفیت و کمیت منابع انسانی (نیروی کار، مهارتها و...)

نیروی کار فعال و متخصص به عنوان یکی از منابع مهم اقتصاد هر منطقه تلقی می شود . در روسـتاهای منظومـه اشتغالزایی شهرسـتان ماهنشـان نیروی انسانی بیشتر در امر کشاورزی و دامداری به طور سنتی درگیر هستند. اما در این میان در اکثر سکونتگاه ها اقلیتی با تخصص های ویژه مشاهده می شوند. با توجه به شرایط توپوگرافیک منطقه که در آن بخش های غربـی را دامنه های کوهسـتانی، ساکنان بخش های مختلف منطقه جهت امرار و معاش دارای مهارت های متنوعی می باشند. از جمله مهارت های امرار و معاش مردم روستاهای خندقلو و علم کندی؛ ارزه خوران و لیلان اشاره کرد که به فعالیت های گردشگری مشغول هستند و سایر روستاهای این منطقه به زنبورداری، پـرورش ماهی و دامداری مشغول می باشند.

مهارت های ساکنان بخش های کوهپایه ای نیز علاوه بر موارد مذکور شامل فرش بافی، صنایع لبنی، پرورش قارچ و... می باشد.

درمناطق دشتی نیز علاوه بر فعالیت های کشاورزی و دامداری، فعالیتهای خدماتی از قبیل فعالیت های بسته بندی،فعالیت های کوچک دسته بندی می باشد.

- منابع انرژی و سوخت

طبق بررسی های به عمل آمده از میان منابع انرژی تجدید پذیر و تجدید ناپذیر شامل:

منابع انرژی تجدید ناپذیر

انرژی سوخت های فسیلی

انرژی هسته ای

منابع انرژی تجدید پذیر

انرژی خورشیدی

انرژی باد

انرژی امواج دریا

انرژی هیدروالکتریک یابرق آبی انرژی زمین گرمایی

سوخت های گیاهی یا بیومس

در منطقه مورد مطالعه می توان به وجود سوخت های فسیلی و همچنین گیاهی اشاره نمود. با توجه به تعدد باغات ،سوخت های فسیلی که از فضولات حیوانی،تنه های پوسیده درختان و باقیمانده جانوران در زیر گل و لای، تحت فشار و دمای مناسب به وجود می آیند. در وضعیت موجود توسط روستائیان در حد مصارف زندگی مورد استفاده قرار می گیرند. سوخت های گیاهی نیز که شامل تفاله محصول های زراعی نظیر دانه های روغنی و بقایای این محصول ها مانند کاه، چوباز یک سو و فضله های حیوان ها از سوی دیگر می باشند در منطقه در حد مصارف زندگی مورد استفاده ساکنان قرار می گیرد.

علاوه بر این موارد مذکور در روستاهایی که شبکه ی گاز رسانی در آنها اجرا شده است(در بند قبل در این مورد توضیحات لازم ارائه شد) استفاده از منبع تأمین فوق در راس کلیه ی منابع انرژی می باشد.

- مالکیت عوامل تولید

- مالکیت و ساختار حقوقی بهره برداری از منابع آب

همانطور که در بندهای پیشین ذکر گردید منابع آب استفاده شده در زمینه فعالیت های تولید کشاورزی در قالب رودخانه، چاه عمیق و نیمه عمیق، قنات، آب بندان و چشمه می باشند که چشمه ها و رودخانه ها به صورت عمومی توسط ساکنان بهره برداری می گردد. چاه های عمیق و نیمه عمیق مالکیت خصوصی داشته و قنات دارای مالکیت عمومی می باشند.

وضعیت استفاده از منابع آب در سطح روستاهای منظومه به تفکیک هر یک از منابه به قرار جدول ذیل می باشد.

جدول۷۱- سهم هر یک از منابع آب در نظام تولیدات کشاورزی

سطح جغرافیایی	تعدادچاه)عمیق و)نیمه عمیق	تعدادقنات	تعدادچشمه		تعداد رودخانه دائمی از طریق موتور پمپ دیزلی یا الکتروپمپ	تعداد رودخانه فصلی از طریق موتور پمپ دیزلی یا الکتروپمپ	تعداد آب بندان	
			دایمی	فصلی				
سهم در کل منظومه	۴۴.۵۹	۱.۶۸	۲۸.۵۱	۲۴.۰۵	۰.۳۷	۰.۰۷	۰.۷۳	۱۰۰
سهم در دهستان اورياد	۱۲.۶۵	۱.۲۳	۳۴.۵۷	۴۸.۱۵	۰.۳۱	۰.۳۱	۲.۷۸	۱۰۰
سهم در دهستان قزل گچیلو	۷۳.۳۹	۵.۶۵	۱۲.۹۰	۸.۰۶	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۱۰۰
سهم در دهستان ماهنشان	۱۲.۶۵	۱.۲۳	۳۴.۵۷	۴۸.۱۵	۰.۳۱	۰.۳۱	۲.۷۸	۱۰۰

- مالکیت زمین و انواع آن (ابعاد، وسعت زمین های روستایی و...)

مالکیت زمین به عنوان یکی از عوامل تولید در منطقه با توجه به شرایط توپوگرافیک موجود در بخش های مختلف متفاوت می باشد. به طوریکه باغات و مراتع چرای دام در بخش های شـــــمالی جزء اراضی ملی می باشند که توسط ساکنان مورد بهره برداری قرار گرفته اند. از سوی دیگر زمین های زراعی و باغات بخش های جنوبی عمدتا در اختیار و مالکیت خرده مالکان روستایی قرار داشته و غالبا در ابعاد کوچک مورد بهره برداری قرار می گیرند.

از دیگر اراضی مورد بهره برداری اقتصادی می توان به محدوده شهرک های صنعتی که تحت مالکیت دولتی واگذاری شده به بخش خصوصی می باشد.

مالکیت سایر اراضی اختصاص یافته به تولید در سطح روستاهای منظومـه در اختیار اشخاص بوده که غالبا دارای ابعاد کوچکی می باشند به طوریکه در مصاحبه های صورت گرفته با ساکنین تمام کشاورزانی که مورد مصاحبه قرار گرفته بودند مالکیت زمین خود را شخصی عنوان کرده اند.

- ساختار تولید و تاسیسات تولیدی

-ساختار و تاسیسات تولید کشاورزی (تولید زراعی، تولید باغی، واحدهای پرورش دام و طیور و ذخیره سازی و نگهداری)

- شکل و ساختار واحدهای تولید زراعی

ساختار واحدهای تولید زراعی منطقـــه از نوع سنتی می باشد به طوریکه واحد های تولیدی دارای زمین های کوچک و تکنولوژی بسیار محدود در حد تراکتور و عمیق کار می باشند.

از نظر عرضه کالا به بازار، واحد های کوچک زراعی این عمل را بی برنامه انجام می دهند به طوریکه در کشاورزی سنتی هدف اصلی تامین غذای کشاورز و خانواده اش است و چیزی که به عنوان هدف دنبال می شود پرهیز کردن از

ریسک می باشد. در این حالت کشاورز آن منطقه سود نهایی را با دستاورد نهایی مبادله می کنند و از مقدار سود چشم پوشی می‌کند. بدین ترتیب محصولات زراعی منطقه که عمدتا در غالب گندم، جو و یونجه می باشد به انبارها و سیلوهای شهر زنجان و یا بازار های فروش ارسال می گردد.

شکل و ساختار زمین های باغی

باغات منطقه عمدتا با مساحت های کمتر از یک هکتار نیز همانند اراضی زراعی به صورت سنتی مورد بهره برداری قرار می گیرند به طوریکه محصولات باغی منطقه که عمده تولیدات آنها شامل سیب و زردآلو می باشد غالبا پیش فروش شده و سپس توسط واسطه ها به میادین میوه شهرهای اطراف علی الخصوص زنجان ارسال می گردد.

شکل و ساختار واحدهای پرورش دام و طیور

واحدهای پرورش دام در روستاهای منظومه عمدا به شکل سنتی فعال می باشند و در فضاهای دامی صنعتی که بیشتر به صورت دام های سنگین (گاو گوشتی و شیری) در دامداری های صنعتی اطراف روستاها پرورش یافته و مورد بهره برداری قرار می گیرند و همچنین شیر تولیدی توسط ماشین های جمع آوری شیر در سطح منطقه جمع آوری و پس از انتقال به ایستگاه های شیر و به کارخانه فدک لبنه زنجان و ضبیحییان منتقل می شود.

پرورش زنبور عسل عمدا بصورت سنتی در اکثر روستاهای دامنه کوه ها و ارتفاعات به عنوان سوغات و محصول جانبی این منطقه دایر می باشد.

- شکل و ساختار تاسیسات ذخیره سازی و نگهداری (انبارها، سردخانه و مانند آن...)

مطابق با بررسی های میدانی صورت گرفته، نحوه ذخیره سازی و نگهداری محصولات کشاورزی در منطقه سنتی می باشد به طوری که غالب کشاورزان دارای انبارهای کوچک خانگی جهت ذخیره سازی تولیدات کشاورزی خود در حد محدود می باشند. در سطح منطقه فضای مناسب برای انبارداری وجود نداشته و یکی از مسائل و مشکلات اصلی مردم می باشد. به طوریکه برای انبار محصولات روستاییان می بایست از فضاهای انبارداری شهر زنجان استفاده نمایند. از سوی دیگر نبود سردخانه مناسب و متناسب با تولیدات کشاورزی و عدم وجود فضاهای خدماتی پشتیبانی و همچنین توان مالی کم اهالی در منطقه، غالباً محصولات کشاورزی ذخیره نمی شوند و توسط دلالان خریداری و به شهرهای اطراف صادر می‌گردند.

- ساختار و تاسیسات تولید صنعتی و معدنی (صنایع دستی، کارگاهی و کارخانه ای، معدن و ساختمان)

* ساختار و تاسیسات صنایع دستی

صنایع دستی پیشتر توسط عشایر و ساکنان روستاهای کوچک منطقه صورت می گیرد . قالی بافی، گلیم بافی و جاجیم بافی از کهن ترین صنایع دستی شهرستان ماهنشان است که دارای شهرت فراوان و اهمیت ویژه ای هستند.

با توجه به بررسی های به عمل در روستاهای مورد مطالعه ،صنایع دستی به قرار ذیل می باشد.

جدول۷۲- صنایع دستی موجود در روستاها

رشته فعالیت	روستای محل سکونت	روستای محل فعالیت	زیر رشته فعالیت
تولیدات چرمی دست دوز	میانج	میانج	
گلیم بافی	میانج	میانج	ساده/دورو
بافتنی های سنتی*	خیر آباد	خیر آباد	بافت با چهارمیل و یا پنج میل
پای پوشهای سنتی*	خیر آباد	خیر آباد	گیوه بافی (رووارباقی، ملکی دوزی)
گلیم بافی	خیر آباد	خیر آباد	ساده/دورو
بافتنی های سنتی*	خیر آباد	خیر آباد	قلاب بافی با الیاف طبیعی
گلیم بافی	خوئین	خوئین	ساده/دورو
گلیم بافی	علم کندی	علم کندی	ساده/دورو
گلیم بافی	بیانلو	بیانلو	ساده/دورو
گلیم بافی	پری	پری	ساده/دورو
گلیم بافی	روستای قزلجه	روستای قزلجه	ساده/دورو
گلیم بافی	قلعه جوق	قلعه جوق	ساده/دورو
گلیم بافی	تخته یورد	تخته یورد	ساده/دورو
گلیم بافی	قاضی کندی	قاضی کندی	ساده/دورو
پَته دوزی (سلسله دوزی/قطه دوزی)	قاضی کندی	قاضی کندی	
پَته دوزی (سلسله دوزی/قطه دوزی)	قاضی کندی	خیر آباد	
چَلنگری (آهنگری سنتی)	قاضی کندی	قاضی کندی	
گلیم بافی	قره داش	قره داش	ساده/دورو
گلیم بافی	قره داش	قره داش	ساده/دورو
گلیم بافی	قره داش	قره داش	ساده/دورو
گلیم بافی	قره داش	قره داش	ساده/دورو
گلیم بافی	برون قشلاق	برون قشلاق	ساده/دورو
گلیم بافی	برون قشلاق	برون قشلاق	ساده/دورو
گلیم بافی	برون قشلاق	برون قشلاق	ساده/دورو

رشته فعالیت	روستای محل سکونت	روستای محل فعالیت	زیر رشته فعالیت
گلیم بافی	برون قشلاق	برون قشلاق	ساده/دورو
گلیم بافی	قره گل	قره گل	ساده/دورو
گلیم بافی	امیراباد	امیراباد	ساده/دورو
سفال سنتی لعابدار	روستای چتز		نقاشی رولعابی
گلیم بافی	چناق بلاغ	چناق بلاغ	ساده/دورو
گلیم بافی	مغانلو	مغانلو	ساده/دورو
گلیم بافی	بخش مرکزی روستای سهند علیا	بخش مرکزی روستای سهند علیا	ساده/دورو
گلیم بافی	روستای سهند سفلی	روستای سهند سفلی	
گلیم بافی	سهند علیا	سهند علیا	ساده/دورو
گلیم بافی	گندی	گندی	ساده/دورو
گلیم بافی	آق کند	آق کند	ساده/دورو
گلیم بافی	آقکند	سهند سفلی	ساده/دورو
گلیم بافی	المالو	المالو	ساده/دورو
گلیم بافی	آلمالو	اغلبیک	ساده/دورو
گلیم بافی	سرین دره	سرین دره	ساده/دورو
گلیم بافی	روستای ساری آغل	روستای ساری آغل	ساده/دورو
گلیم بافی	سریک	سریک	ساده/دورو
گلیم بافی	سریک	خیر آباد	ساده/دورو
گلیم بافی	سریک	سریک	ساده/دورو
گلیم بافی	بهستان	بهستان	ساده/دورو
تراش سنگهای قیمتی ونیمه قیمتی	بهستان	بهستان	
گلیم بافی	ینگجه سینار	ینگجه سینار	ساده/دورو
گلیم بافی	میر آخور	میر آخور	ساده/دورو
گلیم بافی	میرآخور	پشتوک	ساده/دورو
گلیم بافی	ایل بلاغی	ایل بلاغی	ساده/دورو

رشته فعالیت	روستای محل سکونت	روستای محل فعالیت	زیر رشته فعالیت
گلیم بافی	وهران	وهران	ساده/دورو

ساختار و تاسیسات صنایع کارگاهی و کارخانه ای

صنایع کارخانه ای و کارگاهی مستقر در شهرک صنعتی ماهنشان با ساختار مکانیزه می باشد و مطابق با بررسی های انجام شده صنایع کارگاهی در قالب نیمه صنعتی - نیمه سنتی در برخی روستاها پراکنده می باشد به طوریکه مطابق با استعلام صورت گرفته از سازمان صنایع و معادن استان ، واحد های صنعتی مستقر در سطح روستاهای منظومه ماهنشان به قرار ذیل می باشد.

جدول۷۳- واحدهای صنعتی مستقر در منظومه

نام واحد	آدرس کارگاه	اشتغال مجوز	گروه فعالیت ۴ رقمی	گروه فعالیت ۲ رقمی
علی محمد حسنی	۲۲ کیلومتری ماهنشان روستای خلج	۹	ساخت کالاهای بتونی- سیمانی وگچی(۲۶۹۵)	سایرمحصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
جهان نمو	بخش اوریاد- کیلومتر ۲ جاده روستای پری به روستای علم‌کندی	۴۵	استخراج کانه های فلزی آهنی(۱۳۱۰)	استخراج کانه های فلزی(۱۳)
کیمیا جم پارس	جنب کالسیمین	۱۵	ساخت فلزات اساسی قیمتی وفلزات غیراهنی(۲۷۲۰)	ساخت فلزات اساسی(۲۷)
تولیدی شن و ماسه نگین آسفالت ماهنشان	کیلومتر۱۵جاده ماهنشان- نیک پی سه راهی روستای ایلی بلاغ	۲۲	ساخت فراورده های نفتی تصفیه شده(۲۳۲۰)	کک وفراورده های حاصل ازنفت(۲۳)
فخرالدین فلاح بهستانی	ماهنشان- روستای ایلی بلاغ	۵	ساخت کالاهای بتونی- سیمانی وگچی(۲۶۹۵)	سایرمحصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
شتاب ماهنشان	ماهنشان اراضی روستای میر آخور جنب پل قزا اوزن	۴	ساخت سایرمحصولات کانی غیرفلزی طبقه بندی نشده درجای دیگر(۲۶۹۹)	سایرمحصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
محترم عسگری	ماهنشان روستای ماداباد	۳	ساخت کالاهای بتونی- سیمانی وگچی(۲۶۹۵)	سایرمحصولات کانی غیرفلزی(۲۶)

۲-۶- توصیف، تحلیل و تبیین فضایی و سلسله مراتب سکونتگاهی از روستاهای هدف دهستان و یا بخش.

- الگوی استقرار سکونتگاه ها در پهنه محیط و در ارتباط با هم

عوامل گوناگونی در موقعیت و نحوه استقرار مکانی و فضایی سکونتگاه های روستایی در پهنه محیط دخالت دارند. اگرچه گاه ممکن است عاملی به تنهایی و به عنوان عامل تعیین کننده و بنیادی در انتخاب محل استقرار روستا نقش بازی کند اما در این میان باز هم عوامل مختلفی هستند که به صورت مجوعه ای مرتبط هر یک سهمی بر عهده می گیرند. عوامل موثر در شکل پذیری و پراکندگی مکانی سکونتگاه های روستایی را به طور کلی می توان در

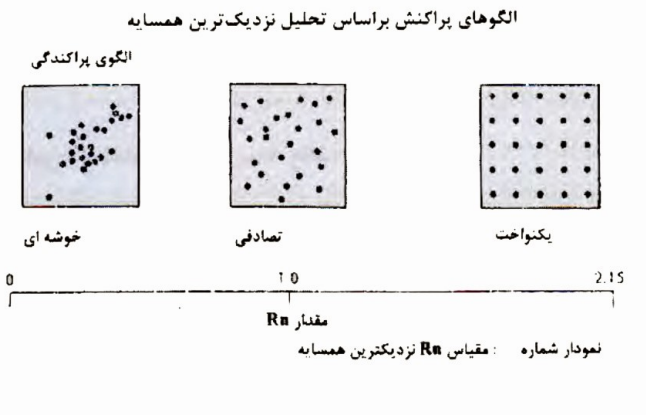
دو دسته عوامل مربوط به محیط طبیعی و عوامل محیط فرهنگی و اجتماعی-اقتصادی تقسیم کرد. الگوی اسکان به خصوص در سکونت‌گاه های روستایی بیش از هر چیز عوامل طبیعی است. در بررسی عوامل طبیعی موثر در استقرار روستاها توجه به موارد زیر ضروری است:

- اشکال ناهمواری (پستی و بلندی)
- آب و هوا و پوشش گیاهی و زیست محیطی
- نحوه دسترسی به منابع آب و خاک

از میان عوامل فرهنگی و اجتماعی-اقتصادی می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- انگیزه سازگاری و انطباق مطلوب با عرصه های طبیعی و بهره برداری اقتصادی از این گونه عرصه ها
- انگیزه ها و عوامل اقتصادی دیگر نظیر برخورداری از راه های ارتباطی
- انگیزه های سیاسی –نظامی
- انگیزه های فرهنگی و مذهبی و سایر انگیزه ها

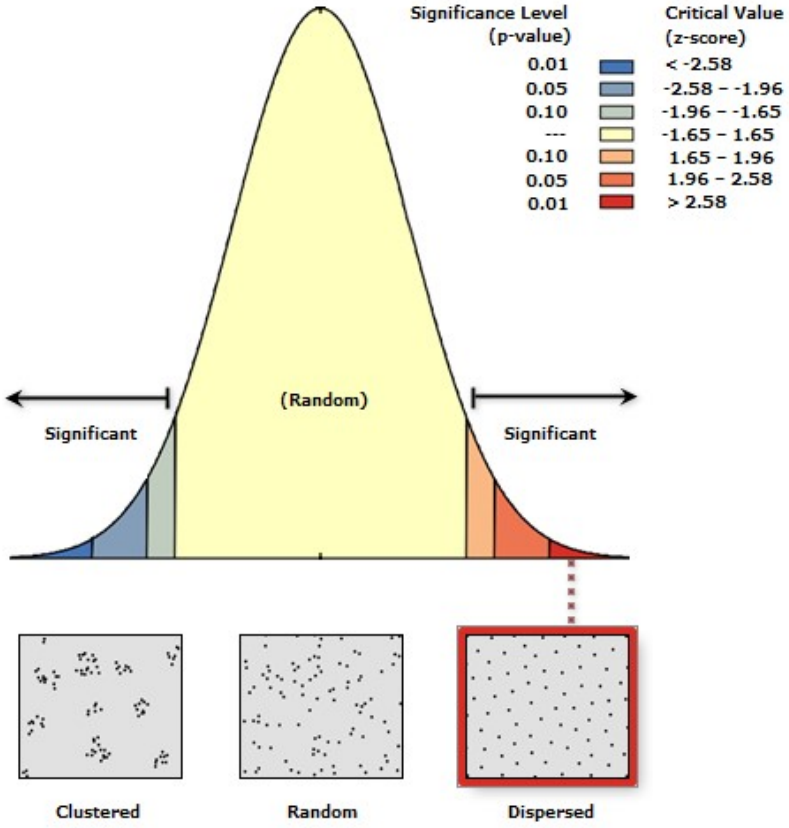
عوامل شکل دهنده به استقرار و شکل گیری روستاهای منطقه، در پهنه محیط به تفصیل در بخش هـای قبلـی مورد بحث قرار می گیرد. اما الگوی استقرار سکونتگاه ها در ارتباط با هم در این مطالعه بر اساس روش تحلیل نزدیکترین همسایه بررسی شده است. این روش یکی از روش های عینی سنجش الگوی فضایی سکونتگاه های روستایی به شمار می رود.

این الگوهای استقرار سکونتگاه ها ارتباط نزدیکی با عوامل مختلف موثر در مکانگزینی سکونتگاه های روستایی دارد (به ویژه عوامل طبیعی) که در بخش قبـــل مورد بحث قرار می گیرد. به منظور بررسی شاخص نزدیکترین همسایه از نرم افزار Arcgis استفاده شد. این نرم افزار با تلفیق مدل های ریاضی با مدل های مکانی شاخص میانگین نزدیکترین همسایه را محاسبه می کند. شاخص میانگین نزدیکترین همسایه از تقسیم میانگین فاصله مشاهده شده میان سکونتگاه ها بر میانگین فاصله مورد انتظار به دست می آید. میانگین فاصله مورد انتظار عبارت است از میانگین فاصله ها در یک توزیع تصادفی در پهنه مورد نظر.

با این توضیح اگر شاخص متوسط نزدیکترین همسایه بیشتر از یک باشد استقرار سکونتگاه ها متمایل به پراکندگی (یکنواختی توزیع) و اگر کوچکتر از یک باشد استقرار سکونتگاه ها متمایل به خوشه ای شدن است. عدد دیگری که

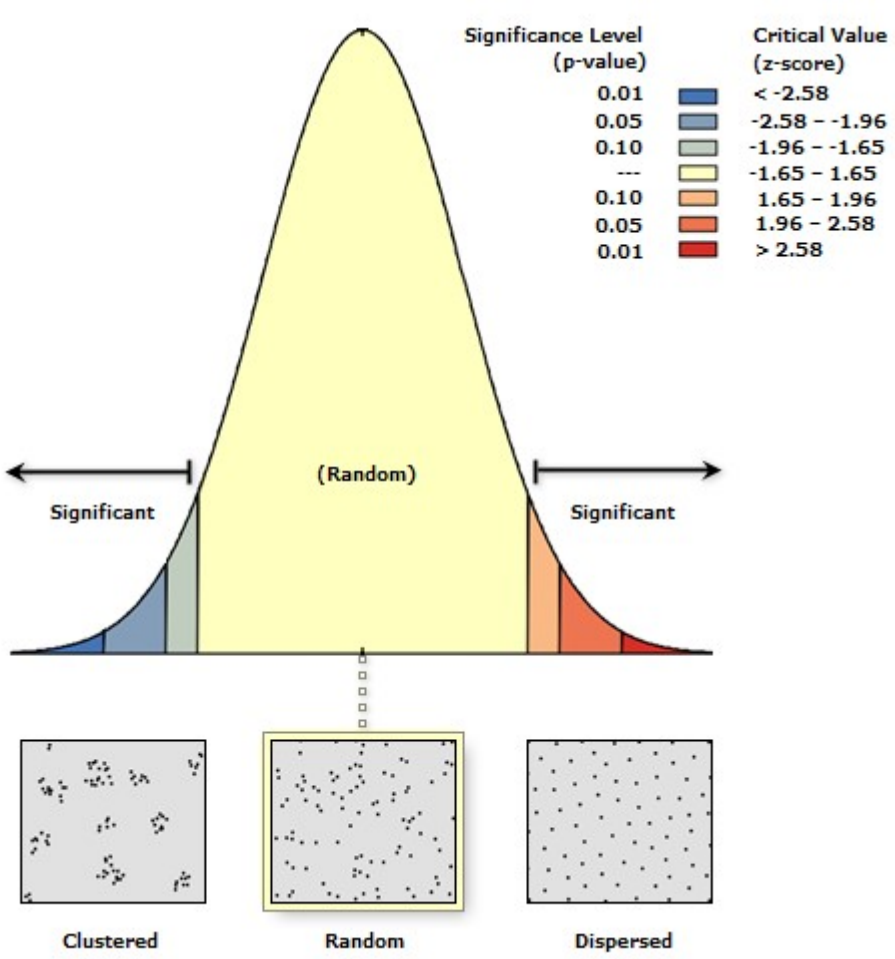
با اجرای این مدل در نرم افزار به دست می آید Score Z است .Z-Score نشاندهنده معنی دار بودن رد شدن یا نشدن فرض صفر می باشد. در این مدل فرض صفر برابر با تصادفی بودن توزیع روستاها در منطقه است.

Average Nearest Neighbor Summar

Observed Mean Distance:	2134.7966 Meters
Expected Mean Distance:	1690.9903 Meters
Nearest Neighbor Ratio:	1.262453
z-score:	2.656821
p-value:	0.007888

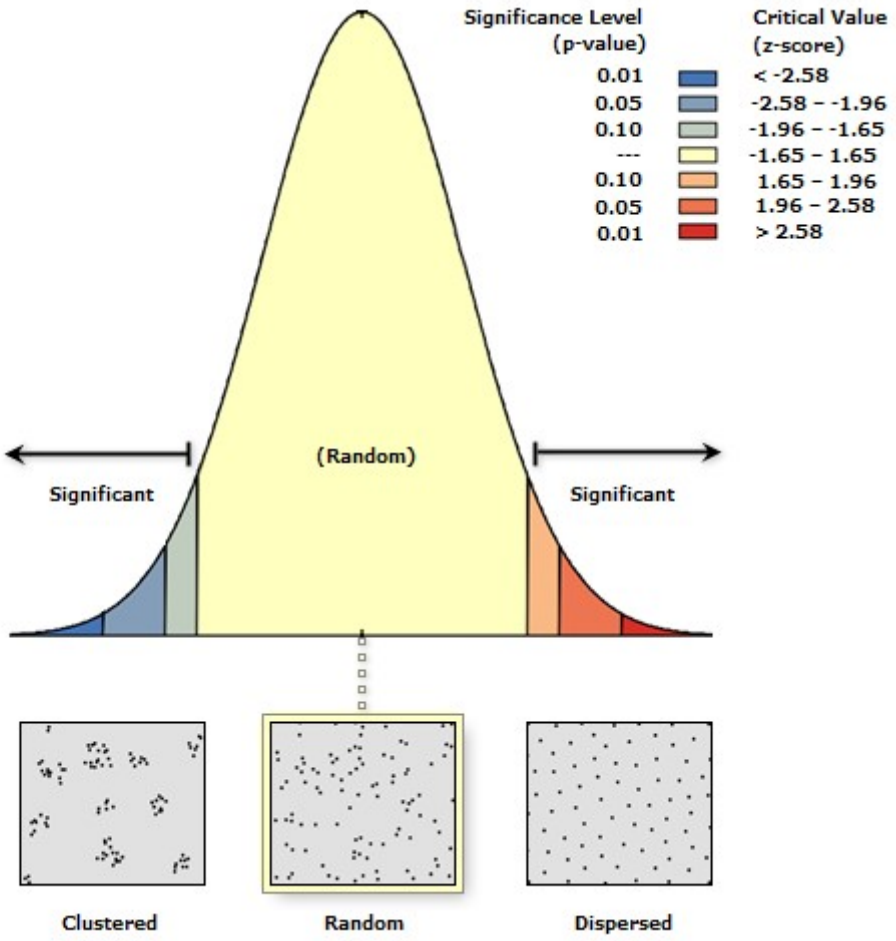
همانطور که در تصویر بالا مشاهده می شود با ورود اطلاعات مربوط به روستاهای دهستان اوریاد و اجرای مدل این شاخص برای منطقه مورد مطالعه عدد ۱.۲۶ به دست می آید که عددی نزدیک ۱ است و Z-Score برابر با ۲.۶۵ می شود. این امر نشان می دهد الگوی استقرار روستاها در سطح دهستان اوریاد با سطح معنی داری ۹۵ درصد یک الگوی یکنواخت محسوب کرد.

Average Nearest Neighbor Summary

Observed Mean Distance:	2244.5106 Meters
Expected Mean Distance:	2142.3140 Meters
Nearest Neighbor Ratio:	1.047704
z-score:	0.482906
p-value:	0.629162

با پیاده سازی این مدل در سطح دهستان قزل گچیلـو ، شاخص متوسط نزدیکترین همسایه برابر با ۱.۰۴ می شود و Z-Score برابر ۰.۴۸ به دست می آید. این امر نشان دهنده این است که الگوی استقرار روســتاها را می توان با سطح معنی داری ۹۵ درصد، یک توزیع یک نواخت به شمار آورد. این امر نشان میدهد توزیع سکونتگاه ها، منظم تر و یک نواخت تر صورت گرفته است که این امر می تواند به دلیل مسطح و دشتی بودن اراضی و وجود منابع آب مناسب در بیشتر قسمت های آن باشد.

Average Nearest Neighbor Summary

Observed Mean Distance:	1962.7663 Meters
Expected Mean Distance:	1981.8260 Meters
Nearest Neighbor Ratio:	0.990383
z-score:	-0.107281
p-value:	0.914566

با پیاده سازی این مدل در سطح دهســـتان ماهنشـــان ، شاخص متوسط نزدیکترین همسایه برابر با ۰.۹۹ می شود و Z-Score برابر ۰.۱۰- به دست می آید. این امر نشان دهنده این است که الگوی استقرار روســـتاها را می توان ، یک توزیع یک تصـــادفی به شمار آورد. این امر نشان میدهد توزیع سکونتگاه ها، منظم تر و یک نواخت تر صورت گرفته است که این امر می تواند به دلیل مسطح و دشتی بودن اراضی و وجود منابع آب مناسب در بیشتر قسمت های آن باشد.

-عوامل و نیروهای اثرگذار در شکل پذیری و پراکنش روستاها

عوامل گوناگون طبیعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، مذهبی، نظامی، ارتباطی و مانند آن به یک سکونتگاه روستایی از نظر مکانی-فضایی، هویتی خاص می بخشد و تغییر هر یک از این عوامل می تواند اهمیت و نقش هر موقعیت را دگرگون کند. تبیین شکل و نحوه استقرار و در مجموع علت وجودی سکونتگاه های روستایی به صورت گوناگون برپا شده، شکل می گیرد و از نظر مکانی، به نحوی متنوع توزیع می شود. عوامل موثر بر نحوه شکل پذیری و پراکندگی مکانی سکونتگاه های روستایی را می توان به طور کلی به دو دسته تقسیم کرد:

۱. عوامل محیط طبیعی

۲. عوامل محیط فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی

با این توضیح در ادامه به بررسی عوامل مذکور در قالب عوامل و نیروهای محیطی اکولوژیک، عوامل و نیروهای تاریخی، عوامل و نیروهای اجتماعی- فرهنگی، عوامل و نیروهای اقتصادی، عوامل و نیروهای سیاسی می پردازیم.

-عوامل و نیروهای محیطی- اکولوژیک

الگوی سکونت گزینی سکونتگاه های روستایی بیش از هر چیز متاثر از عوامل محیطی-اکولوژیک است، تا جایی که الگوی اسکان سکونتگاه های روستایی را از لحاظ بنیادی، انعکاس عومل و نیروهای محیط طبیعی به شمار آورده اند.

به طور کلی عوامل و نیروهای محیطی-اکولوژیک تاثیرگذار بر شکل گیری روستاها و چشم اندازهای انسانی را به دو دسته تقسیم می کنند:

- عوامل و نیروهای غیرآلی و در واقع آنچه که به اجزاء غیرزنده محیط طبیعی مربوط می شود
- عوامل و نیروهای آلی که اجزاء زنده محیط طبیعی، مانند خاک و پوشش گیاهی را شامل می شوند.

بر این اساس، در حالی که تاثیرگذاری اجزا، غیرزنده محیطی پایدارتر به نظر می‌آیند، اجزاء زنده در مقابل دخالت های انسانی حساس تر عمل کرده، ممکن است با ناپایداری همراه گردند از مهمترین معیارهای محیطی که در استقرار روستاهای منطقه موثر بوده اند می توان از ساختار زمین نام برد. همانطور که پیشتر ذکر گردید روستاهای منطقه در سه سطح روستاهای کوهستانی، روستاهای پایکوهی و روستاهای دشتی قابل تقسیم هستند.

همانطور که در نقشه پوشش گیاهی مشاهده گردید پراکنش روستاهای بزرگ در بخش های دشتی منطقه دارای بیشترین تراکم بوده به طوری که دسترسی به منابع آب سطحی و زیرزمینی حوضه قزل اوزن و همچنین برخورداری از اراضی هموار و حاصلخیز بر روی سازندهای آبرفتی، امکان توسعه اقتصاد کشاورزی را پیدا کرده اند. تمرکز اراضی کشاورزی در بخش های میانی(کم ارتفاع) در مجاورت منابع‌آبی سطحی منطقه نمود یافته است.

از سوی دیگر استقرار روستاها در مناطق کوهستانی (ارتفاعات)در راستای بهره گیری از منابع آبی محدود (چشمه سارها) و دسترسی به مراتع کوهستانی قابل توجیه می باشد به طوریکه ویژگی بارز این سکونتگاه ها کم بودن شمار جمعیت آنهاست.

شاید بتوان کم بودن شمار جمعیت روستاهای کوهستانی و بزرگی شمار جمعیت روستاهای دشت را ناشی از نقش دوگانه ارتفاعات دانست چرا که نه تنها عاملی مهم در شکل گیری اولیه سکونتگاه ها به شمار می آید بلکه در عین حال یکی از عوامل محدود کننده رشد و گسترش کالبدی سکونتگاه نیز می باشد به طوریکه در منطقه ماهنشان هر چه به سمت ارتفاعات پیش می رویم سکونتگاه ها کوچکتر و از لحاظ امکانات رشد و گسترش با محدودیت بیشتری روبرو می باشند.

آب از دیگر عوامل اسکان و فعالیت و مکان گزینی سکونتگاه‌های روستایی به شمار می‌رود به طوریکه در نقشه صفحه بعد مشاهده می شود سکونتگاه های بزرگ از جمله روستای ایلی بلاغ، سریک، سهند سفلی و میرآخور در طول و کرانه‌ی رودخانه های قزل اوزن استقرار یافته اند. طی مصاحبه های صورت‌گرفته با مسئولین محلی، مسئولین بیشتر روستاها دلیل پیدایش سکونتگاهشان را نزدیکی به رودخانه قزل اوزن و انشعابات آن دانسته اند.

البته استقرار روســـتاها در مجاورت رودخانه در بخش های مختلف متفاوت است به طوریکه در بخش هایی که شیب اراضی و همچنین خطر سیل گیری کمتر بوده است تراکم سکونتگاهی بیشتر بوده است (بخش های شـــرقی). شاخه های مصنوعی منشعب از رودخانه قـــــــزل اوزن که به منظور بهره برداری زراعی احداث می شوند نقشی اساسی در برپایی روستاهای منطقه علی الخصوص در بخش های جنـــوبی و غربـــی داشته اند به طوریکه اراضی زراعی با الگوی نواری شکل یکپارچه، در پیرامون انشعابات اصلی شکل گرفته اند.

در منطقه ماهنشان وجود پهنه های کوهسـتانی به عنوان عامل محدود کننده شکلگیری سکونت عمل کرده است. به طوریکه تنها چند روستا وگاه فصلی در این پهنه ها شکل گرفته است. شکلگیری این روستاهای اغلب محصول اسکان دامداران عشـایر ایـل تـرک شاهسـون و بغـدادی و کلهـور به دلیل فراهم بودن بستر مناسب برای تعلیف دام هایشان بوده است. عشـــایرکه بیشـــتر ۳ ماه از سال برای تعلیف دام های شان به این محدوده مراجعه می کردند؛ تدریجاً به دلیل شرایط مناسب این نواحی در همین محدوده ساکن گردیده اند.

-عوامل و نیروهای تاریخی

این گونه نیروها و عوامل را می توان با تاسی به پویایی تمامی پدیده ها، از جمله جماعت ها و سکونتگاه های روستایی، طرز اثرگذاری ویژه روندهای تحولی در بستر زمان به شمار آورد. در این بستر و به تبع تغییرات ناگزیر جوامع انسانی، از جمله دگرگونی های شگرف در فناوری، برخی سکونتگاه ها تاب همپایی نداشته، از میان می روند و البته بعضی دیگر، چهره عوض می کنند و یا اصولا برپا یا ظاهر می شوند.

در بررسی های انجام شده عوامل عمیق تاریخی در شکل پذیری سکونتگاه های منطقه شناسایی نشده است. اما می توان اذعان کرد که جریان های تاریخی در تقویت و یا تضعیف برخی روستاها تاثیر اندکی داشته و برای بقیه روستاها تقریبا بی اثر بوده است.

روستاهایی که عوامل تاریخی در شکل گیری آنها دخیل بوده است به قرار ذیل می باشد:

روستاهای ینگجه سینار- اغلبیک علیا- دوزکند- بهستان- قره گل- قاضی کندی- لهجبین- تـازه کنـد- پـری- لرده شور- ارزه خوران- علم کندی- سهند علیا- عوج موسی- آق کند- ینگجه- کردی- قلعه جـوق- پشـتک- رز- ماداباد- اینچه سعیدنظام- اورجک- قره داش- ایمیر- مغـانلو- امیرآبـاد- آلمـالو- بیـاملو- گـونی- سـاری آغل- سریک- وهران- خندقلو- کلیسا- قلعه- حمزه خان- علم کندی

- عوامل و نیروهای اجتماعی-فرهنگی

نیروها و عوامل فرهنگی- اجتماعی دخیل در نحوه استقرار و شکل پذیری روستاهای منطقـه را به طور کلی می توان به شرح زیر مطرح ساخت:

- امکان و نحوه پاسخگویی به برخی نیازهای اساسی جامعه انسانی، مانند سکونت گزینی، زندگی جمعی، تشکیل و حفاظت از خانواده، توالد و تولید مثل، استراحت و مانند آن.
- سابقه و شیوه زندگی اجتماعی برای جمعیتی خاص و همپیوند.
- سوابق، مشترکات و روابط سنتی-قومی.
- امکان حفاظت از یکپارچگی اجتماعی جماعت ساکن امکان گستردگی عرصه محفوظ زیستی.

- امکان دسترسی به نهادها و خدمات فرهنگی و اجتماعی

با بررسی های صورت گرفته، علیرغم آنکه علت پیدایش غالب سکونتگاه های منطقه بستر طبیعی مناسب است اما عوامل و نیروهای اجتماعی و فرهنگی در گسترش برخی روستاها موثر بوده است. به عنوان مثال در شمال ماهنشان پیدایش تعدادی از روستاها محصول سکونت دامدارانی بوده است که اراضی آن محدوده را مناسب چرای دام هایشان تشخیص داده اند؛ گسترش این سکونتگاه ها و آهنگ رشد سریعتر از حد متوسط آنها متاثر از مهاجرت و اسکان بستگان ساکنین اولیه این روستاها در این نواحی بوده است.

- عوامل و نیروهای اقتصادی

عوامل یا شاخصه های اقتصادی را می توان از مهمترین، بلکه تعیین کننده ترین عوامل برپایی سکونتگاه های روستایی و نیروهای موثر در شکل و الگوی آنها به شمار آورد. این عوامل و نیروها بنا به ماهیت خود، تا حد زیادی نه تنها در راستای کارکردهای اساسی اجتماع انسانی برآورنده نیازها و تقاضاهای جماعت های روستایی به شمار می روند، بلکه به صورت تنگاتنگی با سایر عوامل و نیروهای موجود سکونتگاه ها، اعم از عوامل محیطی و غیر آن، در ارتباط قرار می گیرند. مهمترین شاخصه های عمومی اقتصادی دخیل در برپایی و شکل پذیری سکونتگاه های روستایی را می توان به شرح ذیل گروه بندی نمود:

- فراهم بودن امکان فعالیت اقتصادی
- امکان مبادله کالایی و دسترسی به بازار فروش تولیدات و مصرف محصولات
- امکان دسترسی به راه های مناسب ارتباطی
- امکان دسترسی به خدمات عمومی، به ویژه خدمات پشتیبانی

علاوه بر اینها، نوع و حقوق مالکیت و تصرف در بسیاری موارد به عوامل موثر در شکل پذیری آبادی ها مطرح می گردد.

فراهم بودن امکان فعالیت اقتصادی به واسطه وجود زمین حاصلخیز (خاک قابل زرع)، با شیب مناسب و منابع آبی (چه به منظور رفع نیازهای زیستی و چه به عنوان آب آبیاری) از اصلی ترین عوامل در مکان گزینی و گسترش روستاهای بخش دشتی منطقه ماهنشان می باشد به طوریکه رونق فعالیت های در روستاهای ایلی بلاغ، سریک، سهند سفلی، میرآخور و مادابادباعث رشد و توسعه این روستاها در سطح منطقه گردیده است. از دیگر فعالیت های اقتصادی موثر بر توسعه روستاهای منطقه می توان به احداث کارخانه صنعتی و توسعه گردشگری وتاریخی در روستاهای هدف گردشگری منطقه اشاره داشت به طوریکه به واسطه فراهم بودن اشتغال در این مراکز، روستاهای خویین، برون قشلاق، سریک و ... طی سال های اخیر جاذب جمعیت سایر مناطق منطقه علی الخصوص بخش های کوهستانی بوده اند.

منابع آبی محدود (چشمه سارها) و همچنین مراتع مناسب جهت چرای دام در بخش های شرقی، امکان فعالیت های اقتصادی مرتبط با دامداری و دامپروری و زنبورداری، باعث سکونت دائم ییلاق نشینان دامدار ایل ترک شاهسون و ایل بغدادی و ایل کلهور در این منطقه و پیدایش روستاهای کوچک با اشتغال غالب دامداری طی دهه های اخیر گردیده است.

- عوامل و نیروهای سیاسی

عوامل و نیروهای سیاسی موثر بر استقرار سکونتگاه های روستایی به طور کلی به دو دسته زیر تقسیم می گردند:

عوامل و نیروهای موثر در تامین امنیت و یا اثر گذار بر موقعیت های استراتژیک و نظامی

- انگیزه های حفاظتی و امنیتی محلی
- ملاحظات نظامی-استراتژیک در سطوح ناحیه ای، منطقه ای و ملی که توسط حکومت مرکزی اندیشیده و اجرا می گردد

عوامل و نیروهای تاثیرگذار بر تصمیم گیری های حکومتی که معمولا به صورت سیاستگزاری ها و برنامه های فضایی نمود و بروز می یابند.

بدین ترتیب با بررسی عوامل موثر سیاسی بر پیدایش و شکل گیری سکونتگاه ها نتیجه می گردد که در پیدایش و شکل‌گیری سکونتگاه های محدوده مورد مطالعه عوامل مذکور دخیل نبوده اند. بررسی ها نشان می دهد در منطقه ماهنشان گسترش و آهنگ رشد سریعتر جمعیت در شهر ماهنشان در مقایسه با سایر نقاط سکونتی منطقه متاثر از مرکزیت سیاسی آن و وجود امکانات اداری سیاسی در آن است.

- شبکه ارتباطی بین روستاها و شهر

امروزه وجود رابطه متقابل و تعاملی بین نواحی سکونتگاهی ضروری دانسته می شود و اعتقاد نظریه پردازان و برنامه ریزان توسعه بر این است که توسعه ارتباطات فیزیکی و به ویژه راههای روستایی بستر و لازمه پیدایش انواع ارتباطات روستایی، افزایش تبادلات و تعاملات فضاهای شهری و روستایی و در نتیجه بالفعل شدن استعدادهای این فضاها در زمینه های متعدد می باشد. جدیدترین رویکرد به مسئله توسعه ارتباطات روستایی، توسعه حمل و نقل پایدار است. طبق این نظریه،حمل و نقل به عنوان یکی از زیرساختهای تأثیرگذار بر توسعه روستایی و همچنین یکی از معیارهای توسعه روستایی قلمداد می شود که وجود یا عدم وجود آن باعث ایجادمحدودیت یا برعکس فرصت در دستیابی به رفاه اجتماعی و اقتصادی مردم در نواحی روستایی و در نهایت توسعه یافتگی یا عدم توسعه یافتگی میشود.

زیرساخت های نامناسب در شبکه ارتباطی نشان دهنده وجود نارسایی در دسترسی به اموال عمومی (اموال اجتماعی) است. انزوای جغرافیایی و مشکلات دسترسی باعث محدودیت در دستیابی به فرصت های اقتصادی می شود. علاوه بر این در مناطق روستایی کمبود زیرساخت ها و خدمات حمل و نقل می تواند دسترسی به منابع و تسهیلاتی از قبیل مدارس، مراکز بهداشتی و ... را محدود سازد. کمبود این زیرساخت ها می تواند سهم زیادی در ناتوانی مهارت های انسانی داشته باشد. چنانچه در بخش زیرساخت های حمل و نقل سرمایه گذاری صورت گیرد خود می تواند توسعه اقتصادی و اجتماعی را در به دنبال داشته باشد.

خدمات ارتباطی و حمل و نقل روستاهای منظومه ماهنشان تنها از طریق ارتباط زمینی توسط راه های ارتباطی فرعی درجه یک، راه های روستایی آسفالته صورت می پذیرد.

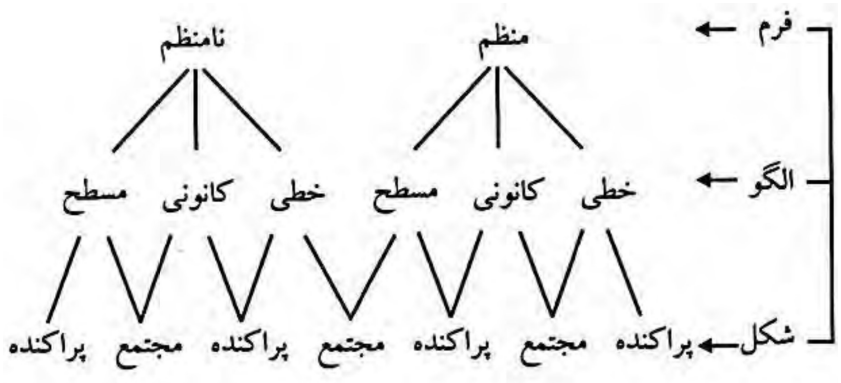
به غیر از راه دسترسی به روستاهای قره باطلاق، بهستان، خلج، ساری آغل، چهره تپه، رز، خویین، ق سرین دره ، گندی، کردی و باغچه که به صورت خاکی و با کیفیت بسیار پایین می باشد، راه دسترسی کلیه روستاهای مورد

مطالعه بصورت آسفالته می باشد البته اشاره به این نکته ضروری است راه های دسترسی در منظومه ماهنشان از کیفیت مطلوب برخوردا نبوده و در فصول پر باران(زمستان)تردد در این معابر به سختی صورت می گیرد.

- بافت روستاها (شکل، فرم و الگو)

بافت روستاهای منطقه را بر اساس ویژگی های عام سکونت گاه بر اساس معیارهای مختلف می توان طبقه بندی کرد. در این طرح بر اساس چارچوب طبقه بندی اشاره شده در کتاب مبانی جغرافیای روستایی عباس‌سعیدی، بر اساس سه دسته طبقه بندی شده اند.

نمودار۳۳- رده بندی ویژگیهای عام کالبدی سکونتگاههای روستایی

در ادامه بافت سکونتگاهی منطقه بر اساس هر یک از این سه معیار بررسی می شود.

- طبقه بندی روستاها بر اساس شکل

سکونتگاه های روستایی دو شکل اصلی دارند: سکونت گاه های مجتمع یا کانونی و سکونتگاه های متفرق یا پراکنده. در این ارتباط اصطلاح تراکم مساکن مطرح می شود که طبق ظن سکونتگاه های روستایی از بسیار متراکم که در آن خانه های روستایی بی هیچ فاصله ای کنار هم قرار گرفته اند تا خانه های منفصلی که در آن یک پارچگی واحد سکونتگاهی به سختی قابل تشخیص است تفاوت می کنند. تشخیص و تمایز درجه تراکم و شکل هر روستا می تواند به شناخت ماهیت و همچنین تفاوت های اقتصادی و اجتماعی حاکم بر آن کمک کند.

عوامل موثر بر تجمع روستاها عبارت اند از :

- دفاع (در برابر گروه های مهاجم یا جانوران)
- محدودیت منابع آب
- پیوند ها و وابستگی های خانوادگی و طایفه ای
- فعالیت های خاص زراعی و تاکید بر کشت گروهی
- سیاست گذاری خاص و برنامه ریزی کالبدی
- عوامل سیاسی، مذهبی و ایدئولوژیک

در مقابل عوامل موثر در تفرق سکونتگاه ها عبارت اند از:

- دسترسی به منابع آب کافی و خاک حاصلخیز
- امنیت سیاسی ، اجتماعی و اقتصادی و عدم ضرورت دفاع
- بهره برداری های خصوصی و خانوادگی مبتنی بر مالکیت خصوصی آب و زمین

- اقتصاد متکی بر دامداری ، دامپروری و بهره گیری از مراتع
- وجود اراضی کوهستانی و تپه ماهوری

طی بررسی های میدانی صورت گرفته از طریق مشاهدات عینی و همچنین با بررسی تصاویر ماهواره ای منطقه، نتیجه می گردد که بافت عمومی سکونتگاه های روستایی منطقـــــه متشکل از واحدهای مسکونی، اراضی کشاورزی، شبکه معابر و مکان‌های عمومی بوده که غالب آنها دارای شکل تجمعی می باشند.

از دیگر عوامل موثر بر تجمع روستاها، می توان نـداشتن امنیت سیاسی، اجتماعی و اقتصادی و عدم ضرورت دفاع در برابر گروه های دیگر در ادوار گذشته دانست . علاوه برآن شرایط اقلیمی سرد منطقه و امکانات گرمایشی و نیـز وجود خاک مناسب و اراضی مستعد(به دلیل وابستگی شدید اقتصاد معیشت روستایی به کشاورزی) همواره در نحوه استقرار سهم بسزایی داشته است و به عبارتی هر روستایی با اراضی کشاورزی اطـــــــــراف آن شناسایی می شود و گسترش یا محدودیت آن با زمین مناسب کشت و زرع دیده می شود.

- طبقه بندی روستاها بر اساس فرم

از سوی دیگر بافت کالبدی روستایی ممکن است منظم یا نا منظم باشد. این فرم می تواند نتیجه روند شکل پذیری مبتنی بر برنامه و یا گسترش خود به خود باشد. البته این امکان دارد پس از برپایی مبتنی بر برنامه، گسترش آن خود به خود و به گونه ای نامنظم صورت پذیرد و یا بالعکس. لازم به ذکر است نظم در استقرار صرفا به معنای شکل های کم و بیش هندسی خیابان ها و میادین سکونتگاهی نیست بلکه قطعه بندی یکنواخت و موزون زمین های زراعی نیز مهم است. درجه نظم یا بی نظمی در شکل سکونتگاه روستایی به بهترین نحوه نشانگر نقش و میزان برنامه ریزی در نحوه استقرار سکونتگاه است.

بر این مبنی می توان فرم روستاهایی که در دامنه کـوه واقـع شـده انـد بصـورت نـامنظم و روسـتاهای کوهپایـه ای بصورت منظم می باشد.

- طبقه بندی روستاها بر اساس الگو

علاوه بر شکل و فرم روستاها را می توان بر اساس الگو تقسیم بندی کرد. روستاها بر اساس الگو در قالب سه الگوی روستاهای خطی، روستاهای کانونی و روستاهای مسطح یا صفحه طبقه بندی می شوند. روستای خطی روستایی است که از یک یا دو ردیف موازی از خانه ها تشکیل شده باشد. سکونتگاه کانونی یا میدانگاهی اصطلاحی است عام برای انواع گوناگون روستاهایی‌که مرکز آنها را میدانگاه یا مکان عمومی ای تشکیل دهد که خانه ها گرداگرد آن قرار گیرند. دیگر الگوی سکونتگاهی الگوی مسطح و یا صفحه ای می باشد. رایج ترین این الگوها سکونتگاهی است که کالبدی نامنظم و صفحه ای داشته باشد که به روستاهای تلی شهرت یافته است.

جدول۷۴- بافت روستاها

نام	شکل	فرم	الگو
ارزه خوران	تجمعی	نامنظم	مسطح
اورجک	تجمعی	نامنظم	خطی
خیراباد	تجمعی	نامنظم	خطی
کلیسا	تجمعی	نامنظم	خطی

نام	شکل	فرم	الگو
احمد آباد	تجمعی	نامنظم	خطی
خندق لو	تجمعی	نامنظم	مسطح
معدن مس بایچه باغ	تجمعی	نامنظم	خطی
میانج	تجمعی	نامنظم	کانونی
قلعه ارزه خوران	تجمعی	نامنظم	خطی
تات قشلاق	تجمعی	منظم	خطی
چای قشلاقی	تجمعی	نامنظم	خطی
خضرچوپان	تجمعی	منظم	مسطح
خویین	تجمعی	منظم	کانونی
سعیدکندی	تجمعی	منظم	مسطح
علم کندی	تجمعی	منظم	خطی
بیانلو	تجمعی	منظم	کانونی
پری	تجمعی	منظم	مسطح
تازه کند(داغ مالوداش	تجمعی	منظم	خطی
توزلار	تجمعی	منظم	کانونی
حسن ابادجدید	تجمعی	منظم	کانونی
حسن ابادقدیم	تجمعی	منظم	کانونی
قزلجه	تجمعی	نامنظم	مسطح
قلعه جوق	تجمعی	منظم	کانونی
لرده شور	تجمعی	منظم	کانونی
لهجبین	تجمعی	منظم	خطی
تازه کندفخرلو	تجمعی	نامنظم	خطی
تخته یورد	تجمعی	منظم	مسطح
قاضی کندی	تجمعی	منظم	کانونی
قره داش	تجمعی	منظم	مسطح
برون قشلاق	تجمعی	منظم	خطی
قره گل	تجمعی	منظم	کانونی
گونی	تجمعی	منظم	مسطح
امیراباد	تجمعی	منظم	خطی
اینچه سعیدنظام	تجمعی	منظم	خطی
بکتاش	تجمعی	منظم	کانونی
چتز	تجمعی	منظم	مسطح
چناقبلاغ	تجمعی	منظم	خطی
گادل	تجمعی	منظم	کانونی
مغانلو	تجمعی	نامنظم	مسطح
سهندعلیا	تجمعی	نامنظم	خطی
کردی	تجمعی	نامنظم	خطی
باغچه	تجمعی	منظم	کانونی
سهندسفلی	تجمعی	منظم	کانونی
گندی	تجمعی	منظم	مسطح

نام	شکل	فرم	الگو
دام لار	تجمعی	منظم	کانونی
اق کند	تجمعی	منظم	مسطح
المالو	تجمعی	نامنظم	خطی
بای گلی	تجمعی	نامنظم	مسطح
قره تپه	تجمعی	نامنظم	خطی
سرین دره	تجمعی	منظم	مسطح
پیرقشلاق	تجمعی	منظم	کانونی
چهره تپه	تجمعی	منظم	کانونی
ساری اغل	تجمعی	منظم	کانونی
عوج موسی	تجمعی	نامنظم	خطی
سریک	تجمعی	منظم	خطی
ینگجه سینار	تجمعی	نامنظم	خطی
رز	تجمعی	نامنظم	مسطح
مزرعه اغدوز	تجمعی	نامنظم	خطی
سیدلر	تجمعی	نامنظم	خطی
کوشک	تجمعی	منظم	کانونی
شهرک صنعتی ماهنشا ن	تجمعی	منظم	کانونی
بک اباد	تجمعی	منظم	کانونی
بهستان	تجمعی	منظم	مسطح
تک اغاج	تجمعی	منظم	کانونی
مزرعه لیلان	تجمعی	منظم	مسطح
مزرعه بک اباد	تجمعی	نامنظم	خطی
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	تجمعی	نامنظم	مسطح
سرپل /میر آخور	تجمعی	منظم	مسطح
بیاملو	تجمعی	منظم	مسطح
پشتک	تجمعی	منظم	کانونی
خلج	تجمعی	منظم	مسطح
ماداباد	تجمعی	نامنظم	خطی
وهران	تجمعی	منظم	کانونی
ایلی بلاغ	تجمعی	منظم	کانونی
قره باطلاق	تجمعی	منظم	کانونی

تصویر۱- الگوی تجمعی توسعه مسطح روستای میرآخور

تصویر۲- الگوی تجمعی توسعه خطی روستای ماداباد

از نظر نوع سکونت، نتایج بررسی ها نشان می دهند که سکونت رایج در منطقـــه در سطح روستاهای معمولاً به شکل واحدهای مستقل و تک خانواری است اما در روستاهای کوچک تر عمدتاً به دلیل پیوندهای خویشی و خانوادگی شکل واحدهای همسایگی دسته جمعی و مجتمع های چندخانواری با فضاهای مشترک (مثل محوطه مشترک برای انبار محصولات کشاورزی) دارد.

سلسله مراتب سکونتگاهی

بررسی های بدست آمده از مطالعات بندهای قبلی و طـرح ناحیـه زنجـان، در خصـوص ظرفیـت توسـعه روسـتاهای منظومه ، نشان دهنده این موضوع است که شهر ماهنشان به دلیل داشتن مرکزیت، توسعه زیرسـاختها، زمینـه هـای مناسب برای اشتغالزایی و تبدیل شدن به حلقه ی اصلی در شبکه منظومه ای ، به عنوان شبکه توسـعه منطقـه مـی تواند عمل نماید. در نمودار زیر اولویت بندی روستاها از حیث ظرفیـت هـای توسـعه و سلسـله مراتـب کـه در طـرح فرادست نیز بدان اشاره شده است می گردد.

جدول۷۵-سلسله مراتب سکونتگاهی در منظومه ماهنشان

منظومه	مرکز منظومه	جمعیت منظومه	مجموعه	مرکز مجموعه	جمعیت مجموعه	تعداد سکونتگاه	حوزه	مرکز حوزه
پری	پری	۲۰۷۱۱	ماهنشان	ماهنشان	۸۷۲۲	۲۴	سهندعلیا	سهندعلیا
							قره باتلاق	قره باتلاق
			قره گل	قره گل	۴۹۷۸	۱۲	ایلی بلاغ	ایلی بلاغ
							قره گل	قره گل
			پری	پری	۷۰۱۱	۲۷	خیرآباد	خیرآباد
							قزلچه	قزلچه
							پری	پری
							قاضی کندی	قاضی کندی

جدول۷۶- رتبه بندی و شاخص مرکزیت در سطح شهرستان ماهنشان

ردیف	نام آبادی	نام دهستان	جمعیت ۸۱	شاخص مرکزیت	رتبهٔ جمعیتی در شهرستان	رتبهٔ شاخص مرکزیت
۱	پری	اوریاد	۸۳۷	۶۷۴	۶	۱
۲	دوزکند	قلعه جوق	۸۷۰	۱۸۶/۱	۴	۲
۳	قلعه جوق سیاه منصور	قلعه جوق	۷۲۸	۱۸۶/۱	۸	۳
۴	قره گل	قزل گچیلو	۵۳۶	۱۷۸/۴	۲۱	۴
۵	سهند علیا	ماهنشان	۱۱۹۶	۱۴۰/۳	۱	۵
۶	تبریزک	قلعه جوق	۳۳۱	۱۱۳/۳	۴۱	۶
۷	انگوران	انگوران	۱۰۹۲	۱۱۲/۱	۲	۷
۸	خیر آباد	اوریاد	۳۶۱	۸۰/۴	۳۸	۸
۹	حلب سفلی	انگوران	۵۵۴	۶۵/۴	۱۷	۹
۱۰	اوغلبیک علیا	قلعه جوق	۶۳۹	۶۰/۹	۱۴	۱۰
۱۱	قاضی کندی	اوریاد	۵۵۲	۵۸/۷	۱۹	۱۱
۱۲	حسن آباد	انگوران	۴۳۲	۵۷	۳۳	۱۲
۱۳	میانج	انگوران	۴۹۶	۵۴/۱	۲۵	۱۳
۱۴	آق کند	ماهنشان	۶۵۷	۵۳/۳	۱۳	۱۴
۱۵	ایلی بلاغ	ماهنشان	۸۵۲	۴۵	۵	۱۵
۱۶	کیز	انگوران	۲۹۰	۴۴/۷	۵۰	۱۶
۱۷	سونتو	قلعه جوق	۴۷۸	۴۱/۵	۲۸	۱۷
۱۸	قره ناز	انگوران	۶۶۹	۳۹/۷	۱۱	۱۸
۱۹	قشلاق جوق سفلی	انگوران	۱۳۸	۳۵/۳	–	۱۹
۲۰	پشتوک	ماهنشان	۴۷۰	۲۹/۴	۲۹	۲۰
۲۱	کولچ علیا	انگوران	۴۲۳	۲۶/۳	۳۴	۲۱
۲۲	شیخ لر	انگوران	۱۹۷	۲۵	–	۲۲
۲۳	بهستان	ماهنشان	۴۲۰	۲۴/۹	۳۶	۲۳
۲۴	باغچه	ماهنشان	۲۹۵	۲۴/۹	۴۶	۲۳
۲۵	سر پل	ماهنشان	۵۱۵	۲۲/۶	۲۳	۲۴
۲۶	مراش	انگوران	۲۹۲	۲۱/۱	۴۹	۲۵
۲۷	قره داش	اوریاد	۵۴۱	۱۹/۳	۲۰	۲۶
۲۸	زماین	انگوران	۱۸۸	۱۸/۷	۷۸	۲۷
۲۹	چناق بلاغ	قزل گچیلو	۲۰۹	۱۷/۶	۶۸	۲۸
۳۰	تازه کند فخرلو	ماهنشان	۳۴۱	۱۷/۶	۳۹	۲۸
۳۱	سریک	ماهنشان	۱۳۲	۱۷/۲	۹۵	۲۹
۳۲	آلمالو	ماهنشان	۷۱۲	۱۷/۲	۹۰	۲۹
۳۳	میانج	اوریاد	۱۵۷	۱۶/۲	۸۵	۳۰
۳۴	یوسف آباد	انگوران	۱۶۳	۱۶	۸۲	۳۱
۳۵	ینگجه	ماهنشان	۴۹۸	۱۵/۵	۳۴	۳۲

ردیف	نام آبادی	نام دهستان	جمعیت ۸۱	شاخص مرکزیت	رتبهٔ جمعیتی در شهرستان	رتبهٔ شاخص مرکزیت
۳۶	بلند پرچین	انگوران	۲۶۸	۱۵/۵	۵۵	۳۲
۳۷	قواق سفلی	انگوران	۶۶۴	۱۴/۹	۱۲	۳۳
۳۸	سهند سفلی	ماهنشان	۹۱۲	۱۴/۴	۳	۳۴
۳۹	قره دره	قلعه جوق	۵۱۷	۱۳/۲	۲۲	۳۵
۴۰	خورجهان	انگوران	۳۲۵	۱۳/۱	۴۲	۳۶
۴۱	وهران	ماهنشان	۵۵۴	۱۲/۶	۱۸	۳۷
۴۲	سفانلو	قزل گچیلو	۵۷۸	۱۲/۲	۱۶	۳۸
۴۳	سفیرآباد	انگوران	۱۵۲	۱۱	۸۹	۳۹
۴۴	ابراهیم آباد	قلعه جوق	۴۵۳	۱۱	۳۲	۳۹
۴۵	ایده لو	قلعه جوق	۲۵۶	۱۱	۶۰	۳۹
۴۶	کوریج سفلی	انگوران	۳۳۳	۱۰/۹	۴۰	۴۰
۴۷	مادآباد	ماهنشان	۶۲۵	۱۰/۴	۱۵	۴۱
۴۸	وزمک	قلعه جوق	۱۷۶	۱۰/۴	۸۰	۴۱
۴۹	حلب علیا	انگوران	۷	۱۰/۱	۱۲۴	۴۲
۵۰	گرگان سفلی	انگوران	۱۲۲	۹/۲	۱۰۰	۴۳
۵۱	خلج	ماهنشان	۴۲۲	۸/۸	۳۵	۴۴
۵۲	علم کندی	اوریاد	۷۳۵	۸/۷	۷	۴۵
۵۳	تخته یورد	قلعه جوق	۴۷۹	۸/۷	۲۷	۴۵
۵۴	چتز	قزل گچیلو	۲۹۵	۸/۷	۴۷	۴۵
۵۵	فالینگ	انگوران	۲۸۲	۸/۷	۵۲	۴۵
۵۶	ایلچه سفلی	انگوران	۱۱۵	۸/۳	۱۰۴	۴۶
۵۷	سیرین دره	ماهنشان	۲۱۲	۸/۳	۶۶	۴۶
۵۸	قره باطلاق	ماهنشان	۶۸۲	۸/۲	۱۰	۴۷
۵۹	ایالو	انگوران	۴۷۰	۸/۲	۳۰	۴۷
۶۰	مفانلو	قلعهجوق	۲۷۷	۸/۲	۵۴	۴۷
۶۱	کردی	ماهنشان	۳۱۲	۸/۲	۴۵	۴۷
۶۲	کاروانسرا	انگوران	۱۶۲	۸/۱	۸۴	۴۸
۶۳	امام کندی	قلعه جوق	۲۵۶	۷/۳	۶۱	۴۹
۶۴	کهریز بیک	قلعه جوق	۴۸۲	۷/۳	۲۶	۴۹
۶۵	خضرآباد	انگوران	۱۰۶	۷	۱۰۵	۵۰
۶۶	ساری آغل	ماهنشان	۱۹۹	۶/۵	۷۳	۵۱
۶۷	اوج تاش	قلعه جوق	۳۲۴	۶/۵	۴۳	۵۱
۶۸	قوزلو	انگوران	۳۲۰	۶/۴	۴۴	۵۲
۶۹	قوزیجان سفلی	انگوران	۱۹۸	۶/۴	۷۴	۵۲
۷۰	پیر قشلاق	ماهنشان	۵	۶/۲	۱۲۵	۵۳

ردیف	نام آبادی	نام دهستان	جمعیت ۸۱	شاخص مرکزیت	رتبهٔ جمعیتی در شهرستان	رتبهٔ شاخص مرکزیت
۷۱	آق بلاغ حسن آباد	انگوران	۶۹	۶/۱	۱۱۱	۵۴
۷۲	چهار طاق	قلعه جوق	۱۵۱	۶/۱	۹۰	۵۴
۷۳	گلاب لو	انگوران	۱۳۲	۶	۹۶	۵۵
۷۴	ینگجه	انگوران	۲۶۵	۶	۵۶	۵۵
۷۵	قاسم آباد	قلعه جوق	۱۰۰	۶	۱۰۰	۵۵
۷۶	قره قشلاق	قلعه جوق	۲۳۴	۶	۶۲	۵۵
۷۷	خدق لو	اورياد	۲۰۶	۶	۷۰	۵۵
۷۸	قلعه ارزه خوران	اورياد	۲۰۵	۶	۷۱	۵۵
۷۹	برون قشلاق	قزل گچیلو	۴۶۴	۶	۳۱	۵۵
۸۰	تک آغاج	ماهنشان	۱۹۳	۶	۷۶	۵۵
۸۱	لیلان	ماهنشان	۱۴۱	۶	۹۱	۵۵
۸۲	اورچک	اورياد	۱۹۲	۵/۹	۷۷	۵۶
۸۳	گاوگل	قلعه جوق	۱۵۴	۵/۹	۸۷	۵۶
۸۴	حسن آباد جدید	اورياد	۳۳	۵/۶	۱۲۰	۵۷
۸۵	حسن آباد قدیم	اورياد	۷۳	۵/۶	۱۱۰	۵۷
۸۶	قزلجه	اورياد	۱۶۳	۵/۶	۸۳	۵۷
۸۷	خضر چریان	اورياد	۲۵۹	۵/۱	۵۷	۵۸
۸۸	سعید کندی	اورياد	۴۱۷	۵/۱	۳۷	۵۸
۸۹	قشلاق جوق علیا	انگوران	۱۳۲	۵	۹۷	۵۹
۹۰	قوزیجان علیا	انگوران	۱۳۶	۵	۹۳	۵۹
۹۱	اینچه علیا	انگوران	۱۰۱	۴/۴	۱۰۶	۶۰
۹۲	ایستی قل	انگوران	۱۲۰	۴/۳	۱۰۲	۶۱
۹۳	اکیز قشلاق	انگوران	۵۷	۴/۳	۱۱۴	۶۱
۹۴	قلعه جوق سادات	انگوران	۲۰۱	۴/۳	۷۲	۶۱
۹۵	مزرعه	انگوران	۱۱۷	۴/۳	۱۰۳	۶۱
۹۶	قلعه جوق	اورياد	۶۴	۴/۳	۱۱۲	۶۱
۹۷	لرده نور	اورياد	۲۵۷	۴/۳	۵۸	۶۱
۹۸	اینجه سعید نظام	قزل گچیلو	۱۵۵	۴/۳	۸۶	۶۱
۹۹	گونای	قزل گچیلو	۲۸۹	۴/۳	۵۱	۶۱
۱۰۰	رز	ماهنشان	۸۷	۴/۳	۱۰۹	۶۱
۱۰۱	کندی	ماهنشان	۲۲۵	۴/۳	۶۴	۶۱
۱۰۲	ساغر چی	انگوران	۱۷۲	۴/۲	۸۱	۶۲
۱۰۳	قره زکی	انگوران	۱۵۴	۴/۲	۸۸	۶۲
۱۰۴	قواق علیا	انگوران	۱۳۰	۴/۳	۹۹	۶۲
۱۰۵	کاکا	انگوران	۲۹۴	۴/۲	۴۸	۶۲

ردیف	نام آبادی	نام دهستان	جمعیت ۸۱	شاخص مرکزیت	رتبهٔ جمعیتی در شهرستان	رتبهٔ شاخص مرکزیت
۱۰۶	یاستی قل	انگوران	۲۱۴	۴/۲	۶۵	۶۲
۱۰۷	ارزه خوران	اوریاد	۲۳۲	۴/۲	۶۳	۶۲
۱۰۸	بیانلو	اوریاد	۲۱۲	۴/۲	۶۷	۶۲
۱۰۹	تات قشلاق	اوریاد	۲۵۷	۴/۲	۵۹	۶۲
۱۱۰	قره آیی	قلعه جوق	۱۲۱	۳/۵	۱۰۱	۶۳
۱۱۱	حمزه آباد	قلعه جوق	۵۷	۳/۵	۱۱۵	۶۳
۱۱۲	گنج آباد	انگوران	۵۰	۳/۴	۱۱۶	۶۴
۱۱۳	ایمیر	قلعه جوق	۱۸۵	۳/۴	۷۹	۶۴
۱۱۴	توت آغاجی	قلعه جوق	۳۶	۳/۴	۱۱۹	۶۴
۱۱۵	چای قشلاق	اوریاد	۱۳۱	۳/۴	۹۸	۶۴
۱۱۶	کلیسا	اوریاد	۲۰۸	۳/۴	۶۹	۶۴
۱۱۷	سهر جبین	اوریاد	۳۹	۳/۴	۱۱۷	۶۴
۱۱۸	امیر آباد	قزل گچیلو	۲۸۰	۳/۴	۵۳	۶۴
۱۱۹	چهر تپه	ماهنشان	۴	۳/۴	۱۲۶	۶۴
۱۲۰	عوج موسی	ماهنشان	۳۹	۳/۴	۱۱۸	۶۴
۱۲۱	سیاه خانه	انگوران	۶۰	۳/۳	۱۱۳	۶۵
۱۲۲	قرا گل	انگوران	۱۳۶	۳/۳	۹۴	۶۵
۱۲۳	خویین	اوریاد	۳۰	۲/۵	۱۲۱	۶۶
۱۲۴	معدن ینگجه باغ	اوریاد	۱۲	۲/۵	۱۲۲	۶۶
۱۲۵	قرقان علیا	انگوران	۹۲	۲/۴	۱۰۸	۶۷
۱۲۶	امیر آباد	انگوران	۸	۱/۷	۱۲۳	۶۸

۲-۷- توصیف، تحلیل و تبیین قوانین و مقررات محدودیت ساز و محدودیت نهادی در توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستاهای هدف دهستان یا بخش

بیکاری یکی از اساسی ترین دشواری‌ها در سطح کلان هر کشور است و ایجاد فرصت شغلی یک هنر مدیریت اقتصادی است. از نظر اقتصادی بیکاری بالاتر از ۱۰ درصد، زمینه اتلاف منابع، عامل کاهش درآمد ملی و کاهش رفاه و عامل بسیاری ازآسیب‌های اجتماعی و در نهایت تضعیف‌کننده پایداری سیاسی و تضعیف حکومت مرکزی است. از این رو در جهان پیشرفته، برای حل مشکل بیکاری، تمامی دستگاه‌ها و قوای تاثیرگذار (قضائیه، مقننه، مجریه و قوای نظامی و انتظامی) در یک برنامه هماهنگ کمک می‌کنند که این بیماری عظیم اقتصاد کلان درمان شود. قوه مجریه، برای ایجاد فرصت‌های شغلی، استراتژی‌های لازم را ارائه می‌دهد، قوه مقننه خلأ قانونی اشتغال را رفع می‌کند و قوه قضائیه فضایی فراهم می‌آورد که مردم با نشاط هر چه بیشتر کسب و کار کنند، دشواری‌های حقوقی کسب و کار را حل می‌کند و جلو انواع تنش‌ها را می‌گیرد، زمینه ارتباط اهالی کسب و کار داخل و خارج را فراهم می‌آورد و تلاش می‌کند هر جا مانعی در برابر امور کسب و کار، سرمایه‌گذاری و مانند آن فراهم آید آن را بردارد. قوای نظامی و انتظامی تمام کوشش خود را می‌کند تا فضای امن سرمایه‌گذاری و کسب و کار مولد را ایجاد کند. ایران در این زمینه‌ها در حال حاضر محدودیت‌های معنی داری دارد.

لذا؛ از منظر تئوری‌های اقتصاد کلان علاوه بر محیط اقتصادی، محیط مناسب سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و به‌طور خاص وضعیت فناوری تاثیر بسزایی در ایجاد فرصت شغلی و کاهش بیکاری دارند؛ چون برای ایجاد فرصت شغلی نیاز به سرمایه‌گذاری مولد است و برای شکل‌گیری سرمایه‌گذاری مولد نیاز به وضعیت محیط استانداردی وجود دارد. در ضمن بیشترین مشاغل جدید با تلاش بخش خصوصی ایجاد می‌شود و دولت در کنار بخش خصوصی و ضمن نظارت بر عملکرد آن، امور مربوط به کسب‌وکار را تسهیل می‌کند و موانع قانونی پیشرفت کار را بر می‌دارد، از طریق سیاست‌های پولی و مالی مناسب و با کمک بازارهای پولی و مالی زمینه تامین اعتبارات مورد نیاز بخش خصوصی را فراهم می‌آورد و پیشرفت کار را رصد می‌کند تا اگر دشواری احتمالی بروز کند، با تدبیر و آرامش آن را حل و فصل کند.

همچنین؛ برای ایجاد فرصت شغلی پایدار، لازم است از ورود انواع ریسک‌ها به سرمایه‌گذاری و کسب‌وکار جلوگیری شود. یکی از مهم‌ترین ریسک‌ها در بازار کسب و کار که بسترهای فرصت شغلی را نابود می‌کند، امنیتی شدن فضای مربوطه است. به همین دلیل است که درتمامی کشورهای پیشرفته هیچ نوع فضای امنیتی بر کسب و کار حاکم نمی‌شود و قوای نظامی و انتظامی تنها حافظ امنیت استاندارد برای فعالیت آرام کسب و کار هستند. دست کم تجربه ۲۵ کشور در حال توسعه در این زمینه وجود دارد که ورود قوای نظامی و امنیتی به اقتصاد موجب کاهش فرصت‌های شغلی شده است.

از دیگر سو؛ مهم‌ترین عامل برای ایجاد فرصت شغلی، انجام سرمایه‌گذاری برای رشد اقتصادی است. در یکی از قواعد مشهور علم اقتصاد، تاکید می‌شود که برای کاهش یک درصد بیکاری نیاز به بیش از ۲ درصد رشد اقتصادی است. اگر قرار باشد بیکاری از ۱۴ درصد به ۱۰ درصد کاهش یابد نیاز به رشد اقتصادی ۸ درصد است. رشد اقتصادی ۸ درصد نیازمند عزم ملی و همکاری تمامی قوای تاثیرگذار کشور با برنامه‌های اقتصادی دولت است. بدیهی است اگر قرار باشد بیکاری تک رقمی شود، رشد اقتصادی باید از ۱۰ درصد بالاتر رود که در شرایط فعلی ایران ناممکن است. اما برای رسیدن به رشد پایدار در ادامه قرن ۲۱ علاوه بر هماهنگی قوای اثرگذار، نیاز جدی به پیشرفت‌های تکنولوژیک وجود دارد. بخش عظیمی از کسب و کار در قرن ۲۱ در عرصه خدمات فناورانه، تولید دانش، تشکیل شرکت‌های دانش‌بنیان، استارت آپ‌ها و مانند آن صورت می‌گیرد. آشکار است که برای فراهم شدن زمینه فرصت شغلی نیاز به استفاده از اینترنت کارآمد، آزادی استفاده از فضاهای مجازی و نبود انواع موانع پیشرفت در دنیای دیجیتالی است. در حال حاضر بیشترین زمینه ایجاد فرصت شغلی در کشورهای پیشرفته از این راه صورت می‌گیرد. آشکار است که در صورت نبود دسترسی فراگیر و ارزان به اینترنت، نبود آزادی کافی استفاده از پردازش داده‌ها، امکان مانور در این عرصه نوین برای شغل آفرینی فراهم نخواهد شد. این امر در ایران به‌طور نسبی با دشواری‌های خاص خود همراه است.

ضمنا؛ با فرض ثبات سایر شرایط و از جمله زمینه‌های استاندارد برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی، یکی از راه‌های اساسی ایجاد فرصت شغلی، استفاده از این ظرفیت است. از سوی دیگر همواره یک رقابت جدی بین کشورهای مختلف، تلاش برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی بوده است. جالب توجه است که برخلاف تصور، کشورهای پیشرفته در این موضوع پیشتاز بوده و هستند. کشورهای پیشرفته در آستانه سال ۲۰۱۷ بیش از ۴۸ درصد کل سرمایه‌گذاری

خارجی را جذب کرده‌اند. با وجودی که یکی از مهم‌ترین راه‌های ایجاد فرصت شغلی جدید، انجام سرمایه‌گذاری و به‌ویژه سرمایه‌گذاری خارجی است اما شرایط عملیاتی شدن آن دست کم برای ایران خیلی ساده نیست. زمینه‌ها و عوامل جذب سرمایه‌گذاری شامل امنیت، فقدان تنش، پایداری حقوق مالکیت، حفاظت از قراردادها، تضمین بازگشت اصل سرمایه و بازدهی آن و رعایت دیگر قواعد بازی در داخل و سطح منطقه‌ای و جهانی است. هر کشوری بتواند این فضاها را فراهم کند، می‌تواند سرمایه‌گذاری بیشتری جذب کند و فرصت شغلی بیشتری ایجاد کند. علاوه بر کشورهای پیشرفته که بیشترین میزان سرمایه‌گذاری خارجی را در ۱۰ سال گذشته جذب کرده‌اند، کشورهای در حال توسعه نیز همواره در تلاش بوده‌اند میزان بیشتری به خود اختصاص دهند. به‌عنوان نمونه حکومت چین توانسته است از طریق جذب سرمایه‌گذاری ارزان خارجی در دهه گذشته حدود ۱۷۰ میلیون فرصت شغلی (سالانه ۱۷ میلیون) ایجاد کند. در حال حاضر فضای استاندارد و لازم برای بهره برداری بهینه از ظرفیت سرمایه‌گذاری خارجی درایران با دشواری‌هایی روبه‌رو است. از این رو انتظار ایجاد فرصت شغلی جدید به میزان قابل توجه از این طریق معنی دار نیست.

از سوی دیگر؛ یک عامل اساسی و راه حل بلند مدت حل و فصل مشکل بیکاری و ایجاد فرصت شغلی، وجود ظرفیت کارآفرینی در نظام آموزشی و سازگاری آن با زیر سیستم‌های اقتصادی است. نظام آموزشی کارآمد از یکسو به تربیت نیروهایی اقدام می‌کند که مولد باشند. از سوی دیگر فارغ‌التحصیلان نظام آموزشی کارآمد، متناسب با نیاز صنعت، خدمات و دیگر زیر بخش‌های اقتصادی بوده و جذب بخش‌های تقاضادهنده می‌شوند. به‌طور آشکار می‌توان دریافت که نظام آموزشی فعلی ایران ویژگی‌های پویایی، کارآمدی، کارآفرینی و دیگر ابعاد استاندارد را ندارد.

و نیز؛ در یک فضای استاندارد و با فرض وجود بخش خصوصی کارآمد، دسترسی به فضاهای فناورانه جدید، اطلاعات مورد نیاز کارآفرینان و متقاضیان کار به‌طور رایگان تامین می‌شود. بنابراین افراد جویای کار با توجه به تخصص و علاقه خود از طریق یک روابط عمومی کارآمد به شبکه‌های تقاضای کار وصل شده و دعوت به کار می‌شوند. آشکار است که چنین ابزارها و کانال‌های کارآمد در شرایط فعلی کشور در همه سطوح موجود نیست. از این رو به آسانی نمی‌توان منتظر ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و اثر بخش بود.

همچنین؛ استفاده از تجربه‌های موفق دیگر کشورها از دیگر راه حل‌های ایجاد فرصت شغلی جدید است. یکی از این تجربه‌ها راه‌اندازی فعالیت‌های مربوط به کسب و کارهای کوچک و متوسط (SMEs) است. علاوه بر کشورهای پیشرفته، کشورهای زیادی از مناطق در حال توسعه و حتی توسعه نیافته از این فرصت استفاده می‌کنند. کشورهای کره جنوبی، سنگاپور، مالزی، تایوان و مانند آن برای حل بیکاری از این رویکرد استفاده بهینه برده‌اند. معروف است که متجاوز از ۹۰ درصد بنگاه‌های کشورهای مختلف (پیشرفته و در حال پیشرفت) به شکل SMEs فعالیت دارند. تلاش برای توسعه روستاها از دیگر تجربه‌های موفق کشورهای مختلف (و به‌ویژه کشورهای پیشرفته) برای حل و فصل بیکاری است. این کشورها از طریق راه‌اندازی و حمایت از تولیدات صنایع دستی، ساخت جاده روستایی، ایجاد یا انتقال صنایع، کارخانه‌ها، موسسات آموزشی، مراکز ورزشی و تفریحی و مانند آن، از یک سو زمینه اشتغال بیشتر در روستا را فراهم کرده‌اند. از دیگر سو مانع مهاجرت روستاییان به شهر شده‌اند. وانگهی زندگی در محیط کوچک و کم جمعیت روستایی دارای هزینه کمتر، دشواری‌های زیست محیطی کمتر و سایر مزیت‌ها است.

در ایران به دلیل بی توجهی به توسعه روستاها، پدیده مشکل آفرین مهاجرت بی‌رویه به شهر حاکم است. به این خاطر در خوش‌بینانه ترین وضعیت، سالانه بیش از ۱۶۰ هزار نفر از روستاییان به شهرهای بزرگ مهاجرت می‌کنند. این موضوع علاوه بر خالی شدن روستاها موجب گسترش حاشیه نشینی شده است. در ایران بیش از ۱۱میلیون نفر حاشیه نشین وجود دارد که با سختی روزگار خود را می‌گذرانند. توجه به رشد فناوری و گسترش وسیع اطلاعات برای پژوهشگران، پشتیبانی دیگری است که برای ایجاد کسب و کار جدید کارساز است. تجربه بسیاری از کشورهای دنیا نشان می‌دهد که به‌ویژه گروه عظیمی از جوانان توسط این کانال‌ها مشغول به‌کار شده‌اند. بسترهای فناوری و اطلاعات جهانی در دو دهه اخیر بیش از ۳۰۰ درصد رشد داشته است. جهان توسعه یافته با گسترش دسترسی به اینترنت، فرصت جدید ایجاد می‌کند و جهان توسعه نیافته با فیلترینگ به نابودی عرصه‌های کارآفرینی کمک می‌کند. کشورهایی که فناوری کارآمد و به روز را تشویق می‌کنند، عقیده دارند که گسترش فناوری جدید در واقع بستر ایده پردازی را فراهم می‌آورد که نوعی تبدیل ایده به ثروت است. خود این منشا ایجاد فرصت شغلی جدید است. در این زمینه در ایران دشواری‌های ساختاری، سازمانی، مدیریتی و فرهنگی گوناگونی وجود دارد.

حال آکنه؛ افزایش جمعیت جویای کار در ایران، موضوع دیگری است که کار را برای حل و فصل بیکاری دشوار می‌کند. آمارها نشان می‌دهند که سالانه تنها حدود ۶۵۰ هزار نفر فارغ‌التحصیل دانشگاهی در ایران به متقاضیان کار اضافه می‌شوند. جمعیت جویای کار غیر فارغ التحصیل دانشگاهی نیز سالانه نزدیک ۳۵۰ هزار نفر است. از این رو در ایران ایجاد یک میلیون فرصت شغلی در سال مورد نیازاست. در صورتی که ایجاد هر شغل به‌طور متوسط و با توجه به شرایط استاندارد بین‌المللی نیازمند ۱۰۰ هزار دلار سرمایه‌گذاری باشد و قرار باشد یک میلیون جویای کار سالانه شاغل شوند، یکصد میلیارد دلار اعتبار مورد نیاز است. دسترسی به این میزان سرمایه‌گذاری در شرایط فعلی کشور، بسیار دشوار است. میزان جذب سرمایه‌گذاری خارجی پسابرجام در ایران، حداکثر ۱۰ میلیارد دلار بوده است. همچنین نمره سهولت قوانین و مقررات برای کسب و کار در ایران نسبت به استانداردهای بین‌المللی بسیار نامناسب است. سهولت قوانین و مقررات برای کسب و کار می‌تواند زمینه اشتغال زایی را افزایش دهد. ایران در آستانه سال ۲۰۱۷ از میان ۱۹۱ کشور رتبه ۱۲۰ را در این زمینه به خود اختصاص داده که بسیار مشکل آفرین است.

نهایتا؛ موارد فوق، می بایست در برنامه های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی مد نظر تصمیم گران قرار گیرد ولی علاوه بر موارد ذکر شده می توان به پاره ای محدودیت که توسط مسئولین محلی ذکر شد نیز اشاره نمود؛

- برسر حقابه و تقسیم آب کشاورزی
- تصرف اراضی اطراف روستاها توسط اداره منابع طبیعی و ایجاد محدودیت برای استفاده در فعالیت های کشاورزی و دامداری
- محدودیت های ایجاد فضاهای تجاری با عملکرد منطقه ای در طرح های هادی روستایی
- محدودیت های ناشی از طرح هادی روستایی که نگاهی صرفا کالبدی به روستاها دارد.
- محدودیت های ایجاد شده از سوی جهاد کشاورزی برای ایجاد کاربریهای اقتصادی که نیازمند ساخت ابنیه هستند.
- محدودیت و مشکلات ناشی از اعطای وام (ضامن، نحوه بازپرداخت و ...).

- نداشتن قوانین مشخص برای حمایت از تولیدات داخلی و روستایی
- محدودیتهای فرهنگی و اجتماعی برای اشتغال زنان.
- محدودیت قوانین برای مقابله با افرادی که به دلایل نامشخص مانع از توسعه اقتصادی می شوند خصوصا گردشگری

۲-۸- قابلیت ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی- انسانی، زیرساختی و فضایی جهت تولید و عرضه در بخش کشاورزی، صنعت و خدمات روستاهای هدف دهستان یا بخش.

قابلیت ها و محدودیت های طبیعی- محیطی

محدوده مورد مطالعه در طبقه ارتفاعی ۱۲۰۰ تا ۳۰۰۰ متری واقع شده است. پست ترین قسمت از سمت شمال به جنوب شرقی روستا نزدیکی روستاهای سریک ، میرآخور، لیلان و بهستان و... می باشد در حالی که مرتفع ترین قسمت در غرب و در نزدیکی روستای خویین می باشد.

بخش عمده محدوده بر روی دو سازند اصلی گسترش پیدا کرده است. اولی شیل اسلیتی با میان لایه های فرعی ماسه سنگ کوارتزیتی (سازند کهر، سریهای مراد و سازند کلمرد) ، نواحی زراعتی و سکونتگاهی را رقم زده است و دومی سازندهای ذخایر تراسی و مخروط افکنه های کوهپایه ای قدیمی مرتفع که در ارتفاعات منطقه پوشش مرتعی را به وجود آورده است.

میانگین متوسط کمینه دمای ۲۰ ساله در منطقه مورد مطالعه حدود $8.2\ C^{\circ}$ و میانگین متوسط بیشینه دمای ۲۰ ساله در منطقه مورد مطالعه حدود $21.2C^{\circ}$ و میانگین دمای سالانه در طول دوره زمانی ۲۰ ساله معادل $14.7C^{\circ}$ می باشد.

در کل محدوده مورد مطالعه ۶۱۰ حلقه چاه عمیق و نیمه عمیق، ۳۹۰ دهنه چشمه دایمی، ۳۲۹ دهنه چشمه فصلی، ۱۰ آب بندان و ۶ رودخانه اصلی و دائمی دارد که در صورت برنامه ریزی مناسب شرایط بسیارمناسبی برای توسعه اقتصادی می باشد.

در مجموع می توان گفت شرایط اقلیمی و منابع آب متنوع محدوده پتانسیل مناسبی برای فعالیت های مرتبط با کشاورزی پدید آورده است.

سه عرصه مهم اراضی زارعی آبی، اراضی دیم و مراتع، پوشش گیاهی منطقه را شکل داده است که استفاده از این اراضی به عنوان معیشت اصلی مردم منطقه می باشد.

قابلیت ها و محدودیت های ساختار اجتماعی- انسانی

علیرغم آنکه که غالب روستاها قدمتی در حدود ۱۰۰ تا ۲۰۰ سال دارند، اما عشایر ایل ترک شاهسون و بغدادی و کلهور در مناطقی از منظومه ییلاق می کنند و آداب رسوم آنها در سطح منطقه گسترش یافته است و در برخی از روستاها نیز اسکان یافته و یکجا نشین شده اند ولی بسیاری از طوایف ایل مذکور کمان ۳ تا ۴ ماه از سال در این مناطق مستقر می شوند.

میان طوایف مستقر در سطح روستا نوعی همسانی به لحاظ مذهبی و اعتقادی و آداب رسوم وجود دارد و این طایفه ها به طور مسالمت آمیز در کنار هم زندگی می کنند؛ به این ترتیب طایفه بندی روستاها و ایل ترک شاهسون و

بغـــــدادی و کلهـــــور به عنوان مانعی در برابر شکلگیری روابط بین سکونتگاهی تلقی نمی شود. علاوه بر این تاکید روستائیان بر مناسک مذهبی اجتماعی و شرکت در این آداب مذهبی در روستاهای مجاور زمینه شکلگیری پیوندهای اجتماعی بین روستاها را فراهم نموده است.

جمعیت روستاهای منطقه با توجه به بررسی های صورت گرفته شده بر اساس آمار اطلاعات سرشـماری دوره هـای مختلف، روند نزولی داشته و با نرخ رشد ۱.۷۵- درصد در طی ۲۰ سال گذشته، شاهد کاهش جمعیت در این منطقـه هستیم بطوریکه جمعیت منطقه از ۲۳۷۵۱ نفر در سال ۱۳۷۵ به ۱۶۶۷۳ نفر در سال ۱۳۹۵ رسـیده اسـت در کنـار این موضوع جمعیت جوان منطقه نیز پتانسیل های منطقه می باشد که از مجموع جمیعـت منطقـه، ۲۷٪ در رده ۱۵ تا ۶۵ سال واقع شـده انـد. مطالعه تحرکات جمعیت در میان روسـتاها نشان می دهد مهمترین بخش از مهاجرت های دائمی در روســـتاها به شکل مهاجر فرستی در غالب روســـتاهای منطقـــه در جریان است. مهاجرفرستی از روستاهای بزرگتر غالبا به مقصد شهرهای بزرگ (زنجان) و از روستاهای کوچکتر غالبا به روستاهای بزرگ و مرکزی (پری، برون قشلاق، علم کندی، ایلی بلاغ، سریک، سهند سفلی، میرآخور، وهران، قره بـاطلاق، سـهند علیـا) به وقوع پیوسته است. مهمترین دلیل مهاجرت از روستاهای منطقه بیکاری است.

در روسـتاهای منطقـه پایین بودن نسبت جنسی ضرورت توانمند سازی زنان به عنوان یکی از گروه های آسیب پذیر اجتماعی را دوچندان می سازد.

به طور کلی امکانات آموزشی منطقـــه از سطح مناسبی برخوردار نبوده و در تمام روســـتاها از چهار مقطع آمادگی، ابتدایی، دوره اول متوسطه و دوره دوم متوسطه فراتر نمی رود. متعاقب آن نرخ باسوادی روسـتا بـا متوسط شهرستان ماهنشان تقریبا برابر بوده است. لذا در طرح توسعه اقتصادی می بایست بـه باسوادی روستائیان به عنوان یک سرمایه مهم اجتماعی از اهمیت ویژه ای داد.

به طور خلاصه ساختار اجتماعی – فرهنگی روســـتاها در بر دارنده قوت ها و کاستی هایی است که در ادامه به آن اشاره می شود که تاثیر مستقیم بر توسعه اقتصادی منطقه و روستاها دارد:

قوت ها و فرصت ها

- وجود آثار تاریخی متعدد در بیشتر روستاها ، که علاوه بر هویت بخشی به روستاها می توانند به جذب گردشگر به این روستاها کمک نمایند.
- داشتن فضاهای اداری و سیاسی لازم برای توسعه منطقه
- داشتن جمعیت شاغل باسواد در حوزه کشاورزی
- عدم وجود تمایزات و تفاوت های اعتقادی در اغلب روستاها علیرغم وجود طوایف مختلف، که با ایجاد هشته های مشارکتی و همفکری، توسعه اقتصادی همگن می تواند صورت گیرد.
- داشتن حقابه مشخص برای بهره گیری از مزایای ان
- عدم وجود اختلاف میان طوایف موجود در روستاها
- عدم وجود اختلاف بین ساکنین روستاهای مختلف پررنگ بودن آداب و رسوم جمعی مذهبی نظیر مراسم های محرم و صفر در بین ساکنان .

- عدم وجود پیش داوری ذهنی در مخالفت با حضور گردشگران و افراد غریبه در روستاها
- روند فزاینده باسوادی در روستاها و استفاده از افراد تحصیل کرده در توسعه اقتصادی و بهره برداری از فعالیت های اقتصادی همگام با علوم روز دنیا.
- بالایودن میزان تولیدات خصوصا در زمینه دامداری
- روند صعودی افزایش جمعیت
- بالایودن نرخ فعالیت عمومی زنان
- جمعیت جوان و با انرژی
- قرار گیری شهرک صنعتی شماره ۲ در نزدیکی روستاهای هدف
- داشتن پتانسیل های لازم در خصوص توسعه حمل و نقل کالا و خدمات

ضعف ها و محدودیت ها

- عدم وجود زیرساخت های آموزش حرفه ای و کارگاه های آموزشی برای آشنایی مردم با علوم روز و کارآفرینی
- نرخ باسوادی پایینتر از استاندارد
- پایین بودن نرخ باسوادی در میان زنان به عنوان قطب دوم اقتصاد منطقه
- نداشتن جاذبه های گردشگری در بیشتر روستاهای منظومه برای جذب گردشگر و استفاده از اقتصادگردشگری روستایی

قابلیتها و محدودیتهای ساختار زیرساختی و فضایی

در این بخش ساختار کالبدی و خدماتی منطقه در دو بخش سکونتگاه ها و شبکه ارتباطی مورد مطالعه قرار گفت. سکونت‌گاه های منطقه به عنوان یکی از اجزاء ساختاری منطقه در دو سطح مورد مطالعه قرار گرفتند. در سطح اول در مقیاس کلان این روستاها هر یک به عنوان یک نقطه (گره)، در کنار راه ها و شبکه ارتباطی به عنوان خطوط تشکیل دهنده ساختار کالبدی منطقه مطرح گردیدند. در سطح دوم با خردتر شدن مقیاس مطالعه روستاها هریک خود به عنوان یک ساختار مورد مطالعه قرار گرفته و مطالعه آن ها ابعادی شامل شکل، فرم و الگوی روستاها و همچنین زمین های کشاورزی مرتبط و خدمات موجود در آن ها را در بر می گرفت. در مطالعه روستاها در مقیاس کلان (که روستا ها به عنوان نقاط در پهنه زمین در کنار خطوط و سطوح ساختار کلی منطقه را شکل داده اند.

وسعت سکونتگاه های روستایی به طور طبیعی هم نشانگر قابلیت ها و توانمندیهای روستا در پذیرش جمعیت و گسترش فعالیت هاست و هم خود جزئی اساسی در تعیین ویژگی و بافت‌کالبدی آن به شمار می رود. در منطقه ماهنشان به طورکلی روستاهای مرکز محدوده از وسعت بیشتری در قیاس با روستاهای حاشیه برخوردارند. این مساله علاوه بر موقعیت عملکردی متاثر از موقعیت طبیعی این سکونتگاه ها نیز می باشد. چراکه این سکونتگاه ها در اراضی دشتی و نزدیک به رودخانه‌قزل اوزن و تخته یورد واقع شده اند در حالیکه اراضی حاشیه ای منطقه را غالبا اراضی کوهپایه ای و کوهستانی تشکیل می دهند. همین شرایط خاص محیطی موجب دوگانگی در وسعت روستاها شده است به طوری که ۷۰ درصد از سکونتگاه ها در گروه روستاهای متوسط و حدود ۳۰ درصد در گروه روستاهای بزرگ جای میگیرند.

علاوه بر وسعت روستاها، توزیع آنها در سطح منطقه را نیز می توان متاثر از شرایط طبیعی دانست. به طوریکه در مرکز محدوده و اطراف شهر ماهنشان که بستر طبیعی مساعدتر است، توزیع روستاها به سوی یک توزیع یکنواخت میل کرده است در حالیکه در دامنه کوه و اراضی کوهپایه ای که بخش های زیادی از آن را مراتع تشکیل می دهند سکونتگاه ها با الگوی تصادفی توزیع شده اند (به این معنا که فاصله روستاها در برخی نواحی بیشتر و برخی نواحی کمتر است). بررسی ها نشان می‌دهد علیرغم اینکه عامل شکلگیری روستاها بیشتر عوامل محیطی و به تبع آن اقتصادی بوده است اما در گسترش برخی روستاها می توان تاثیر عوامل سیاسی و عوامل اجتماعی را نیز مشاهده کرد.

پس از بررسی نقاط ساختار روستاها، به بررسی خطوط تشکیل دهنده این ساختار در قالب شبکه ارتباطی پرداخته شد . در این بخش اشاره گردید که در مجموع شبکه ارتباطی منطقه تا حد زیادی متکی به معابر شهر ماهنشان می باشد و ارتباطات بیشتر سکونت گاه های از طریق شهر ماهنشان و راه های فرعی متصل به آن تامین می شود.

محور های فرعی درون منطقه ای موجود غالبا ارتباط میان سکونتگاه های کوچک را با سکونتگاه های با وسعت بیشتر و همچنین با بیرون منطقه از طریق اتصال به محور های اصلی برقرار می کنند. به عبارت دیگر می توان گفت محور های فرعی درون منطقه بیشتر به برقراری ارتباط عمودی در ساختار سکونتگاهی اختصاص دارند که این مساله یعنی غلبه ارتباط عمودی بین سکونتگاه ها بر ارتباطات افقی میانشان از نقطه نظر تئوری شبکه منطقه ای یک ضعف به شمار می رود. ضمنا در روستاهای مورد مطالعه کلیه زیرساختها اعم از برق، گاز، آب شرب، مخابرات موجود بوده و مشکل خاصی در این زمینه احساس نمی شود که همین امر باعث کاهش مهاجرت در سطح روستاها می شود.

۲-۹. تعیین اهداف، چشم انداز و سیاستهای توسعه اقتصادی و اشتغالزایی دهستان یا بخش؛

تدوین چشم انداز آینده برای توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستاها مستلزم انجام مجموعه‌ای از فعالیت‌ها است که در قالب آن سازماندهی شده‌اند. در مورد ساختار و محتوای فرآیند چشم اندازسازی دیدگاه های متنوعی وجود دارد که در انطباق با شرایط جغرافیایی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جوامع گوناگون شکل یافته‌اند. به طور مثال در حالیکه در جوامع توسعه یافته دستیابی به واسطه وجود ساختارها و نهادهای مدنی با سهولت نسبی صورت می‌گیرد، در چشم انداز کشورهای کمتر توسعه یافته جلب مشارکت سازمان یافته بخش‌های گوناگون جامعه و حصول اجماع با چالش‌های قابل ملاحظه‌ای مواجه است. از این رو شاید بی سبب نیست که برخی نهادها، نظیر بانک جهانی و سازمان ائتلاف شهرها که عمدتاً در رابطه با کشورهای کم توسعه فعالیت می‌نمایند، الگویی برای فرایند چشم اندازسازی توصیه نموده اند. لذا برخی از نهادها الگوهای مشخصی را برای تدوین چشم انداز در مقیاس روستا یا جامعه محلی پیشنهاد نموده اند در این گزارش فرایندهای چشم اندازسازی مدل (Oregon) چشم اندازسازی ارگون ارائه می‌گردد.

مدل چشم اندازسازی «ارگون»

مدل چشم اندازسازی «ارگون» مدلی است که توسط شاخه ایالت ارگون «انجمن برنامه ریزان آمریکا» و به منظور ترویج و حمایت از امر برنامه ریزی شهری بلندمدت تدوین شده و توسط «استیون امس»به رشته تحریر درآمده است. اهداف کلی در تدوین مدل مزبور عبارتند از:

•آسان فهم نمودن امر برنامه ریزی برای آینده

•مشارکت بخشیدن و درگیر نمودن افراد در کار به نحوی که آن را به شکل شهودی مقصد فرایند برنامه ریزی و نقش خودشان را در فرایند مزبور درک نمایند.

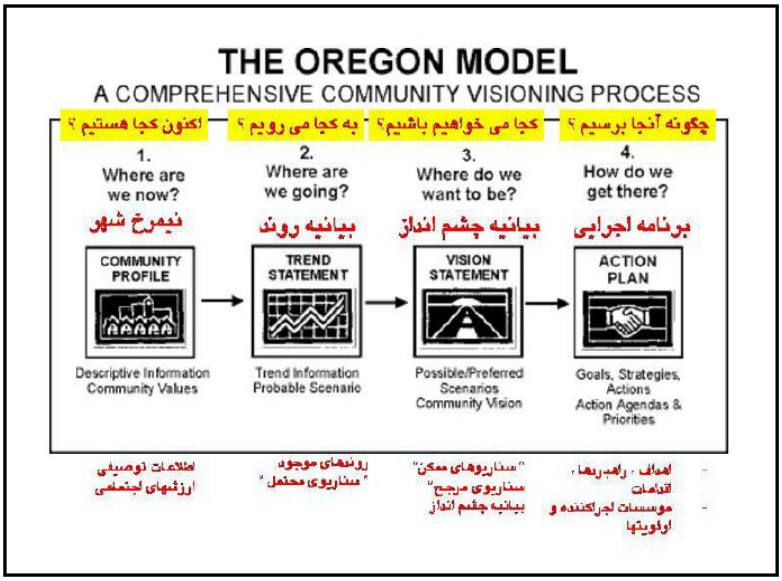
•ایجاد انگیزش در افراد برای فراگیری هر چه بیشتر در مورد شهر خود و سرنوشت آینده آن.

مدل ارگون فرایندی متشکل از چهارگام اصلی می باشد که در گام اول و دوم با توجه به بررسی های بعمل آمده از نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدهای روستا و منطقه و اسناد بالادستی می توان چشم انداز توسعه اقتصادی روستاها نیمرخ و بیانیه روند را چنین ترسیم نمود.

چشم انداز توسعه اقتصادی روستاها که سیمای مطلوب روستا در افق طرح و میثاقی برای توسعه پایدار و اشتغالزایی است، هماهنگ با اسناد بالادستی، بصورت ذیل است:

روستاهای منظومه اشتغالزایی شهرستان ماهنشان، روستاهایی با توانمندهای اقتصادی و تاب آوری فعالیت های اقتصادی و ویژگی های خاص محیطی-اقتصادی و اجتماعی و دارای مشاغلی با کیفیات منحصربفرد است که؛

توسعه اقتصادی روستاها با استفاده از توانمندیهای محیطی- گردشگری روستایی و همراه با توجه خاص به معیشت روستایی و تولیدات داخلی توانسته است از این ترکیب این دو عنصر در جهت توسعه اقتصادی، اشتغالزایی روستاها، ایجاد شغل های جدید و بویژه توسعه اقتصادی پایدار استفاده کند. اقتصاد پایدار و اشتغالزایی بر پایه حمایت از تولیدات داخلی موجب شکل گیری و همزیستی میان ساکنین، تولیدکنندگان، گردشگران و محیط شده و نقش مهمی در توسعه اقتصادی شهرستان ماهنشان ایفا می کند.

در این روستاها ضمن حفظ ارزش های خاص اجتماعی،کالبدی، فرهنگی و تلفیق آن با روش های توسعه اقتصادی نوین، روستاهایی پویا و سرزنده و دارای امید به ماندگاری برای تمامی ساکنین فراهم آمده است و برای کلیه ساکنین به فراخر سن و جنس، شغل مناسب وجود دارد و به حد مطلوب توسعه اقتصادی رسیده اند.

تدوین چارچوب نظری توسعه اقتصادی و اشتغالزایی

چنانچه فصل اول اشاره گردید، چارچوب برنامه های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی متاثر از چارچوب های نظر پیش گفته از یک سو و الزامات طرح های فرادست و سیاست های نهادی بخشی از سوی دیگر می باشد که با توجه به سکوت طرح های فرادست و عدم وجود سیاست های مدون و مشخص نهادهای بخشی در ارتباط با بسیاری از جنبه های اشتغالزایی و توسعه اقتصادی، نقش مبانی نظری در تدوین چارچوب های برنامه پر رنگ تر خواهد بود. بر همین اساس اهداف کلان طرح، بر مبنی توسعه یکپارچه اقتصادی و اشتغالزایی در ابعاد مختلف اجتماعی، گردشگری، فرهنگی و زیست محیطی که ابعاد اصلی پایداری توسعه نیز می باشد، تدوین می شوند. در قالب این نظریه، فرض بر این است که پایداری توسعه هر نظام اجتماعی، نتیجه توسعه متناسب این ابعاد در کنار یکدیگر خواهد بود. با پذیرش این فرض، توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستاهای منظومه شهرستان ماهنشان در قالب این ابعاد، هدف کلان طرح را تشکیل خواهد داد.

علاوه بر این، موارد مطروحه در رویکرد شبکه منطقه ای به عنوان راهکارهای آزموده شده در حل مسائل و توسعه مناطق، در ارائه راهبردها و سیاست های طرح اثرگذار خواهند بود. از سوی دیگر نظریه برنامه ریزی راهبردی که خود در تدوین چارچوی برنامه ریزی مبتنی بر اهداف، راهبردها و سیاستها موثر بوده است که در تدوین محتوای آنها نیز اثرگذار خواهد بود. به عبارت دیگر در تدوین راهبردها و سیاست های طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی، از ابزارهای برنامه ریزی راهبردی استفاده خواهد شد. مطرح ترین تکنیک در این زمینه تکنیک راهبرد نویسی به کمک ماتریس وسات می باشد. در چارچوب این تکنیک راهبردها، به گونه ای روشمند بر مبنی ضعف ها، قوت ها، فرصت ها و تهدیدهای شناسایی شده تدوین می شوند.

در تمام مراحل تدوین اهداف، راهبردها و سیاست ها، از اتخاذ راهکارهای یکجانبه نگر و فارغ از ویژگی های خاص سطوح مختلف برنامه ریزی پرهیز شده است. علاوه بر این، نکته مهم در چارچوب سلسله مراتب اهداف کلان، اهداف خرد، راهبردها، سیاست های پیشنهادی این است که موارد مطروح در سطوح پائینتر از یک سو می بایستی کاملا همسو با سطوح بالاتر بوده و از سوی دیگر همه جوانب آنها را به تمامی در بر گیرند. لذا در پایان فرآیند با کنترل همسو بودن و پوشانندگی در هر یک از موارد، در صورت نیاز در راهبردها و سیستهای اولیه بازنگری خواهد شد.

اهداف کلان طرح متاثر از ابعاد مختلف توسعه اقتصادی و با بومی سازی آنها با توجه به شرایط خاص منطقه، تدوین شده اند. در تدوین اهداف خرد سعی شده است تا این اهداف، در بردارنده جنبه های مختلف اهداف کلان مطروحه می باشند. راهبردهای طرح که در بخش بعدی ارائه می شوند در دو مرحله تدوین خواهند شد. در گام اول این راهبردها بر اساس تکنیک سوات به شیوه ای روشمند بر مبنی قوتها، ضعف ها، فرصتها و تهدیدها تدوین می شوند. با شکلگیری این راهبردهای اولیه در گام بعدی، چناچه گفته شد همسو بودن و پوشانندگی آنها بر اهداف کلان وخرد کنترل شده و در صورت نیاز با اصلاح، حذف و تدوین راهبردهای جدید، راهبردهای نهایی طرح شکل خواهند گرفت و سیاست های طرح بر مبنی آنها تدوین خواهند شد.

- تدوین اهداف، راهبردهای توسعه اقتصادی و اشتغالزایی

با توجه به چارچوب نظری طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستایی، تدوین اهداف کلان ، در جدول زیر ارائه گردیده است. در تدوین اهداف خرد ارائه شده برای هر هدف کلان، تلاش بر آن بوده است که از یک سو این اهداف در بر گیرنده
تمامی ابعاد اهداف کلان و از سوی دیگر با تاکید بر جنبه عملیاتی آن بوده است.

جدول۷۷- اهداف کلان و خرد طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی

اهداف کلان	اهداف خرد
توسعه اقتصادی و اشتغالزایی	توسعه اقتصاد گردشگری
	توسعه و افزایش بهره وری بخش کشاورزی
	توسعه صنعت متناسب با زیرساخت ها با رویکرد صنایع تبدیلی و تکمیلی
	تنوع بخشی به منابع درآمدی روستائیان با توجه به ظرفیت های موجود
	انتظام بخشی به ساز و کارهای تولید و تسهیل دسترسی تولیدکنندگان به نهاده ها
حفظ و بهره برداری غیر مخرب از منابع طبیعی منطقه	کاهش و رفع آلودگی های محیطی
	بهره برداری غیر مخرب و پایدار از منابع طبیعی
	حفاظت از تنوع زیستی و اکوسیستم منطقه
انتظام و توسعه مکانی-فضایی فعالیت های اقتصادی اجتماعی درسطح منطقه هماهنگ با مناطق پیرامونی	برقراری اعتدال بین کارکردها و ساختارهای روستاها
	رسیدن به جایگاه سلسله مراتبی و نقش پذیری روستاها در ارتباط با سایر روستاها
	انتظام فضایی شبکه ای منطقه هماهنگ با مناطق مجاور

با توجه به رویکرد توسعه اقتصادی و اشتغالزایی طرح حاضر درادامه این فصل اهداف خرد (که جنبه عملیاتی به خود می گیرند)، راهبردها، سیاست ها و پروژهای پیشنهادی به تفکیک روستاهای هدف توسعه اقتصادی ارائه خواهند شد. چراکه اتخاذ رویکرد ها و راهکارهای متفاوت در حوزه های مختلف با توجه به ویژگی ها و شرایط خاص آن روستا بوده است.

جدول۷۸- راهبردها و سیاست های اولیه در حوزه قتصادی

ماتریس راهبردهای چهار گانه			فرصت ها						تهدیدها				
			امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات اقتصادی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب منابع طبیعی غرب منطقه	تهدید هویت بومی
قوت ها	اقتصاد	وجود تنوع محصولات کشاورزی	تغییر الگوی کشت متناسب با منطقه	توسعه بازاریابی محصولات تولیدی منطقه	توسعه گردشگری با محوریت عرضه مستقیم محصولات					بیمه محصولات کشاورزی	بهره گیری غیر مخرب و پایدار از مراتع	
		عدم خروج سود ویژه حاصل از فروش محصولات به واسطه مالکیت روستاییان بر عمده منابع تولید در بخش کشاورزی		توسعه تولیدات کشاورزی فراوری شده		تولید محصولات صادرات محور		آموزش مهارتهای لازم	کاهش آلودگی های محیطی		بهره گیری غیر مخرب و پایدار از مراتع	
		تولید بخش قابل توجهی از سیب زمینی و گندم کشور		توسعه بازاریابی محصولات زراعی منطقه				افزایش نظارت بر عملکرد		بیمه محصولات		
		وجود واحدهای تولیدی و صنعتی	توسعه زمینه های اقتصادی نوین	توسعه تولیدات صنعتی سطح منطقه			مهارتهای تحصیلکردگان		بهره گیری از اصول توسعه پایدار		بهره گیری غیر مخرب از مراتع	
		میزان نسبتا بالای تولید سالانه عسل	افزایش راندمان تولید و توسعه صادرات محور	تکمیل زنجیره فرایند تولید عسل و توسعه بازریابی این محصول	توسعه فعالیت های گردشگری و عرضه محصولات			ارائه آموزش های خاص			بهره گیری غیر مخرب و	

ماتریس راهبردهای چهار گانه	فرصت ها						تهدیدها			
	امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات اقتصادی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب منابع طبیعی غرب منطقه	تهدید هویت بومی
									پایدار از مراتع	
میزان نسبتا بالای تولید شیر		تکمیل زنجیره فرایند تولید شیر و توسعه بازریابی این محصول			افزایش اعتماد اجتماعی با رونق اقتصادی		کاهش آلودگی های محیطی			
کشت محصولات صنعتی (دانه های روغنی)	اقزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی	تکمیل زنجیره فرایند تولید دانه های روغنی وتوسعه بازریابی این محصول				ارائه آموزش های نوین و افزایش نظارت			حفاظت از محیط زیست	
وجود منابع آب برای مصارف کشاورزی و پرورش ماهی	اقزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی	عدم توسعه فعالیت های آب بر		مدیریت منابع آب			استفاده از روشهای نوین آبیاری			
زندگی عشایر و فعالیت های وابسته	توسعه فعالیت های عشایری خاص منطقه		توسعه گردشگری عشایر		استفاده از توان اجتماعی ایل شاهسون و کلهور					

ماتریس راهبردهای چهار گانه			فرصت ها						تهدیدها			
			امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
صعف ها	اقتصاد	هدررفت منابع آبی منطقه به واسطه سنتی بودن شیوه تولید	عدم گسترش صنایع آب بر	جلوگیری از هدر رفت منابع به منظور بهینه سازی فرایند تولید و افزایش راندمان				مدیریت منابع آب				
		محدودیت در تاسیسات پشتیبان تولید کشاورزی	زمینه سازی برای افزایش تنوع و کیفیت محصولات	گسترش تاسیسات پشتیبان تولید کشاورزی		توسعه زیرساختها			کاهش آلودگی ها با تاسیسات نوین			
		دشواری عرضه محصولات کشاورزی در بازارهای مصرف توسط روستاییان	بهبود زیرساخت های حمل و نقل به منظور افزایش تنوع و توسعه کیفی محصولات					افزایش نظارت				
		عدم وجود صنایع تبدیلی مرتبط با تولیدات کشاورزی منطقه	نگهداشت ارزش افزوده حاصل از فروش محصولات	گسترش صنایع تبدیلی			فرآوری محصولات توسط مردم	ارائه آموزش های لازم				
		تحت پوشش بیمه نبودن غالب تولیدات کشاورزی و دامی منطقه					افزایش امید به ماندگاری			تحت پوشش بیمه قرار دادن		

ماتریس راهبردهای چهار گانه		فرصت ها						تهدیدها				
		امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
	تخریب مراتع با اهداف اقتصادی تغییر کاربری غیر مجاز								تعیین مکانهای مناسب برای فعالیت ها در خواستی		
	بیشتر بودن تعداد دام نسبت به ظرفیت چراگاه ها	اقزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی							توسعه کشت نباتات علوفه ای به عنوان کشت دوم برای جلوگیری از تخریب مراتع و فرسایش خاک		
	عدم وجود زیرساخت های آموزش تخصصی حرفه ای مرتبط با کشاورزی درسطح منطقه	ایجاد زیرساخت های آموزش تخصصی کشاورزی					ارائه آموزش های لازم				

ماتریس راهبردهای چهار گانه			فرصت ها						تهدیدها				
			امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب منابع طبیعی غرب منطقه	تهدید هویت بومی
		حاصلخیزی خاک در بخش های دشتی و کوهپایه ای	افزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی	تکمیل زنجیره های ارزش تولیدات صادارت محور				کاهش موانع صادرات		بیمه محصولات کشاورزی	استفاده از روش های نوین	
		وجود گونه های متنوع جانوری	توعه فعالیت خای مرتبط با پروروش دام های خاص و فرآورده های مرتبط با آنها		توسعه گردشگری طبیعی (اکوتوریسم)							آگاه سازی روستائیان و غیر بومیان نسبت به مزیت های منطقه
		رویش گیاهان دارویی	توسعه تولیدات منطقه در زمینه گیاهان دارویی	توسعه تولیدات کشاورزی فرآوری شده					توسعه پایدار و کاهش آلودگیها		بهره برداری غیر مخرب و پایداراز مراتع	
		وجود جاذبه های گردشگری طبیعی		تکمیل زنجیره های مناطق گردگشری منطقه و مناطق پیرامون	توسعه گردشگری طبیعی (اکوتوریسم)	توسعه زیرساختها	بهره گیری از توان مردمی	افزایش برنامه های گردشگری ارگانها			توسعه پایدار گردشگری با رویکرد گردشگری	آگاه سازی روستائیان و غیر بومیان نسبت به مزیت های منطقه

ماتریس راهبردهای چهار گانه			فرصت ها						تهدیدها			
			امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
صفحه ها	محیطی - بوم شناختی	آلودگی منابع آب و خاک	کاهش آلودگی محیط در راستای افزایش عملکرد و توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی و دامی								جلوگیری از تخریب مراتع و منابع طبیعی با کاهش اثرات سو دفع نامناسب زباله ها	
		دفع نامناسب فاضلاب (چاه جذبی)	کاهش آلودگی محیط در راستای افزایش عملکرد و توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی و دامی						کنترل آلودگی های منابع طبیعی با اصلاح سیستم دفع فاضلاب روستاها			
		دفع پساب های برخی واحدهای کارگاهی			کاهش آلودگی های محیطی منطقه در راستای استفاده از پتانسیل های گردشگری آن				کنترل آلودگی های منابع طبیعی با اصلاح سیستم دفع پسماندها			
		قرار گرفتن بخش زیادی از محدوده در خطر نسبی پایین زلزله								ایمن سازی سکونتگاهای واقع در پهنه های زلزله خیز با هدف کاهش خسارات جانی و مالی در صورت بروز سوانح		
		قرار گرفتن برخی روستاها در پهنه خطر سیل خیزی کم								ایمن سازی سکونتگاهای واقع در پهنه های سیل خیز با هدف کاهش خسارات جانی و مالی در صورت بروز سوانح		

ماتریس راهبردهای چهار گانه			فرصت ها						تهدیدها			
			امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب منابع طبیعی غرب منطقه	تهدید هویت بومی
قوت ها	اقتصاد	وجود تنوع محصولات کشاورزی		توسعه بازاریابی محصولات تولیدی منطقه	توسعه گردشگری با محوریت عرضه مستقیم محصولات خاص منطقه						بهره گیری غیر مخرب و پایدار از مراتع	
			اقزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی									
		عدم خروج سود ویژه حاصل از فروش محصولات به واسطه مالکیت روستاییان بر عمده منابع تولید در بخش کشاورزی		توسعه تولیدات کشاورزی فراوری شده							بهره گیری غیر مخرب و پایدار از مراتع	
		تولید بخش قابل توجهی از سیب زمینی و گندم منطقه		توسعه بازاریابی محصولات زراعی منطقه								
		وجود واحدهای تولید صنعتی خوراک دام		توسعه تولید خوراک دام سطح منطقه							بهره گیری غیر مخرب از مراتع	
		میزان نسبتا بالای تولید سالانه عسل		تکمیل زنجیره فرایند تولید عسل							بهره گیری غیر مخرب و	

				و توسعه بازریابی این محصول							پایدار از مراتع	
		میزان نسبتا بالای تولید شیر		تکمیل زنجیره فرایند تولید شیر و توسعه بازریابی این محصول								
		کشت محصولات صنعتی (دانه های روغنی)	اقزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی	تکمیل زنجیره فرایند تولید دانه های روغنی وتوسعه بازریابی این محصول								
		وجود کارگاه های صنعتی و تولیدی		توسعه فراوری تولیدات کشاورزی								
		در دسترس بودن مواد اولیه برای احداث صنایع کوچک روستایی		توسعه فراوری تولیدات کشاورزی	توسعه تولیدات صنایع دستی بومی درسطح منطقه							
		وجود آبندان های ذخیره آب برای مصارف کشاورزی و پرورش ماهی	اقزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی									
	محیطی - بوم شناختی	وجود منابع آبی متعدد سطحی و زیر سطحی										
		حاصلخیزی خاک در بخش های دشتی و کوهپایه ای	افزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی								افزایش تولید از طریق افزایش عملکرد بر هکتار تولیدات کشاورزی	
		وجود گونه های متنوع جانوری	توعه فعالیت خای مرتبط با پروروش		توسعه گردشگری							آگاه سازی روستائیان و غیر

			دام های خاص و فرآورده های مرتبط با آنها		طبیعی (اکوتوریسم)							بومیان نسبت به مزیت های منطقه
		تنوع ویژگی های ژئومورفولوژیک (دشت، کوهپایه، کوسهتان)			توسعه گردشگری طبیعی (اکوتوریسم)							
		وجود جاذبه های گردشگری طبیعی			توسعه گردشگری طبیعی (اکوتوریسم)							آگاه سازی روستائیان و غیر بومیان نسبت به مزیت های منطقه

ماتریس راهبردهای چهار گانه			فرصت ها						تهدیدها			
			امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
صعف ها	اقتصاد	هدررفت منابع آبی منطقه به واسطه سنتی بودن شیوه تولید		جلوگیری از هدر رفت منابع به منظور بهینه سازی فرایند تولید و افزایش راندمان								
		محدودیت در تاسیسات پشتیبان تولید کشاورزی		گسترش تاسیسات پشتیبان تولید کشاورزی به منظور تکمیل زنجیره فرایند تولید								
		افول تولیدات صنایع دستی			تقویت و توسعه مشاغل خانگی در زمینه تولید صنایع دستی بومی							فراهم سازی بستر ارتقا تولید صنایع دستی بومی منطقه به منظور حفظ هویت بومی

ماتریس راهبردهای چهار گانه		فرصت ها						تهدیدها			
		امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
	محدودیت در اطلاع رسانی به تولید کنندگان محلی در مورد روش های بهینه تولید و وضعیت بازار	ارتقا وضعیت اطلاعرسانی به تولید کنندگان محلی در راستای توسعه کیفی محصولات کشاورزی									
			زمینه سازی برای سرمایه گذاری بومیان در راستای تکمیل فرایند تولید محصولات کشاورزی								
	عدم وجود زیرساخت های آموزش تخصصی حرفه ای مرتبط با کشاورزی درسطح منطقه	ایجاد زیرساخت های آموزش تخصصی کشاورزی در راستای افزایش کیفیت و تنوع محصولات کشاورزی									
محیطی - بوم شناختی	آلودگی منابع آب و خاک			کاهش آلودگی های محیطی منطقه در راستای استفاده از پتانسیل						جلوگیری از تخریب مراتع و منابع طبیعی با کاهش اثرات سو	

ماتریس راهبردهای چهار گانه		فرصت ها						تهدیدها			
		امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
				های گردشگری آن						دفع نامناسب زباله ها	
	دفع نامناسب فاضلاب (چاه جذبی)	کاهش آلودگی محیط در راستای افزایش عملکرد و توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی و دامی									
	قرار گرفتن بخش زیادی از محدوده در خطر نسبی زیاد زلزله								جانی و مالی در صورت بوز سوانح		

بدین ترتیب راهبرهای تهاجمی، تدافعی، انطباقی و اقتضایی طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی مطابق با جدول فوق بدست می آید. در ادامه چنانچه گفته شد با گروه بندی این راهبردها در قالب اهداف خرد و همچنین انجام اصلاحات مورد نیاز راهبردهای نهایی با اعمال نظرات نخبگان محلی مطابق با جداول زیر به تفکیک هر یک از اهداف کلان ارائه شده است. با توجه به نگاه اقتصادی طرح حاضر، اهداف خرد، راهبرد ها و سیاست های پیشنهادی در هر یک از عرصه ها با توجه به ویژگی های خاص آن محدوده و در مواجهه با مسائل خاص آن تدقیق گردیده است. به عبارت دیگر تحقق اهداف کلان توسعه اقتصادی نیازمند اقدامات متفاوتی در هر یک از عرصه های فضایی با توجه به شرایط خاص آن قلمرو می باشد. به این ترتیب اهداف خرد، راهبردها و سیاست های پیشنهادی را می توان در قالب دو گروه طبقه بندی نمود. در گروه اول اهداف، راهبردها و سیاست های عامی که در تمام عرصه های روستاییمصداق داشته و یا به طور کلی در سطح منطقه معنا می یابند ارائه شده است. در گام بعدی، در هر یک از روستاها و با توجه اهداف کلان طرح، اهداف خرد و راهبردها و سیاست هایی که در آن روستای خاص و در بستر ویژگی های آن محیط واجد اهمیت می باشند و به شکلگیری توسعه اقتصادی همگن و اشتغالزایی منطقه ای کمک می کنند؛ ارائه گردیده است. انتظار می رود اهداف،راهبرد ها و سیاست های عام و خاص پیشنهادی در کنار یکدیگر به شکل گیری کلیتی یکپارچه و منسجم در سطح منطقه ماهنشان کمک کنند.

جدول ۷۹- اهداف خرد، راهبردها و سیاست های عام منطقه

هدف کلان ۱: ارتقا جایگاه اقتصادی روستاها

اهداف خرد	راهبردها	سیاست ها
	توسعه گردشگری روستایی با محوریت عرضه مستقیم محصولات خاص و معرفی جاذبه های روستایی	پشتیبانی نهادی از فعالیت های گردشگری روستایی
		معرفی زیست بوم جاذب گردشگر
افزایش بهره وری بخش کشاورزی	بهبود روش های تولید و نظام بهره برداری به منظور توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی	ارتقا تکنولوژی و الگوی کاشت به منظور افزایش راندمان تولیدات
		ایجاد زیرساخت های آموزش تخصصی کشاورزی در راستای افزایش کیفیت و تنوع محصولات
		یکپارچه سازی اراضی کشاورزی
	توسعه خدمات و تسهیلات پشتیبان بخش کشاورزی	آموزش حرفه ای و افزایش آگاهی کشاورزان
		تامین نهاده ها و توسعه خدمات حمایتی، تکنیکی، فنی
		توسعه فعالیت های آبزی پروری
توسعه صنعت متناسب با زیرساخت ها با رویکرد صنایع تبدیلی و تکمیلی	تکمیل زنجیره فرایند تولید محصولات کشاورزی	ارتقا میزان تولید محصولات کشاورزی دارای پتانسیل
		فراوری و تبدیل حمایت از واحدهای تولیدی کارگاهی کوچک محلی
		توسعه صنایع بسته بندی مرتبط با تولیدات زراعی و باغی
	توسعه محدود پهنه های صنعتی کارگاهی	معرفی سکونتگاه های دارای قابلیت توسعه فعالیت های کارگاهی و صنعتی محدود کد(الف و ب)
		حمایت از واحدهای تولیدی کارگاهی کوچک محلی
		تامین زیرساخت ها و خدمات مورد نیاز واحدهای صنعتی کارگاهی منفرد
تنوع بخشی به منابع درآمدی روستائیان با توجه به ظرفیت های موجود	توسعه و تقویت تولید صنایع دستی و محصولات روستایی	معرفی و حمایت از تولیدات بومی دستی روستائیان
		برندسازی تولیدات دامی و کشاورزی محلی
	ارتقا نقش روستائیان در توسعه گردشگری روستایی	ارتقا نقش روستائیان در تامین خدمات و نیازهای پشتیبان گردشگری روستایی
	توسعه فعالیت های زراعی، باغی و دامپروری مکمل	توسعه پرورش زنبور عسل
		توسعه و حمایت از واحدهای دامداری و دامپروری خانگی
		توسعه فعالیت های باغداری در اراضی پر شیب
انتظام بخشی به ساز و کارهای تولید و تسهیل دسترسی	توسعه اطلاع رسانی و تبادل دانش کاربردی میان اجزا نظام تولید	توسعه اطلاع رسانی به تولیدکنندگان در زمینه وضعیت بازارهای عرضه و امکانات توسعه تولید
	توسعه تشکل ها و تعاونی های	سازماندهی فعالیت های اقتصادی محلی در قالب نهادهای تخصصی

اهداف خرد	راهبردها	سیاست ها
تولیدکنندگان به نهاده ها	تخصصی در راستای تامین خدمات حمایتی، ترویجی و تکنیکی	توسعه حمایت نهادی دولت از تشکل های تخصصی روستایی
	توسعه فعالیت های بازریابی	توسعه زیر ساخت های ارتباطی و ارتقا وضعیت حمل و نقل
		توسعه و ارتقاء بازارهای دائمی و موقتی فروش محصولات

هدف کلان ۲: حفظ و بهره برداری غیر مخرب از منابع طبیعی منطقه

اهداف خرد	راهبردها	سیاست ها
کاهش و رفع آلودگی های محیطی	مدیریت سیستم دفع فاضلاب روستاها و مراکز صنعتی	توسعه سیستمهای غیر متمرکز مدیریت و تصفیه فاضلاب خانگی در روستاها
		توسعه سیستم های متمرکز مدیریت و تصفیه فاضلاب خانگی
	مدیریت نحوه جمع آوری و دفع زباله	ترویج فرهنگ تفکیک زباله های تر و خشک از مبدا
		تعبیه سیستم جمع آوری متمرکز زباله از سطح روستاهای منطقه
	مدیریت پسماندهای صنعتی، کشاورزی و ساختمانی	آموزش کمینه سازی و استفاده مجدد از پسماندها
		فراهم سازی تاسیسات پشتیبان و زیرساخت های مورد نیاز مدیریت پسماندها
	محدود نمودن استفاده بی رویه از سموم و کودهای شیمیایی	ترویج کشاورزی ارگانیک
بهره برداری غیر مخرب و پایدار از منابع طبیعی	توسعه و ترویج روش های بهره برداری غیر مخرب از پوشش‌مرتعی	توسعه کاشت گیاهان صنعتی و دارویی در مناطق با پوشش کم
	مدیریت بهره برداری اصولی از منابع آبهای سطحی و زیر زمینی	جلوگیری از برداشت غیر مجاز آب از طریق حفر چاه
		صدور پروانه بهره برداری از منابع آبهای سطحی برای کشاورزان
		توسعه روش های انتقال و آبیاری نوین
		ایجاد تعاونی های آبیاری (آبران)
	مدیریت بهره برداری اصولی از منابع خاک	اصلاح روش های کاشت، داشت و برداشت در راستای افزایش بهره وری کشاورزی
		مکان گزینی فعالیت ها متناسب با ویژگی های خاک
		کنترل توسعه در اراضی بالادست حوزه های آبخیز
		جلوگیری از برداشت شن و ماسه از اراضی کشاورزی
	بهره برداری بهینه از اراضی جهت توسعه سکونتگاه ها	افزایش تراکم جمعیتی و ساختمانی در واحد سطح
حفاظت از تنوع زیستی و اکوسیستم منطقه	تهیه برنامه پیشگیری و کنترل ورود گونه های بیگانه مهاجم	معرفی گونه های جانوری و گیاهی مخرب محیط زیست منطقه
		نظارت بر کشت گونه های غیر بومی
	شناسایی و حفاظت از گونه های گیاهی و جانوری	جلوگیری از شکار بی رویه گونه های جانوری و بهره برداری غیر اصولی از گونه های گیاهی با ارزش
		ارتقاء سطح آگاهی ساکنین و بهره گیری از مشارکت آنها

اهداف خرد	راهبردها	سیاست ها
	کنترل توسعه کالبدی سکونتگاه های واقع در مناطق مرتعی و کشاورزی	زمینه سازی برای توسعه روستاهای با قابلیت اکولوژیک بالاتر برای توسعه
	حفاظت از منابع آبی منطقه	جلوگیری از دفع زباله و فاضلاب در رودخانه ها

هدف کلان ۳: توانمند سازی جامعه و برقراری حکمروایی محلی

اهداف خرد	راهبردها	سیاست ها
ارتقا سطح رفاه اجتماعی ساکنین	توسعه خدمات آموزشی، بهداشتی، درمانی،فرهنگی، ورزشی و افزایش کیفیت محیطی سکونتگاه ها	تامین خدمات عمومی مورد نیاز در قالب نظام سلسله مراتبی
		ارتقا و تسهیل دسترسی پذیری به خدمات عمومی
		تهیه و اجرای طرح های هادی روستایی
	تامین تاسیسات زیربنایی مورد نیاز	تامین آب شرب بهداشتی، برق، سوخت و شبکه های فن آوری اطلاعات و ارتباطات
	تامین ایمنی و امنیت سکونتگاه ها و مراکز حساس فعالیتی	مقابله با حوادث غیر مترقبه طبیعی
		ایمن سازی مساکن و تاسیسات زیربنایی
	گسترش حمایت های اجتماعی	توسعه خدمات بیمه روستایی
ارتقا عملکرد نهادهای رسمی و تقویت نقش نهاد های محلی همیاری	ارائه راهبرد توسعه مشخص و تقسیم وظایف نهاد ها در چارچوب آن	تعیین نقش و جایگاه سازمانی هر یک از نهادهای دولتی و خصوصی
		تعیین حوزه مداخله و میزان اختیارات هر یک از نهادها
	زمینه سازی تعامل افقی میان نهادهای مدیریت محلی و بهره گیری از ظرفیت های موجود	آگاه سازی نهادهای مدیریت محلی از نقش و اهیت تعاملات فی مابین
		تعیین نقش و جایگاه مدیران محلی درتهیه طرح توسعه اقتصادی
	زمینه سازی برای مشارکت روستاییان در پیشبرد امور جاری در قالب نهادهای محلی همیاری	شناسایی روستائیان راغب در امر مشارکت و گروه بندی آنها در قالب نهادهای تخصصی محلی
جلب مشارکت تمامی اقشار	آگاه سازی مردم از ضرورت و نتایج مشارکت در توسعه اقتصادی	توسعه دفاتر تسهیل گر توسعه
		ارائه آموزش های حرفه ای به روستاییان متناسب برنامه های توسعه ای منطقه
		تبادل نظر و تصمیم گیری مشترک
		تشکیل صندوق های عمران روستایی محلی برای پشتیبانی از تصمیم گیری ها
	استفاده از ظرفیت نهادهای مشارکتی موجود	بهره گیری از نفوذ ائمه و معتمدان محلی
		بهره گیری از ظرفیت شوراها و تعاونی های محلی

هدف کلان ۴ : انتظام و توسعه مکانی-فضایی فعالیت های اقتصادی اجتماعی در سطح منطقــه و هماهنگ با منــاطق پیرامون

اهداف خرد	راهبردها	سیاست ها
برقراری اعتدال بین کارکردها و ساختارهای منطقه	انسجام ساختاری و توانمندی کارکردی حوزه های همپیوند	ارتقا نقش سکونتگاه ها متناسب با ساختارهای موجود
	بهره گیری یکپارچه و متوازن از منابع موجود در توسعه سازمان فضایی	تقویت سکونتگاه های کمتر برخوردار منطقه با خوشه ای سازی و استفاده از ظرفیت های تعاملی و هم افزایی
تعیین جایگاه سلسله مراتبی و نقش پذیری سکونتگاه ها منطقه	نگاه سیستمی به اجزا شبکه سکونتگاهی منطقه با تاکید بر ایجاد روابط مکمل و هم افزا افقی	تعیین نقش غالب سکونتگاه ها
	تاکید بر ایجاد روابط و پیوندها افقی میان سکونتگاه های منطقه با مناطق مجاور با نگاه یکپارچه	تقویت روابط مکمل سکونتگاه های منطقه با سایر سکونتگاه های همجوار با ارتقا نقش کارکردی آنها

بخش سوم

تدوین برنامهٔ توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی

۱. روستای ایلی بلاغ

مقدمه

بـــر اســـاس به جز (۱) بند الف ماده ۲۷ قانون برنامه ششم توسعه کشور، دولت مکلف است در راستای برنامه ریزی منطقه ای و تقویت اقتصاد روستایی و توسعه اقتصاد صادرات محور در طول اجرای قانون برنامه ، هرسال در ۵۰۰۰ روستا با توجه به استعدادها و ظرفیت های بومی و محیطی و قابلیت محلی- اقتصادی آن منطقه با مشارکت نیروهای محلی و با بهره گیری از تسهیلات بانکی، حمایت دولتی و سرمایه گذاری محدوده مورد مطالعه خصوصی ، برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی ان روستاها را بوسیله سازمان مدیریت و برنامه ریزی استانها تهیه کند. بر این اساس سازمان برنامه و بودجه کشور ضمن تعیین سهمیه از ۵۰۰۰ روستای مذکور برای هریک از استانها، روستای ایلی بلاغ به عنوان روستای هدف طرح مذکور از سوی سازمان مدیریت و برنامه ریزی اسـتان زنجـان تعیین گردیـده و پـس از بررسی ها و شناخت وضع موجود، اقدام به برنامه ریزی و تعیین پروژه های اقتصـادی شـده اسـت. کـه در ادامـه بـه تعیین اهداف و برنامه های اقتصادی پرداخته خواهد شد.

امروزه تأثیر شهرها بر توسعه مناطق روستایی و پیرامون آن‌ها امر مسلم و پذیرفته شده‌ای است. این اثرگذاری عمدتاً از طریق پیوندهای روستا- شهری محقق می‌گردد. از این‌رو سازمان ملل در سال ۲۰۰۴ موضوع روز جهانی اسکان را چنین نامید: شهرها، موتورهای توسعه روستایی، چـــــــرا که هر منطقه تنها متشکل از نظام سکونت‌گاهی پراکنده و بی‌ارتباط نیست، بلکه شبکه‌ای به هم پیوسته از روابط اجتماعی، اقتصادی و فیزیکی است که از طریق روابط بین نقاط روستایی و شبکه شهری شکل می‌گیرد (کلانتری، ۱۳۸۰). سکونت‌گاه‌های روستایی و شهری بیش از آن که از ویژگی‌های درونی تأثیربپذیرند، به شدت تحت تأثیر کمّ و کیف مناسباتی هستند که در زمینه‌های مختلف بین آن‌ها وجود دارد و بدون شناخت عمیق این مناسبات امکان ساماندهی و توسعه پایدار شهر و روستا میسر نیست (رضوانی، ۱۳۸۳). از این‌رو مناسبات شهری- روستایی نیازمند بررسی‌های جامع به منظور فهم تغییر در ماهیّت و شدت این تعاملات در طول زمان است.

با این مقدمه، به تدوین سند توسعه اقتصادی روستای مورد مطالعه پرداخته می شود.

شناسایی و امکان‌سنجی ایجاد زنجیره‌های ارزش، تولید و خوشه‌های کسب و کار در روستای

هدف؛

در مطالعه زنجیره های ارزش، تولید و خوشه های کسب و کار از روش پورتر استفاده شده است.

تحلیل زنجیره ارزش روشی برای تحلیل بصری فعالیت‌ها است وکمک می‌کند تا چگونگی افزودن ارزش بـه محصـول یا خدمات درک شود. ارزش‌ها زمانی معنای واقعی پیدا می‌کنند که درآمدی بیش از هزینه‌های انجام شده ایجادشان، به تولیدکننده تزریق کنند. در نتیجه‌ی تمـامی ایـن اقـدامات، مشـتری بایـد از بازگشـت و خریـد مجـدد، احسـاس خشنودی داشته باشد.

مایکل پورتر استاد و مولف مدیریت و کسب‌وکار در دهه‌ی ۱۹۸۰ مفهوم آنالیز زنجیره ارزش را توضـیح داد. در واقـع، تحلیل یا آنالیز زنجیره‌ی ارزش نوعی مفهوم بصری از ارزش افزوده شده به محصول یا خدمات، طی پیاده‌سـازی یـک

زنجیره است. پورتر، ساختار یک سازمان را به دو بخش «فعالیت‌های اصلی» و «فعالیت‌های پشتیبان» تقسیم کرد. مدل تحلیل زنجیره‌ی ارزش، به‌صورت دیاگرام زیر، فعالیت‌ها را به دو دسته‌ی اصلی و پشتیبان تقسیم می‌کند.

مزیت رقابتی به‌معنای توانایی تولید کننده در به‌کارگیری یکی از روش‌های مفهومی به‌نام «استراتژی‌های عمومی» است که این‌گونه تعریف می‌شوند:

۱ -**پیشتازی در قیمت:** ارائه‌ی بهترین قیمت به مشتریان.

۲ -**تفکیک:** انتخاب ویژگی‌های منحصر به‌فردی که خریداران نیاز دارند و تولید کننده می‌تواند برای آنها قیمت ویژه روی محصولات بگذارد.

۳ -**تمرکز:** به‌کارگیری استراتژی منحصربه‌فرد برای هر بخش مشخص از بازار.

هر فعالیتی که تولید کننده انجام می دهد، به‌صورت مستقیم به دستیابی به مزیت رقابتی متصل است.

ارزش و زنجیره ارزش

ارزش یعنی هزینه‌ای که مشتریان تمایل دارند برای محصول بپردازند

ارزش به‌طور کلی به‌معنای هزینه‌ای است که مشتریان تمایل دارند برای محصولی بپردازند. اختلاف این هزینه با هزینه‌های تولید محصول، حاشیه‌ی سود تولید کننده را مشخص می‌کند. حاشیه‌ی سود نیز به توانایی تولید کننده ها در مدیریت فعالیت‌ها و اتصال حاضر در زنجیره‌ی ارزش مربوط است. در تعریف ساده، تولید کننده موفق، توانایی عرضه‌ی محصول یا خدماتی را دارد که مشتری، حاضر به پرداخت مبلغی بیش از هزینه‌های انجام شده برای آن است. این هزینه، مجموع هزینه‌ی تمامی فعالیت‌های حاضر در زنجیره‌ی ارزش است.

زنجیره‌ی ارزش تمامی فعالیت‌ها از ورود مواد خام تا تبدیل آنها به محصول و خدمات نهایی را بررسی می‌کند. در نتیجه، منبع اصلی مزیت رقابتی یک شرکت، در فرآیندهای خاص آنها در زنجیره‌ی ارزش و همچنین اتصال این فرآیندها به هم خلاصه می‌شود. هدف نهایی در انجام آنالیز زنجیره‌ی ارزش، حداکثر کردن تولید ارزش در کنار نظارت و کاهش هزینه‌های تولید است.

در بخش فعالیت‌های اصلی و بنیادی تولید کننده ها، تمام مراحل خرید و مصرف کردن منابعی همچون پول، نیروی انسانی، مواد، تجهیزات، ساختمان، زمین، اجرا و مدیریت قرار دارند. فعالیت‌های زنجیره‌ی ارزش در این قسمت، روی هزینه‌ها تاثیر گذاشته و در نهایت سود را کاهش یا افزایش می‌دهند.

مفاهیم اصلی تحلیل زنجیره‌ی ارزش

فعالیت‌های اصلی

فعالیت‌های اصلی به‌طور اختصاصی به ساخت و تحویل محصول مرتبط هستند. این فعالیت‌ها را می‌توان به پنج بخش تقسیم کرد: تدارکات داخلی، عملیات، تدارکات خارجی، بازاریابی و فروش، خدمات. هر یک از این فعالیت‌های اصلی به فعالیت‌های پشتیبان متصل هستند. فعالیت‌های پشتیبان، تاثیر یا بازدهی فعالیت‌های اصلی را افزایش می‌دهند.

جدول۸۰- زنجیره های ارزش روستای ایلی بلاغ

محصول	تدارکات داخلی						تدارکات خارجی			
	محل تامین مواد اولیه/ نهاده	آموزش و فناوری	شیوه تولید	محل ذخیره سازی	محل فرآوری	نحوه بازاریابی	خدمات پشتیبانی فروش	محل فروش	نحوه ارسال به بازار
گندم	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خرید توسط دولت	ندارد	زنجان- محل روستا	با کامیون
جو	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خرید توسط دلالان	ندارد	محل روستا	توسط دلالان
یونجه	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خرید توسط دلالان	ندارد	محل روستا	توسط دلالان
سیب	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خودمصرفی	ندارد	محل روستا	*
زردآلو وقیسی	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خرید توسط دلالان	ندارد	محل روستا	توسط دلالان
هلو-شلیل و شفتالو	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خودمصرفی	ندارد	محل روستا	*
گوسفندو بره	ماهنشان	ندارد	سنتی	طویله های سنتی	خام فروشی	فاقد بازاریابی	ندارد	میدان دواب زنجان	به صورت شخصی
گاو و گوساله	ماهنشان	ندارد	سنتی	طویله های سنتی	خام فروشی	فاقد بازاریابی	ندارد	میدان دواب زنجان	به صورت شخصی
پرورش طیور	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	فاقد بازاریابی	ندارد	محل روستا	به صورت سنتی
پرورش ماهی	زنجان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	بازاریابی نامناسب	ندارد	محل روستا	به صورت سنتی

بررسی های حاصل از زنجیره های عرضه و ارزش روستای ایلی بلاغ نشان از آن دارد که زنجیره تولید و عرضه محصولات بصورت کاملا ناقص بوده و این روستا بیشتر تولید کننده می باشد تا فروشنده مردم روستای ایلی بلاغ، محصولات کشاورزی و زراعی خصوصا گندم و یونجه را تولید کرده و بدون فرآوری به بازارهای فروش ارائه می کنند و محصولات باغی نیز جنبه خودمصرفی دارد، در کنار این موضوع دامپروری در سطح روستا نیز بیشتر به تولید و نگهداری دام های سبک و سنگین ختم شده و سود حاصل از آن بیشتر نصیب دلالان میدان دواب زنجان می گردد، پرورش طیور و پرورش ماهی نیز به دلیل پایین بودن میزان تولید و همچنین عدم آشنایی مردم با شیوه های نوین و نحوه بازاریابی، به صورت خام و بدون فرآوری و نیز عدم ارسال مناسب به بازارهای منطقه ای و حتی محلی در سطح روستا به فروش می رسد.

شناسایی، توصیف و اولویت‌بندی قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا؛

وضعیت طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی روستای ایلی بلاغ در ارتباط با روستاهای اطراف و بخش، در بخش دوم به تفصیل مورد بررسی قرار گرفت، شناسایی قابلیت ها و تنگناهای تاثیر گذار بر منابع تولید و نظام فعالیتی در

سطح روستا از اهمیت بسزایی برخوردار است، در جداول زیر ماتریس های چهارگانه در حوزه اقتصادی و نظـام تولیـد فعالیتی ارائه شده است.

اهمیت و جایگاه فعالیت های اقتصادی

در این بخش به بررسی نقش اقتصادی غالب سکونت گاه ها و توزیع فضایی فعالیت ها در سطح منطقـــه پرداخته می شود. به منظور بررسی نقش اقتصادی سکونتگاه ها از مدل اقتصاد پایه با بهره گیری از شاخص ضریب مکانی (LQ) استفاده می شود. همچنین به منظور بررسی توزیع فضایی فعالیت ها از ترکیب دو تکنیک سنجش تمرکز و ضریب توزیع (DQ) استفاده می شود. تکنیک سنجش تمرکز الگوی پراکنش‌کلی فعالیت ها در سطح منطقـه اعم از متمرکز یا پراکنده نشان می دهد و تکنیک ضریب توزیع نقاط تمرکز احتمالی فعالیت ها را شناسایی خواهد کرد.

با استفاده از این دو تکنیک علاوه روشن شدن نقش روســتاها در نظام روســتایی منطقـه، توزیع فضایی فعالیت ها نیز مورد مطالعه قرار می‌گیرد. با توجه به اینکه نقش روســـــــتاها به عنوان یک کلیت در قالب اقتصاد کشاورزی و دامی تعریف می شود در پایان این بخش به بررسی نوع فعالیت کشاورزی و دامی پایه در روستاها پرداخته می شود.

تحلیل اقتصاد پایه در سکونتگاه ها

یکی از روش های تعیین نقش اقتصادی غالب روســـتاها تحلیل اقتصاد پایه است. در تحلیل اقتصاد پایه فعالیت های سکونتگاه ها به دو قسمت تقسیم می شود. اول فعالیت های بنیادی یا پایه که کالا، خدمات و محصولات ناشی از این خدمات به سکونتگاه های دیگر صادر می شود. دوم فعالیت های تبعی که محصولات آن ها مصرف داخلی دارد. بر مبنی این نظریه رشد اقتصادی بر اساس فعالیت های پایه شکل می گیرد. این فعالیت ها منجر به تزریق درآمد به اقتصاد شهر یا روستا می شود و این تزریق در آمد رشد دیگر بخش های اقتصادی را در پی دارد. یکی از روش های تحلیل نقش اقتصادی در تقسیم کار سطوح مختلف ملی و یا منطقه ای تعیین فعالیت پایه ای آن است. در این طرح این تحلیل بر اساس تقسیم کار در سطح روستاهای مورد مطالعـه صورت می پذیرد. یکی از روش های تعیین فعالیت پایه استفاده از تکنیک ضریب مکانی L.Q است.

بر اساس این فرمول اگرLQ محاسبه شده برای یک فعالیت دریک سکونتگاه از یک بزرگتر باشد می توان نتیجه گرفت که آن فعالیت یک فعالیت پایه ای در آن سکونتگاه محسوب می شود و بالعکس اگر این شاخص کوچکتر از یک باشد آن فعالیت یک فعالیت تبعی به شمار می آید. محاسبه LQ در هر یک از بخش های کشاورزی، صنعت و خدمات در قالب جـــــدول زیر نشان داده شده است. لازم به تذکر است که این تحلیل در سطح روســتاهای منظومــه انجام گرفته است و در غیر این صورت اگر تحلیل اقتصاد پایه در سطح بالاتری صورت می گرفت، نقش اکثر روســتاها و شاید تمام آنها کشاورزی به دست می‌آمد.

$$L.Q = \frac{\text{اشتغال در بخش } i \text{ در سکونتگاه}}{\text{کل اشتغال در سکونتگاه}} \Big/ \frac{\text{اشتغال در بخش } i \text{ در منظومه}}{\text{کل اشتغال در منظومه}}$$

بر اساس مدل اشتغال پایه، از مجموع روســـــتاهای مورد مطالعه 20 سکونتگاه دارای نقش کشاورزی، 16 سکونتگاه دارای نقش صنعتی و 12 روستا دارای نقش خدماتی می باشند، با توجه به مطالعات صـورت گرفتـه روســتای ایلـی

بلاغ در بخش های کشاورزی، صنعت و خدمات ایفای نقش می کند که در این خصوص بخش صنعت بـه علـت بـالا بودن ضریب آن در روستای ایلی بلاغ در رده اول قرار می گیرد.

جدول۸۱- اقتصاد پایه روستاها بر مبنی L.Q

نام آبادی	L.Q		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
ارزه خوران	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
اورجک	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
خیراباد	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
کلیسا	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
احمد آباد	۰	۰	۰
خندق لو	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
معدن مس بایچه باغ	۰	۰	۰
میانج	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
قلعه ارزه خوران	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
تات قشلاق	۰.۹۹	۱.۲۱	۰.۳۵
چای قشلاقی	۰.۹۹	۱.۲۸	۰.۱۵
خضرچوپان	۱.۰۵	۱.۱۷	۰.۲۴
خویین	۰	۰	۰
سعیدکندی	۰.۸۲	۱.۵۴	۰.۱۴
علم کندی	۰.۹۵	۱.۱۷	۰.۷۱
بیانلو	۱.۱۹	۰.۸۸	۰.۴۶
پری	۰.۵۶	۰.۸۲	۳.۶۸
تازه کند(داغ مالوداش	۰	۰	۰
توزلار	۰	۰	۰
حسن ابادجدید	۰	۰	۰
حسن ابادقدیم	۰	۰	۰
قزلجه	۰.۹۱	۱.۳۰	۰.۴۷
قلعه جوق	۰	۰	۰
لرده شور	۱.۵۴	۰.۴۰	۰.۲۸
لهجبین	۰	۰	۰
تازه کندفخرلو	۱.۳۴	۰.۷۹	۰.۰۰
تخته یورد	۱.۱۶	۱.۰۵	۰.۰۷
قاضی کندی	۱.۱۸	۰.۷۴	۰.۹۸
قره داش	۱.۲۵	۰.۸۸	۰.۱۶
برون قشلاق	۰.۹۳	۰.۹۹	۱.۳۷
قره گل	۱.۰۹	۰.۹۲	۰.۷۹
گونی	۱.۲۴	۰.۸۲	۰.۴۱
امیراباد	۰.۶۰	۱.۶۸	۰.۸۲
اینچه سعیدنظام	۱.۱۶	۰.۴۵	۱.۹۶
بکتاش	۰	۰	۰

نام آبادی	L.Q		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
چتز	۱.۰۴	۰.۹۸	۰.۸۴
چناقبلاغ	۰.۹۳	۰.۸۱	۱.۹۴
گادل	۰	۰	۰
مغانلو	۰.۷۸	۰.۵۰	۳.۶۲
سهندعلیا	۱.۰۵	۰.۹۲	۰.۹۸
کردی	۱.۴۷	۰.۵۳	۰.۲۳
باغچه	۱.۵۰	۰.۴۷	۰.۲۷
سهندسفلی	۱.۰۷	۱.۰۳	۰.۵۳
گندی	۱.۰۶	۱.۱۵	۰.۲۲
دام لار	۰	۰	۰
اق کند	۱.۰۳	۱.۰۸	۰.۶۰
المالو	۱.۲۲	۰.۸۴	۰.۴۲
بای گلی	۰	۰	۰
قره تپه	۰	۰	۰
سرین دره	۱.۰۳	۱.۱۶	۰.۳۸
پیرقشلاق	۰	۰	۰
چهره تپه	۰	۰	۰
ساری اغل	۱.۴۴	۰.۶۰	۰.۱۲
عوج موسی	۰	۰	۰
سریک	۰.۵۱	۱.۵۲	۱.۷۱
ینگجه سینار	۱.۱۳	۰.۴۴	۲.۱۴
رز	۰	۰	۰
مزرعه اغدوز	۰	۰	۰
سیدلر	۰	۰	۰
کوشک	۰	۰	۰
شهرک صنعتی ماهنشان	۰	۰	۰
بک اباد	۰	۰	۰
بهستان	۱.۲۰	۰.۳۰	۲.۲۴
تک اغاج	۱.۰۶	۰.۷۱	۱.۶۳
مزرعه لیلان	۱.۳۴	۰.۳۰	۱.۵۷
مزرعه بک اباد	۰	۰	۰
مزرعه تک آغاج/ چپ چپ	۰	۰	۰
سرپل/ میر آخور	۰.۷۲	۱.۲۹	۱.۴۱
بیاملو	۰	۰	۰
پشتک	۰.۹۷	۱.۲۲	۰.۴۷
خلج	۱.۰۵	۰.۶۳	۱.۹۰
ماداباد	۰.۶۴	۱.۷۲	۰.۴۶
وهران	۰.۷۹	۱.۲۹	۱.۱۲
ایلی بلاغ	۰.۸۲	۱.۳۴	۰.۸۰

نام آبادی	L.Q		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
قره باطلاق	۱.۰۲	۱.۰۸	۰.۶۵

توزیع فعالیت ها در سطح منطقه

در این طرح به منظور بررسی نحوه توزیع فعالیت ها و خدمات در سطح روستاها از تکنیک سنجش سطح تمرکز استفاده شده است. در این تکنیک سنجش سطح تمرکز از طریق فرمول زیر قابل محاسبه است:

$$C = \frac{\sum |x - y|}{۲}$$

در این فرمول y نشان دهنده سهم درصدی یک فعالیت در روستا ، x نشاندهنده سهم درصدی جمعیت آن روستا می باشد و C یا شاخص سطح تمرکز، میزان تمرکز یک فعالیت و یا خدمت را نشان می دهد. میزان C در این تکنیک همواره بین صفر و ۱۰۰ قرار می گیرد. هر چه C به ۱۰۰ نزدیکتر باشد نشان دهنده تمرکز آن فعالیت در نقاط خاصی از سطح مورد مطالعه می باشد. جدول زیر نتیجه محاسبه شاخص سطح تمرکز روستای ایلی بلاغ را برای هر یک از بخش های کشاورزی، صنعت و خدمات را نشان می دهد.

جدول۸۲- شاخص سطح تمرکز در سطح روستاهای مورد مطالعه

شاخص سطح تمرکز			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
ارزه خوران	۴۹.۳۵	۰.۶۵	۰.۶۵
اورجک	۴۹.۵۸	۰.۴۲	۰.۴۲
خیراباد	۴۸.۸۱	۱.۱۹	۱.۱۹
کلیسا	۴۹.۴۶	۰.۵۴	۰.۵۴
احمد آباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
خندق لو	۴۹.۵۷	۰.۴۳	۰.۴۳
معدن مس بایچه باغ	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
میانج	۴۹.۷۲	۰.۰۰	۰.۰۰
قلعه ارزه خوران	۵۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
تات قشلاق	۲۶.۲۷	۲۰.۷۶	۱.۴۷
چای قشلاقی	۲۶.۵۰	۲۲.۱۹	۰.۶۴
خضرچوپان	۲۷.۵۸	۱۹.۷۵	۰.۷۱
خوبین	۰.۱۵	۰.۱۵	۰.۱۵
سعیدکندی	۲۱.۴۲	۲۶.۲۶	۰.۰۵
علم کندی	۲۳.۷۹	۱۸.۷۲	۲.۲۳
بیانلو	۳۱.۵۱	۱۴.۸۴	۲.۰۲
پری	۱۲.۴۸	۱۱.۸۷	۱۷.۹۶
تازه کند(داغ مالوداش	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
توزلار	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادجدید	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادقدیم	۰.۱۷	۰.۱۷	۰.۱۷

شاخص سطح تمرکز			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
قزلجه	۲۴.۲۹	۲۲.۵۳	۲.۳۶
قلعه جوق	۰.۰۵	۰.۰۵	۰.۰۵
لرده شور	۴۰.۹۹	۶.۳۸	۰.۹۹
لهجبین	۰.۰۷	۰.۰۷	۰.۰۷
تازه کندفخرلو	۳۵.۷۰	۱۳.۳۲	۰.۴۹
تخته یورد	۳۰.۲۱	۱۷.۵۱	۰.۵۳
قاضی کندی	۳۰.۵۹	۱۱.۷۸	۴.۳۵
قره داش	۳۲.۹۶	۱۴.۵۹	۰.۱۳
برون قشلاق	۲۳.۴۷	۱۵.۸۵	۶.۱۰
قره گل	۲۸.۲۹	۱۵.۰۶	۳.۲۹
گونی	۳۲.۵۶	۱۳.۶۲	۱.۵۰
امیراباد	۱۵.۴۰	۲۸.۶۱	۳.۹۰
اینچه سعیدنظام	۳۱.۱۴	۷.۷۰	۱۰.۸۲
بکتاش	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چتز	۲۷.۷۱	۱۶.۷۷	۴.۲۷
چناقبلاغ	۲۴.۵۱	۱۳.۶۸	۱۰.۳۵
گادل	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مغانلو	۲۰.۲۸	۷.۹۲	۱۹.۴۴
سهندعلیا	۲۶.۴۴	۱۴.۲۳	۳.۵۰
کردی	۳۸.۶۴	۸.۳۹	۰.۴۰
باغچه	۳۹.۷۵	۷.۶۱	۰.۹۸
سهندسفلی	۲۶.۷۴	۱۵.۸۹	۰.۸۰
گندی	۲۷.۹۶	۱۹.۴۲	۰.۵۲
دام لار	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
اق کند	۲۶.۳۹	۱۷.۵۸	۲.۰۴
المالو	۳۲.۲۷	۱۴.۰۴	۱.۶۸
بای گلی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرین دره	۲۷.۳۷	۱۹.۹۲	۱.۸۳
پیرقشلاق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چهره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
ساری اغل	۳۸.۴۳	۹.۹۶	۰.۲۴
عوج موسی	۰.۱۰	۰.۱۰	۰.۱۰
سریک	۱۱.۱۱	۲۳.۹۲	۶.۸۴
ینگجه سینار	۲۹.۵۷	۶.۹۲	۱۱.۲۰
رز	۰.۲۷	۰.۲۷	۰.۲۷
مزرعه اغدوز	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سیدلر	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
کوشک	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰

شاخص سطح تمرکز			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بهستان	۳۰.۹۱	۳.۹۱	۱۱.۱۶
تک اغاج	۲۸.۱۲	۱۱.۸۹	۸.۶۴
مزرعه لیلان	۳۵.۵۰	۴.۸۰	۸.۳۱
مزرعه بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۰۴
سرپل /میر آخور	۱۷.۳۷	۲۰.۵۰	۵.۷۱
بیاملو	۰.۰۷	۰.۰۷	۰.۰۷
پشتک	۲۵.۰۴	۲۰.۴۳	۱.۶۸
خلج	۲۶.۹۴	۹.۵۷	۹.۱۴
ماداباد	۱۵.۳۶	۲۸.۰۵	۰.۵۹
وهران	۱۹.۵۳	۲۱.۰۱	۴.۶۵
ایلی بلاغ	۱۸.۶۳	۲۰.۰۰	۰.۹۹
قره باطلاق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
در سطح روستاها	۲۰.۸۸	۳۰.۰۱	۴۱.۹۳

همانطور که مشاهده می شود در این جدول کشاورزی کمترین میزان سطح تمرکز را در سطح روستاهای منظومه را به خود اختصاص داده است. این امر به معنی این است که فعالیت های کشاورزی به صورت متوازن در میان روستاهای منظومه توزیع شده است و در یک یا چند سکونتگاه متمرکز نیست. در مقابل خدمات بیشترین میزان سطح تمرکز را در سطح روستاهای مورد مطالعه به خود اختصاص داده است. این امر نشان از تمرکز نسبی فعالیت های خدماتی در یک یا چند سکونتگاه دارد. اما به طور کلی سطح تمرکز حتی در مورد صنعت نیز چندان بالا نیست و از تمرکز بسیار شدید حکایت نمی کند. در مجموع می توان گفت توزیع فعالیت ها در سطح منطقه متوازن است. در روستای ایلی بلاغ نیز سنجش تمرکز در حوزه صنعت بیشتر از سایر فعالیت های اقتصادی می باشد.

پس از بررسی سطح تمرکز در گروه های مختلف فعالیت ها به منظور شناخت نقاطی که این فعالیت ها در آنها متمرکز است از تکنیک ضریب توزیع (DQ) استفاده می شود. این تکنیک که از نظر روش به تکنیک LQ نزدیک است نشان می دهد در کدام نقاط تمرکز فعالیت وجود دارد. فرمول محاسبه DQ عبارت است از :

$$DQ = \frac{Y}{X}$$

که در آن Yسهم درصدی تعداد شاغلین هر روستا و X سهم درصدی جمعیت روستاها می باشد. در هر روستایی که DQ بیشتر از یک به دست بیاید در آن روستا تمرکز آن نوع از فعالیت وجود دارد.

جدول۸۳- محاسبه تکنیک ضریب توزیع فعالیت ها در سطح روستاها

تکنیک ضریب توزیعD.Q			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
ارزه خوران	۰.۱۲	۰.۰۰	۰.۰۰
اورجک	۰.۱۵	۰.۰۰	۰.۰۰
خیراباد	۰.۱۷	۰.۰۰	۰.۰۰
کلیسا	۰.۱۲	۰.۰۰	۰.۰۰
احمد آباد	۰	۰	۰
خندق لو	۰.۲۹	۰.۰۰	۰.۰۰
معدن مس بایچه باغ	۰	۰	۰
میانج	۰.۳۸	۰	۰
قلعه ارزه خوران	۰	۰	۰
تات قشلاق	۲.۱۲	۲.۶۰	۰.۷۵
چای قشلاقی	۲.۱۴	۲.۷۷	۰.۳۳
خضرچوپان	۱.۹۷	۲.۲۰	۰.۴۶
خویین	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سعیدکندی	۱.۱۳	۲.۱۲	۰.۲۰
علم کندی	۱.۲۵	۱.۵۴	۰.۹۴
بیانلو	۱.۴۳	۱.۰۶	۰.۵۵
پری	۰.۴۵	۰.۶۶	۲.۹۵
تازه کند(داغ مالوداش	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
توزلار	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادجدید	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادقدیم	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قزلجه	۱.۵۸	۲.۲۵	۰.۸۲
قلعه جوق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
لرده شور	۱.۵۴	۰.۳۹	۰.۲۷
لهجبین	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
تازه کندفخرلو	۲.۴۰	۱.۴۱	۰.۰۰
تخته یورد	۲.۵۳	۲.۳۰	۰.۱۶
قاضی کندی	۰.۹۱	۰.۵۷	۰.۷۵
قره داش	۲.۲۶	۱.۵۸	۰.۲۹
برون قشلاق	۰.۶۰	۰.۶۴	۰.۸۸
قره گل	۰.۸۳	۰.۷۱	۰.۶۰
گونی	۰.۸۸	۰.۵۹	۰.۲۹
امیراباد	۰.۶۳	۱.۷۵	۰.۸۶
اینچه سعیدنظام	۲.۷۳	۱.۰۵	۴.۶۰
بکتاش	۰	۰	۰
چتز	۱.۳۴	۱.۲۶	۱.۰۸
چناقبلاغ	۰.۹۶	۰.۸۴	۲.۰۱

تکنیک ضریب توزیعD.Q			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
گادل	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مغانلو	۱.۴۸	۰.۹۴	۶.۸۷
سهندعلیا	۱.۳۷	۱.۲۰	۱.۲۷
کردی	۱.۷۰	۰.۶۱	۰.۲۶
باغچه	۲.۲۳	۰.۶۹	۰.۴۱
سهندسفلی	۱.۳۱	۱.۲۶	۰.۶۵
گندی	۱.۰۴	۱.۱۳	۰.۲۱
دام لار	۰	۰	۰
اق کند	۱.۲۵	۱.۳۱	۰.۷۳
المالو	۲.۶۰	۱.۷۹	۰.۹۰
بای گلی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرین دره	۱.۳۸	۱.۵۵	۰.۵۱
پیرقشلاق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چهره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
ساری اغل	۱.۹۱	۰.۷۹	۰.۱۶
عوج موسی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سریک	۰.۳۹	۱.۱۶	۱.۳۰
ینگجه سینار	۱.۴۴	۰.۵۶	۲.۷۳
رز	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مزرعه اغدوز	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سیدلر	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
کوشک	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
شهرک صنعتی ماهنشان	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بهستان	۱.۵۰	۰.۳۸	۲.۸۰
تک اغاج	۱.۵۳	۱.۰۲	۲.۳۵
مزرعه لیلان	۱.۳۸	۰.۳۱	۱.۶۲
مزرعه بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرپل /میر آخور	۰.۶۳	۱.۱۳	۱.۲۳
بیاملو	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
پشتک	۱.۳۰	۱.۶۴	۰.۶۳
خلج	۰.۷۲	۰.۴۳	۱.۲۹
ماداباد	۰.۵۲	۱.۳۹	۰.۳۸
وهران	۰.۶۹	۱.۱۳	۰.۹۸
ایلی بلاغ	۰.۵۸	۰.۹۵	۰.۵۶
قره باطلاق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مجموع	۰.۲۰	۰.۲۳	۰.۲۳

توازن در توزیع فعالیت های کشاورزی که در مدل سطح تمرکز نشان داده شد در این تکنیک نیز مشاهده می شود. به طوری که بیشینه ضریب توزیع فعالیت های کشاورزی درمیان تمام روستاها ۲.۷۳ (اینچه سعید نظام) می باشد که عدد بزرگی به شمار نمی رود. در مقابل در بخش صنعت و خدمات بیشینه ضریب توزیع به ترتیب ۲.۷۷ (چای قشلاقی) و ۶.۸۷ (مغانلو) می باشد. این عدد به این معناست که در روستای مغانلو با توجه به جمعیتش ۶.۸۷ برابر متوسط روستاهای مورد مطالعه در بخش صنعت شاغلند. به همین صورت در چای قشلاقی طیبی با توجه به جمعیت آن شاغلین بخش خدمات ۲.۷۷ برابر متوسط روستاهای منظومه است.

در برخی سکونت گاه ها نظیر اینچه سعید نظام، چتز و تک آغاج شاخص ضریب توزیع در تمام بخش ها بیشتر از یک است. به این معنی که تعداد شاغلین در تمام بخش ها از تعداد پیش بینی شده با توجه به متوسط روستاها بیشتر است که این امر با توجه به بیشتر بودن نرخ اشتغال در این روستاها قابل توجیه است.

بر اساس مدل ضریب توزیع از ۷۵ روستای مورد مطالعه 9سکونتگاه دارای تمرکز در بخش کشاورزی، 8 سکونتگاه دارای تمرکز در بخش صنعت و 9 سکونتگاه دارای تمرکز در بخش خدمات می باشند.

در روستای ایلی بلاغ با توجه به اطلاعات اخذ شده از جدول بالا در بخش کشاورزی و صنعت و خدمات بیشینه ضریب توزیع به ترتیب ۰.۵۸ و ۰.۹۵و ۰.۵۶ می باشد. این عدد به این معناست که در روستای ایلی بلاغ با توجه به جمعیتش ۰.۵۸ برابر متوسط روستاهای مورد مطالعه در بخش کشاورزی، ۰.۹۵ برابر متوسط روستاهای مورد مطالعه در بخش صنعت و ۰.۵۶ برابر متوسط روستاهای مورد مطالعه در بخش خدمات مشغول به کار هستند و عملا تمرکز فعالیت های اقتصادی در این روستا چندان چشم گیر نمی باشد.

جدول۸۵- قابلیتها و تنگناهای تولید و نظام فعالیتی

ماتریس چهار گانه			فرصت ها						تهدیدها			
			امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب منابع طبیعی	تهدید هویت بومی
قوت ها		وجود تنوع محصولات باغی		توسعه بازاریابی محصولات تولیدی منطقه	توسعه گردشگری با محوریت عرضه مستقیم محصولات خاص منطقه						بهره گیری غیر مخرب و پایدار از مراتع	
		وجود اراضی حاصلخیز و مستعد فعالیت های باغداری	اقزایش عملکرد در هکتار محصولات باغی									
		عدم خروج سود ویژه حاصل از فروش محصولات به واسطه مالکیت روستاییان بر عمده منابع تولید در بخش کشاورزی		توسعه تولیدات کشاورزی فراوری شده			افزایش اعتماد اجتماعی	برنامه ریزی برای توسعه سیستم های نوین			بهره گیری غیر مخرب و پایدار از مراتع	
		تعدد دامداری ها با عملکرد منطقه ای		توسعه پرورش دام در سطح منطقه								
		وجود دام های سبک و سنگین		توسعه پرورش دام در سطح منطقه								
					توسعه							

ماتریس چهار گانه	فرصت ها						تهدیدها			
	امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب منابع طبیعی	تهدید هویت بومی
وجود بازار فروش محصولات		توسعه بازاریابی محصولات تولیدی منطقه	گردشگری روستایی از طریق معرفی جاذبه روستایی منطقه							
وجود منابع آب و امکان ذخیره آب برای مصارف کشاورزی و پرورش ماهی	اقزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی						رعایت موارد زیست محیطی		کاهش فشار وارده به منابع طبیعی در حوزه دامداری	
حاصلخیزی خاک در بخش های کوهپایه ای	افزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی			افزایش خدمات به دلیل شرایط توپوگرافیک					افزایش تولید از طریق افزایش عملکرد بر هکتار تولیدات کشاورزی	
قابل کشت بودن گیاهان دارویی	افزایش درامد روستائیان با توسعه کشت گیاهان دارویی	توسعه تولیدات کشاورزی فرآوری شده	توسعه گردشگری با محوریت عرضه مستقیم دمنوشها، عرقیات و محصولات		توسعه اموزش های مرتبط با شناخت گیاهان دارویی و				بهره برداری غیر مخرب و پایداراز مراتع	

ماتریس چهار گانه	فرصت ها						تهدیدها			
	امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب منابع طبیعی	تهدید هویت بومی
			گیاهی و دارویی		مزایای آنها					
وجود گونه های متنوع جانوری	توعه فعالیت خای مرتبط با پروروش دام های خاص و فرآورده های مرتبط با آنها		توسعه گردشگری طبیعی (اکوتوریسم)					توجه به موازین زیست محیطی		آگاه سازی روستائیان و غیر بومیان نسبت به مزیت های منطقه
رویش گیاهان دارویی	توسعه تولیدات منطقه در زمینه گیاهان دارویی	توسعه تولیدات کشاورزی فرآوری شده							بهره برداری غیر مخرب و پایداراز مراتع	
تنوع ویژگی های ژئومورفولوژیک (کوهپایه، کوهستان)			توسعه گردشگری طبیعی (اکوتوریسم)							
وجود جاذبه های گردشگری طبیعی			توسعه گردشگری طبیعی (اکوتوریسم)							آگاه سازی روستائیان و غیر بومیان نسبت به مزیت های منطقه

ماتریس چهار گانه	فرصت ها						تهدیدها			
	امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب منابع طبیعی	تهدید هویت بومی
برخورداری از چشم اندازهای منحصر بفرد طبیعی			توسعه گردشگری طبیعی (اکوتوریسم)							آگاه سازی روستائیان و غیر بومیان نسبت به مزیت های منطقه

ادامه جدول۸۶- قابلیتها و تنگناهای تولید و نظام فعالیتی

		ماتریس چهار گانه	فرصت ها							تهدیدها			
			امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
صعف ها	اقتصاد	هدر رفت منابع آبی منطقه به واسطه سنتی بودن شیوه تولید		جلوگیری از هدر رفت منابع به منظور بهینه سازی فرایند تولید و افزایش راندمان					کاهش آلودگی آب			
		محدودیت در تکنولوژی به کار گرفته شده در تولیدات کشاورزی	ارتقا تکنولوژی تولید کشاورزی به منظور توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی	ارتقا تکنولوژی تولید کشاورزی به منظور بهینه سازی فرایند تولید								ارتقا هویت بومی با افزایش راندمان تولید و ارتقاکیفیت
		محدودیت در تاسیسات پشتیبان تولید کشاورزی	گسترش تاسیسات پشتیبان تولید کشاورزی با هدف زمینه سازی برای افزایش تنوع و کیفیت محصولات	گسترش تاسیسات پشتیبان تولید کشاورزی به منظور تکمیل زنجیره فرایند تولید								
		دشواری عرضه محصولات کشاورزی در بازارهای مصرف توسط روستاییان	تسهیل عرضه حصولات منطقه از طریق بهبود زیرساخت های حمل و نقل به منظور افزایش تنوع و توسعه کیفی محصولات									
		عدم وجود صنایع تبدیلی		گسترش صنایع تبدیلی در								

ماتریس چهار گانه	فرصت ها						تهدیدها			
	امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
مرتبط با تولیدات کشاورزی منطقه		منطقه در راستای تکمیل زنجیره های فرایند تولید محصولات								
افول تولیدات صنایع دستی			تقویت و توسعه مشاغل خانگی در زمینه تولید صنایع دستی بومی			ارائه آموزش های نوین و مورد نیاز				فراهم سازی بستر ارتقا تولید صنایع دستی بومی منطقه به منظور حفظ هویت بومی
تحت پوشش بیمه نبودن غالب تولیدات کشاورزی و دامی منطقه								تحت پوشش بیمه قرار دادن محصولات تولیدی و اموال روستاییان در راستای جبران خسارات مالی احتمالی		
محدودیت در اطلاع رسانی به تولید کنندگان محلی در مورد روش های بهینه تولید و وضعیت بازار		ارتقا وضعیت اطلاعرسانی به تولید کنندگان محلی در راستای توسعه کیفی محصولات کشاورزی								
بیشتر بودن تعداد دام نسبت به		اقزایش عملکرد در هکتار							توسعه کشت نباتات علوفه ای به عنوان	

ماتریس چهار گانه		فرصت ها						تهدیدها			
		امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
ظرفیت چراگاه ها		محصولات کشاورزی								کشت دوم در راستای جلوگیری از تخریب مراتع و فرسایش خاک	
عدم وجود زیرساخت های آموزش تخصصی حرفه ای مرتبط با کشاورزی درسطح منطقه		ایجاد زیرساخت های آموزش تخصصی کشاورزی در راستای افزایش کیفیت و تنوع محصولات کشاورزی									
آلودگی منابع آب و خاک	محیطی - بوم شناختی	کاهش آلودگی محیط در راستای افزایش عملکرد و توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی و دامی		کاهش آلودگی های محیطی منطقه در راستای استفاده از پتانسیل های گردشگری آن				جلوگیری از الوده شدن منابع طبیعی منطقه با کاهش اثرات سو دفع نامناسب زباله ها		جلوگیری از تخریب مراتع و منابع طبیعی با کاهش اثرات سو دفع نامناسب زباله ها	
دفع نامناسب فاضلاب (چاه جذبی)		کاهش آلودگی محیط در راستای افزایش عملکرد و						کنترل آلودگی			

ماتریس چهار گانه	فرصت ها						تهدیدها			
	امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
	توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی و دامی						های منابع طبیعی با اصلاح سیستم دفع فاضلاب روستاها			
دفع پساب های برخی واحدهای کارگاهی	کاهش آلودگی محیط در راستای افزایش عملکرد و توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی و دامی		کاهش آلودگی های محیطی منطقه در راستای استفاده از پتانسیل های گردشگری آن				کنترل آلودگی های منابع طبیعی با اصلاح سیستم دفع پسماندها			
قرار گرفتن در خطر نسبی زیاد زلزله								ایمن سازی سکونتگاهای واقع در پهنه های زلزله خیز با هدف کاهش خسارات جانی و مالی در صورت بوز سوانح		

ماتریس چهار گانه	فرصت ها						تهدیدها			
	امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
قرار گرفتن در نزدیکی پهنه زمین لغزش								ایمن سازی سکونتگاهای واقع در پهنه های زمین لغزش با هدف کاهش خسارات جانی و مالی در صورت بوز سوانح		
قرار گرفتن در نزدیکی پهنه خطر سیل خیزی کم								ایمن سازی سکونتگاهای واقع در پهنه های سیل خیز با هدف کاهش خسارات جانی و مالی در صورت بروز سوانح		

ظرفیت‌شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار و ارتقاء مهارت‌های آنها در روستاهای هدف دهستان یا بخش؛

همانگونه که در بخش مربوط به جمعیت شناسی و تحولات جمعیتی و نیز مباحث مربوط به اشتغال روستایی به تفصیل اشاره شد، هر چند نقش اصلی روستا در منظومه بصورت صنعتی می باشد ولی بیشتر ساکنین روستای ایلی بلاغ به کشاورزی مشغول هستند و در فصول کشت محصولات کلیه جوانان و سرپرستان خانوار به کشاورزی مشغول می باشند و اکثر افراد نیز در حرفه کشاورزی نیازمند آموزش روش های مدرن کشاورزی و آشنایی با فرآیند کامل تغییر الگوی کشت می باشند ولی در فصولی که برداشت محصولات کشاورزی به اتمام رسیده و روستائیان به فراغت رسیده اند، بیشتر جوانان به دلیل مشکلات اقتصادی و نبودن فعالیت های خدماتی لازم در روستا به شهرهای زنجان، تهران مهاجرت نموده و به فعالیت های اقتصادی خدماتی مشغول می شوند، از سوی دیگر فعالیت های صنعتی در روستا نیز تابعی از فعالیت هاش کشاورزی و مردم در روستا می باشد، که با اتمام فعالیت های کشاورزی و مهاجرت فصلی روستائیان به شهرهای بزرگ، این فعالیت ها نیز از رونق می افتد. در حالت کلی می توان چنین بیان نمود که جوانان و سرپرستان جویای کار در سطح روستا در فصول کشاورزی، شاغل و پس از برداشت محصول بیکارمی شوند که در صورت احداث و بهره برداری از فعالیت های اقتصادی پیشنهادی این طرح، برای این افراد نیز پس از فصول کشاورزی، فعالیت اقتصادی در سطح روستا ایجاد خواهد شد.

جوانان و سرپرستان جویای کار طبق دسته بندی صورت گرفته بر اساس تعاریف مرکز آمار ایران در رده بیکار محصوب می شوند که آمار مربوط به تعداد بیکاران در بخش ویژگیهایاقتصادی روستا ارائه شده و به تفصیل توضیح داده است و در خصوص آموزش ها و مهارت های لازم نیز در جدویل ذیل در خصوص هریک های فعالیت های اقتصادی پیشنهادی برای توسعه اقتصادی روستا و اشتغالزایی، آموزش های مورد نیاز همراه با ارگانهای حامی، اطلاعات مورد نیاز ارائه شده است.

جدول۸۷- تعیین مهارتها و آموزش های مورد نیاز جهت ارتقا ظرفیت ذینفعان محلی

پیشنهادات	آموزش های مورد نیاز	ارگانها/نهادهای آموزش دهنده
پرورش دام و طیور	آشنایی با بیماری های دام و طیور، غذای مصرفی، نگهداری و ...	جهاد کشاورزی
گردشگری	آشنایی با اصول و روشهای بوم گردی، روش های پخت غذای سنتی و ...	میراث فرهنگی– فنی و حرفه ای
پرورش ماهی	آشنایی با شرایط نگهداری ماهی، نوع ماهی، غذاهای مورد نیاز، بیماریها و ...	شیلات
گیاهان دارویی	آشنایی گیاهان دارویی، خواص، نحوه کاشت و ...	منابع طبیعی
انبار	اصول انبارداری، نحوه نگهداری، خواص مواد و محصولات و ...	نظام مهندسی کشاورزی – فنی و حرفه ای

شناسایی و اولویت‌بندی مهمترین ظرفیت‌های روستا با تاکید بر برندسازی فعالیت‌ها و خدمات برای تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشرانها جهت تحرک اقتصادی روستا

یکی از سیاست های کارا در امر توسعه منطقه ای طراحی پروژه های محرک توسعه با هدف تسریع فرآیند تحول در این مناطق می باشد. پروژه های محرک با ایجاد بسترهای لازم امکان توسعه فعالیت های مطلوب تر انسانی را فراهم می آورند تا جوامع انسانی بتوانند به سمت تحولات مثبت در زمینه های مختلف اجتماعی، اقتصادی، زیست محیطی و غیره گام بردارد. لذا با توجه به اهداف طرح حاضر و مدل شبکه ای نقش پذیری هر یک از حوزه های مشخص شده برای منظومه ماهنشان مورد مطالعه، در این بخش پروژه های محرک و پیشران هر حوزه با رویکرد اقتصادی، در قالب جدول با تاکید بر کارکرد غالب اقتصادی روستا ارائه می گردد.

جدول۸۸- تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشران‌ها جهت تحرک اقتصادی

کارکرد غالب روستا	ریز کارکرد	پروژه های محرک و پیشران
صنعتی	مرکز خدماتی پشتیبان تولیدات صنعتی، پرورش ماهی	تولید بیوگاز و کود از فضولات حیوانی ۲۵۰ مترمکعب در روز
		احداث کارگاه بلوک زنی با ظرفیت روزانه ۱۰۰۰ بلوک
		پرورش زالو با ظرفیت ۱۵۰۰
		جمع آوری، تولید، بسته بندی و عرضه گیاهان دارویی با ظرفیت بسته بندی روزانه ۵۰۰ بسته و مساحت ۵ هکتار
		احداث واحدهای کارگاهی خدمات فنی ماشین آلات کشاورزی
		ایجاد ارتباط حوزه با شهرک صنعتی
		احداث و راه اندازی مجموعه پرورش ماهی

جمع‌آوری ایده‌های مرتبط با طرح‌های کارآفرینی مستقل (خصوصی و تعاونی) قابل اجراء توسط ساکنین بومی با استفاده از فناوری‌های مناسب از طریق گفتگو با اجتماع بومی و هم‌اندیشی با کارآفرینان محلی؛

کارآفرینی مفهومی است که تاکنون از دیدگاه های مختلف مورد بررسی قرار گرفته است و همه بر این باورند که کارآفرینی (Entrepreneurship) موتور محرکه توسعه اقتصادی کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه است. سه دلیل مهم کشورها برای توجه به مقوله کارآفرینی، تولید ثروت، توسعه ی تکنولوژی و اشتغال مولد است. در حالی که در کشور ما به اشتباه این مفهوم صرفا با اشتغال زایی مترادف شده و فقط برای حل مشکل اشتغال به سمت کار آفرینی پیش می رویم. در اواخر دهه ی ۷۰ در بسیاری از کشورهای پیشرفته به علت تغییر در ارزش ها و گرایش های جامعه و البته تغییرات جمعیت شناختی، موجی از کسب و کارهای کوچک و افراد خوداشتغال به وجود آمد. به علت تاثیرات عمیق این پدیده مطالعات زیادی از چهار دیدگاه اقتصاد، مدیریت، جامعه شناسی و روان شناسی انجام شده است. باوجود قدمت بررسی کارآفرینی و تلاش محققین فراوان، مانند سایر مفاهیم علوم انسانی ارائه ی تعریفی قطعی و مشخص برای آن، کاری دشوار و حتی غیرممکن است. توجه به سیر تکاملی این مفهوم، خود شامل نکات جالبی است. در سیر تکاملی مفهوم کارآفرینی، عوامل زیادی مانند ریسک پذیری، نوآوری و ... به این مفهوم اضافه شده است.

در جلسات برگزار شده با ساکنین روستا، ایده های کارآفرینی روستاییان به قرار جدول ذیل می باشد. مردم قبل از اینکه به بیان ایده های مرتبط با کارآفرینی به پردازند به مشکلات موجود در توسعه اقتصادی روستا پرداختند، لذا در این بحث همراه با بیان ایده های کارآفرینی، مسایل و مشکلات موجود نیز ارائه می شود.

جدول۸۹-ایده های جمع آوری شده مرتبط باکارآفرینی در روستای ایلی بلاغ

مشکل	توضیحات
پرورش ماهی	-
گیاهان دارویی	-

تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا؛

نظریه پایه اقتصاد که در بند قبل مورد بررسی قرار گرفت، فعالیت های هر منطقه را به دو بخش تقسیم می کند: بخش صادرات یا پایه که حاصل آن در خارج از منطقه مصرف می شود و بنابراین رشد آن اساساً به رشد اقتصاد ملی مربوط است و بخش خدمات یا صنایع وابسته محلی که گسترش آن به رشد جمعیت منطقه وابسته است. جمعیتی که نیروی کار فعالیت های پایه را فراهم آورده و نیاز به خدماتی چون مغازه، بانک، حمل و نقل و غیره را بوجود می آورد. براساس نظریه پایه اقتصاد نیروی مهمی که ساختار اقتصادی یک منطقه را دگرگون می کند، اشتغال در فعالیت های پایه منطقه می باشد و دگرگونی در این بخش بر جمعیت و اشتغال منطقه تأثیر می گذارد. این تأثیر یا به صورت مستقیم (تغییر در تعداد افرادی که در فعالیت های پایه اشتغال دارند) و یا غیرمستقیم (تغییر در جمعیت وابسته به اشتغال پایه که به دنبال خود نیاز به مشاغل خدماتی را بوجود می آورد) نمود پیدا می کند (رفیعی، ۱۳۶۹: ۲۶-۲۲) با جمعبندی آنچه گفته شد می توان به این نتیجه رسید که اشتغال پایه حداقل دارای دو ویژگی است:

الف) کل گراست،

ب) محصولات آن جنبهٔ صادراتی نیرومندی دارند.

همچنین نتیجه می شود که اشتغال خدماتی نیز حداقل دارای دو ویژگی است: الف) جمعیت گراست، ب) مکمل اشتغال پایه است. البته می بایستی به این نکته نیز توجه داشت که طیف گسترده فعالیت های اجتماعی اقتصادی مناطق، به راحتی نمی توان با انتخاب معیارهای محل گرایی، جمعیت گرایی و صادراتی بودن محصول، اشتغال را به دو بخش پایه و غیرپایه تقسیم کرد. می توان معیارهای دیگری نیز به موارد قبل افزود که البته در مرتبه کمتری از درجه اهمیت قرار می گیرند که می توان این معیارها را در جدول زیر خلاصه نمود:

جدول۹۰- معیارهای اساسی برای طبقه بندی اشتغال در اقتصاد پایه

درجه اهمیت	اشتغال پایه		اشتغال غیرپایه	
معیار	ویژگی اشتغال	ویژگی محصول	ویژگی اشتغال	ویژگی محصول
درجه یک	محل گراست	جنبه صادراتی نیرومندی دارد	جمعیت گراست	مورد مصرف جمعیت محلی است
درجه دو	- تصمیمات اساسی در خارج منطقه گرفته می شود - جنبه تولیدی دارد - جنبه عمده فروشی دارد		تصمیمات اساسی فعالیت در محل گرفته می شود.	

ماخذ: ماجدی، ۱۲۵ :۱۳۷۸

پیش‌بینی ضریب ها و میزان فعالیت های پایه: پس از شناخت فعالیت های پایه و تبعی دو پیش بینی روند تغییرات در ضریب‌های موردنظر، می توان اشتغال در فعالیت های پایه و تبعی را برآورد کرد. میزان اشتغال در بخش پایه را می توان به دو صورت پیش بینی کرد: نخست آنکه فعالیت های پایه به عنوان متغیرهای برونزا، در خارج از مدل تعیین شده و سپس برای محاسبهٔ اشتغال تبعی به کار گرفته شوند. دیگر آنکه مشاغل پایه را در داخل مدل، و با تحلیل روابط اقتصادی تعیین کنندهٔ این مشاغل برآورد نمود.

کاربری روش پایه اقتصاد در پیش بینی اشتغال:فرایند بکارگیری روش پایه اقتصاد در پیش بینی اشتغال در هفت قدم معرفی می‌گردد:

قدم اول: جمع آوری و تنظیم اطلاعات مورد نیاز از ساختار اقتصاد منطقه مورد مطالعه و یک سطح فرادست.

قدم دوم: بکارگیری ضریب مکانی (L.Q) در تحلیل پایه یا غیر پایه بودن فعالیت‌های اقتصادی منطقه.

قدم سوم: محاسبه رشد عامل برای دوره ۱۰ ساله ۱۳۹۰-۱۳۸۵ این ضریب برای هر یک از بخش‌های موجود به عنوان بخش پایه محاسبه می‌گردد.

قدم چهارم: در این قسمت میزان کل اشتغال در بخش پایه محاسبه می‌گردد.

قدم پنجم: محاسبه ضریب B.M برای بخش‌های مهم فعالیت‌های اقتصادی منطقه.

قدم ششم: پیش بینی اشتغال کل منطقه در سال افق (t+n) بر مبنای رابطه زیر و با فرض معتبر بودن تئوری پایه اقتصاد در طول زمان بدین معنا که ضریب فزاینده اشتغال کل و اشتغال پایه یکسانند.

قدم هفتم: پیش بینی کل اشتغال غیر پایه

جدول ذیل برآورد تعداد شاغلین به روش بالا می باشد.

جدول۹۱- برآورد تعداد شاغلین در روستای ایلی بلاغ

روستا	گروه فعالیت	اشتغال پایه در سال t	درصد سالانه رشد اشتغال در گذشته (۸۵ تا ۹۰)	عامل رشد برای دوره ۱۰ ساله پیش بینی	اصلاح کمتر از ۰.۳۴ درصد متوسط مجموع	پیش بینی اشتغال پایه در سال ۱۰ +t	BM	et مجموع کل اشتغال	Ne	شاغلین غیر پایه
ایلی بلاغ	صنعت	۱۳۷	۴.۵۳	۱.۴۵	۰.۴۰	۱۴۳	۲.۱۳	۳۰۴	۱.۰۳	-
	کشاورزی	۱۲۹								۱۴۱
	خدمات	۲۶								۲۸

یکی از اهداف مهم این طرح و دولت، حمایت و پشتیبانی از نیروی کار جهت حفظ و ارتقای قدرت خرید و رفاه زندگی و تامین امنیت شغلی آنان و در نهایت ایجاد محیطی مناسب برای نیروهای فعال جامعه است. در ماده ۲۳ اعلامیه جهانی حقوق بشر بر منصفانه بودن درامد به طوری که زندگی فرد و خانواده اش را موافق حیثیت و کرامت انسانی تامین کند، تاکید شده است. در توصیه نامه شماره۱۳۵ مصوب۲۲ ژوئن ۱۹۷۰ اهداف زیر مورد تاکید قرار گرفته اند:

الف- تعیین حداقل درآمد باید یکی از عناصر سیاستی باشد که هدفش مبارزه با فقر و ارضای نیازهای همه مردم و خانواده آنان باشد.

ب- هدف اصلی تعیین حداقل درامد باید آن باشد که مردم را از نظر حداقل سطوح مجاز درآمد مورد حمایت اجتماعی لازم قرار دهد.

داشتن معیارهایی برای تعیین حداقل درآمد، شرایطی را ایجاد می کند که برمبنای آن ها هم مردم و هم بنگاه های اقتصادی می توانند دریابند که چه قواعدی وجود دارد. معیارها همچنین محیط باثبات تری را برای برنامه ریزی بوجود می آوردف این معیارها عبارتند از:

۱- نیازهای مردم و خانواده های آنها

به هنگام تعیین حداقل درآمد، نیاز پایه و اساسی جهت تعیین درامد تعیین می گردد. بر این اساس درآمد پایه در حد پوشش نیازهای اساسی مردم بوده و هر رشته فعالیتی که آن سطح درآمد را نتواند بپردازد بهتر است فعالیت نکند تا اینکه درآمد کمتری داشته باشد. سازمان بین المللی کار در این زمینه چنین اشاره می کند: «به نظر می رسد که مفهوم حداقل نیازهای اجتماعی می تواند به مفهوم حیثیت انسانی مرتبط گردد. بدین معنی که یک خانواده نباید در اثر فقر مجبور به آن چنان زندگی بشود که وی را از دیگر خانواده های همین گروه اجتماعی، مشخص و جدا سازد.»

۲- سطح عمومی درآمدها در کشور

توصیه نامه شماره ۳۰ سازمان بین المللی کار چنین مقرر می دارد : «قبل از هر چیز ضرورت ایجاد می کند که از نرخ درآمدی که در کارهای مشابه و در صنایعی که مردم آن متشکل بوده و پیمان های جمعی منعقد ساخته اند، تعیین می شود، الهام گرفته شود و هرگاه چنین مقایسه ای ممکن نباشد از سطح عمومی درآمدها در کشور استفاده شود.» سطح عمومی درآمدها در یک کشور توسط آمارهایی از متوسط درآمدهایی که برحسب جنسیت، شاخه فعالیت اقتصادی گروه شغلی و مکان طبقه بندی شده است، بهتر اندازه گیری می شود.

۳- هزینه زندگی و تغییرات آن

بیشتر کشورها شاخص بهای مصرفی را با توجه به سطوح قیمت هایی که رفاه و نیازهای اساسی خانوارهای کم درآمد را تحت تاثیر قرار می دهد، اندازه گیری می کنند. متوسط هزینه برحسب انواع خاص خانوارها نیز می تواند در تعیین سطوح حداقل درآمد در نظر گرفته شود.

۴- مزایای تامین اجتماعی

تعیین حداقل درآمد یکی از شیوه های پشتیبانی از نیروهای فعال و کارگری جامعه است و دیگر حمایت ها می تواند شامل بیمه بیکاری، تامین اجتماعی و ایجاد اشتغال باشد. دستیابی به مزایای تامین اجتماعی و سایر حمایت ها و سیاست های کاهش فقر، معیار مهمی در تعیین حداقل درامد است.

۵- استانداردهای نسبی زندگی سایر گروه های اجتماعی

معیارهای استانداردهای زندگی بر پایه متوسط درآمد و توزیع درآمد گروه های مختلف اجتماعی، متوسط مخارج و مخارج کل بر مبنای سبدهای کالایی، سایر معیارهای استاندارهای زندگی از قبیل تعداد اتاق های مسکونی، نسبت اجاره مسکن خانوارها، متوسط تعداد اعضاء خانوار، نسبت اعضاء با تحصیلات بالاتر از مقدماتی در خانوار و .... اغلب صورت می پذیرد.

۶- عوامل اقتصادی

عواملی همچون الزامات توسعه اقتصادی، سطوح بهره وری، سطح اشتغال و ظرفیت پرداخت از جمله عوامل اقتصادی هستند که در تعیین سطح حداقل درآمد در نظر گرفته می شوند. معیارهای توسعه اقتصادی همانند تغییر در تولید ناخالص داخلی سرانه به قیمت های ثابت، تغییر در سهم نسبی بخش های کشاورزی، صنعت، خدمات در تولید ناخالص داخلی، تغییر در ارزش تولیدات صنعتی یا ارزش بازرگانی خارجی به قیمت های ثابت و معیارهای فعالیت های اقتصادی همانند تغییر در میزان بیکاری و یا تغییر درصد افراد شاغل در بخش های کشاورزی، صنعت و خدمات و . . . می توانند مد نظر قرار گیرند.

جدول۹۲- معیارها و ضوابط تعیین حداقل درآمد در کشورهای مختلف

ضوابط مورد عمل یا توصیه نامه ها	سازمان بین المللی کار	آمریکا	استرالیا	فرانسه	ژاپن	کره جنوبی	تایوان	اندونزی	ترکیه
۱- نیازهای مردم و خانواده های آنان	*	*	*	*				*	*
۲- سطح عمومی درآمدها در کشور	*	*		*	*	*	*	*	
۳- هزینه زندگی و تغییرات آن	*	*	*	*	*	*	*	*	
۴- مزایای تامین اجتماعی	*								
۵- سطح زندگی مردم درقیاس با دیگر گروه های اجتماعی	*						*	*	
۶- عوامل اقتصادی- بهره وری	*	*	*	*		*	*	*	
۷- تورم		*		*				*	*
۸-ظرفیت و توانایی صنعت برای پرداخت حداقل درآمد					*		*		
۹- آخرین وضعیت اقتصادی							*		
۱۰- شاخص قیمت عمده فروشی							*		
۱۱- درآمد ملی و متوسط درآمد سرانه								*	

با این تفاصیل تعیین حداقل درآمد یا درآمد قابل قبول تابعی از شرایط حاکم بر جامعه بوده و همانگونه که پیشتر نیز اشاره شده در سطح روستا، بطور متوسط درآمد ماهانه اهالی در حدود ۱۲ میلیون ریال می باشد که چشم انداز روستا، افزایش سالانه ۵۰٪ به درآمد اهالی در زمینه فعالیت های خدماتی، ۳۰٪ برای فعالیت های کشاورزی و ۶۵ ٪ برای فعالیت های صنعتی می باشد و این رقم می بایست نزدیک به حداقل درآمد اعلام شده برای کارگران و کارمندان باشد.

تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی موجود روستاهای هدف دهستان یا بخش؛

برای ارتقا ظرفیت فعالیت های اقتصادی، مهمترین اقدام حل مشکلات وضع موجود می باشد، همانگونه که در بندهای پیشین نیز بیان شد در سطح دهستان و روستا مشکلاتی وجود دارد که ارتقا و در برخی موارد ادامه فعالیت خدمات اقتصادی را با چالش هایی روبرو کرده است، لذا برای مرتفع نمودن مسایل و مشکلات موجود، اقدامات ذیل پیشنهاد می گردد.

جدول۹۳- تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی موجود

مشکل	اقدامات مناسب
وضعیت کالبدی نامناسب	بهسازی بافت روستا وتخصیص اعتبار برای اجرای طرح هادی روستا
امور آب	تهیه برنامه مدون و پیش از موعد برای آبیاری اراضی و آبدهی به روستا احداث کانال آب کشاورزی برای جلوگیری از هدر رفت آب توسعه آبیاری قطره ای
آب شرب	مطالعه وضعیت آب شرب روستا و اصلاح آن
توسعه سایر صنایع	حمایت های قانونی و ارائه تسهیلات بانکی بر اساس شرایط اعلام شده در بند قبلی برای توسعه کشاورزی و سایر فعالیت های اقتصادی

تعیین برنامه‌های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی برای ارتقاء سطح فعالیت‌های اقتصادی و اشتغالزایی روستا؛

بر مبنای بند سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیت های اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم درآمد و متوسط، یکی از سیاست‌های اقتصادی است که می‌تواند در مقاوم‌سازی اقتصاد ایران بسیار مؤثر است. بدین منظور توانمندسازی جامعه هدف فعالیت‌های اقتصادی می‌تواند سبب سازی ثبات و پایداری در فعالیت گردد.

یکی از مهم‌ترین جنبه‌های توانمندسازی، توانمندسازی منابع انسانی می‌باشد. توانمندسازی منابع انسانی و مراقبت از آنان برای بهبود فنآوری و فرآیندهایی که به ارائه خدمات و محصول منجر می‌شود، از یک سو و چگونگی توانمندسازی منابع انسانی برای حفاظت از بازار هدف، ارتقای توان زنجیره تأمین، پایداری و سودآوری آن از سوی دیگر اهدافی است که در طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی مد نظر می باشد.

به طور کلی چهار دسته از عوامل بر توانمندسازی روستائیان از تأثیر به سزایی برخوردار است که این چهار دسته عوامل عبارت است از

۱- دانش و آگاهی فنی

۲- دانش و آگاهی مدیریتی به ویژه کنترل زمان- هزینه

۳- روش‌های تأمین سرمایه

۴- بازاریابی و فروش محصولات

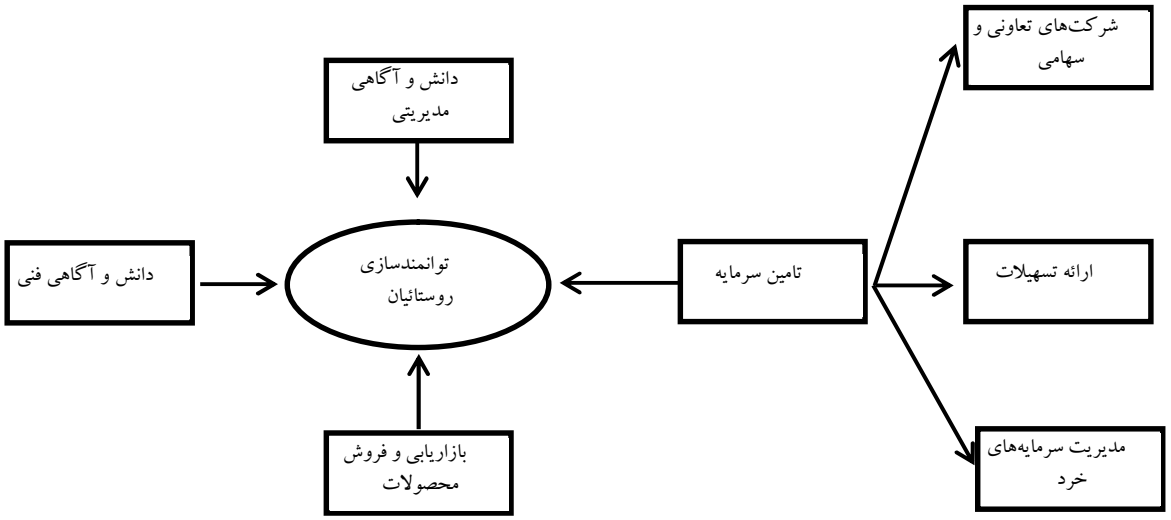
در زمینه روش‌های تأمین سرمایه جهت توانمندسازی روستائیان به صورت عمده به سه روش در این طرح پیشنهاد می شود که فعالان اقتصادی به اقتضای شرایط، در پیش خواهند گرفت.

۱- تشکیل شرکت‌های تعاونی و سهامی

۲- ارائه تسهیلات

۳- مدیریت سرمایه‌های خرد

دیاگرام زیر به صورت خلاصه، نمایشگر نتایج بالاست

برنامه ها و عوامل توانمندسازی روستائیان

۱. عامل شایستگی: توانایی انجام کارها براساس میل و خواسته خود؛ داشتن برنامه مشخص و حساب‌شده برای آینده خود؛ پذیرش سریع روش‌های نو و جدید؛ مشکل‌یابی و مشکل‌گشایی؛ توانایی به‌کارگیری روش‌های نوین و خلاقیت؛ توانایی ساختن زندگی بهتر؛ توجه به تمام راه‌حل‌ها؛ پیش‌قدمی در کارها؛ جدیت در کارها؛ ریسک‌پذیری در کارها،

۲. عامل تأثیر: بیان نظرات مالی خود؛ ایفای نقش زنان روستایی در تأمین درآمد خانواده؛ ضرورت همکاری زن و مرد در اداره امور خانواده؛ ارتقای اطلاعات در زمینه فرآوری محصولات ؛ درآمدزایی زنان همانند مردان؛ انجام گروهی کار؛ افزایش ابتکار عمل؛ مشارکت در امور روستا.

۳. عامل معنی‌داری: یادگیری مداوم؛ کسب اطلاعات نو؛ استفاده از نظرات دیگران در تصمیم‌گیری؛ انجام بهتر کارها با یادگرفتن مطالب جدید از دیگران؛ شرکت در دوره‌های آموزشی؛ داشتن برنامه مشخص و حساب‌شده برای آینده؛ توجه به نظرات دیگران؛ داوطلبانه انجام دادن کارها.

۴. عامل اعتماد: داشتن نگرش مثبت؛ مشارکت در فعالیت‌های روستا؛ توجه دولت به روستاییان؛ اعتماد به کارشناسان؛ توجه به زن روستایی؛ اعتقاد در انجام دادن بهتر کارها به صورت گروهی؛ اهمیت نظرات زنان و دختران.

۵. عامل خودتعیینی: هدایت‌گر بودن خانواده؛ توانایی راهنمایی دیگران؛ ترسیم آینده روشن؛ خودمختار بودن؛ خودآغازگر بودن؛ کمک به دیگران در انجام کارهای جدید؛ پیدا کردن راه‌حل برای مشکلات جدید.

بر اساس برنامه ها و عوامل پیشنهادی برای توانمند سازی روستائیان، مدل حمایتی- مرحله ای نیز بخش های غیرفعال یا نیمه فعال بصورت زیر در نظر گرفته شده است که در سطح روستاها و فعالیت های اقتصادی روستاها می بایست مد نظر باشد.

مدل حمایتی – مرحله ای

یکی از راهبردهای توانمندسازی بخش‌های غیرفعال و نیمه‌فعال، مشارکت غیرمالکیتی دوره‌ای و الزام آنان به ورود بخشی از سود حاصل از این مشارکت در دوره‌های بعدی است. در این روش، با تأمین سرمایه (بصورت مشارکت تعاونی یا سرمایه گذار غیر) در گردش واحدهای غیرفعال و نیمه‌فعال و صنایع تکمیلی و تبدیلی با آنان مشارکت می‌جوید.

به منظور توانمندسازی واحدهای مذکور می‌توان در هر دوره مشارکت، بخشی از سود حاصل از دوره قبل مشارکت‌جو را به عنوان سرمایه در گردش برای دوره آتی در نظر گرفت و در این صورت به مرور سهم آورده مشارکت‌جو افزایش و سهم آورده سرمایه‌گذار کاهش می‌یابد. با ادامه این روند طی چند دوره سرمایه‌گذاری، مشارکت جو می‌تواند بدون مشارکت با سرمایه‌گذار به فعالیت اقتصادی خود ادامه دهد و با به عبارت دیگر توانمند گردد.

جهت محاسبه تعداد دوره مشارکت لازم جهت توانمندسازی از نرم‌افزار مدل سازی و شبیه سازی میپل[4] برای مدلسازی ریاضی استفاده شده است. برنامه مدل به شرح زیر است:

$$\text{while } i <= I_0 \text{ do } s := (i + a + I_m)/(I_m + I_0);\ n := n + 1;\ a := i + a;\ i := (I_0 * P) * s \text{ end do};\ n$$

I_0 : سرمایه در گردش اولیه

I_m : آورده اولیه مشارکت‌جو

P : درصد سود سالانه فعالیت

i : مقدار سود مشارکت‌جو در هر دوره فعالیت

s : میزان سهم مشارکت‌جو از سود هر دوره فعالیت براساس میزان آورده

لازم به ذکر است باقی متغیرهای به‌کاررفته در مدل به منظور محاسبات درونی مدل در رایانه انتخاب شده است.

برای وضوح و آشنایی با این مدل یک نمونه مثال در نظر گرفته شده است که در ادامه بیان می شود.

مثال: توانمندسازی یک واحد پرواربندی ۵۰۰ رأسی دام سنگین

در این قسمت به عنوان نمونه فرض شده که توانمندسازی یک واحد پرواربندی ۵۰۰ رأسی دام سنگین مد نظر است. مفروضات مدل براساس پروژه اجرا شده‌ی مذکور به شرح زیر است:

I_0 : سرمایه در گردش اولیه برابر ۲۵۰۰۰ میلیون ریال است

[4] - Maple

I_m : آورده اولیه مشارکت‌جو ۱۰۷۰۰ میلیون ریال است که شامل ارزش دامداری و تجهیزات وی در دوره مشارکت می‌باشد.

P : درصد سود سالانه فعالیت ۵۰ درصد می‌باشد.

s : میزان سهم شریک از سود در دوره اول ۳۰ درصد می‌باشد.

براین اساس مدل به صورت زیر خواهد بود:

$$i := 0 : n := 1 : a := 0 : \textbf{while}\ i \le 25000\ \textbf{do}\ s := \frac{(i + \mathrm{a} + 10700)}{10700 + 25000} : n$$
$$:= n + 1 : a := a + i : i := 25000 \cdot 0.5 \cdot (\mathrm{s} \cdot 1) : print(n, i); \textbf{od}: n;$$

در ابتدا فرض می‌کنیم مشارکت‌جو تمامی سود حاصل از سهم فعالیت مشترک را وارد دوره آتی سرمایه‌گذاری نماید ولی در ادامه این فرض تعدیل خواهد شد. نتایج مدل براساس مفروضات فوق در جدول زیر ارائه شده است. در این جدول به منظور ارائه نتایج کاربردی مدل، تعداد دوره لازم اجرای پروژه براساس میزان توانمندی مشارکت‌جو (شامل ۲۵، ۵۰، ۷۵ و ۱۰۰ درصد توانمندی) و سود سالانه پروژه (شامل ۵۰، ۴۰ و ۳۰ درصد سود سالانه) محاسبه شده است.

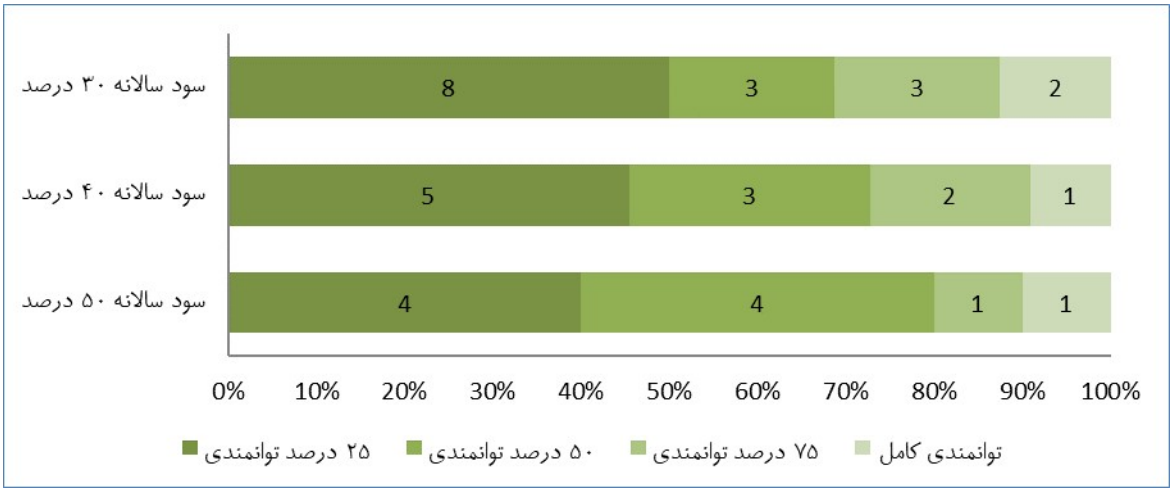
جدول۹۴- نتایج کاربردی مدل حمایتی – مرحله ای

شرح	۲۵ درصد توانمندی	۵۰ درصد توانمندی	۷۵ درصد توانمندی	توانمندی کامل
سود سالانه ۵۰ درصد	۴	۸	۸	۹
سود سالانه ۴۰ درصد	۵	۸	۱۰	۱۱
سود سالانه ۳۰ درصد	۸	۱۱	۱۴	۱۵

همان گونه که در جدول بالا مشهود است توانمندسازی کامل مشارکت‌جو براساس مفروضات بالا بین ۹ تا ۱۵ سال به طول خواهد انجامید. بدیهی است اجرای عملیاتی برنامه فوق با توجه به احتمال بالای نوسان قیمت‌ها و بهره‌وری پایین نیروی کار و سرمایه در ایران زمان بیشتری را نیز طلب می‌کند.

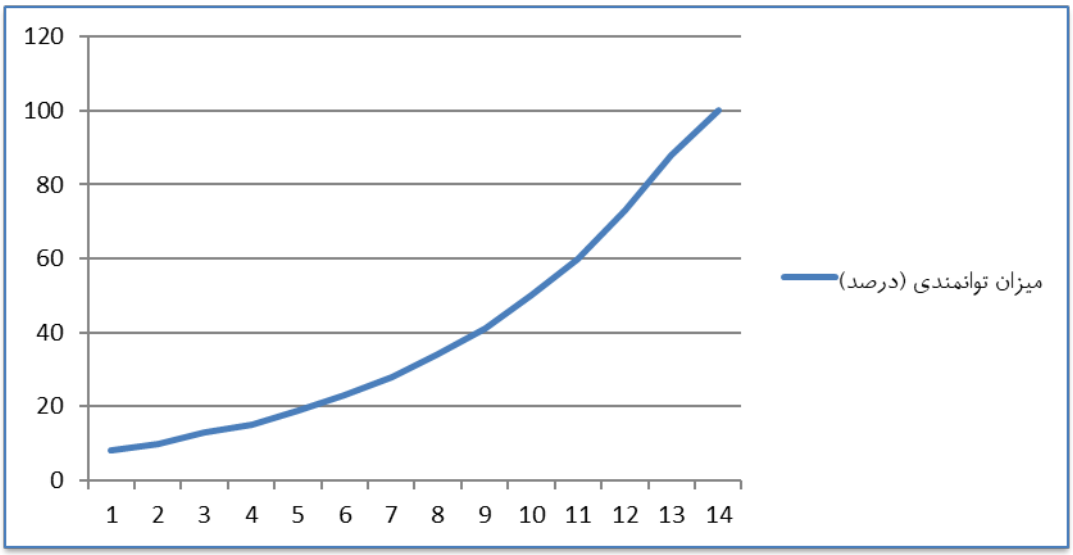
نمودار زیر مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و سودسالانه مورد انتظار (سال) را نشان می دهد.

نمودار۳۴- مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و سودسالانه مورد انتظار

نمودار زیر دیاگرام ارتباط میان میزان توانمندی و مدت زمان لازم جهت احراز آن (دوره یکساله- درصد)

نمودار۳۴- دیاگرام ارتباط میان میزان توانمندی و مدت زمان لازم جهت احراز آن (دوره یکساله- درصد)

بدیهی است که به منظور جبران برخی از هزینه‌ها از جمله استهلاک تجهیزات، تعمیرات و ... نمی‌توان انتظار داشت که مشارکت‌جو ۱۰۰ درصد سود حاصل شده در هر دوره را وارد دوره فعالیت بعدی نماید. به منظور تطبیق بیشتر مدل با واقعیت در جدول زیر، توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندی و میزان بازگشت سود به چرخه فعالیت محاسبه شده است. لازم به ذکر است که در جدول زیر سود حاصل از پروژه در سال حدود ۴۰ درصد در نظر گرفته شده است.

جدول زیر مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و بازگشت سود به چرخه فعالیت رانشان می دهد.

جدول ۹۵- مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و بازگشت سود به چرخه فعالیت

شرح	۲۵ درصد توانمندی	۵۰ درصد توانمندی	۷۵ درصد توانمندی	توانمندی کامل
بازگشت ۲۵ درصد سود مشارکت‌جو	۲۵	۳۳	۳۸	۴۲
بازگشت ۵۰ درصد سود مشارکت‌جو	۱۰	۱۴	۱۷	۱۹
بازگشت ۷۵ درصد سود مشارکت‌جو	۶	۹	۱۱	۱۲
بازگشت ۱۰۰ درصد سود مشارکت‌جو	۵	۸	۱۰	۱۱

دقت در جداول، نکته‌ای حائز اهمیتی را نشان می‌دهد که می‌تواند در تصمیم‌سازی برای نهادهای حمایتی و اصلاح مدل فوق کلیدی تلقی گردد. همان طور که مبرهن است داده‌های جدول فوق نشان از دو مطلب زیر دارد:

۱- زمان لازم جهت توانمندسازی ۵۰ درصدی (مراحل اولیه توانمندسازی) نسبت به دیگر مراحل بسیار زمان بر است

۲- با افزایش سود، زمان لازم جهت توانمندسازی به صورت معنادار کاهش می‌یابد.

بنابراین چنانچه بتوان به صورت عملیاتی سرمایه لازم برای طی این دوره را فراهم نمود می‌توان از زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جویان با شرکت به شدت کاست.

۱- **ارائه تسهیلات ارزان قیمت با دوره تنفس بالا یا نحوه پرداخت پلکانی**: همان طور که از نتایج بالا مشخص است چنانچه بتوان در مراحل اولیه (۵۰ درصد اولیه) با تزریق تسهیلات بخشی از سرمایه را تأمین نمود به سرعت توانمندسازی روستائیان رخ خواهد داد. اگر تسهیلات ارائه شده با دوره تنفس بالا باشد این توانمندسازی حقیقی بوده و بعد از آن روستائیان از طریق درآمدهای حاصله می‌تواند بازپرداخت تسهیلات را متقبل شود. بدین منظور برخی از ارگان‌های حمایتی مانند بنیاد مسکن، بسیج یا بخشی از تسهیلات تکلیفی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری می-تواند به این امر اختصاص یابد.

۲- **افزایش سهم اولیه مجری از سود در ازای اخذ وثایق لازم و قرارداد بلند مدت**: یکی دیگر از روش‌هایی که می‌توان تأمین سرمایه در دوره اولیه (۵۰ درصد اولیه) را افزایش داد افزایش سهم مجری از سود خواهد بود. در این روش با انعقاد قراردادهای بلندمدت می‌توان سود مجری را در مراحل اولیه افزایش داد (به طور مثال از ۳۰ درصد به ۵۰ درصد) در این صورت زمان لازم جهت افزایش بازده به طول معنادار طبق نتایج بالا کاهش می‌یابد. در دوره‌های با کاهش سهم مشارکت‌جو تعادل برقرار شده و حقوق سرمایه‌گذار نیز حفظ می‌گردد. بدیهی است به منظور حفظ حقوق سرمایه‌گذار دریافت وثایق لازم و قراردادهای بلندمدت لازمه اجرای چنین روشی است.

۳- **افزایش تشویقی پلکانی سود مشارکت‌جو:** به منظور تسریع در توانمندسازی مشارکت‌جو می‌توان نظامی تشویقی در نظر گرفت که در صورت افزایش سود ناشی از عملکرد مشارکت‌جو (روستائیان) بخش قابل ملاحظه‌ای از سود بیش از انتظار به مشارکت جو تعلق گیرد تا زمان اولیه توانمندسازی کاهش یابد.

۴- **کاهش زمان لازم جهت افزایش بازده**: برخی از اقدامات فنی مانند افزایش بهره‌وری ، استفاده از نهاده های مرغوب، خرید مواد اولیه باکیفیت و ... می‌توان زمان لازم جهت افزایش بازده را کاهش داد. کاهش زمان لازم برای افزایش بازده به معنای کاهش دوره سرمایه‌گذاری است که زمان لازم جهت توانمندسازی را نیز کوتاه می‌نماید.

تعیین و اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغالزایی با مقیاس کارکردی در سطح روستا، دهستان، بخش یا شهرستان و تعیین هدف کمی اشتغال هر یک از طرح‌ها و پروژه-های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی؛

با توجه به پتانسیل های روستا، طرح های سرمایه گذاری پیش بینی شده است که علاوه بر موارد مذکور در بند مربوطه، برخی طرح ها و برنامه نیز وجود دارد که می بایست توسط ارگانهای ذیربط مرتفع نمودن گردد. برای احصا طرح های سرمایه گذاری، آماده سازی زیرساخت و رفع مشکلات موجود از اولویت های اجرایی می باشد. در جدول زیر اولویت بندی طرح های سرمایه گذاری مشخص شده است. اولویت بندی های ارائه شده مختص روستا بوده و در سطح دهستان می بایست بر اساس شرایط حاکم در بند ۳-۸ عمل گردد.

جدول۹۶- مشخصات طرح های سرمایه گذاری، تعداد اشتغال و مقیاس عملکرد

سرمایه گذاری زیرساختها		طرح های سرمایه گذاری	بازار هدف			میزان اعتبار (میلیون ریال)					مجموع	تعداد اشتغال				سرانه اشتغال (میلیون ریال)	مقیاس عملکرد
عنوان طرح	میزان اعتبار (میلیون ریال)		ارگانها/نهادهای حامی	بازار خرد	بازار کلان	سال اول	سال دوم	سال سوم	سال چهارم	سال پنجم		کشاورزی	صنعت	خدمات	مجموع		
تجهیز اراضی به سیستم آبیاری قطره ای	۷۳۰۰۰	احداث و بهسازی واحدهای دامی کوچک	علوم پزشکی- جهاد کشاورزی - صنعت، معدن و تجارت - اتحادیه صنفی	روستاهای اطراف	بازار دواب زنجان	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰	۸۵۰۰	۱۱			۱۱	۷۷۳	محلی
		احداث واحد کارگاهی فرشبافی با ظرفیت ۱۵ دار قالی	خوشه فرش- صنعت، معدن و تجارت	گردشگران	شهرهای زنجان- تبریز-	۵۰۰	۵۰۰	۳۰۰۰	۰	۰	۴۰۰۰		۷		۷	۵۷۱	محلی
		راه اندازی مجموعه تونل انجماد ماهی	علوم پزشکی- جهاد کشاورزی - صنعت، معدن و تجارت - اتحادیه صنفی	روستاهای اطراف و شهرستان ماهنشان	استان های مرکزی و شمالی	۴۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۴۰۰۰		۵		۵	۸۰۰	ملی
		تولید بیوگاز و کود از فضولات حیوانی	علوم پزشکی- جهاد کشاورزی - صنعت، معدن و تجارت - محیط زیست	گرجان	حوزه سه	۰	۰	۴۰۰۰	۵۰۰۰	۵۰۰۰	۱۴۰۰۰			۲۵	۲۵	۵۶۰	محلی

سرمایه گذاری زیرساختها		طرح های سرمایه گذاری	بازار هدف			میزان اعتبار (میلیون ریال)					مجموع	تعداد اشتغال				سرانه اشتغال (میلیون ریال)	مقیاس عملکرد
عنوان طرح	میزان اعتبار (میلیون ریال)		ارگانها/نهادهای حامی	بازار خرد	بازار کلان	سال اول	سال دوم	سال سوم	سال چهارم	سال پنجم		کشاورزی	صنعت	خدمات	مجموع		
		۲۵۰ مترمکعب در روز															
		احداث و راه اندازی سالن پرورش بوقلمون	دامپزشکی- جهاد کشاورزی- صنعت، معدن و تجارت	حوزه های سه، چهار و پنج	شهرهای اطراف	۰	۰	۰	۲۰۰۰	۱۰۰۰	۳۰۰۰	۵			۵	۶۰۰	شهرستانی
مجموع	۷۳۰۰۰	-	-	-	-	۶۰۰۰	۲۰۰۰	۸۵۰۰	۹۰۰۰	۸۰۰۰	۳۳۵۰۰	۱۶	۱۲	۲۵	۵۳	۶۳۲	-

۲. روستای سهندسفلی

مقدمه

بـــر اســـاس به جز (۱) بند الف ماده ۲۷ قانون برنامه ششم توسعه کشور، دولت مکلف است در راستای برنامه ریزی منطقه ای و تقویت اقتصاد روستایی و توسعه اقتصاد صادرات محور در طول اجرای قانون برنامه ، هرسال در ۵۰۰۰ روستا با توجه به استعدادها و ظرفیت های بومی و محیطی و قابلیت محلی-اقتصادی آن منطقه با مشارکت نیروهای محلی و با بهره گیری از تسهیلات بانکی، حمایت دولتی و سرمایه گذاری محدوده مورد مطالعه خصوصی ، برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی ان روستاها را بوسیله سازمان مدیریت و برنامه ریزی استانهاتهیه کند. بر این اساس سازمان برنامه و بودجه کشور ضمن تعیین سهمیه از ۵۰۰۰ روستای مذکور برای هریک از استانها، روســـتای ســـهند سفلی به عنوان روستای هدف طرح مذکور از سوی سازمان مدیریت و برنامه ریـزی اسـتان زنجـان تعیین گردیـده و پس از بررسی ها و شناخت وضع موجود، اقدام به برنامه ریزی و تعیین پروژه های اقتصادی شده است. که در ادامـه به تعیین اهداف و برنامه های اقتصادی پرداخته خواهد شد.

امروزه تأثیر شهرها بر توسعه مناطق روستایی و پیرامون آن‌ها امر مسلم و پذیرفته شده ای است. این اثرگذاری عمدتاً از طریق پیوندهای روستا- شهری محقق می‌گردد. از این‌رو سازمان ملل در سال ۲۰۰۴ موضوع روز جهانی اسکان را چنین نامید: شهرها، موتورهای توسعه روستایی، چـــــــرا که هر منطقه تنها متشکل از نظام سکونت‌گاهی پراکنده و بی‌ارتباط نیست، بلکه شبکه‌ای به هم پیوسته از روابط اجتماعی، اقتصادی و فیزیکی است که از طریق روابط بین نقاط روستایی و شبکه شهری شکل می‌گیرد (کلانتری، ۱۳۸۰). سکونت‌گاه‌های روستایی و شهری بیش از آن که از ویژگی‌های درونی تأثیر بپذیرند، به شدت تحت تأثیر کمّ و کیف مناسباتی هستند که در زمینه‌های مختلف بین آن‌ها وجود دارد و بدون شناخت عمیق این مناسبات امکان ساماندهی و توسعه پایدار شهر و روستا میسر نیست (رضوانی، ۱۳۸۳). از این‌رو مناسبات شهری- روستایی نیازمند بررسی‌های جامع به منظور فهم تغییر در ماهیّت و شدت این تعاملات در طول زمان است.

با این مقدمه، به تدوین سند توسعه اقتصادی روستای مورد مطالعه پرداخته می شود.

شناسایی و امکان‌سنجی ایجاد زنجیره‌های ارزش، تولید و خوشه‌های کسب و کار در روستای

هدف؛

در مطالعه زنجیره های ارزش، تولید و خوشه های کسب و کار از روش پورتر استفاده شده است.

تحلیل زنجیره ارزش روشی برای تحلیل بصری فعالیت‌ها است وکمک می‌کند تا چگونگی افزودن ارزش بـه محصـول یا خدمات درک شود. ارزش‌ها زمانی معنای واقعی پیدا می‌کنند که درآمدی بیش از هزینه‌های انجام شده ایجادشان، به تولیدکننده تزریق کنند. در نتیجه‌ی تمـامی ایـن اقـدامات، مشـتری بایـد از بازگشـت و خریـد مجـدد، احسـاس خشنودی داشته باشد.

مایکل پورتر استاد و مولف مدیریت و کسب‌وکار در دهه‌ی ۱۹۸۰ مفهوم آنالیز زنجیره ارزش را توضـیح داد. در واقـع، تحلیل یا آنالیز زنجیره‌ی ارزش نوعی مفهوم بصری از ارزش افزوده شده به محصول یا خدمات، طی پیاده‌سـازی یـک زنجیره است. پورتر، ساختار یک سازمان را به دو بخش «فعالیت‌های اصلی» و «فعالیت‌های پشـتیبان» تقسـیم کـرد. مدل تحلیل زنجیره‌ی ارزش، به‌صورت دیاگرام زیر، فعالیت‌ها را به دو دسته‌ی اصلی و پشتیبان تقسیم می‌کند.

مزیت رقابتی به‌معنای توانایی تولید کننده در به‌کارگیری یکی از روش‌های مفهومی به‌نام «اسـتراتژی‌هـای عمـومی» است که این‌گونه تعریف می‌شوند:

۱ -**پیشتازی در قیمت:** ارائه‌ی بهترین قیمت به مشتریان.

۲ -**تفکیک:** انتخاب ویژگی‌های منحصر به‌فردی که خریداران نیاز دارند و تولید کننده می‌تواند برای آنها قیمت ویژه روی محصولات بگذارد.

۳ -**تمرکز:** به‌کارگیری استراتژی منحصربه‌فرد برای هر بخش مشخص از بازار.

هر فعالیتی که تولید کننده انجام می دهد، به‌صورت مستقیم به دستیابی به مزیت رقابتی متصل است.

ارزش و زنجیره ارزش

ارزش یعنی هزینه‌ای که مشتریان تمایل دارند برای محصول بپردازند

ارزش به‌طور کلی به‌معنای هزینه‌ای است که مشتریان تمایل دارند برای محصولی بپردازند. اختلاف این هزینه با هزینه‌های تولید محصول، حاشیه‌ی سود تولید کننده را مشخص می‌کند. حاشیه‌ی سود نیز به توانایی تولید کننده ها در مدیریت فعالیت‌ها و اتصال حاضر در زنجیره‌ی ارزش مربوط است. در تعریف ساده، تولید کننده موفق، توانایی عرضه‌ی محصول یا خدماتی را دارد که مشتری، حاضر به پرداخت مبلغی بیش از هزینه‌های انجام شده برای آن است. این هزینه، مجموع هزینه‌ی تمامی فعالیت‌های حاضر در زنجیره‌ی ارزش است.

زنجیره‌ی ارزش تمامی فعالیت‌ها از ورود مواد خام تا تبدیل آنها به محصول و خدمات نهایی را بررسی می‌کند. در نتیجه، منبع اصلی مزیت رقابتی یک شرکت، در فرآیندهای خاص آنها در زنجیره‌ی ارزش و همچنین اتصال این فرآیندها به هم خلاصه می‌شود. هدف نهایی در انجام آنالیز زنجیره‌ی ارزش، حداکثر کردن تولید ارزش در کنار نظارت و کاهش هزینه‌های تولید است.

در بخش فعالیت‌های اصلی و بنیادی تولید کننده ها، تمام مراحل خرید و مصرف کردن منابعی همچون پول، نیروی انسانی، مواد، تجهیزات، ساختمان، زمین، اجرا و مدیریت قرار دارند. فعالیت‌های زنجیره‌ی ارزش در این قسمت، روی هزینه‌ها تاثیر گذاشته و در نهایت سود را کاهش یا افزایش می‌دهند.

مفاهیم اصلی تحلیل زنجیره‌ی ارزش

فعالیت‌های اصلی

فعالیت‌های اصلی به‌طور اختصاصی به ساخت و تحویل محصول مرتبط هستند. این فعالیت‌ها را می‌توان به پنج بخش تقسیم کرد: تدارکات داخلی، عملیات، تدارکات خارجی، بازاریابی و فروش، خدمات. هر یک از این فعالیت‌های اصلی به فعالیت‌های پشتیبان متصل هستند. فعالیت‌های پشتیبان، تاثیر یا بازدهی فعالیت‌های اصلی را افزایش می‌دهند.

جدول۹۷- زنجیره های ارزش روستای سهند سفلی

محصول	تدارکات داخلی					تدارکات خارجی			
	محل تامین مواد اولیه/ نهاده	آموزش و فناوری	شیوه تولید	محل ذخیره سازی	محل فرآوری	نحوه بازاریابی	خدمات پشتیبانی فروش	محل فروش	نحوه ارسال به بازار
گندم	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خرید توسط دولت	ندارد	زنجان- محل روستا	با کامیون
جو	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خرید توسط دلالان	ندارد	محل روستا	توسط دلالان
انواع نخود(دانه خشک)	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خودمصرفی	ندارد	محل روستا	*
عدس	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خرید توسط دلالان	ندارد	محل روستا	توسط دلالان
کدو آجیلی	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خود مصرفی	ندارد	محل روستا	*
یونجه	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	توسط روستاهای اطراف	ندارد	محل روستا	توسط خریدار
سایر گیاهان زراعی	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خرید توسط دلالان	ندارد	محل روستا	توسط دلالان
انواع تبریزی و اوکالیپتوس	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خرید توسط دلالان	ندارد	محل روستا	توسط دلالان
زردآلو وقیسی	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خود مصرفی	ندارد	محل روستا	*
گوسفندو بره	ماهنشان	ندارد	سنتی	طویله های سنتی	خام فروشی	فاقد بازاریابی	ندارد	میدان دواب زنجان	به صورت شخصی
بز و بزغاله	ماهنشان	ندارد	سنتی	طویله های سنتی	خام فروشی	فاقد بازاریابی	ندارد	میدان دواب زنجان	به صورت شخصی
گاو و گوساله	ماهنشان	ندارد	سنتی	طویله های سنتی	خام فروشی	فاقد بازاریابی	ندارد	میدان دواب زنجان	به صورت شخصی
پرورش طیور	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	فاقد بازاریابی	ندارد	محل روستا	به صورت سنتی
پرورش زنبور عسل	زنجان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	بازاریابی نامناسب	ندارد	محل روستا	به صورت سنتی

تنوع مناسب محصولات کشاورزی و باغی در این روستا از ویژگیهای شاخص می باشد، ولی همزمانی برداشت محصولات و نداشتن بازارهای هدف فروش محصولات و کنار این موضوع نداشتن فضایی برای انبار کردن محصولات از عواملی است که باعث شده زنجیره اررزش در روستای سهند سفلی معیوب باشد، هر چند در حوزه فعالیت های دامداری این روستا از وضعیت بهیتری نسبت به کشاورزی برخوردار است ولی در صنایع تبدیلی آنها فعالیت چندانی

صورت نگرفته و حلقه زنجیره تولید ناقص می باشد، در حوزه پرورش ماهی و زنبور عسل، به دلیل تولید و توسعه این واحدها در سطح منظومه، عدم تعیین بازار جدید برای فروش و عدم حمایت خوشه های صنعتی مربوطه باعث شده که مردم صرفا تولید کننده باشند و بازار فروش محصولات را به دلالان و واسطه ها بسپارند.

شناسایی، توصیف و اولویت‌بندی قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا؛

وضعیت طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی روستای سهند سفلی در ارتباط با روستاهای اطراف و بخش، در بخش دوم به تفصیل مورد بررسی قرار گرفت، شناسایی قابلیت ها و تنگناهای تاثیر گذار بر منابع تولید و نظام فعالیتی در سطح روستا از اهمیت بسزایی برخوردار است، در جداول زیر ماتریس های چهارگانه در حوزه اقتصادی و نظام تولید فعالیتی ارائه شده است.

اهمیت و جایگاه فعالیت های اقتصادی

در این بخش به بررسی نقش اقتصادی غالب سکونت گاه ها و توزیع فضایی فعالیت ها در سطح منطقه پرداخته می شود. به منظور بررسی نقش اقتصادی سکونتگاه ها از مدل اقتصاد پایه با بهره گیری از شاخص ضریب مکانی (LQ) استفاده می شود. همچنین به منظور بررسی توزیع فضایی فعالیت ها از ترکیب دو تکنیک سنجش تمرکز و ضریب توزیع (DQ) استفاده می شود. تکنیک سنجش تمرکز الگوی پراکنش‌کلی فعالیت ها در سطح منطقه اعم از متمرکز یا پراکنده نشان می دهد و تکنیک ضریب توزیع نقاط تمرکز احتمالی فعالیت ها را شناسایی خواهد کرد.

با استفاده از این دو تکنیک علاوه روشن شدن نقش روستاها در نظام روستایی منطقه، توزیع فضایی فعالیت ها نیز مورد مطالعه قرار می‌گیرد. با توجه به اینکه نقش روستاها به عنوان یک کلیت در قالب اقتصاد کشاورزی و دامی تعریف می شود در پایان این بخش به بررسی نوع فعالیت کشاورزی و دامی پایه در روستاها پرداخته می شود.

تحلیل اقتصاد پایه در سکونتگاه ها

یکی از روش های تعیین نقش اقتصادی غالب روستاها تحلیل اقتصاد پایه است. در تحلیل اقتصاد پایه فعالیت های سکونتگاه ها به دو قسمت تقسیم می شود. اول فعالیت های بنیادی یا پایه که کالا، خدمات و محصولات ناشی از این خدمات به سکونتگاه های دیگر صادر می شود. دوم فعالیت های تبعی که محصولات آن ها مصرف داخلی دارد. بر مبنی این نظریه رشد اقتصادی بر اساس فعالیت های پایه شکل می گیرد. این فعالیت ها منجر به تزریق درآمد به اقتصاد شهر یا روستا می شود و این تزریق در آمد رشد دیگر بخش های اقتصادی را در پی دارد. یکی از روش های تحلیل نقش اقتصادی در تقسیم کار سطوح مختلف ملی و یا منطقه ای تعیین فعالیت پایه ای آن است. در این طرح این تحلیل بر اساس تقسیم کار در سطح روستاهای مورد مطالعه صورت می پذیرد. یکی از روش های تعیین فعالیت پایه استفاده از تکنیک ضریب مکانی L.Q است.

$$L.Q = \frac{\text{اشتغال در بخش } i \text{ در سکونتگاه}}{\text{کل اشتغال در سکونتگاه}} \Big/ \frac{\text{اشتغال در بخش } i \text{ در منظومه}}{\text{کل اشتغال در منظومه}}$$

بر اساس این فرمول اگرLQ محاسبه شده برای یک فعالیت دریک سکونتگاه از یک بزرگتر باشد می توان نتیجه گرفت که آن فعالیت یک فعالیت پایه ای در آن سکونتگاه محسوب می شود و بالعکس اگر این شاخص کوچکتر از یک باشد آن فعالیت یک فعالیت تبعی به شمار می آید. محاسبه LQ در هر یک از بخش های کشاورزی، صنعت و

خدمات در قالب جـــدول زیر نشان داده شده است. لازم به تذکر است که این تحلیل در سطح روســـتاهای منظومـــه انجام گرفته است و در غیر این صورت اگر تحلیل اقتصاد پایه در سطح بالاتری صورت می گرفت، نقش اکثر روســـتاها و شاید تمام آنها کشاورزی به دست می‌آمد.

بر اساس مدل اشتغال پایه، از مجموع روســـــتاهای مورد مطالعه 20 سکونتگاه دارای نقش کشاورزی، 16 سکونتگاه دارای نقش صنعتی و 12 روستا دارای نقش خدماتی می باشند، با توجه به مطالعات صورت گرفتـه روســتای ســهند سفلی در بخش های کشاورزی، صنعت و خدمات ایفای نقش می کند که در این خصوص بخش کشـاورزی بـه علـت بالا بودن ضریب آن در روستای سهند سفلی در رده اول قرار می گیرد.

جدول۹۸- اقتصاد پایه روستاها بر مبنی L.Q

نام آبادی	L.Q		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
ارزه خوران	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
اورجک	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
خیراباد	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
کلیسا	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
احمد آباد	۰	۰	۰
خندق لو	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
معدن مس بایچه باغ	۰	۰	۰
میانج	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
قلعه ارزه خوران	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
تات قشلاق	۰.۹۹	۱.۲۱	۰.۳۵
چای قشلاقی	۰.۹۹	۱.۲۸	۰.۱۵
خضرچوپان	۱.۰۵	۱.۱۷	۰.۲۴
خویین	۰	۰	۰
سعیدکندی	۰.۸۲	۱.۵۴	۰.۱۴
علم کندی	۰.۹۵	۱.۱۷	۰.۷۱
بیانلو	۱.۱۹	۰.۸۸	۰.۴۶
پری	۰.۵۶	۰.۸۲	۳.۶۸
تازه کند (داغ مالوداش)	۰	۰	۰
توزلار	۰	۰	۰
حسن ابادجدید	۰	۰	۰
حسن ابادقدیم	۰	۰	۰
قزلجه	۰.۹۱	۱.۳۰	۰.۴۷
قلعه جوق	۰	۰	۰
لرده شور	۱.۵۴	۰.۴۰	۰.۲۸
لهجبین	۰	۰	۰
تازه کندفخرلو	۱.۳۴	۰.۷۹	۰.۰۰
تخته یورد	۱.۱۶	۱.۰۵	۰.۰۷
قاضی کندی	۱.۱۸	۰.۷۴	۰.۹۸

نام آبادی	LQ		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
قره داش	۱.۲۵	۰.۸۸	۰.۱۶
برون قشلاق	۰.۹۳	۰.۹۹	۱.۳۷
قره گل	۱.۰۹	۰.۹۲	۰.۷۹
گونی	۱.۲۴	۰.۸۲	۰.۴۱
امیراباد	۰.۶۰	۱.۶۸	۰.۸۲
اینچه سعیدنظام	۱.۱۶	۰.۴۵	۱.۹۶
بکتاش	۰	۰	۰
چتز	۱.۰۴	۰.۹۸	۰.۸۴
چناقبلاغ	۰.۹۳	۰.۸۱	۱.۹۴
گادل	۰	۰	۰
مغانلو	۰.۷۸	۰.۵۰	۳.۶۲
سهندعلیا	۱.۰۵	۰.۹۲	۰.۹۸
کردی	۱.۴۷	۰.۵۳	۰.۲۳
باغچه	۱.۵۰	۰.۴۷	۰.۲۷
سهندسفلی	۱.۰۷	۱.۰۳	۰.۵۳
گندی	۱.۰۶	۱.۱۵	۰.۲۲
دام لار	۰	۰	۰
اق کند	۱.۰۳	۱.۰۸	۰.۶۰
المالو	۱.۲۲	۰.۸۴	۰.۴۲
بای گلی	۰	۰	۰
قره تپه	۰	۰	۰
سرین دره	۱.۰۳	۱.۱۶	۰.۳۸
پیرقشلاق	۰	۰	۰
چهره تپه	۰	۰	۰
ساری اغل	۱.۴۴	۰.۶۰	۰.۱۲
عوج موسی	۰	۰	۰
سریک	۰.۵۱	۱.۵۲	۱.۷۱
ینگجه سینار	۱.۱۳	۰.۴۴	۲.۱۴
رز	۰	۰	۰
مزرعه اغدوز	۰	۰	۰
سیدلر	۰	۰	۰
کوشک	۰	۰	۰
شهرک صنعتی ماهنشان	۰	۰	۰
بک اباد	۰	۰	۰
بهستان	۱.۲۰	۰.۳۰	۲.۲۴
تک اغاج	۱.۰۶	۰.۷۱	۱.۶۳
مزرعه لیلان	۱.۳۴	۰.۳۰	۱.۵۷
مزرعه بک اباد	۰	۰	۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰	۰	۰

نام آبادی	LQ		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
سرپل /میر آخور	۰.۷۲	۱.۲۹	۱.۴۱
بیاملو	۰	۰	۰
پشتک	۰.۹۷	۱.۲۲	۰.۴۷
خلج	۱.۰۵	۰.۶۳	۱.۹۰
ماداباد	۰.۶۴	۱.۷۲	۰.۴۶
وهران	۰.۷۹	۱.۲۹	۱.۱۲
ایلی بلاغ	۰.۸۲	۱.۳۴	۰.۸۰
قره باطلاق	۱.۰۲	۱.۰۸	۰.۶۵

توزیع فعالیت ها در سطح منطقه

در این طرح به منظور بررسی نحوه توزیع فعالیت ها و خدمات در سطح روستاها از تکنیک سنجش سطح تمرکز استفاده شده است. در این تکنیک سنجش سطح تمرکز از طریق فرمول زیر قابل محاسبه است:

$$C = \frac{\sum |x - y|}{۲}$$

در این فرمول y نشان دهنده سهم درصدی یک فعالیت در روستا ، x نشاندهنده سهم درصدی جمعیت آن روستا می باشد و C یا شاخص سطح تمرکز، میزان تمرکز یک فعالیت و یا خدمت را نشان می دهد. میزان C در این تکنیک همواره بین صفر و ۱۰۰ قرار می گیرد. هر چه C به ۱۰۰ نزدیکتر باشد نشان دهنده تمرکز آن فعالیت در نقاط خاصی از سطح مورد مطالعه می باشد. جدول زیر نتیجه محاسبه شاخص سطح تمرکز روستای سهند سفلی را برای هر یک از بخش های کشاورزی، صنعت و خدمات را نشان می دهد.

جدول۹۹- شاخص سطح تمرکز در سطح روستاهای مورد مطالعه

شاخص سطح تمرکز			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
ارزه خوران	۴۹.۳۵	۰.۶۵	۰.۶۵
اورجک	۴۹.۵۸	۰.۴۲	۰.۴۲
خیراباد	۴۸.۸۱	۱.۱۹	۱.۱۹
کلیسا	۴۹.۴۶	۰.۵۴	۰.۵۴
احمد آباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
خندق لو	۴۹.۵۷	۰.۴۳	۰.۴۳
معدن مس بایچه باغ	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
میانج	۴۹.۷۲	۰.۰۰	۰.۰۰
قلعه ارزه خوران	۵۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
تات قشلاق	۲۶.۲۷	۲۰.۷۶	۱.۴۷
چای قشلاقی	۲۶.۵۰	۲۲.۱۹	۰.۶۴
خضرچوپان	۲۷.۵۸	۱۹.۷۵	۰.۷۱
خویین	۰.۱۵	۰.۱۵	۰.۱۵
سعیدکندی	۲۱.۴۲	۲۶.۲۶	۰.۰۵

شاخص سطح تمرکز			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
علم کندی	۲۳.۷۹	۱۸.۷۲	۲.۲۳
بیانلو	۳۱.۵۱	۱۴.۸۴	۲.۰۲
پری	۱۲.۴۸	۱۱.۸۷	۱۷.۹۶
تازه کند(داغ مالوداش	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
توزلار	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادجدید	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادقدیم	۰.۱۷	۰.۱۷	۰.۱۷
قزلجه	۲۴.۲۹	۲۲.۵۳	۲.۳۶
قلعه جوق	۰.۰۵	۰.۰۵	۰.۰۵
لرده شور	۴۰.۹۹	۶.۳۸	۰.۹۹
لهجبین	۰.۰۷	۰.۰۷	۰.۰۷
تازه کندفخرلو	۳۵.۷۰	۱۳.۳۲	۰.۴۹
تخته یورد	۳۰.۲۱	۱۷.۵۱	۰.۵۳
قاضی کندی	۳۰.۵۹	۱۱.۷۸	۴.۳۵
قره داش	۳۲.۹۶	۱۴.۵۹	۰.۱۳
برون قشلاق	۲۳.۴۷	۱۵.۸۵	۶.۱۰
قره گل	۲۸.۲۹	۱۵.۰۶	۳.۲۹
گونی	۳۲.۵۶	۱۳.۶۲	۱.۵۰
امیراباد	۱۵.۴۰	۲۸.۶۱	۳.۹۰
اینچه سعیدنظام	۳۱.۱۴	۷.۷۰	۱۰.۸۲
بکتاش	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چتز	۲۷.۷۱	۱۶.۷۷	۴.۲۷
چناقبلاغ	۲۴.۵۱	۱۳.۶۸	۱۰.۳۵
گادل	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مغانلو	۲۰.۲۸	۷.۹۲	۱۹.۴۴
سهندعلیا	۲۶.۴۴	۱۴.۲۳	۳.۵۰
کردی	۳۸.۶۴	۸.۳۹	۰.۴۰
باغچه	۳۹.۷۵	۷.۶۱	۰.۹۸
سهندسفلی	۲۶.۷۴	۱۵.۸۹	۰.۸۰
گندی	۲۷.۹۶	۱۹.۴۲	۰.۵۲
دام لار	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
اق کند	۲۶.۳۹	۱۷.۵۸	۲.۰۴
المالو	۳۲.۲۷	۱۴.۰۴	۱.۶۸
بای گلی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرین دره	۲۷.۳۷	۱۹.۹۲	۱.۸۳
پیرقشلاق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چهره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
ساری اغل	۳۸.۴۳	۹.۹۶	۰.۲۴

شاخص سطح تمرکز			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
عوج موسی	۰.۱۰	۰.۱۰	۰.۱۰
سریک	۱۱.۱۱	۲۳.۹۲	۶.۸۴
ینگجه سینار	۲۹.۵۷	۶.۹۲	۱۱.۲۰
رز	۰.۲۷	۰.۲۷	۰.۲۷
مزرعه اغدوز	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سیدلر	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
کوشک	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بهستان	۳۰.۹۱	۳.۹۱	۱۱.۱۶
تک اغاج	۲۸.۱۲	۱۱.۸۹	۸.۶۴
مزرعه لیلان	۳۵.۵۰	۴.۸۰	۸.۳۱
مزرعه بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۰۴
سرپل /میر آخور	۱۷.۳۷	۲۰.۵۰	۵.۷۱
بیاملو	۰.۰۷	۰.۰۷	۰.۰۷
پشتک	۲۵.۰۴	۲۰.۴۳	۱.۶۸
خلج	۲۶.۹۴	۹.۵۷	۹.۱۴
ماداباد	۱۵.۳۶	۲۸.۰۵	۰.۵۹
وهران	۱۹.۵۳	۲۱.۰۱	۴.۶۵
ایلی بلاغ	۱۸.۶۳	۲۰.۰۰	۰.۹۹
قره باطلاق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
در سطح روستاها	۲۰.۸۸	۳۰.۰۱	۴۱.۹۳

همانطور که مشاهده می شود در این جـــــدول کشاورزی کمترین میزان سطح تمرکز را چه در سطح روســـــتاهای منظومـــــه را به خود اختصاص داده است. این امر به معنی این است که فعالیت های کشاورزی به صورت متوازن در میان روســـتاهای منظومـــه توزیع شده است و در یک یا چند سکونتگاه متمرکز نیست. در مقابل خـــدمات بیشترین میزان سطح تمرکز را چه در سطح روستاهای مورد مطالعه به خود اختصاص داده است. این امر نشان از تمرکز نسبی فعالیت های خـــــدماتی در یک یا چند سکونتگاه دارد. اما به طور کلی سطح تمرکز حتی در مورد صنعت نیز چندان بالا نیست و از تمرکز بسیار شدید حکایت نمی کند. در مجموع می توان گفت توزیع فعالیت ها در سطح منطقـــــــه متوازن است. در روستای سهند سفلی نیز سنجش تمرکز در حوزه کشاورزی بیشتر از سایر فعالیت های اقتصادی می باشد.

پس از بررسی سطح تمرکز در گروه های مختلف فعالیت ها به منظور شناخت نقاطی که این فعالیت ها در آنها متمرکز است از تکنیک ضریب توزیع (DQ) استفاده می شود. این تکنیک که از نظر روش به تکنیک LQ نزدیک است نشان می دهد در کدام نقاط تمرکز فعالیت وجود دارد. فرمول محاسبه DQ عبارت است از :

$$DQ = \frac{Y}{X}$$

که در آن Yسهم درصدی تعداد شاغلین هر روستا و X سهم درصدی جمعیت روستاها می باشد. در هر روستایی که DQ بیشتر از یک به دست بیاید در آن روستا تمرکز آن نوع از فعالیت وجود دارد.

جدول۱۰۰- محاسبه تکنیک ضریب توزیع فعالیت ها در سطح روستاها

تکنیک ضریب توزیعD.Q			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
ارزه خوران	۰.۱۲	۰.۰۰	۰.۰۰
اورجک	۰.۱۵	۰.۰۰	۰.۰۰
خیراباد	۰.۱۷	۰.۰۰	۰.۰۰
کلیسا	۰.۱۲	۰.۰۰	۰.۰۰
احمد آباد	۰	۰	۰
خندق لو	۰.۲۹	۰.۰۰	۰.۰۰
معدن مس بایچه باغ	۰	۰	۰
میانج	۰.۳۸	۰	۰
قلعه ارزه خوران	۰	۰	۰
تات قشلاق	۲.۱۲	۲.۶۰	۰.۷۵
چای قشلاقی	۲.۱۴	۲.۷۷	۰.۳۳
خضرچوپان	۱.۹۷	۲.۲۰	۰.۴۶
خویین	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سعیدکندی	۱.۱۳	۲.۱۲	۰.۲۰
علم کندی	۱.۲۵	۱.۵۴	۰.۹۴
بیانلو	۱.۴۳	۱.۰۶	۰.۵۵
پری	۰.۴۵	۰.۶۶	۲.۹۵
تازه کند(داغ مالوداش	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
توزلار	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادجدید	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادقدیم	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قزلجه	۱.۵۸	۲.۲۵	۰.۸۲
قلعه جوق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
لرده شور	۱.۵۴	۰.۳۹	۰.۲۷
لهجبین	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
تازه کندفخرلو	۲.۴۰	۱.۴۱	۰.۰۰
تخته یورد	۲.۵۳	۲.۳۰	۰.۱۶
قاضی کندی	۰.۹۱	۰.۵۷	۰.۷۵
قره داش	۲.۲۶	۱.۵۸	۰.۲۹
برون قشلاق	۰.۶۰	۰.۶۴	۰.۸۸
قره گل	۰.۸۳	۰.۷۱	۰.۶۰
گونی	۰.۸۸	۰.۵۹	۰.۲۹
امیراباد	۰.۶۳	۱.۷۵	۰.۸۶

تکنیک ضریب توزیعD.Q			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
اینچه سعیدنظام	۲.۷۳	۱.۰۵	۴.۶۰
بکتاش	۰	۰	۰
چتز	۱.۳۴	۱.۲۶	۱.۰۸
چناقبلاغ	۰.۹۶	۰.۸۴	۲.۰۱
گادل	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مغانلو	۱.۴۸	۰.۹۴	۶.۸۷
سهندعلیا	۱.۳۷	۱.۲۰	۱.۲۷
کردی	۱.۷۰	۰.۶۱	۰.۲۶
باغچه	۲.۲۳	۰.۶۹	۰.۴۱
سهندسفلی	۱.۳۱	۱.۲۶	۰.۶۵
گندی	۱.۰۴	۱.۱۳	۰.۲۱
دام لار	۰	۰	۰
اق کند	۱.۲۵	۱.۳۱	۰.۷۳
المالو	۲.۶۰	۱.۷۹	۰.۹۰
بای گلی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرین دره	۱.۳۸	۱.۵۵	۰.۵۱
پیرقشلاق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چهره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
ساری اغل	۱.۹۱	۰.۷۹	۰.۱۶
عوج موسی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سریک	۰.۳۹	۱.۱۶	۱.۳۰
ینگجه سینار	۱.۴۴	۰.۵۶	۲.۷۳
رز	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مزرعه اغدوز	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سیدلر	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
کوشک	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
شهرک صنعتی ماهنشان	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بهستان	۱.۵۰	۰.۳۸	۲.۸۰
تک اغاج	۱.۵۳	۱.۰۲	۲.۳۵
مزرعه لیلان	۱.۳۸	۰.۳۱	۱.۶۲
مزرعه بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرپل /میر آخور	۰.۶۳	۱.۱۳	۱.۲۳
بیاملو	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
پشتک	۱.۳۰	۱.۶۴	۰.۶۳
خلج	۰.۷۲	۰.۴۳	۱.۲۹
ماداباد	۰.۵۲	۱.۳۹	۰.۳۸

تکنیک ضریب توزیعD.Q			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
وهران	۰.۶۹	۱.۱۳	۰.۹۸
ایلی بلاغ	۰.۵۸	۰.۹۵	۰.۵۶
قره باطلاق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مجموع	۰.۲۰	۰.۲۳	۰.۲۳

توازن در توزیع فعالیت های کشاورزی که در مدل سطح تمرکز نشان داده شد در این تکنیک نیز مشاهده می شود. به طوری که بیشینه ضریب توزیع فعالیت های کشاورزی درمیان تمام روستاها ۲.۷۳ (اینچه سعید نظام) می باشد که عدد بزرگی به شمار نمی رود. در مقابل در بخش صنعت و خدمات بیشینه ضریب توزیع به ترتیب ۲.۷۷ (چای قشلاقی) و ۶.۸۷ (مغانلو) می باشد. این عدد به این معناست که در روستای مغانلو با توجه به جمعیتش ۶.۸۷ برابر متوسط روستاهای مورد مطالعه در بخش صنعت شاغلند. به همین صورت در چای قشلاقی طیبی با توجه به جمعیت آن شاغلین بخش خدمات ۲.۷۷ برابر متوسط روستاهای منظومه است.

در برخی سکونت گاه ها نظیر اینچه سعید نظام، چتز و تک آغاج شاخص ضریب توزیع در تمام بخش ها بیشتر از یک است. به این معنی که تعداد شاغلین در تمام بخش ها از تعداد پیش بینی شده با توجه به متوسط روستاها بیشتر است که این امر با توجه به بیشتر بودن نرخ اشتغال در این روستاها قابل توجیه است.

بر اساس مدل ضریب توزیع از ۷۵ روستای مورد مطالعه ۹سکونتگاه دارای تمرکز در بخش کشاورزی، ۸ سکونتگاه دارای تمرکز در بخش صنعت و ۹ سکونتگاه دارای تمرکز در بخش خدمات می باشند.

در روستای سهند سفلی با توجه به اطلاعات اخذ شده از جدول بالا در بخش کشاورزی و صنعت و خدمات بیشینه ضریب توزیع در بخش کشاورزی برابر ۱.۳۱، در بخش صنعت ۱.۲۶ و در خدمات ۰.۶۵ می باشد، لذا روستای سهند سفلی با توجه به جمعیتش ۱.۳۱ برابر متوسط روستاهای منظومه در بخش کشاورزی و ۰.۶۵ برابر در بخش خدمات شاغل دارد.

جدول۱۰۱- قابلیتها و تنگناهای تولید و نظام فعالیتی

ماتریس راهبردهای چهار گانه			فرصت ها							تهدیدها			
			امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب منابع طبیعی	تهدید هویت بومی
قوت ها	اقتصاد	وجود تنوع محصولات کشاورزی		توسعه بازاریابی محصولات تولیدی منطقه							بهره گیری غیر مخرب و پایدار از مراتع	
		وجود اراضی حاصلخیز و مستعد فعالیت های کشاورزی	اقزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی									
		عدم خروج سود ویژه حاصل از فروش محصولات به واسطه مالکیت روستاییان بر عمده منابع تولید در بخش کشاورزی		توسعه تولیدات کشاورزی فراوری شده							بهره گیری غیر مخرب و پایدار از مراتع	
		ارزش افزوده مناسب راه انداری پرورش زنبور عسل در روستاهای دامنه ای با توجه شرایط محیطی	توسعه فعالیت های زنبور داری در منطقه	تکمیل زنجیره فرایند تولید عسل و توسعه بازریابی این محصول								
		تولید بخش قابل توجهی از محصولات زراعی منطقه		توسعه بازاریابی محصولات زراعی منطقه								
		تعدد واحدهای پرورش طیور با عملکرد محلی		توسعه پرورش مرغ در سطح منطقه								
		میزان نسبتا بالای تولید سالانه		تکمیل زنجیره فرایند							بهره گیری غیر	

ماتریس راهبردهای چهار گانه		فرصت ها							تهدیدها			
		امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب منابع طبیعی	تهدید هویت بومی
	عسل		تولید عسل و توسعه بازریابی این محصول							مخرب و پایدار از مراتع	
	میزان نسبتا بالای تولید شیر		تکمیل زنجیره فرایند تولید شیر و توسعه بازریابی این محصول								
	کشت محصولات صنعتی(دانه های روغنی)	اقزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی	تکمیل زنجیره فرایند تولید دانه های روغنی وتوسعه بازریابی این محصول								
	وجود بازار فروش محصولات در شهر ماهنشان		توسعه بازاریابی محصولات تولیدی منطقه	توسعه گردشگری روستایی از طریق معرفی جاذبه روستایی منطقه							
	وجود کارگاه های صنعتی و تولیدی		توسعه فراوری تولیدات کشاورزی								
	در دسترس بودن مواد اولیه برای احداث صنایع کوچک روستایی		توسعه فراوری تولیدات کشاورزی	توسعه تولیدات صنایع دستی بومی درسطح منطقه							
	وجود آبندان های ذخیره آب برای مصارف کشاورزی و پرورش ماهی	اقزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی									
محیطی	وجود منابع آبی متعدد سطحی و زیر سطحی		افزایش راندمان تولیدات کشاورزی با استفاده از								

ماتریس راهبردهای چهار گانه	فرصت ها							تهدیدها			
	امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب منابع طبیعی	تهدید هویت بومی
		منابع اب موجود								
حاصلخیزی خاک در بخش های کوهپایه ای	افزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی								افزایش تولید از طریق افزایش عملکرد بر هکتار تولیدات کشاورزی	
قابل کشت بودن گیاهان دارویی	افزایش درامد روستایان با توسعه کشت گیاهان دارویی	توسعه تولیدات کشاورزی فرآوری شده	توسعه گردشگری با محوریت عرضه مستقیم دمنوشها، عرقیات و محصولات گیاهی و دارویی		توسعه اموزش های مرتبط با شناخت گیاهان دارویی و مزایای آنها				بهره برداری غیر مخرب و پایداراز مراتع	
وجود گونه های متنوع جانوری	توعه فعالیت خای مرتبط با پروروش دام های خاص و فرآورده های مرتبط با آنها		توسعه گردشگری طبیعی (اکوتوریسم)							آگاه سازی روستائیان و غیر بومیان نسبت به مزیت های منطقه
رویش گیاهان دارویی	توسعه تولیدات منطقه در زمینه گیاهان دارویی	توسعه تولیدات کشاورزی فرآوری شده							بهره برداری غیر مخرب و پایداراز مراتع	

ادامه جدول۱۰۲- قابلیتها و تنگناهای تولید و نظام فعالیتی

ماتریس راهبردهای چهار گانه			فرصت ها						تهدیدها			
			امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
صعف ها	اقتصاد	هدررفت منابع آبی منطقه به واسطه سنتی بودن شیوه تولید		جلوگیری از هدر رفت منابع به منظور بهینه سازی فرایند تولید و افزایش راندمان								
		محدودیت در تکنولوژی به کار گرفته شده در تولیدات کشاورزی	ارتقا تکنولوژی تولید کشاورزی به منظور توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی	ارتقا تکنولوژی تولید کشاورزی به منظور بهینه سازی فرایند تولید								
		محدودیت در تاسیسات پشتیبان تولید کشاورزی	گسترش تاسیسات پشتیبان تولید کشاورزی با هدف زمینه سازی برای افزایش تنوع و کیفیت محصولات	گسترش تاسیسات پشتیبان تولید کشاورزی به منظور تکمیل زنجیره فرایند تولید								
		دشواری عرضه محصولات کشاورزی در بازارهای مصرف توسط روستاییان	تسهیل عرضه حصولات منطقه از طریق بهبود زیرساخت های حمل و نقل به منظور افزایش تنوع و توسعه کیفی محصولات									
		عدم وجود صنایع تبدیلی مرتبط		گسترش صنایع تبدیلی در								

ماتریس راهبردهای چهار گانه	فرصت ها						تهدیدها			
	امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
با تولیدات کشاورزی منطقه		منطقه در راستای تکمیل زنجیره های فرایند تولید محصولات								
افول تولیدات صنایع دستی			تقویت و توسعه مشاغل خانگی در زمینه تولید صنایع دستی بومی							فراهم سازی بستر ارتقا تولید صنایع دستی بومی منطقه به منظور حفظ هویت بومی
تحت پوشش بیمه نبودن غالب تولیدات کشاورزی و دامی منطقه								تحت پوشش بیمه قرار دادن محصولات تولیدی و اموال روستاییان در راستای جبران خسارات مالی احتمالی		
محدودیت در اطلاع رسانی به تولید کنندگان محلی در مورد روش های بهینه تولید و وضعیت بازار	ارتقا وضعیت اطلاعرسانی به تولید کنندگان محلی در راستای توسعه کیفی محصولات کشاورزی									
تخریب مراتع با اهداف اقتصادی تغییر کاربری غیر مجاز									تعیین مکانهای مناسب برای	

ماتریس راهبردهای چهار گانه		فرصت ها						تهدیدها			
		امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
										فعالیت ها در خواستی	
بیشتر بودن تعداد دام نسبت به ظرفیت چراگاه ها		اقزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی								توسعه کشت نباتات علوفه ای به عنوان کشت دوم در راستای جلوگیری از تخریب مراتع و فرسایش خاک	
خروج سرمایه روستاییان از منطقه(پس انداز روستائیان به ویژه روستاهای بزرگ غالبا در خارج از منطقه سرمایه گذاری میشود)			زمینه سازی برای سرمایه گذاری بومیان در راستای تکمیل فرایند تولید محصولات کشاورزی								
عدم وجود زیرساخت های آموزش تخصصی حرفه ای مرتبط با کشاورزی درسطح منطقه		ایجاد زیرساخت های آموزش تخصصی کشاورزی در راستای افزایش کیفیت و تنوع محصولات کشاورزی									
آلودگی منابع آب و خاک	تهدید	کاهش آلودگی محیط در راستای افزایش		کاهش آلودگی های محیطی				جلوگیری از الوده شدن		جلوگیری از تخریب مراتع و منابع	

ماتریس راهبردهای چهار گانه		فرصت ها						تهدیدها			
		امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
		عملکرد و توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی و دامی		منطقه در راستای استفاده از پتانسیل های گردشگری آن				منابع طبیعی منطقه با کاهش اثرات سو دفع نامناسب زباله ها		طبیعی با کاهش اثرات سو دفع نامناسب زباله ها	
	دفع نامناسب فاضلاب (چاه جذبی)	کاهش آلودگی محیط در راستای افزایش عملکرد و توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی و دامی						کنترل آلودگی های منابع طبیعی با اصلاح سیستم دفع فاضلاب روستاها			
	دفهع پساب های برخی واحدهای کارگاهی	کاهش آلودگی محیط در راستای افزایش عملکرد و توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی و دامی		کاهش آلودگی های محیطی منطقه در راستای استفاده از پتانسیل های				کنترل آلودگی های منابع طبیعی با اصلاح			

ماتریس راهبردهای چهار گانه	فرصت ها						تهدیدها			
	امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
			گردشگری آن				سیستم دفع پسماندها			
قرار گرفتن بخش زیادی از محدوده در خطر نسبی زیاد زلزله								ایمن سازی سکونتگاهای واقع در پهنه های زلزله خیز با هدف کاهش خسارات جانی و مالی در صورت بوز سوانح		

ظرفیت‌شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار و ارتقاء مهارت‌های آنها در روستاهای هدف دهستان یا بخش؛

همانگونه که در بخش مربوط به جمعیت شناسی و تحولات جمعیتی و نیز مباحث مربوط به اشتغال روستایی به تفصیل اشاره شد، روستائیان روستای سهند سفلی به شغل کشاورزی مشغول بوده و در فصول کشت محصولات کلیه جوانان و سرپرستان خانوار به کشاورزی مشغول می باشند و اکثر افراد نیز در حرفه کشاورزی نیازمند آموزش روش های مدرن کشاورزی و آشنایی با فرآیند کامل تغییر الگوی کشت می باشند ولی در فصولی که برداشت محصولات کشاورزی به اتمام رسیده و روستائیان به فراغت رسیده اند، بیشتر جوانان به دلیل مشکلات اقتصادی و نبودن فعالیت های خدماتی لازم در روستا به شهرهای زنجان، تهران، قزوین مهاجرت نموده و به فعالیت های اقتصادی خدماتی مشغول می شوند، در حالت کلی می توان چنین بیان نمود که جوانان و سرپرستان جویای کار در سطح روستا در فصول کشاورزی، شاغل و پس از برداشت محصول بیکارمی شوند که در صورت احداث و بهره برداری از فعالیت های اقتصادی پیشنهادی این طرح، برای این افراد نیز پس از فصول کشاورزی، فعالیت اقتصادی در سطح روستا ایجاد خواهد شد.

جوانان و سرپرستان جویای کار طبق دسته بندی صورت گرفته بر اساس تعاریف مرکز آمار ایران در رده بیکار محصوب می شوند که آمار مربوط به تعداد بیکاران در بخش ویژگیهای اقتصادی روستا ارائه شده و به تفصیل توضیح داده است و در خصوص آموزش ها و مهارت های لازم نیز در جدول ذیل در خصوص هریک های فعالیت های اقتصادی پیشنهادی برای توسعه اقتصادی روستا و اشتغالزایی، آموزش های مورد نیاز همراه با ارگانهای حامی، اطلاعات مورد نیاز ارائه شده است.

جدول۱۰۳- تعیین مهارتها و آموزش های مورد نیاز جهت ارتقا ظرفیت ذینفعان محلی

ایده کارآفرینی	آموزش های مورد نیاز	ارگانها/نهادهای آموزش دهنده
زنبور داری	آشنایی با انواع کندو، زنبور، نحوه نگهداری و ...	اتحادیه صنفی– فنی و حرفه ای
قالی بافی	آشنایی با نحوه ترسیم نقشه، تهیه خامه، دار قالی، بافت، پرداخت و ...	خوشه فرش و میراث فرهنگی – فنی و حرفه ای
گردشگری	آشنایی با اصول و روشهای بوم گردی، روش های پخت غذای سنتی و ...	میراث فرهنگی– فنی و حرفه ای
پرورش دام و طیور	آشنایی با شرایط نگهداری ماهی، نوع ماهی، غذاهای مورد نیاز، بیماریها و ...	شیلات
پرورش گل و گیاه	آشنایی با انواع گل، روش های نگهداری، شرایط آب و هوایی	فنی و حرفه ای- جهاد کشاورزی

شناسایی و اولویت‌بندی مهمترین ظرفیت‌های روستا با تاکید بر برندسازی فعالیت‌ها و خدمات برای تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشرانها جهت تحرک اقتصادی روستا

یکی از سیاست های کارا در امر توسعه منطقه ای طراحی پروژه های محرک توسعه با هدف تسریع فرآیند تحول در این مناطق می باشد. پروژه های محرک با ایجاد بسترهای لازم امکان توسعه فعالیت های مطلوب تر انسانی را فراهم می آورند تا جوامع انسانی بتوانند به سمت تحولات مثبت در زمینه های مختلف اجتماعی، اقتصادی، زیست محیطی و غیره گام بردارد. لذا با توجه به اهداف طرح حاضر و مدل شبکه ای نقش پذیری هر یک از حوزه های مشخص شده برای محدوده مورد مطالعه، در این بخش پروژه های محرک و پیشران هر حوزه با رویکرد اقتصادی، در قالب جدول با تاکید بر کارکرد غالب روستا ارائه می گردد.

جدول۱۰۴- تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشران‌ها جهت تحرک اقتصادی

کارکرد غالب روستا	ریز کارکرد	پروژه های محرک و پیشران
گردشگری- تولید محصولات کشاورزی	مرکز خدماتی پشتیبان تولیدات کشاورزی، پرورش سنتی طیور، پرورش زنبور عسل	تولید کود کمپوست با ظرفیت ۵ تن
		احداث و بهسازی واحدهای دامی کوچک
		راه اندازی مجموعه ای برای پرورش زنبور عسل
		ایجاد زنبورستان با ظرفیت ۱۵۰۰ کندو

جمع‌آوری ایده‌های مرتبط با طرح‌های کارآفرینی قابل اجراء توسط افراد بومی و غیربومی، مرتبط با ظرفیت‌ها، مزیت‌ها و محورهای تولید

کارآفرینی مفهومی است که تاکنون از دیدگاه های مختلف مورد بررسی قرار گرفته است و همه بر این باورند که کارآفرینی (Entrepreneurship) موتور محرکه توسعه اقتصادی کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه است. سه دلیل مهم کشورها برای توجه به مقوله کارآفرینی، تولید ثروت، توسعه ی تکنولوژی و اشتغال مولد است. در حالی که در کشور ما به اشتباه این مفهوم صرفا با اشتغال زایی مترادف شده و فقط برای حل مشکل اشتغال به سمت کار آفرینی پیش می رویم. در اواخر دهه ی ۷۰ در بسیاری از کشورهای پیشرفته به علت تغییر در ارزش ها و گرایش های جامعه و البته تغییرات جمعیت شناختی، موجی از کسب و کارهای کوچک و افراد خوداشتغال به وجود آمد. به علت تاثیرات عمیق این پدیده مطالعات زیادی از چهار دیدگاه اقتصاد، مدیریت، جامعه شناسی و روان شناسی انجام شده است. باوجود قدمت بررسی کارآفرینی و تلاش محققین فراوان، مانند سایر مفاهیم علوم انسانی ارائه ی تعریفی قطعی و مشخص برای آن، کاری دشوار و حتی غیرممکن است. توجه به سیر تکاملی این مفهوم، خود شامل نکات جالبی است. در سیر تکاملی مفهوم کارآفرینی، عوامل زیادی مانند ریسک پذیری، نوآوری و ... به این مفهوم اضافه شده است.

در جلسات برگزار شده با ساکنین روستا، ایده های کارآفرینی روستاییان به قرار جدول ذیل می باشد. مردم قبل از اینکه به بیان ایده های مرتبط با کارآفرینی به پردازند به مشکلات موجود در توسعه اقتصادی روستا پرداختند، لذا در این بحث همراه با بیان ایده های کارآفرینی، مسایل و مشکلات موجود نیز ارائه می شود.

جدول۱۰۵- ایده های جمع آوری شده مرتبط با کارآفرینی در روستای سهند سفلی

پیشنهادات	توضیحات
قالی بافی	بیش از ۵۰ تا ۶۰ نفر در زمینه قالی بافی فعالیت میکنند که بازار فروش آن تبریز بوده و مواد اولیه آن توسط افرادی به روستا آورده شده و میان قالی بافان پخش میشود در این میان قالی بافانی که قدرت خرید وسایل اولیع قالی را دارند مشغول بکار هستند اهالی در زمینه بازار فروش قالی نیز دارای مشکل میباشند.
صنایع تبدیل شیر	با توجه به اینکه شغل اصلی مردم روستا دامداری میباشد میتوان با ایجاد یک کارگاه تبدیلی شیر را به مواد لبنی دیگر تبدیل کرد
جمع آوری ضایعات	بازیافت زباله ها و تولید کود کمپوست
سالن ورزشی	منطقه فاقد سالن ورزشی می باشد
کشت گلخانه ای	کشت محصول خیار و گوجه
پرورش زنبور عسل	-
نهالستان	درختان زردآلو و قیسی

تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا؛

نظریه پایه اقتصاد که در بند قبل مورد بررسی قرار گرفت، فعالیت های هر منطقه را به دو بخش تقسیم می کند: بخش صادرات یا پایه که حاصل آن در خارج از منطقه مصرف می شود و بنابراین رشد آن اساساً به رشد اقتصاد ملی مربوط است و بخش خدمات یا صنایع وابسته محلی که گسترش آن به رشد جمعیت منطقه وابسته است. جمعیتی که نیروی کار فعالیت های پایه را فراهم آورده و نیاز به خدماتی چون مغازه، بانک، حمل و نقل و غیره را بوجود می آورد. براساس نظریه پایه اقتصاد نیروی مهمی که ساختار اقتصادی یک منطقه را دگرگون می کند، اشتغال در فعالیت های پایه منطقه می باشد و دگرگونی در این بخش بر جمعیت و اشتغال منطقه تأثیر می گذارد. این تأثیر یا به صورت مستقیم (تغییر در تعداد افرادی که در فعالیت های پایه اشتغال دارند) و یا غیرمستقیم (تغییر در جمعیت وابسته به اشتغال پایه که به دنبال خود نیاز به مشاغل خدماتی را بوجود می آورد) نمود پیدا می کند (رفیعی، ۱۳۶۹: ۲۶-۲۲) با جمعبندی آنچه گفته شد می توان به این نتیجه رسید که اشتغال پایه حداقل دارای دو ویژگی است:

الف) کل گراست،

ب) محصولات آن جنبهٔ صادراتی نیرومندی دارند.

همچنین نتیجه می شود که اشتغال خدماتی نیز حداقل دارای دو ویژگی است: الف) جمعیت گراست، ب) مکمل اشتغال پایه است. البته می بایستی به این نکته نیز توجه داشت که طیف گسترده فعالیت های اجتماعی اقتصادی مناطق، به راحتی نمی توان با انتخاب معیارهای محل گرایی، جمعیت گرایی و صادراتی بودن محصول، اشتغال را به دو بخش پایه و غیرپایه تقسیم کرد. می توان معیارهای دیگری نیز به موارد قبل افزود که البته در مرتبه کمتری از درجه اهمیت قرار می گیرند که می توان این معیارها را در جدول زیر خلاصه نمود:

جدول۱۰۶- معیارهای اساسی برای طبقه بندی اشتغال در اقتصاد پایه

درجه اهمیت	اشتغال پایه		اشتغال غیرپایه	
معیار	ویژگی اشتغال	ویژگی محصول	ویژگی اشتغال	ویژگی محصول
درجه یک	محل گراست	جنبه صادراتی نیرومندی دارد	جمعیت گراست	مورد مصرف جمعیت محلی است
درجه دو	- تصمیمات اساسی در خارج منطقه گرفته می شود - جنبه تولیدی دارد - جنبه عمده فروشی دارد		تصمیمات اساسی فعالیت در محل گرفته می شود.	

ماخذ: ماجدی، ۱۲۵ :۱۳۷۸

پیش‌بینی ضریب ها و میزان فعالیت های پایه: پس از شناخت فعالیت های پایه و تبعی دو پیش بینی روند تغییرات در ضریب‌های موردنظر، می توان اشتغال در فعالیت های پایه و تبعی را برآورد کرد. میزان اشتغال در بخش پایه را می توان به دو صورت پیش بینی کرد: نخست آنکه فعالیت های پایه به عنوان متغیرهای برونزا، در خارج از مدل تعیین شده و سپس برای محاسبهٔ اشتغال تبعی به کار گرفته شوند. دیگر آنکه مشاغل پایه را در داخل مدل، و با تحلیل روابط اقتصادی تعیین کنندهٔ این مشاغل برآورد نمود.

کاربری روش پایه اقتصاد در پیش بینی اشتغال:فرایند بکارگیری روش پایه اقتصاد در پیش بینی اشتغال در هفت قدم معرفی می‌گردد:

قدم اول: جمع آوری و تنظیم اطلاعات مورد نیاز از ساختار اقتصاد منطقه مورد مطالعه و یک سطح فرادست.

قدم دوم: بکارگیری ضریب مکانی (L.Q) در تحلیل پایه یا غیر پایه بودن فعالیت‌های اقتصادی منطقه.

قدم سوم: محاسبه رشد عامل برای دوره ۱۰ ساله ۱۳۹۰-۱۳۸۵ این ضریب برای هر یک از بخش‌های موجود به عنوان بخش پایه محاسبه می‌گردد.

قدم چهارم: در این قسمت میزان کل اشتغال در بخش پایه محاسبه می‌گردد.

قدم پنجم: محاسبه ضریب B.M برای بخش‌های مهم فعالیت‌های اقتصادی منطقه.

قدم ششم: پیش بینی اشتغال کل منطقه در سال افق (t+n) بر مبنای رابطه زیر و با فرض معتبر بودن تئوری پایه اقتصاد در طول زمان بدین معنا که ضریب فزاینده اشتغال کل و اشتغال پایه یکسانند.

قدم هفتم: پیش بینی کل اشتغال غیر پایه

جدول ذیل برآورد تعداد شاغلین به روش بالا می باشد.

جدول۱۰۷- برآورد تعداد شاغلین در روستای سهند سفلی

روستا	گروه فعالیت	اشتغال پایه در سال t	درصد سالانه رشد اشتغال در گذشته (۸۵ تا ۹۰)	عامل رشد برای دوره ۱۰ ساله پیش بینی	اصلاح کمتر از ۰.۳۴ درصد متوسط مجموع	پیش بینی اشتغال پایه در سال t+۱۰	BM	et مجموع کل اشتغال	Ne	شاغلین غیر پایه
سهند سفلی	صنعت	۱۱۵	-۰.۷۴	۰.۹۳	۰.۸۹	۱۲۶	۲.۷۷	۳۴۷	۱.۰۹	-
	کشاورزی	۱۸۴								۲۰۱
	خدمات	۱۹								۲۱

یکی از اهداف مهم این طرح و دولت، حمایت و پشتیبانی از نیروی کار جهت حفظ و ارتقای قدرت خرید و رفاه زندگی و تامین امنیت شغلی آنان و در نهایت ایجاد محیطی مناسب برای نیروهای فعال جامعه است. در ماده ۲۳ اعلامیه جهانی حقوق بشر بر منصفانه بودن درامد به طوری که زندگی فرد و خانواده اش را موافق حیثیت و کرامت انسانی تامین کند، تاکید شده است. در توصیه نامه شماره۱۳۵ مصوب۲۲ ژوئن ۱۹۷۰ اهداف زیر مورد تاکید قرار گرفته اند:

الف- تعیین حداقل درآمد باید یکی از عناصر سیاستی باشد که هدفش مبارزه با فقر و ارضای نیازهای همه مردم و خانواده آنان باشد.

ب- هدف اصلی تعیین حداقل درامد باید آن باشد که مردم را از نظر حداقل سطوح مجاز درآمد مورد حمایت اجتماعی لازم قرار دهد.

داشتن معیارهایی برای تعیین حداقل درآمد، شرایطی را ایجاد می کند که برمبنای آن ها هم مردم و هم بنگاه های اقتصادی می توانند دریابند که چه قواعدی وجود دارد. معیارها همچنین محیط باثبات تری را برای برنامه ریزی بوجود می آوردف این معیارها عبارتند از:

۱- نیازهای مردم و خانواده های آنها

به هنگام تعیین حداقل درآمد، نیاز پایه و اساسی جهت تعیین درامد تعیین می گردد. بر این اساس درآمد پایه در حد پوشش نیازهای اساسی مردم بوده و هر رشته فعالیتی که آن سطح درآمد را نتواند بپردازد بهتر است فعالیت نکند تا اینکه درآمد کمتری داشته باشد. سازمان بین المللی کار در این زمینه چنین اشاره می کند: «به نظر می رسد که مفهوم حداقل نیازهای اجتماعی می تواند به مفهوم حیثیت انسانی مرتبط گردد. بدین معنی که یک خانواده نباید در اثر فقر مجبور به آن چنان زندگی بشود که وی را از دیگر خانواده های همین گروه اجتماعی، مشخص و جدا سازد.»

۲- سطح عمومی درآمدها در کشور

توصیه نامه شماره ۳۰ سازمان بین المللی کار چنین مقرر می دارد : «قبل از هر چیز ضرورت ایجاد می کند که از نرخ درآمدی که در کارهای مشابه و در صنایعی که مردم آن متشکل بوده و پیمان های جمعی منعقد ساخته اند، تعیین می شود، الهام گرفته شود و هرگاه چنین مقایسه ای ممکن نباشد از سطح عمومی درآمدها در کشور استفاده شود.» سطح عمومی درآمدها در یک کشور توسط آمارهایی از متوسط درآمدهایی که برحسب جنسیت، شاخه فعالیت اقتصادی گروه شغلی و مکان طبقه بندی شده است، بهتر اندازه گیری می شود.

۳- هزینه زندگی و تغییرات آن

بیشتر کشورها شاخص بهای مصرفی را با توجه به سطوح قیمت هایی که رفاه و نیازهای اساسی خانوارهای کم درآمد را تحت تاثیر قرار می دهد، اندازه گیری می کنند. متوسط هزینه برحسب انواع خاص خانوارها نیز می تواند در تعیین سطوح حداقل درآمد در نظر گرفته شود.

۴- مزایای تامین اجتماعی

تعیین حداقل درآمد یکی از شیوه های پشتیبانی از نیروهای فعال و کارگری جامعه است و دیگر حمایت ها می تواند شامل بیمه بیکاری، تامین اجتماعی و ایجاد اشتغال باشد. دستیابی به مزایای تامین اجتماعی و سایر حمایت ها و سیاست های کاهش فقر، معیار مهمی در تعیین حداقل درامد است.

۵- استانداردهای نسبی زندگی سایر گروه های اجتماعی

معیارهای استانداردهای زندگی بر پایه متوسط درآمد و توزیع درآمد گروه های مختلف اجتماعی، متوسط مخارج و مخارج کل بر مبنای سبدهای کالایی، سایر معیارهای استاندارهای زندگی از قبیل تعداد اتاق های مسکونی، نسبت اجاره مسکن خانوارها، متوسط تعداد اعضاء خانوار، نسبت اعضاء با تحصیلات بالاتر از مقدماتی در خانوار و .... اغلب صورت می پذیرد.

۶- عوامل اقتصادی

عواملی همچون الزامات توسعه اقتصادی، سطوح بهره وری، سطح اشتغال و ظرفیت پرداخت از جمله عوامل اقتصادی هستند که در تعیین سطح حداقل درآمد در نظر گرفته می شوند. معیارهای توسعه اقتصادی همانند تغییر در تولید ناخالص داخلی سرانه به قیمت های ثابت، تغییر در سهم نسبی بخش های کشاورزی، صنعت، خدمات در تولید ناخالص داخلی، تغییر در ارزش تولیدات صنعتی یا ارزش بازرگانی خارجی به قیمت های ثابت و معیارهای فعالیت های اقتصادی همانند تغییر در میزان بیکاری و یا تغییر درصد افراد شاغل در بخش های کشاورزی، صنعت و خدمات و . . . می توانند مد نظر قرار گیرند.

جدول۱۰۸- معیارها و ضوابط تعیین حداقل درآمد در کشورهای مختلف

ضوابط مورد عمل یا توصیه نامه ها	سازمان بین المللی کار	آمریکا	استرالیا	فرانسه	ژاپن	کره جنوبی	تایوان	اندونزی	ترکیه
۱- نیازهای مردم و خانواده های آنان	*	*	*	*				*	*
۲- سطح عمومی درآمدها در کشور	*	*		*	*	*	*	*	
۳- هزینه زندگی و تغییرات آن	*	*	*	*	*	*	*	*	
۴- مزایای تامین اجتماعی	*								
۵- سطح زندگی مردم درقیاس با دیگر گروه های اجتماعی	*						*	*	
۶- عوامل اقتصادی- بهره وری	*	*	*	*		*	*	*	
۷- تورم		*		*				*	*
۸-ظرفیت و توانایی صنعت برای پرداخت حداقل درآمد					*		*		
۹- آخرین وضعیت اقتصادی							*		
۱۰- شاخص قیمت عمده فروشی							*		
۱۱- درآمد ملی و متوسط درآمد سرانه								*	

با این تفاصیل تعیین حداقل درآمد یا درآمد قابل تابعی از شرایط حاکم بر جامعه بوده و همانگونه که پیشتر نیز اشاره شده در سطح روستاها، بطور متوسط درآمد ماهانه اهالی در حدود ۱۴ میلیون ریال می باشد که چشم انداز روستا، افزایش سالانه۴۰٪ به درآمد اهالی در زمینه فعالیت های خدماتی، ۷۵٪ برای فعالیت های کشاورزی و ۶۰ ٪ برای فعالیت های صنعتی می باشد و این رقم می بایست نزدیک به حداقل درآمد اعلام شده برای کارگران و کارمندان باشد.

تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و اشتغالزای موجود روستا

این یک حقیقت تلخ است که برخلاف پیشرفت در سالهای اخیر, بیشتر افراد در اروپا فاقد مهارت های کافی می باشند. تقریبا یک سوم جمعیت اروپا (حدود ۷۷ میلیون نفر) که بین ۲۵ تا ۶۴ سال سن دارند، یا مهارت ندارند یا سطح مهارت آنها پایین است فقط یک چهارم واجد مهارت در سطح بالا می باشند. آنهایی هم که مهارت پایینی دارند کمتر به دنبال ارتقا سطح مهارتهایشان می باشندچالش بزرگ دیگر این است که افراد مهارت های مناسب ندارند. در واقع صحبت از قابلیت اشتغال افراد در کوتاه مدت نیست بلکه میزان ظرفیت آنان برای سازگاری با مشاغل آینده است. در طول دهه گذشته نظام های آموزش شغلی و حرفه ای در اروپا نسبت به نیازهای جامعه مناسب تر و پاسخگوتر شده اند ولی ناهماهنگی و عدم تطابق موجود در بازار کار ناشی از کمبود مهارت ها و شکاف‌های مهارتی است که همزمان با بیکاری وجود دارند.

ضرورت آموزش شغلی و حرفه ای متناسب با نیازهای بازار کار

به منظور خاتمه دادن به این چالش ها آموزش شغلی و حرفه ای می باید با نیازهای بازار کار و نیازهای فراگیران تناسب بیشتری پیدا کند. این مستلزم ارتباط بیشتر میان نهاد های ذیربط می باشد همچنین باید درباره انتظاراتمان از اشتغال و آموزش شغلی و حرفه ای تجدیدنظرکنیم .

روندهای جمعیتی فشار بیشتری برای رفع این چالش ایجاد خواهد کرد . اروپا شاهد جامعه ای است که در آن سالمندان بخش عظیمی از نیروی کار را تشکیل خواهند داد و رشد واقعی در میان افراد بالای ۵۰ سال خواهد بود. تعداد افراد بالای ۶۵سال در مقایسه با افراد ۱۵ تا ۶۴ سال از ۲۶ درصد در سال ۲۰۰۸ به ۳۸ درصد در سال ۲۰۳۰ خواهد رسید. افزایش تعداد افراد سالمند به معنای نیاز به مراقبت و درمان درخانه یا سرای سالمندان می باشد. انتظار می رود تا سال ۲۰۲۰ بیشترین فرصت های شغلی اعم از مشاغلی که جدیدا ایجاد شدند و فرصت های شغلی که بخاطر بازنشستگی خالی می شوند به این بخش اضافه شود که اصطلاحا مشاغل سفید نامیده می شود. تغییرات جمعیتی بیشترین تاثیر را بر میزان عرضه افراد و مهارت هایشان خواهد داشت .تعداد جوانانی که از مدارس و دانشگاهها فارغ التحصیل می شوند روز به روز کمتر می شوند و میزان جمعیت در سنین فعالیت از ۲۰۱۳ به بعد کاهش خواهد یافت. از سال ۱۹۸۵ تا ۲۰۰۷ تعداد افراد زیر ۳۰ سال در اروپا تقریبا ۳۰ میلیون نفر (۱۴ درصد) بوده است که در سالهای 2007تا ۲۰۲۰ احتمالا به ۶ میلیون نفر کاهش خواهد یافت. واضح است با افزایش نرخ تکفل آنهایی که کار می کنند برای حمایت از افرادی که خارج از بازار کار هستند باید فعال تر شوند. برای کمک به جبران این مسئله باید مشارکت افراد خصوصا زنان و سالمندان را در بازار کار افزایش دهیم. سیاست های کنترل مهاجرت برای جذب مهارت ها و استعدادها، بخشی از راه حل کمبود نیروی کار در اروپا است .

اساسا باید مهارت های افراد را بیشینه کنیم و آنها را با محیط کار سازگار نماییم. افراد در کار نیاز دارند که مولدتر و سازگارتر شوند که الزاما به معنای کار طولانی و سخت تر نیست بلکه کار بهتر است که از طریق افزایش سطح مهارت ها و انطباق مهارت ها با نیازهای بازار کار و جامعه میسر می گردد.نیروی کار مسن به معنای رشد خطر کهنه شدن مهارت ها ست. به همین دلیل توسعه و به روز شدن مهارت ها در دوران خدمت به منظور حفظ شغل و ایجاد تغییر در زندگی شغلی اساسی خواهدبود .وجود افراد جوان و پیر در کنار یکدیگر در محل کار به معنی وجود تنوع در تجربه است که اثر مثبتی بر نوآوری دارد.

با توجه به فرصت های شغلی پیش بینی شده برای روستای منظومه و متناسب با آنها، نیازهای آموزشی نیز تعیین می گردد. با توجه به وضعیت نیروی انسانی و تعداد شاغلین در افق طرح، آموزش ها و مهارت های لازم به صورت متمرکز و برای شاغلین هریک از حوزه ها در نظر گرفته شده است که در جداول ذیل ارائه شده است.

جدول ۱۰۹- تعیین مهارتها و آموزش های مورد نیاز جهت ارتقا ظرفیت ذینفعان محلی

ایده کارآفرینی	آموزش های مورد نیاز	ارگانها/نهادهای آموزش دهنده
کشت گلخانه ای	آشنایی با نحوه ساخت گلخانه ها، روش های نگهداری محصولات، انواع گیاهان گلخانه ای و ...	جهاد کشاورزی– فنی و حرفه ای
پرورش دام و طیور	آشنایی با بیماری های دام و طیور، غذای مصرفی، نگهداری و ...	جهاد کشاورزی– فنی و حرفه ای
نهالستان	روشهای کاشت، نگهداری و بهره برداری و ...	جهاد کشاورزی
گیاهان دارویی	آشنایی گیاهان دارویی، خواص، نحوه کاشت و ...	منابع طبیعی
صنایع قالی بافی	آشنایی با نحوه ترسیم نقشه، تهیه خامه، دار قالی، بافت، پرداخت و ...	خوشه فرش و میراث فرهنگی– فنی و حرفه ای
تهیه ترشی و لواشک	شناخت میوه ها، نحوه آماده سازی، نحوه عمل آوری، بسته بندی و ...	جهاد کشاورزی– فنی و حرفه ای
زنبور داری	آشنایی با انواع کندو، زنبور، نحوه نگهداری و ...	اتحادیه صنفی– فنی و حرفه ای

تعیین برنامه‌های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی برای ارتقاء سطح فعالیت‌های اقتصادی و اشتغالزایی روستا؛

بر مبنای بند سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیت های اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم درآمد و متوسط، یکی از سیاست‌های اقتصادی است که می‌تواند در مقاوم‌سازی اقتصاد ایران بسیار مؤثر است. بدین منظور توانمندسازی جامعه هدف فعالیت‌های اقتصادی می‌تواند سبب سازی ثبات و پایداری در فعالیت گردد.

یکی از مهم‌ترین جنبه‌های توانمندسازی، توانمندسازی منابع انسانی می‌باشد. توانمندسازی منابع انسانی و مراقبت از آنان برای بهبود فنآوری و فرآیندهایی که به ارائه خدمات و محصول منجر می‌شود، از یک سو و چگونگی

توانمندسازی منابع انسانی برای حفاظت از بازار هدف، ارتقای توان زنجیره تأمین، پایداری و سودآوری آن از سوی دیگر اهدافی است که در طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی مد نظر می باشد.

به طور کلی چهار دسته از عوامل بر توانمندسازی روستائیان از تأثیر به سزایی برخوردار است که این چهار دسته عوامل عبارت است از

۱- دانش و آگاهی فنی

۲- دانش و آگاهی مدیریتی به ویژه کنترل زمان- هزینه

۳- روش‌های تأمین سرمایه

۴- بازاریابی و فروش محصولات

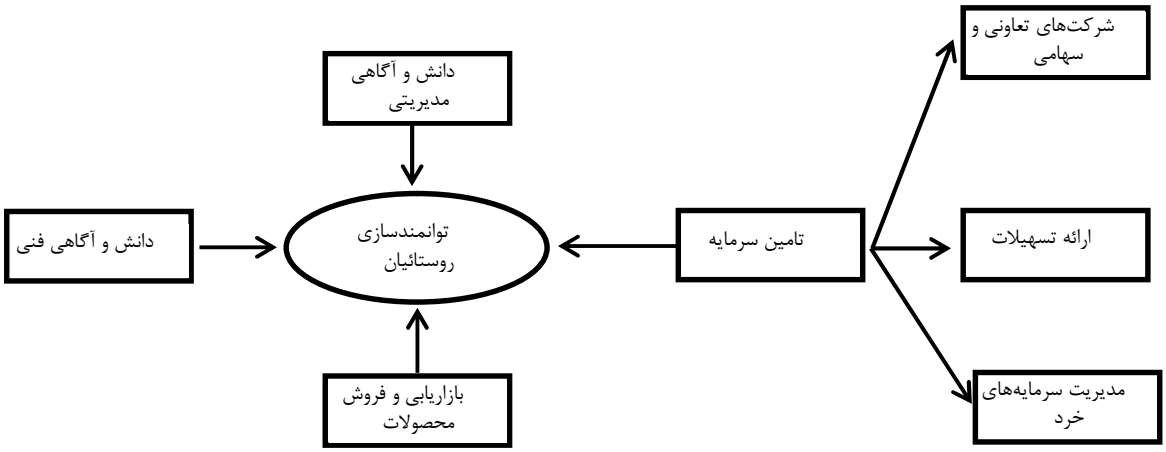
در زمینه روش‌های تأمین سرمایه جهت توانمندسازی روستائیان به صورت عمده به سه روش در این طرح پیشنهاد می شود که فعالان اقتصادی به اقتضای شرایط، در پیش خواهند گرفت.

۱- تشکیل شرکت‌های تعاونی و سهامی

۲- ارائه تسهیلات

۳- مدیریت سرمایه‌های خرد

دیاگرام زیر به صورت خلاصه، نمایشگر نتایج بالاست

برنامه ها و عوامل توانمندسازی روستائیان

۱. عامل شایستگی: توانایی انجام کارها براساس میل و خواسته خود؛ داشتن برنامه مشخص و حساب‌شده برای آینده خود؛ پذیرش سریع روش‌های نو و جدید؛ مشکل‌یابی و مشکل‌گشایی؛ توانایی به‌کارگیری روش‌های نوین و خلاقیت؛ توانایی ساختن زندگی بهتر؛ توجه به تمام راه‌حل‌ها؛ پیش‌قدمی در کارها؛ جدیت در کارها؛ ریسک‌پذیری در کارها،

۲. عامل تأثیر: بیان نظرات مالی خود؛ ایفای نقش زنان روستایی در تأمین درآمد خانواده؛ ضرورت همکاری زن و مرد در اداره امور خانواده؛ ارتقای اطلاعات در زمینه فرآوری محصولات ؛ درآمدزایی زنان همانند مردان؛ انجام گروهی کار؛ افزایش ابتکار عمل؛ مشارکت در امور روستا.

۳. عامل معنی‌داری: یادگیری مداوم؛ کسب اطلاعات نو؛ استفاده از نظرات دیگران در تصمیم‌گیری؛ انجام بهتر کارها با یادگرفتن مطالب جدید از دیگران؛ شرکت در دوره‌های آموزشی؛ داشتن برنامه مشخص و حساب‌شده برای آینده؛ توجه به نظرات دیگران؛ داوطلبانه انجام دادن کارها.

۴. عامل اعتماد: داشتن نگرش مثبت؛ مشارکت در فعالیت‌های روستا؛ توجه دولت به روستاییان؛ اعتماد به کارشناسان؛ توجه به زن روستایی؛ اعتقاد در انجام دادن بهتر کارها به صورت گروهی؛ اهمیت نظرات زنان و دختران.

۵. عامل خودتعیینی: هدایت‌گر بودن خانواده؛ توانایی راهنمایی دیگران؛ ترسیم آینده روشن؛ خودمختار بودن؛ خودآغازگر بودن؛ کمک به دیگران در انجام کارهای جدید؛ پیدا کردن راه‌حل برای مشکلات جدید.

۶. بر اساس برنامه ها و عوامل پیشنهادی برای توانمند سازی روستائیان، مدل حمایتی- مرحله ای نیز بخش های غیرفعال یا نیمه فعال بصورت زیر در نظر گرفته شده است که در سطح روستاها و فعالیت های اقتصادی روستاها می بایست مد نظر باشد.

مدل حمایتی – مرحله ای

یکی از راهبردهای توانمندسازی بخش‌های غیرفعال و نیمه‌فعال، مشارکت غیرمالکیتی دوره‌ای و الزام آنان به ورود بخشی از سود حاصل از این مشارکت در دوره‌های بعدی است. در این روش، با تأمین سرمایه (بصورت مشارکت تعاونی یا سرمایه گذار غیر) در گردش واحدهای غیرفعال و نیمه‌فعال و صنایع تکمیلی و تبدیلی با آنان مشارکت می‌جوید.

به منظور توانمندسازی واحدهای مذکور می‌توان در هر دوره مشارکت، بخشی از سود حاصل از دوره قبل مشارکت‌جو را به عنوان سرمایه در گردش برای دوره آتی در نظر گرفت و در این صورت به مرور سهم آورده مشارکت‌جو افزایش و سهم آورده سرمایه‌گذار کاهش می‌یابد. با ادامه این روند طی چند دوره سرمایه‌گذاری، مشارکت جو می‌تواند بدون مشارکت با سرمایه‌گذار به فعالیت اقتصادی خود ادامه دهد و با به عبارت دیگر توانمند گردد.

جهت محاسبه تعداد دوره مشارکت لازم جهت توانمندسازی از نرم‌افزار مدل سازی و شبیه سازی میپل برای مدلسازی ریاضی استفاده شده است. برنامه مدل به شرح زیر است:

$$\text{while } i <= I_0 \text{ do } s := (i + a + I_m)/(I_m + I_0);\ n := n + 1;\ a := i + a;\ i := (I_0 * P) * s \text{ end do; } n$$

I_0 : سرمایه در گردش اولیه

I_m : آورده اولیه مشارکت‌جو

P : درصد سود سالانه فعالیت

i : مقدار سود مشارکت‌جو در هر دوره فعالیت

s : میزان سهم مشارکت‌جو از سود هر دوره فعالیت براساس میزان آورده

لازم به ذکر است باقی متغیرهای به‌کاررفته در مدل به منظور محاسبات درونی مدل در رایانه انتخاب شده است.

برای وضوح و آشنایی با این مدل یک نمونه مثال در نظر گرفته شده است که در ادامه بیان می شود.

مثال: توانمندسازی یک واحد پرواربندی ۵۰۰ رأسی دام سنگین

در این قسمت به عنوان نمونه فرض شده که توانمندسازی یک واحد پرواربندی ۵۰۰ رأسی دام سنگین مد نظر است. مفروضات مدل براساس پروژه اجرا شده‌ی مذکور به شرح زیر است:

I_0 : سرمایه در گردش اولیه برابر ۲۵۰۰۰ میلیون ریال است

I_m : آورده اولیه مشارکت‌جو ۱۰۷۰۰ میلیون ریال است که شامل ارزش دامداری و تجهیزات وی در دوره مشارکت می‌باشد.

P : درصد سود سالانه فعالیت ۵۰ درصد می‌باشد.

s : میزان سهم شریک از سود در دوره اول ۳۰ درصد می‌باشد.

براین اساس مدل به صورت زیر خواهد بود:

$$i := 0 : n := 1 : a := 0 : \textbf{while}\, i \le 25000\, \textbf{do}\, s := \frac{(i + \mathrm{a} + 10700)}{10700 + 25000} : n$$
$$:= n + 1 : a := a + i : i := 25000 \cdot 0.5 \cdot (\mathrm{s} \cdot 1) : print(n, i); \textbf{od}: n;$$

در ابتدا فرض می‌کنیم مشارکت‌جو تمامی سود حاصل از سهم فعالیت مشترک را وارد دوره آتی سرمایه‌گذاری نماید ولی در ادامه این فرض تعدیل خواهد شد. نتایج مدل براساس مفروضات فوق در جدول زیر ارائه شده است. در این جدول به منظور ارائه نتایج کاربردی مدل، تعداد دوره لازم اجرای پروژه براساس میزان توانمندی مشارکت‌جو (شامل ۲۵، ۵۰، ۷۵ و ۱۰۰ درصد توانمندی) و سود سالانه پروژه (شامل ۵۰، ۴۰ و ۳۰ درصد سود سالانه) محاسبه شده است.

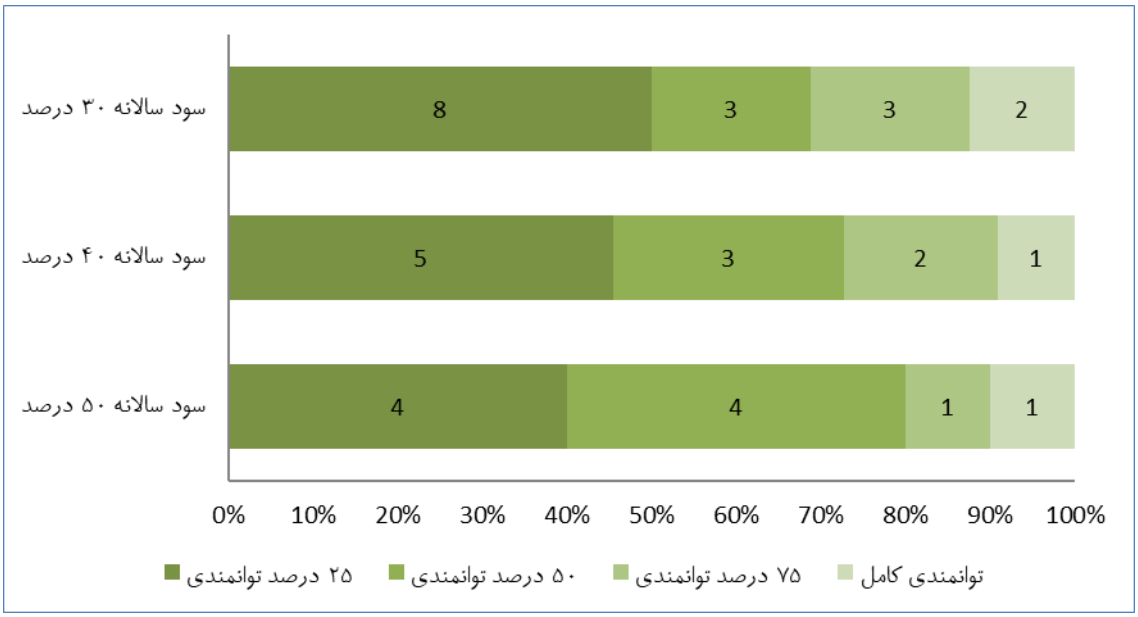
جدول۱۱۰- نتایج کاربردی مدل حمایتی – مرحله ای

شرح	۲۵ درصد توانمندی	۵۰ درصد توانمندی	۷۵ درصد توانمندی	توانمندی کامل
سود سالانه ۵۰ درصد	۴	۸	۸	۹
سود سالانه ۴۰ درصد	۵	۸	۱۰	۱۱
سود سالانه ۳۰ درصد	۸	۱۱	۱۴	۱۵

همان گونه که در جدول بالا مشهود است توانمندسازی کامل مشارکت‌جو براساس مفروضات بالا بین ۹ تا ۱۵ سال به طول خواهد انجامید. بدیهی است اجرای عملیاتی برنامه فوق با توجه به احتمال بالای نوسان قیمت‌ها و بهره‌وری پایین نیروی کار و سرمایه در ایران زمان بیشتری را نیز طلب می‌کند.

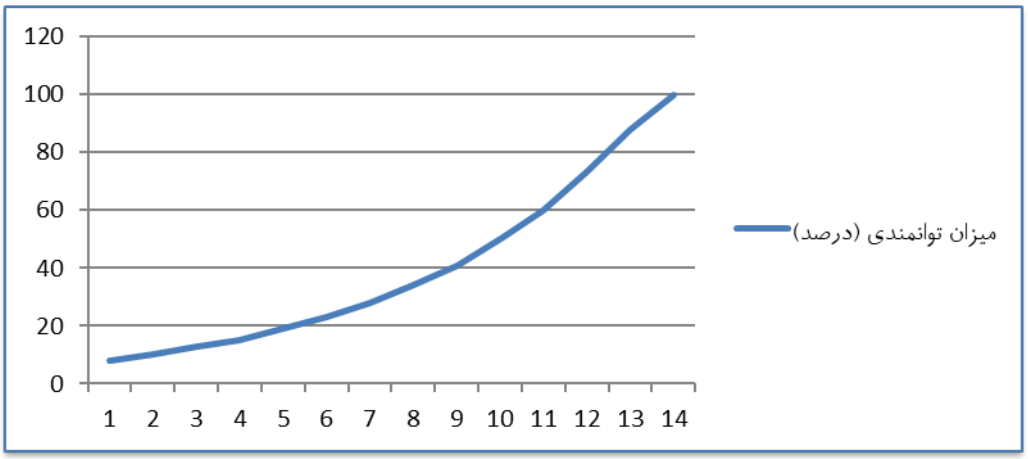
نمودار زیر مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و سودسالانه مورد انتظار (سال) را نشان می دهد.

نمودار۳۵- مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و سودسالانه مورد انتظار

نمودار زیر دیاگرام ارتباط میان میزان توانمندی و مدت زمان لازم جهت احراز آن (دوره یکساله- درصد)

نمودار ۳۶- دیاگرام ارتباط میان میزان توانمندی و مدت زمان لازم جهت احراز آن (دوره یکساله- درصد)

بدیهی است که به منظور جبران برخی از هزینه‌ها از جمله استهلاک تجهیزات، تعمیرات و ... نمی‌توان انتظار داشت که مشارکت‌جو ۱۰۰ درصد سود حاصل شده در هر دوره را وارد دوره فعالیت بعدی نماید. به منظور تطبیق بیشتر مدل با واقعیت در جدول زیر، توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندی و میزان بازگشت سود به چرخه فعالیت محاسبه شده است. لازم به ذکر است که در جدول زیر سود حاصل از پروژه در سال حدود ۴۰ درصد در نظر گرفته شده است.

جدول زیر مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و بازگشت سود به چرخه فعالیت رانشان می دهد.

جدول۱۱۱- مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و بازگشت سود به چرخه فعالیت

شرح	۲۵ درصد توانمندی	۵۰ درصد توانمندی	۷۵ درصد توانمندی	توانمندی کامل
بازگشت ۲۵ درصد سود مشارکت‌جو	۲۵	۳۳	۳۸	۴۲
بازگشت ۵۰ درصد سود مشارکت‌جو	۱۰	۱۴	۱۷	۱۹
بازگشت ۷۵ درصد سود مشارکت‌جو	۶	۹	۱۱	۱۲
بازگشت ۱۰۰ درصد سود مشارکت‌جو	۵	۸	۱۰	۱۱

دقت در جداول، نکته‌ای حائز اهمیتی را نشان می‌دهد که می‌تواند در تصمیم‌سازی برای نهادهای حمایتی و اصلاح مدل فوق کلیدی تلقی گردد. همان طور که مبرهن است داده‌های جدول فوق نشان از دو مطلب زیر دارد:

۱- زمان لازم جهت توانمندسازی ۵۰ درصدی (مراحل اولیه توانمندسازی) نسبت به دیگر مراحل بسیار زمان بر است

۲- با افزایش سود، زمان لازم جهت توانمندسازی به صورت معنادار کاهش می‌یابد.

بنابراین چنانچه بتوان به صورت عملیاتی سرمایه لازم برای طی این دوره را فراهم نمود می‌توان از زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جویان با شرکت به شدت کاست.

۱- **ارائه تسهیلات ارزان قیمت با دوره تنفس بالا یا نحوه پرداخت پلکانی**: همان طور که از نتایج بالا مشخص است چنانچه بتوان در مراحل اولیه (۵۰ درصد اولیه) با تزریق تسهیلات بخشی از سرمایه را تأمین نمود به سرعت توانمندسازی روستائیان رخ خواهد داد. اگر تسهیلات ارائه شده با دوره تنفس بالا باشد این توانمندسازی حقیقی بوده و بعد از آن روستائیان از طریق درآمدهای حاصله می‌تواند بازپرداخت تسهیلات را متقبل شود. بدین منظور برخی از ارگان‌های حمایتی مانند بنیاد مسکن، بسیج یا بخشی از تسهیلات تکلیفی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری می‌تواند به این امر اختصاص یابد.

۲- **افزایش سهم اولیه مجری از سود در ازای اخذ وثایق لازم و قرارداد بلند مدت**: یکی دیگر از روش‌هایی که می‌توان تأمین سرمایه در دوره اولیه (۵۰ درصد اولیه) را افزایش داد افزایش سهم مجری از سود خواهد بود. در این روش با انعقاد قراردادهای بلندمدت می‌توان سود مجری را در مراحل اولیه افزایش داد (به طور مثال از ۳۰ درصد به ۵۰ درصد) در این صورت زمان لازم جهت افزایش بازده به طول معنادار طبق نتایج بالا کاهش می‌یابد. در دوره‌های با کاهش سهم مشارکت‌جو تعادل برقرار شده و حقوق سرمایه‌گذار نیز حفظ می‌گردد. بدیهی است به منظور حفظ حقوق سرمایه‌گذار دریافت وثایق لازم و قراردادهای بلندمدت لازمه اجرای چنین روشی است.

۳- **افزایش تشویقی پلکانی سود مشارکت‌جو:** به منظور تسریع در توانمندسازی مشارکت‌جو می‌توان نظامی تشویقی در نظر گرفت که در صورت افزایش سود ناشی از عملکرد مشارکت‌جو (روستائیان) بخش قابل ملاحظه‌ای از سود بیش از انتظار به مشارکت جو تعلق گیرد تا زمان اولیه توانمندسازی کاهش یابد.

۴- **کاهش زمان لازم جهت افزایش بازده**: برخی از اقدامات فنی مانند افزایش بهره‌وری ، استفاده از نهاده های مرغوب، خرید مواد اولیه باکیفیت و ... می‌توان زمان لازم جهت افزایش بازده را کاهش داد. کاهش زمان لازم برای افزایش بازده به معنای کاهش دوره سرمایه‌گذاری است که زمان لازم جهت توانمندسازی را نیز کوتاه می‌نماید.

تعیین و اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغالزایی با مقیاس کارکردی در سطح روستا، دهستان، بخش یا شهرستان و تعیین هدف کمی اشتغال هر یک از طرح‌ها و پروژه-های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی؛

با توجه به پتانسیل های روستا، طرح های سرمایه گذاری پیش بینی شده است که علاوه بر موارد مذکور در بند مربوطه، برخی طرح ها و برنامه نیز وجود دارد که می بایست توسط ارگانهای ذیربط مرتفع نمودن گردد. برای احصا طرح های سرمایه گذاری، آماده سازی زیرساخت و رفع مشکلات موجود از اولویت های اجرایی می باشد. در جدول زیر اولویت بندی طرح های سرمایه گذاری مشخص شده است. اولویت بندی های ارائه شده مختص روستا بوده و در سطح دهستان می بایست بر اساس شرایط حاکم در بند ۳-۸ عمل گردد.

جدول۱۰۲- مشخصات طرح های سرمایه گذاری، تعداد اشتغال و مقیاس عملکرد

سرمایه گذاری زیرساختها		طرح های سرمایه گذاری	بازار هدف			میزان اعتبار (میلیون ریال)					مجموع	تعداد اشتغال				سرانه اشتغال (میلیون ریال)	مقیاس عملکرد
عنوان طرح	میزان اعتبار (میلیون ریال)		ارگانها/نهادهای حامی	بازار خرد	بازار کلان	سال اول	سال دوم	سال سوم	سال چهارم	سال پنجم		کشاورزی	صنعت	خدمات	مجموع		
تجهیز اراضی به سیستم آبیاری قطره ای	۹۸۰۰	احداث و بهسازی واحدهای دامی کوچک	علوم پزشکی- جهاد کشاورزی - صنعت، معدن و تجارت - اتحادیه صنفی	روستاهای اطراف	بازار دواب زنجان	۲۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۲۰۰۰	۱۰۰۰	۷۰۰۰	۱۰			۱۰	۷۰۰	محلی
		ایجاد زنبورستان با ظرفیت ۱۵۰۰ کندو	اتحادیه صنفی- جهاد کشاورزی- منابع طبیعی- علوم پزشکی	روستاهای اطراف	شهر زنجان و مناطق اطراف	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۰	۰	۰	۳۰۰۰	۵			۵	۶۰۰	ناحیه ای
		احداث و راه اندازی سالن فرشبافی با مشارکت روستاهای اطراف	خوشه فرش- صنایع و معادن	روستاهای اطراف	شهرهای زنجان- تبریز	۰	۰	۰	۱۰۰۰	۵۰۰	۱۵۰۰		۶		۶	۲۵۰	شهرستان
		احداث فضاهای بسته بندی تحم مرغ خانگی	جهاد کشاورزی	روستاهای اطراف	زنجان و مناطق اطراف	۵۰۰	۰	۰	۰	۰	۵۰۰			۲	۲	۲۵۰	شهرستانی
		احداث و راه اندازی سردخانه	جهاد کشاورزی- صنعت ، معدن و تجارت	روستاهای اطراف	روستاهای اطراف	۰	۰	۰	۰	۶۰۰۰	۶۰۰۰			۱۰	۱۰	۶۰۰	محلی
		احداث و راه اندازی سالن پرورش بوقلمون	دامپزشکی- جهاد کشاورزی- صنعت، معدن و تجارت	روستاهای اطراف	شهرهای اطراف	۰	۰	۰	۲۰۰۰	۱۰۰۰	۳۰۰۰	۵			۵	۶۰۰	شهرستانی

سرمایه گذاری زیرساختها		طرح های سرمایه گذاری	بازار هدف			میزان اعتبار (میلیون ریال)					مجموع	تعداد اشتغال				سرانه اشتغال (میلیون ریال)	مقیاس عملکرد
عنوان طرح	میزان اعتبار (میلیون ریال)		ارگانها/نهادهای حامی	بازار خرد	بازار کلان	سال اول	سال دوم	سال سوم	سال چهارم	سال پنجم		کشاورزی	صنعت	خدمات	مجموع		
مجموع	۹۸۰۰	-	-	-	-	۴۰۰۰	۲۵۰۰	۱۰۰۰	۵۰۰۰	۸۵۰۰	۲۱۰۰۰	۲۰	۶	۱۲	۳۸	۵۵۳	-

۳. روستای برون قشلاق

مقدمه

بـــر اســـاس به جز (۱) بند الف ماده ۲۷ قانون برنامه ششم توسعه کشور، دولت مکلف است در راستای برنامه ریزی منطقه ای و تقویت اقتصاد روستایی و توسعه اقتصاد صادرات محور در طول اجرای قانون برنامه ، هرسال در ۵۰۰۰ روستا با توجه به استعدادها و ظرفیت های بومی و محیطی و قابلیت محلی- اقتصادی آن منطقه با مشارکت نیروهای محلی و با بهره گیری از تسهیلات بانکی، حمایت دولتی و سرمایه گذاری محدوده مورد مطالعه خصوصی ، برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی ان روستاها را بوسیله سازمان مدیریت و برنامه ریزی استانها تهیه کند. بر این اساس سازمان برنامه و بودجه کشور ضمن تعیین سهمیه از ۵۰۰۰ روستای مذکور برای هریک از استانها، روســـتای بـــرون قشلاق به عنوان روستای هدف طرح مذکور از سوی سازمان مدیریت و برنامه ریزی اســتان زنجـان تعیین گردیـده و پس از بررسی ها و شناخت وضع موجود، اقدام به برنامه ریزی و تعیین پروژه های اقتصادی شده است. که در ادامـه به تعیین اهداف و برنامه های اقتصادی پرداخته خواهد شد.

امروزه تأثیر شهرها بر توسعه مناطق روستایی و پیرامون آن‌ها امر مسلم و پذیرفته شده‌ای است. این اثرگذاری عمدتاً از طریق پیوندهای روستا- شهری محقق می‌گردد. از این‌رو سازمان ملل در سال ۲۰۰۴ موضوع روز جهانی اسکان را چنین نامید: شهرها، موتورهای توسعه روستایی، چـــــــرا که هر منطقه تنها متشکل از نظام سکونت‌گاهی پراکنده و بی‌ارتباط نیست، بلکه شبکه‌ای به هم پیوسته از روابط اجتماعی، اقتصادی و فیزیکی است که از طریق روابط بین نقاط روستایی و شبکه شهری شکل می‌گیرد (کلانتری، ۱۳۸۰). سکونت‌گاه‌های روستایی و شهری بیش از آن که از ویژگی‌های درونی تأثیربپذیرند، به شدت تحت تأثیر کمّ و کیف مناسباتی هستند که در زمینه‌های مختلف بین آن‌ها وجود دارد و بدون شناخت عمیق این مناسبات امکان ساماندهی و توسعه پایدار شهر و روستا میسر نیست (رضوانی، ۱۳۸۳). از این‌رو مناسبات شهری- روستایی نیازمند بررسی‌های جامع به منظور فهم تغییر در ماهیّت و شدت این تعاملات در طول زمان است.

با این مقدمه، به تدوین سند توسعه اقتصادی روستای مورد مطالعه پرداخته می شود.

شناسایی و امکان‌سنجی ایجاد زنجیره‌های ارزش، تولید و خوشه‌های کسب و کار در روستای

هدف؛

در مطالعه زنجیره های ارزش، تولید و خوشه های کسب و کار از روش پورتر استفاده شده است.

تحلیل زنجیره ارزش روشی برای تحلیل بصری فعالیت‌ها است وکمک می‌کند تا چگونگی افزودن ارزش بـه محصـول یا خدمات درک شود. ارزش‌ها زمانی معنای واقعی پیدا می‌کنند که درآمدی بیش از هزینه‌های انجام شده ایجادشان، به تولیدکننده تزریق کنند. در نتیجه‌ی تمـامی ایـن اقـدامات، مشـتری بایـد از بازگشـت و خریـد مجـدد، احسـاس خشنودی داشته باشد.

مایکل پورتر استاد و مولف مدیریت و کسب‌وکار در دهه‌ی ۱۹۸۰ مفهوم آنالیز زنجیره ارزش را توضـیح داد. در واقـع، تحلیل یا آنالیز زنجیره‌ی ارزش نوعی مفهوم بصری از ارزش افزوده شده به محصول یا خدمات، طی پیاده‌سـازی یـک

زنجیره است. پورتر، ساختار یک سازمان را به دو بخش «فعالیت‌های اصلی» و «فعالیت‌های پشتیبان» تقسیم کرد. مدل تحلیل زنجیره‌ی ارزش، به‌صورت دیاگرام زیر، فعالیت‌ها را به دو دسته‌ی اصلی و پشتیبان تقسیم می‌کند.

مزیت رقابتی به‌معنای توانایی تولید کننده در به‌کارگیری یکی از روش‌های مفهومی به‌نام «استراتژی‌های عمومی» است که این‌گونه تعریف می‌شوند:

۱ -**پیشتازی در قیمت:** ارائه‌ی بهترین قیمت به مشتریان.

۲ -**تفکیک:** انتخاب ویژگی‌های منحصر به‌فردی که خریداران نیاز دارند و تولید کننده می‌تواند برای آنها قیمت ویژه روی محصولات بگذارد.

۳ -**تمرکز:** به‌کارگیری استراتژی منحصربه‌فرد برای هر بخش مشخص از بازار.

هر فعالیتی که تولید کننده انجام می دهد، به‌صورت مستقیم به دستیابی به مزیت رقابتی متصل است.

ارزش و زنجیره ارزش

ارزش یعنی هزینه‌ای که مشتریان تمایل دارند برای محصول بپردازند

ارزش به‌طور کلی به‌معنای هزینه‌ای است که مشتریان تمایل دارند برای محصولی بپردازند. اختلاف این هزینه با هزینه‌های تولید محصول، حاشیه‌ی سود تولید کننده را مشخص می‌کند. حاشیه‌ی سود نیز به توانایی تولید کننده ها در مدیریت فعالیت‌ها و اتصال حاضر در زنجیره‌ی ارزش مربوط است. در تعریف ساده، تولید کننده موفق، توانایی عرضه‌ی محصول یا خدماتی را دارد که مشتری، حاضر به پرداخت مبلغی بیش از هزینه‌های انجام شده برای آن است. این هزینه، مجموع هزینه‌ی تمامی فعالیت‌های حاضر در زنجیره‌ی ارزش است.

زنجیره‌ی ارزش تمامی فعالیت‌ها از ورود مواد خام تا تبدیل آنها به محصول و خدمات نهایی را بررسی می‌کند. در نتیجه، منبع اصلی مزیت رقابتی یک شرکت، در فرآیندهای خاص آنها در زنجیره‌ی ارزش و همچنین اتصال این فرآیندها به هم خلاصه می‌شود. هدف نهایی در انجام آنالیز زنجیره‌ی ارزش، حداکثر کردن تولید ارزش در کنار نظارت و کاهش هزینه‌های تولید است.

در بخش فعالیت‌های اصلی و بنیادی تولید کننده ها، تمام مراحل خرید و مصرف کردن منابعی همچون پول، نیروی انسانی، مواد، تجهیزات، ساختمان، زمین، اجرا و مدیریت قرار دارند. فعالیت‌های زنجیره‌ی ارزش در این قسمت، روی هزینه‌ها تاثیر گذاشته و در نهایت سود را کاهش یا افزایش می‌دهند.

مفاهیم اصلی تحلیل زنجیره‌ی ارزش

فعالیت‌های اصلی

فعالیت‌های اصلی به‌طور اختصاصی به ساخت و تحویل محصول مرتبط هستند. این فعالیت‌ها را می‌توان به پنج بخش تقسیم کرد: تدارکات داخلی، عملیات، تدارکات خارجی، بازاریابی و فروش، خدمات. هر یک از این فعالیت‌های اصلی به فعالیت‌های پشتیبان متصل هستند. فعالیت‌های پشتیبان، تاثیر یا بازدهی فعالیت‌های اصلی را افزایش می‌دهند.

جدول۱۰۳- زنجیره های ارزش روستای برون قشلاق

محصول	تدارکات داخلی						تدارکات خارجی			
	محل تامین مواد اولیه/ نهاده	آموزش و فناوری	شیوه تولید	محل ذخیره سازی	محل فرآوری	نحوه بازاریابی	خدمات پشتیبانی فروش	محل فروش	نحوه ارسال به بازار
گندم	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خرید توسط دولت	ندارد	زنجان- محل روستا	با کامیون
جو	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خرید توسط دلالان	ندارد	محل روستا	توسط دلالان
آفتابگردان آجیلی	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خودمصرفی	ندارد	محل روستا	*
پیاز	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خودمصرفی	ندارد	محل روستا	*
خربزه، طالبی، گرمک و دستنبو	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خرید توسط دلالان	ندارد	محل روستا	توسط دلالان
گل رنگ	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خودمصرفی	ندارد	محل روستا	*
هندوانه	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خودمصرفی	ندارد	محل روستا	*
یونجه	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خرید توسط دلالان	ندارد	محل روستا	توسط دلالان
سیب	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خودمصرفی	ندارد	محل روستا	*
پسته	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	ندارد	ندارد	فروشگاه های زنجان	بصورت شخصی
زردآلو وقیسی	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خرید توسط دلالان	ندارد	محل روستا	توسط دلالان
گوسفندو بره	ماهنشان	ندارد	سنتی	طویله های سنتی	خام فروشی	فاقد بازاریابی	ندارد	میدان دواب زنجان	به صورت شخصی
بز و بزغاله	ماهنشان	ندارد	سنتی	طویله های سنتی	خام فروشی	فاقد بازاریابی	ندارد	میدان دواب زنجان	به صورت شخصی
گاو و گوساله	ماهنشان	ندارد	سنتی	طویله های سنتی	خام فروشی	فاقد بازاریابی	ندارد	میدان دواب زنجان	به صورت شخصی

محصول	تدارکات داخلی					تدارکات خارجی			
	محل تامین مواد اولیه/ نهاده	آموزش و فناوری	شیوه تولید	محل ذخیره سازی	محل فرآوری	نحوه بازاریابی	خدمات پشتیبانی فروش	محل فروش	نحوه ارسال به بازار
پرورش طیور	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	فاقد بازاریابی	ندارد	محل روستا	به صورت سنتی
پرورش ماهی	زنجان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	بازاریابی نامناسب	ندارد	محل روستا	به صورت سنتی
پرورش زنبور عسل	زنجان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	بازاریابی نامناسب	ندارد	محل روستا	به صورت سنتی

بررسی های حاصل از زنجیره های عرضه و ارزش روستای برون قشلاق نشان از آن دارد که زنجیره تولید و عرضه محصولات بصورت کاملا ناقص بوده و این روستا بیشتر تولید کننده می باشد تا فروشنده، مردم روستای برون قشلاق، محصولات باغی و زراعی که تنوع بسیار خوبی هم دارند را تولید کرده و بدون فرآوری به بازارهای فروش ارائه می کنند و البته با توجه داشت که بیشتر محصولات باغی جنبه خودمصرفی ندارد، در کنار این موضوع دامپروری در سطح روستا نیز بیشتر به تولید و نگهداری دام های سبک و سنگین ختم شده و سود حاصل از آن بیشتر نصیب دلالان میدان دواب زنجان می گردد، پرورش طیور و پرورش ماهی و پرورش زنبور عسل نیز به دلیل پایین بودن میزان تولید و همچنین عدم آشنایی مردم با شیوه های نوین و نحوه بازاریابی، به صورت خام و بدون فرآوری و نیز عدم ارسال مناسب به بازارهای منطقه ای و حتی محلی در سطح روستا به فروش می رسد.

شناسایی، توصیف و اولویت‌بندی قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا؛

وضعیت طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی روستای برون قشلاق در ارتباط با روستاهای اطراف و بخش، در بخش دوم به تفصیل مورد بررسی قرار گرفت، شناسایی قابلیت ها و تنگناهای تاثیر گذار بر منابع تولید و نظام فعالیتی در سطح روستا از اهمیت بسزایی برخوردار است، در جداول زیر ماتریس های چهارگانه در حوزه اقتصادی و نظام تولید فعالیتی ارائه شده است.

اهمیت و جایگاه فعالیت های اقتصادی

در این بخش به بررسی نقش اقتصادی غالب سکونت گاه ها و توزیع فضایی فعالیت ها در سطح منطقه پرداخته می شود. به منظور بررسی نقش اقتصادی سکونتگاه ها از مدل اقتصاد پایه با بهره گیری از شاخص ضریب مکانی (LQ) استفاده می شود. همچنین به منظور بررسی توزیع فضایی فعالیت ها از ترکیب دو تکنیک سنجش تمرکز و ضریب توزیع (DQ) استفاده می شود. تکنیک سنجش تمرکز الگوی پراکنش‌کلی فعالیت ها در سطح منطقه اعم از متمرکز یا پراکنده نشان می دهد و تکنیک ضریب توزیع نقاط تمرکز احتمالی فعالیت ها را شناسایی خواهد کرد.

با استفاده از این دو تکنیک علاوه روشن شدن نقش روستاها در نظام روستایی منطقه، توزیع فضایی فعالیت ها نیز مورد مطالعه قرار می‌گیرد. با توجه به اینکه نقش روستاها به عنوان یک کلیت در قالب اقتصاد کشاورزی و دامی تعریف می شود در پایان این بخش به بررسی نوع فعالیت کشاورزی و دامی پایه در روستاها پرداخته می شود.

تحلیل اقتصاد پایه در سکونتگاه ها

یکی از روش های تعیین نقش اقتصادی غالب روستاها تحلیل اقتصاد پایه است. در تحلیل اقتصاد پایه فعالیت های سکونتگاه ها به دو قسمت تقسیم می شود. اول فعالیت های بنیادی یا پایه که کالا، خدمات و محصولات ناشی از این خدمات به سکونتگاه های دیگر صادر می شود. دوم فعالیت های تبعی که محصولات آن ها مصرف داخلی دارد. بر مبنی این نظریه رشد اقتصادی بر اساس فعالیت های پایه شکل می گیرد. این فعالیت ها منجر به تزریق درآمد به اقتصاد شهر یا روستا می شود و این تزریق در آمد رشد دیگر بخش های اقتصادی را در پی دارد. یکی از روش های تحلیل نقش اقتصادی در تقسیم کار سطوح مختلف ملی و یا منطقه ای تعیین فعالیت پایه ای آن است. در این طرح این تحلیل بر اساس تقسیم کار در سطح روستاهای مورد مطالعه صورت می پذیرد. یکی از روش های تعیین فعالیت پایه استفاده از تکنیک ضریب مکانی L.Q است.

$$L.Q = \frac{\text{اشتغال در بخش } i \text{ در سکونتگاه}}{\text{کل اشتغال در سکونتگاه}} \Big/ \frac{\text{اشتغال در بخش } i \text{ در منظومه}}{\text{کل اشتغال در منظومه}}$$

بر اساس این فرمول اگرLQ محاسبه شده برای یک فعالیت دریک سکونتگاه از یک بزرگتر باشد می توان نتیجه گرفت که آن فعالیت یک فعالیت پایه ای در آن سکونتگاه محسوب می شود و بالعکس اگر این شاخص کوچکتر از یک باشد آن فعالیت یک فعالیت تبعی به شمار می آید. محاسبه LQ در هر یک از بخش های کشاورزی، صنعت و خدمات در قالب جدول زیر نشان داده شده است. لازم به تذکر است که این تحلیل در سطح روستاهای منظومه انجام گرفته است و در غیر این صورت اگر تحلیل اقتصاد پایه در سطح بالاتری صورت می گرفت، نقش اکثر روستاها و شاید تمام آنها کشاورزی به دست می‌آمد.

بر اساس مدل اشتغال پایه، از مجموع روستاهای مورد مطالعه ۲۰ سکونتگاه دارای نقش کشاورزی، ۱۶ سکونتگاه دارای نقش صنعتی و ۱۲ روستا دارای نقش خدماتی می باشند، با توجه به مطالعات صورت گرفته روستای برون قشلاق در بخش های کشاورزی، صنعت و خدمات ایفای نقش می کند که در این خصوص، بخش خدمات به علت بالا بودن ضریب آن در روستای برون قشلاق در رده اول قرار گرفته است که بیشترین دلیل این موضوع تنوع در تولیدات محصولات کشاورزی است که نیازمند داشتن فعالیت های خدماتی – پیشتبانی برای آنها می باشد.

جدول۱۰۴- اقتصاد پایه روستاها بر مبنی L.Q

نام آبادی	L.Q		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
ارزه خوران	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
اورجک	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
خیراباد	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
کلیسا	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰

نام آبادی	L.Q		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
احمد آباد	۰	۰	۰
خندق لو	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
معدن مس بایچه باغ	۰	۰	۰
میانج	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
قلعه ارزه خوران	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
تات قشلاق	۰.۹۹	۱.۲۱	۰.۳۵
چای قشلاقی	۰.۹۹	۱.۲۸	۰.۱۵
خضرچوپان	۱.۰۵	۱.۱۷	۰.۲۴
خویین	۰	۰	۰
سعیدکندی	۰.۸۲	۱.۵۴	۰.۱۴
علم کندی	۰.۹۵	۱.۱۷	۰.۷۱
بیانلو	۱.۱۹	۰.۸۸	۰.۴۶
پری	۰.۵۶	۰.۸۲	۳.۶۸
تازه کند(داغ مالوداش	۰	۰	۰
توزلار	۰	۰	۰
حسن ابادجدید	۰	۰	۰
حسن ابادقدیم	۰	۰	۰
قزلجه	۰.۹۱	۱.۳۰	۰.۴۷
قلعه جوق	۰	۰	۰
لرده شور	۱.۵۴	۰.۴۰	۰.۲۸
لهجبین	۰	۰	۰
تازه کندفخرلو	۱.۳۴	۰.۷۹	۰.۰۰
تخته یورد	۱.۱۶	۱.۰۵	۰.۰۷
قاضی کندی	۱.۱۸	۰.۷۴	۰.۹۸
قره داش	۱.۲۵	۰.۸۸	۰.۱۶
برون قشلاق	۰.۹۳	۰.۹۹	۱.۳۷
قره گل	۱.۰۹	۰.۹۲	۰.۷۹
گونی	۱.۲۴	۰.۸۲	۰.۴۱
امیراباد	۰.۶۰	۱.۶۸	۰.۸۲
اینچه سعیدنظام	۱.۱۶	۰.۴۵	۱.۹۶
بکتاش	۰	۰	۰
چتز	۱.۰۴	۰.۹۸	۰.۸۴
چناقبلاغ	۰.۹۳	۰.۸۱	۱.۹۴
گادل	۰	۰	۰

نام آبادی	L.Q		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
مغانلو	۰.۷۸	۰.۵۰	۳.۶۲
سهندعلیا	۱.۰۵	۰.۹۲	۰.۹۸
کردی	۱.۴۷	۰.۵۳	۰.۲۳
باغچه	۱.۵۰	۰.۴۷	۰.۲۷
سهندسفلی	۱.۰۷	۱.۰۳	۰.۵۳
گندی	۱.۰۶	۱.۱۵	۰.۲۲
دام لار	۰	۰	۰
اق کند	۱.۰۳	۱.۰۸	۰.۶۰
المالو	۱.۲۲	۰.۸۴	۰.۴۲
بای گلی	۰	۰	۰
قره تپه	۰	۰	۰
سرین دره	۱.۰۳	۱.۱۶	۰.۳۸
پیرقشلاق	۰	۰	۰
چهره تپه	۰	۰	۰
ساری اغل	۱.۴۴	۰.۶۰	۰.۱۲
عوج موسی	۰	۰	۰
سریک	۰.۵۱	۱.۵۲	۱.۷۱
ینگجه سینار	۱.۱۳	۰.۴۴	۲.۱۴
رز	۰	۰	۰
مزرعه اغدوز	۰	۰	۰
سیدلر	۰	۰	۰
کوشک	۰	۰	۰
شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰	۰	۰
بک اباد	۰	۰	۰
بهستان	۱.۲۰	۰.۳۰	۲.۲۴
تک اغاج	۱.۰۶	۰.۷۱	۱.۶۳
مزرعه لیلان	۱.۳۴	۰.۳۰	۱.۵۷
مزرعه بک اباد	۰	۰	۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰	۰	۰
سرپل /میر آخور	۰.۷۲	۱.۲۹	۱.۴۱
بیاملو	۰	۰	۰
پشتک	۰.۹۷	۱.۲۲	۰.۴۷
خلج	۱.۰۵	۰.۶۳	۱.۹۰
ماداباد	۰.۶۴	۱.۷۲	۰.۴۶

نام آبادی	L.Q		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
وهران	۰.۷۹	۱.۲۹	۱.۱۲
ایلی بلاغ	۰.۸۲	۱.۳۴	۰.۸۰
قره باطلاق	۱.۰۲	۱.۰۸	۰.۶۵

توزیع فعالیت ها در سطح منطقه

در این طرح به منظور بررسی نحوه توزیع فعالیت ها و خدمات در سطح روســـــتاها از تکنیک سنجش سطح تمرکز استفاده شده است. در این تکنیک سنجش سطح تمرکز از طریق فرمول زیر قابل محاسبه است:

$$C = \frac{\sum |x - y|}{۲}$$

در این فرمول y نشان دهنده سهم درصدی یک فعالیت در روســتا ، x نشاندهنده سهم درصدی جمعیت آن روســتا می باشد و C یا شاخص سطح تمرکز، میزان تمرکز یک فعالیت و یا خدمت را نشان می دهد. میزان C در این تکنیک همواره بین صفر و ۱۰۰ قرار می گیرد. هر چه C به ۱۰۰ نزدیکتر باشد نشان دهنده تمرکز آن فعالیت در نقاط خاصی از سطح مورد مطالعه می باشد. جدول زیر نتیجه محاسبه شاخص سطح تمرکز روستای بـرون قشـلاق را برای هر یک از بخش های کشاورزی، صنعت و خدمات را نشان می دهد.

جدول۱۰۵- شاخص سطح تمرکز در سطح روستاهای منظومه

نام آبادی	شاخص سطح تمرکز		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
ارزه خوران	۴۹.۳۵	۰.۶۵	۰.۶۵
اورجک	۴۹.۵۸	۰.۴۲	۰.۴۲
خیراباد	۴۸.۸۱	۱.۱۹	۱.۱۹
کلیسا	۴۹.۴۶	۰.۵۴	۰.۵۴
احمد آباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
خندق لو	۴۹.۵۷	۰.۴۳	۰.۴۳
معدن مس بایچه باغ	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
میانج	۴۹.۷۲	۰.۰۰	۰.۰۰
قلعه ارزه خوران	۵۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
تات قشلاق	۲۶.۲۷	۲۰.۷۶	۱.۴۷
چای قشلاقی	۲۶.۵۰	۲۲.۱۹	۰.۶۴
خضرچوپان	۲۷.۵۸	۱۹.۷۵	۰.۷۱
خویین	۰.۱۵	۰.۱۵	۰.۱۵
سعیدکندی	۲۱.۴۲	۲۶.۲۶	۰.۰۵
علم کندی	۲۳.۷۹	۱۸.۷۲	۲.۲۳
بیانلو	۳۱.۵۱	۱۴.۸۴	۲.۰۲
پری	۱۲.۴۸	۱۱.۸۷	۱۷.۹۶
تازه کند(داغ مالوداش	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
توزلار	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰

نام آبادی	شاخص سطح تمرکز		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
حسن ابادجدید	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادقدیم	۰.۱۷	۰.۱۷	۰.۱۷
قزلجه	۲۴.۲۹	۲۲.۵۳	۲.۳۶
قلعه جوق	۰.۰۵	۰.۰۵	۰.۰۵
لرده شور	۴۰.۹۹	۶.۳۸	۰.۹۹
لهجبین	۰.۰۷	۰.۰۷	۰.۰۷
تازه کندفخرلو	۳۵.۷۰	۱۳.۳۲	۰.۴۹
تخته یورد	۳۰.۲۱	۱۷.۵۱	۰.۵۳
قاضی کندی	۳۰.۵۹	۱۱.۷۸	۴.۳۵
قره داش	۳۲.۹۶	۱۴.۵۹	۰.۱۳
برون قشلاق	۲۳.۴۷	۱۵.۸۵	۶.۱۰
قره گل	۲۸.۲۹	۱۵.۰۶	۳.۲۹
گونی	۳۲.۵۶	۱۳.۶۲	۱.۵۰
امیراباد	۱۵.۴۰	۲۸.۶۱	۳.۹۰
اینچه سعیدنظام	۳۱.۱۴	۷.۷۰	۱۰.۸۲
بکتاش	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چتز	۲۷.۷۱	۱۶.۷۷	۴.۲۷
چناقبلاغ	۲۴.۵۱	۱۳.۶۸	۱۰.۳۵
گادل	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مغانلو	۲۰.۲۸	۷.۹۲	۱۹.۴۴
سهندعلیا	۲۶.۴۴	۱۴.۲۳	۳.۵۰
کردی	۳۸.۶۴	۸.۳۹	۰.۴۰
باغچه	۳۹.۷۵	۷.۶۱	۰.۹۸
سهندسفلی	۲۶.۷۴	۱۵.۸۹	۰.۸۰
گندی	۲۷.۹۶	۱۹.۴۲	۰.۵۲
دام لار	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
اق کند	۲۶.۳۹	۱۷.۵۸	۲.۰۴
المالو	۳۲.۲۷	۱۴.۰۴	۱.۶۸
بای گلی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرین دره	۲۷.۳۷	۱۹.۹۲	۱.۸۳
پیرقشلاق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چهره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
ساری اغل	۳۸.۴۳	۹.۹۶	۰.۲۴
عوج موسی	۰.۱۰	۰.۱۰	۰.۱۰
سریک	۱۱.۱۱	۲۳.۹۲	۶.۸۴
ینگجه سینار	۲۹.۵۷	۶.۹۲	۱۱.۲۰
رز	۰.۲۷	۰.۲۷	۰.۲۷
مزرعه اغدوز	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰

شاخص سطح تمرکز			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
سیدلر	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
کوشک	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بهستان	۳۰.۹۱	۳.۹۱	۱۱.۱۶
تک اغاج	۲۸.۱۲	۱۱.۸۹	۸.۶۴
مزرعه لیلان	۳۵.۵۰	۴.۸۰	۸.۳۱
مزرعه بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۰۴
سرپل /میر آخور	۱۷.۳۷	۲۰.۵۰	۵.۷۱
بیاملو	۰.۰۷	۰.۰۷	۰.۰۷
پشتک	۲۵.۰۴	۲۰.۴۳	۱.۶۸
خلج	۲۶.۹۴	۹.۵۷	۹.۱۴
ماداباد	۱۵.۳۶	۲۸.۰۵	۰.۵۹
وهران	۱۹.۵۳	۲۱.۰۱	۴.۶۵
ایلی بلاغ	۱۸.۶۳	۲۰.۰۰	۰.۹۹
قره باطلاق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
در سطح روستاها	۲۰.۸۸	۳۰.۰۱	۴۱.۹۳

همانطور که مشاهده می شود در این جـــدول کشاورزی کمترین میزان سطح تمرکز را چه در سطح روســـتاهای منظومـــه را به خود اختصاص داده است. این امر به معنی این است که فعالیت های کشاورزی به صورت متوازن در میان روســتاهای منظومــه توزیع شده است و در یک یا چند سکونتگاه متمرکز نیست. در مقابل خــدمات بیشترین میزان سطح تمرکز را چه در سطح روستاهای مورد مطالعه به خود اختصاص داده است. این امر نشان از تمرکز نسبی فعالیت های خـــدماتی در یک یا چند سکونتگاه دارد. اما به طور کلی سطح تمرکز حتی در مورد صنعت نیز چندان بالا نیست و از تمرکز بسیار شدید حکایت نمی کند. در مجموع می توان گفت توزیع فعالیت ها در سطح منطقـــه متوازن است. در روستای برون قشلاق نیز سنجش تمرکز در حوزه کشاورزی بیشتر از سایر فعالیـت هـای اقتصـادی می باشد.

پس از بررسی سطح تمرکز در گروه های مختلف فعالیت ها به منظور شناخت نقاطی که این فعالیت ها در آنها متمرکز است از تکنیک ضریب توزیع (DQ) استفاده می شود. این تکنیک که از نظر روش به تکنیک LQ نزدیک است نشان می دهد در کدام نقاط تمرکز فعالیت وجود دارد. فرمول محاسبه DQ عبارت است از :

$$DQ = \frac{Y}{X}$$

که در آن Yسهم درصدی تعداد شاغلین هر روستا و X سهم درصدی جمعیت روستاها می باشد. در هر روستایی که DQ بیشتر از یک به دست بیاید در آن روستا تمرکز آن نوع از فعالیت وجود دارد.

جدول۱۰۶- محاسبه تکنیک ضریب توزیع فعالیت ها در سطح روستاها

تکنیک ضریب توزیعD.Q			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
ارزه خوران	۰.۱۲	۰.۰۰	۰.۰۰
اورجک	۰.۱۵	۰.۰۰	۰.۰۰
خیراباد	۰.۱۷	۰.۰۰	۰.۰۰
کلیسا	۰.۱۲	۰.۰۰	۰.۰۰
احمد آباد	۰	۰	۰
خندق لو	۰.۲۹	۰.۰۰	۰.۰۰
معدن مس بایچه باغ	۰	۰	۰
میانج	۰.۳۸	۰	۰
قلعه ارزه خوران	۰	۰	۰
تات قشلاق	۲.۱۲	۲.۶۰	۰.۷۵
چای قشلاقی	۲.۱۴	۲.۷۷	۰.۳۳
خضرچوپان	۱.۹۷	۲.۲۰	۰.۴۶
خویین	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سعیدکندی	۱.۱۳	۲.۱۲	۰.۲۰
علم کندی	۱.۲۵	۱.۵۴	۰.۹۴
بیانلو	۱.۴۳	۱.۰۶	۰.۵۵
پری	۰.۴۵	۰.۶۶	۲.۹۵
تازه کند(داغ مالوداش	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
توزلار	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادجدید	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادقدیم	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قزلجه	۱.۵۸	۲.۲۵	۰.۸۲
قلعه جوق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
لرده شور	۱.۵۴	۰.۳۹	۰.۲۷
لهجبین	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
تازه کندفخرلو	۲.۴۰	۱.۴۱	۰.۰۰
تخته یورد	۲.۵۳	۲.۳۰	۰.۱۶
قاضی کندی	۰.۹۱	۰.۵۷	۰.۷۵
قره داش	۲.۲۶	۱.۵۸	۰.۲۹
برون قشلاق	۰.۶۰	۰.۶۴	۰.۸۸
قره گل	۰.۸۳	۰.۷۱	۰.۶۰
گونی	۰.۸۸	۰.۵۹	۰.۲۹
امیراباد	۰.۶۳	۱.۷۵	۰.۸۶
اینچه سعیدنظام	۲.۷۳	۱.۰۵	۴.۶۰
بکتاش	۰	۰	۰
چتز	۱.۳۴	۱.۲۶	۱.۰۸

تکنیک ضریب توزیعD.Q			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
چناقبلاغ	۰.۹۶	۰.۸۴	۲.۰۱
گادل	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مغانلو	۱.۴۸	۰.۹۴	۶.۸۷
سهندعلیا	۱.۳۷	۱.۲۰	۱.۲۷
کردی	۱.۷۰	۰.۶۱	۰.۲۶
باغچه	۲.۲۳	۰.۶۹	۰.۴۱
سهندسفلی	۱.۳۱	۱.۲۶	۰.۶۵
گندی	۱.۰۴	۱.۱۳	۰.۲۱
دام لار	۰	۰	۰
اق کند	۱.۲۵	۱.۳۱	۰.۷۳
المالو	۲.۶۰	۱.۷۹	۰.۹۰
بای گلی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرین دره	۱.۳۸	۱.۵۵	۰.۵۱
پیرقشلاق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چهره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
ساری اغل	۱.۹۱	۰.۷۹	۰.۱۶
عوج موسی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سریک	۰.۳۹	۱.۱۶	۱.۳۰
ینگجه سینار	۱.۴۴	۰.۵۶	۲.۷۳
رز	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مزرعه اغدوز	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سیدلر	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
کوشک	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
شهرک صنعتی ماهنشان	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بهستان	۱.۵۰	۰.۳۸	۲.۸۰
تک اغاج	۱.۵۳	۱.۰۲	۲.۳۵
مزرعه لیلان	۱.۳۸	۰.۳۱	۱.۶۲
مزرعه بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرپل /میر آخور	۰.۶۳	۱.۱۳	۱.۲۳
بیاملو	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
پشتک	۱.۳۰	۱.۶۴	۰.۶۳
خلج	۰.۷۲	۰.۴۳	۱.۲۹
ماداباد	۰.۵۲	۱.۳۹	۰.۳۸
وهران	۰.۶۹	۱.۱۳	۰.۹۸

تکنیک ضریب توزیعD.Q			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
ایلی بلاغ	۰.۵۸	۰.۹۵	۰.۵۶
قره باطلاق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مجموع	۰.۲۰	۰.۲۳	۰.۲۳

توازن در توزیع فعالیت های کشاورزی که در مدل سطح تمرکز نشان داده شد در این تکنیک نیز مشاهده می شود. به طوری که بیشینه ضریب توزیع فعالیت های کشاورزی درمیان تمام روستاها ۲.۷۳ (اینچه سعید نظام) می باشد که عدد بزرگی به شمار نمی رود. در مقابل در بخش صنعت و خدمات بیشینه ضریب توزیع به ترتیب ۲.۷۷ (چای قشلاقی) و ۶.۸۷ (مغانلو) می باشد. این عدد به این معناست که در روستای مغانلو با توجه به جمعیتش ۶.۸۷ برابر متوسط روستاهای مورد مطالعه در بخش صنعت شاغلند. به همین صورت در چای قشلاقی طیبی با توجه به جمعیت آن شاغلین بخش خدمات ۲.۷۷ برابر متوسط روستاهای منظومه است.

در برخی سکونت گاه ها نظیر اینچه سعید نظام، چتز و تک آغاج شاخص ضریب توزیع در تمام بخش ها بیشتر از یک است. به این معنی که تعداد شاغلین در تمام بخش ها از تعداد پیش بینی شده با توجه به متوسط روستاها بیشتر است که این امر با توجه به بیشتر بودن نرخ اشتغال در این روستاها قابل توجیه است.

بر اساس مدل ضریب توزیع از ۷۵ روستای مورد مطالعه 9سکونتگاه دارای تمرکز در بخش کشاورزی، 8 سکونتگاه دارای تمرکز در بخش صنعت و 9 سکونتگاه دارای تمرکز در بخش خدمات می باشند.

در روستای برون قشلاق با توجه به اطلاعات اخذ شده از جدول بالا در بخش کشاورزی و صنعت و خدمات بیشینه ضریب توزیع به ترتیب ۰.۶۰ و ۰.۶۴و ۰.۸۸ می باشد. این عدد به این معناست که در روستای برون قشلاق با توجه به جمعیتش ۰.۶۰ برابر متوسط روستاهای مورد مطالعه در بخش کشاورزی، ۰.۶۴ برابر متوسط روستاهای مورد مطالعه در بخش صنعت و ۰.۸۸ برابر متوسط روستاهای مورد مطالعه در بخش خدمات مشغول به کار هستند و سطح تمرکز در کلیه فعالیت های اقتصادی کمتر از میزان جمعیت نسبت به منطقه می باشد.

جدول۱۰۷- قابلیتها و تنگناهای تولید و نظام فعالیتی

ماتریس چهار گانه			فرصت ها						تهدیدها			
			امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب منابع طبیعی	تهدید هویت بومی
قوت ها	اقتصاد	وجود تنوع بسیار مطلوب محصولات کشاورزی	افزایش کمی محصولات با ارائه برنامه های آموزشی لازم	توسعه بازاریابی محصولات تولیدی منطقه	توسعه گردشگری با محوریت عرضه مستقیم محصولات خاص منطقه			توجه ارگانها به وضعیت کشاورزی و تنوع آنها			بهره گیری غیر مخرب و پایدار از مراتع	
		عدم خروج سود ویژه حاصل از فروش محصولات به واسطه مالکیت روستاییان بر عمده منابع تولید در بخش کشاورزی	افزایش کیفی محصولات و فرآوری آنها در داخل روستا	توسعه تولیدات کشاورزی فراوری شده	تولید محصولات سالم و جذب گردشگر		افزایش مشارکت مردمی				بهره گیری غیر مخرب و پایدار از مراتع	
		ارزش افزوده مناسب راه انداری زنبور عسل در روستاهای دامنه ای با توجه شرایط محیطی	توسعه فعالیت های زنبور داری در منطقه	تکمیل زنجیره فرایند تولید عسل و توسعه بازاریابی این محصول					کاهش آلودگی های زیست محیطی		کاهش تخریب منابع با کاهش فشار بر منابع طبیعی	
		وجود دام های سبک و سنگین	افزایش کیفی پرورش دام در سطح منطقه								بهره گیری غیر مخرب از مراتع	
		تولید پسته و محصولات روغنی	افزایش کمی و کیفی محصولات خاص	تکمیل زنجیره فرایند تولید و توسعه بازاریابی این							بهره گیری غیر مخرب و پایدار از مراتع	

ماتریس چهار گانه	فرصت ها							تهدیدها			
	امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب منابع طبیعی	تهدید هویت بومی
		محصولات								
وجود بازار فروش محصولات		توسعه بازاریابی محصولات تولیدی منطقه	توسعه گردشگری روستایی از طریق معرفی جاذبه روستایی منطقه		افزایش اعتماد اجتماعی با شناسایی بازار فروش					
وجود منابع آب و امکان ذخیره آب برای مصارف کشاورزی و پرورش ماهی	افزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی	ایجاد زنجیره پورتر، از تولید تا فروش با مشارکت روستاهای منطقه	ایجاد فرصتهای جدید تویعه گردشگری				رعایت ضوابط زیست محیطی			
حاصلخیزی خاک در بخش های کوهپایه ای	افزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی								افزایش تولید از طریق افزایش عملکرد بر هکتار تولیدات کشاورزی	
قابل کشت بودن گیاهان دارویی محیطی- بوم شناختی	افزایش درامد روستائیان با توسعه کشت گیاهان دارویی	توسعه تولیدات کشاورزی فرآوری شده			توسعه اموزش های مرتبط با شناخت گیاهان دارویی و				بهره برداری غیر مخرب و پایداراز مراتع	

ماتریس چهار گانه	فرصت ها							تهدیدها			
	امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب منابع طبیعی	تهدید هویت بومی
					مزایای آنها					
وجود گونه های متنوع جانوری	توعه فعالیت خای مرتبط با پروروش دام های خاص و فرآورده های مرتبط با آنها		توسعه گردشگری طبیعی (اکوتوریسم)							آگاه سازی روستائیان و غیر بومیان نسبت به مزیت های منطقه
رویش گیاهان دارویی	توسعه تولیدات منطقه در زمینه گیاهان دارویی	توسعه تولیدات کشاورزی فرآوری شده							بهره برداری غیر مخرب و پایداراز مراتع	
وجود جاذبه های گردشگری طبیعی			توسعه گردشگری طبیعی (اکوتوریسم)							آگاه سازی روستائیان و غیر بومیان نسبت به مزیت های منطقه
برخورداری از چشم اندازهای منحصر بفرد طبیعی			توسعه گردشگری طبیعی (اکوتوریسم)							آگاه سازی روستائیان و غیر بومیان نسبت به مزیت های منطقه

ادامه جدول۱۰۸- قابلیتها و تنگناهای تولید و نظام فعالیتی

ماتریس چهار گانه			فرصت ها						تهدیدها			
			امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
صعف ها	اقتصاد	هدر رفت منابع آبی منطقه به واسطه سنتی بودن شیوه تولید	توسعه حداقلی فعالیت های آبر و تغییر الگوی کشت متناسب با شرایط منطقه	جلوگیری از هدر رفت منابع به منظور بهینه سازی فرایند تولید و افزایش راندمان								
		محدودیت در تاسیسات پشتیبان تولید کشاورزی	گسترش تاسیسات پشتیبان تولید کشاورزی با هدف زمینه سازی برای افزایش تنوع و کیفیت محصولات									
		دشواری عرضه محصولات کشاورزی در بازارهای مصرف توسط روستاییان	تسهیل عرضه حصولات منطقه از طریق بهبود زیرساخت های حمل و نقل به منظور افزایش تنوع و توسعه کیفی محصولات									
		عدم وجود صنایع تبدیلی مرتبط با تولیدات کشاورزی منطقه		گسترش صنایع تبدیلی در منطقه در راستای تکمیل زنجیره های فرایند تولید محصولات								
		افول تولیدات صنایع دستی			تقویت و توسعه مشاغل خانگی در زمینه تولید صنایع دستی بومی							

		فرصت ها							تهدیدها			
	ماتریس چهار گانه	امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
محیطی - بوم شناختی	بیشتر بودن تعداد دام نسبت به ظرفیت چراگاه ها	اقزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی			کاهش اعتماد اجتماعی به دلیل مخالفت با توسعه فضای دامی					توسعه کشت نباتات علوفه ای به عنوان کشت دوم در راستای جلوگیری از تخریب مراتع و فرسایش خاک	
	عدم وجود زیرساخت های آموزش تخصصی حرفه ای مرتبط با کشاورزی درسطح منطقه	ایجاد زیرساخت های آموزش تخصصی کشاورزی در راستای افزایش کیفیت و تنوع محصولات کشاورزی									
	آلودگی منابع آب و خاک			کاهش آلودگی های محیطی منطقه در راستای استفاده از پتانسیل های گردشگری آن				جلوگیری از الوده شدن منابع طبیعی منطقه با کاهش اثرات سو دفع نامناسب زباله ها			
	دفع نامناسب فاضلاب (چاه	کاهش آلودگی محیط در راستای									

ماتریس چهار گانه	فرصت ها						تهدیدها			
	امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
جذبی)	افزایش عملکرد و توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی و دامی									
دفع پساب های برخی واحدهای کارگاهی	کاهش آلودگی محیط در راستای افزایش عملکرد و توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی و دامی									
قرار گرفتن در خطر نسبی زیاد زلزله								ایمن سازی سکونتگاهای واقع در پهنه های زلزله خیز با هدف کاهش خسارات جانی و مالی در صورت بوز سوانح		

ظرفیت‌شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار و ارتقاء مهارت‌های آنها در روستاهای هدف دهستان یا بخش؛

همانگونه که در بخش مربوط به جمعیت شناسی و تحولات جمعیتی و نیز مباحث مربوط به اشتغال روستایی به تفصیل اشاره شد، روستائیان سکونتگاه های مورد مطالعه به شغل کشاورزی مشغول بوده و در فصول کشت محصولات کلیه جوانان و سرپرستان خانوار به کشاورزی مشغول می باشند و اکثر افراد نیز در حرفه کشاورزی نیازمند آموزش روش های مدرن کشاورزی و آشنایی با فرآیند کامل تغییر الگوی کشت می باشند ولی در فصولی که برداشت محصولات کشاورزی به اتمام رسیده و روستائیان به فراغت رسیده اند، بیشتر جوانان به دلیل مشکلات اقتصادی و نبودن فعالیت های خدماتی لازم در روستا به شهرهای زنجان، تهران و قزوین مهاجرت نموده و به فعالیت های اقتصادی خدماتی مشغول می شوند، در حالت کلی می توان چنین بیان نمود که جوانان و سرپرستان جویای کار در سطح روستا در فصول کشاورزی، شاغل و پس از برداشت محصول بیکار می شوند که در صورت احداث و بهره برداری از فعالیت های اقتصادی پیشنهادی این طرح، برای این افراد نیز پس از فصول کشاورزی، فعالیت اقتصادی در سطح روستا ایجاد خواهد شد.

جوانان و سرپرستان جویای کار طبق دسته بندی صورت گرفته بر اساس تعاریف مرکز آمار ایران در رده بیکار محصوب می شوند که آمار مربوط به تعداد بیکاران در بخش ویژگیهایاقتصادی روستا ارائه شده و به تفصیل توضیح داده است و در خصوص آموزش ها و مهارت های لازم نیز در جدول ذیل در خصوص هریک های فعالیت های اقتصادی پیشنهادی برای توسعه اقتصادی روستا و اشتغالزایی، آموزش های مورد نیاز همراه با ارگانهای حامی، اطلاعات مورد نیاز ارائه شده است.

جدول۱۰۸- تعیین مهارتها و آموزش های مورد نیاز جهت ارتقا ظرفیت ذینفعان محلی

پیشنهادات	آموزش های مورد نیاز	ارگانها/نهادهای آموزش دهنده
انبار علوفه و محصولات	اصول انبارداری، نحوه نگهداری، خواص مواد و محصولات و ...	نظام مهندسی کشاورزی – فنی و حرفه ای
زنبور داری	آشنایی با انواع کندو، زنبور، نحوه نگهداری و ...	اتحادیه صنفی– فنی و حرفه ای
گیاهان دارویی	آشنایی گیاهان دارویی، خواص، نحوه کاشت و ...	منابع طبیعی
پرورش دام و طیور	آشنایی با بیماری های دام و طیور، غذای مصرفی، نگهداری و ...	جهاد کشاورزی
پرورش ماهی	آشنایی با شرایط نگهداری ماهی، نوع ماهی، غذاهای مورد نیاز، بیماریها و ...	شیلات
تغییر الگوی کشت	شناخت نوع محصولات، نحوه کاشت، شرایط نگهداری، نحوه برداشت و ...	جهاد کشاورزی

شناسایی و اولویت‌بندی مهمترین ظرفیت‌های روستا با تاکید بر برندسازی فعالیت‌ها و خدمات برای تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشرانها جهت تحرک اقتصادی روستا

یکی از سیاست های کارا در امر توسعه منطقه ای طراحی پروژه های محرک توسعه با هدف تسریع فرآیند تحول در این مناطق می باشد. پروژه های محرک با ایجاد بسترهای لازم امکان توسعه فعالیت های مطلوب تر انسانی را فراهم می آورند تا جوامع انسانی بتوانند به سمت تحولات مثبت در زمینه های مختلف اجتماعی، اقتصادی، زیست محیطی و غیره گام بردارد. لذا با توجه به اهداف طرح حاضر و مدل شبکه ای نقش پذیری هر یک از حوزه های مشخص شده برای محدوده مورد مطالعه، در این بخش پروژه های محرک و پیشران هر حوزه با رویکرد اقتصادی، در قالب جدول با تاکید بر کارکرد غالب اقتصادی روستا ارائه می گردد.

جدول۱۰۹- تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشران‌ها جهت تحرک اقتصادی

کارکرد غالب روستا	ریز کارکرد	پروژه های محرک و پیشران
تولید محصولات کشاورزی	مرکز خدماتی پشتیبان تولیدات کشاورزی، محصولات روغنی، پرورش زنبور عسل	تولید رنگ طبیعی ۱۵ تن در سال
		ایجاد زنبورستان با ظرفیت ۱۵۰۰ کندو
		جمع آوری، تولید، بسته بندی و عرضه محصولات کشاورزی با ظرفیت بسته بندی روزانه ۵۰۰ بسته و مساحت ۵ هکتار
		احداث و بهسازی واحدهای دامی کوچک
		احداث *سبدهای پرورش و تکثیر ماهی در سد پلاستیکی*
		احداث و راه اندازی صنایع تبدیل میوه و تولید میوه خشک

جمع‌آوری ایده‌های مرتبط با طرح‌های کارآفرینی مستقل (خصوصی و تعاونی) قابل اجراء توسط ساکنین بومی با استفاده از فناوری‌های مناسب از طریق گفتگو با اجتماع بومی و هم‌اندیشی با کارآفرینان محلی؛

کارآفرینی مفهومی است که تاکنون از دیدگاه های مختلف مورد بررسی قرار گرفته است و همه بر این باورند که کارآفرینی (Entrepreneurship) موتور محرکه توسعه اقتصادی کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه است. سه دلیل مهم کشورها برای توجه به مقوله کارآفرینی، تولید ثروت، توسعه ی تکنولوژی و اشتغال مولد است. در حالی که در کشور ما به اشتباه این مفهوم صرفا با اشتغال زایی مترادف شده و فقط برای حل مشکل اشتغال به سمت کار آفرینی پیش می رویم. در اواخر دهه ی ۷۰ در بسیاری از کشورهای پیشرفته به علت تغییر در ارزش ها و گرایش های جامعه و البته تغییرات جمعیت شناختی، موجی از کسب و کارهای کوچک و افراد خوداشتغال به وجود آمد. به علت تاثیرات عمیق این پدیده مطالعات زیادی از چهار دیدگاه اقتصاد، مدیریت، جامعه شناسی و روان شناسی انجام شده است. باوجود قدمت بررسی کارآفرینی و تلاش محققین فراوان، مانند سایر مفاهیم علوم انسانی ارائه ی تعریفی قطعی و مشخص برای آن، کاری دشوار و حتی غیرممکن است. توجه به سیر تکاملی این مفهوم، خود شامل نکات جالبی است. در سیر تکاملی مفهوم کارآفرینی، عوامل زیادی مانند ریسک پذیری، نوآوری و ... به این مفهوم اضافه شده است.

در جلسات برگزار شده با ساکنین روستا، ایده های کارآفرینی روستاییان به قرار جدول ذیل می باشد. مردم قبل از اینکه به بیان ایده های مرتبط با کارآفرینی به پردازند به مشکلات موجود در توسعه اقتصادی روستا پرداختند، لذا در این بحث همراه با بیان ایده های کارآفرینی، مسایل و مشکلات موجود نیز ارائه می شود.

جدول۱۱۰- ایده های جمع آوری شده مرتبط با کارآفرینی در روستای برون قشلاق

پیشنهادات	توضیحات
دامداری	کمبود مراتع برای چرای دام و شناسایی بازارهای خرید
پرورش ماهی	تویعه بی رویه فضاهای پرورش ماهی و نداشتن برنامه آموزشی و مدون
فرشبافی	بافندگی صرف توسط روستائیان

تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا؛

نظریه پایه اقتصاد که در بند قبل مورد بررسی قرار گرفت، فعالیت های هر منطقه را به دو بخش تقسیم می کند: بخش صادرات یا پایه که حاصل آن در خارج از منطقه مصرف می شود و بنابراین رشد آن اساساً به رشد اقتصاد ملی مربوط است و بخش خدمات یا صنایع وابسته محلی که گسترش آن به رشد جمعیت منطقه وابسته است. جمعیتی که نیروی کار فعالیت های پایه را فراهم آورده و نیاز به خدماتی چون مغازه، بانک، حمل و نقل و غیره را بوجود می آورد. براساس نظریه پایه اقتصاد نیروی مهمی که ساختار اقتصادی یک منطقه را دگرگون می کند، اشتغال در فعالیت های پایه منطقه می باشد و دگرگونی در این بخش بر جمعیت و اشتغال منطقه تأثیر می گذارد. این تأثیر یا به صورت مستقیم (تغییر در تعداد افرادی که در فعالیت های پایه اشتغال دارند) و یا غیرمستقیم (تغییر در جمعیت وابسته به اشتغال پایه که به دنبال خود نیاز به مشاغل خدماتی را بوجود می آورد) نمود پیدا می کند (رفیعی، ۱۳۶۹: ۲۶-۲۲) با جمعبندی آنچه گفته شد می توان به این نتیجه رسید که اشتغال پایه حداقل دارای دو ویژگی است:

الف) کل گراست،

ب) محصولات آن جنبهٔ صادراتی نیرومندی دارند.

همچنین نتیجه می شود که اشتغال خدماتی نیز حداقل دارای دو ویژگی است: الف) جمعیت گراست، ب) مکمل اشتغال پایه است. البته می بایستی به این نکته نیز توجه داشت که طیف گسترده فعالیت های اجتماعی اقتصادی مناطق، به راحتی نمی توان با انتخاب معیارهای محل گرایی، جمعیت گرایی و صادراتی بودن محصول، اشتغال را به دو بخش پایه و غیرپایه تقسیم کرد. می توان معیارهای دیگری نیز به موارد قبل افزود که البته در مرتبه کمتری از درجه اهمیت قرار می گیرند که می توان این معیارها را در جدول زیر خلاصه نمود:

جدول۱۱۱- معیارهای اساسی برای طبقه بندی اشتغال در اقتصاد پایه

درجه اهمیت	اشتغال پایه		اشتغال غیرپایه	
معیار	ویژگی اشتغال	ویژگی محصول	ویژگی اشتغال	ویژگی محصول
درجه یک	محل گراست	جنبه صادراتی نیرومندی دارد	جمعیت گراست	مورد مصرف جمعیت محلی است
درجه دو	- تصمیمات اساسی در خارج منطقه گرفته می شود - جنبه تولیدی دارد - جنبه عمده فروشی دارد		تصمیمات اساسی فعالیت در محل گرفته می شود.	

ماخذ: ماجدی، ۱۲۵ :۱۳۷۸

پیش‌بینی ضریب ها و میزان فعالیت های پایه: پس از شناخت فعالیت های پایه و تبعی دو پیش بینی روند تغییرات در ضریب‌های موردنظر، می توان اشتغال در فعالیت های پایه و تبعی را برآورد کرد. میزان اشتغال در بخش پایه را می توان به دو صورت پیش بینی کرد: نخست آنکه فعالیت های پایه به عنوان متغیرهای برونزا، در خارج از مدل تعیین شده و سپس برای محاسبهٔ اشتغال تبعی به کار گرفته شوند. دیگر آنکه مشاغل پایه را در داخل مدل، و با تحلیل روابط اقتصادی تعیین کنندهٔ این مشاغل برآورد نمود.

کاربری روش پایه اقتصاد در پیش بینی اشتغال:فرایند بکارگیری روش پایه اقتصاد در پیش بینی اشتغال در هفت قدم معرفی می‌گردد:

قدم اول: جمع آوری و تنظیم اطلاعات مورد نیاز از ساختار اقتصاد منطقه مورد مطالعه و یک سطح فرادست.

قدم دوم: بکارگیری ضریب مکانی (L.Q) در تحلیل پایه یا غیر پایه بودن فعالیت‌های اقتصادی منطقه.

قدم سوم: محاسبه رشد عامل برای دوره ۱۰ ساله ۱۳۹۰-۱۳۸۵ این ضریب برای هر یک از بخش‌های موجود به عنوان بخش پایه محاسبه می‌گردد.

قدم چهارم: در این قسمت میزان کل اشتغال در بخش پایه محاسبه می‌گردد.

قدم پنجم: محاسبه ضریب B.M برای بخش‌های مهم فعالیت‌های اقتصادی منطقه.

قدم ششم: پیش بینی اشتغال کل منطقه در سال افق (t+n) بر مبنای رابطه زیر و با فرض معتبر بودن تئوری پایه اقتصاد در طول زمان بدین معنا که ضریب فزاینده اشتغال کل و اشتغال پایه یکسانند.

قدم هفتم: پیش بینی کل اشتغال غیر پایه

جدول ذیل برآورد تعداد شاغلین به روش بالا می باشد.

جدول۱۱۲- برآورد تعداد شاغلین در روستای برون قشلاق

روستا	گروه فعالیت	اشتغال پایه در سال t	درصد سالانه رشد اشتغال در گذشته (۸۵ تا ۹۰)	عامل رشد برای دوره ۱۰ ساله پیش بینی	اصلاح کمتر از ۰.۳۴ درصد متوسط مجموع	پیش بینی اشتغال پایه در سال t+۱۰	BM	et مجموع کل اشتغال	Ne	شاغلین غیر پایه
برون قشلاق	صنعت	۴۱	-۲.۲۲	۰.۷۸	۰.۸۹	۴۵	۲.۸۸	۱۲۹	۱.۰۹	-
	کشاورزی	۵۹								۶۴
	خدمات	۱۸								۲۰

یکی از اهداف مهم این طرح و دولت، حمایت و پشتیبانی از نیروی کار جهت حفظ و ارتقای قدرت خرید و رفاه زندگی و تامین امنیت شغلی آنان و در نهایت ایجاد محیطی مناسب برای نیروهای فعال جامعه است. در ماده ۲۳ اعلامیه جهانی حقوق بشر بر منصفانه بودن درامد به طوری که زندگی فرد و خانواده اش را موافق حیثیت و کرامت انسانی تامین کند، تاکید شده است. در توصیه نامه شماره۱۳۵ مصوب۲۲ ژوئن ۱۹۷۰ اهداف زیر مورد تاکید قرار گرفته اند:

الف- تعیین حداقل درآمد باید یکی از عناصر سیاستی باشد که هدفش مبارزه با فقر و ارضای نیازهای همه مردم و خانواده آنان باشد.

ب- هدف اصلی تعیین حداقل درامد باید آن باشد که مـردم را از نظـر حـداقل سـطوح مجـاز درآمـد مـورد حمایـت اجتماعی لازم قرار دهد.

داشتن معیارهایی برای تعیین حداقل درآمد، شرایطی را ایجاد می کند که برمبنای آن هـا هـم مـردم و هـم بنگـاه های اقتصادی می توانند دریابند که چه قواعدی وجود دارد. معیارها همچنین محـیط باثبـات تـری را بـرای برنامـه ریزی بوجود می آوردف این معیارها عبارتند از:

۱- نیازهای مردم و خانواده های آنها

به هنگام تعیین حداقل درآمد، نیاز پایه و اساسی جهت تعیین درامد تعیین می گردد. بر این اسـاس درآمـد پایـه در حد پوشش نیازهای اساسی مردم بوده و هر رشته فعالیتی که آن سطح درآمد را نتوانـد بپـردازد بهتـر اسـت فعالیـت نکند تا اینکه درآمد کمتری داشته باشد. سازمان بین المللی کار در این زمینه چنین اشاره می کنـد: «بـه نظـر مـی رسد که مفهوم حداقل نیازهای اجتماعی می تواند به مفهوم حیثیت انسـانی مـرتبط گـردد. بـدین معنـی کـه یـک خانواده نباید در اثر فقر مجبور به آن چنان زندگی بشود کـه وی را از دیگـر خـانواده هـای همـین گـروه اجتمـاعی، مشخص و جدا سازد.»

۲- سطح عمومی درآمدها در کشور

توصیه نامه شماره ۳۰ سازمان بین المللی کار چنین مقرر می دارد : «قبل از هر چیز ضرورت ایجاد می کند کـه از نرخ درآمدی که در کارهای مشابه و در صنایعی که مردم آن متشکل بوده و پیمان های جمعی منعقد سـاخته انـد، تعیین می شود، الهام گرفته شود و هرگاه چنـین مقایسـه ای ممکـن نباشـد از سـطح عمـومی درآمـدها در کشـور استفاده شود.» سطح عمومی درآمدها در یک کشور توسط آمارهایی از متوسـط درآمـدهایی کـه برحسـب جنسـیت، شاخه فعالیت اقتصادی گروه شغلی و مکان طبقه بندی شده است، بهتر اندازه گیری می شود.

۳- هزینه زندگی و تغییرات آن

بیشتر کشورها شاخص بهای مصرفی را با توجه به سطوح قیمت هایی کـه رفـاه و نیازهـای اساسـی خانوارهـای کـم درآمد را تحت تاثیر قرار می دهد، اندازه گیری می کنند. متوسط هزینه برحسب انـواع خـاص خانوارهـا نیـز مـی تواند در تعیین سطوح حداقل درآمد در نظر گرفته شود.

۴- مزایای تامین اجتماعی

تعیین حداقل درآمد یکی از شیوه های پشتیبانی از نیروهای فعال و کارگری جامعه است و دیگر حمایـت هـا مـی تواند شامل بیمه بیکاری، تامین اجتماعی و ایجاد اشتغال باشد. دستیابی به مزایای تامین اجتمـاعی و سـایر حمایـت ها و سیاست های کاهش فقر، معیار مهمی در تعیین حداقل درامد است.

۵- استانداردهای نسبی زندگی سایر گروه های اجتماعی

معیارهای استانداردهای زندگی بر پایه متوسط درآمد و توزیع درآمد گروه های مختلف اجتماعی، متوسط مخـارج و مخارج کل بر مبنای سبدهای کالایی، سایر معیارهای استاندارهای زندگی از قبیل تعداد اتاق های مسکونی، نسـبت اجاره مسکن خانوارها، متوسط تعداد اعضاء خانوار، نسبت اعضاء با تحصیلات بالاتر از مقـدماتی در خـانوار و .... اغلـب صورت می پذیرد.

۶- عوامل اقتصادی

عواملی همچون الزامات توسعه اقتصادی، سطوح بهره وری، سطح اشتغال و ظرفیت پرداخت از جمله عوامل اقتصادی هستند که در تعیین سطح حداقل درآمد در نظر گرفته می شوند. معیارهای توسعه اقتصادی همانند تغییر در تولید ناخالص داخلی سرانه به قیمت های ثابت، تغییر در سهم نسبی بخش های کشاورزی، صنعت، خدمات در تولید ناخالص داخلی، تغییر در ارزش تولیدات صنعتی یا ارزش بازرگانی خارجی به قیمت های ثابت و معیارهای فعالیت های اقتصادی همانند تغییر در میزان بیکاری و یا تغییر درصد افراد شاغل در بخش های کشاورزی، صنعت و خدمات و . . . می توانند مد نظر قرار گیرند.

جدول۱۱۳- معیارها و ضوابط تعیین حداقل درآمد در کشورهای مختلف

ضوابط مورد عمل یا توصیه نامه ها	سازمان بین المللی کار	آمریکا	استرالیا	فرانسه	ژاپن	کره جنوبی	تایوان	اندونزی	ترکیه
۱- نیازهای مردم و خانواده های آنان	*	*	*	*				*	*
۲- سطح عمومی درآمدها در کشور	*	*		*	*	*	*	*	
۳- هزینه زندگی و تغییرات آن	*	*	*	*	*	*	*	*	
۴- مزایای تامین اجتماعی	*								
۵- سطح زندگی مردم درقیاس با دیگر گروه های اجتماعی	*						*	*	
۶- عوامل اقتصادی- بهره وری	*	*	*	*		*	*	*	
۷- تورم		*		*				*	*
۸-ظرفیت و توانایی صنعت برای پرداخت حداقل درآمد					*		*		
۹- آخرین وضعیت اقتصادی							*		
۱۰- شاخص قیمت عمده فروشی							*		
۱۱- درآمد ملی و متوسط درآمد سرانه								*	

با این تفاصیل تعیین حداقل درآمد یا درآمد قابل تابعی از شرایط حاکم بر جامعه بوده و همانگونه که پیشتر نیز اشاره شده در سطح روستاها، بطور متوسط درآمد ماهانه اهالی در حدود ۱۵ میلیون ریال می باشد که چشم انداز روستا، افزایش سالانه۳۰٪ به درآمد اهالی در زمینه فعالیت های خدماتی، ۷۰٪ برای فعالیت های کشاورزی و ۵۵ ٪ برای فعالیت های صنعتی می باشد و این رقم می بایست نزدیک به حداقل درآمد اعلام شده برای کارگران و کارمندان باشد.

تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی موجود روستاهای هدف دهستان یا بخش؛

برای ارتقا ظرفیت فعالیت های اقتصادی، مهمترین اقدام حل مشکلات وضع موجود می باشد، همانگونه که در بندهای پیشین نیز بیان شد در سطح دهستان و روستا مشکلاتی وجود دارد که ارتقا و در برخی موارد ادامه فعالیت خدمات اقتصادی را با چالش هایی روبرو کرده است، لذا برای مرتفع نمودن مسایل و مشکلات موجود، اقدامات ذیل پیشنهاد می گردد.

جدول۱۱۴- تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی موجود

مشکل	اقدامات مناسب
کم آبی	توسعه آبیاری قطره ای روستا
	ارائه آموزش های نوین برای ایجاد فرصت های شغلی جدید

تعیین برنامه‌های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی برای ارتقاء سطح فعالیت‌های اقتصادی و اشتغالزایی روستا؛

بر مبنای بند سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیت های اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم درآمد و متوسط، یکی از سیاست‌های اقتصادی است که می‌تواند در مقاوم‌سازی اقتصاد ایران بسیار مؤثر است. بدین منظور توانمندسازی جامعه هدف فعالیت‌های اقتصادی می‌تواند سبب سازی ثبات و پایداری در فعالیت گردد.

یکی از مهم‌ترین جنبه‌های توانمندسازی، توانمندسازی منابع انسانی می‌باشد. توانمندسازی منابع انسانی و مراقبت از آنان برای بهبود فنآوری و فرآیندهایی که به ارائه خدمات و محصول منجر می‌شود، از یک سو و چگونگی توانمندسازی منابع انسانی برای حفاظت از بازار هدف، ارتقای توان زنجیره تأمین، پایداری و سودآوری آن از سوی دیگر اهدافی است که در طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی مد نظر می باشد.

به طور کلی چهار دسته از عوامل بر توانمندسازی روستائیان از تأثیر به سزایی برخوردار است که این چهار دسته عوامل عبارت است از

۱- دانش و آگاهی فنی

۲- دانش و آگاهی مدیریتی به ویژه کنترل زمان- هزینه

۳- روش‌های تأمین سرمایه

۴- بازاریابی و فروش محصولات

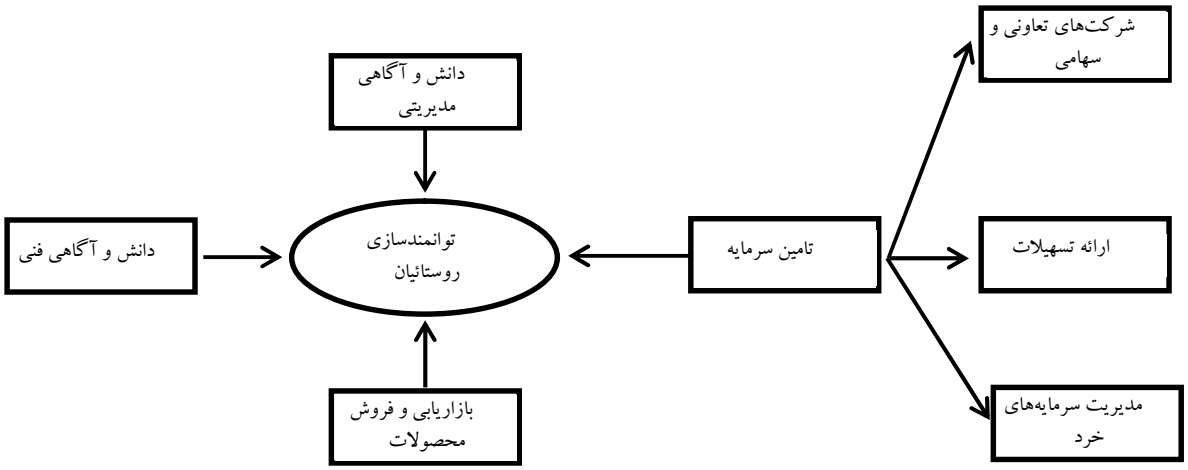
در زمینه روش‌های تأمین سرمایه جهت توانمندسازی روستائیان به صورت عمده به سه روش در این طرح پیشنهاد می شود که فعالان اقتصادی به اقتضای شرایط، در پیش خواهند گرفت.

۱- تشکیل شرکت‌های تعاونی و سهامی

۲- ارائه تسهیلات

۳- مدیریت سرمایه‌های خرد

دیاگرام زیر به صورت خلاصه، نمایشگر نتایج بالاست

برنامه ها و عوامل توانمندسازی روستائیان

۱. عامل شایستگی: توانایی انجام کارها براساس میل و خواسته خود؛ داشتن برنامه مشخص و حساب‌شده برای آینده خود؛ پذیرش سریع روش‌های نو و جدید؛ مشکل‌یابی و مشکل‌گشایی؛ توانایی به‌کارگیری روش‌های نوین و خلاقیت؛ توانایی ساختن زندگی بهتر؛ توجه به تمام راه‌حل‌ها؛ پیش‌قدمی در کارها؛ جدیت در کارها؛ ریسک‌پذیری در کارها،

۲. عامل تأثیر: بیان نظرات مالی خود؛ ایفای نقش زنان روستایی در تأمین درآمد خانواده؛ ضرورت همکاری زن و مرد در اداره امور خانواده؛ ارتقای اطلاعات در زمینه فرآوری محصولات ؛ درآمدزایی زنان همانند مردان؛ انجام گروهی کار؛ افزایش ابتکار عمل؛ مشارکت در امور روستا.

۳. عامل معنی‌داری: یادگیری مداوم؛ کسب اطلاعات نو؛ استفاده از نظرات دیگران در تصمیم‌گیری؛ انجام بهتر کارها با یادگرفتن مطالب جدید از دیگران؛ شرکت در دوره‌های آموزشی؛ داشتن برنامه مشخص و حساب‌شده برای آینده؛ توجه به نظرات دیگران؛ داوطلبانه انجام دادن کارها.

۴. عامل اعتماد: داشتن نگرش مثبت؛ مشارکت در فعالیت‌های روستا؛ توجه دولت به روستاییان؛ اعتماد به کارشناسان؛ توجه به زن روستایی؛ اعتقاد در انجام دادن بهتر کارها به صورت گروهی؛ اهمیت نظرات زنان و دختران.

۵. عامل خودتعیینی: هدایت‌گر بودن خانواده؛ توانایی راهنمایی دیگران؛ ترسیم آینده روشن؛ خودمختار بودن؛ خودآغازگر بودن؛ کمک به دیگران در انجام کارهای جدید؛ پیدا کردن راه‌حل برای مشکلات جدید.

بر اساس برنامه ها و عوامل پیشنهادی برای توانمند سازی روستائیان، مدل حمایتی- مرحله ای نیز بخش های غیرفعال یا نیمه فعال بصورت زیر در نظر گرفته شده است که در سطح روستاها و فعالیت های اقتصادی روستاها می بایست مد نظر باشد.

مدل حمایتی – مرحله ای

یکی از راهبردهای توانمندسازی بخش‌های غیرفعال و نیمه‌فعال، مشارکت غیرمالکیتی دوره‌ای و الزام آنان به ورود بخشی از سود حاصل از این مشارکت در دوره‌های بعدی است. در این روش، با تأمین سرمایه (بصورت مشارکت

تعاونی یا سرمایه گذار غیر) در گردش واحدهای غیرفعال و نیمه‌فعال و صنایع تکمیلی و تبدیلی با آنان مشارکت می‌جوید.

به منظور توانمندسازی واحدهای مذکور می‌توان در هر دوره مشارکت، بخشی از سود حاصل از دوره قبل مشارکت‌جو را به عنوان سرمایه در گردش برای دوره آتی در نظر گرفت و در این صورت به مرور سهم آورده مشارکت‌جو افزایش و سهم آورده سرمایه‌گذار کاهش می‌یابد. با ادامه این روند طی چند دوره سرمایه‌گذاری، مشارکت جو می‌تواند بدون مشارکت با سرمایه‌گذار به فعالیت اقتصادی خود ادامه دهد و با به عبارت دیگر توانمند گردد.

جهت محاسبه تعداد دوره مشارکت لازم جهت توانمندسازی از نرم‌افزار مدل سازی و شبیه سازی میپل[5] برای مدلسازی ریاضی استفاده شده است. برنامه مدل به شرح زیر است:

$$\textbf{while i} <= I_0 \textbf{ do s} := (\mathrm{i} + \mathrm{a} + \mathrm{I_m})/(\mathrm{I_m} + I_0);\ \mathrm{n} := \mathrm{n} + 1;\ \mathrm{a} := \mathrm{i} + \mathrm{a};\ \mathrm{i} := (I_0 * \mathrm{P}) * \mathrm{s}\ \textbf{end do;}\ \mathrm{n}$$

I_0 : سرمایه در گردش اولیه

$\mathrm{I_m}$: آورده اولیه مشارکت‌جو

P : درصد سود سالانه فعالیت

i : مقدار سود مشارکت‌جو در هر دوره فعالیت

s : میزان سهم مشارکت‌جو از سود هر دوره فعالیت براساس میزان آورده

لازم به ذکر است باقی متغیرهای به‌کاررفته در مدل به منظور محاسبات درونی مدل در رایانه انتخاب شده است.

برای وضوح و آشنایی با این مدل یک نمونه مثال در نظر گرفته شده است که در ادامه بیان می شود.

مثال: توانمندسازی یک واحد پرواربندی ۵۰۰ رأسی دام سنگین

در این قسمت به عنوان نمونه فرض شده که توانمندسازی یک واحد پرواربندی ۵۰۰ رأسی دام سنگین مد نظر است. مفروضات مدل براساس پروژه اجرا شده‌ی مذکور به شرح زیر است:

I_0 : سرمایه در گردش اولیه برابر ۲۵۰۰۰ میلیون ریال است

$\mathrm{I_m}$: آورده اولیه مشارکت‌جو ۱۰۷۰۰ میلیون ریال است که شامل ارزش دامداری و تجهیزات وی در دوره مشارکت می‌باشد.

P : درصد سود سالانه فعالیت ۵۰ درصد می‌باشد.

s : میزان سهم شریک از سود در دوره اول ۳۰ درصد می‌باشد.

براین اساس مدل به صورت زیر خواهد بود:

$$i := 0 : n := 1 : a := 0 : \textbf{while } i \le 25000 \textbf{ do } s := \frac{(i + \mathrm{a} + 10700)}{10700 + 25000} : n$$
$$:= n + 1 : a := a + i : i := 25000 \cdot 0.5 \cdot (\mathrm{s} \cdot 1) : print(n, i); \textbf{ od}: n;$$

در ابتدا فرض می‌کنیم مشارکت‌جو تمامی سود حاصل از سهم فعالیت مشترک را وارد دوره آتی سرمایه‌گذاری نماید ولی در ادامه این فرض تعدیل خواهد شد. نتایج مدل براساس مفروضات فوق در جدول زیر ارائه شده است. در این

[5] - Maple

جدول به منظور ارائه نتایج کاربردی مدل، تعداد دوره لازم اجرای پروژه براساس میزان توانمندی مشارکت‌جو (شامل ۲۵، ۵۰، ۷۵ و ۱۰۰ درصد توانمندی) و سود سالانه پروژه (شامل ۵۰، ۴۰ و ۳۰ درصد سود سالانه) محاسبه شده است.

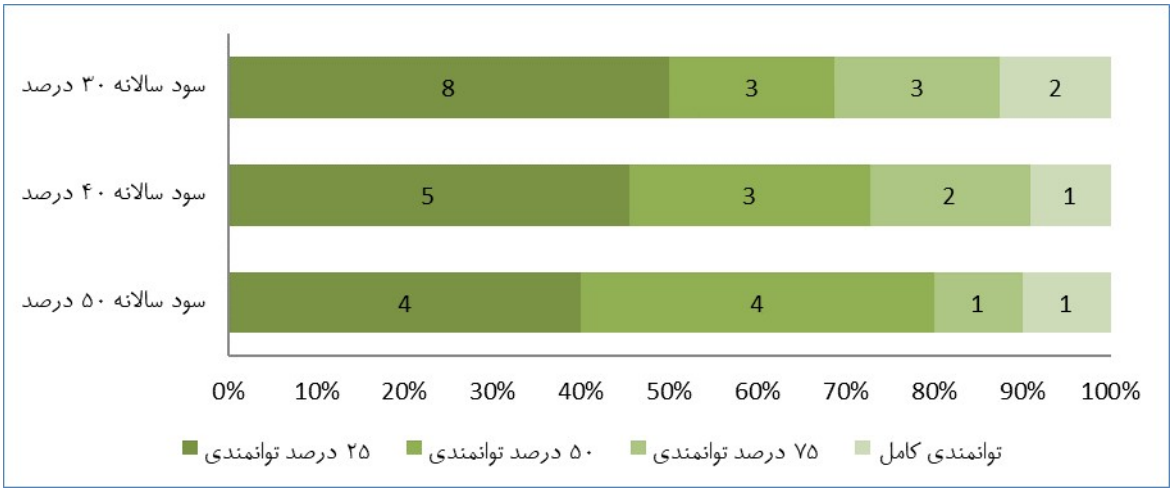
جدول۱۱۵- نتایج کاربردی مدل حمایتی – مرحله ای

شرح	۲۵ درصد توانمندی	۵۰ درصد توانمندی	۷۵ درصد توانمندی	توانمندی کامل
سود سالانه ۵۰ درصد	۴	۸	۸	۹
سود سالانه ۴۰ درصد	۵	۸	۱۰	۱۱
سود سالانه ۳۰ درصد	۸	۱۱	۱۴	۱۵

همان گونه که در جدول بالا مشهود است توانمندسازی کامل مشارکت‌جو براساس مفروضات بالا بین ۹ تا ۱۵ سال به طول خواهد انجامید. بدیهی است اجرای عملیاتی برنامه فوق با توجه به احتمال بالای نوسان قیمت‌ها و بهره‌وری پایین نیروی کار و سرمایه در ایران زمان بیشتری را نیز طلب می‌کند.

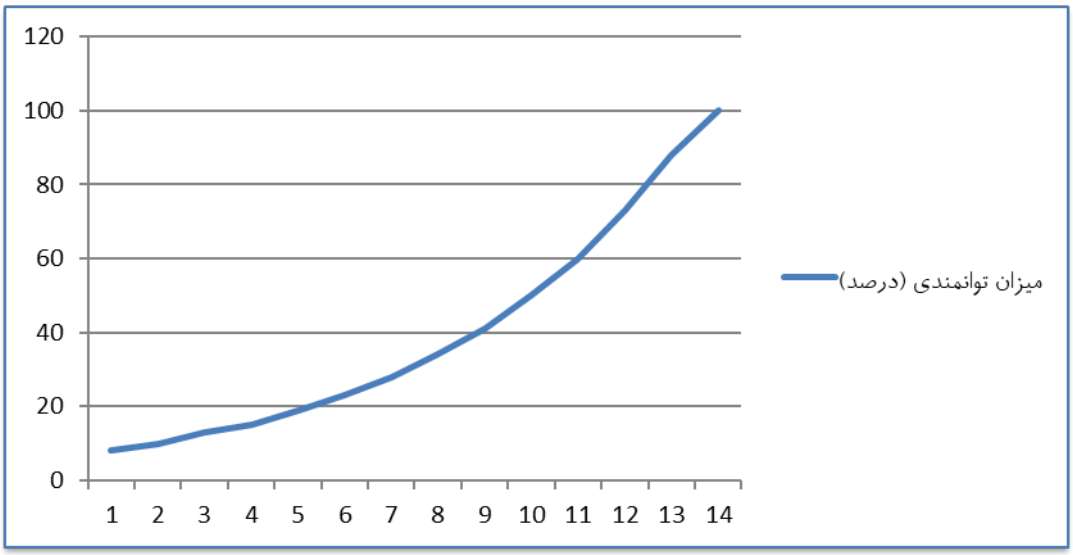
نمودار زیر مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و سودسالانه مورد انتظار (سال) را نشان می دهد.

نمودار۳۷- مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و سودسالانه مورد انتظار

نمودار زیر دیاگرام ارتباط میان میزان توانمندی و مدت زمان لازم جهت احراز آن (دوره یکساله- درصد)

نمودار۳۸- دیاگرام ارتباط میان میزان توانمندی و مدت زمان لازم جهت احراز آن (دوره یکساله- درصد)

بدیهی است که به منظور جبران برخی از هزینه‌ها از جمله استهلاک تجهیزات، تعمیرات و ... نمی‌توان انتظار داشت که مشارکت‌جو ۱۰۰ درصد سود حاصل شده در هر دوره را وارد دوره فعالیت بعدی نماید. به منظور تطبیق بیشتر مدل با واقعیت در جدول زیر، توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندی و میزان بازگشت سود به چرخه فعالیت محاسبه شده است. لازم به ذکر است که در جدول زیر سود حاصل از پروژه در سال حدود ۴۰ درصد در نظر گرفته شده است.

جدول زیر مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و بازگشت سود به چرخه فعالیت رانشان می دهد.

جدول۱۱۶- مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و بازگشت سود به چرخه فعالیت

شرح	۲۵ درصد توانمندی	۵۰ درصد توانمندی	۷۵ درصد توانمندی	توانمندی کامل
بازگشت ۲۵ درصد سود مشارکت‌جو	۲۵	۳۳	۳۸	۴۲
بازگشت ۵۰ درصد سود مشارکت‌جو	۱۰	۱۴	۱۷	۱۹
بازگشت ۷۵ درصد سود مشارکت‌جو	۶	۹	۱۱	۱۲
بازگشت ۱۰۰ درصد سود مشارکت‌جو	۵	۸	۱۰	۱۱

دقت در جداول، نکته‌ای حائز اهمیتی را نشان می‌دهد که می‌تواند در تصمیم‌سازی برای نهادهای حمایتی و اصلاح مدل فوق کلیدی تلقی گردد. همان طور که مبرهن است داده‌های جدول فوق نشان از دو مطلب زیر دارد:

۱- زمان لازم جهت توانمندسازی ۵۰ درصدی (مراحل اولیه توانمندسازی) نسبت به دیگر مراحل بسیار زمان بر است

۲- با افزایش سود، زمان لازم جهت توانمندسازی به صورت معنادار کاهش می‌یابد.

بنابراین چنانچه بتوان به صورت عملیاتی سرمایه لازم برای طی این دوره را فراهم نمود می‌توان از زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جویان با شرکت به شدت کاست.

۱- **ارائه تسهیلات ارزان قیمت با دوره تنفس بالا یا نحوه پرداخت پلکانی**: همان طور که از نتایج بالا مشخص است چنانچه بتوان در مراحل اولیه (۵۰ درصد اولیه) با تزریق تسهیلات بخشی از سرمایه را تأمین نمود به سرعت توانمندسازی روستائیان رخ خواهد داد. اگر تسهیلات ارائه شده با دوره تنفس بالا باشد این توانمندسازی حقیقی بوده و بعد از آن روستائیان از طریق درآمدهای حاصله می‌تواند بازپرداخت تسهیلات را متقبل شود. بدین منظور برخی از ارگان‌های حمایتی مانند بنیاد مسکن، بسیج یا بخشی از تسهیلات تکلیفی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری می-تواند به این امر اختصاص یابد.

۲- **افزایش سهم اولیه مجری از سود در ازای اخذ وثایق لازم و قرارداد بلند مدت**: یکی دیگر از روش‌هایی که می‌توان تأمین سرمایه در دوره اولیه (۵۰ درصد اولیه) را افزایش داد افزایش سهم مجری از سود خواهد بود. در این روش با انعقاد قراردادهای بلندمدت می‌توان سود مجری را در مراحل اولیه افزایش داد (به طور مثال از ۳۰ درصد به ۵۰ درصد) در این صورت زمان لازم جهت افزایش بازده به طول معنادار طبق نتایج بالا کاهش می‌یابد. در دوره‌های با کاهش سهم مشارکت‌جو تعادل برقرار شده و حقوق سرمایه‌گذار نیز حفظ می‌گردد. بدیهی است به منظور حفظ حقوق سرمایه‌گذار دریافت وثایق لازم و قراردادهای بلندمدت لازمه اجرای چنین روشی است.

۳- **افزایش تشویقی پلکانی سود مشارکت‌جو:** به منظور تسریع در توانمندسازی مشارکت‌جو می‌توان نظامی تشویقی در نظر گرفت که در صورت افزایش سود ناشی از عملکرد مشارکت‌جو (روستائیان) بخش قابل ملاحظه‌ای از سود بیش از انتظار به مشارکت جو تعلق گیرد تا زمان اولیه توانمندسازی کاهش یابد.

۴- **کاهش زمان لازم جهت افزایش بازده**: برخی از اقدامات فنی مانند افزایش بهره‌وری ، استفاده از نهاده های مرغوب، خرید مواد اولیه باکیفیت و ... می‌توان زمان لازم جهت افزایش بازده را کاهش داد. کاهش زمان لازم برای افزایش بازده به معنای کاهش دوره سرمایه‌گذاری است که زمان لازم جهت توانمندسازی را نیز کوتاه می‌نماید.

تعیین و اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغالزایی با مقیاس کارکردی در سطح روستا، دهستان، بخش یا شهرستان و تعیین هدف کمی اشتغال هر یک از طرح‌ها و پروژه-های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی؛

با توجه به پتانسیل های روستا، طرح های سرمایه گذاری پیش بینی شده است که علاوه بر موارد مذکور در بند مربوطه، برخی طرح ها و برنامه نیز وجود دارد که می بایست توسط ارگانهای ذیربط مرتفع نمودن گردد. برای احصا طرح های سرمایه گذاری، آماده سازی زیرساخت و رفع مشکلات موجود از اولویت های اجرایی می باشد. در جدول زیر اولویت بندی طرح های سرمایه گذاری مشخص شده است. اولویت بندی های ارائه شده مختص روستا بوده و در سطح دهستان می بایست بر اساس شرایط حاکم در بند ۳-۸ عمل گردد.

جدول۱۱۷- مشخصات طرح های سرمایه گذاری، تعداد اشتغال و مقیاس عملکرد

سرمایه گذاری زیرساختها		طرح های سرمایه گذاری	بازار هدف			میزان اعتبار (میلیون ریال)					مجموع	تعداد اشتغال				سرانه اشتغال (میلیون ریال)	مقیاس عملکرد
عنوان طرح	میزان اعتبار (میلیون ریال)		ارگانها/نهادهای حامی	بازار خرد	بازار کلان	سال اول	سال دوم	سال سوم	سال چهارم	سال پنجم		کشاورزی	صنعت	خدمات	مجموع		
احداث کانال آب کشاورزی	۱۰۰۰	احداث تونل انجماد ماهی ۶۰۰ تن در سال	علوم پزشکی- جهاد کشاورزی - صنعت، معدن و تجارت - محیط زیست	روستاهای اطراف	شهرزنجان و روستاهای اطراف	۰	۰	۰	۳۰۰۰	۰	۳۰۰۰		۸		۸	۳۷۵	ملی
تجهیز اراضی به سیستم آبیاری قطره ای	۱۴۸۹۰۰	احداث و بهسازی واحدهای دامی کوچک	علوم پزشکی- جهاد کشاورزی - صنعت، معدن و تجارت - اتحادیه صنفی	روستاهای اطراف	بازار دواب زنجان	۱۰۰۰	۱۵۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰	۸۵۰۰	۱۳			۱۳	۶۵۴	محلی
بهسازی سیستم آب شرب	۵۰۰	احداث و راه اندازی صنایع تهیه کمپوت و آب میوه	علوم پزشکی- جهاد کشاورزی - صنعت، معدن و تجارت	روستاهای اطراف	شهرهای اطراف	۰	۰	۰	۰	۹۰۰۰	۹۰۰۰		۱۲		۱۲	۷۵۰	ناحیه ای
		احداث مجموعه پرورش، تولید وبسته بندی محصولات	منابع طبیعی - علوم پزشکی- جهاد کشاورزی - صنعت، معدن و تجارت	روستاهای اطراف	فعالان اقتصادی مرتبط در سطح شهرستان	۰	۰	۰	۴۰۰	۰	۴۰۰			۲	۲	۲۰۰	استانی
		احداث کارگاه تبدیل شیر به صنایع لبنی با	علوم پزشکی- جهاد کشاورزی - صنعت، معدن و تجارت- اتحادیه صنفی	روستاهای اطراف	شهرها و روستاهای اطراف	۲۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۲۰۰۰		۴		۴	۵۰۰	شهرستانی

سرمایه گذاری زیرساختها		طرح های سرمایه گذاری	بازار هدف			میزان اعتبار (میلیون ریال)					مجموع	تعداد اشتغال				سرانه اشتغال (میلیون ریال)	مقیاس عملکرد
عنوان طرح	میزان اعتبار (میلیون ریال)		ارگانها/نهادهای حامی	بازار خرد	بازار کلان	سال اول	سال دوم	سال سوم	سال چهارم	سال پنجم		کشاورزی	صنعت	خدمات	مجموع		
		ظرفیت ۴۰ تن															
		تولید رنگ طبیعی ۱۵ تن در سال	جهاد کشاورزی- محیط زیست - صنعت، معدن و تجارت	شهر زنجان و روستاهای اطراف	استانهای گیلان، اردبیل و آ.شرقی	۲۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۰	۰	۴۰۰۰		۹		۹	۴۴۴	ملی
		ایجاد بازار هفتگی	فرمانداری	گردشگران و کلیه روستاها	کلیه شهرها و روستاها	۰	۵۰۰	۰	۰	۰	۵۰۰	۱			۱	۵۰۰	شهرستانی
		ایجاد نمایندگی فروش نهاده ها و ادوات کشاورزی	بخشداری	حوزه یک و دو	کلیه حوزه ها	۰	۰	۷۰۰	۰	۰	۷۰۰			۱	۱	۷۰۰	محلی
مجموع	۱۵۰۴۰۰	-	-	-	-	۵۰۰۰	۳۰۰۰	۳۷۰۰	۵۴۰۰	۱۱۰۰۰	۲۸۱۰۰	۱۴	۳۳	۳	۵۰	۵۶۲	-

۴. روستای بهستان

مقدمه

بـــر اســـاس به جز (۱) بند الف ماده ۲۷ قانون برنامه ششم توسعه کشور، دولت مکلف است در راستای برنامه ریزی منطقه ای و تقویت اقتصاد روستایی و توسعه اقتصاد صادرات محور در طول اجرای قانون برنامه ، هرسال در ۵۰۰۰ روستا با توجه به استعدادها و ظرفیت های بومی و محیطی و قابلیت محلی- اقتصادی آن منطقه با مشارکت نیروهای محلی و با بهره گیری از تسهیلات بانکی، حمایت دولتی و سرمایه گذاری محدوده مورد مطالعه خصوصی ، برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی ان روستاها را بوسیله سازمان مدیریت و برنامه ریزی استانها تهیه کند. بر این اساس سازمان برنامه و بودجه کشور ضمن تعیین سهمیه از ۵۰۰۰ روستای مذکور برای هریک از استانها، روســتای بهســتان به عنوان روستای هدف طرح مذکور از سوی سازمان مدیریت و برنامه ریزی اســتان زنجـان تعیین گردیـده و پـس از بررسی ها و شناخت وضع موجود، اقدام به برنامه ریزی و تعیین پروژه های اقتصـادی شـده اسـت. کـه در ادامـه بـه تعیین اهداف و برنامه های اقتصادی پرداخته خواهد شد.

امروزه تأثیر شهرها بر توسعه مناطق روستایی و پیرامون آن‌ها امر مسلم و پذیرفته شده‌ای است. این اثرگذاری عمدتاً از طریق پیوندهای روستا- شهری محقق می‌گردد. از این‌رو سازمان ملل در سال ۲۰۰۴ موضوع روز جهانی اسکان را چنین نامید: شهرها، موتورهای توسعه روستایی، چـــــــرا که هر منطقه تنها متشکل از نظام سکونت‌گاهی پراکنده و بی‌ارتباط نیست، بلکه شبکه‌ای به هم پیوسته از روابط اجتماعی، اقتصادی و فیزیکی است که از طریق روابط بین نقاط روستایی و شبکه شهری شکل می‌گیرد (کلانتری، ۱۳۸۰). سکونت‌گاه‌های روستایی و شهری بیش از آن که از ویژگی‌های درونی تأثیربپذیرند، به شدت تحت تأثیر کمّ و کیف مناسباتی هستند که در زمینه‌های مختلف بین آن‌ها وجود دارد و بدون شناخت عمیق این مناسبات امکان ساماندهی و توسعه پایدار شهر و روستا میسر نیست (رضوانی، ۱۳۸۳). از این‌رو مناسبات شهری- روستایی نیازمند بررسی‌های جامع به منظور فهم تغییر در ماهیّت و شدت این تعاملات در طول زمان است.

با این مقدمه، به تدوین سند توسعه اقتصادی روستای مورد مطالعه پرداخته می شود.

شناسایی و امکان‌سنجی ایجاد زنجیره‌های ارزش، تولید و خوشه‌های کسب و کار در روستای

هدف؛

در مطالعه زنجیره های ارزش، تولید و خوشه های کسب و کار از روش پورتر استفاده شده است.

تحلیل زنجیره ارزش روشی برای تحلیل بصری فعالیت‌ها است وکمک می‌کند تا چگونگی افزودن ارزش بـه محصـول یا خدمات درک شود. ارزش‌ها زمانی معنای واقعی پیدا می‌کنند که درآمدی بیش از هزینه‌های انجام شده ایجادشان، به تولیدکننده تزریق کنند. در نتیجه‌ی تمـامی ایـن اقـدامات، مشـتری بایـد از بازگشـت و خریـد مجـدد، احسـاس خشنودی داشته باشد.

مایکل پورتر استاد و مولف مدیریت و کسب‌وکار در دهه‌ی ۱۹۸۰ مفهوم آنالیز زنجیره ارزش را توضـیح داد. در واقـع، تحلیل یا آنالیز زنجیره‌ی ارزش نوعی مفهوم بصری از ارزش افزوده شده به محصول یا خدمات، طی پیاده‌سـازی یـک

زنجیره است. پورتر، ساختار یک سازمان را به دو بخش «فعالیت‌های اصلی» و «فعالیت‌های پشتیبان» تقسیم کرد. مدل تحلیل زنجیره‌ی ارزش، به‌صورت دیاگرام زیر، فعالیت‌ها را به دو دسته‌ی اصلی و پشتیبان تقسیم می‌کند.

مزیت رقابتی به‌معنای توانایی تولید کننده در به‌کارگیری یکی از روش‌های مفهومی به‌نام «استراتژی‌های عمومی» است که این‌گونه تعریف می‌شوند:

۱ -**پیشتازی در قیمت:** ارائه‌ی بهترین قیمت به مشتریان.

۲ -**تفکیک:** انتخاب ویژگی‌های منحصر به‌فردی که خریداران نیاز دارند و تولید کننده می‌تواند برای آنها قیمت ویژه روی محصولات بگذارد.

۳ -**تمرکز:** به‌کارگیری استراتژی منحصربه‌فرد برای هر بخش مشخص از بازار.

هر فعالیتی که تولید کننده انجام می دهد، به‌صورت مستقیم به دستیابی به مزیت رقابتی متصل است.

ارزش و زنجیره ارزش

ارزش یعنی هزینه‌ای که مشتریان تمایل دارند برای محصول بپردازند

ارزش به‌طور کلی به‌معنای هزینه‌ای است که مشتریان تمایل دارند برای محصولی بپردازند. اختلاف این هزینه با هزینه‌های تولید محصول، حاشیه‌ی سود تولید کننده را مشخص می‌کند. حاشیه‌ی سود نیز به توانایی تولید کننده ها در مدیریت فعالیت‌ها و اتصال حاضر در زنجیره‌ی ارزش مربوط است. در تعریف ساده، تولید کننده موفق، توانایی عرضه‌ی محصول یا خدماتی را دارد که مشتری، حاضر به پرداخت مبلغی بیش از هزینه‌های انجام شده برای آن است. این هزینه، مجموع هزینه‌ی تمامی فعالیت‌های حاضر در زنجیره‌ی ارزش است.

زنجیره‌ی ارزش تمامی فعالیت‌ها از ورود مواد خام تا تبدیل آنها به محصول و خدمات نهایی را بررسی می‌کند. در نتیجه، منبع اصلی مزیت رقابتی یک شرکت، در فرآیندهای خاص آنها در زنجیره‌ی ارزش و همچنین اتصال این فرآیندها به هم خلاصه می‌شود. هدف نهایی در انجام آنالیز زنجیره‌ی ارزش، حداکثر کردن تولید ارزش در کنار نظارت و کاهش هزینه‌های تولید است.

در بخش فعالیت‌های اصلی و بنیادی تولید کننده ها، تمام مراحل خرید و مصرف کردن منابعی همچون پول، نیروی انسانی، مواد، تجهیزات، ساختمان، زمین، اجرا و مدیریت قرار دارند. فعالیت‌های زنجیره‌ی ارزش در این قسمت، روی هزینه‌ها تاثیر گذاشته و در نهایت سود را کاهش یا افزایش می‌دهند.

مفاهیم اصلی تحلیل زنجیره‌ی ارزش

فعالیت‌های اصلی

فعالیت‌های اصلی به‌طور اختصاصی به ساخت و تحویل محصول مرتبط هستند. این فعالیت‌ها را می‌توان به پنج بخش تقسیم کرد: تدارکات داخلی، عملیات، تدارکات خارجی، بازاریابی و فروش، خدمات. هر یک از این فعالیت‌های اصلی به فعالیت‌های پشتیبان متصل هستند. فعالیت‌های پشتیبان، تاثیر یا بازدهی فعالیت‌های اصلی را افزایش می‌دهند.

جدول۱۱۸- زنجیره های ارزش روستای بهستان

محصول	تدارکات داخلی					تدارکات خارجی			
	محل تامین مواد اولیه/ نهاده	آموزش و فناوری	شیوه تولید	محل ذخیره سازی	محل فرآوری	نحوه بازاریابی	خدمات پشتیبانی فروش	محل فروش	نحوه ارسال به بازار
جو	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خرید توسط دلالان	ندارد	محل روستا	توسط دلالان
یونجه	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	توسط روستاهای اطراف	ندارد	محل روستا	*
سیب	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خودمصرفی	ندارد	محل روستا	*
زردآلو و قیسی	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خرید توسط دلالان	ندارد	محل روستا	توسط دلالان
هلو، شلیل و شفتالو	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	خود مصرفی	ندارد	محل روستا	*
گوسفندو بره	ماهنشان	ندارد	سنتی	طویله های سنتی	خام فروشی	فاقد بازاریابی	ندارد	میدان دواب زنجان	به صورت شخصی
بز و بزغاله	ماهنشان	ندارد	سنتی	طویله های سنتی	خام فروشی	فاقد بازاریابی	ندارد	میدان دواب زنجان	به صورت شخصی
گاو و گوساله	ماهنشان	ندارد	سنتی	طویله های سنتی	خام فروشی	فاقد بازاریابی	ندارد	میدان دواب زنجان	به صورت شخصی
پرورش طیور	ماهنشان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	فاقد بازاریابی	ندارد	محل روستا	به صورت سنتی
پرورش ماهی	زنجان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	بازاریابی نامناسب	ندارد	محل روستا	به صورت سنتی
پرورش زنبور عسل	زنجان	ندارد	سنتی	ندارد	خام فروشی	بازاریابی نامناسب	ندارد	محل روستا	به صورت سنتی

بررسی های حاصل از زنجیره های عرضه و ارزش روستای بهستان نشان از آن دارد که با توجه به میزان و تنوع محصولات، زنجیره تولید و عرضه محصولات شرایط مناسبی بوده و این روستا بیشتر تولید کننده می باشد. میزان پائین تولیدات زراعی و باغی باعث شده که بخش اعظمی از تولیدات جنبه خود مصرفی داشته باشد و مردم روستا بهره چندانی از تولیدات نبرده و سود حاصل از آن بیشتر نصیب دلالان می گردد. پرورش طیور و پرورش ماهی و پرورش زنبور عسل نیز دستخوش نامناسب بودن بازاریابی بوده و آنچنان باید تاثیر گذار بر اقتصاد روستا نبوده است.

شناسایی، توصیف و اولویت‌بندی قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا؛

وضعیت طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی روستای بهستان در ارتباط با روستاهای اطراف و بخش، در بخش دوم به تفصیل مورد بررسی قرار گرفت، شناسایی قابلیت ها و تنگناهای تاثیر گذار بر منابع تولید و نظام فعالیتی در سطح روستا از اهمیت بسزایی برخوردار است، در جداول زیر ماتریس های چهارگانه در حوزه اقتصادی و نظام تولید فعالیتی ارائه شده است.

اهمیت و جایگاه فعالیت های اقتصادی

در این بخش به بررسی نقش اقتصادی غالب سکونت گاه ها و توزیع فضایی فعالیت ها در سطح منطقه پرداخته می شود. به منظور بررسی نقش اقتصادی سکونتگاه ها از مدل اقتصاد پایه با بهره گیری از شاخص ضریب مکانی (LQ) استفاده می شود. همچنین به منظور بررسی توزیع فضایی فعالیت ها از ترکیب دو تکنیک سنجش تمرکز و ضریب توزیع (DQ) استفاده می شود. تکنیک سنجش تمرکز الگوی پراکنش‌کلی فعالیت ها در سطح منطقه اعم از متمرکز یا پراکنده نشان می دهد و تکنیک ضریب توزیع نقاط تمرکز احتمالی فعالیت ها را شناسایی خواهد کرد.

با استفاده از این دو تکنیک علاوه روشن شدن نقش روستاها در نظام روستایی منطقه، توزیع فضایی فعالیت ها نیز مورد مطالعه قرار می‌گیرد. با توجه به اینکه نقش روستاها به عنوان یک کلیت در قالب اقتصاد کشاورزی و دامی تعریف می شود در پایان این بخش به بررسی نوع فعالیت کشاورزی و دامی پایه در روستاها پرداخته می شود.

تحلیل اقتصاد پایه در سکونتگاه ها

یکی از روش های تعیین نقش اقتصادی غالب روستاها تحلیل اقتصاد پایه است. در تحلیل اقتصاد پایه فعالیت های سکونتگاه ها به دو قسمت تقسیم می شود. اول فعالیت های بنیادی یا پایه که کالا، خدمات و محصولات ناشی از این خدمات به سکونتگاه های دیگر صادر می شود. دوم فعالیت های تبعی که محصولات آن ها مصرف داخلی دارد. بر مبنی این نظریه رشد اقتصادی بر اساس فعالیت های پایه شکل می گیرد. این فعالیت ها منجر به تزریق درآمد به اقتصاد شهر یا روستا می شود و این تزریق در آمد رشد دیگر بخش های اقتصادی را در پی دارد. یکی از روش های تحلیل نقش اقتصادی در تقسیم کار سطوح مختلف ملی و یا منطقه ای تعیین فعالیت پایه ای آن است. در این طرح این تحلیل بر اساس تقسیم کار در سطح روستاهای مورد مطالعه صورت می پذیرد. یکی از روش های تعیین فعالیت پایه استفاده از تکنیک ضریب مکانی L.Q است.

$$L.Q = \frac{\text{اشتغال در بخش } i \text{ در سکونتگاه}}{\text{کل اشتغال در سکونتگاه}} \Big/ \frac{\text{اشتغال در بخش } i \text{ در منظومه}}{\text{کل اشتغال در منظومه}}$$

بر اساس این فرمول اگر LQ محاسبه شده برای یک فعالیت دریک سکونتگاه از یک بزرگتر باشد می توان نتیجه گرفت که آن فعالیت یک فعالیت پایه ای در آن سکونتگاه محسوب می شود و بالعکس اگر این شاخص کوچکتر از یک باشد آن فعالیت یک فعالیت تبعی به شمار می آید. محاسبه LQ در هر یک از بخش های کشاورزی، صنعت و خدمات در قالب جدول زیر نشان داده شده است. لازم به تذکر است که این تحلیل در سطح روستاهای منظومه انجام گرفته است و در غیر این صورت اگر تحلیل اقتصاد پایه در سطح بالاتری صورت می گرفت، نقش اکثر روستاها و شاید تمام آنها کشاورزی به دست می‌آمد.

بر اساس مدل اشتغال پایه، از مجموع کل روستاهای منظومه مرکزی ماهنشـان، ۲۰ سکونتگاه دارای نقش کشاورزی، ۱۶ سکونتگاه دارای نقش صنعتی و ۱۲ روستا دارای نقش خدماتی می باشند، با توجـه بـه مطالعـات صـورت گرفتـه روستای بهستان در بخش های کشاورزی، صنعت و خدمات ایفای نقش می کند که در این خصوص بخـش خـدمات به علت بالا بودن ضریب آن در روستای بهستان، به عنوان اقتصاد پایه این روستا شناسایی شده است.

جدول۱۱۹- اقتصاد پایه روستاها بر مبنی L.Q

نام آبادی	L.Q		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
ارزه خوران	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
اورجک	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
خیراباد	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
کلیسا	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
احمد آباد	۰	۰	۰
خندق لو	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
معدن مس بایچه باغ	۰	۰	۰
میانج	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
قلعه ارزه خوران	۱.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
تات قشلاق	۰.۹۹	۱.۲۱	۰.۳۵
چای قشلاقی	۰.۹۹	۱.۲۸	۰.۱۵
خضرچوپان	۱.۰۵	۱.۱۷	۰.۲۴
خویین	۰	۰	۰
سعیدکندی	۰.۸۲	۱.۵۴	۰.۱۴
علم کندی	۰.۹۵	۱.۱۷	۰.۷۱
بیانلو	۱.۱۹	۰.۸۸	۰.۴۶
پری	۰.۵۶	۰.۸۲	۳.۶۸
تازه کند (داغ مالوداش)	۰	۰	۰
توزلار	۰	۰	۰
حسن ابادجدید	۰	۰	۰
حسن ابادقدیم	۰	۰	۰
قزلجه	۰.۹۱	۱.۳۰	۰.۴۷
قلعه جوق	۰	۰	۰
لرده شور	۱.۵۴	۰.۴۰	۰.۲۸
لهجبین	۰	۰	۰
تازه کندفخرلو	۱.۳۴	۰.۷۹	۰.۰۰
تخته یورد	۱.۱۶	۱.۰۵	۰.۰۷
قاضی کندی	۱.۱۸	۰.۷۴	۰.۹۸

نام آبادی	L.Q		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
قره داش	۱.۲۵	۰.۸۸	۰.۱۶
برون قشلاق	۰.۹۳	۰.۹۹	۱.۳۷
قره گل	۱.۰۹	۰.۹۲	۰.۷۹
گونی	۱.۲۴	۰.۸۲	۰.۴۱
امیراباد	۰.۶۰	۱.۶۸	۰.۸۲
اینچه سعیدنظام	۱.۱۶	۰.۴۵	۱.۹۶
بکتاش	۰	۰	۰
چتز	۱.۰۴	۰.۹۸	۰.۸۴
چناقبلاغ	۰.۹۳	۰.۸۱	۱.۹۴
گادل	۰	۰	۰
مغانلو	۰.۷۸	۰.۵۰	۳.۶۲
سهندعلیا	۱.۰۵	۰.۹۲	۰.۹۸
کردی	۱.۴۷	۰.۵۳	۰.۲۳
باغچه	۱.۵۰	۰.۴۷	۰.۲۷
سهندسفلی	۱.۰۷	۱.۰۳	۰.۵۳
گندی	۱.۰۶	۱.۱۵	۰.۲۲
دام لار	۰	۰	۰
اق کند	۱.۰۳	۱.۰۸	۰.۶۰
المالو	۱.۲۲	۰.۸۴	۰.۴۲
بای گلی	۰	۰	۰
قره تپه	۰	۰	۰
سرین دره	۱.۰۳	۱.۱۶	۰.۳۸
پیرقشلاق	۰	۰	۰
چهره تپه	۰	۰	۰
ساری اغل	۱.۴۴	۰.۶۰	۰.۱۲
عوج موسی	۰	۰	۰
سریک	۰.۵۱	۱.۵۲	۱.۷۱
ینگجه سینار	۱.۱۳	۰.۴۴	۲.۱۴
رز	۰	۰	۰
مزرعه اغدوز	۰	۰	۰
سیدلر	۰	۰	۰
کوشک	۰	۰	۰
شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰	۰	۰
بک اباد	۰	۰	۰

نام آبادی	L.Q		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
بهستان	۱.۲۰	۰.۳۰	۲.۲۴
تک اغاج	۱.۰۶	۰.۷۱	۱.۶۳
مزرعه لیلان	۱.۳۴	۰.۳۰	۱.۵۷
مزرعه بک اباد	۰	۰	۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰	۰	۰
سرپل /میر آخور	۰.۷۲	۱.۲۹	۱.۴۱
بیاملو	۰	۰	۰
پشتک	۰.۹۷	۱.۲۲	۰.۴۷
خلج	۱.۰۵	۰.۶۳	۱.۹۰
ماداباد	۰.۶۴	۱.۷۲	۰.۴۶
وهران	۰.۷۹	۱.۲۹	۱.۱۲
ایلی بلاغ	۰.۸۲	۱.۳۴	۰.۸۰
قره باطلاق	۱.۰۲	۱.۰۸	۰.۶۵

توزیع فعالیت ها در سطح منطقه

در این طرح به منظور بررسی نحوه توزیع فعالیت ها و خدمات در سطح روســـــتاها از تکنیک سنجش سطح تمرکز استفاده شده است. در این تکنیک سنجش سطح تمرکز از طریق فرمول زیر قابل محاسبه است:

$$C = \frac{\sum |x - y|}{۲}$$

در این فرمول y نشان دهنده سهم درصدی یک فعالیت در روســتا ، x نشاندهنده سهم درصدی جمعیت آن روســتا می باشد و C یا شاخص سطح تمرکز، میزان تمرکز یک فعالیت و یا خدمت را نشان می دهد. میزان C در این تکنیک همواره بین صفر و ۱۰۰ قرار می گیرد. هر چه C به ۱۰۰ نزدیکتر باشد نشان دهنده تمرکز آن فعالیت در نقاط خاصی از سطح مورد مطالعه می باشد. جدول زیر نتیجه محاسبه شاخص سطح تمرکز روستای بهســتان را برای هر یک از بخش های کشاورزی، صنعت و خدمات را نشان می دهد.

جدول۱۲۰- شاخص سطح تمرکز در سطح روستاهای منظومه

نام آبادی	شاخص سطح تمرکز		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
ارزه خوران	۴۹.۳۵	۰.۶۵	۰.۶۵
اورجک	۴۹.۵۸	۰.۴۲	۰.۴۲
خیراباد	۴۸.۸۱	۱.۱۹	۱.۱۹
کلیسا	۴۹.۴۶	۰.۵۴	۰.۵۴
احمد آباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
خندق لو	۴۹.۵۷	۰.۴۳	۰.۴۳
معدن مس بایچه باغ	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰

نام آبادی	شاخص سطح تمرکز		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
میانج	۴۹.۷۲	۰.۰۰	۰.۰۰
قلعه ارزه خوران	۵۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
تات قشلاق	۲۶.۲۷	۲۰.۷۶	۱.۴۷
چای قشلاقی	۲۶.۵۰	۲۲.۱۹	۰.۶۴
خضرچوپان	۲۷.۵۸	۱۹.۷۵	۰.۷۱
خویین	۰.۱۵	۰.۱۵	۰.۱۵
سعیدکندی	۲۱.۴۲	۲۶.۲۶	۰.۰۵
علم کندی	۲۳.۷۹	۱۸.۷۲	۲.۲۳
بیانلو	۳۱.۵۱	۱۴.۸۴	۲.۰۲
پری	۱۲.۴۸	۱۱.۸۷	۱۷.۹۶
تازه کند(داغ مالوداش	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
توزلار	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادجدید	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادقدیم	۰.۱۷	۰.۱۷	۰.۱۷
قزلجه	۲۴.۲۹	۲۲.۵۳	۲.۳۶
قلعه جوق	۰.۰۵	۰.۰۵	۰.۰۵
لرده شور	۴۰.۹۹	۶.۳۸	۰.۹۹
لهجبین	۰.۰۷	۰.۰۷	۰.۰۷
تازه کندفخرلو	۳۵.۷۰	۱۳.۳۲	۰.۴۹
تخته یورد	۳۰.۲۱	۱۷.۵۱	۰.۵۳
قاضی کندی	۳۰.۵۹	۱۱.۷۸	۴.۳۵
قره داش	۳۲.۹۶	۱۴.۵۹	۰.۱۳
برون قشلاق	۲۳.۴۷	۱۵.۸۵	۶.۱۰
قره گل	۲۸.۲۹	۱۵.۰۶	۳.۲۹
گونی	۳۲.۵۶	۱۳.۶۲	۱.۵۰
امیراباد	۱۵.۴۰	۲۸.۶۱	۳.۹۰
اینچه سعیدنظام	۳۱.۱۴	۷.۷۰	۱۰.۸۲
بکتاش	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چتز	۲۷.۷۱	۱۶.۷۷	۴.۲۷
چناقبلاغ	۲۴.۵۱	۱۳.۶۸	۱۰.۳۵
گادل	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مغانلو	۲۰.۲۸	۷.۹۲	۱۹.۴۴
سهندعلیا	۲۶.۴۴	۱۴.۲۳	۳.۵۰
کردی	۳۸.۶۴	۸.۳۹	۰.۴۰
باغچه	۳۹.۷۵	۷.۶۱	۰.۹۸
سهندسفلی	۲۶.۷۴	۱۵.۸۹	۰.۸۰
گندی	۲۷.۹۶	۱۹.۴۲	۰.۵۲
دام لار	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
اق کند	۲۶.۳۹	۱۷.۵۸	۲.۰۴

نام آبادی	شاخص سطح تمرکز		
	کشاورزی	صنعت	خدمات
المالو	۳۲.۲۷	۱۴.۰۴	۱.۶۸
بای گلی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرین دره	۲۷.۳۷	۱۹.۹۲	۱.۸۳
پیرقشلاق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چهره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
ساری اغل	۳۸.۴۳	۹.۹۶	۰.۲۴
عوج موسی	۰.۱۰	۰.۱۰	۰.۱۰
سریک	۱۱.۱۱	۲۳.۹۲	۶.۸۴
ینگجه سینار	۲۹.۵۷	۶.۹۲	۱۱.۲۰
رز	۰.۲۷	۰.۲۷	۰.۲۷
مزرعه اغدوز	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سیدلر	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
کوشک	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
شهرک صنعتی ماهنشا ن	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بهستان	۳۰.۹۱	۳.۹۱	۱۱.۱۶
تک اغاج	۲۸.۱۲	۱۱.۸۹	۸.۶۴
مزرعه لیلان	۳۵.۵۰	۴.۸۰	۸.۳۱
مزرعه بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰.۰۴	۰.۰۴	۰.۰۴
سرپل /میر آخور	۱۷.۳۷	۲۰.۵۰	۵.۷۱
بیاملو	۰.۰۷	۰.۰۷	۰.۰۷
پشتک	۲۵.۰۴	۲۰.۴۳	۱.۶۸
خلج	۲۶.۹۴	۹.۵۷	۹.۱۴
ماداباد	۱۵.۳۶	۲۸.۰۵	۰.۵۹
وهران	۱۹.۵۳	۲۱.۰۱	۴.۶۵
ایلی بلاغ	۱۸.۶۳	۲۰.۰۰	۰.۹۹
قره باطلاق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
در سطح روستاها	۲۰.۸۸	۳۰.۰۱	۴۱.۹۳

همانطور که مشاهده می شود در این جـــدول کشاورزی کمترین میزان سطح تمرکز را چه در سطح روســـتاهای منظومـــه را به خود اختصاص داده است. این امر به معنی این است که فعالیت های کشاورزی به صورت متوازن در میان روســتاهای منظومــه توزیع شده است و در یک یا چند سکونتگاه متمرکز نیست. در مقابل خــدمات بیشترین میزان سطح تمرکز را چه در سطح روستاهای مورد مطالعه به خود اختصاص داده است. این امر نشان از تمرکز نسبی فعالیت های خـــدماتی در یک یا چند سکونتگاه دارد. اما به طور کلی سطح تمرکز حتی در مورد صنعت نیز چندان بالا نیست و از تمرکز بسیار شدید حکایت نمی کند. در مجموع می توان گفت توزیع فعالیت ها در سطح منطقـــه

متوازن است. در روستای بهستان نیز سنجش تمرکز در حوزه کشاورزی بیشتر از سایر فعالیت های اقتصادی می باشد.

پس از بررسی سطح تمرکز در گروه های مختلف فعالیت ها به منظور شناخت نقاطی که این فعالیت ها در آنها متمرکز است از تکنیک ضریب توزیع (DQ) استفاده می شود. این تکنیک که از نظر روش به تکنیک LQ نزدیک است نشان می دهد در کدام نقاط تمرکز فعالیت وجود دارد. فرمول محاسبه DQ عبارت است از :

$$DQ = \frac{Y}{X}$$

که در آن Yسهم درصدی تعداد شاغلین هر روستا و X سهم درصدی جمعیت روستاها می باشد. در هر روستایی که DQ بیشتر از یک به دست بیاید در آن روستا تمرکز آن نوع از فعالیت وجود دارد.

جدول۱۲۱- محاسبه تکنیک ضریب توزیع فعالیت ها در سطح روستاهای منظومه

تکنیک ضریب توزیعD.Q			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
ارزه خوران	۰.۱۲	۰.۰۰	۰.۰۰
اورجک	۰.۱۵	۰.۰۰	۰.۰۰
خیراباد	۰.۱۷	۰.۰۰	۰.۰۰
کلیسا	۰.۱۲	۰.۰۰	۰.۰۰
احمد آباد	۰	۰	۰
خندق لو	۰.۲۹	۰.۰۰	۰.۰۰
معدن مس بایچه باغ	۰	۰	۰
میانج	۰.۳۸	۰	۰
قلعه ارزه خوران	۰	۰	۰
تات قشلاق	۲.۱۲	۲.۶۰	۰.۷۵
چای قشلاقی	۲.۱۴	۲.۷۷	۰.۳۳
خضرچوپان	۱.۹۷	۲.۲۰	۰.۴۶
خویین	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سعیدکندی	۱.۱۳	۲.۱۲	۰.۲۰
علم کندی	۱.۲۵	۱.۵۴	۰.۹۴
بیانلو	۱.۴۳	۱.۰۶	۰.۵۵
پری	۰.۴۵	۰.۶۶	۲.۹۵
تازه کند(داغ مالوداش	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
توزلار	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادجدید	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
حسن ابادقدیم	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قزلجه	۱.۵۸	۲.۲۵	۰.۸۲
قلعه جوق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰

تکنیک ضریب توزیعD.Q			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
لرده شور	۱.۵۴	۰.۳۹	۰.۲۷
لهجبین	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
تازه کندفخرلو	۲.۴۰	۱.۴۱	۰.۰۰
تخته یورد	۲.۵۳	۲.۳۰	۰.۱۶
قاضی کندی	۰.۹۱	۰.۵۷	۰.۷۵
قره داش	۲.۲۶	۱.۵۸	۰.۲۹
برون قشلاق	۰.۶۰	۰.۶۴	۰.۸۸
قره گل	۰.۸۳	۰.۷۱	۰.۶۰
گونی	۰.۸۸	۰.۵۹	۰.۲۹
امیراباد	۰.۶۳	۱.۷۵	۰.۸۶
اینچه سعیدنظام	۲.۷۳	۱.۰۵	۴.۶۰
بکتاش	۰	۰	۰
چتز	۱.۳۴	۱.۲۶	۱.۰۸
چناقبلاغ	۰.۹۶	۰.۸۴	۲.۰۱
گادل	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مغانلو	۱.۴۸	۰.۹۴	۶.۸۷
سهندعلیا	۱.۳۷	۱.۲۰	۱.۲۷
کردی	۱.۷۰	۰.۶۱	۰.۲۶
باغچه	۲.۲۳	۰.۶۹	۰.۴۱
سهندسفلی	۱.۳۱	۱.۲۶	۰.۶۵
گندی	۱.۰۴	۱.۱۳	۰.۲۱
دام لار	۰	۰	۰
اق کند	۱.۲۵	۱.۳۱	۰.۷۳
المالو	۲.۶۰	۱.۷۹	۰.۹۰
بای گلی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
قره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرین دره	۱.۳۸	۱.۵۵	۰.۵۱
پیرقشلاق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چهره تپه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
ساری اغل	۱.۹۱	۰.۷۹	۰.۱۶
عوج موسی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سریک	۰.۳۹	۱.۱۶	۱.۳۰
ینگجه سینار	۱.۴۴	۰.۵۶	۲.۷۳
رز	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰

تکنیک ضریب توزیعD.Q			
نام آبادی	کشاورزی	صنعت	خدمات
مزرعه اغدوز	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سیدلر	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
کوشک	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
شهرک صنعتی ماهنشان	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
بهستان	۱.۵۰	۰.۳۸	۲.۸۰
تک اغاج	۱.۵۳	۱.۰۲	۲.۳۵
مزرعه لیلان	۱.۳۸	۰.۳۱	۱.۶۲
مزرعه بک اباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مزرعه تک آغاج /چپ چپ	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سرپل /میر آخور	۰.۶۳	۱.۱۳	۱.۲۳
بیاملو	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
پشتک	۱.۳۰	۱.۶۴	۰.۶۳
خلج	۰.۷۲	۰.۴۳	۱.۲۹
ماداباد	۰.۵۲	۱.۳۹	۰.۳۸
وهران	۰.۶۹	۱.۱۳	۰.۹۸
ایلی بلاغ	۰.۵۸	۰.۹۵	۰.۵۶
قره باطلاق	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مجموع	۰.۲۰	۰.۲۳	۰.۲۳

توازن در توزیع فعالیت های کشاورزی که در مدل سطح تمرکز نشان داده شد در این تکنیک نیز مشاهده می شود. به طوری که بیشینه ضریب توزیع فعالیت های کشاورزی درمیان تمام روستاها ۲.۷۳ (اینچه سعید نظام) می باشد که عدد بزرگی به شمار نمی رود. در مقابل در بخش صنعت و خدمات بیشینه ضریب توزیع به ترتیب ۲.۷۷ (چای قشلاقی) و ۶.۸۷ (مغانلو) می باشد. این عدد به این معناست که در روستای مغانلو با توجه به جمعیتش ۶.۸۷ برابر متوسط روستاهای مورد مطالعه در بخش صنعت شاغلند. به همین صورت در چای قشلاقی طیبی با توجه به جمعیت آن شاغلین بخش خدمات ۲.۷۷ برابر متوسط روستاهای منظومه است.

در برخی سکونت گاه ها نظیر اینچه سعید نظام، چتز و تک آغاج شاخص ضریب توزیع در تمام بخش ها بیشتر از یک است. به این معنی که تعداد شاغلین در تمام بخش ها از تعداد پیش بینی شده با توجه به متوسط روستاها بیشتر است که این امر با توجه به بیشتر بودن نرخ اشتغال در این روستاها قابل توجیه است.

بر اساس مدل ضریب توزیع از ۷۵ روستای مورد مطالعه 9سکونتگاه دارای تمرکز در بخش کشاورزی، 8 سکونتگاه دارای تمرکز در بخش صنعت و 9 سکونتگاه دارای تمرکز در بخش خدمات می باشند.

در روستای بهستان با توجه به اطلاعات اخذ شده از جدول بالا در بخش کشاورزی ۱.۵ برابر، صنعت ۰.۳۸ برابر و خدمات ۲.۸۰ برابر جمعیت روستا نسبت به منظومه داراست.

جدول۱۲۲- قابلیتها و تنگناهای تولید و نظام فعالیتی

ماتریس چهار گانه			فرصت ها						تهدیدها			
			امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب منابع طبیعی	تهدید هویت بومی
قوت ها	اقتصاد	وجود تنوع محصولات باغی		توسعه بازاریابی محصولات تولیدی منطقه	توسعه گردشگری با محوریت عرضه مستقیم محصولات خاص منطقه			انجام مطالعات برای تغییر الگوی کشت			بهره گیری غیر مخرب و پایدار از مراتع	
		وجود اراضی حاصلخیز و مستعد فعالیت های باغداری	اقزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی							توسعه باغداری و جلوگیری از کاهش خسارات ناشی از بالای طبیعی		
		عدم خروج سود ویژه حاصل از فروش محصولات به واسطه مالکیت روستاییان بر عمده منابع تولید در بخش کشاورزی		توسعه تولیدات کشاورزی فراوری شده							بهره گیری غیر مخرب و پایدار از مراتع	
		ارزش افزوده مناسب راه اندازی پرورش زنبور عسل	توسعه فعالیت های زنبور داری در منطقه	تکمیل زنجیره فرایند تولید عسل و توسعه بازاریابی این محصول								
		تنوع و تعدد دام های سبک و سنگین		ساماندهی پرورش				نظارت بر		کاهش فشار		

ماتریس چهار گانه	فرصت ها						تهدیدها			
	امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب منابع طبیعی	تهدید هویت بومی
		دام در سطح منطقه				سلامت دام ها		وارده به مراتع		
تولید سالانه عسل		تکمیل زنجیره فرایند تولید عسل و توسعه بازریابی این محصول							بهره گیری غیر مخرب و پایدار از مراتع	
وجود کارگاه های صنعتی و تولیدی		توسعه فراوری تولیدات کشاورزی								
وجود منابع آب و امکان ذخیره آب برای مصارف کشاورزی و پرورش ماهی	اقزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی	تکمیل زنجیره عرضه و ارزش	ایجاد جاذبه های گردشگری اقتصادی			مدیریت منابع آب و برنامه ریزی متناسب				
قابل کشت بودن گیاهان دارویی	افزایش درامد روستایان با توسعه کشت گیاهان دارویی	توسعه تولیدات کشاورزی فرآوری شده	توسعه گردشگری با محوریت عرضه مستقیم دمنوشها، عرقیات و محصولات گیاهی و دارویی		توسعه اموزش های مرتبط با شناخت گیاهان دارویی و مزایای آنها				بهره برداری غیر مخرب و پایداراز مراتع	
وجود گونه های متنوع جانوری	توعه فعالیت خای مرتبط با پروروش دام های		توسعه گردشگری							آگاه سازی روستائیان و

ماتریس چهار گانه	فرصت ها						تهدیدها			
	امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولی توسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب منابع طبیعی	تهدید هویت بومی
	خاص و فرآورده های مرتبط با آنها		طبیعی (اکوتوریسم)							غیر بومیان نسبت به مزیت های منطقه
وجود جاذبه های گردشگری طبیعی			توسعه گردشگری طبیعی (اکوتوریسم)							آگاه سازی روستائیان و غیر بومیان نسبت به مزیت های منطقه

ادامه جدول۱۲۳- قابلیتها و تنگناهای تولید و نظام فعالیتی

ماتریس چهار گانه			فرصت ها						تهدیدها			
			امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
		هدر رفت منابع آبی منطقه به واسطه سنتی بودن شیوه تولید	تغییر الگوی کشت متناسب با شرایط منطقه	جلوگیری از هدر رفت منابع به منظور بهینه سازی فرایند تولید و افزایش راندمان		بهره مندی همگانی	مشارکت مردمی همراه با آگاه سازی	تدوین برنامه جامع برای ارائه خدمات نوین آبیاری			کاهش تخریب منابع	
		تحت پوشش بیمه نبودن غالب تولیدات کشاورزی و دامی منطقه								تحت پوشش بیمه قرار دادن محصولات تولیدی و اموال روستاییان در راستای جبران خسارات مالی احتمالی		
		تخریب مراتع با اهداف اقتصادی تغییر کاربری غیر مجاز									تعیین مکانهای مناسب برای فعالیت ها در خواستی	
		بیشتر بودن تعداد دام نسبت به ظرفیت چراگاه ها	اقزایش عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی								توسعه کشت نباتات علوفه ای به عنوان کشت دوم در راستای جلوگیری از تخریب	

ماتریس چهار گانه		فرصت ها						تهدیدها			
		امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
										مراتع و فرسایش خاک	
محیطی - بوم شناختی	آلودگی منابع آب و خاک	کاهش آلودگی محیط در راستای افزایش عملکرد و توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی و دامی		کاهش آلودگی های محیطی منطقه در راستای استفاده از پتانسیل های گردشگری آن				جلوگیری از الوده شدن منابع طبیعی منطقه با کاهش اثرات سو دفع نامناسب زباله ها		جلوگیری از تخریب مراتع و منابع طبیعی با کاهش اثرات سو دفع نامناسب زباله ها	
	دفع نامناسب فاضلاب (چاه جذبی)	کاهش آلودگی محیط در راستای افزایش عملکرد و توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی و دامی						کنترل آلودگی های منابع طبیعی با اصلاح سیستم دفع فاضلاب روستاها			
	دفهع پساب های برخی	کاهش آلودگی محیط در						کنترل			

ماتریس چهار گانه	فرصت ها						تهدیدها			
	امکان توسعه کیفی و کمی و افزایش تنوع تولید محصولات کشاورزی	امکان بهینه سازی و تکمیل زنجیره فرایندهای تولید و عرضه	امکان گسترش فعالیت های گردشگری	امکان خدمات رسانی بهینه به ساکنین منطقه	امکان ارتقا ظرفیت های اجتماعی منطقه	امکان ارتقا عملکرد ساختار نهادی متولتوسعه منطقه	احتمال آلوده شدن منابع طبیعی منطقه	احتمال بروز خسارات جانی و مالی در منطقه در صورت بروز سوانح طبیعی	احتمال تخریب مراتع منطقه	تهدید هویت بومی
واحدهای کارگاهی	راستای افزایش عملکرد و توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی و دامی						آلودگی های منابع طبیعی با اصلاح سیستم دفع پسماندها			
قرار گرفتن در نزدیکی پهنه خطر سیل خیزی کم								ایمن سازی سکونتگاهای واقع در پهنه های سیل خیز با هدف کاهش خسارات جانی و مالی در صورت بروز سوانح		

ظرفیت‌شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار و ارتقاء مهارت‌های آنها در روستاهای هدف دهستان یا بخش؛

همانگونه که در بخش مربوط به جمعیت شناسی و تحولات جمعیتی و نیز مباحث مربوط به اشتغال روستایی به تفصیل اشاره شد، روستائیان سکونتگاه مورد مطالعه دارای شغل اصلی کشاورزی بوده و در کنار اه فعالیت های خدماتی نقش بسزایی دارد، هر چند نقش روستا در سطح منظومه بصورت خدماتی می باشد، با این حال معیشت مردم روستا از طریق کشاورزی می گذرد. در فصول کشت محصولات، کلیه جوانان و سرپرستان خانوار به کشاورزی مشغول می باشند و در فصولی که برداشت محصولات کشاورزی به اتمام رسیده و روستائیان به فراغت رسیده اند، بیشتر جوانان به دلیل مشکلات اقتصادی و نبودن فعالیت های مکمل در روستا به شهرهای زنجان، کرج و تهران مهاجرت نموده و به فعالیت های اقتصادی فصلی و عمدتا غیر مرتبط از قبیل کارگری و پادویی مشغول می شوند، در حالت کلی می توان چنین بیان نمود که جوانان و سرپرستان جویای کار در سطح روستا در فصول کشاورزی، شاغل و پس از برداشت محصول بیکارمی شوند که در صورت احداث و بهره برداری از فعالیت های اقتصادی پیشنهادی این طرح، برای این افراد نیز پس از فصول کشاورزی، فعالیت اقتصادی در سطح روستا ایجاد خواهد شد.

جوانان و سرپرستان جویای کار طبق دسته بندی صورت گرفته بر اساس تعاریف مرکز آمار ایران در رده بیکار محصوب می شوند که آمار مربوط به تعداد بیکاران در بخش ویژگیهایاقتصادی روستا ارائه شده و به تفصیل توضیح داده است و در خصوص آموزش ها و مهارت های لازم نیز در جدول ذیل در خصوص هریک های فعالیت های اقتصادی پیشنهادی برای توسعه اقتصادی روستا و اشتغالزایی، آموزش های مورد نیاز همراه با ارگانهای حامی، اطلاعات مورد نیاز ارائه شده است.

جدول۱۲۴- تعیین مهارتها و آموزش های مورد نیاز جهت ارتقا ظرفیت ذینفعان محلی

پیشنهادات	آموزش های مورد نیاز	ارگانها/نهادهای آموزش دهنده
گیاهان دارویی	آشنایی گیاهان دارویی، خواص، نحوه کاشت و ...	منابع طبیعی
صنایع قالی بافی	آشنایی با نحوه ترسیم نقشه، تهیه خامه، دار قالی، بافت، پرداخت و ...	خوشه فرش و میراث فرهنگی– فنی و حرفه ای
پرورش دام و طیور	آشنایی با بیماری های دام و طیور، غذای مصرفی، نگهداری و ...	جهاد کشاورزی
پرورش ماهی	آشنایی با شرایط نگهداری ماهی، نوع ماهی، غذاهای مورد نیاز، بیماریها و ...	شیلات
زنبور داری	آشنایی با انواع کندو، زنبور، نحوه نگهداری و ...	اتحادیه صنفی– فنی و حرفه ای

شناسایی و اولویت‌بندی مهمترین ظرفیت‌های روستا با تاکید بر برندسازی فعالیت‌ها و خدمات برای تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشرانها جهت تحرک اقتصادی روستا

یکی از سیاست های کارا در امر توسعه منطقه ای طراحی پروژه های محرک توسعه با هدف تسریع فرآیند تحول در این مناطق می باشد. پروژه های محرک با ایجاد بسترهای لازم امکان توسعه فعالیت های مطلوب تر انسانی را فراهم می آورند تا جوامع انسانی بتوانند به سمت تحولات مثبت در زمینه های مختلف اجتماعی، اقتصادی، زیست محیطی و غیره گام بردارد. لذا با توجه به اهداف طرح حاضر و مدل شبکه ای نقش پذیری هر یک از حوزه های مشخص شده برای محدوده مورد مطالعه، در این بخش پروژه های محرک و پیشران هر حوزه با رویکرد اقتصادی، در قالب جدول با تاکید بر کارکرد غالب اقتصادی روستا ارائه می گردد.

جدول۱۲۵- تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشران‌ها جهت تحرک اقتصادی

کارکرد غالب روستا	ریز کارکرد	پروژه های محرک و پیشران
تولید محصولات کشاورزی و خدمات پشتیبان	مرکز خدماتی پشتیبان تولیدات کشاورزی، صنایع تبدیلی	احداث و بهسازی واحدهای دامی کوچک
		احداث ایستگاه جمع آوری شیر با ظرفیت ۱۰ تن
		ایجاد زنبورستان با ظرفیت ۱۵۰۰ کندو
		جمع آوری، تولید، بسته بندی و عرضه گیاهان دارویی با ظرفیت بسته بندی روزانه ۵۰۰ بسته و مساحت ۵ هکتار
		احداث سبدهای پرورش و تکثیر ماهی در سبد پلاستیکی
		احداث سالن های کوچک چند منظوره پرورش گیاهان گلخانه ای، قارچ خوراکی، مرغ و ماکیان بومی
		احداث کارخانه آرد سوخاری با ظرفیت ۳۰۰ تن در سال
		تأسیس شعبه بیمه محصولات کشاورزی

جمع‌آوری ایده‌های مرتبط با طرح‌های کارآفرینی قابل اجراء توسط افراد بومی و غیر بومی ، مرتبط با ظرفیت ها، مزیت ها و محورهای تولید

کارآفرینی مفهومی است که تاکنون از دیدگاه های مختلف مورد بررسی قرار گرفته است و همه بر این باورند که کارآفرینی (Entrepreneurship) موتور محرکه توسعه اقتصادی کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه است. سه دلیل مهم کشورها برای توجه به مقوله کارآفرینی، تولید ثروت، توسعه ی تکنولوژی و اشتغال مولد است. در حالی که در کشور ما به اشتباه این مفهوم صرفا با اشتغال زایی مترادف شده و فقط برای حل مشکل اشتغال به سمت کار آفرینی پیش می رویم. در اواخر دهه ی ۷۰ در بسیاری از کشورهای پیشرفته به علت تغییر در ارزش ها و گرایش های جامعه و البته تغییرات جمعیت شناختی، موجی از کسب و کارهای کوچک و افراد خوداشتغال به وجود آمد. به علت تاثیرات عمیق این پدیده مطالعات زیادی از چهار دیدگاه اقتصاد، مدیریت، جامعه شناسی و روان شناسی انجام شده است. باوجود قدمت بررسی کارآفرینی و تلاش محققین فراوان، مانند سایر مفاهیم علوم انسانی ارائه ی تعریفی قطعی و مشخص برای آن، کاری دشوار و حتی غیرممکن است. توجه به سیر تکاملی این مفهوم، خود شامل نکات جالبی است. در سیر تکاملی مفهوم کارآفرینی، عوامل زیادی مانند ریسک پذیری، نوآوری و ... به این مفهوم اضافه شده است.

در جلسات برگزار شده با ساکنین روستا، ایده های کارآفرینی روستاییان به قرار جدول ذیل می باشد. مردم قبل از اینکه به بیان ایده های مرتبط با کارآفرینی به پردازند به مشکلات موجود در توسعه اقتصادی روستا پرداختند، لذا در این بحث همراه با بیان ایده های کارآفرینی، مسایل و مشکلات موجود نیز ارائه می شود.

جدول۱۲۶-ایده های جمع آوری شده مرتبط با کارآفرینی در روستای بهستان

پیشنهادات	توضیحات
قالی بافی	بیش از ۱۰ تا ۲۰ نفر در زمینه قالی بافی فعالیت میکنند که بازار فروش آن سایر شهرها بوده و مواد اولیه آن توسط افرادی به روستا آورده شده و میان قالی بافان پخش میشود در این میان قالی بافانی که قدرت خرید وسایل اولیع قالی را دارند مشغول بکار هستند. اهالی در زمینه بازار فروش قالی نیز دارای مشکل میباشند.
ایجاد فضاها و صنایع تبدیلی	بیش از ۶ الی ۱۵ نفر به طور مستقیم و غیر مستقیم در این زمینه فعالیت می کنند.
دامپروری	۱۰ الی ۲۰ نفر در این زمینه مشغول به کارند. بازار فروش محصولات کشاورزی تمام روستا یا شهر های اطراف می باشد.بدلیل موقعیت جغرافیایی مناسب

تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا؛

نظریه پایه اقتصاد که در بند قبل مورد بررسی قرار گرفت، فعالیت های هر منطقه را به دو بخش تقسیم می کند: بخش صادرات یا پایه که حاصل آن در خارج از منطقه مصرف می شود و بنابراین رشد آن اساساً به رشد اقتصاد ملی مربوط است و بخش خدمات یا صنایع وابسته محلی که گسترش آن به رشد جمعیت منطقه وابسته است. جمعیتی که نیروی کار فعالیت های پایه را فراهم آورده و نیاز به خدماتی چون مغازه، بانک، حمل و نقل و غیره را بوجود می آورد. براساس نظریه پایه اقتصاد نیروی مهمی که ساختار اقتصادی یک منطقه را دگرگون می کند، اشتغال در فعالیت های پایه منطقه می باشد و دگرگونی در این بخش بر جمعیت و اشتغال منطقه تأثیر می گذارد. این تأثیر یا به صورت مستقیم (تغییر در تعداد افرادی که در فعالیت های پایه اشتغال دارند) و یا غیرمستقیم (تغییر در جمعیت وابسته به اشتغال پایه که به دنبال خود نیاز به مشاغل خدماتی را بوجود می آورد) نمود پیدا می کند (رفیعی، ۱۳۶۹: ۲۶-۲۲) با جمعبندی آنچه گفته شد می توان به این نتیجه رسید که اشتغال پایه حداقل دارای دو ویژگی است:

الف) کل گراست،

ب) محصولات آن جنبهٔ صادراتی نیرومندی دارند.

همچنین نتیجه می شود که اشتغال خدماتی نیز حداقل دارای دو ویژگی است: الف) جمعیت گراست، ب) مکمل اشتغال پایه است. البته می بایستی به این نکته نیز توجه داشت که طیف گسترده فعالیت های اجتماعی اقتصادی مناطق، به راحتی نمی توان با انتخاب معیارهای محل گرایی، جمعیت گرایی و صادراتی بودن محصول، اشتغال را به دو بخش پایه و غیرپایه تقسیم کرد. می توان معیارهای دیگری نیز به موارد قبل افزود که البته در مرتبه کمتری از درجه اهمیت قرار می گیرند که می توان این معیارها را در جدول زیر خلاصه نمود:

جدول ۱۲۷- معیارهای اساسی برای طبقه بندی اشتغال در اقتصاد پایه

درجه اهمیت	اشتغال پایه		اشتغال غیرپایه	
معیار	ویژگی اشتغال	ویژگی محصول	ویژگی اشتغال	ویژگی محصول
درجه یک	محل گراست	جنبه صادراتی نیرومندی دارد	جمعیت گراست	مورد مصرف جمعیت محلی است
درجه دو	- تصمیمات اساسی در خارج منطقه گرفته می شود - جنبه تولیدی دارد - جنبه عمده فروشی دارد		تصمیمات اساسی فعالیت در محل گرفته می شود.	

ماخذ: ماجدی، ۱۲۵ :۱۳۷۸

پیش‌بینی ضریب ها و میزان فعالیت های پایه: پس از شناخت فعالیت های پایه و تبعی دو پیش بینی روند تغییرات در ضریب‌های موردنظر، می توان اشتغال در فعالیت های پایه و تبعی را برآورد کرد. میزان اشتغال در بخش پایه را می توان به دو صورت پیش بینی کرد: نخست آنکه فعالیت های پایه به عنوان متغیرهای برونزا، در خارج از مدل تعیین شده و سپس برای محاسبهٔ اشتغال تبعی به کار گرفته شوند. دیگر آنکه مشاغل پایه را در داخل مدل، و با تحلیل روابط اقتصادی تعیین کنندهٔ این مشاغل برآورد نمود.

کاربری روش پایه اقتصاد در پیش بینی اشتغال:فرایند بکارگیری روش پایه اقتصاد در پیش بینی اشتغال در هفت قدم معرفی می‌گردد:

قدم اول: جمع آوری و تنظیم اطلاعات مورد نیاز از ساختار اقتصاد منطقه مورد مطالعه و یک سطح فرادست.

قدم دوم: بکارگیری ضریب مکانی (L.Q) در تحلیل پایه یا غیر پایه بودن فعالیت‌های اقتصادی منطقه.

قدم سوم: محاسبه رشد عامل برای دوره ۱۰ ساله ۱۳۹۰-۱۳۸۵ این ضریب برای هر یک از بخش‌های موجود به عنوان بخش پایه محاسبه می‌گردد.

قدم چهارم: در این قسمت میزان کل اشتغال در بخش پایه محاسبه می‌گردد.

قدم پنجم: محاسبه ضریب B.M برای بخش‌های مهم فعالیت‌های اقتصادی منطقه.

قدم ششم: پیش بینی اشتغال کل منطقه در سال افق (t+n) بر مبنای رابطه زیر و با فرض معتبر بودن تئوری پایه اقتصاد در طول زمان بدین معنا که ضریب فزاینده اشتغال کل و اشتغال پایه یکسانند.

قدم هفتم: پیش بینی کل اشتغال غیر پایه

جدول ذیل برآورد تعداد شاغلین به روش بالا می باشد.

جدول ۱۲۸- برآورد تعداد شاغلین در روستای بهستان

روستا	گروه فعالیت	اشتغال پایه در سال t	درصد سالانه رشد اشتغال در گذشته (۸۵ تا ۹۰)	عامل رشد برای دوره ۱۰ ساله پیش بینی	اصلاح کمتر از ۰.۳۴ درصد متوسط مجموع	پیش بینی اشتغال پایه در سال ۱۰ t+	BM	et مجموع کل اشتغال	Ne	شاغلین غیر پایه
بهستان	صنعت	۲۱	۱۲.۳۰	۲.۲۳	۰.۸۹	۲۳	۹.۵۲	۲۱۹	۱.۰۹	-
	کشاورزی	۱۲۹								۱۴۱
	خدمات	۵۰								۵۵

یکی از اهداف مهم این طرح و دولت، حمایت و پشتیبانی از نیروی کار جهت حفظ و ارتقای قدرت خرید و رفاه زندگی و تامین امنیت شغلی آنان و در نهایت ایجاد محیطی مناسب برای نیروهای فعال جامعه است. در ماده ۲۳ اعلامیه جهانی حقوق بشر بر منصفانه بودن درامد به طوری که زندگی فرد و خانواده اش را موافق حیثیت و کرامت انسانی تامین کند، تاکید شده است. در توصیه نامه شماره۱۳۵ مصوب۲۲ ژوئن ۱۹۷۰ اهداف زیر مورد تاکید قرار گرفته اند:

الف- تعیین حداقل درآمد باید یکی از عناصر سیاستی باشد که هدفش مبارزه با فقر و ارضای نیازهای همه مردم و خانواده آنان باشد.

ب- هدف اصلی تعیین حداقل درامد باید آن باشد که مردم را از نظر حداقل سطوح مجاز درآمد مورد حمایت اجتماعی لازم قرار دهد.

داشتن معیارهایی برای تعیین حداقل درآمد، شرایطی را ایجاد می کند که برمبنای آن ها هم مردم و هم بنگاه های اقتصادی می توانند دریابند که چه قواعدی وجود دارد. معیارها همچنین محیط باثبات تری را برای برنامه ریزی بوجود می آوردف این معیارها عبارتند از:

۱- نیازهای مردم و خانواده های آنها

به هنگام تعیین حداقل درآمد، نیاز پایه و اساسی جهت تعیین درامد تعیین می گردد. بر این اساس درآمد پایه در حد پوشش نیازهای اساسی مردم بوده و هر رشته فعالیتی که آن سطح درآمد را نتواند بپردازد بهتر است فعالیت نکند تا اینکه درآمد کمتری داشته باشد. سازمان بین المللی کار در این زمینه چنین اشاره می کند: «به نظر می رسد که مفهوم حداقل نیازهای اجتماعی می تواند به مفهوم حیثیت انسانی مرتبط گردد. بدین معنی که یک خانواده نباید در اثر فقر مجبور به آن چنان زندگی بشود که وی را از دیگر خانواده های همین گروه اجتماعی، مشخص و جدا سازد.»

۲- سطح عمومی درآمدها در کشور

توصیه نامه شماره ۳۰ سازمان بین المللی کار چنین مقرر می دارد : «قبل از هر چیز ضرورت ایجاد می کند که از نرخ درآمدی که در کارهای مشابه و در صنایعی که مردم آن متشکل بوده و پیمان های جمعی منعقد ساخته اند،

تعیین می شود، الهام گرفته شود و هرگاه چنین مقایسه ای ممکن نباشد از سطح عمومی درآمدها در کشور استفاده شود.» سطح عمومی درآمدها در یک کشور توسط آمارهایی از متوسط درآمدهایی که برحسب جنسیت، شاخه فعالیت اقتصادی گروه شغلی و مکان طبقه بندی شده است، بهتر اندازه گیری می شود.

۳- هزینه زندگی و تغییرات آن

بیشتر کشورها شاخص بهای مصرفی را با توجه به سطوح قیمت هایی که رفاه و نیازهای اساسی خانوارهای کم درآمد را تحت تاثیر قرار می دهد، اندازه گیری می کنند. متوسط هزینه برحسب انواع خاص خانوارها نیز می تواند در تعیین سطوح حداقل درآمد در نظر گرفته شود.

۴- مزایای تامین اجتماعی

تعیین حداقل درآمد یکی از شیوه های پشتیبانی از نیروهای فعال و کارگری جامعه است و دیگر حمایت ها می تواند شامل بیمه بیکاری، تامین اجتماعی و ایجاد اشتغال باشد. دستیابی به مزایای تامین اجتماعی و سایر حمایت ها و سیاست های کاهش فقر، معیار مهمی در تعیین حداقل درامد است.

۵- استانداردهای نسبی زندگی سایر گروه های اجتماعی

معیارهای استانداردهای زندگی بر پایه متوسط درآمد و توزیع درآمد گروه های مختلف اجتماعی، متوسط مخارج و مخارج کل بر مبنای سبدهای کالایی، سایر معیارهای استاندارهای زندگی از قبیل تعداد اتاق های مسکونی، نسبت اجاره مسکن خانوارها، متوسط تعداد اعضاء خانوار، نسبت اعضاء با تحصیلات بالاتر از مقدماتی در خانوار و .... اغلب صورت می پذیرد.

۶- عوامل اقتصادی

عواملی همچون الزامات توسعه اقتصادی، سطوح بهره وری، سطح اشتغال و ظرفیت پرداخت از جمله عوامل اقتصادی هستند که در تعیین سطح حداقل درآمد در نظر گرفته می شوند. معیارهای توسعه اقتصادی همانند تغییر در تولید ناخالص داخلی سرانه به قیمت های ثابت، تغییر در سهم نسبی بخش های کشاورزی، صنعت، خدمات در تولید ناخالص داخلی، تغییر در ارزش تولیدات صنعتی یا ارزش بازرگانی خارجی به قیمت های ثابت و معیارهای فعالیت های اقتصادی همانند تغییر در میزان بیکاری و یا تغییر درصد افراد شاغل در بخش های کشاورزی، صنعت و خدمات و . . . می توانند مد نظر قرار گیرند.

جدول۱۲۹- معیارها و ضوابط تعیین حداقل درآمد در کشورهای مختلف

ضوابط مورد عمل یا توصیه نامه ها	سازمان بین المللی کار	آمریکا	استرالیا	فرانسه	ژاپن	کره جنوبی	تایوان	اندونزی	ترکیه
۱- نیازهای مردم و خانواده های آنان	*	*	*	*				*	*
۲- سطح عمومی درآمدها در کشور	*	*		*	*	*	*	*	
۳- هزینه زندگی و تغییرات آن	*	*	*	*	*	*	*	*	
۴- مزایای تامین اجتماعی	*								
۵- سطح زندگی مردم درقیاس با دیگر گروه های اجتماعی	*						*	*	
۶- عوامل اقتصادی- بهره وری	*	*	*	*		*	*	*	
۷- تورم		*		*				*	*
۸-ظرفیت و توانایی صنعت برای پرداخت حداقل درآمد					*		*		
۹- آخرین وضعیت اقتصادی							*		
۱۰- شاخص قیمت عمده فروشی							*		
۱۱- درآمد ملی و متوسط درآمد سرانه								*	

با این تفاصیل تعیین حداقل درآمد یا درآمد قابل تابعی از شرایط حاکم بر جامعه بوده و همانگونه که پیشتر نیز اشاره شده در سطح روستاها، بطور متوسط درآمد ماهانه اهالی در حدود ۱۳ میلیون ریال می باشد که چشم انداز روستا، افزایش سالانه۴۰٪ به درآمد اهالی در زمینه فعالیت های خدماتی، ۷۵٪ برای فعالیت های کشاورزی و ۳۰ ٪ برای فعالیت های صنعتی می باشد و این رقم می بایست نزدیک به حداقل درآمد اعلام شده برای کارگران و کارمندان باشد.

تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی موجود روستا های هدف دهستان یا بخش؛

برای ارتقا ظرفیت فعالیت های اقتصادی، مهمترین اقدام حل مشکلات وضع موجود می باشد، همانگونه که در بندهای پیشین نیز بیان شد در سطح دهستان و روستا مشکلاتی وجود دارد که ارتقا و در برخی موارد ادامه فعالیت خدمات اقتصادی را با چالش هایی روبرو کرده است، لذا برای مرتفع نمودن مسایل و مشکلات موجود، اقدامات ذیل پیشنهاد می گردد.

جدول۱۳۰- تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی موجود

مشکل	اقدامات مناسب
کم آبی	مشخص نمودن واعلام عمومی میزان حقابه هریک از روستاها از منابع آب تهیه برنامه مدون و پیش از موعد برای آبیاری اراضی و آبدهی به روستا توسعه آبیاری قطره ای
موسسات مالی	حل مشکل سند و تامین وثیقه برای توسعه فعالیت های اقتصادی بر اساس بند قبلی از سوی ارگانهای مسئول و بانک مرکزی
منابع طبیعی ملی	مشخص نمودن اراضی قابل چرا از سوی اداره کل منابع طبیعی و واگذاری آن برای چرای دام روستایی
توسعه سایر صنایع	حمایت های قانونی و ارائه تسهیلات بانکی بر اساس شرایط اعلام شده در بند قبلی برای توسعه کشاورزی و سایر فعالیت های اقتصادی

تعیین برنامه‌های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی برای ارتقاء سطح فعالیت‌های اقتصادی و اشتغالزایی روستا؛

بر مبنای بند سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیت های اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم درآمد و متوسط، یکی از سیاست‌های اقتصادی است که می‌تواند در مقاوم‌سازی اقتصاد ایران بسیار مؤثر است. بدین منظور توانمندسازی جامعه هدف فعالیت‌های اقتصادی می‌تواند سبب سازی ثبات و پایداری در فعالیت گردد.

یکی از مهم‌ترین جنبه‌های توانمندسازی، توانمندسازی منابع انسانی می‌باشد. توانمندسازی منابع انسانی و مراقبت از آنان برای بهبود فنآوری و فرآیندهایی که به ارائه خدمات و محصول منجر می‌شود، از یک سو و چگونگی توانمندسازی منابع انسانی برای حفاظت از بازار هدف، ارتقای توان زنجیره تأمین، پایداری و سودآوری آن از سوی دیگر اهدافی است که در طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی مد نظر می باشد.

به طور کلی چهار دسته از عوامل بر توانمندسازی روستائیان از تأثیر به سزایی برخوردار است که این چهار دسته عوامل عبارت است از

۱- دانش و آگاهی فنی

۲- دانش و آگاهی مدیریتی به ویژه کنترل زمان- هزینه

۳- روش‌های تأمین سرمایه

۴- بازاریابی و فروش محصولات

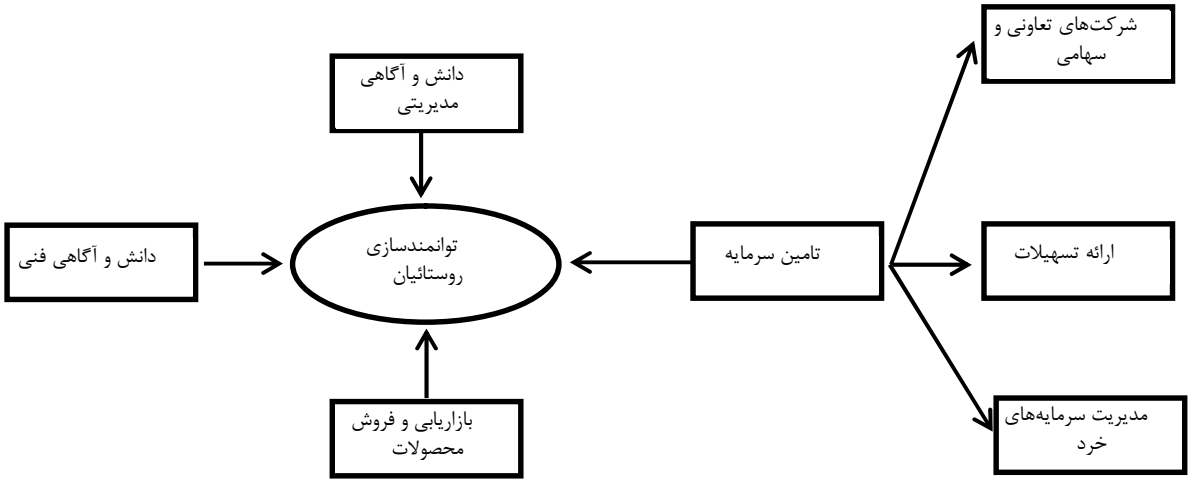
در زمینه روش‌های تأمین سرمایه جهت توانمندسازی روستائیان به صورت عمده به سه روش در این طرح پیشنهاد می شود که فعالان اقتصادی به اقتضای شرایط، در پیش خواهند گرفت.

۱- تشکیل شرکت‌های تعاونی و سهامی

۲- ارائه تسهیلات

۳- مدیریت سرمایه‌های خرد

دیاگرام زیر به صورت خلاصه، نمایشگر نتایج بالاست

برنامه ها و عوامل توانمندسازی روستائیان

۱. عامل شایستگی: توانایی انجام کارها براساس میل و خواسته خود؛ داشتن برنامه مشخص و حساب‌شده برای آینده خود؛ پذیرش سریع روش‌های نو و جدید؛ مشکل‌یابی و مشکل‌گشایی؛ توانایی به‌کارگیری روش‌های نوین و خلاقیت؛ توانایی ساختن زندگی بهتر؛ توجه به تمام راه‌حل‌ها؛ پیش‌قدمی در کارها؛ جدیت در کارها؛ ریسک‌پذیری در کارها،

۲. عامل تأثیر: بیان نظرات مالی خود؛ ایفای نقش زنان روستایی در تأمین درآمد خانواده؛ ضرورت همکاری زن و مرد در اداره امور خانواده؛ ارتقای اطلاعات در زمینه فرآوری محصولات ؛ درآمدزایی زنان همانند مردان؛ انجام گروهی کار؛ افزایش ابتکار عمل؛ مشارکت در امور روستا.

۳. عامل معنی‌داری: یادگیری مداوم؛ کسب اطلاعات نو؛ استفاده از نظرات دیگران در تصمیم‌گیری؛ انجام بهتر کارها با یادگرفتن مطالب جدید از دیگران؛ شرکت در دوره‌های آموزشی؛ داشتن برنامه مشخص و حساب‌شده برای آینده؛ توجه به نظرات دیگران؛ داوطلبانه انجام دادن کارها.

۴. عامل اعتماد: داشتن نگرش مثبت؛ مشارکت در فعالیت‌های روستا؛ توجه دولت به روستاییان؛ اعتماد به کارشناسان؛ توجه به زن روستایی؛ اعتقاد در انجام دادن بهتر کارها به صورت گروهی؛ اهمیت نظرات زنان و دختران.

۵. عامل خودتعیینی: هدایت‌گر بودن خانواده؛ توانایی راهنمایی دیگران؛ ترسیم آینده روشن؛ خودمختار بودن؛ خودآغازگر بودن؛ کمک به دیگران در انجام کارهای جدید؛ پیدا کردن راه‌حل برای مشکلات جدید.

۶. بر اساس برنامه ها و عوامل پیشنهادی برای توانمند سازی روستائیان، مدل حمایتی- مرحله ای نیز بخش های غیرفعال یا نیمه فعال بصورت زیر در نظر گرفته شده است که در سطح روستاها و فعالیت های اقتصادی روستاها می بایست مد نظر باشد.

مدل حمایتی – مرحله ای

یکی از راهبردهای توانمندسازی بخش‌های غیرفعال و نیمه‌فعال، مشارکت غیرمالکیتی دوره‌ای و الزام آنان به ورود بخشی از سود حاصل از این مشارکت در دوره‌های بعدی است. در این روش، با تأمین سرمایه (بصورت مشارکت تعاونی یا سرمایه گذار غیر) در گردش واحدهای غیرفعال و نیمه‌فعال و صنایع تکمیلی و تبدیلی با آنان مشارکت می‌جوید.

به منظور توانمندسازی واحدهای مذکور می‌توان در هر دوره مشارکت، بخشی از سود حاصل از دوره قبل مشارکت‌جو را به عنوان سرمایه در گردش برای دوره آتی در نظر گرفت و در این صورت به مرور سهم آورده مشارکت‌جو افزایش و سهم آورده سرمایه‌گذار کاهش می‌یابد. با ادامه این روند طی چند دوره سرمایه‌گذاری، مشارکت جو می‌تواند بدون مشارکت با سرمایه‌گذار به فعالیت اقتصادی خود ادامه دهد و با به عبارت دیگر توانمند گردد.

جهت محاسبه تعداد دوره مشارکت لازم جهت توانمندسازی از نرم‌افزار مدل سازی و شبیه سازی میپل برای مدلسازی ریاضی استفاده شده است. برنامه مدل به شرح زیر است:

$$\textbf{while i} <= I_0 \textbf{ do s} := (\mathbf{i} + \mathbf{a} + \mathbf{I}_m)/(\mathbf{I}_m + I_0);\ \mathbf{n} := \mathbf{n} + \mathbf{1};\ \mathbf{a} := \mathbf{i} + \mathbf{a};\ \mathbf{i} := (I_0 * \mathbf{P}) * \mathbf{s}\ \textbf{end do;}\ \mathbf{n}$$

I_0 : سرمایه در گردش اولیه

$\mathbf{I}_m$: آورده اولیه مشارکت‌جو

$\mathbf{P}$: درصد سود سالانه فعالیت

$\mathbf{i}$: مقدار سود مشارکت‌جو در هر دوره فعالیت

$\mathbf{s}$: میزان سهم مشارکت‌جو از سود هر دوره فعالیت براساس میزان آورده

لازم به ذکر است باقی متغیرهای به‌کاررفته در مدل به منظور محاسبات درونی مدل در رایانه انتخاب شده است.

برای وضوح و آشنایی با این مدل یک نمونه مثال در نظر گرفته شده است که در ادامه بیان می شود.

مثال: توانمندسازی یک واحد پرواربندی ۵۰۰ رأسی دام سنگین

در این قسمت به عنوان نمونه فرض شده که توانمندسازی یک واحد پرواربندی ۵۰۰ رأسی دام سنگین مد نظر است. مفروضات مدل براساس پروژه اجرا شده‌ی مذکور به شرح زیر است:

I_0 : سرمایه در گردش اولیه برابر ۲۵۰۰۰ میلیون ریال است

$\mathbf{I}_m$: آورده اولیه مشارکت‌جو ۱۰۷۰۰ میلیون ریال است که شامل ارزش دامداری و تجهیزات وی در دوره مشارکت می‌باشد.

$\mathbf{P}$: درصد سود سالانه فعالیت ۵۰ درصد می‌باشد.

$\mathbf{s}$: میزان سهم شریک از سود در دوره اول ۳۰ درصد می‌باشد.

براین اساس مدل به صورت زیر خواهد بود:

$$i := 0 : n := 1 : a := 0 : \textbf{while } i \le 25000 \textbf{ do } s := \frac{(i + \mathrm{a} + 10700)}{10700 + 25000} : n := n + 1 : a := a + i : i := 25000 \cdot 0.5 \cdot (\mathrm{s} \cdot 1) : print(n, i); \textbf{ od: } n;$$

در ابتدا فرض می‌کنیم مشارکت‌جو تمامی سود حاصل از سهم فعالیت مشترک را وارد دوره آتی سرمایه‌گذاری نماید ولی در ادامه این فرض تعدیل خواهد شد. نتایج مدل براساس مفروضات فوق در جدول زیر ارائه شده است. در این جدول به منظور ارائه نتایج کاربردی مدل، تعداد دوره لازم اجرای پروژه براساس میزان توانمندی مشارکت‌جو (شامل

۲۵، ۵۰، ۷۵ و ۱۰۰ درصد توانمندی) و سود سالانه پروژه (شامل ۵۰، ۴۰ و ۳۰ درصد سود سالانه) محاسبه شده است.

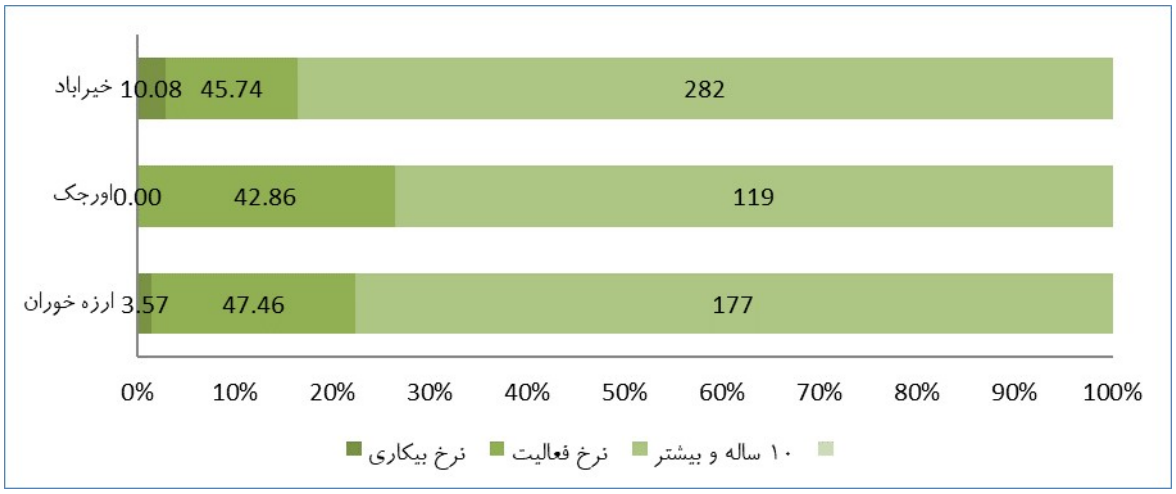
جدول۱۳۱- نتایج کاربردی مدل حمایتی – مرحله ای

شرح	۲۵ درصد توانمندی	۵۰ درصد توانمندی	۷۵ درصد توانمندی	توانمندی کامل
سود سالانه ۵۰ درصد	۴	۸	۸	۹
سود سالانه ۴۰ درصد	۵	۸	۱۰	۱۱
سود سالانه ۳۰ درصد	۸	۱۱	۱۴	۱۵

همان گونه که در جدول بالا مشهود است توانمندسازی کامل مشارکت‌جو براساس مفروضات بالا بین ۹ تا ۱۵ سال به طول خواهد انجامید. بدیهی است اجرای عملیاتی برنامه فوق با توجه به احتمال بالای نوسان قیمت‌ها و بهره‌وری پایین نیروی کار و سرمایه در ایران زمان بیشتری را نیز طلب می‌کند.

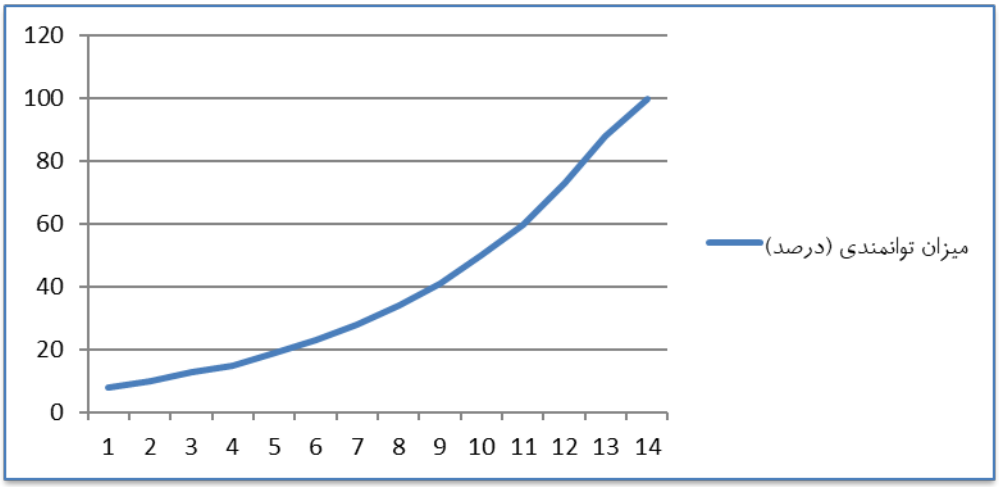
نمودار زیر مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و سودسالانه مورد انتظار (سال) را نشان می دهد.

نمودار۳۹- مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و سودسالانه مورد انتظار

نمودار زیر دیاگرام ارتباط میان میزان توانمندی و مدت زمان لازم جهت احراز آن (دوره یکساله- درصد)

نمودار۴۰- دیاگرام ارتباط میان میزان توانمندی و مدت زمان لازم جهت احراز آن (دوره یکساله- درصد)

بدیهی است که به منظور جبران برخی از هزینه‌ها از جمله استهلاک تجهیزات، تعمیرات و ... نمی‌توان انتظار داشت که مشارکت‌جو ۱۰۰ درصد سود حاصل شده در هر دوره را وارد دوره فعالیت بعدی نماید. به منظور تطبیق بیشتر مدل با واقعیت در جدول زیر، توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندی و میزان بازگشت سود به چرخه فعالیت محاسبه شده است. لازم به ذکر است که در جدول زیر سود حاصل از پروژه در سال حدود ۴۰ درصد در نظر گرفته شده است.

جدول زیر مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و بازگشت سود به چرخه فعالیت رانشان می دهد.

جدول۱۳۲- مدت زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جو به تفکیک میزان توانمندسازی و بازگشت سود به چرخه فعالیت

شرح	۲۵ درصد توانمندی	۵۰ درصد توانمندی	۷۵ درصد توانمندی	توانمندی کامل
بازگشت ۲۵ درصد سود مشارکت‌جو	۲۵	۳۳	۳۸	۴۲
بازگشت ۵۰ درصد سود مشارکت‌جو	۱۰	۱۴	۱۷	۱۹
بازگشت ۷۵ درصد سود مشارکت‌جو	۶	۹	۱۱	۱۲
بازگشت ۱۰۰ درصد سود مشارکت‌جو	۵	۸	۱۰	۱۱

دقت در جداول، نکته‌ای حائز اهمیتی را نشان می‌دهد که می‌تواند در تصمیم‌سازی برای نهادهای حمایتی و اصلاح مدل فوق کلیدی تلقی گردد. همان طور که مبرهن است داده‌های جدول فوق نشان از دو مطلب زیر دارد:

۱- زمان لازم جهت توانمندسازی ۵۰ درصدی (مراحل اولیه توانمندسازی) نسبت به دیگر مراحل بسیار زمان بر است.

۲- با افزایش سود، زمان لازم جهت توانمندسازی به صورت معنادار کاهش می‌یابد.

بنابراین چنانچه بتوان به صورت عملیاتی سرمایه لازم برای طی این دوره را فراهم نمود می‌توان از زمان لازم جهت توانمندسازی مشارکت‌جویان با شرکت به شدت کاست.

۱- **ارائه تسهیلات ارزان قیمت با دوره تنفس بالا یا نحوه پرداخت پلکانی**: همان طور که از نتایج بالا مشخص است چنانچه بتوان در مراحل اولیه (۵۰ درصد اولیه) با تزریق تسهیلات بخشی از سرمایه را تأمین نمود به سرعت توانمندسازی روستائیان رخ خواهد داد. اگر تسهیلات ارائه شده با دوره تنفس بالا باشد این توانمندسازی حقیقی بوده و بعد از آن روستائیان از طریق درآمدهای حاصله می‌تواند بازپرداخت تسهیلات را متقبل شود. بدین منظور برخی از ارگان‌های حمایتی مانند بنیاد مسکن، بسیج یا بخشی از تسهیلات تکلیفی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری می‌تواند به این امر اختصاص یابد.

۲- **افزایش سهم اولیه مجری از سود در ازای اخذ وثایق لازم و قرارداد بلند مدت**: یکی دیگر از روش‌هایی که می‌توان تأمین سرمایه در دوره اولیه (۵۰ درصد اولیه) را افزایش داد افزایش سهم مجری از سود خواهد بود. در این روش با انعقاد قراردادهای بلندمدت می‌توان سود مجری را در مراحل اولیه افزایش داد (به طور مثال از ۳۰ درصد به ۵۰ درصد) در این صورت زمان لازم جهت افزایش بازده به طول معنادار طبق نتایج بالا کاهش می‌یابد. در

دوره‌های با کاهش سهم مشارکت‌جو تعادل برقرار شده و حقوق سرمایه‌گذار نیز حفظ می‌گردد. بدیهی است به منظور حفظ حقوق سرمایه‌گذار دریافت وثایق لازم و قراردادهای بلندمدت لازمه اجرای چنین روشی است.

۳- **افزایش تشویقی پلکانی سود مشارکت‌جو:** به منظور تسریع در توانمندسازی مشارکت‌جو می‌توان نظامی تشویقی در نظر گرفت که در صورت افزایش سود ناشی از عملکرد مشارکت‌جو (روستائیان) بخش قابل ملاحظه‌ای از سود بیش از انتظار به مشارکت جو تعلق گیرد تا زمان اولیه توانمندسازی کاهش یابد.

۴- **کاهش زمان لازم جهت افزایش بازده**: برخی از اقدامات فنی مانند افزایش بهره‌وری ، استفاده از نهاده های مرغوب، خرید مواد اولیه باکیفیت و ... می‌توان زمان لازم جهت افزایش بازده را کاهش داد. کاهش زمان لازم برای افزایش بازده به معنای کاهش دوره سرمایه‌گذاری است که زمان لازم جهت توانمندسازی را نیز کوتاه می‌نماید.

تعیین و اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغالزایی با مقیاس کارکردی در سطح روستا، دهستان، بخش یا شهرستان و تعیین هدف کمی اشتغال هر یک از طرح‌ها و پروژه-های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی؛

با توجه به پتانسیل های روستا، طرح های سرمایه گذاری پیش بینی شده است که علاوه بر موارد مذکور در بند مربوطه، برخی طرح ها و برنامه نیز وجود دارد که می بایست توسط ارگانهای ذیربط مرتفع نمودن گردد. برای احصا طرح های سرمایه گذاری، آماده سازی زیرساخت و رفع مشکلات موجود از اولویت های اجرایی می باشد. در جدول زیر اولویت بندی طرح های سرمایه گذاری مشخص شده است. اولویت بندی های ارائه شده مختص روستا بوده و در سطح دهستان می بایست بر اساس شرایط حاکم در بند ۳-۸ عمل گردد.

جدول۱۳۳- مشخصات طرح های سرمایه گذاری، تعداد اشتغال و مقیاس عملکرد

سرمایه گذاری زیرساختها		طرح های سرمایه گذاری	بازار هدف			میزان اعتبار (میلیون ریال)					مجموع	تعداد اشتغال				سرانه اشتغال (میلیون ریال)	مقیاس عملکرد
عنوان طرح	میزان اعتبار (میلیون ریال)		ارگانها/نهادهای حامی	بازار خرد	بازار کلان	سال اول	سال دوم	سال سوم	سال چهارم	سال پنجم		کشاورزی	صنعت	خدمات	مجموع		
احداث کانال آب کشاورزی	۲۰۰۰	احداث سالن های کوچک چند منظوره پرورش گیاهان گلخانه ای قارچ خوراکی، مرغ و ماکیان بومی	جهاد کشاورزی- صنعت، معدن وتجارت	روستاهای اطراف	شهر زنجان و روستاهای اطراف	۰	۰	۱۵۰۰	۰	۰	۱۵۰۰			۳	۳	۵۰۰	منطقه ای
تجهیز اراضی به سیستم آبیاری قطره ای		احداث سبدهای پرورش و تکثیر ماهی در سد پلاستیکی	صنعت، معدن و تجارت- جهاد کشاورزی	روستاهای اطراف	شهر زنجان و مناطق اطراف	۰	۶۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۰	۱۶۰۰		۳		۳	۵۳۳	محلی
		احداث کارخانه آرد سوخاری با ظرفیت ۳۰۰ تن در سال	محیط زیست- جهاد کشاورزی- ا علوم پزشکی	روستاهای اطراف	شهر ستان ماهنشان و شهرهای اطراف	۰	۰	۰	۳۰۰۰	۱۵۰۰	۴۵۰۰		۲۵		۲۵	۱۸۰	منطقه ای
		احداث مجموعه پرورش، تولید وبسته بندی گیاهان دارویی	منابع طبیعی - علوم پزشکی- جهاد کشاورزی - صنعت، معدن و تجارت	روستاهای اطراف	گردشگران و مناطق اطراف	۰	۰	۰	۲۰۰۰	۰	۲۰۰۰			۲	۲	۱۰۰۰	شهرستان
		تأسیس شعبه بیمه محصولات کشاورزی	بخشداری- بیمه	روستاهای اطراف	-	۵۰۰	۰	۰	۰	۰	۵۰۰			۱	۱	۵۰۰	محلی

سرمایه گذاری زیرساختها		طرح های سرمایه گذاری	بازار هدف			میزان اعتبار (میلیون ریال)					مجموع	تعداد اشتغال				سرانه اشتغال (میلیون ریال)	مقیاس عملکرد
عنوان طرح	میزان اعتبار (میلیون ریال)		ارگانها/نهادهای حامی	بازار خرد	بازار کلان	سال اول	سال دوم	سال سوم	سال چهارم	سال پنجم		کشاورزی	صنعت	خدمات	مجموع		
		راه اندازی و احداث مرکز خرید و فروش کالا	بخشداری	روستاهای اطراف	شهرستان ماهنشان	۵۰۰۰	۲۰۰۰	۰	۰	۰	۷۰۰۰			۵	۵	۱۴۰۰	محلی
مجموع	۲۰۰۰	-	-	-	-	۵۵۰۰	۲۶۰۰	۲۰۰۰	۵۵۰۰	۱۵۰۰	۱۷۱۰۰	۰	۲۸	۱۱	۳۹	۴۳۸	-